tarikhema.org

حقایق
درباره
بحران ایران

ارتشبد عباس قره باغی

mandegar.tarikhema.org

tarikhema.ir

pdf.tarikhema.org

mandegar.tarikhema.org

www.KetabFarsi.com

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

tarikhema.ir

mandegar.tarikhema.org

www.KetabFarsi.com

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

tarikhema.ir

tarikhema.org

www.KetabFarsi.com

mandegar.tarikhema.org

tarikhema.ir

حقوق تألیف و ترجمه این کتاب محفوظ و نقل و ترجمه کلی
آن بهر عنوان و ترتیب بدون اجازه کتبی ممنوع است.

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

کتابخانه مسعود کیهان ۶۴۳

حقایق
درباره
بحران ایران

www.KetabFarsi.com

mandegar.tarikhema.org

tarikhema.ir

ارتشبد عباس قرنه باغی

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

www.KetabFarsi.com

andegar.tarikhema.org

tarikhema.ir

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

تقدیم به:

پرسنل وطن پرست نیروهای مسلح و انسانهای واقعی و شریف، که با خطر انداختن هستی خود بمن حیات دوباره بخشیدند، تا بتوانم حقایق مربوط به بحران ایران را برای ثبت در تاریخ بازگو نمایم.

www.KetabFarsi.com

andegar.tarikhema.org

tarikhema.ir

pdf.tarikhema.org

tarikhema.ir

www.KetabFarsi.com

tarikhema.org

pdf.tarikhema.org

mandegar.tarikhema.org

tarikhema.org

فهرست

بیش گفتار

زندگی نامه:

بخش اول

دولت اتحاد ملی

بخش دوم

تشکیل دولت نظامی

بخش سوم

نیروهای مسلح شاهنشاهی در برابر بحران

بخش چهارم

وقایع قبل از مسافرت اعلیحضرت

بخش پنجم

وقایع بعد از خروج اعلیحضرت از کشور

بخش ششم

تشدید بحران در کشور

بخش هفتم

لحظات حساس بحران کشور

www.KetabFarsi.com
mandegar.tarikhema.org
tarikhema.ir
pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

www.KetabFarsi.com

mandegar.tarikhema.org

tarikhema.ir

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

پیش‌گفتار

در مدت چهارده ماه اختفاء بعد از رویداد ۲۲ بهمنماه ۱۳۵۷، اندوه از دست رفتن همه آمال و آرزوها برای سعادت هم‌میهنان و پیشرفت کشور، غم فوق العاده برای شهادت همکاران عزیز و افسران و درجه‌داران شریف نیروهای مسلح شاهنشاهی و سایر وطنپرستان، غصه تسلط افکار ارتجاعی و خلاف فرهنگ ایرانی به کشور، درد تجسم مصیبتی که هرلحظه با سررسیدن مامورین ممکن بود برای انسانهای واقعی و پناه دهندگانم پیش بیاید، بقدری روح و جسمم را رنج میداد که شرح آن غیر قابل وصف میباشد. ولی با وجود سنگینی بی نهایت درد و غم و زندگی در آن وضعیت یا در حقیقت "زنده بودن" در مخفی گاهها، به امید فداکاری برای نجات میهن آنرا احساس نمینمودم. و از خداوند متعال برای باقیماندگان شهدا صبر و تحمل و برای خود بردباری و توفیق آرزو میکردم.

بعد از نجات از دست حکومت سیاه آخوندها بخواست خدا ورسیدن بدنیای آزاد، متاسفانه دردهایم دو چندان شدند!، این بار از مشاهده بازیهای فرصت طلبان و اشخاصیکه خود از عوامل ومسببین این مصیبتها برای ملت و مملکت بودند، زیرا که در اینمدت کوتاه بتصور فراموشی یا عدم اطلاع هم میهنان از حقایق بحران کشور، کجرویها، ندانم کاریها و خیانتهای خویش را انکارو به

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

منظور تبرئه خود و اغفال ملت ایران ، گستاخانه به ساختن شایعات و افسانه‌های بهت‌آور پرداخته و افکار عمومی را ازتوجه بواقعیات منحرف ساخته‌اند .

اما از آنجا که خوشبختانه با گذشت زمان ، احساسات تحریک شده در اثر شایعات و تبلیغات دروغ آرام ، و مقاصد مغرضان بر همگان روشن گردیده ، موقع آن رسیده است که " حقایق مربوط به وقایع بحران ایران " را تا آنجا که شخصا از زمان دولت آقای شریف امامی بعلت شرکت در جلسات هیئت دولتها و شوراها اطلاع دارم بدون پرده پوشی برای کسانیکه واقعا خواهان حقیقت میباشند، تشریح و وظیفه ملی و نظامی خودرا نسبت به هم میهنان ، بخصوص نیروهای مسلح شاهنشاهی و تاریخ ایران انجام دهم . بیان حقایق بحران ایران با همان صراحت وصداقتی است که کلیه آشنایان ، همکاران و پرسنل نیروهای مسلح درمدت چهل سال خدمت من به آن آگاهی و اعتقاد دارند .

چون تا کنون عده‌ای با وجود نداشتن مدرک ، علاوه بر انتشار شایعات ، به افسانه سازی پرداخته و بعضی از نویسندگان هم بدون تحقیق و یا بعلت عدم امکان تحقیق ، نوشته‌های آنها را تکرار کرده‌اند ، لذا در بیان وقایع بحران ایران ، بمدارک غیر قابل انکاری استناد گردیده که غالب آنها در دسترس همگان میباشد ، تا ضمن روشن شدن حقایق بحران ، علاقمندان واقعی به سرنوشت کشور بمیزان بی پایه بودن نوشته‌ها و گفتارها نیز واقف گردند !

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

در شرح جریانات حوادث بحران ، وتابع و نام اشخاص را ، جز در مواردیکه خطری برای آنها متصور بود ذکر نموده‌ام .

اضافه میکنم ، اکنون که زمان را برای بیان حقایق در باره رخدادهای بحران ایران مناسب دانسته و به انتشار آن میپردازم منظور دفاع از خویشتن نبوده ، بلکه فقط برای بهره‌گیری هم‌میهنان و بخصوص جوانان ایران بنفع آینده کشور و ثبت در تاریخ و بالاخره قضاوت بیطرفانه ملت شرافتمند ایران است .

www.KetabFarsi.com

andegar.tarikhema.org

tarikhema.ir

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

زندگی‌نامه:

اجداد من بعلت عشق و علاقه به وطن بعد از جنگ روس و ایران (۱۱۹۲ – ۱۲۰۷ شمسی) و اشغال قفقاز توسط روسها از شهر قره‌باغ بایران مهاجرت و در شهر تبریز آذربایجان در کوچه‌ای که نام قره‌باغیها را بخود میگیرد مسکن میکنند.

من در سال ۱۲۹۷ شمسی در تبریز در همین خانه کوچه قره‌باغیها دیده بجهان گشودم، پدرم کریم قره‌باغی که بتجارت اشتغال داشت، مدتی نماینده تجار ایرانی در حل اختلاف معاملات خارجی آنها بود در سال ۱۳۰۸ در گذشت.

ایران در دوره قاجاریه سالیان دراز از امنیت محروم بود و استان آذربایجان بعلت قرار گرفتن در همسایگی سه کشور شوروی ، ترکیه ، عراق بیش از استانهای دیگر ایران دچار نا آرامی و قتل و غارت بوده است. از آنجا که از پدر و مادرم حکایتها ازنا امنیهای داخلی و خارجی و بخصوص غارت شهر تبریز بوسیله عثمانیها شنیده بودم ، از کودکی به امنیت بیش از هر چیز دیگر فکر میکردم. عشق بخدا و میهن را در خانواده آموخته و بتدریج که در خانه و مدرسه با تاریخ ایران آشنا شدم ، امنیت ، استقلال و عظمت ایران هدف زندگی مرا تشکیل دادند.

این ایام مصادف با اواسط دوره درخشان سلطنت پهلوی و سالهای برقراری و استقرار امنیت در کشور و شروع توسعه ارتش شاهنشاهی ایران بود.

چون در خانواده، ما ارتش را حافظ استقلال و امنیت کشور

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

وعامل اصلی تجدید عظمت ایران میدانستیم ابتداء بـــــرادر بزرگم (سپهبد جواد قره‌باغی) برای طی دوره نظام بتهـــران مسافرت نمود. در مهر ماه ۱۳۱۳ دبیرستان نظام در تبریز باز شد، من که کلاس چهارم متوسطه را دردبیرستان رشدیه تمام کـرده بودم بلافاصله در کلاس پنجم متوسطه نام نویسی و وارد خـدمت نظام شدم .

از همان سه ماهه اول بعلت داشتن رتبه یکم در آزمایشـات ، ارشد کلاس پنج دبیرستان گردیده و این مقام را تا پایان دوره دبیرستان نظام حفظ کردم . علاوه بر این در دبیرستان من ارشد شبانه روزی دبیرستان و گروهبان دسته دوم نیز بودم. درمراسم جشن فارغ‌التحصیلی دبیرستان نظام تبریز (خـــرداد ۱۳۱۵) ، فهیم‌الملک استاندار آذربایجان یک قبضه شمشیر جایزه رتبـــه یکمی و سرهنگ قلعه بیگی رئیس دبیرستان نظام نیز ، جایـــزه با انضباطترین دانش‌آموز دبیرستان را بمن دادند.

ما فارغ‌التحصیلان دبیرستان نظام تبریز اولین قسمتی بودیم که چند روز قبل از یکم مهر ماه ۱۳۱۵ وارد دانشکده افســری در تهران شدیم ، دانش‌آموزان دبیرستانهای سایر استانها هم یکی بعد از دیگری به دانشکده افسری رسیدند.

گفته میشد که در سال تحصیلی جاری والاحضرت ولایتعهـــــد محمد رضا پهلوی دوره دانشکده افسری راطی خواهند نمود . بـه این منظور کمیسیونی تشکیل و پس از مصاحبه از بین بیـــش از سیصد نفر دانشجو، سی نفر برای تشکیل کلاس و دسته مخصـــوص

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

والاحضرت ولایتعهد انتخاب کردند. منهم با سایر دانش آموزان رشته یکم دبیرستانهای نظام ایران ، جزء دانشجویان دسته مخصوص انتخاب شدم ، ضمنا مرا بعنوان منشی دفتر والاحضرت ولایتعهد نیز انتخاب نمودند.

اسامی علی قوام و حسین فردوست جزء دانشجویان دسته مخصوص نوشته شده بودکه میگفتند اولی شوهر والاحضرت اشرف و دومی دوست والاحضرت ولایتعهد میباشد. در همین دسته مخصوص بود که من با علی قوام ، حسین فردوست ، فتح‌اله مین باشیان و ... آشنا شده و بعد از دو سال هم کلاسی با هم دوستی پیدا کردیم. پس از چند ماه که از سال تحصیلی گذشته بود دانشجو فریدون جم شوهر والاحضرت شمس هم از دانشکده افسری فرانسه (سن سیر) بدانشکده افسری ایران آمده بعنوان معاون فرمانده دسته مخصوص منصوب گردید.

از همان شروع تحصیل در دبیرستان نظام تبریز ، از کلمه شاهنشاه در ذهن من همیشه استقلال و عظمت ایران مجسم میشد تا اینکه در دانشکده افسری آئین و اصول سربازی را آموختم و شعار خدا ، شاه ، میهن را هدف زندگی سربازی خود دانستم.

در ابتدا استادان دروس نظامی ما در دانشکده افسری از افسران فرانسوی بودندولی در پایان سال اول تحصیلی بعلت وجود افسران ایرانی تحصیل کرده خارج بتعداد کافی، بدستور ولایتعهد بخدمت آنها در دانشکده افسری خاتمه داده شد.

وقتی دوره دانشکده افسری بپایان رسید ، علی قوام

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

دانشجوی رتبه یکم ، حسین فردوست رتبه دوم ، من رتبه سوم و فتح‌اله مین باشیان دانشجوی رتبه چهارم از همان دسته مخصوص ولیعهد بودیم ، که علی قوام بعد از وقایع شهریور ۱۳۲۰ ارتش را ترک کرد و سه نفر بعدی تا درجه ارتشبدی رسیدیم .

بعد از منهم برادر کوچکم سروان رضا قره باغی وارد خدمت نظام شده ، و در سال ۱۳۲۵ ضمن ابراز رشادت در عملیات بازرانیها در اشنویه بشهادت رسید .

خدمت افسریم از مهر ماه ۱۳۱۷ با درجه ستوان دومی در هنگ پیاده پهلوی لشگر یکم شروع گردید، که عهده دار فرماندهی گروهان مسلسل ضد هوائی هنگ بودم . تازه ارتش شاهنشاهی ایران، بعد از برقراری امنیت در سراسر کشور، در حال شکل گرفتن بود که جنگ جهانی دوم شروع شد .

در سوم شهریور ماه ۱۳۲۰ کشور ایران ، از شمال بوسیله ارتش شوروی و از جنوب بوسیله قوای انگلیس مورد تجاوز و حمله قرار گرفت . ارتش ایران غافلگیر و کشور بوسیله این دو دولت اشغال شد تا در پایان جنگ ایران لقب پل پیروزی بگیرد ! در جریان وقایع شهریور ماه ۱۳۲۰ من فرمانده گروهان مسلسل ضد هوائی بوده ، و ماء موریت دفاع از اداره تخشائی (کارخانه اسلحه سازی) را در وسط شهر تهران داشتم که متارکه جنگ اعلان شد . سپس متاسفانه شاهد انحلال ارتش ، استعفای رضا شاه کبیر، خروج ایشان از ایران و ایجاد ناامنی در نقاط مختلف کشور بودم ....

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

در سال ۱۳۲۱ جزو چند نفر افسر دیگر برای تشکیل سازمان گارد سلطنتی انتخاب شده و به این یگان منتقل گردیدم . ضمن انجام وظیفه در گارد سلطنتی ، دوره دانشکده حقوق دانشگاه تهران را در خرداد ماه ۱۳۲۳ بپایان رسانیدم. سپس دوره عالی پیاده را در کشور فرانسه طی نمودم، و با ادامه تحصیل دردوره دکترای حقوق دانشگاه پاریس در سال ۱۳۳۳ موفق به اخذ درجه دکترا از آن دانشگاه گردیدم .

بعد از مراجعت به ایران در دایره عملیات رکن سوم ستاد ارتش مشغول خدمت شدم و پس از طی دوره‌های فرماندهی و ستاد در ایران و در کشور فرانسه ، مدت دو سال استاد دانشکده فرماندهی و ستاد بودم و در دانشکده افسری نیز حقوق تدریس میکردم .

چون همیشه در صدد کسب دانش عالیتری بودم ، در کنکور داوطلبین دوره عالی دانشگاه جنگ فرانسه شرکت نموده ضمن احراز رتبه یکم دوره عالی دانشگاه جنگ و همچنین دوره ستاد مشترک فرانسه را در آن کشور با موفقیت بپایان رسانیدم.

پس از مراجعت از سال ۱۳۴۰ تا ۱۳۴۳ ابتدا فرمانده تیپ و سپس عهده دار فرماندهی دانشگاه نظامی بودم که در آن تاریخ علاوه بر تیپ دانشجویان و دانش‌آموزان ، اداره ده دانشکده نظامی رسته‌های مختلف ارتش را هم بعهده داشت .

از مرداد ماه سال ۱۳۴۳ تا شهریور ماه ۱۳۴۴ فرمانده لشگر پنج پیاده گرگان ، و از شهریور ماه ۱۳۴۴ تا مهرماه ۱۳۴۷ فرمانده لشگر یک گارد بودم . از مهر ماه ۱۳۴۷ تا اردیبهشت

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

ماه ۱۳۵۱ ریاست ستاد نیروی زمینی و از اردیبهشت ۱۳۵۱ تا مرداد ۱۳۵۲ جانشینی فرمانده نیروی زمینی را بعهده داشتم .

بعلت شدت بحران اختلافات مرزی بین ایران و عراق ، در مرداد ماه ۱۳۵۲ بفرماندهی سپاه یکم غرب کرمانشاه منصوب شده و تا ۱۲ اردیبهشت ماه ۱۳۵۳ فرماندهی سپاه را بعهده داشتم .

بمنظور پاکسازی در سازمان ژاندارمری کشور از ۱۳ اردیبهشت ماه ۱۳۵۳ بفرماندهی ژاندارمری منصوب گردیدم . در اول شهریور ماه ۱۳۵۴ بدرجه ارتشبدی نائل و تا چهارم شهریور ماه ۱۳۵۷ فرماندهی ژاندارمری را عهده دار بودم .

از ۵ شهریور ماه ۱۳۵۷ تا ۱۴ آبانماه ۱۳۵۷ در دولت آقای شریف امامی ، و همچنین از ۱۵ آبانماه ۱۳۵۷ تا ۱۰ دیماه ۱۳۵۷ در دولت نظامی ارتشبد ازهاری وزیر کشور بودم ، ضمنا در دولت نظامی علاوه بر وزارت کشور مدتی هم سرپرستی وزارت امور اقتصاد و دارائی را نیز بعهده داشتم .

در تاریخ ۱۴ دیماه ۱۳۵۷ بریاست ستاد بزرگ ارتشتاران منصوب شده و بالاخره پس از وقایع ۲۲ بهمن ماه ۵۷ بعد از چهارده ماه اختفاء ، موفق به خروج از ایران گردیدم .

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

بخش اول

دولت اتحاد ملی

غروب روز شنبه چهارم شهریور ماه ۱۳۵۷ که مصادف با روز ۲۱ ماه رمضان و تعطیل بود، در دفترم در خانه مشغول مطالعه پرونده‌ها بودم، که سرلشگر پرویز امینی افشار فرمانده لشگر گارد بدیدنم آمد. بعد از قدری صحبت، اظهار کرد: " میگویند آقای جمشید آموزگار نخست وزیر استعفاء میکند، و آقای مهندس جعفر شریف امامی رئیس مجلس سنا دولت جدید تشکیل میدهد"، گفتم چیزی نشنیده‌ام. اظهار نمود " مثل اینکه حقیقت دارد، چون امروز آقای شریف امامی حضور اعلیحضرت بود" . سپس اضافه نمود که میگویند،" تیمسار هم در دولت جدید وزیر کشور هستید ". اظهار کردم فکر نمی کنم خبر صحیح باشد، زیرا اگر چنین خبری بود، چون شغل نظامی نیست، حتما" نظر من را هم سئوال میکردند و من در جریان بودم . وقتی مشاهده کرد که من اطلاعی ندارم دنبال مطلب را نگرفت . (بعدا" معلوم شد سپهبد عبدالعلی بدره‌ای فرمانده گارد شاهنشاهی موضوع را از سپهبد دکتر ایادی پزشک مخصوص اعلیحضرت شنیده و جریان را به سرلشگر پرویز امینی افشار گفته بود !)

در آن تاریخ که من فرمانده ژاندارمری کشور بودم، معمولا" صبحها اگر برنامه‌خاصی نبود، بعد از شرکت در مراسم صبحگاه

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

یکی از سربازخانه‌ها و بازدید از یگانهای مقیم در آن سربازخانه بدفترم میرفتم . صبح روز یکشنبه پنجم شهریور ماه ۱۳۵۷ هم ، عازم ناحیه ۱ ژاندارمری مرکز در سربازخانه شاهپور واقع در جنوب شهر تهران بودم ، که تلفن خودرو ، زنگ زد ، آجودان اظهار کرد ، آقای مهندس شریف امامی رئیس مجلس سنا تلفن زده اظهار نمودند با تیمسار کار خیلی فوری دارند . بلافاصله بیاد صحبتهای شب گذشته سر لشگر امینی افشار افتادم . از رفتن بسربازخانه ناحیه ۱ مرکز منصرف شده برانندہ گفتم برویم به ستاد ژاندارمری. پس از رسیدن بدفتر ، با آقای شریف امامی تماس گرفتم . اظهار نمود : " کار فوری با تیمسار دارم ، خواهش میکنم بیائید دفتر من در بنیاد پهلوی " . و سئوال کرد بنیاد پهلوی را میشناسید ؟ جواب دادم نه خیر نمی شناسم . اظهار نمود " در خیابان پهلوی نزدیک میدان ولیعهد است " .

وقتی وارد ساختمان بنیاد پهلوی شدم ، مستخدمی که در هال در انتظار تازه واردین بود ، مرا مستقیما " بدفتر آقای شریف امامی نایب التولیه بنیاد پهلوی هدایت کرد. ایشان در داخل دفتر نزدیک درب ایستاده بود، اظهار نمود : " بفرمان همایونی تیمسار وزیر کشور هستید، ساعت ۹ در کاخ سعد آباد باشید، که با سایر اعضاء دولت بحضور اعلیحضرت معرف شوید" . ضمنا اضافه کرد : " یک استاندار هم برای مشهد پیدا کنید، یک امیر بازنشسته ، اگر ته ریشی هم داشته باشد خیلی خوبست " ، سپس

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

سئوال نمود" نمی توانید اسمش را همین الان بمن بگوئید؟ ! "

من غرق در تعجب و تحیر بودم ، از این جریانات و از صحنه ایکه در جلو چشمم بود. در حالیکه نخست وزیر جلو درب ، سر پا با من صحبت میکرد، آنطرف دفتر چند نفر دور میز تحریر نشسته و ایستاده ، مشغول بحث و گفتگو و نوشتن بودند، و چون بلندبلند می خواندند معلوم بود که اعلامیه دولت است . تنها قیافه ایکه شناختم و خوب در نظرم هست آقای منوچهر آزمون استاندار شیراز بود ، که با صدای مشخص بلند حرف میزد و مشغول نوشتن بود. در یک لحظه تشدید وخامت اوضاع سیاسی کشور، برای من مسلم شد، زیرا بطوریکه اطلاع داشتم ، در گذشته اعلیحضرت چندین بار پیشنهاد مشاغل غیر نظامی مقامات کشوری را درباره من ، ردکرده و فرموده بودند: " قره باغی باید در ارتش بماند، با توجه به تحصیلات و معلومات نظامیش ، خود ما بیش از سایر سازمانها بوجود او احتیاج داریم . " حالا خودشان میفرمایند وزیر کشور بشوم ، یعنی وضع فوق العاده است و حالت اضطراری است . در این فکرها بودم، که آقای شریف امامی سئوال خود را تکرار کرد. جواب دادم ، کسی در نظرم نیست اجازه بدهید قدری بررسی کنم و اسم چند نفر را در کاخ سعدآباد بدهم ، ضمن موافقت تاءکید نمود، که " اگر ته ریشی داشته باشد بهتر است ".

بعد از خارج شدن از دفتر آقای شریف امامی ،با ارتشبد عظیمی وزیر جنگ دولت آقای آموزگار مواجه شدم ، که با عجله بطرف دفتر میرفت . سئوال کرد چه خبر است ؟ گفتم الساعه

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

خواهید فهمید. ایشان وارد دفتر گردید . من هنوز از پله‌های
هال پائین نرفته بودم ، که ارتشبد عظیمی از دفتر خارج شد.
وقتی نزدیک رسید اظهار نمود : " زود برویم تا بتوانیم سر
ساعت در کاخ سعد آباد باشیم ".

www.KetabFarsi.com
mandegar.tarikhema.org
tarikhema.ir

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

درجه شرایطی دولت شریف امامی تشکیل گردید

قبل از اینکه راجع بمسائل مربوط بدولت آقای شریف امامی مطالبی بیان کنم ، لازمست اوضاع سیاسی کشور را که نتیجه‌اش تغییر دولتهای آقایان امیرعباس هویدا و جمشید آموزگار و بالاخره انتخاب آقای شریف امامی برای نخست وزیری میباشد ، بطور خلاصه شرح بدهم .

همزمان با انتخاب آقای کارتر بریاست جمهوری ایالت متحده آمریکا (۳۰ دیماه ۱۳۵۵) ، و بقدرت رسیدن حزب دموکرات و اعلان " سیاست حقوق بشر " بعنوان سرلوحه سیاست بین المللی آمریکا ، تغییراتی در سیاست اعلیحضرت و دولت آقای امیر عباس هویدا ظاهر گردید . بدینترتیب که به تدریج مخالفین دولت در گوشه و کنار جلساتی ترتیب داده ، به شعر خوانی و تنقید از دولت میپرداختند . تا اینکه این تغییر سیاست در تاریخ ۱۵ مرداد ماه ۱۳۵۶ با استعفای آقای هویدا بعد از ۱۳ سال نخست وزیری و تشکیل دولت آقای جمشید آموزگار وضع علنی تری بخود گرفت ، و از طرف دولت سیاستی بنام " ایجاد فضای باز سیاسی " و دادن آزادی تدریجی بمردم شروع شد . و بعد از سالها نه تنها دولت از اجتماعات دستجات سیاسی مخالف جلوگیری نمیکرد ، بلکه بعنوان رعایت آزادی اجتماعات بطور غیر مستقیم تشویق هم بعمل میآورد . در نتیجه جلسات شعر خوانی و سخنرانی و تنقید از دولت روزبروز توسعه

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

میپیوست ، و دستجات سیاسی مختلف هر کدام بنحوی به تنقید از دولت پرداخته ، و بتدریج در جلسات ضمن تظاهرات شعارهائی بر علیه دولت نیز میدادند . بموازات این جریانات ، تظاهرات جبهه ملی (طرفداران دکتر مصدق نخست وزیر اسبق) ،وفعالیتهای سازمانها و دستجات سیاسی ریز زمینی هم روزبروز توسعه و حمله به رژیم شدت پیدا میکرد.

ابتداء محل این جریانات در باشگاهها ، سالنهای سخنرانی و دانشکاهها بود سپس به مساجد هم کشیده شد ، و بتدریج دسته‌های مخالف ، وقتی از سالنهای سخنرانی با مساجد خارج میشدند به تظاهرات در خیابان و دادن شعار می پرداختند ، ماءمورین شهربانی و ساواک که معمولاً مراقب بودند تا آنرا قبل اجتماعات مبدل به اغتشاش در شهر نمود ار تظاهرات و دادن شعارها که روزبروز مطالب آنها توهین آمیزتر میشد جلوگیری میکردند. این مداخله ماءمورین خودبخود منجر به زدوخورد و زخمی شدن و گاهی هم بازداشت افرادی از تظاهرکنندگان میگردید. بدینترتیب از یکطرف دولت بعنوان ایجاد فضای باز سیاسی و دادن آزادی ، از اجتماعات جلوگیری نمی نمود ، و ازطرف دیگر وقتی اجتماعات مبدل به تظاهرات و شکستن شیشه‌های مغازه‌ها و خرابکاری میگردید ، ماءمورین انتظامی با شدت عمل جلوگیری و در نتیجه درگیریهائی که منجر به زخمی یا کاهی کشته شدن افراد میشد بوجود میآمد.

در آن زمان که من عهده‌دار فرماندهی ژاندارمری کشور بودم ،

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

اعلیحضرت در یکی از شرفیابیها چنین فرمودند : " بفرماندهان دیگر گفته‌ایم بشما هم میگوئیم ، میدانید که بعد از وقایع شهریور ۱۳۲۰ (تجاوز نیروهای مسلح شوروی و انگلستان به ایران و اشغال مناطقی در شمال و جنوب و باختر کشور و کناره گیری رضاشاه) و رسیدن بسلطنت برای اداره کشور دچار ناراحتی و گرفتاریهای زیادی شدم . برای اینکه در آینده این ناراحتی تکرار نشده و کشور بطور آماده تحویل ولیعهد بشود باید اقداماتی بعمل بیاید ، ولازمست که شماها در جریان وقایع باشید . تا بحال وضعیت ایجاب میکرد که کشور باین صورت اداره بشود که شد و به موفقیتهای شایانی هم رسیدیم . ولی با تحولات دنیا نمیشود که این رویه همینطور ادامه داشته باشد ، و باید اداره کشور متناسب زمان و پیشرفتهای دنیا باشد . در کشور ما هم که با اجرای انقلاب شاه و مردم ملت ایران بتدریج با سواد شده و میشوند باید روش اداره مملکت تغییر کند ، و بتدریج مردم عادت کنند که در امور کشور دخالت بیشتری داشته باشند . اینست که تصمیم گرفته ایم بمردم آزادی داده شود ، تا موقعیکه کشور تحویل ولیعهد میشود ایشان مثل ما دچار همان گرفتاریهای سیاسی نشوند . این تغییراتیکه در وضع کشور مشاهده میکنید بدانید به دستور خود ماست که ضروری تشخیص داده‌ایم . ممکن است بوزیر دربار و رئیس ستاد هم دستور بدهیم در اینمورد یک سخنرانی برای امراء بکنند . ولی فعلا" شما میتوانید این تصمیم ما را به معاونین خودتان و رده‌های بالای ژاندارمری ابلاغ کنید " .

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

اوامر اعلیحضرت بموقع اجرا گذاشته شد و بعد از مدتی هم یک سخنرانی بهمین مضمون ، توسط آقای امیر عباس هویدا وزیر دربار شاهنشاهی و ارتشبد غلامرضا ازهاری رئیس ستاد بزرگ ارتشتاران در دانشکده پدافند ملی ، برای فرماندهان و روءسای سازمانهای نظامی و عده‌ای از امراء ارتش ایراد گردید ، و به خصوص توسط هر دو نفر تاءکید شد که کلیه اتفاقات و وقایع دقیقا حساب شده و سنجیده شده است ، جای هیچ گونه نگرانی وجود ندارد آنچه که در کشور اتفاق میافتد باید بیافتد ، تماما ضروریست ...

بهمین دلیل از آن تاریخ ببعد اتفاقاتی که در کشور روی میداد ، برنامه‌های تنقیدی شدیدی از رادیو و تلویزیون شنیده یا دیده میشد ، مقالات تندی که در روزنامه‌ها مینوشتند ویا خرابکاریهائی مانند آتش‌سوزی و انفجار بمب که از طرف دستجات مختلف بعمل میآمد ، با توجه به سخنرانیهای مذکور ، آنطوریکه لازم بود برای مقامات مسئول ایجاد نگرانی و ناراحتی نمینمود .

از طرف دیگر با توجه به آزادی که بمطبوعات داده شده بود مطالبی در روزنامه‌ها نسبت بوجود فساد در دستگاههای دولتی ، و یا در باره مقامات مسئول نوشته میشد ، ولی بجای رسیدگی بآنها و مجازات متخلفین مسائل با بی توجهی و بی اعتنائی برگذار میگردید ، و در نتیجه اثرات بسیار بدی در اذهان مردم باقی میگذاشت و بجای اینکه فساد از بین برود ، بیشتر سبب

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

ایجاد نارضائی بین مردم میگردید .

از تصمیمات سیاسی دولت آقای آموزگار ، صرفه‌جوئی درهزینه‌های دولتی و از آنجمله قطع کمکهای مالی دولت ازبودجه‌سری ببعضی از مخالفین ونویسندگان وبخصوص روحانیون بود که ضمن استفاده از کمکهای مالی دولت برعلیه‌آن فعالیت میکردندا ینموضوع نارضایتی آنها راکه‌ازسالهای پیش وجودداشت تشدیدنمود . درنتیجه‌روحانیون که قبل ازآغازسلسله پهلوی قدرت‌فوق العاده‌ای در شئون مختلف جامعه‌ایران داشتندوباوجود دارابودن حق نظارت درامرقانونگذاری برابرقانون اساسی، نفوذخودراازدست داده بودند ، بسایر مخالفین ملحق شده ، ضمن شرکت در تظاهرات در منابر و مساجد در سطح کشور شدیدا بتحریکات بر علیه سلطنت پرداختند .

اقدام دیگرتعویض ارتشبدنصیری رئیس سازمان اطلاعات و امنیت کشور با سپهبدناصر مقدم رئیس اداره دوم ستادبزرگ ارتشتاران بود ، که میخواستندبا استفاده از تجارب سالیان دراز مشارالیه در ساواک ، تغییراتی درآنسازمان بوجود بیآورند .

اجتماعات شبانه ، سخنرانیها و تظاهرات بشرحی که گفته شد همینطور ادامه داشت و بتدریج شدیدتر هم میشد ، تا اینکه نوشته شدن مقاله‌ای بر علیه آقای خمینی که گویا توسط آقای داریوش همایون وزیر اطلاعات و جهانگردی دولت وقت درروزنامه اطلاعات ۱۷ دیماه ۱۳۵۶ صورت گرفت و منجر به جریانات و حوادث شهر قم در روز ۱۹ دیماه گردید و شش نفر در این تظاهرات کشته شدند . در مراسم روز چهلم کشته شدگان قم (۲۹ بهمنماه ۱۳۵۶) در شهر

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

تبریز و همچنین بعدا " در تظاهرات ۳۱ تیرماه ۱۳۵۷ مشهد تعدادی کشته و زخمی و عده‌ای هم بازداشت گردیدندو سپس تظاهرات شهر اصفهان در ۱۹ مردادماه ۱۳۵۷ پیشآمد، با وجوداینکه تظاهرات اصفهان نسبت بوقایع قم و تبریز شدت و توسعه چندانی نداشت ولی چون شهر صنعتی و کارگری بود، بمنظور پیشگیری از اغتشاشات، دولت آقای آموزگار در اصفهان یکماه حکومت نظامی اعلام نمود.

از آن تاریخ تظاهرات و حمله بمغازه ها و شکستن شیشه‌های آنها و آتش زدن سینماها بوسیله خرابکاران مرتبا ادامه پیدا کرد، بطوریکه اخبار روزنامه‌ها در زمان تشکیل دولت آقای شریف امامی عبارت بودند از :

" در طی هفته‌های گذشته تعداد ۳۰ سینما در تهران و شهرستانها بآتش کشیده شد، در این آتش سوزیها سه تن کشته و تعدادی زخمی شدند..." و " در آتش سوزی بانک صادرات، کارمند بانک در آتش سوخت..."

" هفته گذشته رستوران ماکسیم شیراز بر اثر منفجر شدن بمبی دچار خسارت شد، یک کافه قنادی در کرمانشاه بنام قنادی عسگری بوسیله چند ناشناس به آتش کشیده شد و جوجه کبابی حاتم در تهران بعلت نامعلومی آتش گرفت ..." و " قسمتی از گمرک خرمشهر دچار حریق شد و صدها تن لاستیک، الیاف و مواد شیمیائی درآتش سوخت..." (۱) و بالاخره در تاریخ ۲۸ مرداد ۱۳۵۷ سینما رکس آبادان به آتش کشیده شد که در حدود ۴۸۰ نفر کشته شدند،

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

مخالفین شایع کردند که کارساواک بوده است".

یکهفته بعد از این واقعه در تاریخ ۵ شهریورماه ۱۳۵۷ دولت آقای آموزگار استعفاء و آقای مهندس شریف امامی دولت را به شرح زیر در کاخ سعد آباد بحضور اعلیحضرت معرفی نمود :

امیر خسروافشار قاسملو وزیرامور خارجه ، حسن شالچیان وزیر راه ، محمدرضی ویشگائی وزیر بازرگانی ، محمد باهری وزیردادگستری، هوشنگ نهاوندی وزیر علوم و آموزش عالی ، محمد یگانه وزیر امور اقتصادی و دارائی ، ارتشبد رضا عظیمی وزیر جنگ ، عزت الله یزدانپناه وزیر مشاوردر امورپارلمانی ، منوچهر آزمون وزیر مشاور در امور اجرائی ، کریم معتمدی وزیر پست و تلگراف وتلفن منوچهرگنجی وزیر آموزش و پرورش ، محمدرضا امین وزیرصنایع و معادن دکتر نصراله مژدهی وزیر بهداری ، ارتشبد عباس قره باغی وزیرکشور، علینقی کنی وزیرمشاورو سرپرست سازمان اوقاف ، امیر حسین امیرپرویز وزیرکشاورزی ، حسنعلی مهران وزیر مشاور و رئیس سازمان برنامه و بودجه ، محسن فروغی وزیر فرهنگ و هنر، کاظم ودیعی وزیر کار و اموراجتماعی ، مهندس جهانگیر مهدمینا وزیر نیرو، پرویز آوینی وزیر مسکن و شهرسازی ، دکتر محمد رضا عاملی تهرانی وزیر اطلاعات و جهانگردی.

اعلیحضرت در موقع معرفی دولت جدید چنین فرمودند : "....

چیزهائیکه خیلی موردتوجه است یکی ازبین بردن گرفتاریهای مردم مثل اصناف است که توجه عاجل دولت را میخواهد ، موضوع دیگرکه اصلا قابل بحث نیست موضوع تعظیم بشعائر اسلام است که درصدر همه چیز قرار

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

میگیرد...موضوع دیگر مبارزه دائمی با فساد است که هم دولت باید خود را آماده اینکار کند و هم دستگاه وزارت دادگستری...دولت دولایحه ای را که با وگوشزد کرده بودیم یکی راجع بآزادی اجتماعات...دیگری آزادی مطبوعات...را بمجلس بدهد." (۱)

بعدا اعلیحضرت درصفحه ۲۵۸ کتاب "پاسخ بتاریخ" چنین نوشتند :

"...درا وائل شهریور (اواخر اوت) سپهبد مقدم رئیس سازمان اطلاعات وامنیت کشور مذاکرات خودرا بایکی ازمراجع مهم مذهبی برایم نقل کرد که ازمن میخواست بیک اقدام وسیع ونمایشی برای جلوگیری ازسقوط وویرانی کشور دست بزنم. طبیعتا نسبت باین پیام وتقاضا بی اعتنا نماندم، ولی چه میشد کرد؟ ناچار شدم از نخست وزیر جمشید آموزگار بخواهم استعفا بدهد ودولت جدیدی را با اختیارات وآزادی عمل بیشتر روی کار آوردم. این تصمیم من یک اشتباه بزرگ بود..."

نخست وزیر هم درا علامیه خودنوشت "میهن درخطر است مردم بپا خیزید ...موقع مملکت وموضع جامعه ایرانی بحدی ازحساسیت رسیده که بسامان درآوردن آن جزبا همکاری همه نیروهای ملی وهمه علاقمندان باستقلال وطن وتمامیت ارضی ایران امکان پذیر نخواهد بود...شک نیست که میهن ما درسالهای آخر بسیاری ازمواضع سیاسی واقتصادی را تسخیر کرده ...ولی نمیتوان پوشیده داشت نارسائیهای دیوانسالاری...چنان زمینه را برای فساد آماده ساخت که اینک گسترش روزافزون آن میهن ما را بپرتگاه میکشاند...دولت حاضر مصمم است که ازارائه هرگونه دیوان‌سالاری پرهیزودراجرای این نظرتعظیم بشعائرمذهبی واحترام قاطع به جامعه روحانیت واحکام اسلامی که قانون اساسی ملهم ازآن و پاسدار آن

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

است پیوسته و درهمه امور نصب العین قرار خواهد داد...بی گمان وصول به این هدف ممکن نخواهدبود مگر اینکه مبارزه‌ای پیگیر، مستمروهمه جانبه با فساد و فاسدصورت گیردو همه‌کسانیکه بنحوی به بیت المال دست اندازی کرده‌و یا ازقدرتهای مملکتی...سود برده وبحقوق دیگران تجاوزکرده‌اند به‌قانون‌و مجازات سپرده شوند..."(۱۱)

برای بهتر روشن شدن وضع سیاسی آنروز کشور قسمتی از خواسته‌های نمایندگان مجلس‌شورای ملی مخالف دولت را عینا" از روزنامه کیهان نقل میکنم :" آقای بنی احمد نماینده تبریز در مجلس : " ...آقای مهندس شریف امامی از من دعوت کردند که ضمن گفتگوئی خواسته‌های مردم را باطلاع ایشان برسانم...من خواسته‌های مردم را به ایشان گفتم : بایددر درجه اول قانون اساسی بطور کامل اجرا شود، تمام دانشجویان اخراجی دانشگاهها به تحصیل باز گردند، باید آزادی مطبوعات بطور کامل بر قرار شود و اجتماعات و احزاب آزاد شود ..."

آقای محسن پزشکپور نماینده مجلس و رهبرحزب پان ایرانیست گفت :"...بیش از یکدهه است جامعه ایرانی دچار نوعی سلطه بوروکراتها ... شده است . سلطه بوروکراتها عبارتست از نقض اصول قوانین اساسی ، نادیده گرفتن حق حاکمیت ملت در تعیین سرنوشت ، بی اعتنائی به افکار و خواسته‌های عمومی ، اعمال سلیقه‌ها و منافع مشروع و نامشروع شخصی بجای مصلحتهای عمومی و بالاخره نادیده گرفتن اصل تفکیک قوا ..." (۱)

بطوریکه ملاحظه شددر چنین موقعیت سیاسی کشور بود ، که

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

آقای شریف امامی با چنان هدف و خط مشی سیاسی بروی کار آمد. کابینه آقای شریف امامی ترکیبی بود، از وزراء دولتهای قبلی آقایان هویدا و آموزگار، و تعدادی از افراد جدید. در تماسی که بتدریج با تعدادی از وزراء حاصل شد، معلوم گردید که با آنها هم مانند من، قبلا" مشورتی نشده و از انتخاب احتمالی خود در دولت آقای شریف امامی اطلاعی نداشتند. دو نفر از آنان آقایان مهندس محسن فروغی و علینقی کنی نیز در خارج از کشور بودند. بدینترتیب، با وجود اینکه همه اعضاء دولت نهایت حسن نیت را داشتند، ولی بهیچوجه هم آهنگی و توافق فکری در امور و حل مسائل کشور وجود نداشت.

بعد از بیانات نخست وزیر در هیئت دولت، اولین کار کابینه تنظیم برنامه دولت و ارائه آن به مجلسین شورا و سنا تعیین شد و در دستور جلسه قرار گرفت و مقرر گردید که وزراء هر یک برنامه وزارتخانه مربوطه را با در نظر گرفتن سیاست کلی دولت تهیه، و در هیئت وزراء مطرح نمایند. تا پس از بحث و بررسی و اظهار نظر سایر وزراء در برنامه دولت قرار داده شود. معمولا" در جلسات هیئت دولت، مسائل فوری و مهم، از طرف نخست وزیر یا وزراء قبل از دستور مطرح و مورد بحث قرار میگرفتند با وجود این بعضی مسائل مهم سیاسی، مثل اعلامیه دولت، یا تغییر مجدد تاریخ شاهنشاهی با تاریخ هجری شمسی و نظایر اینها بدون مطرح شدن در هیئت دولت، و بحث و بررسی در باره آنها مستقیما" از طرف آقای شریف امامی نخست وزیر، و یا آقای آزمون

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

سخن گوی دولت اعلام ، و وزراء هم از طریق رادیو و تلویزیون مطلع میشدند. ولی از طرف هیچ یک از وزراء حتی کسانیکه در دولتهای قبلی شرکت داشته و آنها را تصویب نموده بودند اعتراضی بعمل نمی آمد !

در موقع بحث در مورد مسائل مختلفی که قبل از دستور درهیئت دولت مطرح میشد، و همچنین در باره برنامه‌های وزارتخانه‌ها هم ، اختلاف نظرهای شدیدی بین وزراء وجود داشت . تعدادی از وزراء بخصوص آقایان هوشنگ نهاوندی وزیر علوم، محمد باهری وزیر دادگستری ، منوچهر آزمون وزیر مشاور در امور اجرائی و کاظم ودیعی وزیر کار و امور اجتماعی، بدولتهای قبلی حمله و از اقدامات آنها بشدت تنقید میکردند. این چند نفر معتقد بودند که بمنظور جلب رضایت مردم ، باید تغییرات کلی آنهم بصورت انقلابی در کشور انجام بگیرد و با فساد مبارزه و فاسدین سریعا " مجازات شوند. بطور کلی میشود گفت که این آقایان جناح تندرو دولت را تشکیل میدادند، و یکعده که در کابینه‌های قبلی شرکت داشتند، یا اصلا" در بحثها شرکت نمیکردند، و یا خیلی محافظه‌کارانه صحبت مینمودند. بقیه هم بین این دو جناح مخالف بصورت معتدل و میانه رو بودند.

تنها مسئله‌ایکه در هیئت دولت مورد توافق اکثریت وزراء بود قبول موجه بودن نارضائی عمومی بود. و برای جلب رضایت عمومی ، اکثریت اعضای دولت با مبارزه با فساد، و مجازات مقامات نادرست ، دولتهای گذشته توافق داشتند. ولی در مورد

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

نحوه تعقیب و مجازات مقامات مسئول هم توافق نظر وجود نداشت. اکثریت وزراء که منهم جزو آنها بودم عقیده داشتیم که هر نوع دستگیری، و یا تعقیب مقامات سابق باید برابر قوانین مصوبه موجود صورت بگیرد.

با وجود اختلاف عقیده شدید بین وزراء، بمنظور رفع نارضائیهای عمومی، با غالب پیشنهادات نخست وزیر و وزراء که با حسن نیت در هیئت دولت مطرح میشد، موافقت بعمل می آمد. مانند اضافه حقوق عقب افتاده کارمندان، که بعلت عدم اجرای قانون عملی نشده بود. یا پرداخت پول مردم متوسط که شرکت ساختمانی کلاهبردار بعنوان فروش خانه از آنها گرفته بود توسط دولت و توقیف اموال شرکت و تعقیب آن. ولی بعلت دیر شدن، انجام این قبیل اقدامات اصلاحی نتیجه‌ای گرفته نمیشد. مخالفین با سوء استفاده از آزادی مطبوعات و تشدید تبلیغات، تمام اقدامات را دلیل ضعف دولت وانمود کرده، موارد و مسائل نارضائی دیگری را مطرح مینمودند.

بعضی از نمایندگان مجلسین هم از پخش آزاد مذاکرات مجلسین از رادیو و تلویزیون استفاده تبلیغاتی برای خود نموده، از تمام اقداماتیکه در دولتهای سابق قوانین آنها را خود تصویب نموده بودند، بشدت تنقید و افکار عمومی را تحریک میکردند. در نتیجه تصمیمات نخست وزیر و مصوبات هیئت دولت بعوض جلب رضایت عمومی، بحساب ضعف دولت منظور میشد. مخالفین نیز از این موقعیت استفاده و به تبلیغات خود بر علیه دولت

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

میا فزودند .

چون در هیئت دولت راه حل اساسی برای جلب رضایت عمومی در کشور ، تعقیب و مجازات مقامات متخلف دولتهای سابق تشخیص داده شده بود، بدستور نخست وزیر وزارتخانه‌ها موظف بودند مجددا " به تمام پرونده‌های سابق تخلفات رسیدگی نمایند ، تا در صورتیکه متخلفین تعقیب نشده باشند، پرونده‌ها سریعا " به دیوان کشور ارسال و اگر در گذشته تعقیب شده‌اند، جریان امر را پیگیری و نتیجه را به نخست وزیری اعلام نمایند . در وزارت کشور مراتب بهمین ترتیب اقدام گردید.

www.KetabFarsi.com

mandegar.tarikhema.org

tarikhema.ir

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

تدابیر دولت اتحاد ملی برای جلب رضایت روحانیون و مخالفین چه بود ؟

مسئله دیگری که برابر سیاست دولت اتحاد ملی ، مورد توجه نخست وزیر و تمام وزراء قرار داشت ، جلب رضایت روحانیون و مخالفین بود . آقای شریف امامی بمن میگفت که :" تعدادی از وزراء با افرادی از مخالفین ، و عده‌ای از آنها مثل آقای آزمون با بعضی از روحانیون در نقاط مختلف کشور آشنائی و ارتباط دارند ، و مشغول هستند تا پشتیبانی آنان را از دولت جلب نمایند". و اضافه مینمود که : " شخصا نیز با غالب روحانیون از گذشته درارتباط بوده و حالاهم در تماس میباشد "، ومعتقد بود که لازمست برخلاف گذشته جلب رضایت روحانیون را نموده ودربرقراری امنیت و آرامش در کشور ، از نفوذ آنها استفاده شود ، و درمورد اجرای نظرات آیت اله شریعتمداری نیز دستوراتی بوزارت کشور میداد که اقدام میگردید .

ضمنا " باید بگویم ، قبلا" در اواخر دولت آقای آموزگار ، که من فرماندهی ژاندارمری کشور را بعهده داشتم ، خود اعلیحضرت مستقیما " اوامری در باره آیت اله شریعتمداری فرموده بودند . همچنین آقای معینیان رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی نیز سفارشات شهبانو را در مورد ایشان بمن ابلاغ کرده بود که حتی الامکان خواسته‌های آیت اله بر آورده شود .

آقای مهندس شریف امامی بعد از تشکیل دولت اتحادملی عقیده داشت که باید بطور کلی سیاست گذشته تغییر داده شود و

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

میخواست که سریعا" همه استاندارها و در صورت امکان حتی فرمانداره‌ا نیز تعویض شوند. در باره شهرستان قم هم دستور داد، که هر چه زودتر یک فرماندار مسن کارآزموده، شایسته و حتی الامکان مذهبی انتخاب و با ماءموریت مخصوص بقم اعزام گردد، که ارتباط مستقیم بین آیت اله شریعتمداری و وزیر کشور ونخست وزیر را برقرار نماید.

فرماندار حائز شرایطی توسط وزارت کشور انتخاب گردید، نخست وزیر قبل از حرکت نامبرده را احضار و دستورات مخصوصی در مورد توجه و اقدام سریع در باره اجرای نظرات آیت اله شریعتمداری، در مورد امور عمرانی شهر قم و رفع نارضائیهای مردم شهرستان را داد. از آن تاریخ فرماندار قم رابط مستقیم بود، و خواسته‌های آیت اله را بطور مستقیم به نخست وزیر و بمن منعکس مینمود.

بطوریکه اشاره شد منظور از این ارتباط، رفع سریع نارضایتیهای عمومی و جامعه روحانیون، و برقراری امنیت و آرامش در کشور، بخصوص در مناطق حساس بود. آیت اله شریعتمداری بعلت اینکه اهل آذربایجان، و بیشتر مقلدین ایشان نیز در آذربایجان بودند لذا علاوه بر کارهای شهر قم، در باره مسائل استان آذربایجان نیز نظرات و پیشنهاداتی میداد. این ارتباط مستقیم و غیر مستقیم و همچنین نظرات آیت اله که مقام اول را در جامعه روحانیت ایران داشت با توجه به اوضاع و احوال آن روز کشور در مواردی سبب جلوگیری از خونریزیهای احتمالی دراین

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

دو منطقه حساس و سایر نقاط کشور میکردید . و بدین طریـــــــق
از اعمال بر خلاف بعضی از مأ مورین انتظامی در نقاط مختلـــــف
که حکومت نظامی اعلام نشده بود بموقع ممانعت بعمل میآمد .

www.KetabFarsi.com

mandegar.tarikhema.org

tarikhema.ir

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

اعلان حکومت نظامی یا تشدید بحران در ایران

دولت آقای شریف امامی از یکطرف برابر نظر جناح تندرو دولت ، در گیر انجام اقدامات انقلابی برای جلب رضایت مخالفین و ناراضی ها ، و از طرف دیگر با فرصت تمام و بحثهای مفصل در هر مورد، مشغول تهیه و تنظیم برنامه خیلی جامع و دراز مدتی برای دولت بمنظور ارائه به مجلسین شورا و سنا بود، که با اوضاع و احوال آنروز مطابقت نداشت .

شروع بکار دولت مصادف با روزهای آخر ماه رمضان بود که بعلت مراسم مذهبی شبهای رمضان ، معمولا" مردم در مساجد برای شنیدن سخنرانیهای مذهبی که جنبه سیاسی و تحریک کننده پیدا کرده بود مجتمع میشدند. تظاهرات هم روز بروز در پایان جلسات سخنرانیهای مذهبی توسعه پیدا میکرد. تا اینکه در پایان ماه رمضان ، در مراسم روز عید فطر، جبهه مخالف با استفاده از آزادی تظاهرات ، بعد از برگذاری نماز عید فطر در تپه‌های قیطریه در شمال شهر یک راه‌پیمائی عظیمی در شهر تهران ترتیب دادند.در این راه‌پیمائی عده خیلی زیادی از طبقات مختلف ، دانشگاهی ، بازاری، کارمند و مردم طبقه مرفه تهران شرکت نمودند. تظاهر کنندگان در شعارهایشان خواستار آزادی واجرای قانون اساسی بودند. و با توجه بسیاست دولت که آزادی تظاهرات و فعالیت احزاب سیاسی اعلام شده بود، این تظاهرات بصورت راه‌پیمائی آرام ادامه پیدا کرد.

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

چون ادامه تظاهرات و راه‌پیمائی در پایتخت برای سازمان اطلاعات و امنیت کشور ایجاد نگرانی نموده‌بود، شورای امنیت ملی بنا بدعوت نخست وزیر درساعت ۲۰ روز ۱۶ شهریورماه ۱۳۵۷ با حضور اعضای دائمی خود بشرح زیر تشکیل جلسه داد:

آقایان: شریف امامی نخست وزیر، امیر خسروافشار وزیر امور خارجه، ارتشبد ازهاری رئیس ستاد بزرگ ارتشتاران، سپهبد ناصر مقدم معاون نخست وزیر و رئیس سازمان اطلاعات و امنیت کشور سپهبد احمد علی محققی فرمانده ژاندارمری کشور، سپهبد صمدیانپور رئیس شهربانی کشور، سپهبد برومند جزی رئیس اداره دوم ستاد بزرگ، سپهبد خواجه نوری رئیس اداره سوم ستاد بزرگ و من.

نخست وزیر پس از اعلان رسمیت شورا اظهار کرد، این جلسه بنا به تقاضای سپهبد مقدم رئیس ساواک تشکیل شده است. سپهبد مقدم اظهار نمود: تظاهرات و راه‌پیمائی مخالفین که از روز عید فطر شروع شده، در شهر تهران ادامه پیداکرده است. برابر اطلاعاتی که بسازمان امنیت رسیده، مخالفین که اکثریت آنها راکمونیستها و مارکسیستهای اسلامی تشکیل میدهنددر نظر دارند، فردا روزجمعه در کشور اغتشاش و آشوب ایجادنمایند. بابررسی که در سازمان امنیت بعمل آمده برای جلوگیری از اغتشاش و آشوب ضرورت دارد که در تهران حکومت نظامی اعلان شود. مراتب را بعرض اعلیحضرت رسانیدم، فرمودند موضوع در شورای امنیت ملی بررسی شود.

ارتشبد ازهاری رئیس ستاد بزرگ ارتشتاران پس از موافقت و تائید سپهبد برومندجزی رئیس اداره دوم ستاد بزرگ ارتشتاران،

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

پیشنهاد سپهبد مقدم را در مورد اعلان حکومت نظامی ضروری دانست. پس از اظهار نظر موافق سپهبد صمدیانپور رئیس شهربانی کشور و سپهبد محققی فرمانده ژاندامری کشور، مقرر شد که وزراء برای جلسه فوق العاده دعوت شوند، تا ارتشبد ازهاری و سپهبد مقدم نظرات خودشان را در جلسه هیئت دولت مطرح نمایند.

جلسه هیئت دولت در حدود ساعت ۲۲/۳۰ روز ۱۶ شهریور ماه تشکیل گردید، پس از اظهارات سپهبد مقدم رئیس سازمان امنیت و ارتشبد ازهاری رئیس ستاد بزرگ، برقراری حکومت نظامی در تهران و ۱۱ شهر دیگر کشور مورد تصویب هیئت دولت قرار گرفت. نخست وزیر، نتیجه تصمیم هیئت دولت را از همان جلسه تلفنی بعرض اعلیحضرت رسانید. و پس از مذاکره تلفنی آقای شریف امامی، ارتشبد ازهاری با شاهنشاه صحبت و بنا بتصویب اعلیحضرت، ارتشبد غلامعلی اویسی فرمانده نیروی زمینی به فرمانداری نظامی تهران و حومه انتخاب گردید.

چون جریان مذاکرات شورای امنیت ملی و هیئت دولت تا دیر وقت یعنی حدود ساعت ۲۴ طول کشید، چند نفر از وزراء معتقد بودیم که، اجرای حکومت نظامی برای ۲۴ ساعت بعد موکول شود، تا فرصت کافی برای آگاهی مردم باشد. ولی رئیس سازمان اطلاعات و امنیت کشور اظهار میکرد، مردم سریعا " از طریق رادیو که خبر را مرتبا " تکرار خواهد نمود مطلع خواهند شد.

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

واصرار داشت لازمست هر چه زودتر حکومت نظامی اعلان گردد ، تا مقررات آن بموقع اجرا گذاشته شده و از تظاهرات و راهپیمائیها در پایتخت جلوگیری بعمل آید .

با بحثهائیکه در جلسات شورای امنیت ملی ، و هئیت دولت بعمل آمده بود انتظار میرفت که پس از اعلان حکومت نظامی بلافاصله کلیه رهبران و محرکین مخالفین و همچنین گردانندگان تظاهرات که رئیس سازمان اطلاعات و امنیت کشور اظهار میکرد در نظر دارند در کشور آشوب بر پا نمایند ، برابر ماده ۵ قانون حکومت نظامی سریعا " توسط فرمانداری نظامی دستگیر و بازداشت شوند تا از هرگونه اغتشاش و آشوب که پیش بینی میشد در کشور جلوگیری گردد ، ولی متاسفانه در آنزمان معلوم نشد بچه علت مامورین فرمانداری نظامی تهران ، بر خلاف انتظار دولت بجای اجرای صحیح مقررات حکومت نظامی ، یعنی دستگیری و بازداشت رهبران و محرکین آشوبگران اجرای حکومت نظامی در روز ۱۷شهریور ماه ۵۷ را در تهران ، بصورت خونریزی بیهوده در آوردند که در نتیجه برابر گزارش فرمانداری نظامی در میدان ژاله ۸۶ نفر کشته و ۲۰۵ نفر زخمی شدند و این روز جمعه در دنیا بنام " جمعه سیاه " معروف گردید . و به اینطریق لطمه غیر قابل جبرانی به حیثیت ارتش شاهنشاهی وارد شد . (در باره کشته شدگان روز جمعه سیاه ، ارقام گوناگون و زیادی گفته شده ولی آنچه مسلم است تعداد حقیقی آنها برای دولت وقت هم روشن نگردید !) بنابراین اجرای حکومت نظامی که بنابر نظریه ساواک

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

پیش بینی میکردید وسیله برقراری امنیت و آرامش در کشور بشود، بر عکس سبب ازدیاد تظاهرات و اغتشاشات شده ، و درحقیقت مبنای انسجام تمام مخالفین ، و پایه اساسی تشدید تبلیغات داخلی و جهانی بر علیه رژیم و دولت ایران گردید .

باین ترتیب از تاریخ اعلان حکومت نظامی (۱۷ شهریور ۵۷) علاوه بر ژاندارمری و شهربانی کشور یگانهای نیروی زمینی نیز به فرمانداریهای نظامی شهرها ماءمور شدند و پس از تقسیم به دسته‌های کوچک ، علاوه بر نقاط حیاتی حساس و مهم ۱۲ شهر بزرگ کشور، در میدانها، چهار راهها و کنارخیابانهای شهرها هم مستقر گردیدند، تا فرمانداران نظامی با مشورت شورای امنیت استان مربوطه ، مقررات حکومت نظامی را در محل بموقع اجرا بگذارند.

از آنجا که ارتشبد اویسی فرماندار نظامی تهران ، عهده دار فرماندهی نیروی زمینی نیز بود، و اغلب فرمانداران نظامی در شهرستانها وتمام فرماندهان یگانهای ماموربه فرمانداریهای نظامی از نیروی زمینی انتخاب شده بودند، بدینترتیب نامبرده علاوه برامورفرمانداری نظامی تهران وحومه عملادرکارهای مربوط به فرمانداریهای نظامی سایر شهرستانها نیز دخالت نموده و دستورات ضد و نقیض میداد ، ماءمورین فرمانداریهای نظامی در شهرستانها هم مانند تهران ، بجای دستگیری و بازداشت کردن محرکین و متخلفین در تظاهرات ، یک روز مبادرت به تیر اندازی مینمودند که سبب کشته یا زخمی شده عده‌ای میگردید و روز دیگر در کنار خیابانها تماشاچی بودند، مخالفین و آشوبگران نیز بهر

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

کاری اعم از تظاهرات ، اغتشاش و آشوب و دادن شعارهای توهین آمیز نسبت بمقام سلطنت و ارتش مبادرت و آنچه که میخواستند بموقع اجرا میگذاشتند.

در نتیجه بعلت عدم اجرای صحیح قانون حکومت نظامی، رهبران مخالفین و گردانندگان تظاهرات ، راه پیمائیها ، اغتشاشات و اعتصابات آزادانه به فعالیتهای براندازی خود ادامه میدادند.

با وجود اینکه طرز عمل فرمانداری نظامی تهران و شهرستانها در تمام مدت کابینه آقای شریف امامی مورد اعتراض هیئت دولت بود، ولی متاسفانه تغییری در روش آنها حاصل نگردید !

در اینجا لازمست بشرح جریان چگونگی دو تصمیم متضاد هیئت دولت آقای شریف امامی بپردازم ، که اولی منجر به مخالفت با تمدید حکومت نظامی در اصفهان و دومی اعلان حکومت نظامی در ۱۲ شهرکشوربود ! (این دوتصمیم بدون آنکه اتفاق مهمی در کشورافتاده باشددرفاصله دویاسه روزگرفته شد)

چند روز بعد از شروع بکاردر وزارت کشور (حدود ۱۰شهریورماه ۵۷) گزارشی از آقای زاد استاندار اصفهان رسید ، وی شرح داده بود که مدت یکماه حکومت نظامی اعلان شده در اصفهان در دولت آقای آموزگار قریبا "پایان میپذیرد ، برابربررسیهائیکه در شورای امنیت استان بعمل آمده در صورت خاتمه مدت حکومت نظامی مامورین انتظامی اصفهان قادر به حفظ امنیت شهر نخواهند برد ، و تقاضا کرده بود که حکومت نظامی در آن شهر تمدید شود ، البته

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

لازمه اینکار تقدیم لایحه مجدد از طرف دولت به مجلسین واستدلال لزوم تمدید آن بود. در صورتیکه پس از بررسی گزارش استاندار در وزارت کشور ، باین نتیجه رسیدیم که استاندار و مسئولین امنیتی بعلت مشکلات حاصله از نتایج ایجاد فضای باز سیاسی و بدون توجه بسیاست دولت جدید پیشنهاد تمدید حکومت نظامی در اصفهان را نموده‌اند .

بنابراین با توجه به اهمیت و فوریت مسئله و مدت زمان کوتاهی که از یکماه باقی مانده بود، من موضوع را بطور فوق العاده در جلسه هیئت دولت مطرح نمودم و با اشاره بسیاست کلی دولت که آشتی و اتحاد ملی را اعلام داشته بود توضیح دادم که تمدید حکومت نظامی دراصفهان با سیاست دولت که دادن آزادی به احزاب مختلف سیاسی و مطبوعات و جلب رضایت طبقات و دستجات مختلف است بهیچوجه منطبق نمیباشد و نیازی به تمدید حکومت نظامی نیست ، هیئت دولت پس از بحث و بررسی باتفاق آراء با پیشنهاد من موافقت نمودند و به تصویب رسید، و نتیجه از طریق وزارت کشور به استانداری اصفهان ابلاغ گردید .

ولی متاءسفانه بفاصله دو یا سه روز بعد از این واقعه ، سپهبد مقدم رئیس ساواک سپهبد برومند جزی رئیس اداره دوم و ارتشبد ازهاری رئیس ستاد بزرگ ارتشتاران ، همین هیئت دولت را ، بدون اینکه اتفاق فوق العاده‌ای در کشور روی داده باشد ! بشرحی که قبلا" گفته شد وادار به تصویب حکومت نظامی نه تنها در اصفهان ، بلکه در تهران و ۱۰ شهر بزرگ دیگر، که در غالب

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

آنها خبری از آشوب نبود نمودند !

www.KetabFarsi.com

mandegar.tarikhema.org

tarikhema.ir

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

تلاش بیهوده در وزارت کشور

با توجه بسیاست جدید دولت ، نخست وزیر میخواست هر چه زودتر تمام استانداران و حتی در صورت امکان اغلب فرمانداران کشور تعویض و بجای آنها شخصیتهای جدیدی انتخاب شوند ، بهمین جهت منتظر نتیجه بررسیهای وزارت کشور نشده ، تلفن زد که آقای سراج حجازی معاون سابق وزارت کشور را برای استانداری خراسان بعرض اعلیحضرت رسانیدم تصویب فرمودند ، هر چه زودتر رسما معرفی کنید تا بمحل ماٴ موریتش برود که بهمین ترتیب عمل شد .

ولی من پس از مذاکره نخست وزیر را راضی کردم که تعویض استانداران بتدریج و با دقت و بررسی عمیق تری صورت بگیرد ، و برای این منظور یک شورائی مرکب از مقامات صالح و شایسته وزارت کشور را انتخاب نمودم که کلیه امور مهم وزارت کشور و بخصوص انتخاب استاندار ، فرماندار و مدیر کل ها را در آن شورا بدقت مورد بررسی قرار میدادیم .

یکی دیگر از هدفهایم اجرای عدالت و رفع تبعیضات در بین کارمندان خود وزارت کشور بود که در مدت کوتاه موفقیتهای قابل توجهی در اینمورد حاصل و بطور کلی نفوذ مقامات مختلف را در انتخاب استانداران و فرمانداران از بین برده و افراد نا ـ صالح را با شخصیتهای صلاحیتدار تعویض نمودم . در نتیجه در

pdf.tarikhema.org
mandegar.tarikhema.org
tarikhema.ir
www.KetabFarsi.com

tarikhema.org

وزارت کشور تا روزیکه من مشغول انجام وظیفه بودم اعتصابی مانند سایر وزارتخانه‌ها صورت نگرفت ، و از این لحاظ کارمندان وزارت کشور مورد اعتراض کارمندان اعتصابی سایر وزارتخانه‌ها بودند. البته اصلاح کامل وزارت کشور بصورت مطلوب نیاز به فرصت کافی و زمان مناسب توام با آرامش داشت که متاسفانه با توجه باوضاع سیاسی و بحران آنروز کشور فراهم نبود.

اهم وظایف وزارت کشور در ایران، که سازمانهای ژاندارمری و شهربانی کشور را زیر امر خود داشت ، برقراری امنیت وآسایش عمومی در سطح کشور بودکه با اعلان حکومت نظامی از همان روزهای اول تشکیل دولت آقای شریف امامی برابر قانون بعهده وزارتجنگ و فرمانداران نظامی محول گردید. ولی چون بعللی که ضمن تشریح جریان حکومت نظامی گفته شد ، بصورت مسئله غیرقابل حل درآمده و روزبروز هم وضع بدتری بخود میگرفت ، علیهذا بمنظور اینکه کلیه وزراء در جریان تمام حوادث و وقایع کشور قرار بگیرند ، تقریبا " در هر جلسه هیئت دولت ، قبل از دستور من آمار تلفات مامورین انتظامی و آشوبگران را که از سازمانهای ژاندارمری و شهربانی بوزارت کشور گزارش میشد اعلان میکردم . و مسئله امنیت عمومی ، لزوم اجرای صحیح مقررات حکومت نظامی ، اتخاذ تصمیمات جدی برای جلوگیری از خونریزی بیهوده و برقراری آرامش در کشور را مطرح مینمودم که یا مذاکرات به جلوگیری از تبلیغات رادیو بی بی سی یعنی به بن بست منتهی میشد ، و یا تبدیل به بحثهای مختلفی میگردیدکه اساسا نتیجه‌ای گرفته نمیشد ،

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

بطوریکه مجبور شدم چند مرتبه موضوع را بطور خصوصی با آقای شریف امامی نخست وزیر مطرح نمایم .

در یکی از این جلسات مذاکره ، اظهارکردم بطوریکه میبینید، با وجود اعلان حکومت نظامی نه تنها آرامش برقرار نگردیده ،بلکه وضع امنیت عمومی کشور روزبروز بدتر هم شده است . همچنین فعالیتی از طرف سازمان اطلاعات و امنیت کشور دیده نمیشود، معلوم نیست واقعا این سازمان قادر به پیش بینی و جلوگیری از این حوادث و وقایع نیست یا چرا اقدامی نمیکند ! بنظرمن لازمست یک فکر اساسی در مورد برقراری امنیت درکشور بشود .

آقای شریف امامی اظهار کرد: " فعالیتهای ساواک بنظر من خیلی مشکوک میرسند" و اضافه نمود :" برابر اطلاعات حاصله عامل قسمتی از این آشوبها خود ماء مورین ساواک میباشند، بطوریکه گزارشات وقایع ساواک را ملاحظه میکنید تماما" مربوط بوقوع آتش سوزی و انفجار یا آشوب است ، ولی تا امروز یک گزارش ازساواک دیده نشده که موفق به کشف یا جلوگیری از این حوادث شده باشد یا با کمک ماء مورین انتظامی موفق بدستگیری مسئولین ، قبل از انجام آتش سوزی و انفجار یا آشوب بشود" و اضافه کردکه :

" دخالت ماء مورین ساواک در اغتشاشات را بعرض اعلیحضرت نیز رسانیده است " .

چون قبلا اطلاعاتی توسط سپهبد صمدیانپور رئیس شهربانی کشور بمن رسیده بود که مقداری از این آشوبها بوسیله مامورین ساواک صورت میگیرد، لذا وقتی نخست وزیر هم اظهار کرد:"برابرگزارشات

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

واصله قسمتی از این حوادث توسط خود ماء مورین ساواک انجـــام میشود " ، تصمیم گرفتم که مراتب را بعرض اعلیحضرت برسانم .

در یکی از شرفیابیها بعد از مطرح کردن مسئله امنیت عمومی کشور عرض کردم : در اینمورد با نخست وزیر صحبت میکردم ایشان هم اظهار مینمود که مقداری از این شلوغیها را ماء مورین ساواک انجام میدهند، در جواب فرمودند : " بلی ایشان معتقد است کـــه تمام این کارها زیر سر ساواک است " و بلافاصله اضافه کردند : " شما با ایشان کار نداشته باشید، کار خودتان را بکنید" ! ! از جوابی که اعلیحضرت دادندمتوجه شدم که‌نا راحت شدند، بنابراین با توجه به اوضاع واحوال آنروزکشور از ادامه مطلب خودداری کردم . و با اعتقاد و اطمینان باینکه اعلیحضرت بیش از همـــه علاقمند بامنیت و آرامش‌کشور میباشند، مطمئن بودم که دستورات لازم را برئیس ساواک خواهندداد .

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

نظرات آنروز سفراء درباره بحران ایران

مدتی بعد از تشکیل دولت آقای شریف امامی ، درحدود اواسط مهرماه ۱۳۵۷، سفرای سه دولت ایالات متحده آمریکا ، انگلستان و فرانسه در ایران بر حسب معمول از طریق تشریفات وزارت امور خارجه تقاضای ملاقات نموده ، وبترتیب برای گفتن تبریک بوزارت کشور آمدند . ضمن تبریک ، اظهاراتی در باره علاقه خاص دولت متبوعه خود بحفظ حسن روابط ودوستی متقابل بین دو دولت بیان مینمودند . چون آنروزها با وجود اعلان حکومت نظامی،کشورودولت مواجه با جریانات غیرعادی بودودرپایتخت هم آشوب و اغتشاشات ادامه داشت ، لذا هر کدام از آنها علاوه بر تبریک ، علاقمندی دولت خودشان را نیز در مورد موفقیت دولت ایران در رفع بحران وبرقراری آرامش در کشور بیان میداشتند ، که ذکر اظهارات آنها از لحاظ اهمیت وثبت درتاریخ در اینجا ضروری است ، ولی قبل از اینکه نظرات آنها ذکرشود ، ابتدا جریان ملاقات و اظهارات آقای جرج لامبراکیس مشاور سیاسی سفیر آمریکا در ایران را که با بحران کشور ارتباط داشته و چند ماه قبل از تشکیل دولت آقای شریف امامی بیان نموده ، برای خوانندگان نقل میشود :

بطوریکه قبلا گفته شد در حقیقت مقدمات بحران در ایران از فردای روز نوشته شدن مقاله برعلیه آقای خمینی در روزنامه اطلاعات ۱۹ دیماه ۱۳۵۶، با اغتشاش و کشته شدن چند نفر در شهر قم شروع شد ، وباتظاهرات مراسم چهلم کشته شدگان قم در تبریز

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

(۲۹ بهمن ماه ۱۳۵۶) که در اثر غفلت و قصور مسئولین بخصوص استاندار وقت ، بخونریزی منتهی گردید ، شدت پیدا نمود ، درصورتی که برابربررسی هائیکه در کمیسیون پنجنفری به جریان رویداد شهر تبریز و قصور سرلشگر هزار قهرمانی ساریقیه رئیس شهربانی آذربایجان شرقی بعمل آمد ، و من بر حسب دعوت ستاد بزرگ ارتشتاران در آن شرکت داشتم ، روشن شد که اجتناب از آن کاملا" عملی بود. بهر حال این دور تسلسل مراسم هفته وچهلم ازآن تاریخ تا روزهای آخر بحران ، در شهرهای مختلف کشور ادامه پیداکرد ، و با توجه بوجود فضای باز سیاسی ، دولت آقای آموزگار مورد تنقید شدید نمایندگان مخالف دولت در مجلس قرار گرفت ، برای جوابگوئی به تظاهرات مخالفین در تبریز ، در اواخربهار ۱۳۵۷ میتینگی توسط مسئولین جزب رستاخیز تحت نظارت ارتشبد جعفر شفقت استاندار جدید آذربایجان شرقی ترتیب داده شد که آقای آموزگار نخست وزیر به تبریز مسافرت و در میتینگ شرکت و سخنرانیهائی نیز در آنجا صورت گرفت .

چند روز بعد از برگذاری میتینگ حزب رستاخیز در تبریز (سه‌شنبه ۱۳ تیرماه ۱۳۵۷) بمناسبت جشن روز استقلال آمریکا دعوت رسمی در سفارت بود ، منهم که فرماندهی ژاندارمری کشور را بعهده داشتم دعوت شده بودم .

در این مهمانی شخصی نزد من آمده و خود رابنام جرج لامبراکیس مشاور سیاسی سفیر آمریکا معرفی نمود ، بعد از معارفه و تعارفات معمول گفت میخواستم سئوالی از شما بکنم واظهار کرد : " چرا

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

در تظاهرات یا میتینگی که در کشورشما در شهرها انجام میشود ماءمورین ژاندارمری و ساواک دهقانان را به اجبار از دهات جمع کرده و بشهرها میآورند، تا بنام اهالی شهر در تظاهرات شرکت کنند. در حالیکه اهالی شهرها مایل نیستند و نمیخواهند در این قبیل اجتماعات دولتی شرکت نمایند ؟ " سئوال کردم منظورتان چیست ؟ ! جواب داد : " مقصودم میتینگ اخیر شهر تبریز است ، من گزارش دارم که دهقانان را ماءمورین ژاندارمری از دهات جمع آوری ، و با ماشینهای ژاندارمری و دولتی بشهر آورده ، وبه نام مردم شهر تبریز میتینگی به نفع دولت ترتیب داده اند " . و اضافه نمود :" فکر نمیکنید اینکارها بیفایده است و مردم را بیشتر ناراضی میکند؟ "گفتم گزارشی‌در اینمورد بمن نرسیده و اطلاعی ندارم و فکر نمیکنم‌چنین چیزی با اینترتیب صحت داشته باشد! اظهار کرد :" نه خیر من اطلاع دقیق دارم ، باینصورت که گفتم انجام گرفته است ! سپس اضافه کرد که چرا اطرافیان اعلیحضرت اینقدر مردم را اذیت میکنند؟ چرا زمینهای مردم‌را بزور از دستشان میگیرند و ایجادنارضایتی بین مردم میکنند؟"

منکه از شنیدن اعتراض یک خارجی آنهم عضو رسمی سفارت خیلی ناراحت شده بودم ، اظهار کردم ، فکر نمیکنید که این قبیل مسائل در صورت صحت نیز مربوط با مور داخلی کشور و دولت ایران باشد ؟! و بلافاصله مهمانی را ترک کردم .

در اولین شرفیابی ، حریان برخورد و مذاکرات خود را با آمریکائی مذکور بعرض رسانیدم فرمودند :" خوب جواب داده اید ،

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

و اضافه نمودند، بلی میشناسمش، حتما این مطالب را از اشخاص ناراضی که امروزها این حرفها را میزنند شنیده است"! وچون میل نداشتند که بحث در اینباره ادامه داشته باشد موضوع دیگری را مطرح فرمودند! متاءسفانه بعدا" وقتی کتاب " پاسخ به تاریخ " را خواندم دیدم اعلیحضرت از قول همین شخص چنین نوشته‌اند:"... در اواخر آذرماه سناتور محمدعلی مسعودی بمن گزارش داد که جرج لامبراکیس، دبیراول سفارت آمریکا بوی گفته است:" بزودی در ایران یک رژیم جدیدوجود خواهد داشت" (۲)

و اما در مورد اظهارات سفراء: اولین سفیری که بوزارت کشور آمد آقای ویلیام سولیوان سفیر آمریکا و همزمان با روزهای اول ورود آقای خمینی به فرانسه بود. بعد از تعارفات مقدماتی و قدری مذاکره در باره برنامه دولت و مسائل کلی مربوط بوزارت کشور، ضمن اظهارات خود آرزوی موفقیت برای دولت جدید نمود. گفتم میبینید که متاءسفانه وضعیت مشکلی برای کشور و دولت پیش‌آمده است، در جواب اظهار کرد:" بنظر من جای هیچگونه نگرانی نیست. جبهه مخالف دولت بی اهمیت میباشد، در برابر اعلیحضرت شخصیت سیاسی ارزنده و همطرازی که مورد توجه و قابل قبول عموم باشد وجود ندارد، فکر نمیکنم هیچگونه خطری برای اعلیحضرت و رژیم ایران وجود داشته باشد".

گفتم بنظر من بطوریکه مشهود است یک طرح عملیات براندازی کامل بر علیه دولت ایران اجرا میشود، و روز بروز هم شدیدتر میگردد، پس اینهمه تبلیغات که بوسیله بی بی سی بر علیه دولت

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

و بنفع مخالفین و آقای خمینی صورت میگیرد چیست ؟ اظهار کرد : " خمینی شخصیت مذهبی است شخصیت سیاسی نیست که خطری برای اعلیحضرت باشد ! " آقای سولیوان اضافه نمود که : " بنظر من دولت همینطور که شروع کرده ، اگر اقدامات خود را ادامه داده و سریعا " نارضایتیهای عمومی را برطرف نماید ، این ناراحتیهای کشور گذرا و ناچیز هستند و بزودی از بین خواهند رفت ".

در اولین فرصت جریان مذاکرات را بعرض اعلیحضرت رسانیدم ، همه حرفها را خوب گوش داده ولی چیزی نفرمودند . بطوریکه احساس کردم مطالب برای اعلیحضرت تازگی نداشت ، احتمالا آقای سولیوان قبلا همین حرفها را بخود اعلیحضرت هم گفته بود .

چند روز بعد آقای آنتونی پارسونس سفیر انگلستان برای ملاقات بوزارت کشور آمد . بعد از تعارفات و تبریک وآرزوی موفقیت برای دولت اظهار نمود : " دو ماه پیش کشور شما را که در حال آرامش کامل بود برای مرخصی سالیانه ترک نمودم ، ولی در مراجعت متاءسفانه در حال آشوب و ناراحتی دیدم که هیچ تصورش را نمینمودم ! " سپس بعد از اشاره به روابط دوستی بین دو کشور علاقمندی دولت متبوعه خود را به برقراری هر چه زودتر آرامش و امنیت در ایران بیان و بعنوان شاهد گفته‌هایش اظهار داشت : " که من پس از ورود به ایران به آیات در قم که روابط نزدیکی با آنها داریم سفارش فرستادم ، که برای دولت ایجاد اشکالات ننموده و در برقراری آرامش کشور کمک و با دولت همکاری نمایند ! علیهذا از طرف روحانیون داخل کشور اطمینان داشته

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

باشید !"

گفتم بطوریکه ملاحظه میکنید فعلا مشکل آقای خمینی مطرح است اظهار نمود ما با وی هیچگونه ارتباطی نداریم و اضافه کرد:" بنظر میرسد که او با شورویها مربوط باشد !" من با توجه باظهارات ایشان ، مسئله تبلیغات رادیو بی بی سی بر علیه دولت ایران را ، که یکی از مشکلات دولت و چندین بار در هیئت وزراء مطرح شده و آقای شریف امامی هم گفته بود ، که با سفیر انگلستان مذاکره ولی نتیجه نگرفته است ، مطرح نمودم ، واظهار کردم که متاءسفانه بیشتر تبلیغات بر علیه دولت ایران و بنفع مخالفین و همچنین آقای خمینی ، از طریق رادیو بی بی سی صورت میگیرد ، که با توجه بروابط دوستی حسنه موجود بین دوکشور و همچنین اظهارات خود شما مغایرت دارد ، آیا ممکن است بمنظور نشانه روابط حسنه و دوستی متقابل که مورد تائید طرفین است ، در باره برنامه این رادیو اقدام کنید که باین صورت بر علیه دولت و بنفع مخالفین تبلیغات نکند ، تا دولت حاضر در انجام برنامه‌های اصلاحی خود موفق گردد؟ در جواب اظهار داشت : " متاءسفانه این مطلب صحیح است ، ولی نکته‌ای که باید بگویم اینستکه دستگاه رادیو بی بی سی یک رادیوی آزاد است اگر چه بودجه و هزینه‌اش را دولت انگلستان میپردازد ، ولی در کیفیت برنامه‌های آن دولت نمیتواند دخالت داشته باشد ، حتی غالبا " بر علیه خود دولت انگستان هم مطالبی پخش مینماید ، و همیشه بطور آزاد عمل میکند !!"

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

سپس مجددا ضمن تکرار علاقمندی دولت متبوعه خود به‌برقراری آرامش در کشور اضافه نمود :" بطوریکه ملاحظه کردید وقتی خمینی خواست از عراق به کشور کویت برود ، چون کشور کویت از کشورهای دوست نزدیک انگلستان است ، برای اینکه خمینی در همسایگی نزدیک ایران نتواند بر علیه دولت ایران تحریکات بکند از دولت دوستمان کویت خواستیم که اجازه ورود به خمینی ندهد که ملاحظه کردید نداد". (البته اگر آقای خمینی درکشوری مانند کویت مستقر شده بود ، مسلما نمیتوانست از وسائل ارتباط جمعی وسیع مانند کشور فرانسه برای تبلیغات استفاده نماید.)

جریان مذاکرات و اظهارات سفیر انگلیس را به اعلیحضرت عرض‌کردم . در مورد بی بی سی فرمودند ،" بلی متاسفانه همیشه همین جواب را داده‌اند ."

بعد از دیدار سفیر انگلستان ، آقای راول دوله سفیر دولت فرانسه بدیدن من آمد . آقای راول دوله بعد از تبریک و آرزوی موفقیت برای دولت ، ضمن اشاره به روابط دوستی قدیمی بین دولت ایران و فرانسه و اظهار علاقه بحفظ و ادامه دوستی متقابل نسبت به وضع ناآرام کشور اظهار تاءسف نمود . همچنین در ادامه صحبت مجددا ناراحتی و نگرانی خود را از آشوب و اغتشاش درکشور اظهار داشت . من در جواب گفتم : با توجه بمراتب دوستی و مودت متقابل بین دو کشور که اشاره کردید انتظار نمیرفت که دولت فرانسه به آقای خمینی اجازه دهد با آزادی کامل برعلیه دولت ایران تحریکات نماید ، بطوریکه میبینید آرامش و آسایش

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

عمومی بدینترتیب بکلی از بین رفته و امور کشور تعطیل گردیده است ، سفیر فرانسه در نهایت تعجب اظهار کرد :" که من بشما اطمینان میدهم دولت فرانسه نهایت علاقه را بحفظ روابط دوستی حسنه بین دو دولت دارد و بهیچوجه نمیخواهد بر خلاف میل دولت ایران عملی انجام بشود ، و آماده است برابر نظر اعلیحضرت و دولت ایران عمل نماید ،" و اضافه نمود :" من منتظر هستم که شما نظر دولت ایران را بمن اعلام نمائید ، مطمئن باشید که بلافاصله عمل خواهد شد".

من از حسن ظن سفیر فرانسه تشکر نمودم و بمحض خداحافظی ایشان تلفنی کسب اجازه کرده بحضور اعلیحضرت رسیده و جریان مذاکرات با سفیر فرانسه را بعرض رسانیدم . فرمودند:" بلی صحیح است دولت فرانسه نظر ما را خواست ، موافقت کردیم که بوی اجازه اقامت در فرانسه داده شود !" و در برابر تعجب من اضافه کردند " باید صبر کرد تا ببینم چطور میشود ."!

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

پیشنهاد وزارت کشور برای رفع بحران چه بود؟

تظاهرات و اغتشاشات در تهران و شهرها ادامه داشت، بازار مدتها بود که بسته بود، اعتصابات در کارخانه‌ها واداراتروز بروز زیادتر میشد، شورائی را که با شرکت جانشین و معاونین وزارت کشور برای بررسی و مشورت در مسائل مهم تشکیل داده‌بودم، بدفترم دعوت کرده اظهار نمودم: بطوریکه آقایان اطلاع دارید چند روز بعد از تشکیل دولت در کشور حکومت نظامی اعلان گردید و امور امنیتی را فرمانداران نظامی با زیر امر گرفتن سازمانهای شهربانی و ژاندارمری تهران و شهرستانهای مختلف در سطح کشور عهده‌دار شدند. ومسائل امنیتی مملکت بعهده وزارت جنگ محول گردیده، با وجود این من تا بحال مرتبا مسئله امنیت در کشوررا در تمام جلسات هیئت دولت مطرح کرده‌ام. ولی موفق به پیداکردن راه حلی نشده‌ایم. در موقع طرح مسائل در هیئت دولت، بخصوص مسائل امنیت عمومی، بقدری عقاید مختلف و متضاد اظهار میشود که نتیجه‌ای حاصل نمیگردد. شورای امنیت ملی هم که چند مرتبه تا بحال تشکیل شده بیشتر بمسائل مربوط به عکس العمل در مقابل تظاهرات و اغتشاشات مخالفین پرداخته، که غالبا تصمیمات متخذه هم از طرف فرمانداری نظامی بموقع اجرا گذاشته نشده است. بنا بر این تصمیم گرفتم در این جلسه بطور سری، با توجه بوضعیت عمومی کشور و در نظر گرفتن مسئولیتهای ملی و اداری که داریم یک بررسی جامع برای پیدا کردن راه حل اساسی برای مشکل کشور

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

بعمل آوریم . من پیشنهاد شورا را بعرض اعلیحضرت میرسانم ، تا در صورت تصویب اوامری صادر بفرمایند ، بلکه کمکی به برقـــراری امنیت و آرامش در مملکت گردد و دولت بتواند به تلاشهای اصلاحی خود ادامه بدهد .

پس از بحثهای طولانی باین نتیجه رسیدیم که چون متاسفانـــه تبلیغات سوئی که مدتیست بطور آزاد در کشور و بخصوص در جلسات مجلسین صورت میگیرد و به انحاء مختلف تمام اقدامات دولتهای گذشته ، مورد تنقید و حملات شدید همگان ، حتی وزرای دولت حاضر قرار میگیرند ، لذا اعتماد مردم از اکثریت مسئولین فعلی سلب و تنها راه حلی که بنظر میرسد اینستکه اعلیحضرت دستور فرمایند چند نفر از بین شخصیتهای سیاسی برجسته و معمر کشور ، مانند آقایان دکتر صدیقی ، نجم الملک ، وارسته ، عبداله انتظام و ... دعوت تا در حضور اعلیحضرت جلسه‌ای مشورتی تشکیل و راه‌حل مشکل و بحران کشورمورد بررسی قرار گیردو نتیجه باطلاع عامه مردم برسد ، شاید بدینطریق آرامش در کشور برقرار شود .

در شرفیابی بحضور اعلیحضرت ، جریان بررسی وزارت کشـــوررا بشرح مذکور عرض و اضافه کردم تنها راه حلی است که بنظرمیرسد . پس از قدری تامل فرمودند : " از کجا معلوم اگر این اشخـــاص دعوت شدند بیایند . " منکه انتظار چنین جوابی را از اعلیحضرت نداشتم ، عرض کردم ، با توجه به وطنپرستی این قبیل شخصیتهـا فکر نمیکنم در صورت دعوت اعلیحضرت درنگ کنند ، فرمودند : " بسیار خوب ببینم . "

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

اگر چه کاملا برابر پیشنهاد وزارت‌کشور اقدام نشد ولی به طوریکه عملا مشاهده گردید ، بعدها آقای دکتر صدیقی برای تشکیل دولت دعوت شد و آقای عبداله انتظام بسمت مدیر عامل شرکت نفت ملی ایران منصوب گردید ، و سپس آقایان وارسته و عبداله‌انتظام نیز برای عضویت شورای سلطنت انتخاب گردیدند .

www.KetabFarsi.com

mandegar.tarikhema.org

tarikhema.ir

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

چگونگی تشکیل جلسه فوق العاده در حضور اعلیحضرتین

با وجود اعلان حکومت نظامی در کشور ، تظاهرات و اعتصابات روزبروز توسعه پیدا میکردند. برابر گزارشات واصله ، چون تظاهرات در شهرستانها جنبه عمومی پیدا کرده بود ، بتدریج عده‌ای از مقامات دولتی و حتی بعضی از فرمانداران هم در آنها شرکت میکردند و با اهالی شهرها در میدانها نماز جماعت برگزار مینمودند.

در تهران هم بعلت عدم اجرای قانون و مقررات حکومت نظامی برابر گزارشات واصله اغلب کارمندان دولت ، حتی بتدریج مقامات عالیرتبه وزارتخانه‌ها نیز در تظاهرات شرکت میکردند. مثلا در وزارت کشور در اواخر دولت آقای شریف امامی ، آقای محمد باقرنمازی معاون وزارت کشور در امور شهرداریها از سمت خود استعفا نمود ، وقتیکه ضمن تشویق نامبرده به ادامه خدمت ، علت اصرار مشارالیه در استعفاء را سئوال کردم . اظهار نمود " من نمیخواهم مثل عده‌ای از مقامات وزارتخانه‌ها ! با حفظ سمت رسمی خود در تظاهرات شرکت نمایم "

تا اینکه مجددا نزد آقای شریف امامی رفته و برای بارچندم مسئله برقراری امنیت در کشور را مطرح و خواستار نظر نخست وزیر شدم .

آقای شریف امامی با ناراحتی خیلی زیاد شروع به صحبت کرده و اظهار نمود :" من از طرز کار فرمانداری نظامی سر در نمیآورم

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

و نمیدانم با ارتشبد اویسی چه‌بکنم ؟ مشکل من یکی دو تا نیست !
فرمانداری نظامی نه تنها قانون حکومت نظامی را بموقع اجـــرا
نگذاشته و راسا " محرکین و مسببین اغتشاشات را دستگیر نمینماید ،
بلکه امکانات اختفاء و فرار اشخاصی را هم که بفرمانداری نظامی
ابلاغ میشود بازداشت‌کنند فراهم مینماید ، مشکل من ارتشبد اویسی
فرماندار نظامی است !"

اظهار نمودم : اینموضوع که گفتید صحیح است ، بطوریکـــــه
شهربانی کشور بمن هم گزارش نموده ، در فرمانداری نظامی تهران
تعدادی اشخاص غیر مسئول ، ناصالح و مشکوک جمع شده‌اند کـــــه
واسطه این قبیل اعمال نادرست و برخلاف قانون و مقررات میباشند !
و اضافه کردم " نکته مهم دیگری را که لازم بود یادآوری کنـــم
اینستکه چون فرمانداران نظامی در سایر شهرستانها نیز ازافسران
نیروی زمینی هستند ، بجای اینکه برابر مقررات وظایف مربوط بـه
امور امنیتی محل را مطابق دستورات شورای امنیت استان انجـام
دهند ، برابردستورات ارتشبد اویسی فرماندار نظامی تهران عمـل
میکنند ، در نتیجه بطوریکه ملاحظه میکنید بجای اینکه مقـــررات
حکومت نظامی بموقع اجرا گذاشته شده و محرکین و گردانندگـــان
اغتشاشات دستگیر شوند ، مانند تهران ، روزانه تعدادی از تظاهر
کنندگان و چند نفر از ماءمورین انتظامی و سربازان مـاء مـــور
بفرمانداریهای نظامی بیهوده کشته و یا زخمی میشوند وبدون اینکه
کوچکترین نتیجه‌ای حاصل شود روزبروز هم وضع امنیت‌کشور بدتـــر
میشود و با این ترتیب هیچگونه امیدی به‌بهبود وضعیت نیســـت و

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

ضرورت دارد که یک تصمیم اساسی در اینمورد اتخاذ شود ، نخست وزیر ضمن تائید اظهارات من اضافه نمود که :" بایدفکری بکنیم ".

یکی دو روز بعد از این ملاقات و مذاکره ، غروب بودکه تلفنی از کاخ خبردادند : اعلیحضرت احضار کرده اند ، وقتی بکاخ سعدآباد رسیدم چند نفر از وزراء در اطاق انتظار ، نخست وزیر هم درحضور اعلیحضرت بود ، چون شرکت کنندگان در جلسه بدون اطلاع قبلی احضار شده بودند لذا مدتی طول کشید تا همگی حاضر شوند .

جلسه فوق العاده درحضور اعلیحضرت و شهبانو بود و مقامات شرکت کننده عبارت بودند از :

آقایان : شریف امامی نخست وزیر ، محمد باهری وزیر دادگستری، هوشنگ نهاوندی وزیرعلوم و آموزش عالی ، منوچهر آزمون وزیر مشاور و امور اجرائی ، منوچهر گنجی وزیر آموزش و پرورش ،کاظم ودیعی وزیر کار و امور اجتماعی ، ارتشبد ازهاری رئیس ستاد بزرگ ارتشتاران ، ارتشبد اویسی فرمانده نیروی زمینی شاهنشاهی وفرماندار نظامی تهران ،سپهبد ناصر مقدم معاون نخست وزیر و رئیس سازمان اطلاعات و امنیت کشور و من .

مذاکرات در حدود ساعت ۱۹۰۰ شروع و تا ساعت دو بعد از نیمه شب ادامه داشت ، خلاصه اظهارات و اهم مطالب بیان شده در این جلسه بشرح زیر بود :

اعلیحضرت فرمودند :" نخست وزیر مطالبی داشتند که لازم بود در باره آنها بحث شود خواستیم شهبانو هم در این جلسه شرکت کنند تا در جریان مذاکرات باشند ، پس از اظهارات نخست وزیر

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

آقایان هر یک نظر خودتان را بطور روشن و صریح و بی پرده درباره اینکه فکر میکنید در این موقعیت بحرانی کشور چه باید به کنیم بگوئید، تا در مورد آن بحث شود ".

آقای شریف امامی پس از تشریح کلی وضعیت عمومی کشور اظهار نمود که : " دولت با وجود اعلان حکومت نظامی بعلت عدم اجرای صحیح مقررات قانون حکومت نظامی مواجه با مشکلاتی شده و موفق نگردیده که نظم و امنیت و آرامش را در کشور بر قرار نماید و از حکومت نظامی فقط بدنامی آن برای دولت مانده ، بهمین جهت نه تنها تصمیمات و اقدامات دولت به نتیجه نرسیده بلکه در اثر تبلیغات سوء توسط روزنامه‌ها و بخصوص رادیو و تلویزیون دولتی بر علیه دولت روز بروز تظاهرات و اعتصابات در کشور بیشتر شده و به ادارات دولتی هم سرایت کرده است ، ادامه این وضعیت با وجود عدم هم آهنگی در بعضی از سازمانها نتیجه مطلوبی برای دولت و کشور نخواهد داشت ، این بود که از حضور اعلیحضرت استدعا کردم تا تصمیم قاطعی در اینمورد اتخاذ بفرمایند".

اعلیحضرت فرمودند :" اینکه گفتید صحیح است حکومت نظامی بعلت آزادی که خواستیم در کشور باشد بصورت شیر بی یال و دم در آمده است منظور از این جلسه هم همین است که آقایان هر پیشنهادی دارند بدهند تا در اطرافش بحث شود همه آزاد هستند که نظر خودشان را بیان کنند ما هم نظر خودمان را خواهیم داد ". سپس نظر آقای نهاوندی را خواستند.

آقای نهاوندی پس از اشاره به بررسی نارسائیها که بوسیله

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

اندیشمندان در گروه بررسی مسائل ایران بعمل آمده و بیان مطالب کلی مانند اینکه باید یکعده اشخاص همفکر با هم‌همکاری کنند ، اضافه نمود که :" باید تصمیمات اساسی اتخاذ شودومبارزه سریع با فساد بعمل آید و مفسدین گذشته شدیدا " تعقیب ومجازات بشوند ". استنباط کلی از اظهارات ایشان اشاره غیر مستقیم باین بود که اگر مامور تشکیل دولت شود با یکعده اشخاص همفکر مشکلات مملکت را سریعا بر طرف و آرامش را برقرار خواهدنمود.

آقای باهری معتقد بود که :" هرچند برای برقراری آرامش و تسکین افکار عمومی ضرورت دارد اشخاصی که در گذشته مرتکب نادرستی و اعمال خلاف شده‌اند سریعا تحت تعقیب قرار گرفته و شدیدا مجازات شوند ، اما با رعایت تشریفات و مقررات قوانین موجود تعقیب مقامات گذشته مقدور نیست و باید تصمیمات فوق العاده‌ای برای اینمنظور اتخاذ گردد تا مفسدین هرچه زودتر دستگیر و بمجازات برسند ".

آقای آزمون اظهار نمود :" وضعیت کشور شدیدا بحرانی است ، عموم مردم خواستار یک انقلاب و تغییرات اساسی و فوری و مجازات مفسدین هستند لازمست اعلیحضرت خودشان فرماندهی این انقلاب را بعهده بگیرند و با انحلال مجلسین و تشکیل یک شورای انقلاب به این خواسته مردم جواب مثبت بدهند و اشخاصی را که در گذشته مرتکب فساد و در نتیجه نارضایتی عمومی گردیده‌اند و مورد تنفر مردم هستند به یک دادگاه نظامی مثل زمان جنگ سپرده شوند که سریعا محاکمه و مجازات و اعدام گردند و عدالت در کشور اجرا

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

شود تا مردم با دیدن مجازات مقصرین آرامش پیدا کنند سپس مشکلات کشور با سرعت و قدرت هر چه تمامتر بر طرف گردد".

سپهبد مقدم پس از کسب اجازه اظهار کرد :" خواستم بعرض برسانم که اگر پیشنهاد آقای آزمون مورد تصویب و بموقع اجرا گذاشته شود خود ایشان جزو نفرات اولی خواهد بود که بمجازات خواهد رسید ! " اعلیحضرت و سایرین در جلسه خندیدند ، اعلیحضرت فرمودند :" صحبت جدی بکنید !"

ارتشبد اویسی اظهار نمود :" بیشتر این تحریکات و آشوبها زیر سر آخوندهاست و بوسیله آنها صورت میگیرد ، میدانیم که آخوندها اهل پول هستند و میشود با پول آنها را راضی کرد ، اعلیحضرت اجازه بفرمائید پول کافی در اختیار جان نثاربگذارند در ظرف ۴۸ ساعت تمام مشکلات کشور را بر طرف میکنم !"

ارتشبد ازهاری اظهار کرد :" اعلیحضرت یکنفر از نظامیان هر کس را که صلاح میدانند ماٴمور تشکیل دولت بفرمائید که یک دولت نظامی تشکیل بدهد جان نثار بنوبه خودم حاضر هستم که زیر دستش خدمت کنم تا با قدرت تمام باین آشوب و اغتشاشات خاتمه داده و امنیت و آرامش را در کشور بر قرار سازد ".

پس از اظهار نظر چند نفر دیگر ، اعلیحضرت نظر مرا خواستند ، عرض کردم جان نثار مخالف هرگونه عمل برخلاف قوانین موجود هستم ، اگر قانون و مقررات حکومت نظامی بطور صحیح و کامل بموقع اجرا گذاشته میشد وضع کشور باینصورت نبود اگر چه خیلی دیر شده هنوز هم تنها راه حل برای برقراری آرامش و امنیت در

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

کشور اجرای صحیح و کامل مقررات حکومت نظامی است تا دولت بتواند در محیط آرام برنامه‌های اصلاحی خود را بموقع اجرا بگذارد ، در مورد پیشنهادات آقایان هم استدعا دارم تصمیمی اتخاذ نفرمائید یک کمیسیونی از حاضرین را مامور بفرمائید تا پیشنهاذات را بدقت بررسی و نتیجه بعرض برسد ، آنوقت هرتصمیمی را مقتضی دانستید اتخاذ بفرمائید .

اعلیحضرت فرمودند : " بسیار خوب نظرات آقایان را شنیدم در باره آنها فکر خواهیم کرد ".

چند روز بعد از این جلسه آقای نهاوندی بامید اینکه مامور تشکیل دولت خواهد شد استعفاء داد ، متن استعفانامه ایشان که مطابق خواسته آنروزمخالفین تنقید از گذشته و حال بود بعنوان یک وسیله تبلیغاتی بسیار خوبی بر علیه دولت بدست مخالفین و مطبوعات و رادیو و تلویزیون افتاد .

متاسفانه نه تغییری در وضعیت دولت حاصل گردید ، نه مقررات حکومت نظامی بموقع اجرا گذاشته شد ، همانطورروزها میگذشت افسران ، درجه‌داران و سربازان وظیفه مامور به فرمانداریهای نظامی و همچنین مامورین انتظامی بلاتکلیف و سرگردان در کنار خیابانهای تهران و شهرهای بزرگ با تحمل اهانت های مستقیم وغیر مستقیم مخالفین و آشوبگران ، تظاهرات و اغتشاشات آنها را تماشا میکردند !...

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

بخش دوم

تشکیل دولت نظامی

هفتاد روز از تشکیل دولت آقای شریف امامی میگذشت ، با وجود اعلان حکومت نظامی بعللی که گفته شد آرامش در کشور بر قرار نشده بود ، بازار در حال تعطیل و روزبروز بر میزان اعتصابات و تحصنها در ادارات و کارخانه‌ها افزوده میشد و تظاهرات مخالفین ادامه داشت ، تا اینکه پس از تیراندازی فرمانداری نظامی در تظاهرات دانشگاه تهران ، تلویزیون دولتی ضمن اخبار ساعت ۲۰ روز ۱۳ آبانماه ۱۳۵۷ فیلم تحریک آمیزی از این تظاهرات نشان داد و روز ۱۴ آبانماه ناگهان وضع شهر تهران تغییر پیدا کرد .

گزارشات شهربانی کشور حاکی بود که از ساعت ۱۲ آشوب و اغتشاشات در شهر شروع شده و منفجر کردن بمب دستی و آتش زدن اماکن در نقاط مختلف و در جلو چشم مامورین حکومت نظامی و بدون اینکه مداخله و جلوگیری از طرف آنها بعمل آید صورت میگیرد ، در گزارشات شهربانی برنامه اغتشاشات و آشوب آنروز هماهنگ و پیش بینی شده ارزیابی گردیده بود زیرا که عملیات تخریبی بطور همزمان از نقاط مختلف شهر شروع گردیده‌بود . از دفترم در وزارت کشور که در طبقه ششم ساختمان و در جنوب پارک شهر قرار داشت ، بخوبی دیده میشدکه از نقاط مختلف بخصوص

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

شمال شهر آتش و دود بآسمان بلند بود .

پس از بررسی گزارشات رسیده ، تلفنی از سپهبد صمدیانپور رئیس شهربانی سئوال کردم ، که چرا مامورین شهربانی از اغتشاشات و آتش سوزیهای خرابکاران جلوگیری نمیکنند ؟ جواب داد : "مامورین شهربانی تحت امر ارتشبد اویسی فرماندار نظامی تهران هستند و دستور داده شده مامورین انتظامی دخالت نکنند !" سئوال کردم چرا مامورین آتش نشانی در خاموش کردن آتش سوزیها اقدام نمینمایند ؟ جواب داد : " تحقیق کردم میگویند که مامورین آتش نشانی شهرداری در حال اعتصاب هستند و از آتش نشانی ارتش هم که باید فرمانداری نظامی اقدام کند خبری نیست !" بحضور اعلیحضرت تلفن کرده وخامت وضعیت شهر و جریان تظاهرات را برابر گزارشات واصله بوزارت کشور و آنطوریکه از دفترم دیده میشد شرح داده ، عرض کردم که از رئیس شهربانی سئوال نمودم چرا مامورین انتظامی جلوگیری نمیکنند ، جواب داد فرماندار نظامی دستور داده است مداخله نکنند ! سئوال فرمودند : "چه خبر دیگر هست ؟" عرض کردم ، در روزنامه اطلاعات عصر آقای حواد شهرستانی شهردار تهران هم اعلامیه موهنی بر علیه نخست وزیر داده و نوشته است که : " نمیدانم چرا آقای شریف امامی استعفا نمیدهند ، منتظر هستند چقدر از مردم کشته شوند تا استعفا بدهند ؟ ! " (عمل کاملا بی‌سابقه‌ای تا آن تاریخ در کشور ... ، ضمنا آقای جواد شهرستانی شهردار تهران اولین مقام رسمی بود که بلافاصله بعد از ورود آقای خمینی بایران به محل اقامت

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

مشارالیه رفته ، ضمن غیر قانونی اعلام کردن دولت ، و اعـــــلام همبستگی ، استعفای خود را بایشان داد). (۳۷)

اعلیحضرت سئوال فرمودند :" بنظر شما چه باید کرد ؟" جواب دادم همانطور که بارها عرض کرده‌ام ، لازمست مقررات حکومت نظامی بموقع اجرا گذاشته شده ، محرکین و گردانندگان اغتشاشات وآشوب دستگیر گردند ، والابا اینترتیب هیچوقت امنیت و آرامش درکشور برقرار نخواهد شد. فرمودند :" بسیار خوب تصمیم خواهیم گرفت"

ساعت ۲۱ وقتی که از وزارت کشور که در مرکز شهر بود خـــارج شدم ، هنوز ساختمانهای کنار خیابانها میسوختند، سر چهارراهها جوانها که بعلت تعطیل بودن همه جا در شهر، بیکار ودر کوچه‌هـا حتی تا دیروقت شب سرگردان بودند ، با آتش زدن زباله‌ها کـــــه جمع آوری نمیشدند و چیدن ظرف آشغالها ، راه‌بندان ایجاد کـــرده بودند، راننده با زحمت از کنار موانع و آتشها و حتی گاهـــی اجبارا " از روی آتشها عبور میکرد، بالاخره بهر ترتیب بـــــود بمنزل رسیدیم . تلفنها زنگ میزدند و از نقاط مختلف کشـــــور استانداران راجع بمسائل و مشکلات مناطق مربوطه توضیحاتـــــی میدادند و درخواستهائی داشتند .

مقامات مختلف هم از آشوب و آتش سوزی شکایت و اظهارنگرانی مینمودند . گرچه این وضعیت بر حسب معمول هرشب تقریبا " تا بعد از نیمه‌های شب هم ادامه داشت ، ولی ناراحتی و نگرانی آنشـــب خیلی زیاد بود...

در حدود ساعت پنج صبح فردای آنروز (۱۵ بهمنماه) ارتشبـــد

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

اویسی فرماندار نظامی تهران تلفن زده اظهار نمود :" تیمسار خبردارید که آقای شریف امامی استعفا کرده است " ، جواب دادم نه فکر نمیکنم ، و اضافه کردم : دیشب ساعت یازده که ایشان تلفنی با من صحبت میکرد چیزی نگفت وخبری نبود ، اظهار نمود :" نه خیر استعفاء کرده است و بفرمان اعلیحضرت دولت نظامی تشکیل شده تیمسار هم وزیر کشور هستید !"

سئوال کردم نخست وزیر کیست ؟ جواب داد :" ارتشبد ازهاری و اضافه کرد که :"همه فرماندهان نیرو هم عضو دولت هستند " ، ضمنا " تاکید داشت که ساعت ۸ در کاخ نیاوران باشید !

وقتی گوشی تلفن را گذاشتم، فکر میکردم ، خبر استعفای آقای شریف امامی توسط ارتشبد اویسی ، تشکیل دولت نظامی ، شرکت من در دولت نظامی باز هم بدون اطلاع خودم ! ، تلفن در اینوقت صبح برای حضور در کاخ نیاوران ! ! بالاخره اعلیحضرت تصمیم خودشانرا گرفتند ، ولی ارتشبد اویسی که تلاش مینمود نخست وزیر بشود موفق نشد . بهر حال خیلی متعجب بودم که چطور بجای نخست وزیر ارتشبد اویسی تلفن زده خبر میدهد !

ساعت هفت ارتشبد ازهاری رئیس ستاد بزرگ ارتشتاران تلفن زد ، بدون اینکه اشاره‌ای به تلفن ارتشبد اویسی بکند ، اظهار نمود :" بفرمان همایونی مامور تشکیل دولت نظامی شده‌ام تیمسار هم وزیر کشور هستید ، میخواستم خواهش کنم که تیمسار علاوه بر وزارت کشور وزارت دارائی و اقتصاد را هم که خیلی حساس است قبول کنید ! "، قبل از اینکه من جواب بدهم اضافه کرد :" باید کمک

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

کنید " صدای زنگ تلفن و سروصدا از آنطرف بگوش میرسید تا خواستم سئوالی بکنم ، گفت :" من باید به تلفنها جواب بدهم اساسا " میخواستم ، در مورد بقیه وزراء با تیمسار مشورت بکنم خواهش میکنم بیائید ستاد در اینجا صحبت میکنیم ، سپس با هم میرویم بکاخ "

وقتی من بستاد بزرگ ارتشتاران رسیدم ، در دفتر رئیس ستاد وضع عجیبی بود ، هیچگونه طرحی و یا لیست اسامی شخصیتهای بررسی شده‌ای وجود نداشت تا انتخابی صورت گیرد ، موضوع مشورتی هم در بین نبودبلکه با وجودچندساعت مدت کوتاه‌تا زمان معرفی دولت بحضور اعلیحضرت ، ارتشبدازهاری دریکطرف دفتر ، وارتشبد اویسی در طرف دیگر هر کدام با یک تلفن مشغول صحبت و عقب وزیر میگشتند ، ضمنا روشن نبود که وزراء را از بین مقامات نظامی میخواهند انتخاب کنند یا غیر نظامی ! و دست بدامان وزراء کابینه آقای شریف امامی شده بودند ، آنها هم چون عملا در دولت قبلی ناظر همه تلاشهای بی نتیجه بوده و امکان خدمت مفیدرا عملی نمیدانستند لذا از قبول مسئولیت معذرت میخواستند ، به غیر نظامیان دیگر هم که مراجعه میکردند قبول نمینمودند ، بعلاوه در آنزمان اغلب اشخاصی که میتوانستند این قبیل پستها را اشغال نمایند یا بیشتر به جبهه مخالف پیوسته و یا ازکشور خارج شده و یا بفکر خروج از کشور بودند و حاضر نبودند که قبول مسئولیت کنند ، بطوریکه ارتشبد ازهاری میگفت :" ارتشبد اویسی موفق شده آقای همایونفر را (آنهم پس از معرفی دولت به

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

حضور اعلیحضرت) بایشان معرفی نماید .

بهر صورت در حدود ساعت ۱۰ روز ۱۵ آبانماه ۱۳۵۷ ارتشبد غلامرضا ازهاری دولت نظامی خود را که ۹ نفر بودند بترتیب زیر بحضور اعلیحضرت معرفی کرد :

امیر خسرو افشار قاسملو وزیر امور خارجه ، ارتشبد رضا عظیمی وزیر جنگ ، محمد رضا امین وزیر صنایع و معادن ، ارتشبد عباس قرهباغی وزیر کشور و سرپرست وزارت امور اقتصادی و دارائی ، ارتشبد غلامعلی اویسی (فرمانده نیروی زمینی شاهنشاهی و فرماندار نظامی تهران) سرپرست وزارت کار و امور اجتماعی ، سپهبد امیر حسین ربیعی (فرمانده نیروی هوائی شاهنشاهی) سرپرست وزارت مسکن و شهرسازی و... ، دژبا سالار کمال حبیب الهی (فرمانده نیروی دریائی شاهنشاهی)سرپرست وزارت آموزش وپرورش و وزارت فرهنگ و هنر ، سپهبد ابوالحسن سعادتمند سرپرست وزارت اطلاعات و جهانگردی ، سپهبد ایرج مقدم سرپرست وزارت نیرو .

بطوریکه ملاحظه میشود چهار نفر از این ۹ نفر ، از وزاری دولت آقای شریف امامی بودند .

آقای شریف امامی هم بعلت ناگهانی بودن استعفایش و نبودن فرصت برای خداحافظی ، همانروز غروب وزرای سابق را برای مراسم تودیع بمنزلش دعوت کرد و ضمن تشویق آنها بهادامه خدمت ، توصیه نمود که در دولت ارتشبد ازهاری شرکت نمایند .

ارتشبد ازهاری بتدریج با تعدادی از وزرای دولت شریف امامی مانند آقایان کریم معتمدی وزیر پست و تلگراف و تلفن ، امیر

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

حسین امیرپرویز وزیر کشاورزی و عمران روستائی ، حسنعلی مهران وزیر امور اقتصادی و دارائی ، دکتر عاملی تهرانی وزیر آموزش و پرورش و چند نفر از خارج مانند آقایان نجفی وزیر دادگستری صالحی وزیر مشاور و رئیس سازمان برنامه ، معمارزاده وزیر بازرگانی ، ناظمی وزیر مشاور در امور پارلمانی ، محمدحسین مفیدی وزیر علوم و آموزش عالی ، پایدار وزیر مشاور در امور اجرائی ، همایونفر وزیر مشاور ، شریعتمداری وزیر مشاور و سرپرست سازمان اوقاف ، دولت خود را تکمیل کرد و سپس ارتشبد اویسی سرپرست وزارت کار را که انتصابش سبب تشدید ناآرامی و اعتصابات در وزارت کار و کارخانجات گردیده بود و عملا نمیتوانست در وزارتخانه حضور بهمرساند با سپهبد باقر کاتوزیان تعویض نمود .

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

تشکیل دولت نظامی یا آخرین تیر ترکش

اگر چه دولت آقای شریف امامی در شرایط خاصی که گفتم حکومت نظامی را تصویب و اعلان نمود، ولی در جلسات بعدی هیئت دولت ضمن بحثهای مکرر در مورد جلوگیری از اغتشاشات و برقراری امنیت درکشور، بنا به پیشنهاد ارتشبد عظیمی وزیر جنگ و تائید وزراء باین نتیجه رسیده بود که مشکل مملکت، سیاسی است نه نظامی، و باید از طریق سیاسی حل شود. لذا وقتی ابلاغ شد که بفرمان اعلیحضرت دولت نظامی تشکیل شده آنهم به نخست وزیری رئیس ستاد بزرگ ارتشتاران، فکر کردم که دیگر اعلیحضرت از مشاهده تظاهرات و اغتشاشات در کشور خسته شده و همانطور که در ۵ آبانماه ۱۳۵۷ فرموده بودند: " تصمیم خواهیم گرفت "، تصمیم خودشانرا گرفته‌اند، تا با تشکیل دولت نظامی و استفاده از مهمترین اقدام ممکن باین وضعیت بلاتکلیفی خاتمه دهند و دولت نظامی با اجرای صحیح قانون و مقررات حکومت نظامی محرکین و مسببین آشوب و اغتشاشات را با زداشت و امنیت وآرامش را در کشور برقرار و مشکلات را برطرف نماید.

ولی اعلیحضرت همزمان با تشکیل دولت نظامی در پیام رادیو تلویزیونی خود که مسلما بوسیله مشاورین طرفدار جبهه مخالفین به ایشان توصیه و بکلی مخالف با روح تشکیل دولت نظامی بود چنین فرمودند: " ملت ایران صدای انقلاب شما را شنیدم، در فضای باز سیاسی بر علیه زورگوئی و فساد قیام کرده‌اید، انقلاب شما

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

نمیتوانند مورد پشتیبانی من نباشد ... موج انقلاب که در ابتدا موجه بود اخیرا تغییر شکل داده بصورتیکه شریانهای اقتصادی کشور فلج شده‌اند و حتی نفت هم تولید نمیشود، ناامنی کشتار و شورش استقلال مملکت را در خطر انداخته است ...، برای جلوگیری از سقوط کشور و بمنظور تاءمین آرامش و آسایش تلاش میکنم که یک دولت ائتلافی تشکیل بدهم و تا تشکیل آن ، یک دولت موقت تشکیل میدهم ... من بعنوان پادشاه سوگند یادکرده ام که استقلال و مذهب کشور را حفظ کنم ، باز هم سوگند میخورم که نگذارم دیگر اشتباهات گذشته تکرار شود ... من از روحانیون خواهش میکنم که نهایت تلاش خود را برای حفظ تنها کشور شیعه در دنیا بکار ببرند ... من از همه ... میخواهم که با ایران فکر کنند... من در راه مبارزه برای برقراری آزادیهای اساسی با شما هستم ."

ارتشبد ازهاری نخست وزیر نیز با وجود اینکه خودش تشکیل دولت نظامی را برای خاتمه دادن با قدرت هرچه تمامتر به آشوب و اغتشاشات و برقراری امنیت و آرامش در کشور پیشنهاد نموده بود، از همان روزهای اول رویه دولت قبلی را عینا ادامه و عملا" نشان داد که دولت نظامی هم همانطور که اعلیحضرت درمورد حکومت نظامی فرمودند، مانند آن " شیر بی یال و دم " بوده ، و فقط اسما " نظامی ولی در عمل همان دولت غیر نظامی قبلی است ، بطوریکه در جلسات هیئت دولت نظامی ، سپهبد کاتوزیان وزیر کار و امور اجتماعی پیشنهاداتی نظیر لغو قانون تنظیم خانواده ، آزادی تعدد زوجات و یا افزایش تعدادی از روزهای عزاداری

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

مذهبی به تعطیلات رسمی کشور را مطرح مینود.

بهر صورت طرز عمل ارتشبد ازهاری نخست وزیر (با وجود تشکیل دولت نظامی) ، و ادامه روش نامعلوم حکومت نظامی در کشور سبب شدند، عملا بمردم ایران و مخالفین و همچنین بتمام دنیا نشان داده شود که حتی آخرین اقدام نظامی سیاسی مهم اعلیحضرت یعنی تشکیل دولت نظامی به نخست وزیری رئیس ستاد بزرگ و با عضویت فرماندهان نیروها هم نمیتواند جلو اغتشاشات اعتصابات و آشوبهای مخالفین و آشوبگران را بگیرد . بطوریکه در قسمتهای بعدی خواهد آمد، تشکیل دولت نظامی و شکست کامل تصمیمات برنامه‌های دولت مذکور که در حقیقت ، شکست نیروهای مسلح شاهنشاهی در مقابل مخالفین و آشوبگران از آن تعبیرشد ، موجب گردید که اعلیحضرت مجبور شوند مملکت را در اختیار یکی از مخالفین ۲۵ ساله خود آقای شاپور بختیار گذاشته ، ایرانرا ترک نمایند.

www.KetabFarsi.com

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

چرا از تکرار نام اعلیحضرت در رادیو و تلویزیون خودداری شد ؟

ارتشبد ازهاری نخست وزیر علاوه براینکه در کارها مشـــورت نمیکرد بلکه ، مستقیما " با استانداارها مکاتبه و حتی بدون اطلاع وزارت کشور به استانداریها بخشنامه صادر مینمود ، مثلا در مورد انتخاب استانداران چند روز بعد از تشکیل دولت نظامی بمن تلفن زدکه : " بفرمان اعلیحضرت سپهبد عزیزی برای استانداری خراسان و سپهبد ورهرام برای آذربایجان غربی و سپهبد پالیزبان بـــرای کرمانشاه تعیین شده‌اند هرچه زودتر آقایان را رسما بحضـــور اعلیحضرت معرفی کنید تا بروند بمحل ماء موریتشان " . سئـــوال کردم با تیمسارران مذاکره شده ، آمادگی دارند؟ جواب داد :"نـه خیر نشده ، تیمسار خودتان اوامر را ابلاغ و رضایتشان را فراهم کنید ! "

وقتی با تیمسارران تماس گرفته و اوامر اعلیحضرت را کـــه نخست وزیر گفته بود به آنها ابلاغ کردم ، سپهبد پالیزبان شدیدا ناراحت شده (سپهبد پالیزبان متولد کرمانشاه است) و اظهـار نمود ، که :" اینکار بهیچوجه صلاح نیست و مصلحت دولت و وضـــع منطقه کرمانشاه ایجاب نمیکند که من بآنجا بروم ، گفتم من بـا نظر تیمسار موافقم و جوابی ندارم ولی با من مشورت نشـــده و ارتشبد ازهاری راسا " بعرض رسانیده است ، خودتان با ایشـــان مذاکره کنید . بعد از چند دقیقه نخست وزیر تلفن زده اظهـار نمود :" من سپهبد پالیزبان را راضی کردم که قبول کند. اظهار

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

نمودم موضوع راضی شدن ایشان نیست ، منهم با نظر سپهبدپالیزبان موافقم که اینکار به مصلحت دولت و منطقه نمیباشد. (اتفاقات و وقایع بعدی عملا نشان داد که حق با سپهبد پالیزبان و من بوده و رفتن مشارالیه به کرمانشاه علاوه بر مشکلات سیاسی روز بعلت اختلافات قومی و محلی بهیچوجه مصلحت نبوده است .) جواب داد:" مراتب بعرض رسیده و فعلا گذشته ، هرچه زودتر رسما بحضور اعلیحضرت معرفی کنید تا بروند بمحل ماٴموریتشان ! "، بهر ترتیب بود رضایت تیمساران فراهم و با چند نفر استاندار دیگر که در شورای عالی وزارت کشور انتخاب شده بودند بحضور اعلیحضرت معرفی نمودم ولی در موقع معرفی آقایان احساس کردم که اعلیحضرت هم از این انتخابات رضایتی ندارند !

ضمنا جریانی هم پیش آمدکه از لحاظ روشن شدن کیفیت وچگونگی وضعیت عمومی آنروزها ، و ثبت در تاریخ لازم به یادآوری است ، معمولا تشریفات معرفی استانداارها بدینترتیب بود که اعلیحضرت ضمن صحبت با هر یک از استاندارها ، مطالبی هم در مورد استان مربوطه میفرمودند ، بعد از معرفی هم مخبرین روزنامه‌ها و رادیو و تلویزیون با استانداران و وزیر کشور مصاحبه‌ای بعمل میآوردند ، که ضمن اخبار رادیو و تلویزیون باطلاع عموم میرسید . اما این بار پس از مصاحبه استانداران با نمایندگان مطبوعات و مخبرین که در کاخ نیاوران صورت گرفت ، اعلیحضرت مجددا بوسیله آجودان کشیک مرا خواسته فرمودند :" به رادیو و تلویزیون ابلاغ کنید که در اعلان برنامه معرفی استانداران اینقدر اسم ما را تکرار

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

نکنند !" ، عرض کردم : مخبرین بر حسب معمول با استانداران مصاحبه هم کردند که هرکدام مطالبی در مورد برقراری امنیت و آسایش عمومی اظهار داشتی نمودند ، بدون اینکه تامل کنند مطلب من تمام شود ، بلافاصله با تاکید فرمودند :" نه خیر مصاحبه ای چیزی لازم نیست ، دستور دهید بهیچوجه پخش نشود ، اسم ما را هم تکرار نکنند !" ، منهم اوامر را بمسئولین ابلاغ و بدینترتیب مصاحبه استانداران نیز پخش نگردید .

www.KetabFarsi.com

mandegar.tarikhema.org

tarikhema.ir

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

چرا وزیرجنگ دولت نظامی، راه حل سیاسی، را برای رفع مشکل مملکت پیشنهاد نمود؟

در یکی از جلسات هیئت دولت نظامی که وزراء بطرز عمل فرمانداری نظامی تهران، و خونریزیهای بیهوده در تظاهرات اعتراض میکردند، آقای پایدار وزیر مشاور در امور اجرائی، از ارتشبد ازهاری نخست وزیر سئوال نمود که :" برابر قانون بعد از اعلان حکومت نظامی، باید امورفرمانداری نظامی تحت نظر وزیر جنگ انجام شود، چرا ستاد بزرگ ارتشتاران در امور فرمانداری نظامی دخالت و دستورات صادر میکنند؟ ارتشبد عظیمی وزیر جنگ اجازه خواست و پس از توضیح کوتاه در باره نحوه کار ستاد اظهار نمود :" ستاد بزرگ از وزارت جنگ جدا نیست اودر ادامه بیانات خود اضافه کرد، که :" من قبلا هم در اینمورد توضیح داده‌ام، اساسا مشکل مملکت نظامی نیست که بشود از طریق نظامی حل کرد بلکه مشکل مملکت سیاسی است و باید از راه سیاسی حل شود. (اعلیحضرت قبلا در یکی از شرفیابیها بمن فرموده‌بودند که وابسته نظامی انگلیس به یکی از امراء گفته است که مشکل مملکت سیاسی است نه نظامی. و بعدا در کتاب " پاسخ به تاریخ" نیز چنین نوشتند :" بعد از حریق سفارت انگلیس یکی از امرای ارتش با وابسته نظامی آن کشور ملاقاتی داشت که بوی گفت :"چه وقت متوجه خواهید شد که راه حل مسائل شما سیاسی است") (۲)

بهر حال چون وزراء مخالف خونریزی بودند، نظرایشان مورد تائید هیئت دولت قرار گرفت. ارتشبد عظیمی پیشنهاد کرد بعلت

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

اینکه در مورد برقراری امنیت و آرامش در کشور ، بحثها در جلسه هیئت دولت منتج به نتیجه نمیشود !، بهتر است یک کمیته بحران از تعداد محدودی از وزراء تشکیل شود تا مشکلات در آن کمیته بررسی ، و سپس نتیجه درهیئت دولت مورد شور و تصویب قرار گیرد تا دولت موفق شود مشکلات موجود مملکت را از طریق سیاسی حل نماید ، این پیشنهاد مورد تصویب هیئت دولت قرار گرفت . بعد از مدتی بحث و مذاکره ، مقرر گردید این کمیته بحران تحت نظر خود ارتشبد عظیمی وزیر جنگ ، با همکاریهای آقای امیر خسرو افشار وزیر امور خارجه ، آقای عاملی تهرانی وزیر آموزش و پرورش ، سپهبد سعادتمند وزیر اطلاعات و جهانگردی ، سپهبد مقدم معاون نخست وزیر و رئیس ساواک و من تشکیل و شروع بکار نماید .

اولین جلسه کمیته بحران ، به پیشنهاد ارتشبد عظیمی در ساعت ۹ صبح روز پنجشنبه ۱۶ آذرماه ۱۳۵۷ در وزارت جنگ با حضور مقاماتیکه گفته شد تشکیل گردید . چون وزیر امورخارجه درمسافرت خارج از کشور بود بجای ایشان آقای ظلی معاون وزارت امورخارجه در جلسه حضور داشت ، مذاکرات جلسه اول که بیش از دو ساعت طول کشید مشابه جلسات هیئت دولت به بحث در مسائل کلی و اظهار نظرهای مختلف در مورد نحوه کار کمیته برگذار شد ، ضمنا چون تعدادی از شرکت کنندگان در کمیته ، همانروز در ساعت ۱۲ برای شرکت در جلسه شورای امنیت ملی در دفتر نخست وزیر دعوت شده بودند ، بنابراین اخذنتیجه از بحث و مذاکرات بجلسه بعدموکول شد ، ولی کمیته بحران تا استعفای دولت نظامی هرگزتشکیل نگردید !

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

راهپیمائی روزهای تاسوعا و عاشورا چگونه برگزار شد؟

یکماه از تشکیل دولت نظامی میگذشت . اغتشاشات ، خرابکاری ـ ها ، تعطیل بازار و دانشگاه و مدارس ، اعتصاب در کارخانه‌ها و ادارات همچنان ادامه داشت ، در طرز عمل و روش فرمانداری نظامی تغییری حاصل نشده بود و مامورین انتظامی بلاتکلیف در کنار خیابانها سرگردان و تظاهرات دستجات مخالف را تماشا میکردند ، شعارهای اهانت‌آمیز بوسیله مخالفین بهمان صورت سابق و حتی شدیدتر تبلیغ میشد . مذاکرات مجلس شورای ملی و مجلس سنا و حملات نمایندگان مخالف بدولت با تبلیغات شدید و با همان کیفیت زمان دولت آقای شریف امامی ، از رادیوتلویزیون پخش میگردید . نفت و بنزین نایاب ، قطع برق شهر علاوه بر شبها که بطور معمول ادامه داشت ، در ساعات مختلف روز گسترش پیدا کرده بود تا اختلال بیشتری در امورکشور ایجاد شود .

با شروع ماه محرم مراسم عزاداری مذهبی بیشتر از سالهای قبل دایر و توسعه پیدا کرده بود ، مخالفین با استفاده از ایام عزاداری تظاهرات خود را با مراسم مذهبی توام و شدیدتر کرده بودند ، روزهای تاسوعا و عاشورا (نهم و دهم ماه محرم ، روز کشته شدن امام سوم شیعیان) در پیش بود . مخالفین و مذهبیها در تدارک تهیه مقدمات انجام تظاهرات و راه پیمائیها بوسیله دستجات مذهبی و غیر مذهبی بودندو این موضوع مسئله مهم روز دولت نظامی بود ، و بحث بر سراین بود که آیا به دستجات مذهبی

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

و مخالفین اجازه راه پیمائی درروزهای مذکور داده‌شودیا نه ؟

روز پنجشنبه ۱۶ آذرماه ۱۳۵۷ نخست‌وزیر شورای امنیت ملی را بمنظور بررسی این مسئله به نخست‌وزیری دعوت نمود اینجلسه در ساعت ۱۲ تشکیل و حاضرین در جلسه عبارت‌بودند از: ارتشبد ازهاری نخست‌وزیر ، آقای دکتر عاملی وزیر آموزش و پرورش ، سپهبد مقدم معاون نخست‌وزیر و رئیس‌سازمان اطلاعات و امنیت کشور ، سپهبد حاتم جانشین ستاد بزرگ ارتشتاران ، سپهبد محققی فرمانده ژاندارمری کشور ، سپهبد صمدیانپور رئیس‌شهربانی ، آقای ظلی معاون‌وزارت‌امور خارجه و من .

بعد از مطرح شدن موضوع راهپیمائی مخالفین در روزهای تاسوعا و عاشورا توسط نخست‌وزیر ، من با توجه بهدف‌تشکیل دولت‌نظامی و وجود حکومت‌نظامی در تهران و شهرهای بزرگ ، مخالف‌برگزاری راهپیمائی بودم ، و اظهار داشتم چون منظور از تشکیل دولت نظامی قطعا جلوگیری از تظاهرات و اغتشاشات و برقراری امنیت و آرامش‌در کشور میباشد، بنابراین صحیح نیست‌که در روزهای تاسوعا و عاشورا اجازه راهپیمائی داده شود، یکی دو نفر از حاضرین با نظر من موافق بودند، چند نفر دیگر برعکس‌معتقد بودند که چون تا بحال تظاهرات‌آزاد بوده ، اگر روزهای تاسوعا و عاشورا حرکت‌دستجات‌ممنوع اعلان شود ، مخالفین این عمل را تعبیر به مخالفت‌با مذهب‌خواهند کرد.

سپهبد حاتم جانشین ستاد بزرگ ارتشتاران موافق آزادی تظاهرات‌و راهپیمائی بود ، وی اظهار میکرد :" برابر گزارشات

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

واصله غیبت و فرار سربازان زیادشده و بطوریکه اداره دوم نظر میدهد، سربازان آمادگی رودر روشدن با مردم را ندارند، اگر راهپیمائی را منع کردید مخالفین رعایت نکرده و دسته عزاداری راه انداختند مجبور خواهید شد بماء مورین فرمانداری نظامی دستور جلوگیری بدهید، اگر سربازان در اثر تبلیغات مذهبی که ماهها ست مرتبا روی آنها اثر گذارده و بآنها هر روز تاکید کرده‌اند که تیر اندازی بر علیه مسلمان خیانت است به اسلام، مانندانقلاب اکتبر روسیه اطاعت نکردندو یا بمخالفین ملحق شدند چه خواهید کرد ؟ ".

بالاخره بعد از مدتی بحث بین مخالفین و موافقین آزادی تظاهرات، نتیجه ای گرفته نشد و ارتشبد ازهاری نتوانست تصمیمی بگیرد و اظهار کرد که :" من امروز بحضور اعلیحضرت شرفیاب خواهم شد، اینموضوع را هم بعرض میرسانم و برابر اوامر اعلیحضرت عمل خواهیم کرد " .

صبح فردای آنروز که جمعه بود ارتشبد ازهاری بمن تلفن کرد و اظهار داشت :" بفرماندهان نیروهای انتظامی و فرماندار نظامی تهران گفته‌ام بیایند منزل من ، تیمسار هم بیائید تا در نتیجه اقدامات باشید " . وقتی بمنزل نخست وزیر رسیدم ، سپهبد محققی فرمانده ژاندارمری و سپهبد صمدیانپور رئیس شهربانی کشور انجا بودند، چند دقیقه بعد از ورود من سپهبد بدره‌ای فرمانده گارد شاهنشاهی نیز رسید. ارتشبد ازهاری مشغول مذاکره با تلفن بود ، در مدتیکه آنجا بودم ابتدا اعلیحضرت

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

سنتی تا صحبت وزیر صحبت کردند . سپس ارتشبد ازهاری شمارداری کرشید شروع به صحبت نمود ، موضوع مذاکره در باره راهپیمائی روزهای تاسوعا و عاشورا بود که در پایان مذاکره اظهارنمود :" با آیت اله شریعتمداری صحبت میکردم ، ترتیب کارها داده شده است " . در اینموقع تلفن نخست وزیر زنگ زد ، ارتشبد ازهاری وقتی گوشی را گذاشت اظهار کرد :" ارتشبد اویسی بود چون در جریان مذاکرات و تصمیمات میباشد اجازه میخواست که دیگر در این جلسه حاضر نشود ! ". سپس اظهار داشت :" با توجه بمذاکراتیکه بعمل آمده ، مقرر گردیده است که در روزهای تاسوعا و عاشورا اجازه راهپیمائی به مخالفین داده شود. البته حرکت دستجات در جنوب خط شرقی و غربی که بموازات خیابان شاهرضا از سید خندان و سه راه ضرابخانه بگذرد آزاد خواهد بود و مامورین فرمانداری نظامی ، از این خط به بالا را با نهایت دقت کنترل و مراقبت خواهند کرد که دسته‌ها بطرف شمال شهر حرکت نکنند ولی درجنوب این خط مداخله‌ای نخواهند داشت ! روحانیون ومخالفین درعوض قول و اطمینان داده‌اند ، که در جریان این راهپیمائیها هیچگونه اهانتی بمقام سلطنت نشود و نظم و ترتیب راهپیمائی را هم مامورین انتظامات دستجات خود بعهده خواهند داشت و آشوبی هم بعمل نخواهد آمد" ، سپس به فرمانده ژاندارمری و رئیس شهربانی کشور ابلاغ کرد که :" در مورد مجسمه‌های اعلیحضرت در شهر ها مراتب را بعرض شاهنشاه رسانیده‌ام تصویب فرموده‌اند ، به مامورین انتظامی ابلاغ و تاکید کنید که چنانچه نسبت به

pdf.tarikhema.org
mandegar.tarikhema.org
tarikhema.ir

tarikhema.org

مجسمه اها نتی شد ، اقدا می بعمل نیا ورند ، و مطمئن با شندکـــــه بعد از برقراری آرا مش ، مجسمه ها را از طلا ساخته و بجای خود خوا هیم گذا شت ".

غروب هما نروز جمعه ۱۷ آذرما ه نخست وزیر رسما اعلان کردکـــه بمنظور جلوگیری از خونریزی حرکت دستجا ت در روزهای تا سوعـــا و عا شورا آزاد خواهد بود و سپس فرما نداری نظا می نیز اعلامیـــه آزادی راهپیما ئی در روزهای نا مبرده را منتشر نمود .

در روز تا سوعا ۱۹ آذرما ه راهپیما ئی بیش از دو ملیون نفـری دستجا ت مختلف بهما ن ترتیب که پیش بینی شده بود انجا م گردید ، برا بر گزارشات واصله تظا هرات بهیچوجه جنبه مذهبی نداشتـــه و شعارها بیشتر تجلیل از آقای خمینی بود و در چند نقطه کـــه گروههائی میخواستند شعارهائی برعلیه اعلیحضرت بدهند ،ما موریـن انتظا مات راهپیما ئی مما نعت بعمل آورده بودند ، ضمنا وقتیکـــه گروههای راهپیما ئی از مقابل سربا زخانه‌ها یا سازمانهای ارتشی عبور میکردند ، شعارهائی ما نند : " تیراندازی بر علیه مسلمـا ن خیانت است بر اسلام " یا " برادر ارتشی ، چرا برادر کشی " و امثال اینها را میدادند ... ولی در راهپیما ئی روز عا شورا ۲۰ آذرما ه ۵۷ که عده شرکت کنندگا ن آنرا نیز در هما ن حدود روز تا سوعا یا حتی بیشتر گزارش کردند ، مخالفین در شعارهایشـــا ن پرسنل نظا می را تشویق به فرار ، عدم اطا عت و نافرما نـــــی مینمودند . همچنین اکثر شعارها شا مل تجلیل از آقای خمینـــی ، و عبارات اها نت آمیز نسبت به اعلیحضرت بود . شرکت کنندگـــا ن در

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

راهپیمائی همگی متفقا خواستار استقلال ، آزادی و حکومت اسلامی بودند ، ضمنا در قطعنامه‌ای که در پایان راهپیمائی قرائت شد لغو رژیم استبدادی ، قطع هرگونه نفوذ خارجی در ایران ، برقراری آزادی و حکومت عدل اسلامی و ...مورد تقاضای دستجات مخالفین بود .

در دو روز تاسوعا و عاشورا ، تقریبا نظیر این راهپیمائیها (با شعارهای مشابه) بنام دستجات مذهبی در تمام شهرهای کشور برگذار گردید .

در روز عاشورا علاوه بر خونریزی دربعضی از شهرهای کوچک اتفاقات زیر نیز صورت گرفت :

تیراندازی بوسیله چند نفر درجه دار و سرباز از طرفداران مخالفین و مذهبیها بروی افسران و درجه داران در داخل نهارخوری پادگان لویزان گارد شاهنشاهی که در جریان آن عده‌ای افسر و درجه دار و سرباز بقتل رسیدند .

هرچند جریان این واقعه مخفی نگه‌داشته شدو تعداد کشته شدگان رسما اعلام نگردیدولی روزنامه کیهان در موقع انتشار چنین نوشت :" ساعت ۱/۵ بعد از ظهر عاشورا یک افسر ، دو درجه دار و چهار سرباز مسلح بنهارخوری افسران ارشد پادگان لویزان حمله بردند و بارگبار مسلسل هفتاد و دو نفر از افسران ارشد و درجه‌داران پادگان لویزان و هوانیروز را کشته ... اعلامیه غیر رسمی حاکی است ...، ۲۷ افسر ، ۴۱ درجه‌دار و ۴ سرباز را کشته‌اند . کلیه حمله کنندگان بغیر از یک سروان هوانیروز که

pdf.tarikhema.org
mandegar.tarikhema.org
tarikhema.ir

tarikhema.org

دستگیر شده کشته شده‌اند" .(۳)

تیراندازی برعلیه آقای خدایاری استاندار همدان بوسیله یکی از سربازان وظیفه ژاندارمری که مامور حفاظت محل اقامت استاندار بوده که در نتیجه آقای خدایاری شدیدا مجروح و سرباز مزبور با اسلحه و تجهیزات مربوطه متواری گردید.

پائین آوردن مجسمه‌های اعلیحضرت در شهر مشهدو اغتشاش درشهر اصفهان در پایان مراسم راهپیمائی و فردای آنروز منجر بکشته وزخمی شدن تعدادی از اغتشاش‌کنندگان و مامورین فرمانداری نظامی در آنشهر گردید.

مخالفین و همچنین خبرگزاریهای خارجی و رادیو وتلویزیون ایران حداکثر بهره‌برداری را بنفع مخالفین از برگزاری مراسم راهپیمائی روزهای تاسوعا وعاشورا بعمل آوردندو موافقت با برگزاری راهپیمائیها آنهم با آن شرایط وبآنصورت که‌گفته‌شدنه‌تنها نشانه‌ضعف وعدم‌توانائی دولت نظامی ازهاری قلمدادشد ،بلکه دلیل شکست بزرگ دولت ونیروهای مسلح شاهنشاهی (بعدازماهها تاثیر جنگ روانی واقدامات براندازی) دربرابرمخالفین وبخصوص مذهبیها محسوب گردیدودر حقیقت درافکارعمومی بصورت پایان کاردولت نظامی و حتی رژیم‌تلقی شدبطوریکه مخالفین درا علامیه‌های خودنوشتند :" در تاسوعا و عاشورا با شکوه‌ترین رفراندم تاریخ معاصر ایران انجام گردید" . (۳)

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

چرا تصمیم به بازداشت مقامات دولتهای سابق گرفته شد؟

طرز کار ارتشبد ازهاری نخست وزیرو بحثهای جلسات هیئت وزراء ، مشابه دولت آقای شریف امامی بود ، با این اختلاف که در دولت نظامی ، خود نخست وزیر هم مانند عده‌ای از وزراء دولت قبلی عقیده داشت تنها راه حل برقراری آرامش در کشور بازداشت و تحت تعقیب قراردادن مقامات مسئول گذشته و مجازات سریع آنها میباشد ، ولی آقای نجفی‌وزیر دادگستری ، من و اکثر وزراء معتقد بودیم که باید این اقدام برابر قوانین با رعایت تشریفات پیش بینی شده انجام شود. اما پس از بحث در هیئت دولت توافقی در اینمورد حاصل نشد ، ولی ارتشبد ازهاری با استفاده از ماده ۵ قانون حکومت نظامی تعدادی از شخصیتهای کشوری و لشگری ازجمله نامبردگان زیر را بازداشت نمود :

آقایان امیرعباس هویدا نخست وزیر اسبق ، منوچهر آزمون وزیر سابق مشاور در امور اجرائی ، داریوش همایون وزیر اسبق اطلاعات و جهانگردی ، منصور روحانی وزیر اسبق کشاورزی ، ارتشبد نصیری رئیس سابق ساواک ، نیک پی شهردار سابق تهران ، سپهبد صدری رئیس سابق شهربانی کشور ، ولیان استاندار سابق خراسان، شیخ الاسلام زاده وزیر سابق بهداری ، نیلی آرام معاون سابق وزارت بهداری ، فریدون مهدوی.وزیر اسبق بازرگانی ... وبطوریکه در روزنامه اطلاعات اعلام شد ، موقعیکه ماءموران فرمانداری نظامی برای بازداشت سپهبد علی محمد خادمی مدیر عامل سابق هواپیمائی

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

ملی ایران بخانه وی رفتند ، نامبرده مبادرت بخودکشی نمود. (۵۷)

از اقدامات دیگر ارتشبد ازهاری ، آزادی زندانیان سیاسی بود که در نتیجه غالب زندانیان سیاسی ، بغیر از کسانیکه مرتکب جنایت شده بودند از زندانها خارج شدند. همچنین تشکیل کمیسیونی برای رسیدگی بوضع اموال خانواده سلطنتی بود که فرصت برای اجرای آن نشد .

اقدام بعدی نخست وزیر ، تلاش در محدودکردن مداخلات اعلیحضرت در امور کشور بود، بعنوان مثال وی در روزهای آخرآذرماه ۱۳۵۷ بمن اظهار کرد: "بعرض اعلیحضرت رسانیده‌ام که دیگر فرمانده ژاندارمری و رئیس شهربانی کشور برای کسب دستورات بحضور اعلیحضرت شرفیاب نشوند، و تیمسار مامور این دو سازمان رسیدگی کنید " ، ضمنا اضافه نمود :" در اینمورد خودتان از اعلیحضرت کسب تکلیف نموده ، دستورات لازم را به فرمانده ژاندارمری و رئیس شهربانی کشور بدهید " . در جواب گفتم ، ماءموریت اصلی و اساسی این دو سازمان برقراری امنیت در کشور میباشد، که‌فعلا با وجود حکومت نظامی در شهرهای مهم مملکت ، زیر امرفرمانداران نظامی قرار گرفته وبرابر دستورات آنها عمل میکنند بنابراین، این امر مربوط میشود فقط بمسائل پرسنلی و اداری ، ازهاری اظهار نمود :" همین کارهای پرسنلی واداری را خودتان دستور بدهید ". وقتی مراتب را به اعلیحضرت عرض کردم فرمودند :" با انتصاب شما بوزارت کشور این نظر را داشتیم ، بلی ضرورت ندارد که فرمانده ژاندارمری و رئیس شهربانی کشور ، گزارشات و

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

کارهایشان را بیاورند اینجا خود شما رسیدگی کنید "، که بهمین ترتیب عمل گردید.

در اواخر آذرماه ۱۳۵۷ کارکنان بانک مرکزی لیستی منتشر و مدعی شدند که عده‌ای از مقامات کشوری و لشگری مبالغی ارز از کشور خارج نموده‌اند. بعد از انتشار لیست، نخست وزیر در اولین جلسه هیئت دولت با خوشحالی اظهار نمود که :" برای من و دولت جای نهایت افتخار است که نام هیچیک از اعضای دولت در بین اسامی خارج کنندگان ارز از کشور نمیباشد " و سپس خارج کنندگان ارز از کشور را ممنوع الخروج اعلان نمود ، ولی چند روز بعد وقتی بقیه لیست منتشر گردید نام خود نخست وزیر، و تعدادی از وزراء نیز جزء لیست خارج کنندگان ارز از کشور قرار داشت.

چون انتشار این اسامی مشکلاتی برای دولت ایجاد نموده بود، لذا پس از طرح مسئله در هیئت دولت، مقرر گردید وزارت دادگستری به چگونگی امر رسیدگی و نتیجه را جهت آگاهی عموم منتشر نماید. این بررسی بوسیله وزارت دادگستری انجام و صورت اسامی خارج کنندگان ارز از کشور منتشر گردید .(۳)

در همین روزها بود که از طریق شهربانی بوزارت کشور گزارش رسید ارتشبد اویسی درخواست گذرنامه نموده و با وجود ممنوع الخروج بودن قصد خروج از کشور را دارد ! در شرفیابی که بحضور اعلیحضرت داشتم بعرض رسانیدم ، برابر گزارش شهربانی کشور ارتشبد اویسی تقاضای گذرنامه نموده و میخواهد از کشور

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

خارج گردد ، فرمودند :" اشکالی دارد ؟" عرض کردم چنانچه فرمانده نیروی زمینی شاهنشاهی بعد از حدود ۷ سال فرماندهی در نیروی زمینی که ضمنا مسئولیت فرمانداری نظامی تهران را نیز بعهده دارد با توجه باینکه خروج وی از کشور از طرف دولت ممنوع اعلان گردیده ، در این موقع بحرانی مملکت ، از کشور خارج شود ، اعلیحضرت تصور میفرمایند پرسنل ارتش شاهنشاهی چه فکری خواهند کرد ؟ و در روحیه افسران و پرسنل نیروهای مسلح چه اثری خواهد گذاشت ؟ و چه انتظاری میتوانید از افسران جوان ، درجه داران و سربازان داشته باشید ! و اضافه کردم با توجه بوضعیت بحرانی کشور ضروری و وظیفه نظامی خودد انستم بعرض اعلیحضرت برسانم که خروج فرمانده نیروی زمینی در این موقعیت کشور و ارتش از لحاظ روحیه پرسنل نیروهای مسلح شاهنشاهی بهیچوجه بمصلحت نمیباشد . (کما اینکه بعد از خروج ارتشبد اویسی از کشور مطبوعات و مخالفین حداکثر بهره برداری تبلیغاتی را برعلیه دولت و بخصوص ارتش شاهنشاهی بعمل آوردند) (۷)

اعلیحضرت در حالیکه ناراحت شده بودند فرمودند :" چه کار کنیم ! میگوید مریض است ، میخواهد برود برای معالجه ! " بعد از قدری تامل ، فرمودند :" به بینم چطور میشود ". درصورتیکه یکی دو روز بعد موقعیکه برای عیادت نخست وزیرکه در منزلش بستری بود رفتم ، ارتشبد ازهاری ضمن صحبت اظهار کرد " ارتشبد اویسی دیروز اینجا بود ، میگفت که منفورترین فرد در ممکت

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

میباشد " و اضافه نمود " ارتشبد اویسی ضمن صحبت ، گریه کرد و اظهار داشت میخواهم از کشور خارج شوم ...".

www.KetabFarsi.com

mandegar.tarikhema.org

tarikhema.ir

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

علت نتیجه آخرین جلسه هیئت دولت نظامی چه بود؟

تنها در دویا سه روز اول بعد از تشکیل دولت نظامی که مخالفین در حال انتظار اقدامات اساسی از طرف دولت و فرمانداری نظامی بودند ، تا حدی آرامش در کشور برقرار شد ، ولی بلافاصله وضعیت عمومی نه تنها بحال قبل برگشت ، بلکه تظاهرات و اغتشاشات و اعتصابات شدیدتر هم گردیدند و شعارهای " الله اکبر" شبانه به بقیه اعمال جنگهای روانی مخالفین اضافه و ناراحتی و نگرانی شدیدی برای دولت ایجاد نمود . بطور کلی مملکت درحال تعطیل و غالب امور کشور فلج بود و وضعیت عمومی روزبروز بدتر میشد ، تا اینکه در یکی از جلسات هیئت دولت ، ارتشبد ازهاری نخست وزیر بیمار و بستری گردیدو با انتشار این خبر ، بتعداد اعتصابات و تحصنها افزوده شد . جامعه معلمان ، آموزگاران و دانش آموزان هم از رفتن بکلاس خودداری نمودند و تحصن ۶۵ نفر از استادان دانشگاههای تهران از روز ۲۹ آذرماه ۱۳۵۷ در دبیرخانه دانشگاه شروع گردید و در تظاهراتیکه در روز ۵ دیماه ۱۳۵۷ در جلو دبیرخانه صورت گرفت ، آقای کامران نجات الهی استاد دانشگاه کشته شد . و همچنین در مراسم تشیع جنازه نامبرده بعلت آشوب اغتشاش کنندگان ، مامورین فرمانداری نظامی ناچار به تیراندازی شدند که در نتیجه چند نفر کشته و زخمی گردیدند .

بعد از این رویداد در اولین جلسه هیئت دولت (پنجشنبه

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

۷ دیماه ۱۳۵۷) که بعلت بیماری نخست وزیر به سرپرستی ارتشبد عظیمی وزیر جنگ تشکیل شده بود ، بمحض اعلان رسمیت جلسه ، آقای مفیدی وزیر علوم و آموزش عالی بعلت کشته شدن آقای نجات الهی استاد دانشگاه ، استعفای خود را به هیئت دولت تسلیم و ضمن اعتراض شدید بطرز عمل فرمانداری نظامی با ناراحتی از سرمیز بلند شده ، قصد خروج از جلسه را نمود ، در اینموقع چند نفر دیگر از وزراء هم با ایشان هم صدا شده و با اعتراض بعمل فرمانداری نظامی و بخصوص کشته شدن عده‌ای در موقع تشییع جنازه نجات الهی اظهار کردند ما هم استعفاء میدهیم و از جای خودشان بلند شدند و نظم جلسه بهم خورد ، یکی دو نفر از وزراء از معترضین خواهش کردند که تامل کنند تا در باره موضوع بحث شود ، سپس اگر خواستند استعفاء بدهند . گر چه عده کثیری از وزراء به علت مخالفت با طرز عمل فرمانداری نظامی و خونریزی بیهوده میخواستند استعفاء بدهند ، ولی عده‌ای دیگر عقیده داشتند چون نخست وزیر بیمار و بستری است ، مصلحت نیست در اینموقعیت دولت آنها استعفاء نمایند .

از آنجا که اظهار نظرهای شدیدی از طرف مخالفین و موافقین استعفاء ابراز میشد ، من که از مشاهده این اوضاع مانند سایرین ناراحت شده بودم ، اظهار کردم : نارضایتی از وضعیت عمومی و عدم وجود امنیت و آرامش در کشور مسئله‌ای نیست که جنبه خصوصی برای یک یا دونفر از آقایان داشته باشد ، بلکه کاملا جنبه عمومی دارد ولی بنظر من کنار کشیدن و استعفاء دادن دراین

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

وضعیت بحرانی کشور راه حل رفع مشکل مملکت نیست ، بلکه جنبه شخصی و خصوصی دارد ، وظیفه ملی ما حکم میکند که مسئولیت مشترک دولت و مشکل مملکت مورد توجه قرار گیرد ، اگر در این موقعیت یک یا چند نفر از آقایان استعفاء کنند ، چه عکس العملی در کشور خواهد داشت ؟ ، پیشنهاد میکنم آقایان موافقت کنند موضوع عمیق تر بررسی ، و یک راه حل اساسی و کلی برای دولت پیدا کنیم . ابتدا ارتشبد عظیمی وزیر جنگ ، و سپس چند نفر دیگر از وزراء پیشنهاد مرا تایید کردند ، تا اینکه بعد از مدتی بحث بالاخره مقرر شد چهار نفر از بین وزراء انتخاب کنیم تا آنها مشکلات دولت را بحضور اعلیحضرت معروض و اعلیحضرت تصمیم مقتضی اتخاذ فرمایند . پس از مشاوره آقایان نجفی وزیر دادگستری ، مهران وزیر امور اقتصاد و دارائی و عاملی تهرانی وزیر آموزش و پرورش و ... برای این منظور انتخاب شدند .ارتشبد عظیمی از جلسه هیئت دولت تلفنی مراتب را بعرض اعلیحضرت رسانید و برای آقایان وزراء وقت شرفیابی گرفت . در جواب وزراء اعلیحضرت فرمودند :" تا ۴۸ ساعت دیگر تصمیم خواهند گرفت ".

روز شنبه ۹ دیماه ۱۳۵۷ آقای شاپور بختیار که یکی از اعضاء جبهه ملی بود ،از طرف اعلیحضرت ماءمور تشکیل دولت جدید شد ، روز ۱۰ دیماه ۱۳۵۷ ارتشبد ازهاری استعفاء کرد و چند روز بعد بعنوان معالجه کشور را بقصد امریکا ترک نمود.

ارتشبد ازهاری نخست وزیر در مدت ۵۵ روز که ۱۵ روز آخر آن وی بیمار و بستری بود ، نه تنها موفقیتی در برقراری امنیت و

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

آرامش و خاتمه دادن به تظاهرات و اعتصابات و آشوبها نداشت بلکه عملا نشان داد که آخرین و مهمترین تصمیم اعلیحضرت یعنی تشکیل یک دولت نظامی که نخست وزیر آن رئیس ستاد بزرگ ارتشتاران و اعضاء آنرا فرماندهان نیروها وامراء ارتش تشکیل میدادند، درمقابل آشوبگران ومخالفین ناتوان بوده و دولت و نیروهای مسلح قادربجلوگیری ازاغتشاشات وآشوبهای آنها نیستند. این کیفیت موجب گردیدازیکطرف خیال آشوبگران ومخالفین راحت و دستشان برای وسعت بخشیدن به اعمال خودباز باشد، وازطرف دیگر ناتوانی وعدم توفیق نیروهای مسلح رادلیل حقانیت گفته‌ها و خواسته‌های خودتوجیه و درنتیجه مردم بیطرف و مرددرا نیزبجبهه خودملحق سازند. ضمنا تاثیرشکست دولت نظامی وطرزعمل فرمانداری نظامی درا ینمدت درروحیه پرسنل نظامی، همزمان با تشدیدتبلیغات روحانیون بخصوص فتوی آقای خمینی دربارهفرارنظامیان ازسربازخانه‌ها، سبب ازدیاد روزافزون فرارپرسنل نیروهای مسلح شاهنشاهی بخصوص پرسنل وظیفه گردید.

اثرات نامطلوب این وضعیت بحدی بودکه‌چنانچه درگوشه و کنار کشوریک مورانتظامی درمقابل آشوبگران وظیفه‌قانونی خودرا انجام میداد، ازطرف مردم مقصرو مسئول وازطرف روحانیون گناهکارو کافر قلمدادمیشد. سرانجام بطوریکه‌درقسمتهای بعدی خواهدآمد، مخالفین موفق میشوندکه با نفوذدرسازمانها وادامه تبلیغات مذهبی وفشار روحی روی پرسنل ارتش شاهنشاهی قدرت مقاومت نیروهای مسلح راازآنها سلب نمایند.

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

درچه موقعیتی از بحران کشور فرمان ریاست ستادی من صادر شد؟

بعد از استعفای ارتشبد ازهاری (۱۰ دیماه ۱۳۵۷) قبل از ترک وزارت‌کشور از قائم مقام و معاونین خداحافظی کردم ، پس از خروج از وزارت‌کشور در بین راه بگذشته بنزدیک فکر میکردم ، به خاطر میآوردم بیش از چهار ماه است در وزارت‌کشور شب وروز تلاش نموده‌ام ، و تاآنجا که مقدور بود با انتخاب شخصیتهای صلاحیتدار مورد احترام و قبول عموم و بخصوص کارمندان وزارت‌کشور ، برقرار روش صحیح در مورد انتصاب اشخاص با صلاحیت برای مقامات بالای وزارت‌کشور مانند معاونت ، استانداری ، مدیرکلی و فرمانداری تا حدی نارضایتیهای گذشته جبران و عدالت برقرار شده است و به همین دلیل با وجود اعتصاب کارمندان وزارتخانه‌ها ، دروزارت‌کشور اعتصابی صورت نگرفته است ، ولی اساس ماموریت وزارت‌کشور که برقراری امنیت و نظم آرامش و آسایش عمومی در سطح مملکت بود ، بعلت اعلان حکومت نظامی و محول ساختن ماموریتهای فوق به فرمانداران نظامی بهیچوجه تامین نگردیده ، و با وجود تلاش دولتها پیشرفتی در امور امنیتی کشور حاصل نشده ، و در نتیجه یاس و ناامیدی همه را فرا گرفته است .

بعداز ظهر آنروز چندنفر از تیمسارا ن بدیدنم آمدند ، بیشتر صحبتها در باره نگرانی فرماندهان ، افسران و ضعف روحیه پرسنل نیروی زمینی مامور به فرمانداریهای نظامی بود ، هر یک مطالبی اظهار میکردند و بهیچوجه خوش بین نبودند .

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

دوشنبه ۱۱ دیماه ۱۳۵۷ آقای بختیار از رادیو و تلویزیون پیامی فرستاده و اعلام نمود که سعی خواهد کرد هرچه زودتر دولت خود را بحضور اعلیحضرت معرفی نماید. چون آقای بختیار مسافرت اعلیحضرت را شرط قبولی نخست وزیری خود قرارداده بود، موضوع انتخاب رئیس ستاد بزرگ ارتشتاران مسئله مهم روز و مطرح بود. مقامات مختلف لشگری و کشوری تلفن زده چگونگی را سئوال میکردند، و نحوه صحبتها طوری بود که انتظار جواب مثبت از طرف من داشتند. مقامات ارتشی و غیر نظامیان اظهار میکردند افکار عمومی متوجه شما میباشد. چون خبری نبود میگفتم خبری نیست.

چند روزیکه منزل بودم وقتی با ین تلفنها جواب میدادم، بی اختیار رویدادهای اخیر در نظرم مجسم میشدند، وضع دردناک واسف آور شکستهای پی درپی نیروهای مسلح در ماموریت برقراری امنیت و آرامش کشور، خونریزی جمعه سیاه و دستورات ضدو نقیض و ضعف و ناتوانی فرمانداری نظامی، عدم اجرای مقررات حکومت نظامی بوسیله فرمانداران نظامی در شهرهای: تهران، قم، تبریز، اصفهان، مشهد، شیراز، آبادان، اهواز و ... که چگونه ارتش شاهنشاهی را در برابر ملت ایران بیقدرو اعتبار نمود، همچنین اظهارات سپهبد هوشنگ حاتم جانشین ستادبرزگ ارتشتاران در باره ضعف فوق العاده روحیه نیروهای مسلح و وضعیت بسیار خطرناک آنها در ۱۶ آذرماه ۱۳۵۷ در شورای امنیت ملی بخاطرم میآمد.

بوضعیت مشکل مملکت فکر میکردم، به اشکالات حاصله از کارهائیکه بنام حکومت نظامی در کشور انجام گرفته بود و به نتایج آن وبه

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

خروج ناگهانی ارتشبد اویسی فرمانده نیروی زمینی شاهنشاهی و فرماندار نظامی تهران با هواپیمای نظامی از کشور که ازطرف دولت ممنوع الخروج اعلان شده بود، و تبلیغات شدید روزنامه‌ها تحت عنوان " فرار ارتشبد اویسی " که یک ضربه شدید اضافی برای تضعیف بیشتر روحیه ارتش بود ! ارتشی که رضا شاه‌کبیرو شاهنشاه برای توسعه آن زحمت زیادی متحمل شده بودند، ارتشی ارزنده وبا انظباط که با اسلحه و وسایل جدید مجهز و قادر به حفظ استقلال وتمامیت کشور بوده و معروفیت بین المللی پیدا کرده بود، ارتشی که من شاهد پیدایش آن بوده و در توسعه‌اش شرکت داشتم و بالاخره ارتشی که اسلحه اصلی و اساسی خود یعنی روحیه‌اش را از دست داده بود ...

در این اوضاع بحرانی کشور و ارتش بود که در حدود ساعت ۱۴۰۰ روز چهاردهم دیماه ۱۳۵۷ سپهبد حاتم جانشین رئیس ستاد بزرگ ارتشتاران بمنزل تلفن زده، ضمن تبریک، اوامر اعلیحضرت را در مورد رئیس ستادی من ابلاغ نمود و اضافه کرد :" فرمان را برای توشیح همایونی فرستادیم که بمحض حاضر شدن بمنزل خواهم‌فرستاد" و سئوال نمود :" دستوری دارید ؟" گفتم ، تیمسار دستور بدهید برابر روش جاری ستاد اقدام و مرا هم در جریان وقایع بگذارند، اظهار کرد :" بمرکز فرماندهی ستاد ابلاغ میکنم که گزارشات فوری و مهم را باطلاع تیمسار برسانند ".

روزنامه‌ها و رادیو و تلویزیون خبر انتصاب رئیس ستاد بزرگ ارتشتاران را اعلان کردند، مقامات کشوری و لشگری و دوستان به

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

تدریج خبردار شده ، ضمن تبریک و اظهار امیدواری آرزوی موفقیت مینمودند . به اشخاصیکه تلفن میزدند نمیتوانستم صراحتا بگویم در حدود ۵ ماه است همه تلاش میکنیم ولی عملا ثابت شده است از دست کسی کاری ساخته نیست ! و نمیخواستم بیش از آنچه نگرانی وجود داشت ، من ناراحتی و ناامیدی ایجادکنم . از طرف دیگرهم نمیتوانستم وعده بیهوده بدهم ، در جواب میگفتم : فقط خداوند باید کمک کند و توفیق بدهد .

کشور در موقعیت و وضعیت بحرانی بسیار عجیبی قرار داشت ، ولی چون اعلیحضرت فرمودند :" بختیار میگوید طرفدار قانون اساسی است و اطمینان میدهد که حتما با همکاری دوستانش قانون اساسی را حفظ و امنیت و آرامش را در کشور بر قرار خواهدکرد"، منهم با اعتقاد و اطمینان همیشگی به تصمیمات اعلیحضرت فکر میکردم آقای بختیار طبق اظهارات و سخنرانیهایش موفق به پیدا کردن راه حل سیاسی برای مشکلات مملکت خواهد شد بنابراین مصمم گردیدم بمنظور خدمت به کشور در اجرای اوامر و دستورات اعلیحضرت با قبول مسئولیت تا آنجا که قدرت دارم ، بوظیفه ملی خود ادامه بدهم .

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

بخش سوم

نیروهای مسلح شاهنشاهی در برابر بحران

برای درک وضع نیروهای مسلح در برابر رویدادهای بحران کشور ضرورت دارد ابتدا وضعیت نیروها پیش از بحران به اجمال تشریح سپس تاثیر عوامل ناشی از بحران در مدت تقریبا ۵ ماه (قبل از انتصاب من بریاست ستاد بزرگ ارتشتاران) روی پرسنل نیروهای مسلح مورد بررسی قرار گیرد . سر انجام وضعیت نیروهای مسلح در زمان تصدی من در ستادبزرگ و نیز پس از خروج اعلیحضرت از مملکت که نتیجه تغییر و تحولات سیاسی کشور بودبرای خوانندگان روشن گردد .

نیروهای مسلح در ایران شامل : ارتش شاهنشاهی (نیروهای سه گانه زمینی ، هوائی ، دریائی) و سازمانهای گارد شاهنشاهی، ژاندارمری و شهربانی کشور بود. دوسازمان اخیر از نظر اداری تابع وزارت کشور و از لحاظ کارهای پرسنلی ومقررات دادرسی مشمول قوانین نیروهای مسلح شاهنشاهی و از نظر امور لجستیکی وابستگی زیادی به ارتش شاهنشاهی داشتند .

سازمانهای ژاندارمری و شهربانی کشور مانند نیروهای سه‌گانه عملا مستقل و تحت نظر مستقیم اعلیحضرت که فرماندهی کل قوا را عهده‌دار بودند اداره میشدند ، بنحوی که برخی از اوامر اعلیحضرت از طریق ستاد بزرگ ارتشتاران باین دوسازمان نیز ابلاغ میگردید . (اگر چه در بررسی رویدادهای بحران ایران بهیچوجه استعداد و

pdf.tarikhema.org
mandegar.tarikhema.org
tarikhema.ir

tarikhema.org

قدرت نظامی ارتش مطرح نمیباشد، ولی از لحاظ اطلاع خوانندگان لازمست یادآوری شود برخلاف آنچه درکتاب " یکرنگی " آقای بختیار آمده ، و گفته شده است :" ارتش ایران امکان تشکیل ۵۰ لشگر را داشت !" (۵۶) ارتش شاهنشاهی فاقد چنین امکانی بودو فقط دارای ۶ لشگر بود) .

بطوریکه میدانیم مهمترین مسئله در هر ارتش اعتقادو ایمان تمام پرسنل ، بخصوص فرماندهان و روءسای سازمانهای مختلف ، بهدف ارتش که حفظ آرمانهای ملی و میهنی است ، میباشد ، این موضوع که عنصر اصلی تشکیل دهنده ، روحیه ارتش است در ارزشیابی ارتشها در مرتبه یکم اهمیت مورد بررسی و توجه قرار دارد.

حال ببینیم وضع پرسنل ارتش از لحاظ اعتقاد و ایمان به ماموریت و وظیفه نیروهای مسلح شاهنشاهی در روزهای بحرانی کشور چگونه بود ؟

آموزشی که برابر آئین نامه‌های نیروهای مسلح به پرسنل از ابتدای ورود بخدمت در دانشکده افسری و مراکز آموزشی نیروها داده میشد ، وظیفه و ماموریت ارتش شاهنشاهی و نیروهای انتظامی ایران عبارت بود از :

حفظ استقلال و حدود و ثغور و تمامیت کشور ایران و دفاع از حکومت مشروطه سلطنتی و رژیم شاهنشاهی ، که پرسنل نیروهای مسلح بعداز طی دوره‌های آموزش مقدماتی در پایان دوره مربوطه و هنگام نیل بمقام سربازی ، درجه‌داری و افسری برای تاکید و تائید اعتقادات پذیرفته شده خود، در مقابل قرآن و پرچم سوگند یاد

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

میکردند ، و دوام رژیم شاهنشاهی را حافظ استقـــلال ایـــران و تمامیت کشور میدانستند .

اکنون ببینیم حوادث و وقایع ، برای تخریب وازبین بـــردن روحیه پرسنل نیروهای مسلح ایران چگونه موجبات تزلزل در اعتقادات پرسنل مذکور را فراهم نمود ، بدینجهت لازمست ابتدا زمینه هـای نارضایتی و نقاط ضعف موجود در نیروهای مسلح ، وسپس تاثیـــر عوامل ناشی از بحران کشور روی پرسنل نظامی را بطور خـــلاصه بررسی نمائیـــم .

زمینه‌های نارضایتی و نقاط ضعف نیروهای مسلح چه بود؟

مهمترین عامل نارضائی در نیروهای مسلح شاهنشاهی در سالـهـــای اخیر، دو موضوع سوء جریانات مالی و عدم رعایت قانون و عدالت در امور پرسنلی و مسائل رفاهی و اجتماعی بود .

بطوریکه گفته شد بعلت ازدیاد فساد اداری و مالی در سالهای اخیر در سازمانهای مملکتی ، اعلیحضرت درمعرفی‌دولت شریف امامی مسئله مبارزه با فساد را یکی از مهمترین هدفهای دولت تعییـــن فرموده بودند. (گرچه وزارتجنگ وسازمانهای مختلف نظامـــی بعلت نظارت مداوم و مجازات متخلفین از نظر فساد بهیچوجه قابل مقایسه با سازمانهای کشوری نبودند ، ولی الزام ارتباطات اداری و هماهنگی سازمانهای نظامی وغیرنظامی در بسیـــاری از مـــوارد بخصوص درنحوه هزینه‌اعتبارات مالی موجب گردیده‌بودکه برخی از مسئولین نظامی تحت تاثیر اختلافات محسوس فیما بین خود و برخـــی

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

از مقامات در سازمانهای کشوری و بخش خصوصی قرار گرفته و بتدریج بسوی انحراف کشانیده شوند).

حال بطور خلاصه تاثیر عوامل مذکور در هریک از نیروهای مسلح را مورد بررسی قرار میدهیم :

نیروی زمینی :

در نیروی زمینی در سالهای قبل از ۱۳۵۱ در نتیجه تلاشهای طولانی ، تبعیض و تخلفات در یگانهای مختلف بحداقل رسیده بود. ولی ارتشبد غلامعلی اویسی پس از انتصاب از سال مذکور به فرماندهی آن نیرو بتدریج نظرهای شخصی و منافع خصوصی را جایگزین اجرای قوانین و رعایت مقررات در امور آن نیرو نمود. در مدت یکسال که در سمت جانشینی فرمانده نیروی زمینی با وی همکاری داشتم از جریانات برخلاف قانون و مقررات و تبعیض در نیرو جلوگیری میکردم ، همین جلوگیری از اعمال نظرهای شخصی ومنافع خصوصی بود که سبب بروز اختلاف نظر بین ارتشبد اویسی و من در نیروی زمینی گردید.

حال بمنظور اینکه تا حدی جریان وقایع خلاف قانون در نیروی زمینی در مدت فرماندهی نامبرده برای خوانندگان روشن شود، یکی از این موارد بطور نمونه نقل میشود : ارتشبد اویسی یکی دو ماه بعد از انتصاب بفرماندهی نیروی زمینی ، شروع به تنقید و اظهار عدم رضایت از سپهبد ایرج انصاری فرمانده لجستیکی نیروی زمینی نمود . (سازمان لجستیکی نیروی زمینی علاوه بر قراردادهای ساختمانی نیرو، انعقاد کلیه پیمانها و خرید

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

نیازمندیهای مربوط به امور سررشته‌داری ، مهندسی ، اردنانس ، حمل و نقل و مخابرات را نظارت و اداره میکرد.) و یکی دومرتبه نظر مرا در مورد تعویض نامبرده بدون ذکر دلیل قانع کننده‌ازاین سمت خواست . از آنجا که سپهبد انصاری از امراء خوشنام ارتش بود و وظایف خود را با شایستگی و صداقت و جدیت انجام میداد من با تعویض وی موافق نبودم ، پس از تحقیق و بررسی دراطراف موضوع مشخص گردید که عدم رضایت فرمانده نیرو از امیرنامبرده ، مخالفت سپهبد انصاری از واگذاری قراردادهای ساختمانی و نیز خریدهای نیروی زمینی به پیمانکاران و افراد مورد نظر ارتشبد اویسی بوده است .

جریان بحث در اطراف تعویض سپهبد انصاری ادامه داشت تا اینکه سپهبد ضرغام فرمانده ژاندارمری کشور فوت و سپهبدفرخ نیا فرمانده سپاه یکم بجای نامبرده تعیین و من بفرماندهی سپاه یکم کرمانشاه منصوب گردیدم. چندروز بعداز عزیمت من بکرمانشاه موجبات بازنشستگی سپهبد انصاری از طرف فرمانده نیرو فراهم و سپهبد کیومرث صالح بجای وی انتخاب گردید .

از اینکه پیمانهای ساختمانی نیروی زمینی درزمان فرماندهی سپهبد صالح بتدریج به چه اشخاصی واگذار شدو همچنین نتایج و اثرات نامطلوب این اعمال برخلاف چگونه منجر به محکومیت ،اخراج از ارتش و زندانی شدن تعدادی از امراء و افسران ارشدلجستیکی نیروی زمینی گردیدبرای همه افسران نیروهای مسلح شاهنشاهی روشن بوده و احتیاج به توضیح بیشتری نمیباشد...

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

با ینترتیب ارتشبد اویسی در مدت تقریبا هفت سال تا روزخروج از ایران در نیروی زمینی علاوه برا ینکه سبب سوء جریانات مالی بود، بعلت اعمال نظر خصوصی ، تبعیضهای فراوان ،پایمال کردن حقوق افسران و درجه داران و دیگر اعمال خلاف مقررات ارتش زمینه‌های نارضایتی عمومی شدیدی بین کادر فرماندهی افسران و درجه داران بوجود آورده بود .

نتایج نارضایتیهای مذکور موجب گردید که بعدازواقعه روز جمعه ۱۷ شهریور ماه ۱۳۵۷ ، وتشدید غیبت و فرارپرسنل ، بی انضباطی و تمرد ونافرمانی در یگانهای مختلف نیروی زمینی بکیفیتی بالا رود که حتی علاوه براقدامات مراقبتی ضداطلاعات مجبور شدند به یگانهای رزمی کتبا " ابلاغ نمایند که در موقع آماده باش هم از تحویل مهمات بسلاحهای سنگین ارابه‌های جنگی خودداری گردد . (۵۱)

البته این وضعیت در نیروی زمینی با پیشرفت تبلیغات ،تحریکات و استفاده مخالفین از زمینه‌های مساعد برای نفوذ در یگانها روز بروز شدت پیدا کرده تا جائیکه اثرات آن در روزهای آخر بحران کشور بصورت عدم اطاعت و نافرمانی دسته جمعی دریگانهای رزمی مختلف نیرو ، از جمله دریگان هوانیروز (هواپیمائی نیروی زمینی) ظاهر گردید .

نیروی هوائی:

بعداز انتصاب سپهبد امیر حسین ربیعی به فرماندهی نیروی هوائی شاهنشاهی وقتی راجع بوضعیت نیروی هوائی با هم صحبت

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

میکردیم ، در باره ریشه نارضایتیهای پرسنل نیروی هوائی مطالب بسیاری را عنوان و ضمن شرح جریانات مختلفی که در آن نیـــــرو مطرح بود ، اظهار مینمود :" پس از انتصاب بفرماندهی نیـــــروی هوائی وقتی وضعیت نیرو و سوابق افسران را بدقت بررسی کـــــردم دیدم که غالب افسران ارشد و امرائی که با امورمالی وشرکتهای طرف قرارداد با نیرو سرو کار دارند حق و حساب میگیرنـــــد. در قراردادهای ساختمانی نیرو اوضاع عجیبی بود ، مثلا"مدیر شرکـــت تسا نزد من آمد و اظهارنمود که تیمسارمثل گذشته شما هم بیـــــا ۱۰% بگیر و بگذار ماکارمان را بکنیم ، مطمئن باش که همه جـــا در مملکت پشتیبان تو خواهیم بود !، من قبول نکردم و قرارداد ساختمان ۱۵ طبقه شیراز را از قرار متری کمتر از ۱۷۰۰ تومـان با شرکت پرشین بستم که در ۳۵۰ میلیون تومان ارزش کل قـــرارداد ۱۷۰ میلیون تومان ارزانتر از شرکت تسا بود !، همینطور مانع دزدیهای آقای منصف درجزیره کیش شدم که باعث جدالی بین ما گردید. برای خاطر آقای منصف و سرقیمت قراردادهـــا با ارتشبـــد اویســـی هم مشاجره داشتم که بهمین علت رفتم به اعلیحضرت عرض کـــــردم مرا مرخص بفرمائید قبول نکردند ...".

(سپهبد ربیعی ضمن دفاعیات خود مطالب مشروحـــــــی در بـــــاره ســـــوء جریانات مالـــــــی در نیـــــروی هوائی بیـــــان داشتـــــه اســـــت) (۴)

یکی دیگر از انگیزه‌های بی انضباطی در نیروی هوائی ، وجود دو دستگی در آن نیرو بود که ناشی از اختلافات شدید وریشـــه‌دار

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

بین سپهبد ربیعی فرمانده نیرو و جانشینش سپهبد شاپور آذربرزین (اولین فرمانده نیروی هوائی در دولت موقت آقای بازرگان) میشد بطوریکه ارتشبد طوفانیان و سپهبد مقدم اظهار میکردند، اختلاف بین این دو نفر از زمان ارتشبد خاتمی که مدتی بیش از ۱۵ سال فرمانده نیروی هوائی شاهنشاهی بود وجود داشته که ایشانهم یا نخواسته و یا نتوانسته بود آنرا برطرف نماید !، در نتیجه دو دستگی مذکور این دو نفر دائما" موجب ایجاد تحریکات برعلیه یکدیگر بودند. سپهبد ربیعی فوق العاده نگران این وضعیت بود و مرتبا شکایت مینمود. متاسفانه این اختلاف در آنروزهای بحرانی کشور نیز بحدی بود که مجبور شدم برای حفظ انضباط در داخل نیروی هوائی شخصا مداخله کنم ...

نارضایتی دیگری که در نیروی هوائی وجود داشت مسئله همافران آن نیرو بود که آنهم مربوط به چندین سال قبل میگردید. همافران افراد دیپلمه‌ای بودند که از سالها پیش بمنظور تشکیل کادر فنی پیشرفته برای نیروی هوائی با شرایطی خاص و حقوق و مزایای قابل توجه و مکفی در نیروی هوائی پذیرفته شده بودند، ولی برابر مقررات استخدام، نمیبایستی بدرجه افسری نائل گردند، البته منظور این بود که بتوانند مدت مدیدی امور فنی را در قسمتهای تعمیر و نگهداری نیروی هوائی انجام دهند. اما همافران بعد از استخدام و طی دوره‌های آموزشی در ایران و آمریکا وگذشت مدتی از تعهد انجام وظیفه آنها، دیگر حاضر نبودندبرابر تعهدات خود بخدمت ادامه دهند زیرا میدانستندکه بعلت احراز تخصصهائیکه

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

با هزینه ارتش در نیروی هوائی و خارج از کشور پیدا کرده‌اند بخوبی جذب بازار کار آزاد و بخش خصوصی گردیده و از درآمد بیشتری برخوردار خواهند بود، همچنین میخواستند که مانع ترفیعاتی آنها از بین برداشته شود تا بتوانند بدرجه افسری نائل گردند. قبول این تقاضاها برای نیروی هوائی مقدور نبود چون هم در اداره امور فنی نیرو اختلال ایجاد میگردید و هم نیروی هوائی از نظر سازمانی باین تعداد افسر احتیاج نداشت. بهرحال نیروی هوائی بموقع اقدامات ضروری و لازم را برای رفع نارضائی همافران بعمل نیاورده بود و در نتیجه پرسنل مذکور که درحدود ۱۲ هزار نفر بودند اکثرشان بصورت طبقه خاص ناراضی آن نیرو باقی مانده بودند. ضمنا عده ای از همافران در دانشگاههای تهران و شهرستانها مشغول ادامه تحصیلات غیر نظامی بودند و در نتیجه با عوامل مشکوک دانشگاهها در تماس و در مسیر تبلیغات سوء آنها قرار داشتند و بطوریکه گفته خواهد شد بالاخره عوامل نفوذی مخالفین موفق خواهند شد با استفاده از نقاط ضعف و زمینه های مساعد نارضائی این دسته از کارکنان نیروی هوائی پرسنل نیروی مذکور را بر علیه رژیم و ارتش بشورانند.

نیروی دریائی:

در نیروی دریائی نیز، در سالهای اخیر بعلت بازنشسته نمودن کلیه امراء دفعتا" ، و اعطاء درجات موقت برای جایگزینی مقامات بالا به افسران جوان، نارضایتیهای زیادی در امور پرسنلی آن نیرو ایجاد و منجر به تغییراتی در کادر فرماندهی

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

نیروی دریائی گردید.

اما پس از جندی فرمانده جدید نیروی دریائی دریابان عباس رمزی عطائی بعلت سوء استفاده‌های مالی کلان در امور ساختمانی و نیز خریدهای عمده نیروی دریائی با همکاری جانشین خود دریابان حسن رفیعی دستگیر شد. پس از رسیدگی و محاکمه علاوه بر فرمانده و جانشین نیروی دریائی، تعداد قابل توجهی از افسران ارشد نیروی مذکور محکوم و از ارتش اخراج و زندانی گردیدند. ولی متاسفانه بعد از مدت کوتاهی نامبردگان از زندان مرخص و راهی کشور آمریکا شدندتا با پولهای سرقت شده زندگی مرفهی داشته باشند ۱، ترخیص نامبردگان از زندان قبل از انقضای مدت محکومیت آنها اثرات فوق العاده نامطلوبی در روحیه پرسنل نیروی دریائی و سایر نیروهای مسلح گذاشته و موجب نارضائی عمومی در آن نیرو گردید.

ژاندارمری و شهربانی کشور:

در اردیبهشت ماه ۱۳۵۳ پس از کشف فسادمالی ریشه‌داری درسازمان ژاندارمری، بفرماندهی آن سازمان منصوب گردیدم. در تعقیب کشف فساد، با امر اعلیحضرت سپهبد فرخ نیا فرمانده قبل ژاندارمری، سرلشگر مصطفی سرمد فرمانده لجستیکی ژاندارمری، سرتیپ تاجترقی مسئول امور خریدهای ژاندارمری و سرگرد امیر جلیلی افسر عامل خرید تسلیم کمیسیون ۵ نفری گردیدند. ریاست کمیسیون با ارتشبد ازهاری رئیس ستاد بزرگ ارتشتاران و اعضاء کمیسیون عبارت بودند از ارتشبد عظیمی وزیر جنگ، ارتشبد اویسی فرمانده

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

نیروی زمینی ، فرمانده نیروی دریائی و من .

سپهبد سیاوش بهزادی دادستان ارتش پرونده مربوطه را در کمیسیون مطرح و پس از تائید تحقیقات انجام شده و اقاریر مجدد متهمین ، اعضای کمیسیون رای خود را بشرح زیر اعلام نمود :

" سپهبد فرخ نیا که از ارتش به ژاندارمری مامور شده بود ، به تنزیل دو درجه تنبیه و بازنشسته شود ، سرلشگر سرمد ، سرتیپ تاج ترقی و سرگرد امیر جلیلی که اتهام و مسئولیتشان درجریان سوء استفاده‌های مالی بیشتر بود به تنزیل دو درجه و اخراج از ژاندارمری کشور تنبیه گردندو هر چهار نفر کلیه مبالغ مورد اختلاس را به ژاندارمری مسترد نمایند" .

هنگامیکه بعلت انتصاب جدید بحضور اعلیحضرت رسیدم فرمودند :" شما ماموریت دارید ژاندارمری را از وجود افراد ناصالح پاک کنید " .

در تعقیب این جریانات من تحت نظر یک شورای صلاحیتدار از افسران ژاندارمری ، با بررسی سوابق و پرونده‌های مربوطه ، تصفیه گسترده‌ای در کادر سازمان مذکوربخصوص درجات بالای ژاندارمری بعمل آوردم . گرچه از اینطریق مخالفینی که امروزه مشغول شایعه سازی میباشند ، برای خود ساختم ، این عمل تصفیه همراه با سایر اقدامات اساسی در آنسازمان از قبیل : اجرای مقررات بازنشستگی بمنظور بازشدن محل برای افسران جوان ، تاسیس دوره‌های آموزشی مقدماتی ، عالی و ستاد برای ژاندارمری و تغییرات اساسی در روشها ، موفقیتهای شایانی را نصیب ژاندارمری

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

کشور نموده و باعث بالا رفتن روحیه پرسنل و اصلاح سریع آن سازمان گردید.

بعد از چند ماه ارتشبد اویسی بمن تلفن زده برای پدر خانمش (سرهنگ اخراجی مصطفی سرمد) تقاضای وقت ملاقات نمود. در جریان این ملاقات وی درخواست میکرد که من از اعلیحضرت استدعا کنم تا مورد عفو قرار گیرد !!! ، چون همانطور که اشاره گردید اخراج وی از ژاندارمری به سبب سوء استفاده مالی و بموجب رای کمیسیون ۵ نفری و تصویب اعلیحضرت صورت گرفته بود، اظهار داشتم : برابر سوابق موجود شما مدت ۷ سال در زمان فرماندهی ارتشبد اویسی در ژاندارمری ، با وی همکاری داشته‌اید، چرا این تقاضا را از ایشان نمیکنید ؟ و بدینترتیب چون درخواست وی را بیمورد و خلاف اصول تشخیص دادم از انجام آن خودداری ورزیدم اما در اوایل سال ۱۳۵۷ ناگهان ستادبزرگ ارتشتاران به ژاندارمری کشور ابلاغ نمود : " بفرمان اعلیحضرت سرهنگ اخراجی ژاندارمری سرمد از همان تاریخ اخراج (۴سال پیش) با درجه سرتیپی به ژاندارمری اعاده و بازنشسته گردیده است !! ،حقوق سرتیپی این مدت هم بنا میرده پرداخت شود !!".

انتشار این خبر درژاندارمری کشور و همچنین نیروهای مسلح شاهنشاهی انعکاس فوق العاده نامطلوبی داشته و موجب تضعیف روحیه و بی ایمانی هرچه بیشتر پرسنل ، بخصوص افسران جوان نسبت به فرماندهان نیروهای مسلح گردید.

یکی دیگر از عوامل نارضایتی در نیروهای مسلح مسئله اختلاف

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

وضع زیست عمومی و زندگی خصوصی پرسنل نیروها با یکدیگر بـــود که از واگذاری اعتبارات نامساوی و غیر متناسب به نیروها ســـر چشمه میگرفت. بطور مثال در بندر جاسک که یکی از نقاط دور ـ افتاده بد آب و هوا و فوق العاده گرمسیری در کنار خلیج فارس است، یک پایگاه هوائی وجود داشت. در همان بندر بمنظـــور برقراری امنیت عمومی و مبارزه با قاچاق یک هنگ ژاندارمری نیـز مستقر بود. در حالیکه پرسنل پایگاه هوائی از کلیه امکانـــات و تسهیلات زندگی از قبیل ساختمانهای مجهز به آب و برق و کولـر (برای آسایشگاه افراد) و همچنین خانه های سازمانی بـــا آب تصفیه شده و تجهیزات کامل و نیز باشگاههای افسران و درجه‌داران و افراد برخوردار بودندوحتی برای رفتن بمرخصی نیز میتوانستند از سرویس هوائی رایگان نیروی هوائی استفاده و کلیه مایحتـــاج و موادغذائی و اجناس فاسد شدنی مورد نیاز خود را از طریـــق هوائی به پایگاه حمل نمایند، پرسنل هنگ ژاندارمری که‌درمجاورت آنـها مستقر بودند نه تنها هیچیک از امکانات مذکور را دراختیار نداشتند، بلکه خانواده‌های آنها هم بعلت نبودن مسکن در محـل مجبوربودند در ساختمان مخروبه و متروکه قدیمی شهرداری بـدون آب و هرگونه تسهیلات لازم در گرمای بین ۴۰ تا ۵۰ درجه حـرارت زندگی نمایند !، عینا همین کیفیت نابرابری وضع زندگی پرسنـل یگانهای ژاندارمری در مقایسه با امکانات زیست و تسهیلاتیکـــه پرسنل نیروهای هوائی و دریائی در بندرعباس یا سایر بنـــادر خلیج فارس که پایگاه داشتند بچشم میخورد.

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

گرچه من بعد از انتصاب بفرماندهی ژاندارمری کشور، این موارد را به اعلیحضرت گزارش و موفق شدم اعتباراتی برای ژاندارمری تامین و در نتیجه تعدادی پاسگاه و خانه سازمانی برای پرسنل ژاندارمری در نقاط مختلف و دورافتاده کشور ساخته شد، ولی اختلاف اعتبارات و امکانات نیروها بقدری بود که سالها وقت لازم داشت تا بتوان در صورت تامین اعتبار در نقاط دور افتاده مذکور این اختلاف امکانات زیست را مرتفع ساخت.

عامل نارضایتی دیگر بین افسران و درجه داران نیروی زمینی شاهنشاهی و ژاندارمری و شهربانی کشور، عبارت بود از مشاهده و مقایسه وضع زندگی خود با زندگی افسران و درجه‌داران مستشار آمریکائی که در استخدام ارتش شاهنشاهی و در شهرستانها و پادگانهای مختلف نیروهای سه گانه خدمت میکردند.

اختلاف فوق العاده فاحش حقوق و مزایای مستشاران آمریکائی بکیفیتی بود که از هیچ لحاظ تناسبی با وضع زندگی پرسنل نیروهای مسلح نداشت تا جائیکه حقوق ماهیانه پاسبانان که در داخل شهرها ضمن انجام ماٴموریتهای گوناگون شهربانی مسئول محافظت و مراقبت از محل زندگی همین مستشاران نیز بودند، برای تامین حداقل زندگی آنها کافی نبود!

حال که به اجمال زمینه‌های نارضایتی و نقاط ضعف موجود در نیروهای مسلح شاهنشاهی که نتایج آن سبب تضعیف اعتقاد پرسنل نسبت بفرماندهان و سازمانهای مربوطه گردیده بود، موردبررسی قرار گرفت، باید دید عوامل ناشی از بحران کشور مانند:

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

حکومت نظامی ، تبلیغات ، مذهب ، آزار و اذیت پرسنل نیروهای مسلح ، مسئله فرماندهی و نفوذ مخالفین در نیروهای مسلح ، در این زمینه‌های نارضائی مساعد و روحیه ضعیف پرسنل ارتش چه تاثیراتی داشته است .

اثرات منفی حکومت نظامی در روحیه پرسنل نیروهای مسلح چگونه بود؟

همانطور که گفته شد دولت آقای شریف امامی بنا به پیشنهاد روسای ساواک و اداره دوم ستاد بزرگ ارتشتاران ، از روز ۱۷ – شهریور ماه ۱۳۵۷ در تهران و ۱۱ شهر مهم کشور حکومت نظامی اعلان نمود .

برابر قانون و مقررات بعد از اعلان حکومت نظامی علاوه بر مامورین شهربانی و ژاندارمری کشور ، اکثریگانهای نیروی زمینی در پایتخت و شهرهای مشمول حکومت نظامی زیر امر فرمانداران نظامی قرار گرفتند و ضمن استقرار در تمام نقاط حیاتی ، حساس و مهم شهرها ، تمام امور امنیتی شهرهای مذکور را نیز بعهده فرمانداران نظامی که تحت نظر وزارت جنگ انجام وظیفه مینمودند محول کردند. از آنجاکه اجرای مقررات حکومت نظامی آنطور که باید و شاید با طلاع همگان نرسیده بود ، متاسفانه اجرای وظایف مامورین فرمانداری نظامی درروز ۱۷ شهریورماه ۵۷ بصورت خشونت بار و همراه با زد وخورد شدید بین تظاهرکنندگان و مامورین در آمدو نتیجه‌آن موجبات انزجار مردم را از نیروهای مسلح فراهم نمود .

از فردای آنروز مخالفین در تمام شهرهای کشور علاوه بر

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

اهانتهای زننده نسبت به اعلیحضرت ، شروع به تبلیغات شدید بر علیه نیروهای مسلح نموده و با دادن شعارهائی مانند :" برادر ارتشی ، چرا برادر کشی " شب وروز به تضعیف روحیه آنها پرداختند . اما از آنجا که فرمانداری نظامی روش و دستورات صادره خود را مرتبا تغییر و افسران ، درجه‌داران و سربازان مامور به فرمانداریهای نظامی را در سردرگمی و بلاتکلیفی قرار داده بود ، لذا پرسنل مامور به فرمانداریهای نظامی در تمام شهرهای بزرگ در حالیکه مورد شماتت عابرین بودند ، تظاهرات مخالفین را تماشا و شعارهای توهین آمیز آنها را گوش میدادند . محرکین اصلی و گردانندگان تظاهرات و اغتشاشات نیز آزادانه میگشتند و بفعالیتهای آشکار و پنهان خود ادامه میدادند . در مقابل ادامه این رویه پرسنل نیروهای مسلح نه تنها قادر به دفاع از حیثیت خود در برابر اهانتها وناسزاگوئیهای مخالفین نبودند ، بلکه کار بجائی رسیده بودکه گاها " افرادی از مخالفین تعمدا " بآنها حمله و با مشت و سنگ و یا چاقو آنان را مضروب نموده بکیفیتی که مامورین را وادار به عکس العمل و تیراندازی نمایند .

طبعا " برخورد خشونت آمیز مامورین و تظاهرکنندگان منجر به زخمی یا کشته شدن یکی از اغتشاش‌کنندگان میگردید . بدیهی است متعاقب این رویدادها عکس و خبردرگیریها در جراید و نیز همراه با سر و صدا و تفسیرات دلخواه در اخبار رادیووتلویزیون داخلی و خارجی مورد تبلیغ و بلافاصله برنامه تشییع جنازه و

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

سپس مراسم هفته و چهلم برگزار میگردید. در نتیجه فرمانداری نظامی دستور شدت عمل صادر مینمود که مجددا منتهی به زدوخورد میشد، ولی بفاصله ۲۴ ساعت یا حتی زودتر بازدستورخود را لغو و چنانچه اشخاصی هم بازداشت شده بودند آزاد میگردیدند.

این وضعیت در تمام مدت حکومت نظامی ادامه داشت و بدین جهت نه تنها مامورین و سربازان بعلت بی ثباتی فرامین فرماندهان مربوطه روحیه خود را از دست داده بودند، بلکه بعلت مشاهده بی تصمیمی و عدم اتخاذ تدابیر قاطع ازطرف فرماندهان، آنها هم در اجرای وظائف و ماموریتهای محوله دچار شک و تردید شده و بتدریج بسیاری از آنان بطرف مردم، مخالفین و بخصوص روحانیون کشیده شدند.

چگونگی تبلیغات مخالفین در نیروهای مسلح و اثرات آن

تبلیغات باشکال مختلف بوسیله روزنامه‌ها، شعار نویسی به دیوارهای شهر، اعلامیه‌ها و شبنامه‌های گوناگون بصورت یک جنگ روانی کامل و با شدت هرچه تمامتر روی پرسنل نیروهای مسلح شاهنشاهی اعمال میشد، علاوه براینها اخبار هم آهنگ و تحریک کننده بوسیله خبرگزاریهای خارجی بخصوص رادیو بی بی سی مرتبا بزبان فارسی منتشر میگردید. ضمنا نفوذ کامل هم در رادیو تلویزیون ایران شده بودکه دائما هم آهنگ با خبرگزاریهای خارجی بنفع مخالفین و به‌ضرر رژیم تبلیغات خود را ادامه و به پخش فیلمهای انقلابی میپرداخت.

علاوه بر این تبلیغات عمومی، تبلیغات مخصوصی برای پرسنل

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

نیروهای مسلح صورت میگرفت که عبارت بود از : پخش اعلامیه‌ها و نوارهای گوناگون در سربازخانه‌ها (که بطور محرمانه و بیشتر توسط افسران ، درجه‌داران و سربازان وظیفه دیپلمه انجام میگردید) انتشار شایعات با برنامه منظم و بررسی شده ، متناسب با طرز تفکر و سطح فکر هریک از طبقات پرسنل نیروهای مسلح شاهنشاهی یکی دیگر از راههای تبلیغاتی مخالفین بود. انتشار خبر آتش سوزی ، قتل و غارت و کشتار مردم در نقاط مختلف کشور بصورت اغراق آمیز در روزنامه‌ها بمنظور نگران ساختن پرسنل بخصوص کادر وظیفه نسبت به‌خانواده‌هایشان و برعکس انتشار شایعات در شهرستانها بمنظور ایجاد وحشت و نگرانی در خانواده‌های پرسنل نیروها و انعکاس آن در سربازخانه‌ها از طریق ارسال نامه و مسافرت بستگان پرسنل بمراکز شهرستانها و پادگانهای نظامی بمنظور ملاقات و دیدار خویشاوندان خود و اطمینان ازسلامتی آنها .

علاوه بر تبلیغات مخصوص که بطور کلی روی پرسنل نیروهای مسلح انجام میگرفت ، مخالفین از انجام تبلیغات انفرادی روی پرسنل نیز غافل نبودند. چنانکه برابر گزارشهای واصله ،مخالفین اشخاصی را مامور کرده بودند تا بسربازان مامور فرمانداری نظامی که ماهها بود در کنار کوچه و خیابانها و در سرمای سخت زمستان زیر باران و برف بلاتکلیف ایستاده بودند نزدیک وبحالت دلسوزی نصیحت کرده ، میگفتند :" چرا برادرکشی میکنی ؟، چرا بدستورات این فرماندهان بی دین گوش میدهی ؟ " و آنها را به مراکزی راهنمائی مینمودند که در آنجا با تحویل یکدست لباس

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

شخصی و پرداخت ۲۰۰ تومان هزینه سفر ، مسافرتشان را بشهرستانهای مربوطه تسهیل و بدینترتیب آنها را بترک سربازخانه‌ها تشویق میکردند ، درجه داران و سربازان وظیفه هم برای اطلاع از سلامتی خانواده و بستگانشان تحت تاثیر قرار گرفته ، مبادرت بغیبت و فرار مینمودند . متاسفانه بعلت طولانی بودن مدت تبلیغات یک طرفه و تطبیق بعضی از شایعات با حقیقت ، این اعمال مخالفین در زمینه ناراضی و مساعد پرسنل نیروهای مسلح موثر واقع شده و علاوه بر ایجاد تزلزل در روحیه آنها ، موجبات افزایش روزافزون تعداد غائبین و فراریان در نیروهای مسلح شاهنشاهی را فراهم مینمود .

چگونه مخالفین از طریق مذهب مانع انجام وظیفه پرسنل نیروهای مسلح شدند ؟

بطوریکه میدانیم مذهب رسمی ملت ایران اسلام وشیعه اثنی عشری بوده و اهمیت فوق العاده‌ای در جامعه ایران وبخصوص نیروهای مسلح شاهنشاهی داشت ، اگر چه عده‌قابل ملاحظه‌ای مراسم مذهبی را بجا نمیآوردندولی تقریبا اکثریت سربازان و تعداد قابل توجهی از افسران و درجه داران سخت معتقد به مذهب ومقلد آقایان علماء دینی بودندکه متاسفانه همه آنها در جریان اغتشاشات بر علیه رژیم و دولت قیام کرده بودند . بطوریکه در قسمتهای بعد خواهد آمد ، برابر اظهارات سپهبد جعفری سرپرست شهربانی کشور در شورای امنیت ملی (دردولت آقای بختیار) ، تعدادی از پرسنل شهربانی کتبا گزارش نموده بودندکه ازمقلدین

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

آیت اله خمینی بوده و نمیتوانند برخلاف دستورات آیت اله عمل نمایند.

مخالفین ، راهپیمائیهای سیاسی و تظاهرات خود را توام با حرکت دستجات مذهبی و در روزهای سوگواری برگزار میکردندوضمن مراسم عزاداری شعارهای سیاسی و مذهبی را مخلوط کرده ، بدین وسیله از راه معتقدات مذهبی پرسنل نیروهای مسلح را بیشتر بطرف خود جلب مینمودند.

آیت اله‌ها و مراجع تقلید نیز فتوی داده بودندکه هرکس به رژیم سلطنت خدمت کند، مرتد است (از دین اسلام خارج شده است) و زن او برابر شرع اسلام بوی حرام میباشد ! و همچنین متعاقبا فتوی دادند که سربازان ، درجه‌داران و افسران مکلف به ترک سربازخانه‌ها میباشندو از طریق تبلیغ شعار" سکوت هر مسلمان خیانت است به قرآن " ، اکثر والدین را تحت تاثیر قرارداده تا فرزندان سرباز خود را بطرق مختلف وادار به اطاعت از مراجع تقلید نمایند.

آقای یزدی وزیر امورخارجه دولت موقت در اینمورد چنین گفته است :" ولی بعدا آمریکا در صددبرآمد با انقلاب ایران برخورد قاطع و صریح داشته باشد و این زمانی بود که برژینسکی مدت ۶ ساعت با شاه سابق تلفنی مذاکره کرد و متعاقب آن دولت نظامی ازهاری روی کار آمد" وی سپس با اشاره به کشتارهای دولت نظامی ازهاری به استراتژی جنگ سیاسی و روانی امام خمینی در مقابل جنگ مسلحانه پرداخته و گفته است :" در اینجا رهبری انقلاب

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

یک فکر و یک تز تازه‌ای را به انقلاب عرضه میکنند و آن اینکه قبل از آنکه با اسلحه با ارتش روبرو شویم ، در یک جنگ سیاسی روانی با ارتش برخورد بکنیم و با این جنگ ارتش را خلع سلاح کنیم و بر اساس این استراتژی رهبر انقلاب از سربازان ودرجه‌دار میخواهد که بوظایف مذهبی و دینی و ملی خود عمل کنند و به انقلاب بپیوندندو پادگانها را تخلیه کرده و از ارتش فرارکنند و دستورهای مافوق را اطاعت نکنندو به جنبش ملحق شوندو دیدیم که سربازان ما عکس‌العمل نشان دادندو به پیام امام پاسخ مثبت دادند ..." (۵)

باری تبلیغات مذهبی و فتاوی علماء در روحیه پرسنل نیروهای مسلح بطوری موثر واقع شده بود که حتی غالب پرسنل بخصوص افراد وظیفه ، ادامه خدمت سربازی را در آن شرایط روز ، مخالف مذهب دانسته و بهمین دلیل از پادگانها فرار و به خانواده و بستگان خود که بسیاری از آنان در جمع تظاهرکنندگان بودند میپیوستند .

طرح مخالفین برای آزار و اذیت پرسنل نیروهای مسلح چه بود ؟

یکی دیگر از برنامه‌های تنظیمی مخالفین بر علیه نیروهای مسلح ، آزار و اذیت پرسنل نیروها بود ، بدینترتیب که افرادی از مخالفین در کوچه‌ها و محلات شایع میکردند که فلان درجه‌دار یا افسر ساواکی است ، یا باآن سازمان ارتباط دارد ، یاکارمند سازمان ضداطلاعات ارتش میباشد که با ساواک مرتبط است و بدنبال

pdf.tarikhema.org
mandegar.tarikhema.org
tarikhema.ir

tarikhema.org

این تبلیغات بدرب خانه‌های پرسنل ارتش علاماتی میزدندو یا به دیوار منزلشان مینوشتند که محل مسکونی آنها را آتش خواهند زد و خود و خانواده‌شان را خواهند کشت. البته اینکار تنها تهدید نبود، در مواردی هم عملا اینکار را انجام میدادند، کما اینکه با پرتاب کوکتل مولوتوف بخانه تعدادی از افسران و درجه‌داران کادر ثابت ایجاد حریق نمودند و بعنوان نمونه خانه سرهنگ علی وجدانی افسر فرمانداری نظامی را میتوان ذکر کرد که آنرا آتش زده و خودش را بوضع بسیار فجیعی کشتند.

پزشکان و بیمارستانها نیز از پذیرفتن پرسنل نیروهای مسلح و خانواده‌هایشان خودداری میکردندو داروخانه‌ها هم از فروش دارو به آنها امتناع داشتند. بطوریکه بعد از مدتها وقتی آقای خمینی دستور پذیرفتن پرسنل ارتش را به پزشکان صادر کرد، در تاریخ ۲۵ دیماه ۱۳۵۷ سازمان ملی پزشکان چنین اعلام نمود :

" سازمان ملی پزشکان ، دندانپزشکان امروز اعلان کرد... با اعلام نظر آیت اله خمینی ... ازاین تاریخ پزشکان و کادردرمانی در بیمارستانها و مطبهای خصوصی بیماران ... ارتش را پذیرفته و مطابق روال همیشگی دفتر چه‌های بیمه مجددا معتبراست ." (۶)

غالب مغازه و فروشندگان مواد غذائی نیز از فروش اجناس به پرسنل ارتش خودداری میکردند.

چون مامورین انتظامی و نظامی قادر به برقراری امنیت در کشور نبوده و اغلب دادگاههای دادگستری نیز در حال اعتصاب بودند، لذا مخالفین روزبروز جری تر و جسورتر شده‌و با استفاده

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

از تاریکی شب و یا حتی در فرصتهای مناسب روز با آلات کوناگون از قبیل : پتک ، میله آهن ، چاقو به پرسنل نیروهای مسلح حمله نموده و آنها را بوضع فجیعی مضروب و یا بقتل میرساندندو حتی بعد از کشتن در غالب موارد مرتکب اعمال وحشیانه و غیرانسانی مانند درآوردن چشم ، آویزان کردن وارونه از درخت میشدند ! بطوریکه آشوبگران در مشهد یک افسررا از وسط دونیمه کردند ! و با توجه بمخالفت علنی اکثریت طبقات جامعه با پرسنل انتظامی و نظامی ، چون هیچگونه قدرت قانونی موثر برای حمایت وپشتیبانی از آنها وجود نداشت ، لذا پرسنل نیروهای مسلح در ترس و وحشت دائمی بسربرده وغالبا با استفاده از لباس غیر نظامی در شهر رفت و آمد مینمودند.

چگونه در سازمان فرماندهی نیروهای مسلح تزلزل ایجاد شد ؟

یکی از مهمترین عوامل اصلی موثر در روحیه و انضباط هر ارتش ، مسئله فرماندهی ، اعتماد و ایمان پرسنل آن ارتش به فرماندهان خود میباشد. حال ببینیم در آنموقع بحرانی کشور فرماندهان نیروهای مسلح شاهنشاهی در چه موقعیتی بودند ؟ و اعتقاد پرسنل نظامی نسبت بآنها چگونه بود ؟

مخالفین طی شعارها و اعلامیه‌های خود مطالبی در مورد اعمال فرماندهان ارتش بخصوص در باره بعضی از امراء که دارای نقاط ضعفی بودند منتشر مینمودند ، که بعلت وجود زمینه‌های نارضائی در بین پرسنل نیروها موثر واقع شده و سبب تضعیف موقعیت

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

فرماندهان در یگانها میگردید.

در اواخر دولت ارتشبد ازهاری و شدت بحران کشور، تعدادی از فرماندهان پادگانهای نیروی زمینی در شهرهای بزرگ که عهده دار فرمانداری نظامی مناطق هم بودند، مانند فرمانده لشگر خراسان فرماندهان پادگانهای اصفهان و شیراز و غیره بعلت مخالفت با نظرات ارتشبد اویسی و اعتراض به دستورات ضدونقیض وی ازسمتشان برکنار گردیدند. در اینموقع بود که سپهبد صمدیانپور رئیس شهربانی کشور نیز با تقاضای بازنشستگی خود را کنار کشید!

این وقایع اثرات بسیار نامطلوبی در نیروهای مسلح ایجاد کرده بود که لیست خارج کنندگان ارز از کشور منتشر گردید. متاسفانه اسامی تعدادی از فرماندهان نظامی در کنار اسامی سایر مقامات غیر نظامی دیده میشد. این پیش‌آمد بطوریکه قبلا گفته شد در زمان دولت نظامی ارتشبد ازهاری بودکه ابتدا دولت تمام اشخاصی را که اسمشان در لیستها بود ممنوع الخروج ازکشور اعلان، سپس بعد از بحث و بررسی در هیئت دولت، آقای نجفی وزیر دادگستری دستور تحقیق و رسیدگی بمسئله را صادر نمود، پس از تحقیقات لازم از طرف مسئولین، بالاخره چگونگی و نتیجه رسیدگی در روزنامه‌ها چنین اعلان گردید: "... از طرف کارکنان بانک مرکزی لیستی از ۱۷۵ تن از مقامات مملکتی که حداقل ۱۰ میلیارد تومان ارز غیربازرگانی از کشور خارج کرده بودند، انتشار یافت... ولی بعد از تحقیقاتیکه از طرف دادستان تهران صورت گرفت معلوم شد که تاکنون از جمع ۱۷۵ نفر خارج کنندگان

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

ارز ۱۰۲ نفر تحقیقا ارز خارج کرده‌اند . از اشخاصی که نامشان در این لیست آمده است عبارتند از ... دادستان تهران بلافاصله بعد از تائید لیست ، خروج این گروه را از کشور ممنوع اعلام کرد ". (۳)

متاسفانه نام ارتشبد غلامعلی اویسی با ذکر مبلغ ۲۸۰ میلیون تومان در بین آنها بود که بطور ناگهانی از کشور خارج شد. با توجه باینکه در اولین اعلامیه فرمانداری نظامی خود نوشته بود :" من تا آخرین لحظات حیات به سوگندیکه ... یادکرده ام وفادار خواهم بود و تا آخرین لحظه حیات برای برقراری نظم در تهران و حومه تلاش خواهم کرد ". (۵۹) بنابراین تائیدنام ارتشبد اویسی بعنوان خارج کننده ارز از طرف یکمقام مسئول قضائی، و خروج وی باین کیفیت از کشور لطمه شدیدی به حیثیت ارتش و بخصوص به نیروی زمینی شاهنشاهی وارد آورد .

روزنامه‌ها از این جریان حد اکثر بهره برداری را نموده و تبلیغات شدیدی بر علیه ارتش بعمل آوردند ، مثلا روزنامه اطلاعات در این باره چنین نوشت :" معاون دادستان تهران اعلام کرد ، ارتشبد اویسی غیر قانونی و بدون اجازه ازکشورخارج شده است . وی توضیح داد ارتشبد اویسی از سوی دادسرای تهران ممنوع الخروج اعلام شده بودوی چندبار به‌دادسرای تهران مراجعه‌و تقاضای اجازه خروج کرد ولی به وی اجازه داده نشد تا اینکه بدون اجازه و غیرقانونی از کشور خارج شد ". (۷)

چند روزبعد از این رویداد روزنامه‌ها اعلام داشتند :

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

" ازهاری از ایران خارج شد " (۷)

گرچه خروج رئیس سابق ستاد بزرگ ارتشتاران از کشور بعنوان معالجه بود، ولی عزیمت دو تن از عالیترین مقامات نظامی درآن شرایط بحرانی به خارج از مملکت ، تاثیر فوق العاده بدی در روحیه پرسنل نیروهای مسلح و بخصوص نیروی زمینی گذارد.

انتشار اخبار فوق در باره فرماندهان و اهانتهای مداوم مخالفین در تظاهرات نسبت بمقام سلطنت (فرمانده کل قوا) در معابر و در برابر چشم مامورین فرمانداری نظامی ، ضعف و سستی اعتقاد و ایمان را در رده‌های مختلف فرماندهی نیروهای مسلح شدت بخشیده بودکه آقای بختیار نیز مسافرت اعلیحضرت بخارج از کشور را شرط تشکیل دولت قرارداد. و از آنجا که مسئله اخیر شایعه عدم بازگشت شاهنشاه را بایران موجب گردیده بود لذا در سلسله مراتب فرماندهی نیروهای مسلح آشکارا تزلزل روحی محسوس گردید. در تاریخ ۲۰ دیماه ۱۳۵۷ روزنامه ها بنقل از خبر گزاری یونایتد پرس چنین نوشتند:" باظهار منابع آگاه دولت آمریکا ...، با توجه باوضاع کنونی ، بعید است که شاه بتواند بایران باز گرددو حتی استفاده از یک تعطیلی کوتاه ، بمعنای خروج شاه از کشور برای همیشه است..."(۲۲)

نفوذ مخالفین در نیروهای مسلح تاچه حد ریشه داشت ؟

بشرحیکه گفته شد نفوذ مخالفین در نیروهای مسلح ، از طریق تبلیغات بخصوص تبلیغات مذهبی از مدتها پیش با استفاده از زمینه های نارضایتی و نقاط ضعف موجود در نیروها صورت گرفته

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

بود ولی موقعیکه من بعداز چند ماه دوری از نیروهای مسلـــح، در ستاد بزرگ ارتشتاران شروع بکار نمودم ، اداره دوم ستـــاد بزرگ گزارشی در باره میزان نفوذ دستجات مختلف مخالفیـــن در نیروهای سه گانه بمن نداد. و بتدریج متوجه شدم که سازمانهای ضد اطلاعات نیروهای مسلح شاهنشاهی، توجهشان فقط به کمونیستها و هواداران آنها بوده و بنفوذ سازمانهای غیرکمونیستی مخالف رژیم در نیروهای مسلح چندان اعتنائی نداشته و اعلیحضـــرت و فرماندهان را آنطورکه لازمست در جریان نفوذ آنها در ارتـــش قرار نداده‌اند ! بطوریکه حتی وقتی من خطر روز افزون غائبیـن و فراریان ارتش را با ارائه آمار بعرض اعلیحضرت رسانیـــدم فرمودند :

" باین آمارها زیاد توجه نکنید، ارتش ما بقدری قوی است کـــه این تعداد غایب نمیتواند در آن تاثیری داشته باشد"!

در صورتیکه منظور من تنها گزارش تعداد غایب و فراری نبـــود (گرچه آنهم تعداد قابل توجهی بود) بلکه این غیبت و فـــرار ماهیت و واقعیت روحیه ارتش شاهنشاهی را که نتیجه جنگ روانی و نفوذ مخالفین در نیروهای مسلح بود ، توجیه مینمود.

پس از مدتی هنگامیکه در یکی از جلسات شورای فرماندهـــان من مسئله غایبین و فراریان را بعنوان تذکر بفرماندهان نیـــرو مطرح و در باره جلوگیری از آن تاکید نمودم ، سپهبد مقدم ضمن بحث اظهار کردکه :" مخالفین نه تنها در پرسنل وظیفه بلکـــه بین درجه‌داران و افسران کادر داوطلب نیز نفوذ کرده وتبلیغات

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

شدیدی در خانواده‌های آنها میشود ". همچنین در روزهای آخر بحران نیز وقتیکه مجددا بحث در باره نفوذ مخالفین در ارتش شاهنشاهی پیش‌آمد ، سپهبد مقدم اظهار داشت :" این نفوذ در رده‌های مختلف ارتش وجود دارد ، حتی در خود ستاد بزرگ ارتشتاران تعدادی از امراء هستندکه احتمالا با افرادی از مخالفین در تماس میباشند" ! وقتی سئوال کردم پس‌چرا این اطلاعات را بموقع در اختیار ضد اطلاعات ارتش نگذاشته‌ایدو چرا تابحال اقدامی نشده است ؟ ! جواب داد :" بآنصورت نیست‌که لازم باشد اقدامی کرد"! ضمنا اضافه نمود که :" همه این مطالب را بموقع بعرض اعلیحضرت رسانیده‌ایم ، فرموده‌اند تحت‌نظر داشته باشید ! این قبیل افسران تحت‌نظر هستند و حالاهم زمانی نیست‌که بشود کاری کرد"!

بهر حال این نفوذ مخالفین در نیروهای مسلح شاهنشاهی تا چه حدی بود در آنزمان برای من روشن نشد ، ولی در مدارکی که بعدا بدست‌آمد این موضوع کاملا معلوم گردید . حال بمنظور روشن شدن میزان نفوذ مخالفین در نیروهای مسلح شاهنشاهی نمونه‌هائی برای خوانندگان نقل میگردد :

مخبر روزنامه کیهان در مصاحبه‌ای که با دریادار شعاع الله مجیدی معاون نیروی دریائی بعمل آورده چنین مینویسد :

"معاون نیروی دریائی میگوید ، از دوسال پیش همراه مدنی که حالا وزیر دفاع شده است ، بصورت یک نیروی مبارزعلیه استبداد ومفاسد رژیم ، با آن مبارزه میکردند . حتی زمانی بود که دیدن مدنی جرم بود و ما گروههای مخالفی بودیم که مثلا صبح زود در منزل

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

ایشان جلسه داشتیم ..." (۸)

سرهنگ کیخسرو نصرتی رئیس ستاد پلیس تهران نیز در مصاحبه خود با 'خبرنگار روزنامه اطلاعات ضمن اقرار به خیانتش چنین میگوید :" ...سرلشگر محمد جواد مولوی رئیس پلیس تهران ... از مدتها قبل از حکومت شاه روی گردان شده بود و اعلامیه‌هائی را که از طرف نیروهای مخالف شاه منتشر میشد بدقت مطالعه میکرد. منکه از دوسال قبل در شهربانی کل کشور مخفیانه بنفع نهضت ملی ایران فعالیت میکردم ، در صدد بودم تا در زمان مقتضی به نفع مردم وارد عمل شوم ..." (۹)

سرگرد علی اصغر محمدی نیز در اینباره در روزنامه آیندگان چنین مینویسد :" ... از ماهها قبل که نهضت عظیم ملت ایران شکل میگرفت پاره‌ای از پرسنل ارتش علیرغم وحشت از ضد اطلاعات وابسته ، کم و بیش به بحث در اطراف قیام ملت پرداخته وبموازات انجام وظایف محوله بتجزیه و تحلیل این رویداد مقدس و مردمی مشغول بودند... تا جائیکه تعداد کثیری از پرسنل درراهپیمائیها شرکت نموده و بدین طریق هم آهنگی و همدلی خود را با ملت ایران اعلام میداشتند ولی اکثریت این نظامیان بویژه پرسنل ستادها قادر به اقدام دیگری نبودند ... " (۱۰)

همچنین لازمست اضافه شود که بعد از صدور اعلامیه بیطرفی ارتش ، عصر روز ۲۲ بهمنماه ۵۷ هنگامیکه راجع به علت قیام هما فران و پرسنل نیروی هوائی و تمرد پرسنل هوانیروز با سپهبد مقدم صحبت میکردم ، اظهار نمود :" تنها هما فران نبودند که

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

در نیروی هوائی ناراضی بودند، در سایر نیروها و سازمانهای دیگر ارتش و حتی در خود ستاد بزرگ ارتشتاران نیز عده‌ای از امراء از وضع ارتش رضایت نداشتند، از جمله سپهبد هوشنگ حاتم جانشین ارتشبد اویسی و سپهبد عبدالعلی نجیمی نائینی جانشین ارتشبد اویسی را مثال آورد ...

وقتی نام سپهبد حاتم را بمیان آورد، بیاد روزهائی که من جانشین نیروی زمینی و وی فرمانده سپاه ۲ شیراز بود افتادم. سپهبد حاتم یکی از افسران برجسته و تحصیل کرده ارتش بود و از لحاظ خدمتی دلیلی برعدم رضایت او وجود نداشت ولی هرزمان که به نیروی زمینی میآمد از نحوه کار و اعمال خلاف فرمانده نیروی زمینی شکایت داشت، تا اینکه در یکی از جلسات تجزیه و تحلیل نیروی زمینی این نارضایتی بصورت اعتراض شدید و اهانت لفظی نسبت به فرمانده نیرو (در حضور تمام فرماندهان و امراء نیروی زمینی) ظاهر گردید ولی ارتشبد اویسی بعلت نقاط ضعف فوق العاده (مالی و معنوی) نتوانست موضوع را تعقیب نماید! و از آن ببعد سپهبد حاتم مانند سایر افسران نیروی زمینی از اعمال خلاف قانون و بیعدالتیهای موجود در آن نیرو، علنا تنقید مینمود.

بنا برمطالب مشروحه فوق شاید تا حدودی روشن شده باشد که نفوذ در نیروهای مسلح شاهنشاهی بعلت وجود نارضایتی از سالها پیش صورت گرفته بود و سرانجام نتایج آن در جریان وقایع روزهای ۲۱ و ۲۲ بهمنماه ۱۳۵۷ بصورت تخلیه کلانتریها، قیام

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

مسلحانه پرسنل هوائی و تمرد پرسنل هواپیمائی نیروی زمینی مشهود گردیدکه در قسمتهای بعد بتفصیل در اینباره صحبت خواهد شد .

در اینجا لازم بیادآوری است که از همان روز ۲۳ بهمنماه ۱۳۵۷ که افراد کمیته برای دستگیری من بمنزلم آمده و پس از شکستن شیشه‌های دفترم وسایل و اثاثیه مرا غارت نمودند، اطلاع موثق پیدا کردم که سه امیر از همکارانم در ستادبزرگ ارتشتاران (سپهبد حاتم جانشین رئیس ستاد، سپهبد نجیمی نائینی جانشین ارتشبد اویسی که در چند روز آخر بحران بسمت مشاور رئیس ستاد تعیین شده بودو سپهبد بخشی آذر رئیس اداره پنجم ستاد) با سرلشگر قره‌نی رئیس ستاد آقای بازرگان مشغول همکاری در امور ارتش بوده و در بازنشسته کردن امرای ارتش وی را یاری میدادند! و بدلیل همین ارتباط و همکاری اسامی سه امیر مذکور در ردیف سری اول بازنشستگان ارتش شاهنشاهی که در روزنامه‌ها منتشر شد درج نگردید (۱۱) و نامبردگان تا روز دستگیریشان توسط افراد کمیته ، در ستاد ارتش دولت موقت کار میکردند !

سپهبد نوروزی جانشین شهربانی کشور درروز۲۳ بهمن از طرف آقای بازرگان بعنوان " رئیس شهربانی انقلاب " تعیین گردید (۵۴)

بیوگرافی سپهبد احمدعلی محققی فرمانده ژاندارمری کشوردر روزنامه اطلاعات ۲۴ بهمن با ذکر اینکه :" دیروز مهندس بازرگان سپهبد احمدعلی محققی را بعنوان سرپرست موقت ژاندارمری معین کرد" (۱۲) و همچنین بیوگرافی سپهبد شاپور آذربرزین جانشین

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

فرمانده نیروی هوائی در روزنامه اطلاعات ۲۵ بهمن بدینشرح :"
عصر دیروز از جانب سرلشگر قرهنی رئیس ستاد کل ارتش ملی ایران
سپهبد شاپور آذربرزین جانشین فرمانده نیروی هوائی بسمت رئیس
ستاد نیروی هوائی ملی ایران منصوب و از دیشب مشغول کار شد"،
درج و اعلان گردید. (۱۳)

بنا به اطلاع موثق سپهبد ناصر مقدم معاون نخست وزیرورئیس
سازمان اطلاعات و امنیت کشور تا روز دستگیریش با آقای مهندس
بازرگان همکاری مینموده است ، البته اسامی چند نفر دیگرهم
بعنوان همکاری با دولت آقای بازرگان برده شده است ، ولی چون
برای من قطعی نیست از ذکر نام آنها خودداری میگردد.

حال که چگونگی تاثیر هر یک از عوامل موثر در روحیه ضعیف
پرسنل و همچنین میزان نفوذ مخالفین در نیروهای مسلح معلوم
گردید ، لازمست مختصری هم بنتیجه حاصله که عبارت از ایجاد تردید
در ماموریت محوله و سلب قدرت مقاومت در پرسنل ارتش میباشد
اشاره شود.

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

چرا قدرت مقاومت از پرسنل نیروهای مسلح سلب گردید؟

با تجزیه و تحلیلی که در باره وضعیت نیروهای مسلح بعمل آمد دیدیم که بعلت زمینه‌های نارضائی موجوددر نیروها چگونه مخالفین در ارتش نفوذ و از طریق انجام یک سلسله برنامه‌های مخرب ، پرسنل نیروهای مسلح شاهنشاهی را در انجام وظایف خود دچار شک و تردیدنموده و با ایجاد سستی در ایمان و اعتقادآنها نسبت بماموریت پرسنل نیروهای مسلح که دفاع از قانون اساسی و حفظ رژیم سلطنت مشروطه بود، آنانرا از اطاعت دستورات فرماندهان خود باز داشتند.

این تضعیف روحیه نیروهای مسلح بحدی بودکه حتی در موقع بحث در باره راه‌پیمائی روزهای تاسوعا و عاشورا در جلسه شورای امنیت ملی ۱۶ آذرماه ۱۳۵۷ (در حضور ارتشبد ازهاری نخست وزیر) نظر ستاد بزرگ ارتشتاران صریحاآن بود که :" در صورت دریافت دستور تیراندازی برعلیه مخالفین و تظاهرکنندگان ممکن است پرسنل مرتکب نافرمانی و یا تغییر جبهه داده و موجبات هرج و مرج فراهم گردد."

در اینجا بد نیست به اظهار نظر وابسته نظامی فرانسه در ایران در اواخر آبانماه ۱۳۵۷ (اوایل دولت ارتشبد ازهاری) اشاره گردد ،وی در اینباره چنین گفته است :

" ... من در الجزایر هنگام جنگ وابسته نظامی بودم چیزیکه

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

در ایران اتفاق میافتد در آنجا دیدم . یک ارتش مدت طولانی نمیتواند مقابل ملتش بایستد . اگر انقلاب ایران در یک ماه و دو ماه با چند درگیری بزرگ پایان مییافت ، ارتش میایستاد ، اما کار از اینها گذشته است ... " (۱۴)

بهر تقدیر پرسنل نیروهای مسلح با آنکه از قوانین دادرسی کیفر ارتش که تمرد و نافرمانی را تا مجازات اعدام تعیین کرده بود ، اطلاع داشتند ، معذالک روز بروز برتعداد غائبین و فراریان اضافه میگردید تا جائیکه در زمان انتصاب من به ستاد بزرگ ارتشتاران ، برابر پرونده موجود در اداره یکم ستاد ، تعداد فراریان ارتش روزانه در حدود ۱۰۰۰ نفر بود که این رقم بتدریج در اواخر بحران به روزانه ۱۲۰۰ نفر هم رسید و بدینترتیب فرسودگی پرسنل و تاثیر اقدامات ناشی از جنگ روانی و براندازی نیروهای مخالف و ادامه تماسهای مستقیم و مداوم با مردم و مخالفین بمدت طولانی در خیابانها بمرحلهای در آمد که تعدادی از نظامیان میل و اراده مقاومت در مقابل مردم و مخالفین را از دست داده و به طرف روحانیون و مذهبیها جلب شده و به جبهه مخالفین میپیوستند .

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

بخش چهارم

وقایع قبل از مسافرت اعلیحضرت

تشکیل دولت بختیار:

آقای شاپور بختیار اعلام کرد:" نخست وزیری را بشرط مسافرت اعلیحضرت بخارج از کشور پذیرفته است "، بلافاصله روزنامه‌ها ضمن انتشار اعلامیه‌های جبهه ملی و حزب ایران چنین نوشتند :" شاپور بختیار از جبهه ملی و حزب ایران برکنار شد" (۳)

در مورد انتخاب آقای بختیار به نخست وزیری ، اعلیحضرت در کتاب پاسخ به تاریخ چنین مینویسند :" شاپور بختیار ، یکی از اعضای جبهه ملی ، بوسیله سپهبد مقدم رئیس ساواک از من تقاضای ملاقات کرد ... سپهبد مقدم شخصا وی را ...بکاخ نیاوران هدایت کرد ، بختیار در این ملاقات مکررا نسبت بمقام سلطنت ابراز وفاداری کردو کوشید بمن ثابت کندکه تنها کسی است که میتواند در آن دوران دشوار دولت را تشکیل دهد " (۲)

بهر حال کمتر کسی حاضر شد همکاری با ایشان را بپذیرد ، از جمله شخصیتهائی که همکاری با آقای بختیار را قبول نکرد ، ارتشبد فریدون جم رئیس اسبق ستاد بزرگ ارتشتاران بود . وقتی من ارتشبد جم را بعد از آمدن وی بتهران ملاقات کردم ، هنوز بحضور اعلیحضرت نرسیده و آقای بختیار را هم ندیده بود . اوا ظهار میکرد:" در اجرای اوامر اعلیحضرت بایران آمده‌ام ولی وزارتجنگ

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

را قبول نخواهم کرد" . در آنجلسه که با چند نفر دیگـــــر از دوستان بودیم ، با توجه به انتخاب اعلیحضرت خیال میکردیـــم، آقای بختیار بنحوی که مدعی است موفق به پیداکردن راه حل رفـع مشکلات کشور خواهد شد، بنابراین عموما سعی داشتیم که ارتشبـــد جم را به قبول پست وزارت جنگ تشویق نمائیم، ولی ایشان اظهـار میکرد: " این اقدامات و فعالیتها بی نتیجه است ، در حال حاضر وضع کشور را آنطور که من میبینم به کیفیتی است که از دست این دولت هم کاری ساخته نیست .

در چند روزیکه ارتشبد جم در تهران بود ، اتفاقا شبی بـــرای شرفیابی بکاخ نیاوران رفتم ، قرار بود در کاخ اختصاصی بحضور اعلیحضرت برسم ، ساعت در حدود ۹ شب بودوقتی بکاخ رسیـــــدم، سپهبد بدره‌ای فرمانده گارد شاهنشاهی در اطاق انتظار نشسته بـود و خیلی اوقاتش تلخ بود، چگونگی را سئوال کردم بسا ناراحتـــی گفت :" که ارتشبد جم شرفیاب بود" ، سئوال نمودم چطور شـــد ؟، اظهار کرد :" ایشان تا بحال اینجا بود، اول بحضور اعلیحضرت و سپس بحضور شهبانو رسید، با وجود اینکه مدت طولانی شرفیاب بـود ولی نتیجه ای نداشت وسمت وزارتجنگ را قبول ننمود".

بعد از انتصاب بریاست ستاد هم دیدار محددی با ارتشبد جـم داشتم، در این ملاقات وی معتقد بود که در این موقعیت بحرانـــی کشور من بیهوده ریاست ستاد بزرگ را قبول کرده‌ام ... و اظهـــار نمود :" این دولت نماینده اراده ملت نیست و مردم پشتیبـــان آن نمیباشند و نمیتوانند کاری بکنند"، و اضافه کردکه :"بالاخره بـــه

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

خونریزی منجر خواهد شد ، و آنوقت ارتش باید برادرکشی کند".

ارتشبد حم پس از مراجعت به انگلستان نیز با ساندی تلگراف مصاحبه و نشریه مذکور بنقل قول از وی چنین نوشت : " ارتشبد فریدون جم که پست وزارتجنگ را در دولت بختیار نپذیرفت گفته است که ایران آینده تاریک و خون آلود خواهد داشت . این ژنرال ۶۴ ساله در مصاحبه با روزنامه ساندی تلگراف گفته است ارتش به شاه وفادار است اما این ارتش را سربازان وظیفه تشکیل میدهند و از این سربازان وظیفه خواسته شده است پدران ، مادران، برادران ، و برادرزادگان و بستگان دیگر خود را بکشند. حم گفته است اگر دولتی بر سرکار آیدکه مورد پشتیبانی مردم باشد ارتش در موقعیتی قرار میگیرد که از هیچکس جز از خودش دستور نگیرد. او میگوید همیشه بر این عقیده وفادار مانده است که ارتش باید خدمت کند نه حکومت . حم گفته است بدنبال مذاکرات اخیر خود در تهران به این نتیجه رسیده است که ارتش فعلادر چنین وضعی نیست ، کسی که باید وزارتجنگ از آن فرمان دریافت کند وجود ندارد، و ما مطمئن نبودیم که دولت فعلی نماینده اراده و خواست مردم است . وی همچنین گفته است با ارتشی که با باطوم و گلوله با مردم کوچه و خیابان صحبت میکندکارنخواهد کرد." (۱۵)

بهر حال آقای بختیار با تلاشهائیکه بعمل آورد نتوانست وزرای دولت خود را تکمیل نماید ، در نتیجه در هنگام معرفی دولت خودکه در ۱۶ دیماه ۱۳۵۷ صورت گرفت ، وی توانست فقط ۱۱ وزیربشرح زیر

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

بحضور اعلیحضرت معرفی نماید :

آقایان محمد امین ریاحی وزیر آموزش و پرورش ، دکتر منوچهر رزم آراء وزیر بهداری و بهزیستی ، منوچهر آریانا وزیر کار و امور اجتماعی ، جواد خادم احمد آبادی وزیر مسکن و شهرسازی، سیروس آموزگار وزیر مشاور و سرپرست وزارت اطلاعات و جهانگردی، سیروس رستم پیراسته وزیر اقتصادی و امور دارائی ، لطفعلی صمیمی وزیر پست و تلگراف و تلفن ، احمد میر فندرسکی وزیر امور خارجه ، منوچهر کاظمی وزیر کشاورزی ، یحیی صادق وزیری وزیر دادگستری ، محمد بشیری یزدی معاون نخست وزیر در امور مالی و دارائی ، عباسقلی بختیار وزیر صنایع و معادن .(۳)

سپس ارتشبد شفقت را در جلسه مجلس شورای ملی بسمت وزیر جنگ معرفی کرد ، و آقای صادق وزیری وزیردادگستری ۲۴ ساعت بعد از رای اعتماد مجلس بدولت استعفاء نمود ، و بدینترتیب غالب وزارتخانه‌ها بدون وزیر ماندند. ضمنا وقتی ارتشبد شفقت را بعد از انتصاب بوزارتجنگ دیدم . او هم اظهار نمود که علاوه بر اینکه بیمار میباشد، بهیچوجه مایل بشرکت در دولت آقای بختیار نبوده ، و در اجرای اوامر اعلیحضرت اجبارا " پست وزارت جنگ را قبول کرده است .

هنگام معرفی اعضای کابینه اعلیحضرت خطاب به نخست وزیر و وزیران فرمودند :" در پانزدهم آبان خطاب بملت ایران اظهاراتی کردم که شاید خیلی ها شنیده باشند. در آنجا من یک تعهداتی کردم که بدان پای بندم و طبیعی است که سعی میکنم آن تعهدات

pdf.tarikhema.org
mandegar.tarikhema.org
tarikhema.ir

tarikhema.org

انجام بگیرد ، یکی از آن تعهدات این بود که ما برای مشکلات ایران یک راه حل سیاسی پیدا بکنیم ... مطابق صحبتهائیکه در پانزدهم آبان کردم ... دولت جدید ، براساس همان پیدا کردن راه حل سیاسی تشکیل شده است ...بعد از مدتها وقت و تحمل شدیدی که در مملکت هست مسلما خستگی بمن داده و احتیاج به استراحت دارم که اگر این استراحت در خارج از ایران باشد ، مطابق قانون اساسی و یا سنتها در غیاب ما یک شورای سلطنتی خواهد بود که قانون اساسی ، بقوت و استحکام خودش ادامه داشته باشد ... " (۳)

آقای بختیار پس از پایان معرفی هیئت وزیران در پاسخ سئوالات خبرنگاران گفت :" شاهنشاه بمسافرت میروندو برمیگردند ... "، در پایان سئوال شد : بنابراین سلطنت در ایران باقی میماند؟ گفت :" بلی امیدوارم " (۳) ، ولی هفت روز بعد (۲۳ دیماه) ، قبل از خروج اعلیحضرت از کشور در مصاحبه‌دیگری با خبرگزاری فرانسه اظهار داشت :" شاه تا چند روز دیگر از کشور خارج خواهد شد اما در اوضاع و احوال کنونی نمیتواند بگوید که خواهد توانست به ایران بازگردد یا خیر "(۱۶) .

برای اینکه وضعیت سیاسی آنروز مملکت را برای خوانندگان روشن نمایم قسمتهائی از مصاحبه اعلیحضرت با "تیه‌ری دژاردن " فرستاده ویژه روزنامه فیگارو را که کاملا با اوضاع و احوال حقیقی آنروز منطبق میباشد نقل میکنم :

" شاه میخواست از آنچه در شهر میگذرد از نظر من با خبر

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

شود ، پاسخ دادم : اعلیحضرتا کمی آشوب است ، نزدیک دانشگاه بین ۱۰ تا ۱۵ هزار نفر شعارهای ضد رژیم و مخالف دولت جدید میدهند ، ارتش دخالت موثری نمیکند .

شاه : بله بمن هم همینطور گفته اند. راجع به بختیار و دولت جدید چه نظری وجود دارد ؟

دژاردن : مخالفان ، بختیار را خائن میدانندکه میخواهد ازسوابق خود بعنوان یک فرد مبارز ، برای نجات رژیم بهره برداری کند و طرفداران شما هم او را خائن میدانند ، زیرا به بهانه نجات رژیم میخواهد شما را به تبعیدگاه سوق دهد.

شاه : بله میدانم". در اینجا فرستاده ویژه روزنامه فیگارو تجزیه و تحلیلی را که شاه از اوضاع سیاسی برای او بعمل آورده نقل میکند و یادآور میشودکه" شاه ... راجع به نیروی مخالفین غیر مذهبی هیچ واهمه‌ای ندارد... در واقع امروز شاه معتقد است که اگر بختیار را تنها بگذارد و بخارج برود مذهبیها بختیار را جارو خواهند کرد و اگر بختیار سعی کند خود را رئیس جمهوری معرفی کند در آنصورت هرج و مرج خواهد شد و ارتش مداخله خواهد کرد. مفسر فرانسوی در پایان نوشته است که :" شاه برای خروج از کشور دچار تردید است زیرا اگر برود بین ارتش و مذهبیها درگیری خونین اتفاق خواهد افتاد و اگر بماند هیچ راهی برای خروج از این بن بست وجود ندارد ..." (۳)

این بود کیفیت و چگونگی تشکیل دولت آقای بختیار و اوضاع و احوال سیاسی آنروز کشور ، اما بشرحی که در قسمتهای بعد

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

خواهد آمد ، تشکیل دولت آقای بختیار بر خلاف انتظار نه تنها موجب کاهش آشوب ، اغتشاشات و اعتصابات نشد ، بلکه سبب تشنجات بیشتر نیز گردید زیرا وقتی آقای بختیار شرط تشکیل دولت را مسافرت اعلیحضرت قرار داد و مورد قبول شاهنشاه هم قرار گرفت ، نتیجه اش سبب تقویت جبهه مخالفین گردید و بطوریکه بعدا معلوم شد تشکیل دولت بکیفیت مذکور و اقدامات بعدی آن تمام طرح ریزی شده بنفع مخالفین یعنی بقدرت رسیدن آقای خمینی و زمینه سازی برای ترتیب مقدمات و تسهیلات آمدن نامبرده بود. بهر تقدیر پس از شروع کار دولت بختیار هرروز جبهه مخالف با قدرت و امیدواری بیشتر به فعالیتهای خود ادامه میداد و تظاهرات و راه پیمائیها پرجمعیت تر و شعارها و اعلامیه ها تندتر و تعداد مخالفین زیادتر میشد .

pdf.tarikhema.org
www.KetabFarsi.com
andegar.tarikhema.org
tarikhema.ir

tarikhema.org

در چه شرایطی در ستاد بزرگ ارتشتاران مشغول کار شدم

روز شنبه ۱۶ دیماه ۱۳۵۷ پس از حضور در ستاد، جانشین و معاون و کلیه روسای ادارات و امراء ستاد بزرگ ارتشتاران را به اطاق شورا احضار و پس از تجدید آشنائی و ابلاغ دستورات کلی و جلب توجه همکاران بوضع بحرانی فوق العاده کشور، اظهار کردم: " تغییراتی در مشاغل ستاد بزرگ ارتشتاران بعمل نخواهد آمد، انتظار دارم همگی با جدیت مشغول انجام وظایف خود بوده وکارها برابر روش جاری موجود با نظر معاون و جانشین ستاد انجام گیرد و لازمست مراقب اوضاع حساس کشور باشید ". ضمنا توجه همگان را علاوه بر دقت در اجرای صحیح قوانین و مقررات، برعایت عدالت و حفظ حقوق زیر دستان جلب نمودم و اضافه کردم :"مسائل ستادی باید بطور کار گروهی انجام شود و امور ستاد بصورت شور با همکاران نزدیک بررسی و از افکار عموم در پیدا کردن راه حلها استفاده گردد ".

سپس به سپهبد حاتم جانشین ستاد و سپهبد ناصر فیروزمند معاون ستاد دستور دادم که بسبب وضعیت بحرانی کشور و برقراری حالت آماده باش در یگانهای رزمی، کارهای عادی را فعلا برابر روش جاری موجود انجام و فقط برای موارد مهم و حساس و ضروری که لازم میدانند بمن مراجعه نمایند تا من با فرصت بیشتری، برای بررسی و حل مشکلات عمده ارتش که در نتیجه اعتصابات عمومی،

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

آشوب و اغتشاشات در کشور بوجود آمده بپردازم .

ضمنا چون حفظ روحیه پرسنل نیروهای مسلح مسئله‌ای حیاتی و در درجه یکم اهمیت قرار داشت ، دستور دادم سریعا شرحی درباره روش مطبوعات کشور که برعلیه ارتش تبلیغات میکردند بدولت جدید نوشته شود و توجه نخست وزیر باینموضوع مهم جلب تا اقدامات لازم را معمول دارد . بدینمنظور نامه زیر به نخست وزیر نوشته شد و در روزنامه‌ها نیز منتشر گردید :

" از ستاد بزرگ ارتشتاران (اداره سوم عملیات) بجناب آقای نخست وزیر . در باره مطالب درج شده در جراید .

بطوریکه استحضار دارند ، پس از اینکه لغو مقررات مندرج در ماده ۸ قانون حکومت نظامی و آزادی کامل مطبوعات توسط دولت اعلام گردید و بدنبال انتشار اعلامیه انجمن نویسندگان مطبوعات ، روزنامه‌های صبح و عصر که مدتی منتشر نمیشدند ، از روز شانزده دیماه ۱۳۵۷ مبادرت بانتشار نمودند . در این جراید بطور مشروح و مفصل مطالب خلاف واقع علیه ارتش شاهنشاهی درج نموده‌اند که این مطالب خلاف واقع ، شدیدا " در روحیه پرسنل اثر سوء بخشیده است . از آنجائیکه نیروهای مسلح شاهنشاهی هدفی جز حفظ استقلال و تمامیت مملکت ندارند و ماموریتهای محوله را در اجرای دستور دولت انجام میدهند و در راه انجام این وظیفه مقدس تعداد قابل توجهی از آنان تا کنون با فجیعترین وضع شربت شهادت نوشیده‌اند و ادامه این رویه در جراید کشور ، برای تحکیم موقعیت دولت زیان بخش خواهد بود ،

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

لذا مراتب بدینوسیله به استحضار میرسد تا بنحوی مقتضی وسائل ارتباط جمعی را توجیه نمایند که از هرگونه اقدام یا اعلانی که موجب تضعیف و تزلزل ارتش شاهنشاهی شود خودداری نمایند و از درج اخبار و اطلاعات تائید نشده جلوگیری گردد تا باین ترتیب ارتش بتواند در اجرای سیاست دولت وظایف محوله را با قاطعیت انجام داده و از ادامه بینظمی در کشور جلوگیری نماید.

رئیس ستاد بزرگ ارتشتاران ارتشبد عباس قره باغی ". (۳)

ولی بطوریکه در قسمتهای بعد ضمن شرح جریان رخدادهای بحران ایران خواهد آمد متاسفانه آقای بختیار بعللی که گفته خواهد شد ، کوچکترین اقدامی در این مورد بعمل نیاورد .

www.KetabFarsi.com

mandegar.tarikhema.org

tarikhema.ir

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

چرا کمیته بحران بوجود آمد ؟

یکی از تجارب مهم خدمتیم از نظر اصول مدیریت کار شورائی است بدینمعنی که در طول خدمت در ارتش ، ژاندارمری ، و وزارت کشور و حتی در مدت کوتاه تصدی وزارت امور اقتصاد و دارائی بمحض شروع بکار ، شورائی مرکب از مسئولین صلاحیتدار و صاحبنظر سازمان مربوطه تشکیل و در باره اصلاحات ضروری و مسائل مهم آن سازمان ، پس از بحث و بررسی و تبادل افکار (بکیفیت کاملا آزاد) در آن شورا تصمیم میگرفتیم .

باید بگویم این روش یکی از مهمترین دلائل موفقیت من در پیشبرد مسئولیتهای بسیار مهمی که داشتم بوده است ، در اثر همین رویه کلیه اصلاحات و اقدامات اساسی در سازمانها با مشورت و موافقت مسئولان و مجریان امر صورت میگرفت ، مزیت این رویه آن بود که همکاران ضمن احساس مسئولیت مشترک ، نه تنها دربهبود و پیشرفت کارهای سازمان خود تلاش میکردند ، بلکه راه‌حلهای لازم را هم بموقع برای رفع مشکلات پیشنهاد مینمودند .

در تعقیب این رویه در ستاد بزرگ ارتشتاران هم بمحض شروع بکار ، پس از بررسی و مشورت با فرماندهان نیرو ، شورائی بنام " کمیته بحران " بمنظور ایجاد هم آهنگی بین نیروها تشکیل دادم که کلیه مسائل مربوط به ارتش شاهنشاهی و مشکلات حاصله از اغتشاشات و اعتصابات عمومی کشور در ارتش را در این کمیته مطرح تا پس از تجزیه و تحلیل ، تصمیمات لازم اتخاذگردد .

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

اعضاء کمیته بحران عبارت بودنداز :

ارتشبد حسن طوفانیان جانشین وزیر جنگ و رئیس سازمان صنایع نظامی (چون تامین کلیه نیازمندیها و پشتیبانی لجستیکی نیروهای مسلح ، بخصوص قراردادهای خرید اسلحه و مهمات وقطعات یدکی مربوط به نیروهای سه گانه تحت نظر وی قرارداشت ، لذا حضور نامبرده در کمیته بحران ضروری بود) .

سپهبد عبدالعلی بدره‌ای فرمانده نیروی زمینی شاهنشاهی وسرپرست گارد شاهنشاهی (وی قبل از انتصاب بفرماندهی نیروی زمینی ، بعنوان فرمانده گارد شاهنشاهی در همین کمیته شرکت میکرد) .

سپهبد امیر حسین ربیعی فرمانده نیروی هوائی شاهنشاهی .

دریاسالار کمال الدین حبیب الهی فرمانده نیروی دریائی شاهنشاهی .

سپهبد ناصر مقدم معاون نخست وزیر و رئیس سازمان اطلاعات و امنیت کشور (چون سپهبد برومند حزی رئیس اداره دوم ستاد بزرگ ارتشتاران ، یکی دو روز قبل از انتصاب من بعلت سکته قلبی فوت کرده بود و سپهبد مقدم قبل از انتصاب بریاست ساواک عهده‌دار ریاست اداره دوم بود لذا حضور نامبرده در کمیته مزبور از آنجهت بود که از اطلاعات وی در مورد ارتش ، کشورو مخالفین استفاده گردد) .

سرلشگر پرویز امینی افشار رئیس جدید اداره دوم ستاد بزرگ ارتشتاران .

ضمنا مقرر گردید علاوه بر سه روز در هفته که کمیته باید

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

مرتبا تشکیل جلسه بدهد، هر موقع که ضرورت ایجاب کرد، بلافاصله اعضاء دورهم جمع شده مسائل و مشکلات عمومی ارتش یا هر یک از نیروها را بررسی نماید. البته بر حسب نیاز فرمانده ژاندارمری، ریاست شهربانی کشور، جانشین ستاد بزرگ ارتشتاران، معاون ستاد، روسای ادارات ستاد و یا سایر امراء (برحسب مورد تخصصشان) باین کمیته دعوت میشدند.

مراتب تشکیل کمیته بحران را بعرض اعلیحضرت رسانیده بودم و تا آخرین روز خدمت در ستاد بزرگ ارتشتاران، کمیته مذکور مرتبا تشکیل و کلیه مسائل مربوط به وقایع مختلف بحران کشور و ارتش مورد بحث و بررسی واقع و تصمیمات اتخاذ شده بموقع اجراء گذارده میشد.

یکی دیگر از اقداماتیکه بعد از شروع بکار در ستاد بعمل آوردم، شرکت فرماندهان نیروهای سه گانه در شورای امنیت ملی کشور بود، زیرا در دولتهای قبلی شورای امنیت ملی به ریاست نخست وزیر و با حضور وزیر امور خارجه، وزیر کشور، رئیس ستاد بزرگ ارتشتاران، رئیس سازمان اطلاعات و امنیت کشور، فرمانده ژاندارمری کشور، رئیس شهربانی کشور، رئیس اداره دوم و رئیس اداره سوم ستاد بزرگ ارتشتاران تشکیل میشد. در زمان نخست وزیری آقای بختیار پیشنهاد گردید برای آنکه فرماندهان سه گانه نیز در جریان مسائل امنیتی کشور قرار گیرند، درشورای امنیت ملی حضور داشته باشند.

همچنین چون پس از اعلان حکومت نظامی، برابر قانون امور

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

امنیتی کشور توسط فرمانداران نظامی و تحت نظر وزیر جنگ میبایستی انجام گیرد، لذا به نخست وزیر پیشنهاد نمودم که علاوه بر فرماندار نظامی تهران، ارتشبد جعفر شفقت وزیر جنگ هم در شورای امنیت ملی کشور شرکت نماید. منظور از این پیشنهاد آن بودکه اولا قانون حکومت نظامی کاملا رعایت شود، ثانیا در موقعیت بحرانی مملکت، مسائل امنیتی با شرکت همه مسئولین مملکتی در حضور نخست وزیر مورد تبادل نظر قرار گرفته واز افکار و نظریات همگان استفاده گردد، که بهمین ترتیب عمل شد.

در اینجا لازمست نکته‌ای اضافه گرددو آن جریان تغییر وضعیت سریع و مشهود آقای بختیار نخست وزیر، پس از قطعی شدن مسافرت اعلیحضرت بخارج از کشور میباشد. باین ترتیب که در روزهای اول شروع بکار دولت، نخست وزیر در این قبیل موارد علاوه بر موافقت با پیشنهادات، از همکاریهای صمیمانه ستاد اظهار خوشنودی هم مینمود، ولی چند روز بعد از مسافرت اعلیحضرت وروشن شدن مقاصد وی که از خواسته‌ها و اقدامات ایشان مشهود گردید، اختلاف نظر بین ما آنچنان شدید شد که بشرحی که بعدا خواهد آمد، مصمم به استعفاء از مقام ریاست ستاد بزرگ گردیدم.

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

فرمانده نیروی زمینی و فرماندار نظامی جدید پایتخت چگونه انتخاب شدند؟

همانطور که گفته شد بعد از تشکیل کمیته بحران ، اقدام در مورد مسائل ارتش نیز پس از بحث و بررسی و توافق نظردر کمیته مزبور به‌مورد اجرا گذارده میشد. بدینترتیب‌که اگر موضوع در حدود اختیارات رئیس‌ستاد بودخود اتخاذ تصمیم میکردم والامراتب بعرض اعلیحضرت میرسید.

یکی از مسائل بسیار مهم در آنموقعیت‌بحرانی ، انتخاب فرماندهان و یا مسئولین مشاغل مهم و حساس ارتش بودکه بررسی آنها در کمیته بحران صورت‌میگرفت.

ازجمله انتصابات مهمی که در اینمدت‌صورت‌گرفت عبارت بود از : انتخاب‌سرلشگر پرویز امینی افشارفرمانده لشگر گارد، برای ریاست‌اداره دوم ستاد بزرگ‌ارتشتاران ، سرلشگر ریاحی بسمت‌فرماندهی لشگر گارد ، سپهبد مهدی رحیمی جانشین گارد شاهنشاهی که از ابتدای اعلان حکومت‌نظامی سمت‌معاونت عملیاتی فرمانداری نظامی تهران را بعهده داشت ، برای فرمانداری نظامی تهران و حومه ، که برابر روش‌جاری مراتب‌انتصاب‌نامبردگان بعرض اعلیحضرت‌رسید و مورد تصویب‌قرار گرفتند.

ضمنا چون ارتشبد اویسی ، قبل از اینکه برای نیروی زمینی فرمانده انتخاب‌شود از کشور خارج شده و سپس‌تقاضای بازنشستگی نموده بود ، اعلیحضرت‌ضمن تصویب‌درخواست‌بازنشستگی وی ،سپهبد بدره‌ای را بعنوان فرمانده نیروی زمینی شاهنشاهی تعیین نمودند.

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

همچنین مقرر فرمودند "برای گارد شاهنشاهی فرمانده تعیین نشودو سرلشگر بیگلری معاون گارد شاهنشاهی تحت نظارت سپهبدبدره‌ای فرمانده نیروی زمینی ، گارد شاهنشاهی را اداره نماید" ، که اوامر اعلیحضرت بهمین نحو به نیروی زمینی و گارد شاهنشاهی ابلاغ گردید .

www.KetabFarsi.com

mandegar.tarikhema.org

tarikhema.ir

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

دستور اعلیحضرت به سران ارتش درباره پشتیبانی ازدولت قانونی چه بود ؟

پس از انتخاب فرمانده نیروی زمینی ، اعلیحضرت در شرفیابی روز پنجشنبه ۲۱ دیماه ۵۷ فرمودند :" به ارتشبد طوفانیان گفته‌ایم، شما هم با فرماندهان نیروها روز شنبه قبل از ظهر اینجا باشید، دستوراتی خواهیم داد".

ساعت ۱۱ روز شنبه ۲۳ دیماه ۵۷ با فرماندهان نیرو در کاخ نیاوران بودیم . روشن بود چنین جلسه‌ای که تا آن تاریخ سابقه نداشت بنا به تقاضای آقای بختیار صورت گرفته است . پس از رسیدن نخست‌وزیر به کاخ ، شرفیاب شدیم . حاضرین در جلسه عبارت بودند از : آقای بختیار نخست‌وزیر، ارتشبد طوفانیان جانشین وزیر جنگ و رئیس سازمان صنایع نظامی ، سپهبد بدره‌ای فرمانده نیروی زمینی و سرپرست گارد شاهنشاهی ، سپهبد ربیعی فرمانده نیروی هوائی ، دریاسالار حبیب الهی فرمانده نیروی دریائی و من .

پس از ورود بدفتر ، اعلیحضرت اجازه فرمودند که حاضرین در قسمت جنوبی دفتر بنشینند .

آقای بختیار از پاکتی که در دست داشت ، صورتی از اسامی زندانیان را که درخواست آزادی آنان شده بود درآورده و به امضای اعلیحضرت رسانید . در همین موقع آجودان کشیک پاکتی دیگر را هم که حاوی اسامی دیگری از زندانیان بود آورده و به نخست

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

وزیر داد که آقای بختیار آنراهم با عجله باز و به اعلیحضرت تقدیم کردو شاهنشاه امضاء فرمودند.

(البته بعدا معلوم شد که این صورتها تنها اسامی زندانیان سیاسی نبوده ، بلکه زندانیان دیگری را نیز که بعلت ارتکاب جنایات مختلف محکومیت پیداکرده بودند ، مشمول بوده است . این اقدام موجب گردید که زندانیان آزاد شده بلافاصله بصف مخالفین ملحق و در نتیجه آشوب ، اغتشاش و آتش سوزی در شهرها زیادتر و شدیدتر گردد) .

بعد از امضاء صورت اسامی ، اعلیحضرت چنین فرمودند :

" بعلت وقایع اخیر کشور ، خیلی خسته شده‌ایم و احتیاج به استراحت داریم . قبلا هم قرار بود برای معاینه مسافرتی بکنیم. حال که دولت جدیدبرابر قانون اساسی تشکیل شده ، درنظرداریم بعد از تشکیل شورای سلطنت ، بخارج از کشور مسافرت بنمائیم. لذا لازم بود که با حضور آقای نخست وزیر ، دستوری به ارتش بدهیم . چون آقای نخست وزیر و دولتی که تشکیل داده اند ، پشتیبان قانون اساسی است ، ارتش شاهنشاهی وظیفه دارد که از دولت قانونی پشتیبانی نماید ".

سپس آقای بختیار مطالبی در باره پشتیبانی دولت از قانون اساسی بیان کرده و اضافه نمود که :" بزودی نظم و آرامش در کشور مستقر خواهد شد".

منهم از طرف خود و فرماندهان نیروبعرض رسانیدم که : " وظایف و ماموریت ارتش روشن است ، همگی بسوگندیکه برای حفظ

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

قانون اساسی یادکرده‌ایم وفادار بوده و خواهیم بود".

ارتشبد طوفانیان مطالبی در مورد ادامه قراردادهای خرید اسلحه، قطعات و سایر نیازمندیهای تسلیحاتی نیروها بیان وکسب تکلیف نمود، نخست‌وزیر اظهار داشت :" این قبیل مسائل بررسی میگردد، آنچه ضرورت و لزوم دارد انجام خواهد شد ". من عرض کردم :" قراردادهای خرید مربوط به تهیه قطعات یدکی برای نگهداری وسایل ارتش اهمیت حیاتی دارد و باید ادامه داشته باشدولی در مورد قراردادهای مربوط به خرید اسلحه و وسائل جنگی ، نیروها میتوانند فقط نیازمندیهای ضروری را گزارش تا در ستاد بررسی و اقدام شود". اعلیحضرت ضمن تائیدفرمودند :

"بلی ، بررسی شودآنچه ضروری بود اقدام گردد ".

بعدا هریک از فرماندهان نیروها در مورد تاثیر مشکلات ناشی از اعتصابات موجود در کشور در نیروی مربوطه ، اظهاراتی نمودند بخصوص از کمبود مواد سوختی و عدم تحویل آن از طرف شرکت نفت بارتش شکایت داشتند . اعلیحضرت فرمودند :

" در مورد تامین نیازمندیهای سوختی ارتش شخصا دستوراتی بآقای انتظام مدیرعامل شرکت نفت ملی ایران داده‌ام ، چطور نتیجه‌ای حاصل نشده است ؟ " . فرماندهان نیرو عرض کردند :" مشکلات زیادی وجود دارد ، مسئولین شرکت نفت مجبور هستندشبانه و بطورمحرمانه مقدارکمی سوخت به ارتش بدهند ، والا کارگران و کارمندان راه‌آهن و شرکت نفت جلوگیری میکنند".

آقای بختیار اظهار کرد :" آقای انتظام هم نمیتواند کاری

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

بکند " و اضافه نمود :" با ایشان مذاکره خواهدنمود بلکه راه حلی برای تحویل مواد سوختی ارتش پیدا شود ".

(باید بگویم همانطور که آقای بختیار گفت ، از دست آقای انتظام کاری ساخته نبود ولی اقدامات خود نخست وزیر هم هیچگاه منتج به نتیجه‌ای نگردید) .

اخبار مربوط به این قبیل امور درکشور آنروزها در روزنامه‌ها چنین بود :

" مذاکرات هیئت اعزامی امام خمینی با کارکنان راه آهن : ـ هیئت اعزامی آیت اله العظمی خمینی به مناطق نفت خیز برای تشویق کارگران به تولید مواد نفتی مورد نیاز روز گذشته به میان کارکنان اعتصابی راه آهن رفتند تا چاره‌ای برای حمل مواد نفتی پیش از بکار افتادن همه لوله‌ها توسط راه آهن بیابند ، پس از سخنان مهدی بازرگان نماینده کارکنان راه‌آهن گفت : اگر اعتصاب شکسته شود نظامیان آذوقه و مهمات مورد نیاز خود را حمل میکنند ... در خاتمه کارکنان راه آهن رای نهائی را بعهده هیئت فرستاده آیت اله العظمی خمینی سپردند . مهندس مهدی بازرگان در اینمورد گفت : ... در باره شروع کار تصمیم را بشما محول میکنم ، اگر صلاح دانستید که شروع میکنید وگرنه هر زمان خود صلاح دانستید قطارها حرکت خواهند کرد" (۶)

سپس اعلیحضرت راجع به هیئت رسیدگی به اموال خانواده سلطنتی و بنیاد پهلوی سئوال فرمودند که چطورشد ؟

(در زمان دولت ارتشبد ازهاری در مطبوعات ورادیو و تلویزیون

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

اعلان شده بود که برحسب اوامر اعلیحضرت مقرر گردیده ، هیئتی که مورد اعتماد عمومی باشد انتخاب تا بوضع دارائی خانواده سلطنتی و همچنین بنیاد پهلوی رسیدگی نماید واشخاصیکه اعتراضاتی دارند ، شکایات خودشان را به این هیئت بدهند تا رسیدگیهای لازم معمول و در صورت صحت ، اموال و املاک اشخاص بخود آنها اعاده شود) .

آقای یختیار اظهار نمود :" بقیه اعضاء هیئت تعیین و تکمیل شده است ، از فردا شروع برسیدگی اموال بنیاد پهلوی خواهد کرد "، و اضافه کرد :" اعلیحضرت ناراحت ناشید ، همه این مسائل بعد از مسافرت اعلیحضرت بزودی خاتمه پیدا خواهندکرد" .

در اینموقع شاهنشاه فرماندهان نیروها را مرخص فرمودند .

ارتشبد طوفانیان که از مدتها قبل سمت جانشینی وزارت جنگ را داشت بعرض رسانید :" بعلت انتصاب ارتشبد شفقت بسمت وزیر جنگ استدعای بازنشستگی از حضور اعلیحضرت را دارد "، اعلیحضرت فرمودند :" شما که کاری با وزیر جنگ ندارید " و خواستند که وی با توجه بموقعیت بحرانی کشور بکار خودش ادامه دهد . سپس ارتشبد طوفانیان و من دفتر اعلیحضرت را ترک نمودیم .

در این جلسه اعلیحضرت با احضار مقامات مذکور خواسته بودند علاوه بر ابلاغ امر پشتیبانی ارتش از دولت قانونی ، دو نکته خیلی مهم را نیز برای حاضرین روشن نمایند : یکی عدم حضوروزیر جنگ در جلسه و دیگری حضور فرماندهان نیروهای سه گانه در آنجا. عدم حضور وزیر جنگ بطوریکه بعدا در اینمورد توضیح داده‌خواهد

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

شد برای این بود که نشان بدهند که، وزیر جنگ ما سند گذشته اجازه دخالت در امور ارتش را ندارد. و اما حضور فرماندهان نیرو در اینجلسه، بدینمنظور بود که حاضرین را متوجه کنند که تغییری در روش جاری ستاد بزرگ حاصل نشده و فرماندهان نیروها مستقل بوده و فقط اوامر اعلیحضرت را اجرا مینمایند.

در اینجا لازمست نکته بسیار مهمی را که روشنگر حقایق مربوط بوقایع بحران ایران میباشد، و آقای بختیار تلاش کرده بعد از گذشت چهار سال موضوع را تحریف و از آن سوء استفاده‌کند با اشاره بمدارک مسلم توضیح داده‌شود.

آقای بختیار ضمن افسانه‌های خود در مصاحبه‌های مندرج درکتاب "۳۷ روزبعد از ۳۷ سال" در صفحه ۵۱ نه تنها بیانات اعلیحضرت و سایر مطالب مربوط به اینجلسه و حتی زمان تشکیل آنرا بر خلاف واقع اظهار کرده که در جای خود راجع به آنها توضیح داده خواهد شد، بلکه دروغ بزرگ دیگری را نیز که بهیچوجه ارتباطی با موضوع تشکیل آنجلسه نداشته و نداردساخته‌و چنین گفته‌است:

" در مدتی که من آنجا بودم، اطلاع نداشتم یک ژنرال آمریکائی بنام هویزر به ایران آمده، و برایم مهم نبود که یک ژنرال آمریکائی آمده باشد..." ! (۲۵).

وی در صفحه ۲۰۴ کتاب یکرنگیش چنین نوشته :" نه اعلیحضرت و نه فرمانده ستاد مشترک، هیچکدام حضور این ژنرال آمریکائی رابمن اطلاع نداده بودند "! (۵۶).

در صورتیکه آمدن ژنرال هویزر بایران از یک هفته قبل از

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

جلسه شرفیابی مذکور که در روز ۲۳ دیماه ۵۷ بود، در صفحات اول اغلب روزنامه‌های کشور با خطوط بسیار درشت درج و حتی ماموریت وی را در ایران "پشتیبانی از آقای بختیار" عنوان نمودند. بعلت اهمیت مندرجات روزنامه‌ها و روشن شدن اظهارات بر خلاف واقع آقای بختیار چند نمونه ذیلا نقل میگردد:

روزنامه اطلاعات در ۱۷ دیماه ۵۷ نوشته است:" منابع رسمی امروز اعلام داشتند، معاون فرماندهی نیروهای مسلح آمریکا در اروپا، برای مذاکره با رهبران نظامی ایران و بحث در باره گرایش آنان بیک دولت غیر نظامی وارد تهران میشود. این منابع گفتند ژنرال ربرت هویزر، ژنرال نیروی هوائی که دیروز وارد تهران شده ممکن است در باره امنیت سلاحهای پیشرفته امریکائی که دولتهای قبلی شاه خریداری کرده‌اند مذاکره نماید، از جمله این سلاحها موشک فونیکس است که با هواپیمای دی ـ ۱۴ حمل میشود و ۲۰۰ کیلومتر برد دارد. اما این منابع گفتند مهمترین هدف از مسافرت ژنرال هویزر مذاکره با نظامیان ایران و ارزیابی نحوه گرایش و تمایل آنان بدولت شاپور بختیار است"(۵۷)

روزنامه اطلاعات مورخ ۱۹ دیماه ۵۷ نیز نوشته بود:" واشنگتن ـ خبر گزاری فرانسه ـ سخنگوی وزارت امور خارجه آمریکا امروز گفت ژنرال رابرت هویزر معاون فرماندهی نیروهای آمریکا در اروپا، مدت اقامت خود را در تهران تمدید کرده است که ارتش ایران را به پشتیبانی از شاپور بختیار ترغیب کند. ژنرال آمریکائی پنجشنبه گذشته در چهارچوب تلاشهای آمریکا برای پشتیبانی از

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

نخست وزیر: ۲۰۰ افغانی مسلح دستگیر شدند

روز شمار انقلاب

اطلاعات

سه شنبه ۱۹ دی ماه ۱۳۵۷ ـ شماره ۱۵۷۵۵ ـ ضمیمه اطلاعات

همه‌شهرهای ایران دیروز سوگوار بودند

یاسر عرفات: انقلاب ایران پشتیبان فلسطینی‌هاست

در صفحه ۲

تبریز دیروز غرق در آتش و خشونت بود

مصاحبه اختصاصی نویسنده امریکایی با شاه ایران

اظهارات خسرو داد راجع به خروج شاه و دولت بختیار

در تظاهرات تهران و شهرستانها دهها نفر کشته شدند

در صفحه ۲ و ۳

مصاحبه کارگران معتاد به کار با تحریم سیگار خارجی

تحریم سیگار خارجی

در صفحه ۲

مصاحبه امروز دکتر سنجابی

رویدادهای ایران در مصر تکرار میشود

در صفحه ۲

نامه ساواک به نخست وزیر

نامه ساواک به نخست وزیر

پیشنهاد مقر خواهی ساواک از کارمندان شهرداری تهران

در صفحه ۲

پیشنهاد امام خمینی

دولت رایگان مرغ، تخم مرغ و گوشت قرمز در تهران توزیع می شود

[illegible]

اظهارات مردم و انتقاد برخی نمایندگان

تیراندازی و پرتاب نارنجک در خیابان آیزنهاور

[illegible]

ژنرال امریکائی برای جلب حمایت فرماندهان نظامی از بختیار تلاش میکند

[illegible]

راه پیمائی اربعین و ۲۸ صفر

[illegible]

بازداشت امام جماعت مسجد جلیلی

[illegible]

در تظاهرات یک روستای لرستان ۶ نفر شهید شدند

[illegible]

گزارش هیئت اعزامی مجلس شورای ملی

تلفات و خسارات حادثه خونین نجف آباد

[illegible]

tarikhema.org

ماموریت مهم ژنرال هویزر در تهران تمدید شد

ژنرال امریکائی برای جلب حمایت فرماندهان نظامی از بختیار تلاش میکند

واشنگتن - پوتایمز پرس - فرمانده شماره دو ارتش امریکا در اروپا از جانب دولت امریکا به رهبران نظامی ایران توصیه کرده که از حکومت تازه غیرنظامی ایران پشتیبانی کنند.

هادینگ کارتر سخنگوی وزارت خارجه امریکا که این خبر را منتشر میکرد گفت ژنرال هوائی رابرت هویزر معاون فرماندهی نیروهای امریکا در اروپا چندروزی پیش از وقت تعیین شده قبلی درایران اقامت خواهد کرد تا بتواند با رهبران نظامی ایران بیشتر گفتگو کند.

منابع بیطرف گفته هویزر به ارتشبد ایران توصیه کرده است

مستقیم بپیوندد و در جریان بحران کشور را ترک نکند»

این منابع می گویند هویزر به این منظور به ایران مأموریت یافته است که یک نظامی بهتر می تواند با رهبران نظامی ایران که بعضی از آنان در حمایت از کابینه بختیار مردد مانده اند اتصال نفوذ کند.

هادینگ کارتر گفت هویزر بعنوان نماینده دولت امریکا با چند نفری از فرماندهان ارتش ایران به گفتگو نشسته و به آنان توصیه کرده است که از دولت بختیار پشتیبانی کنند. وی گفت که این عمل مداخله امریکا در امور ایران نمی تواند به حساب آید. بنابه اظهارات وی این امر که توصیه نیروهای نظامی اساسی ایران حمایت سود امری کاملا عادی است. حکس اگر سرنگونی حکومت موجود توصیه می شد اوضاع متد جله بود.

* واشنگتن - خبرگزاری فرانسه - سخنگوی وزارت امور خارجه امریکا امروز گفت ژنرال رابرت هویزر معاون فرماندهی نیروهای امریکا در اروپا مدت اقامت خود در تهران تمدید کرده است که ارتش ایران را به پشتیبانی از بختیار ترغیب کند.

ژنرال امریکائی پنجمین گفتگو در چهارچوب تلاش های امریکا برای پشتیبانی از دولت جدید بختیار و همکاری باوی وارد تهران شده است.

سخنگوی وزارت امور خارجه امریکا امروز باردیگر پشتیبانی کامل ایالات متحده را از کابینه جدید ایران تاکید کرد.

گفته میشود که در مذاکرات ژنرال امریکائی بامقامهای ایرانی مسئله احتمال خارج کردن سلاحهای جدید امریکائی از این کشور مورد بررسی قرار گرفته است.

دولت امریکا درحالی از بختیار پشتیبانی می کند که ده ها هزار تظاهرکننده در کابینه وی بعنوان دولت عمر او را تمام برده و تظاهرات خیابانی برضد کابینه جدید ادامه دارد.

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

دولت جدید بختیار و همکاری با وی وارد تهران شده است " (۵۸)

روزنامه اطلاعات روز ۲۰ دیماه تحت عنوان " مشکل تعیین وزیر دفاع ایران ، آمریکا را مضطرب کرد " نوشته بود :" واشنگتن ـ خبرگزاری فرانسه ـ مشکلاتی که نخست وزیر ایران برای پیدا کردن یک وزیر دفاع با آن روبرو شده ، واشنگتن را سخت مضطرب میکند و وزارت امور خارجه آمریکا پنهان نمیکندکه ماموریت ژنرال رابرت هویزر در ایران برای پیداکردن راه حلی ، تمدید شده است ... ژنرال آمریکائی اکنون بیشتر وقت خود را صرف میکند تا همتایان ایرانی خود را به پشتیبانی از بختیار و یا شرکت در دولت غیر نظامی وی قانع کند" (۲۲)

روزنامه اطلاعات روز ۲۱ دیماه ۵۷ نیز نوشته است :" واشنگتن ـ خبرگزاری فرانسه ـ ... ژنرال آمریکائی رابرت هویزر میکوشد احساسات نظامیان ایران را کنترل کند و ژنرالها را بحمایت از بختیار و یا دست کم بعدم مخالفت با او ترغیب نمایدواین در حالی است که از ۴۰ هزار آمریکائی هنوز ۱۲ هزار نفرشان در ایران باقی مانده اند " (۳۶)

با توجه بمدارک مذکور مسلم میشود ، گفته آقای بختیار در مورد هویزر مانند بقیه اظهارات وی دروغ محض بوده و منظورش از این بیانات خلاف واقع بعد از چهار سال ، سوء استفاده از فراموشی یا عدم اطلاع هم میهنان از حقایق ، بقصد بهره برداریهای تبلیغاتی و برای تکمیل افسانه سازی و افتراء بفرماندهان ارتش شاهنشاهی میباشد .

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

پیام امام خمینی به ملت ایران

قتل و غارت اشخاص بنام ساواکی توطئه علیه نهضت است

● مجازات اشخاص جنایتکار و مجرم همکار انها با محاکم صالحه است نه اشخاص مسلح

در صفحه ۹

مصاحبه مهم لوموند با امام خمینی

روز شمار انقلاب

اطلاعات

چهارشنبه ۲۰ ص مه ۱۳۵۷ ـ شماره ۱۷۷۵۶ ـ ضمیمه اطلاعات

وصیت نامه مفید پیشوا کلید سرنوشت حکومت آینده ایران را بدست گرفت

سنجابی: حاضرم حکومت موقت را تشکیل دهم

در صفحه ۲

امام خمینی: با کودتا مقابله خواهیم کرد

۶ سرباز ایرانی در لبنان فرار کردند

در صفحه ۲

بختیار: هیئت حاکمه و مجلس از نظر ما غیرقانونی است

در صفحه ۲

موافقت امریکا با خروج شاه

● بررسی هیئت کار امریکا یک دولت جدید ضرورت تغییر شاه شتابی زیادتری برای خط استقلال کشور دارد

● مقامات دولت کارتر امریکا می دانند با ادامه اقامت شاه در ایران مسائل ایران خارج از کنترل آنها خواهد شد

در صفحه ۲

تغییرات جدید در سیاست امریکا درقبال مسائل ایران

● من هیچ سمت دولتی را نخواهم پذیرفت

● بعداز همه‌پرسی یک مجلس به امور رسیدگی خواهد کرد

● اگر ارتش بانقلاب برای دولت اسلامی احترام قائل شود ما هم احترام میگذاریم

● اگر امریکا با مستشاران خود در امور داخلی ما مداخله نکند احترام میگذاریم

● نیروی دریایی ما می تواند و اگر مزاحمت نکنند با او روابط دوستانه خواهیم داشت

در صفحه ۲

بختیار: جلوی خروج گروه کثیری از رجال را گرفتیم

● من نمی گذارم عاملان فساد از مملکت بگریزند

● نیمی از زندانیان سیاسی هفته دیگر و بقیه چند هفته بعد آزاد میشوند

در صفحه ۲

ماجرای وزارت و تقاضاهای ارتشبد جم

در صفحه ۲

درخواست مشارکت مردم در پاکسازی شهر

در صفحه ۲

مشکل تعیین وزیر دفاع ایران، امریکا را مضطرب کرد

در صفحه ۲

بیانیه انجمن اسلامی معلمان

در صفحه ۲

برای تامین سوخت داخلی آماده‌ایم

در صفحه ۲

ملت شریف و غیور ایران

در صفحه ۲

آگهی برای آگاهی ملت ایران

در صفحه ۲

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

مشکل تعیین وزیر دفاع ایران، امریکا را مضطرب کرد

واشنگتن - خبرگزاری فرانسه - آمریکا بطور رسمی همچنان از شاه ایران و دولت غیر نظامی بختیار پشتیبانی می کند اما در برخی از محافل رسمی اندیشه خارج شدن شاه از ایران برای استفاده از تعطیلات قوت می گیرد.

بطور کلی سیاست آمریکا نسبت به ایران در قبال ادامه تظاهرات مسائل نفتی و مشکلاتی که دولت بختیار با آن روبرو است به آرامی رو به تحول گذارده است.

هادینگ کارتر سخنگوی وزارت امور خارجه آمریکا دیشب حاضر نشد بگوید که آیا دولت امریکا به شاه توصیه کرده است که برای استفاده از تعطیلات از کشور خارج شود و مثل روز های گذشته تاکید کرد که آمریکا از شاه و دولت غیر نظامی که طبق قانون اساسی کشور روی کار آورده است پشتیبانی می کند اما محافل امریکایی پنهان نمی کنند که خارج شدن شاه از ایران حتی بطور موقت ممکن است وسیله ای باشد که بتواند اوضاع کشور را که اگر هم به نقطه انفجار نرسد بیش از پیش دشوار میشود آرام تر سازد.

مشکلاتی که نخست وزیر ایران برای پیدا کردن یک وزیر دفاع - آن روبرو شده واشنگتن را سخت مضطرب می کند و وزارت امور خارجه آمریکا پنهان نمی کند که ماموریت ژنرال رابرت هویزر در ایران برای پیدا کردن راه حلی تمدید شده است.

ژنرال آمریکایی به تهران فرستاده شده است تا برخی جنبه های نظامی بحران (حضور سلاحهای فوق مدرن و رادار های مخصوص مراقبت شوروی) و سرنوشت برخی قرارداد های فروش سلاح های آمریکائی به ایران و ارزیابی مجدد نقش ایران را به عنوان ژاندارم خلیج فارس که از جانب خود بختیار نیز محکوم شده است مورد بررسی قرار دهد.

ژنرال آمریکایی اکنون بیشتر وقت خود را صرف می کند تا همتایان ایرانی خود را به پشتیبانی از بختیار و یا شرکت در دولت غیر نظامی وی قانع کند.

ماموریت جدید ژنرال امریکایی بسیار مهمتر است و آن اینکه باید کوشش کند برای جلوگیری از یک کودتای نظامی که شایعه آن بیش از پیش قوت گرفته است مانع از بروز دو دستگی در ارتش بشود. ظاهرا دولت امریکا میخواهد که بحران از راههای قانونی حل شود و از هر گونه ماجراجوئی خودداری کند.

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

مأموریت ژنرال هویزر و ارتش شاهنشاهی

بطوریکه گفته شد ماموریت ژنرال هویزر در روزهای آخر بحران پشتیبانی از دولت آقای بختیار (۵۸) و پیدا کردن راه حلی برای مشکل تعیین وزیر دفاع در کابینه وی تعیین شده بود (۲۲) اما در باره ماموریت نامبرده در ارتش شاهنشاهی لازمست قبلا توضیحات مختصری در باره مستشاری ارتش داده شود.

مقارن پایان جنگ دوم جهانی، دولت ایران تصمیم گرفت که برای پیشرفت و توسعه ارتش شاهنشاهی اقدام به استخدام مستشاران نظامی آمریکائی نماید. در نتیجه در هریک از نیروهای سه گانه زمینی، هوائی و دریائی ایران یک ژنرال، و درژاندارمری کشور یک سرهنگ و تعدادی افسر و درجه‌دار آمریکائی، رسما برابر مقررات استخدام شده بودندکه با افسران و درجه داران نیروهای مسلح شاهنشاهی در امور آموزشی، لجستیکی، بخصوص مسائل تخصصی و فنی مربوط به اسلحه و وسائل خریداری شده از آمریکا، همکاری میکردند.

اداره مستشاری ارتش در ساختمان ستاد و درکنار سایر ادارات ستاد بزرگ ارتشتاران مستقر، و تحت نظارت رئیس اداره مستشاری که یک ژنرال آمریکائی بود اداره میشد. در تاریخ انتصاب من بریاست ستاد بزرگ ارتشتاران، رئیس اداره مستشاری سرلشگر "گس" بود که سمت مستشار نظامی رئیس ستاد را هم

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

بعهده داشت .

وظایف اداره مستشاری ارتش عبارت بود از : تامین نیازمندی نیروها از لحاظ امور آموزش پرسنل ، اعزام افسران و درجه‌داران برای طی دوره‌های آموزشی تخصصی بکشور آمریکا ، امور لجستیکی یگانها (مانند تامین قطعات یدکی اسلحه و وسائل خریداری شده از آمریکا و مهمات مربوط به آنها) و نظارت در اجرای برنامه‌های آموزشی و نگهداری وسائل نظامی بمنظور بالابردن آمادگی رزمی نیروها .

مستشاران آمریکائی ارتش بیش از ۳۰ سال مشاور نظامی فرماندهان ارتش بوده و با شرکت در تمام برنامه‌های آموزشی، عملیاتی ، اطلاعاتی ، و لجستیکی نیروهای سه گانه در کنار پرسنل ایرانی ، در ستادها ، ادارات و یگانهای رزمی خدمت میکردند .

اداره مستشاری ارتش ایران جزء ابوابجمعی فرماندهی کل نیروهای " پیمان آتلانتیک شمالی " بود، که در آن تاریخ ژنرال هویزر معاونت فرماندهی آنسازمان را بعهده داشت و هر چندوقت یکبار برای بازدید اداره مستشاری ارتش و پیشرفت امور مربوط بنیروهای مسلح شاهنشاهی ، بایران میآمد. اعلیحضرت در کتاب " پاسخ به تاریخ " چنین مینویسند :" ژنرال هویزر شخصیت کوچکی نبود ، وی در مقام معاونت فرماندهی کل نیروهای پیمان آتلانتیک شمالی چند بار به تهران آمده و هربار از من تقاضای ملاقات میکرد" .

ژنرال هویزر که سمت فرماندهی نسبت به ژنرال گس رئیس

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

مستشاری ارتش داشت ، وقتی با یران میآمد مثل او مشاور رئیس ستاد تلقی میشد و عملا هم در مدت توقف در ایران همیشه همراه ژنرال گس و مانند یک مستشار عمل مینمود ، بطوریکه بعد از انتصاب من بریاست ستاد بزرگ وقتیکه ژنرال گس برای گفتن تبریک تقاضای ملاقات کرد خواسته بود ، که بهمراهی ژنرال هویزر بدیدن من بیاید .

ملاقات یکم به معارفه و صحبت در باره مسائل کلی ارتش و مستشاری برگذار گردید. چون مسائل مورد مذاکره با ژنرال هویزر و ژنرال گس چه از لحاظ تامین نیازمندیهای لجستیکی و چه ازنظر اجرای امور آموزشی و یا مسائل امنیتی ، مربوط به نیروهای سه گانه بود ، لذا ارتشبد طوفانیان جانشین وزارت جنگ که کلیه خریدهای نظامی توسط ایشان انجام میگرفت و نیز فرماندهان نیروهای سه گانه در ملاقاتها شرکت داشتند ، و مذاکرات من با ژنرال هویزر و ژنرال گس بوسیله آنها و بیشتر توسط دریاسالار حبیب الهی به انگلیسی ترجمه میشد .

این ملاقاتها برحسب معمول بنابه تقاضای ژنرال گس رئیس مستشاری صورت میگرفت و در باره تعین تکلیف ادامه قراردادهای موجود مربوط به سفارشات بخصوص نیازمندیهای نیروهای هوائی و دریائی ، و یا عدم اجرای آنها و همچنین در باره مشکلات مستشاران باقیمانده در ایران که در آن تاریخ بیش از ۱۲ هزار نفربودند ، و خروج خانواده‌های آنها از طریق پایگاههای نظامی (بعلت وضع بحرانی کشور) و سایر مسائل مربوطه مذاکره بعمل میآمد .

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

ضمن بررسی مسائل نظامی ، فرماندهان نیرو از مشکلات آنروز ارتش مانند تعطیل شدن برنامه‌های آموزشی ، اشکالات مربوط به امور نگهداری وسایل و سایر مسائل لجستیکی که ناشی از کمبود مواد سوختی و غیره بود صحبت میکردند و به اعتصابات ،اغتشاشات بحران کشور و تاثیر آنها روی ارتش شاهنشاهی نیز اشاره میشد .

برابر اظهارات سپهبد ربیعی ، بیشتر اوقات ژنرال هویزر و مستشاران ، آنروزها صرف نظارت در جمع آوری و حفاظت مدارک و اسرار مربوط به هواپیماهای اف ۱۴ و موشکهای فونیکس در پایگاههای نیروی هوائی ، بخصوص در پایگاه هوائی اصفهان میگردید . بنا به اظهار فرمانده نیروی هوائی ، برابر قراردادـ های خرید ، این حق نظارت در حفاظت اسرار سلاحهای مذکور بعهده مستشاران آمریکائی بود .

"واشنگتن ـ خبرگزاری فرانسه ـ برژینسکی مشاور پرزیدنت کارتر در مسائل امنیت ملی اظهار داشت که آمریکا هم اکنون در برخی مناطق ایران به اقدامات احتیاطی دست زده است تا پارهای از ـ وسائل نظامی فوق مدرن بدست مخالفان آمریکا نیافتد " (۱۷)

در مذاکرات با مستشاران علاوه بر موارد مذکور ، مسائل مربوط به امنیت منطقه و ایران و همچنین تهدیدهائیکه بر علیه کشور وجود داشت مورد بحث و بررسی قرار میگرفتند .

بطوریکه میدانیم علاوه بر اینکه دولت ایران عضو پیمان مرکزی (سنتو) بود (قرارداد نظامی بین ایران ، پاکستان، ترکیه و انگلستان با شرکت آمریکا) یک قرار داد دو جانبه‌جداگانه

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

نیز با دولت آمریکا داشت ، که بموجب آن دولت آمریکا متعهد شده بود ، در مقابل هر نوع خطر و تهدید کمونیسم در منطقه به کشور ایران کمک ، و از استقلال و تمامیت ایران دفاع نماید ، اعم از اینکه این خطر خارجی باشد یا داخلی .

برابر مدارک اطلاعاتی و برآوردهای اطلاعاتی اداره دوم ستاد بزرگ ارتشتاران ، که بر حسب معمول با هم آهنگی مستشاران مربوطه بررسی و تهیه شده بود ، و همچنین بیانات رسمی اعلیحضرت نخست وزیر و سایر مقامات مسئول ، آشوبگران واغتشاش کنندگان اصلی را کمونیست و مارکسیستهای اسلامی تشخیص داده بودند . و همگان معتقد بودند که اغتشاش کنندگان در کشور ، " در ظاهر بصورت مسلمان " و بنام " اسلام " عمل میکنند ، ولی در باطن کمونیست هستند و منظورشان اضمحلال کشوراست و عملشان برخلاف قوانین موجود و قیام برعلیه امنیت و استقلال مملکت است ، و چون در اواخر هم عده‌ای از آنها مسلح بودندعملشان قیام مسلحانه برعلیه دولت محسوب میشد . در نتیجه طبق برآوردهای اطلاعاتی ستاد تهدیدیکه بر علیه کشور و دولت صورت میگرفت ، تهدید مشترک بر علیه ایران و آمریکا و تهدید کمونیسم تلقی میگردید . بنابراین در بحث و بررسیهائیکه در مذاکرات اولیه با ژنرال هویزر و ژنرال گس بعمل میآمد ، ابتدا عقیده و نظر آنها این بود ، که باید با قدرت در مقابل این خطر کمونیسم مقاومت و از آن جلوگیری شود ، و ضمن اعلام پشتیبانی دولت آمریکا ازدولت بختیار اظهار میکردند ، راه حل برقراری آرامش در کشور اینست

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

که ارتش از دولت قانونی پشتیبانی نماید . در اینصورت آقای بختیار موفق خواهد شد ، اعتصابات و آشوبها را برطرف نموده و مملکت را بحال عادی بازگرداند .

وقتی در کمیته بحران با فرماندهان نتیجه مذاکرات با مستشاران را تجزیه و تحلیل میکردیم ، باین نتیجه میرسیدیم که پیشنهادات آنها همان اوامر اعلیحضرت است که فرموده‌اند :" چون نخست وزیر و دولتی که تشکیل داده‌اند ، پشتیبان قانون اساسی است ، ارتش شاهنشاهی وظیفه دارد ، که از دولت قانونی پشتیبانی نماید " . ولی وقتی در مذاکرات بعدی ژنرال هویزر اظهار کرد ، که دیگر دولت آمریکا از اعلیحضرت پشتیبانی نمیکند ! و برای برقراری آرامش در مملکت همانطورکه ملت ایران میخواهد مسافرت اعلیحضرت ضروری است ! ما متوجه شدیم که چرا آقای بختیار شرط قبولی تشکیل دولت را مسافرت اعلیحضرت قرارداده است . و این مسافرت ، مسافرت موقت نیست زیرا ژنرال هویزر اضافه میکند :" نه تنها دولت آمریکا ، بلکه دولتهای اروپای غربی هم دیگر از اعلیحضرت پشتیبانی نمینمایند" . در حقیقت مفهوم اظهارات هویزر و شرط قبولی نخست وزیری بختیار ، همان چیزی بود که مخالفین و آشوب کنندگان در تظاهرات و راه‌پیمائیها روز و شب فریاد میکشیدندو میخواستندیعنی " خروج اعلیحضرت از کشور"!

" واشنگتن ـ رویتر ، یونایتدپرس ـ آمریکا با تغییر بزرگی در سیاست خود نسبت به شاه ایران ، آشکارا اعلام کرد که شاه ایران باید هرچه زودتر کشوررا ترک کند تا بحکومت غیر نظامی

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

شانس پایان دادن بحران داده شود . آمریکا همچنین ازنیروهای مسلح ایران خواست از حکومت غیر نظامی ایران حمایت کنند و هشدار داد که کودتای نظامی مشکلات ایران را حل نخواهدکرد..."

(۳) از آنجا که اعلیحضرت در مقابل اصرار من در مورد خودداری از مسافرت بخارج از کشور فرموده بودند که :" الان سفیر آمریکا و ژنرال هویزر اینجا بودند و منظورشان از ملاقات اطلاع از روز و ساعت مسافرت ما بود " و من نیز فرماندهان نیرو رادر جریان امر قرار داده بودم ، اظهارات ژنرال هویزر مبنی بر عدم پشتیبانی دولتهای آمریکا و اروپای غربی از شاهنشاه ، موجب ناراحتی فوق العاده حاضرین در جلسه گردید .

با توجه به مسائل مذکور ، مملکت در موقعیت مشکل و وضع خاصی قرار داشت : آقای بختیار شرط قبولی تشکیل دولت را مسافرت اعلیحضرت بخارج از کشور قرار داده بود . اعلیحضرت در جواب اصرار من در مورد خودداری از مسافرت ، به اظهارات سفیر آمریکا و ژنرال هویزر اشاره کرده بودند . ژنرال هویزر و ژنرال گس در مذاکراتشان در کمیته بحران اظهار میکردند دولت آمریکا ودولتهای اروپای غربی هم‌دیگر از اعلیحضرت پشتیبانی نمینمایند و تاکید مینمودند دولت آمریکا ازدولت بختیار پشتیبانی و اضافه میکردند که برای برقراری آرامش در کشور بنا بخواسته ملت ایران مسافرت اعلیحضرت ضروری است . از طرف دیگر مسافرت اعلیحضرت با توجه به مصاحبه آقای بختیار و تراشن مشهود ، خروج اجباری از ایران و مسافرتی موقت نبود !،

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

لذا من تصمیم گرفتم مسئله را یکبار دیگر در کمیته بحران مطرح کنم ، تا بطور کامل مورد بحث و بررسی قرار گیرد ، و نتیجه را بعرض اعلیحضرت برسانم و همچنین در مذاکرات بعدی هم در جواب اظهارات ژنرال هویزر و گس آن نتایج مطرح شود .

بطوریکه بعدا در تاریخ ۱۵ مردادماه ۱۳۵۸ آقای یزدی وزیر امور خارجه آقای بازرگان متن پیامهای مبادله شده میان آقایان کارتر و خمینی را فاش کرد ، معلوم شد همزمان با تشکیل دولت آقای بختیار یعنی ۱۸ دیماه ۱۳۵۷ (۸ ژانویه ۱۹۷۹) آقای کارتر بوسیله دو نفر ازطریق رئیس جمهور فرانسه پیامی به آقای خمینی فرستاده "... خمینی را تهدید کرده که اگر از دولت بختیار حمایت نکند در ایران حمام خون براه خواهد افتاد ... جیمی کارتر خواسته است که ... خمینی تمام نیروی خود را بکار برد تا از مخالفت با بختیار جلوگیری شود در پیام گفته شده است که مخالفت با بختیار خطرات زیادی دارد که به تلفات منجر خواهد شد. جیمی کارتر فکر میکند که بنفع همه خواهد بود که از هر نوع انفجاری احتراز بشود. خروج شاه قطعی است که در آینده نزدیکی رخ خواهد داد. آنچه لازمست بدانید خطر دخالت ارتش است و با این خطر اوضاع بدتر خواهد شد . آیا بهتر نخواهد بود که یک دوره سکوت و آرامش بوجود آید؟ کارتر آرزو دارد که این پیغام کاملا مخفی و محرمانه بماند. دکتر یزدی گفت متن این پیام در کنفرانس چهار کشور درجزایر کارائیب که در همان زمان تشکیل شده بود تهیه شد ... " (۱۸)

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

در جلسه بعد که کمیته بحران با حضور ارتشبد طوفانیان سپهبد بدره‌ای ، سپهبد ربیعی ، دریاسالار حبیب الهی و سپهبد مقدم تشکیل بود اظهار کردم :بطوریکه قبلا با طلاع تیمساران رسانیدم ، اعلیحضرت در جواب اصرار من در باره خودداری از مسافرت ، به ملاقات و اظهارات آقای سولیوان سفیر آمریکا و ژنرال هویزر اشاره فرمودند. در مذاکرات قبلی ملاحظه کردید که ژنرال هویزر اظهار نمود :" دولت آمریکا و دولتهای اروپای غربی هم دیگر از اعلیحضرت پشتیبانی نمینمایندو برای برقراری آرامش ، بنا به خواسته ملت ایران مسافرت اعلیحضرت ضروری است" و همچنین اضافه کرد که :" دولت آمریکا از دولت بختیار پشتیبانی میکند ، ارتش نیز لازمست از آقای بختیار پشتیبانی نماید" . بنا بر این بنظر من ضرورت داردر اینجلسه این مسائل مهم را مورد بحث و بررسی قرار داده ، تا پس از عرض گزارش نتیجه به اعلیحضرت ، در ملاقات بعدی جواب ژنرال هویزر داده شود و از تیمساران خواستم که نظرات خودشانرا در اینمواردا ظهارنمایند. آقایان امراء هر کدام مطالب و نظراتی را بیان نمودند که خلاصه آنها چنین بود :

ارتشبد طوفانیان اظهار کرد :" من ملاقاتی با ژنرال هویزر داشتم ، ابتدا در باره تعین تکلیف قراردادهای موجود صحبت و سئوال نمود که چه تصمیمی درباره آنها گرفته شده است ؟ سپس اظهار کرد دولت آمریکا از دولت بختیار پشتیبانی مینماید و آماده میباشد تا از ارتش ایران نیز پشتیبانی کند. ولی میگوید

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

که دولت آمریکا معتقد است ، که مسافرت اعلیحضرت ضروریست ، ارتش هم لازم است از آقای بختیار پشتیبانی نماید.

سپهبد ربیعی گفت من دیشب ژنرال هویزر و مستشار نیروی هوائی را دیدم ، همان مطالب جلسه قبل را تکرار مینمودند.

دریاسالار حبیب الهی نیز اظهار نمود :" منهم با ایشان ملاقات داشتم در اینمورد با من هم صحبت کرد " و اضافه نمود :" ژنرال هویزر میگوید ملت ایران اعلیحضرت را نمیخواهند مصلحت کشور در این است که بمسافرت بروند و تنها راه برقراری آرامش در کشور را خروج اعلیحضرت از ایران و پشتیبانی ارتش از دولت بختیار میدانند ".

سپهبد بدره‌ای اظهار داشت :" بطوریکه من اطلاع دارم مسافرت اعلیحضرت قطعی است "،سپس با نگرانی شروع کرد بشکایت از وضع نیروی زمینی و اضافه نمود که :" وضعیت قسمتهای نیرو خیلی خراب ، روحیه پرسنل خیلی ضعیف و در داخل یگانها بی انضباطی عجیبی است نمیدانم چه باید کرد "؟

اظهار نمودم :" تیمسار موافقت بکنید ، امروز مسائلی را که گفتم بررسی کنیم و این موضوع که گفتید بجلسه بعدموکول شود".

ارتشبد طوفانیان اظهار کرد :" من میخواستم ، قبلا راجع به اظهارات ژنرال هویزر در باره پشتیبانی دولت آمریکا توضیحاتی بدهم ، تا روشن شود پشتیبانی که گفته میشود بجز یک مشت حرف و وعده پوچ چیز دیگری نیست ! چه از یکطرف صحبت از پشتیبانی میکنند ، از طرف دیگر آقای اریک فن ماربد (معاون مدیر کمک

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

امنیت نظامی آمریکا) مرتبا در باره موضوع پرداختهای مربوط به قراردادها بمن مراجعه و مطالبه اقساط معوقه را مینمایدکه فعلا مقدور نیست همچنین ژنرال هویزر میگوید دولت ایران هر کمکی را که میخواهد باید رسما تقاضا کند . اینهم جدی بنظر نمیرسد چه مثلا در مورد مواد سوختی ، که مدتیست بعلت فقدان سوخت در نیروها درخواست کرده‌ایم ، اظهار میکند یک کشتی سوخت آورده‌ایم و در خلیج فارس است نه تنها مرتبا قیمت آنرا مطالبه مینماید ، فشار میآورد که ارتش هرچه زودتر ترتیب تخلیه‌اش را بدهد . آنهم با توجه به اعتصابات کارگران و کارمندان بنادر و شرکت نفت عملا غیر قابل اجراست . در صورتیکه اگر واقعا میخواستند بما کمک کنند میتوانستند همانطور که برای نیروی هوائی از طریق هوا مقداری سوخت دادند، برای سایر نیروها هم از طریق هوا سوخت برسانند . باین ترتیب ملاحظه میکنید که موضوع پشتیبانی آمریکا از ارتش جز حرف چیز دیگری نیست ".

سپس بحث در باره بقیه مسائل مذکور بعمل آمد ، پس از بررسی همه جانبه مسائل باتفاق آراء بنتایج زیر رسیدیم :

ـ در باره مسافرت اعلیحضرت ، اگر چه آقای بختیار باین شرط نخست وزیری را قبول و دولت را تشکیل داده است ، با وجود این چون قطعی است که با مسافرت اعلیحضرت از کشور نه تنها آرامش برقرار نخواهد شد ، بلکه بعلت موفقیت مخالفین بی نظمی بیشتری در کشور حکمفرما و بی انضباطی و تضعیف روحیه در نیروهای مسلح شاهنشاهی بحد اعلا خواهد رسید . با توجه باینکه اعلیحضرت

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

در موقع تشکیل دولت آقای بختیار فرموده‌اند :" ... اگر این استراحت در خارج از ایران باشد ..." (۳) علیهذا هرکدام ازما در شرفیابی تا آنجا که مقدورمان است ، در انصراف اعلیحضرت از مسافرت تلاش بکنیم .

– در مورد پشتیبانی ارتش از دولت آقای بختیار نیز باین نتیجه رسیدیم ، که در حقیقت تنها راه امکان عملی پشتیبانی از دولت قانونی و برقراری آرامش در کشور عبارتست از : جلوگیری ازآمدن آقای خمینی بایران ، ممانعت از تحریکات ، بخصوص برنامه‌های رادیو بی بی سی ، و ورود اعلامیه‌ها و کاستهای مشارالیه به کشور . و مقرر شد که بعد از گزارش نتیجه بررسی کمیته بحران بحضور اعلیحضرت و کسب اجازه ، این نکات بطور صریح به ژنرال هویزر ابلاغ گردد .

در اولین شرفیابی مراتب را بشرح مذکور بعرض رسانیدم مورد تصویب قرار گرفت . در مذاکره بعدی که با مستشاران داشتیم ، ژنرال هویزر مجددا ضمن اشاره به لزوم مسافرت اعلیحضرت ،مسئله پشتیبانی دولت آمریکا از دولت بختیار و همچنین ضرورت پشتیبانی ارتش از ایشان را تکرار نمود .

من در جواب اظهار کردم : اعلیحضرت در باره پشتیبانی ارتش از دولت قانونی اوامری فرموده‌اند ، و در اجرای آن تردیدی نیست ، ولی تنها راه عملی امکان پشتیبانی از دولت و برقراری آرامش و امنیت در کشور که مورد نظر میباشد ، بعقیده ما اینستکه باید از آمدن آقای خمینی بایران جلوگیری شود و از

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

تبلیغات رادیو بی بی سی که تحریک میکنند و همچنین ورود اعلامیه‌های آقای خمینی که سبب اغتشاش در کشور میگردد ممانعت بعمل آید، والا تا موقعیکه اعلامیه‌های صادره آقای خمینی از طریق رادیو بی بی سی منتشر میشوند تظاهرات، اغتشاشات و همینطور اعتصابات و تحصنها نه تنها مانند گذشته ادامه خواهدداشت بلکه روزبروز هم بیشتر خواهد شد و اگر آقای خمینی بایران بیاید و ارتش در این اوضاع و احوال کشور بخواهد با استفاده از اسلحه در مقابل مردم، آرامش و امنیت را در کشور برقرار نماید، خونریزی غیر قابل تصوری بوجود خواهد آمد بدون اینکه نتیجه مطلوب حاصل شود، بنابراین اگر دولت آمریکا واقعا می‌خواهد بما کمک کند تا دولت بختیار موفق شده و امنیت و آرامش در مملکت برقرارگردد، باید از آمدن آقای خمینی به ایران جلوگیری شود.

ژنرال هویزر اظهار کرد: "من امشب با رئیس جمهور صحبت و پیشنهادات شما را خواهم گفت".

سپهبد ربیعی در اینباره در دفاعیات خود چنین میگوید: "قره‌باغی سه چیز از هویزر درخواست میکرد، اول اینکه حضرت امام را مجبور کنند اعلامیه کمتری بین مردم منتشر کند، دوم اینکه حضرت امام سفر خود را به ایران بتعویق بیاندازد، سوم اینکه بی بی سی را ساکت کنند ... هویزر هم گفت من همین امشب با کارتر تماس دارم به اطلاع او خواهم رساند". (۳۱)

در مجله واشنگتن کوارترلی آقایان مایکل لدین و ویلیام

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

لویس در اینمورد چنین مینویسند :" چندین ژنرال نزدیک بشاه ... از هویزر سه تقاضا داشتند : ۱ـ تضمین اینکه (آمریکا) به خمینی اجازه بازگشت به ایران را نخواهد داد. ۲ـ قطع برنامه‌های فارسی رادیو بی بی سی . ۳ـ قطع ورود و توزیع بیانیه‌ها و کاستهای آیت اله خمینی . هویزر درخواستهای آنها را بکاخ سفید اطلاع داد ولی هرگز جوابی نگرفت ". (۱۹)

در ملاقات بعدی از ژنرال هویزر سئوال کردم نتیجه صحبت با آقای کارتر چه شد؟ جواب داد :" میدانید که برنامه رادیو بی بی سی در دست ما نیست ! " ، گفتم از دولت انگلستان دوست متحدتان بخواهید. بدون اینکه در اینمورد جوابی بدهد، درباره جلوگیری از اعلامیه‌ها و آمدن آقای خمینی اظهار داشت :"واشنگتن مشغول بررسی است و من منتظر جواب وزیر دفاع و وزارت امور خارجه هستم " . سپس اضافه کرد :" فکر میکنم که خوبست تیمسار با مهندس بازرگان و دکتر بهشتی نمایندگان جبهه مخالفین و خمینی ملاقاتی بکنید " ! و بدون اینکه منتظر جواب از طرف من بشود، بلافاصله از ژنرال گس خواست که شماره تلفن آنها را برای ما بیآورد. ژنرال گس از دفتر خارج شده و در مراجعت چند شماره تلفن آورده روی میز گذاشت . ژنرال هویزر اظهارکرد :" اینها شماره تلفن دکتر میناچی است ، هرموقع بخواهید ایشان ترتیب ملاقات آنها را با تیمسار خواهد داد " !

ضمن تعجب از پیشنهاد ژنرال هویزر در جواب گفتم : بنظر من این قبیل مذاکرات موردی نداشته و بی نتیجه میباشد، ارتش

pdf.tarikhema.org
mandegar.tarikhema.org
tarikhema.ir

tarikhema.org

وظایف و ماموریتش روشن است ، اظهار داشت :" این ملاقات بنظر من مفید خواهد بود از این نظر که به بینید آنها چه میگویند"! منکه از اظهارات ژنرال هویزر متحیر شده بودم جواب دادم بنظر من راه حل همانست که قبلا گفته ام . اظهار نمود :" من منتظر جواب واشنگتن هستم ..."

تیمساران و من که از پیشنهاد ژنرال هویزر متعجب شده بودیم متحیر بهمدیگر نگاه میکردیم . بعد از رفتن آنها از سپهبد مقدم سئوال نمودم دکتر میناچی و دکتر بهشتی کی هستند؟ جواب داد :" دکتر میناچی از دوستان آقای مهندس بازرگان است . دکتر بهشتی هم نماینده آقای خمینی در ایران میباشد ". سئوال کردم با آنها آشنائی هم دارید؟ اظهار نمود :" بلی بمناسبت شغلم با غالب مخالفین در تماس هستم ، اعلیحضرت هم اطلاع دارند". به تیمساران گفتم ملاحظه میکنید که ژنرال هویزر تا بحال مرتبا بما میگفت که دولت آمریکا از دولت بختیار پشتیبانی مینماید ، و برای برقراری آرامش در کشور لازمست ارتش از آقای بختیار پشتیبانی کند ، ولی حالا که ما پیشنهادهایمان را داده و استدلال میکنیم که عملا پشتیبانی چگونه باید صورت بگیرد ، در جواب خواسته های ما ، پیشنهاد ملاقات با نمایندگان خمینی و مخالفین را میکنند ، معلوم میشود که بگفته هایشان اعتقاد ندارندو خودشان هم نمیدانند که چه میخواهند و منظورشان چیست . آیا میشود که اینها هر دو طرف را بخواهند ؟! فرماندهان و تیمساران اظهارات مرا تایید کردند ، همه متعجب و ناراحت

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

بودیم . گفتم من جریان را بعرض اعلیحضرت میرسانم و بجلسه خاتمه داده شد .

در شرفیابی بعد از این ملاقات ، من جریان مذاکرات را برحسب معمول بعرض اعلیحضرت رسانیدم . وقتی عرض کردم ژنرال هویزر پیشنهاد نمود که با مهندس بازرگان و دکتر بهشتی ملاقات کنید ، تعجب کرده فرمودند :" خیلی عجیب است ! یعنی چه ، معلوم هست اینها چه میخواهند ؟" عرض کردم ، نخیر معلوم نیست منظورشان چیست ؟ سئوال فرمودند :" شما اینها را میشناسید ؟" عرض کردم در باره مهندس بازرگان ، استحضار دارید جان نثار رئیس دادگاه تجدید نظرش بودم که محکومیت پیدا کرد ، فرمودند :" بلی میدانم " ، ولی بهشتی را نمیشناسم . فرمودند :" ما میشناسیم ، چه میخواهید بکنید ؟ " عرض کردم هرچه امربفرمائید. فرمودند :" شما چه فکر میکنید ؟" عرض کردم فکر نمیکنم ملاقات من با آنها فایده‌ای داشته باشد و اضافه نمودم که من مجددا به ژنرال هویزر پیشنهادات قبلی را تکرار کردم و تاکید نمودم که اگر شما میخواهید بما کمک کنید باید از انتشار اعلامیه‌های خمینی و تبلیغات رادیوی بی بی سی جلوگیری و از آمدن آقای خمینی نیز به ایران ممانعت بعمل آید . فرمودند چه جواب داد؟ عرض کردم اظهار نمود که در انتظار جواب واشنگتن میباشد .

در اینمورد نکته مهم و قابل توجهی وجود دارد که اجبارا قبل از ادامه سخن به بررسی و مداقه آن میپردازم . اعلیحضرت این اظهارات مرا در متن اصلی کتاب " پاسخ به تاریخ " که بزبان

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

فرانسه میباشد در صفحه ۲۴۶ چنین نوشته‌اند :" ژنرال هویـــــزر به ارتشبد قره باغي رئیس‌ستاد من یک پیشنهاد تعجب‌آوری نمود، که یک ملاقاتی برای ارتشبد قره باغی با آقای بازرگان ترتیـــب بدهد . ارتشبد قره باغی این موضوع را بمن اطلاع داد ..." در صورتیکه آقای هوشنگ نهاوندی در ترجمه این کتاب از زبان فرانسه به فارسی در صفحه ۲۷۳ موضوع را باینصورت تغییر داده است :" ژنرال هویزر از ارتشبد قره باغی رئیس‌ستاد ارتش خواست کـــــه ملاقاتی بین او و مهدی بازرگان ترتیب بدهد. ارتشبد قره باغـــی این تقاضا را بمن گزارش داد ..." ! اولا بطوریکه روشن گردیـــد این موضوع برخلاف واقع ترجمه شده است . ثانیا موضوع بصورتیکـــه به فارسی ترجمه شده بدلایل زیر دروغ و غیر قابل تصور میباشد:

۱ـ بطوریکه گفته شد ژنرال هویزر پیشنهاد ملاقات بین آقـــــای بازرگان و من را در حضور ارتشبد طوفانیان و فرماندهان نیـــروی سه گانه بعمل آورد ، که سپهبدربیعي چگونگی را ضمن دفاعیـــات خود بطور روشن بدینشرح بیان کرده است :" ... سرلشگر گس رفـــت بیرون و بعد از اینکه با تلفن با شخصی تماس گرفت آمد درون ـ اطاق ، بعد هویزر گفت : من فکر میکنم به صلاح ارتش باشد کـــه با نمایندگان امام تماس بگیرد، حالا من فکر میکنم تلفنهائیکـــه بما دادند بیشتر از ۲ تا ۳ شماره تلفن بود ..." (۳۱) روزنامه اطلاعات شماره ۱۵۸۲۸ پنجشنبه ۲۳ فروردین ماه ۱۳۵۸. بطوریکـــه گفته شد ، ژنرال گس شماره‌های تلفن آقای دکتر میناچی را آورد و ژنرال هویزر هم اظهار کرد هر موقع خواستید این شخص میتواند

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

ترتیب ملاقات آنها را با شما بدهد، پس خودش امکان ارتباط با آنها را داشته است.

۲- بهیچوجه معقول و قابل قبول نیست که با وجود امکانات سفارت آمریکا در تهران و ارتباطش با مخالفین، ژنرال هویزر برای ملاقات با آقای مهدی بازرگان از من کمک بخواهد! چه آقای بازرگان در باره ارتباط خود در اوایل سال ۱۳۵۷ با سفارت آمریکا چنین مینویسد: "... از جمله با اعضاء برجسته سفارت و وزارت خارجه آمریکا که در رابطه با حقوق بشر بین الملل بودند ملاقاتهائی انجام شد". (۲۷)

در اینجا باید یادآور شد که اصولا اعلیحضرت با وجوداشتن ارتباط با ستاد بزرگ ارتشتاران و دولت بعد از خروج از کشور، بدون اطلاع از چگونگی وقایع و درحالیکه هیچگونه دلیل و مدرکی ارائه نفرموده‌اند و حتی بدون توجه بدستورات صریحی که خودشان بارها در مورد جلوگیری از خونریزی به فرماندهان و بمن داده بودند (که در قسمتهای بعدی مشروحا خواهد آمد) و بخصوص نوشته خودشان: " درهفته های دشوار پایان سلطنتم، من قسمت مهمی از وقت خود را پای تلفن میگذراندم و دستورم همواره چنین بود: کوشش کنید از خونریزی جلوگیری شود " (۲) و نوشته نیوزویک بعد از خروج اعلیحضرت از کشور " قبل از خداحافظی شاه به یک ژنرال بلند پایه گفته بود که مایل نیست ارتش پس از او به یک کودتای نظامی که موجب برهم خوردن برنامه بازگشت وی به ایران باشد دست بزند ". (۱۵) در همان صفحه ۲۴۶ مینویسد

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

:" فقط میدانم که ارتشبد قره باغی قدرت خود را بکار برد تا ژنرالهای زیر دستش اقدامی ننمایند " ! و آقای نهاوندی در اینجا هم با اضافه کردن کلمات " تمام !"و" ارتش ایران " و تغییرات دیگر مطلب را باینصورت ترجمه کرده است :" ارتشبد قره باغی از تمام قدرت خود استفاده کرد تا فرماندهان ارتش ایران را از هرگونه اقدام و تصمیمی باز دارد " !

پس از تحقیق مسلم شد این مطالب تماما شایعات منتشره از جانب اشخاصی مانند ارتشبد اویسی و آقای بختیار میباشد که نامبردگان با استفاده از غیبت من (بعلت ۱۴ ماه اختفاء و عدم امکان خروج از ایران) و همچنین بهره برداری از بی اطلاعی اعلیحضرت از وقایع کشور در آن حالت بیماری و وضع روحی ، بطور مستقیم و غیر مستقیم بعرض شاهنشاه رسانیده اند که خوشبختانه اکنون با گذشت زمان مقاصد آنها بر همگان روشن گردیده است .

در اینجا لازم است بمنظور مزید آگاهی خوانندگان یادآوری گردد که در هفته های اول دولت موقت بازرگان ، در جراید کشور اخبار گوناگونی در مورد " خودکشی " ، " دستگیری " ، "آزادی " آقای بختیار منتشر و سرانجام شایعه " بختیار بوسیله بازرگان نجات یافت " بر سرزبانها افتاد . مثلا در روزنامه کیهان ۲۳ ـ بهمن ۵۷ چنین آمده بود :

" رادیو لندن ساعت ۷ صبح امروز در بخش فارسی خود اعلام کردکه شاپور بختیار پس از استعفاء از مقام نخست وزیری خودکشی کرده

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

است ولی تا این لحظه شایعه خودکشی بختیار تائید نشد. خبرنگار ما امروز کوشش کرد تا بوسیله تلفن با منزل بختیار تماس و از صحت و سقم این شایعه مطلع شود ولی تلفن منزل بختیار جواب نمیداد. یک مقام مطلع در دفتر مهندس بازرگان ، امروز خبر خودکشی بختیار را تکذیب کرد " . (۲۱) و گزارش خبرنگار روزنامه اطلاعات در همان روز ۲۳ بهمن ۵۷ چنین است :

" وقتی مهندس بازرگان راهی تلویزیون است ... از او میپرسم آیا شما بختیار را دیده‌اید؟ ، با لبخند سرتکان میدهد. میگویند استعفایش را بشما داده است ؟، باز هم سرتکان دادن است " (۵۴) خبرگزاری پارس و روزنامه اطلاعات در روز ۲۴ بهمن ۵۷ نیز چنین آورده‌اند : گزارش زیر مقارن نیمساعت قبل از ظهر امروز از " مقر ستاد امام " به روزنامه رسید: " دکتر شاپور بختیار نخست وزیر رژیم سابق دستگیر و به کمیته امام آورده شد "(۱۲) و بالاخره روزنامه اطلاعات روز ۲۵ بهمنماه ۱۳۵۷ چنین آورده‌است :

" دکتر صالح خو سخنگوی کمیته ارتباط با مطبوعات وابسته به کمیته انقلاب در جمع خبرنگاران حاضر شد، وی پس از اعلام اسامی وزراء ... در باره دستگیری دکتر بختیار توضیح داد که‌از نخست وزیر سابق ، بازجوئی خواهد شد و درصورت بیگناهی بلافاصله آزاد میشود" (۱۳)

ولی آقای بختیار بعد از نجات و خروج از کشور بمنظور برائت خود ، شایعه مربوط به خویش را ضمن تحریف مطالبی دیگر در نزد اعلیحضرت بمن نسبت داده لاکن با وجود تلاشهای وی ، موضوع بآن

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

ترتیب که وی در نظر داشته مورد قبول شاهنشاه قرار نگرفته و در صفحه ۲۴۷ کتاب پاسخ به تاریخ با شک و تردید چنین نوشته‌اند :

" آقای بازرگان ممکنست ارتشبد قره باغی را نجات داده باشد"

در صورتیکه آقای نهاوندی در ترجمه کتاب اعلیحضرت به فارسی بعلت همکاری نزدیک با ارتشبد اویسی (درآنزمان) ، این مطلب را هم مانند موارد مذکور قبلی در صفحه ۲۴۷ برخلاف واقع چنین برگردان نموده است : " ارتشبد قره‌باغی بوسیله مهندس بازرگان از قتل نجات یافت " و متاسفانه برخی از خوانندگان کتاب " پاسخ به تاریخ " بدون بررسی و تحقیق و یا حداقل مراجعه به آرشیو نشریات و جراید ، به آنها استناد و بدینطریق شایعات ساخته شده مغرضین را که بمنظور سرپوش گذاردن روی خیانتهای خویش منتشر نموده‌اند ، پذیرفته و دشمنان ایران و ملت ایران نیز در نوشته ها و گفته‌های خود هریک بنوعی از آنها بهره‌برداری نموده‌اند .

آقای بختیار دشمن ارتش شاهنشاهی ایران یکی از آن افراد است که با استفاده از شایعات خود ساخته در کتاب " یکرنگی "اش مدعی است :" ارتش خیانت کرد " ! و ۲۷ نفر فرماندهان نیروهای مسلح شاهنشاهی و امضاء کنندگان اعلامیه بیطرفی مورخ ۲۲ بهمن ۵۷ ارتش را بجای خود " خائن " قلمداد نموده است !! (البته در قسمتهای بعدی مسائل مربوط به این موضوع با ارائه مدارک مشروحا بیان خواهد شد).

سپس تقدیر برگردیم به بقیه جریان شرفیابی بعد از ملاقات

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

با هایزر.

اعلیحضرت بدون اینکه مطلبی بفرمایند شروع کردند به قدم زدن در دفتر و فکر کردن ! در آنموقع من نمیتوانستم دقیقا حدث بزنم که راجع به چه چیز فکر میکنند ؟ تا اینکه بعد از انتشار کتاب " پاسخ به تاریخ " معلوم شد که در آنموقع اعلیحضرت اطلاعاتی داشتند ، که ما از آن بی خبر بودیم و آن عبارت بوده از خبر تغییر رژیم در ایران از طریق سفارت آمریکا که از مدتها قبل از آمدن ژنرال هویزر بایران ، توسط آقای سناتور محمد علی مسعودی باطلاعشان رسیده بود . (۲)

چون اعلیحضرت در مورد پیشنهاد ژنرال هویزر اوامری نفرموده و مرادر اتخاذ تصمیم ملاقات با نمایندگان آقای خمینی ومخالفین آزاد گذاشتند، لذا بعلت اطمینان از بی نتیجه بودن ملاقات ، بآنها جوابی ندادم ، ولی بعد از حدود ۱۵ روز مجددا آقای مهدی بازرگان بوسیله سپهبد مقدم معاون نخست وزیر تقاضای ملاقات نمود که من با درخواست او موفقت نمودم . جریان این ملاقات در جای خود شرح داده خواهد شد .

ژنرال هویزر نه تنها تا روز مسافرت اعلیحضرت ، بلکه تا بعد از ورود آقای خمینی بایران دیگر در ملاقاتهای بعدی صحبتی در اینمورد بمیان نیآورد و تنها مسائل مربوط به نیروها ، و همچنین سایر امور مربوط به مستشاران مورد مذاکره قرارمیگرفت و بهمین جهت ارتشبد طوفانیان و فرماندهان نیروها با آنها در تماس بودند .

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

چند روز بعد از مسافرت اعلیحضرت بخارج از کشوردر جریان یکی از ملاقاتها که با نخست وزیر داشتم ، موقعیکه صحبت از وضعیت عمومی کشور بود، من برحسب معمول هر ملاقات از آقای بختیار در مورد نتیجه اقدامات و مذاکراتش با مخالفین سئوال کردم که :بکجا انجامیده است ؟ ، در جواب اظهار نمود :

" راستی تیمسار، ژنرال هویزر و مستشارانتان چه میگویند ؟ آیا واقعا قول پشتیبانی از دولت را میدهند ؟"

از اینکه نخست وزیر چگونگی پشتیبانی ژنرال هویزر را که بنا به اعلام سخنگوی وزارت امور خارجه آمریکا (۵۸) برای پشتیبانی دولت او بایران آمده بود از من سئوال مینمود خیلی متعجب شدم ! زیرا از یکطرف ژنرال هویزر میگفت که در منزل سفیر آمریکا اقامت داردو آقای بختیار هم اظهار مینمود که با آقای سولیوان (سفیر آمریکا در ایران) مرتبا در تماس میباشد، از طرف دیگر سپهبد مقدم که بعنوان معاون آقای بختیار درجلسات " کمیته بحران " حضور و از جزئیات مذاکرات و بحثهائیکه با ژنرال هویزر میشد اطلاع کامل داشت ، با روابط نزدیکی که با نخست وزیر دارد، قطعا ایشان را از نظریات هویزر آگاه میسازد، بنابراین مطمئن بودم وی میخواهد مسیر صحبت را تغییر دهد! جواب دادم: بفکر کارهای خودشان و تهیه مقدمات خروج مستشاران از ایران هستند، از ارتشبد طوفانیان اقساط معوقه را مطالبه مینمایند که در جریان هستید، در باره پشتیبانی دولت آمریکا هم اطلاع دارید که اظهار میکنند پشتیبانی میکنیم و میگویند

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

کمکی که میخواهید باید رسما تقاضا کنید. ولی بنظر میرسد وعده‌هایشان از مرحله حرف تجاوز نمیکند.

در اینموقع تلفن نخست‌وزیر زنگ زد، وقتی بعد از صحبت گوشی را گذاشت، اظهار نمود در انتظار شخصی بوده که یک پیغام فوری آورده است، و اجازه خواست او را بپذیرد، منهم اظهار داشتم کاردارم باید بروم.

هنگام خداحافظی و ترک دفتر اظهار کرد: " نگران نباشید بزودی همه چیز درست میشود ".

باید اضافه کنم که آقای بختیار در کتاب " ۳۷ روز بعداز ۳۷ سال " درباره ملاقات خود با ژنرال هویزر در صفحه ۱۴ ـ میگوید: " میتوانم چیزی را که بجرات بارها گفتم، تکرارکنم که حتی یک مرتبه نه با تلفن نه حضوری نه با یادداشت، هیچ قسم تماسی با این ژنرال آمریکائی هویزر که به ایران آمده بود پیدا نکردم. "! (۲۰) در صورتیکه آقای هادینک کارتر سخنگوی وزارت امور خارجه آمریکا در ۱۸ بهمنماه ۵۷ بعد از مراجعت ژنرال هویزر از ایران به آمریکا چنین گفت: " روز دوشنبه‌کارتر باتفاق سایروس ونس وزیر امور خارجه و هارولدبراون وزیردفاع با ژنرال رابرت‌هویزر که پس‌از یکماه اقامت در تهران به واشنگتن بازگشت‌گفتگو و تبادل نظر کردند، ژنرال آمریکائی در اینمدت با شاپور بختیار و فرماندهان نظامی ایران دیدار و گفتگو کرده است " ! (۶۱)

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

دستورات شاهنشاه درباره مسائل مختلف قبل از مسافرت

رئیس ستاد بزرگ ارتشتاران معمولا هفته‌ای دو بار روزهای دوشنبه و پنجشنبه شرفیاب میشد . ولی از تاریخ انتصاب من بریاست ستاد بزرگ تا روز حرکت اعلیحضرت یعنی از ۱۴ تا ۲۶ - دیماه ۱۳۵۷ ، علاوه بر روزهای مقرر بارها اعلیحضرت مرا احضار میفرمودند ، بطوریکه تقریبا هر روز یک یا حتی بعضی از روزها دوبار برای شرفیابی بکاخ نیاوران میرفتم .

در مواقعیکه مرا میخواستند ، همچنین در شرفیابیهای عادی بعد از خاتمه بررسی گزارشات شرفعرضی و توشیح فرامین ، راجع به مسائل جاری کشور و ارتش مذاکره میشد و اوامری میفرمودند . اساس و پایه بحثها در موردوضعیت عمومی کشور ، پیدا کردن راه‌حل برای رفع و جلوگیری از آشوب و اغتشاشات ، ایجاد آرامش در مملکت و حفظ انضباط در نیروهای مسلح شاهنشاهی بود . بمنظور تشریح وضعیت عمومی آنزمان مسائل مهمی که در اینمدت درحضورشان مطرح و همچنین اوامری که در باره آنها فرموده‌اند ، بطور خلاصه ذکر میگردد :

باید از خونریزی جلوگیری شود

یکی از مسائلی که بیش از هر چیز آنروزها مورد توجه اعلیحضرت قرار داشت و در تمام شرفیابیها چه قبل و چه بعد

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

از انتصاب من بریاست ستاد بزرگ روی آن تاکید مینمودند موضوع " جلوگیری از خونریزی " بود که علاوه بردستورات حضوری غالبا در اینمورد تلفن هم میکردند. در زمانی هم که من عهده‌دار وزارت کشور بودم در موقع برگزاری راپیمائیها و یا تظاهرات مخالفین در تهران و شهرستانها با حمله مردم به مجسمه‌های اعلیحضرت و پائین کشیدن ، شکستن و یا آتش زدن آنها شخصا تلفن و تاکید میکردند، که مبادا مامورین ژاندارمری و شهربانی تیراندازی کنند . وقتی در جواب عرض میکردم که در شهرها حکومت نظامی اعلان شده ، و کلیه مامورین انتظامی تحت امر فرماندارن نظامی هستند و برابردستورات آنها عمل میکنند ، میفرمودند:" میدانیم به ارتشبد اویسی دستورات لازم در مورد خودداری از تیراندازی داده‌ایم ، شما هم بآنها تاکید کنید مبادا مامورین تیراندازی کنند ". منهم بلافاصله اوامر را به فرمانده ژاندارمری و رئیس شهربانی کشور ابلاغ میکردم .

علاوه بر این دستورات ، اعلیحضرت در شرفیابی که یکی دو روز قبل از مسافرتشان داشتم ، فرمودند :" بطوریکه نخست وزیر میگوید خبر کودتای ارتش که این روزها در اخبار خارجی و در مطبوعات اینقدر تکرار میشود، ایجاد وحشت نموده است ، لازمست آنرا تکذیب کنید ". و در پایان اوامرشان اضافه کردند :" مراقبت کنیدکه از فرماندهان کسی دیوانگی نکند ". منهم بشرحی که خواهد آمد طی یک مصاحبه مطبوعاتی ضمن تکذیب کودتا تاکیدکردم که تمرد در ارتش سرکوب میشود . (۶)

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

بی‌بی‌سی و اعلامیه‌های خمینی

... اعلیحضرت میفرمودند: " میگویند در تمام نقاط ایـــران حتی در دور افتاده ترین نقاط بلوچستان هر نفر در دستش یـــک رادیو با باطری دارد و برنامه بی بی سی را گوش میکند" ! بنـا براین مسئله دیگری که مورد بررسی قرار میگرفت امکان قطـــع تبلیغات و تحریکات رادیو بی بی سی و اعلامیه‌های خمینی بود.

این موضوع چند بار در هیئت دولت آقای شریف امامی مطرح و در مورد تاثیر تحریکات آن بحث و مذاکره شد و نخست وزیر هم شخصا در اینمورد با سفیر انگلیس مذاکره ولی نتیجه ای حاصل نگردید.

با وجود این بطوریکه قبلا گفته شد موقعیکه آقای پارسونس سفیـر انگلیس برای گفتن تبریک بوزارت کشور آمد شخصا مسئله را مطـرح کردم ، ولی هر گونه اقدامی در باره جلوگیری از پخش برنامه‌های رادیو بی بی سی در آنموقع و همچنین در دولت نظامی ارتشبـــد ازهاری بی نتیجه ماند.

در مورد جلوگیری از اعلامیه‌های آقای خمینی هم اعلیحضرت بارها اوامری میفرمودند و این مطلب جزء مشکلات روز بود که ضمـــن مسائل دیگر در کمیته بحران مطرح و مورد بررسی قرار میگرفـت. ضمنا بطوریکه سپهبد مقدم اظهار میکرد، در اینمورد اوامری بـه ایشان هم میفرمودند و وی بعلت تماسی که با روحانیون و غالـب رهبران جبهه مخالف داشت اقداماتی بعمل میآورد...

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

بطوریکه قبلا هم گفته شد، مسئله قطع تبلیغات و تحریکات رادیو بی بی سی و همچنین اعلامیه‌های خمینی، در مذاکرات با ژنرال هویزر مطرح و به نامبرده پیشنهاد گردید که متاسفانه آنهم منتج به نتیجه نشد.

www.KetabFarsi.com

mandegar.tarikhema.org

tarikhema.org

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

نگرانی ارتش از اثرات مسافرت اعلیحضرت بخارج از کشور

از زمانیکه مسئله مسافرت اعلیحضرت بخارج از کشور مطرح شد در هر فرصتی که مقدوربود در جهت انصراف ایشان از مسافرت مطلبی عرض میکردم . بعد از انتصاب بریاست ستاد بزرگ ارتشتاران و بررسی آمار غایب و فراریان نیروها و روحیه پرسنل ارتش شاهنشاهی ، ضروری دیدم که در مورد اینموضوع تاکید بیشتری گردد زیرا با توجه به وضع بحرانی و خطرناک کشور و بخصوص احتمال تشدید نفوذ جبهه‌های مختلف مخالفین (مذهبیها ، جبهه ملی ها ، توده‌ایها) در داخل نیروهای مسلح ،موضوع خروج اعلیحضرت از کشور برای مملکت و ارتش حیاتی ترین مسئله بود.

در یکی از شرفیابیهای روزهای اول ، پس از شرح مشکلاتی که در صورت خروج اعلیحضرت از ایران نیروهای مسلح با آن روبرو خواهند بود عرض کردم :" گفته میشود که در صورت مسافرت مراجعتی در بین نیست " و ضمن یادآوری اثرات این اخبار در روحیه و انضباط نیروهای مسلح ، اضافه کردم که نه تنها تعداد غائبین و فراریان افسران و درجه داران و سربازان وظیفه روبافزایش است ، بلکه بتعداد غائبین و فراریان پرسنل کادر ثابت نیز روزانه اضافه میگردد. بنابراین معلوم نیست وضع روحی نیروهای مسلح شاهنشاهی با این کیفیت بعداز مسافرت اعلیحضرت بچه وضعی خواهد بود و استدعا کردم که از مسافرت صرفنظر نمایند با

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

تعجب فرمودند :" چه میگوئید ، الان سفیر آمریکا و ژنرال هویزر اینجا بودند و منظورشان از ملاقات اطلاع از روز و ساعت مسافرت ما بود " ! و با ناراحتی اضافه کردند :" نمی فهمیم منظور اینها چیست و چه میخواهند ؟" ، چون اعلیحضرت منتظر جواب بودند ، عرض کردم : با تسلطی که شاهنشاه بمسائل بین المللی دارید بهتر میتوانید حدث بزنید که چه میخواهند . چون سکوت کرده و جوابی ندادند ، اضافه کردم : بنظر میرسد که مسئله عدم موافقت با تجدید قرارداد نفت با کنسرسیوم باشد . فرمودند :" نه موضوع نفت که نیست ، ولی نمیدانیم چیست ؟ " البته من اصرار خودم را در باره عدم قبول مسافرت مجددا استدلال کردم بدون اینکه چیزی بفرمایند بحالت تائید گوش میدادند و فرمودند :" ببینم چطور میشود ".

در جلسه دیگری چون فرصت را مناسب یافتم مجددا در باره انصرافشان از مسافرت اصرار نموده عرض کردم :" اعلیحضرت فکر مملکت و ارتش را بفرمائید در این اوضاع و احوال بعد ازمسافرت اعلیحضرت وضع نیروهای مسلح چه خواهد شد "، فرمودند :" مدتیست که قرار است برای معاینه بخارج برویم "، عرض کردم :" اگر تشریف ببرید با توجه باخبار روزنامه‌ها ممکن است مراجعتی در بین نباشد "، چیزی نفرمودند . ولی بعدا در کتاب پاسخ به تاریخ نوشتند :" بعضی از اطرافیان بمنظور آرام سازی محیط ، بمن توصیه میکردند چند هفته‌ای از ایران دور شوم ، فرماندهان ارتش از من میخواستند درکشور باقی بمانم تا نیروهای مسلح از

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

هم پاشیده نشوند ". (۲)

در یکی دیگر از شرفیابیهای روزهای آخر درکاخ نیاوران ، در اطاق انتظار مجاور دفتر اعلیحضرت نشسته بودم ، که مدت انتظار بیش از معمول طول کشید ، چگونگی را از آجودان کشیک روز سئوال نمودم اظهار کرد ، اعلیحضرت مهمان خارجی دارند و آقای لرد جورج براون وزیر اسبق امور خارجه انگلیس (از دوستان قدیمی اعلیحضرت) شرفیاب است . بعد از مدتی برای شرفیابی خبر کردند ، موقعیکه میخواستم وارد دفتر بشوم آقای جرج براون از دفتر اعلیحضرت خارج میشد .

وقتی وارد دفتر شدم ، اعلیحضرت مشغول قدم زدن بودند و ناراحت بنظر میرسیدند ، بعد از گزارش مسائل فوری و عادی ،بر حسب معمول صحبت بموضوع مسافرت کشیده شد ، عرض کردم :" با توجه باخبار روزنامه‌ها و شعارهائیکه بطور مداوم در تظاهرات و راه پیمائیها بر علیه مقام سلطنت داده میشود ، بنظر میرسد که در صورت مسافرت نمیتوان امیدی بمراجعت داشت . یکمرتبه اعلیحضرت برخلاف همیشه فرمودند :" شما که در جریان همه کارها نیستید ! برنامه و طرحی وجود دارد ، شما که همه مطالب را نمیدانید "! و مطابق مواقعیکه نمیخواستند بحث ادامه یابد سئوال فرمودند :" مطلبی نیست ؟ " عرض کردم مطلب فوری نه خیر . اعلیحضرت با عجله دفتر را ترک کردند .

از جمله " شما در جریان نیستید و طرحی هست " خیلی متعجب شدم چون اعلیحضرت فوق العاده ناراحت بودند فهمیدم که دیگر

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

مسافرتشان قطعی شده و با توجه به بیانات اعلیحضرت معلوم بود، که مسلما وعده‌هائی داده شده ولی مورد قبولشان نمیباشد و اعلیحضرت این جمله را برای این فرمودند که دیگر در باره مسافرت حرفی زده نشود.

" واشنگتن ـ یونایتدپرس ـ به اظهار منابع آگاه دولت آمریکا ... با توجه به اوضاع کنونی بعید است که شاه بتواند به ایران باز گردد و حتی استفاده از یک " تعطیلی " کوتاه بمعنای خروج شاه از کشور برای همیشه است ..." (۲۲)

بهر صورت خیلی ناراحت و نگران آینده بودم . بعداز خروج از دفتر و ترک کاخ نیاوران در تمام طول راه به وقایع و اتفاقاتیکه احتمال داشت بلافاصله بعد از خروج اعلیحضرت از کشور و همچنین متعاقبا پیش بیاید فکر میکردم ...

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

ابهام اختیارات رئیس ستاد بزرگ ارتشتاران در غیاب شاهنشاه

با توجه به قطعی شدن مسافرت شاهنشاه و وضع بحرانی کشور، یکی از مسائل مهم برای من ، روشن شدن اختیارات رئیس ستاد بزرگ ارتشتاران بعد از مسافرت اعلیحضرت بود. قبل از اینکه راجع بمذاکره در اینمورد با اعلیحضرت (که یکی از نکات مهم و تاریک وقایع اخیر ایران است) توضیح بدهم لازمست دو نکته را یادآوری کنم .

اول اینکه آنروزها اعلیحضرت نه تنها به مسائل بعدازمسافرت بی توجه بودند ، بلکه بمسائل و امور و انتصابات ارتش که همیشه مورد نهایت علاقه ایشان بود (جز در یک مورد آنهم انتصاب سپهبد بدره‌ای بعنوان فرمانده نیروی زمینی و مسئول گارد شاهنشاهی که خودشان تعین فرمودند) توجهی نداشتند.

نکته دوم توضیح در باره اختیارات رئیس ستاد بزرگ بطورکلی، در ارتش شاهنشاهی ایران است . در ایامیکه اعلیحضرت در کشور حضور داشتند ، روش جاری این بود که فرماندهان نیروهای مسلح مستقیما شرفیاب و در باره امور مربوط به نیروی خود کسب دستور میکردند . و بدینترتیب مسئولیت نیروها بعهده فرماندهانشان بود و رئیس ستاد بزرگ ارتشتاران هیچگونه سمت فرماندهی نسبت به فرماندهان نیروهای سه گانه نداشت . البته برمبنای روش جاری ، معمولا اوامر اعلیحضرت از طریق رئیس ستاد به نیروها

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

ابلاغ میگردید، اما فرماندهان نیروهای سه‌گانه زمینی، هوائی و دریائی مستقیما گزارش کارهای مهم خود را به اعلیحضرت معروض و دستورات لازم را میگرفتند و نتیجه را به ستاد منعکس میکردند تا ستاد بتواند اقدامات و هماهنگیهای ضروری را درباره اجرای اوامر فرماندهی معمول دارد.

(اعلیحضرت نسبت به این موضوع حساسیت خاصی داشتند، بطوریکه قبلا نیز اشاره شد، هنگامیکه میخواستند اوامری در مورد پشتیبانی ارتش از دولت بختیار بفرمایند، چون یک امر بیسابقه و تازه‌ای بودکه صورت میگرفت، مخصوصا ابتدا فرمانده نیروی زمینی را تعیین و سپس فرماندهان نیرو را احضار تا بحاضرین تفهیم نمایند که فرماندهان نیروها کماکان مستقل بوده و فقط اوامر اعلیحضرت فرمانده کل قوا را اجرا خواهند کرد.)

فرماندهان نیروها در مورد مسائلی که احتیاج به هم آهنگی با سایر نیروها داشت، مراتب را به ستاد گزارش میکردند. رئیس ستاد بزرگ گزارشات را بررسی و پس از هم آهنگی با سایر نیروها، جریان را بعرض اعلیحضرت رسانیده و اوامر صادره شاهنشاه را بنیروها ابلاغ میکرد.

در مورد اوامر و دستورات مستقیم اعلیحضرت بفرماندهان نیروها، ستاد گزارشات رسیده از نیروها را بررسی جریان را ضمن نظر ستاد بزرگ در آنمورد بعرض میرسانید. کارهای عادی ستادی و اداری نیروها برابر روش جاری توسط ستاد بزرگ ارتشتاران انجام میشد.

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

فرمانده ژاندارمری و رئیس شهربانی کشور هم که جزء نیرو ـ های مسلح شاهنشاهی بودند مثل نیروهای سه گانه عمل میکردند، یعنی شخصا گزارشات خود را بعرض رسانیده و دستورات مربوطه را اخذ مینمودند.

بهمین علت بود که در مواقع مسافرت رسمی یا غیر رسمی اعلیحضرت بخارج از کشور حتی برای مدت کوتاه بمنظور جلوگیری از ایجاد وقفه در امور نیروها، فرمانی بنام رئیس ستاد صادر و از طریق دفتر مخصوص رسما بستاد بزرگ ابلاغ میگردیدو اختیارات لازم برای اتخاذ تصمیمات ضروری و فوری عملیاتی و همچنین سایر امور مربوط به نیروهای سه‌گانه زمینی، هوائی و دریائی برای مدت مسافرت، به مشارالیه واگذار میشد.

(بعنوان فرمانده ژاندارمری و رئیس شهربانی کشور نیز با وجود اینکه بعلت داشتن فرماندهی و ریاست مسئول بودند فرمانی جداگانه برای هر یک و بهمین مضمون صادر میگردید.) تا چنانچه در مدت مسافرت اعلیحضرت اتفاق فوق العاده‌ای پیش آید و یا امنیت کشور در خطر باشد، رئیس ستاد بزرگ ارتشتاران بتواند از طرف اعلیحضرت تصمیمات لازم را اتخاذ و بموقع اجرا بگذارد.

بنابراین با توجه به روش جاری و معمولی مسافرتها که بقدری عادی و جای هیچگونه تردیدی در اجرای آن وجود نداشت (زیرا این رویه هیچگاه ترک نمیشد) ، لذا منتظر بودم که برحسب معمول قبل از مسافرت اعلیحضرت ، این فرمان به ستاد بزرگ ارتشتاران ابلاغ گردد. ولی تا روزهای آخر خبری نشد، فکر میکردم شاید به

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

علت مشخص نبودن روز حرکت اعلیحضرت این تاخیر صورت گرفته ،تا اینکه تصادفا دو یا سه روز قبل از مسافرت اعلیحضرت ، در یکی از روزهای شرفیابی ، آقای معینیان رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی را درکاخ نیاوران در اطاق انتظار دیدم و با توجه بنگرانیهای فوق العاده‌ای که نسبت به وقایع بعد از مسافرت اعلیحضرت داشتم از ایشان سئوال کردم که چطور فرمان اختیارات رئیس ستاد تا کنون ابلاغ نگردیده است ؟ ، جواب داد :" تا بحال که امری نفرموده‌اند" !

من با توجه بوضع بحرانی کشور ، نحوه مسافرت اعلیحضرت و تاثیر فوق العاده آن در روحیه پرسنل نیروهای مسلح شاهنشاهی خیلی نگران شدم . در شرفیابی همانروز ، بعد از اتمام گزارشات به اعلیحضرت عرض کردم که فرمان اختیارات رئیس ستاد تا بحال ابلاغ نگردیده است . فرمودند :" فکر نمیکنیم که احتیاج داشته باشید" ! من که فکر میکردم اعلیحضرت در این وضعیت بحرانی علاوه بر اختیارات معمول همیشه ، راهنمائیهائی نیز خواهند فرمود ، انتظار چنین جوابی را نداشتم ، بنابراین خیلی متعجب شدم . ولی با توجه بوضع روحی اعلیحضرت در آنروزها نخواستم بدون بررسی مطلبی بحضورشان عرض کنم و بهتر دیدم که درشرفیابی بعدی موضوع را مجددا مطرح نمایم .

لازمست یادآوری شود که در آنزمان نه تنها من ، بلکه هیچیک از فرماندهان از بیماری سرطان اعلیحضرت که مسلما سبب تشدید وضع روحی نامساعد معظم‌له در آن بحران فوق العاده کشور

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

گردیده بود اطلاعی نداشتیم .

در مراجعت از کاخ در بین راه و همینطور بعد از رسیدن به دفترم ، در تمام مدت در باره جواب اعلیحضرت فکر میکردم .ابتدا اظهارات ارتشبد ازهاری را در زمان دولت نظامی مبنی بر اینکه اجازه فرموده بودند :" فرمانده ژاندارمری و رئیس شهربانی کشور شرفیاب نشوند ، و وزیر کشور خودش کارهای این دو سازمان را انجام بدهد ، بنظرم رسید" ، سپس وضعیت خاص و بحرانی کشور ، که آنروزها را با گذشته متفاوت میساخت بخاطرم آمد .

پس از تجزیه و تحلیل مسائل روز باین نتیجه رسیدم ، که جواب اعلیحضرت باینصورت ، ممکن است ناشی از دوعلت باشد : یکی تشکیل شورای سلطنت و دیگری تغیر روش جاری ستاد بزرگ ارتشتاران که احتمالا اعلیحضرت خود در نظر دارند . با این ملاحظات فکر میکردم که اگر تشکیل شورای سلطنت علت تغیر رویه و عدم صدور فرمان اختیارات باشد ، آقای معینیان در جریان امر بوده و بلافاصله در جواب سئوال من آنرا اظهار میکرد ، و اگر فرض کنیم که ایشان بعلتی از بیان مطلب خودداری کرد ، اعلیحضرت خودشان در جواب میفرمودند که با تشکیل شورای سلطنت ، دیگر ضرورتی به دادن اختیارات نیست ، ولی چون بدون ذکر علت فرمودند :" فکر نمیکنیم که احتیاج داشته باشید ، پس احتمالا" در نظر دارند تغیراتی در روش جاری ستاد بزرگ ارتشتاران بدهند . بنابراین بمنظور روشن شدن نحوه کار ستاد بزرگ و ارتش شاهنشاهی بعد از مسافرت اعلیحضرت که یک امر حیاتی بود ،

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

تصمیم گرفتم یکبار دیگر با مطرح کردن مسئله روابط ستاد بزرگ ارتشتاران با وزارت جنگ در مدت مسافرت ، موضوع را پیگیری و از شاهنشاه استفسار نمایم .

ستاد بزرگ با وزارتجنگ کاری ندارد

قبلا باید یادآوری گرددکه روابط ستادبزرگ ارتشتاران با وزارت جنگ ، در زمان حضور اعلیحضرت ، برابر اوامر شاهنشاه و روش جاری ارتش شاهنشاهی از اینقرار بود که : رئیس ستاد بزرگ ارتشتاران و فرماندهان نیروهای سه گانه تحت امر مستقیم اعلیحضرت که سمت فرماندهی کل قوا (بزرگ ارتشتاران)را داشتند ، بودند و گزارشات مربوط به ارتش را رئیس ستاد بزرگ و فرماندهان نیرو مستقیما بعرض اعلیحضرت رسانده ، اوامر و دستورات را دریافت مینمودندو فقط موضوع بودجه ومسائل مالی و قوانین مربوط به ارتش ، از طریق وزارت جنگ بدولت و مجلسین داده میشد ، بنابراین وزیر جنگ دخالتی در امور ستاد ارتش و نیروها نداشت .

با این توضیح ، در شرفیابی بعدی پس از خاتمه کارهای جاری بعرض رسانیدم : در مدت مسافرت اعلیحضرت روابط ستاد بزرگ با وزارت جنگ چگونه خواهد بود؟ ، اعلیحضرت متعجب و متغیر شده ، بلافاصله با تندی و ناراحتی فرمودند:" وزارت جنگ با ستادکاری ندارد ، مثل همیشه عمل خواهید کرد" . چون دیدم اعلیحضرت خیلی ناراحت شدندو بهیچوجه میل ندارند در اینمورد صحبت ادامه پیدا کند ، اجبارا بازهم با توجه به وضع روحی شاهنشاه درآنروزها ،

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

از پیگیری بیشتر مطلب صرفنظر نمودم .

ولی پس از طرح چنین سئوالی از طرف من که برخلاف روش جاری ستاد بزرگ بودو اعلیحضرت هم انتظار آنرا نداشتند، رویدادی بشرح زیر اتفاق افتاد :

بطوریکه قبلا گفته شد روزهای شرفیابی رئیس ستاد و فرماندهان نیروهای مسلح در هفته دوبار بود (روزهای دوشنبه وپنجشنبه)، ولی قبلا مقرر فرموده بودند که اگر گزارشی نباشد شرفیاب نشویم. چون در روزهای آخر ، شرفیابیها بعلت وضع بحرانی کشور افزایش و گاهی بروزی دو بار هم میرسید، از این روی اتفاقا روز بعد از شرفیابی اخیر ، بعلت آنکه روز قبل ، غروب شرفیاب شده بودم و از طرفی گزارش فوری وجود نداشت ، بکاخ نرفته و در ستاد مشغول بررسی گزارشات بودم . ناگهان نزدیکیهای ظهر آجودان کشیک کاخ تلفن زد و اظهار داشت : " اعلیحضرت فرمودند سئوال کنید چرا رئیس ستاد و فرماندهان نیرو امروز نیامدند؟"،جواب دادم من از فرماندهان نیرو اطلاعی ندارم ، ولی چون دیشب شرفیاب بودم و گزارش فوری هم نبود امروز شرفیاب نشدم ، فکر میکنم فرماندهان نیرو هم گزارشی نداشتند والا شرفیاب میشدند . آجودان کشیک کاخ اظهار نمود :" از تیمسارن هیچیک امروز نیامده‌اند" . اظهار کردم : مدتیست که امر فرموده‌اند فرمانده ژاندارمری و رئیس شهربانی کشور هم شرفیاب نشوند. اظهارنمود :" بسیار خوب من مراتب را بعرض میرسانم .

بعد از چند دقیقه مجددا آجودان کشیک تلفن زده اظهار کرد :"

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

فرمودند تیمسار بعد از ظهر شرفیاب بشوید و بفرماندهان نیرو هم ابلاغ کنید بعداز ظهر بیایند" . بلافاصله چگونگی را از فرماندهان نیرو سئوال کردم اظهار نمودند :" چون گزارشی نداشتیم شرفیاب نشدیم " . ابلاغ نمودم که :" امر فرمودند بعد از ظهر تیمسارن شرفیاب بشوید" و اضافه کردم که حتما اعلیحضرت اوامری دارند .

در شرفیابی بعد از ظهر منتظر بودم اعلیحضرت اوامری بفرمایند ولی امر بخصوصی نفرمودند . فردای آنروز از فرماندهان نیرو هم جریان شرفیابیشان را سئوال کردم اظهار نمودند که اوامر خاصی نبوده است . وقتی در اینمورد با فرماندهان تبادل نظر کردیم باین نتیجه رسیدیم که اعلیحضرت میل ندارندبهیچوجه در روشهای جاری ستاد بزرگ ارتشتاران و ارتش تغیراتی داده‌شودو باینترتیب مسئله ابهام روابط ستاد بزرگ با وزارت جنگ منتفی گردید ولی علت عدم صدور فرمان اختیارات رئیس ستاد بزرگ ، کماکان بصورت ابهام باقی ماند .

به ترتیبی که در بالا گفته شد، در اینجا لازمست یادآوری گردد که اظهارات آقای بختیار در صفحه ۵۱ کتاب " ۳۷ روز بعد از ۳۷ سال " که گفته است : " شاه به آنها گفت ... من بمسافرت که رفتم شما دستور از نخست وزیر خواهید گرفت ، و اگریک مسئله‌ای مثل صدور فرمانی و یا راجع به بازنشستگی و ترفیع امراء یا چنین چیزهائی باشد ... بوسیله وزیر جنگ به نخست وزیر خواهید گفت ..." (۲۰) ، عموما تحریف و کذب محض بوده و اعلیحضرت هیچ

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

گاه چنین مطالبی را عنوان ننمودند. بهترین دلیل خلاف واقع بودن اظهارات آقای بختیار آنستکه در تمام مدتی که من رئیس ستاد بزرگ بودم ، چه قبل و چه بعد از مسافرت اعلیحضرت برابر روش جاری ستاد بزرگ ، در هیچ موردی بوزیر جنگ مراجعه‌ای صورت نگرفت و آقای بختیار نیز بهیچوجه بفکر دخالت در این قبیل امور مربوط به ارتش که حالا بعد از ۴ سال عنوان مینماید ، نبود و بهمین جهت نه تنها در تمام آنمدت که من رئیس ستاد بودم درباره هیچیک از امور مذکور مداخله‌ای نداشت بلکه بطوریکه درقسمتهای بعد خواهد آمد ، حتی وقتی آقای بختیار میخواست رئیس شهربانی جدید انتخاب نماید، مستقیما بمن مراجعه نمود نه به وزیرجنگ .

همچنین صبح روز ۲۲ بهمن ۵۷ وقتی برابر روش جاری ستاد بزرگ ارتشتاران ، ارتشبد شفقت وزیر جنگ برای تشکیل شورای عالی ارتش دعوت شد ، مانند تمام فرماندهان و روسای سازمانهای نیروهای مسلح ، بستاد بزرگ ارتشتاران آمد و بمدت دوساعت و نیم درتمام بحثهای شورایعالی فرماندهان شرکت ، و نظر خود را در حضور ۲۷ نفر امراء حاضر در شورایعالی فرماندهان ارتش ابراز نمود.

هرکاری را با فرماندهان صلاح دانستید بکنید

با توجه به اظهارات آقای بختیار در مورد عدم مراجعت اعلیحضرت از مسافرت خارج از کشور در مصاحبه با مخبرین جراید :

" شاپور بختیار نخست وزیر ایران اظهار داشت که شاه تا چند روز دیگر از کشور خارج خواهد شد، اما در اوضاع و احوال کنونی

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

نمیتوانند بگویدکه خواهد توانست به ایران بازگردد یا خیر ... "
(۱۶) و اخبار گوناگونی که در رادیوهای خارج و بخصوص در
روزنامه‌های کشور منتشر و مسائلی را مانند : " جمهوری اسلامی"،
" جمهوری "،"تشکیل شورای انقلاب اسلامی"، "دولت انتقالی "،
" مجلس موسسان "مطرح میکردند، مهمترین و حیاتی ترین مسئله
برای من ، روشن شدن نحوه انجام وظیفه ارتش بعد ازمسافرت
اعلیحضرت ، در برابر رویدادهای غیر منتظره بود.

در یکی از شرفیابیها در مورد وضع کشور و تکلیف ارتش
بعد از مسافرتشان مطالبی عرض و اضافه کردم : که اگر بعد از
مسافرت اعلیحضرت اتفاقات غیر منتظره و پیش بینی نشده‌ای به
وقوع پیوست چه باید کرد؟ ، اعلیحضرت به این سئوال جوابی
نداده موضوع دیگری را مطرح کردند ! ، منهم بعلت رعایت وضع
روحی اعلیحضرت و به گمان اینکه در فرصتهای بعدی دستوراتی
خواهند داد، از پیگیری موضوع امتناع ورزیدم .

ولی با توجه به عدم صدور فرمان اختیارات رئیس ستاد ، و عدم
علاقه اعلیحضرت به صحبت در باره مسائل بعد ازمسافرت وجوابهای
کوتاه ایشان در هر زمینه ، وضعیت برای من ناراحت و نگران
کننده شده بود. تا اینکه بالاخره تصمیم گرفتم بهر صورت شده
مجددا موضوع را مطرح و کسب دستور نمایم ، اگر چه اعلیحضرت
ناراحت بشوند .

در جلسه شرفیابی بعدی بعرض رسانیدم که با توجه به مسافرت
اعلیحضرت اوامر همایونی در مورد ارتش بعد از مسافرت چیست و

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

چنانچه اتفاقات غیر منتظره‌ای پیش بیاید چه باید کرد ؟

تصور میکنم با توجه به مذاکرات جلسه قبل ، اعلیحضرت انتظار این سئوال را از طرف من داشتند (یا بهر دلیل دیگر که من نمیدانم)، برخلاف گذشته شروع بقدم زدن نموده واو امری در مورد ارتش فرمودند که خلاصه آن چنین بود :

" خوب میدانید که ارتش ما بعد از وقایع شهریور ۱۳۲۰ چه بود و در اینمدت چه زحماتی برای تکمیل و توسعه آن تحمل شده و بالاخره امروز به چه وضعی رسیده است . همه شما ها هم درپیشرفت آن سهمی دارید . این ارتش برای حفظ استقلال کشور ضروری است . تلاش کنید از ایجاد دودستگی در آن جلوگیری شودو بهر قیمتی شده ارتش را حفظ کنید" .

ضمنا اضافه فرمودند که این دستور را به ارتشبد شفت وزیر جنگ نیز خواهیم داد . سپس سئوال فرمودند :" روابط شما با ارتشبد شفقت چگونه است ؟ " ، عرض کردم روابط خصوصی نداریم ولی از تاریخ انتصاب جان نثار در وزارت کشور ، شاید ایشان که سمت استانداری آذربایجان شرقی را داشت ، چون در درجه از من ارشدتر بود ناراحت شده باشد . سئوال فرمودند :" مگر بازنشسته نشده ؟" ، عرض کردم چرا . فرمودند :"عجیب است "! اضافه کردم : بهمین دلیل بود که در دولت آقای شریف امامی ، وقتی ضمن دستور تعویض ارتشبد شفقت فرمودید : " نخست وزیر میگوید ، مدتی است که از وزیر کشور خواسته‌ام بعلت عدم رضایت اهالی آذربایجان شرقی ارتشبد شفقت را تعویض نماید ، تا بحال اقدام نکرده است " ،

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

عرض کردم مشغول بررسی هستیم تا واقعا یک شخص حائز شرایط تر ازایشان پیدا کنیم تا سوء تعبیر نشود. فرمودند :" بلی در نظر داریم ".

چون فرمایشات اعلیحضرت جواب سئوال من نبود ، مجددا عرض کردم که با توجه به مطالبیکه در روزنامه‌ها ملاحظه میفرمائید، و با توجه بوضع بحرانی و اغتشاشات کشور، اگر بعد از مسافرت اعلیحضرت اتفاقات پیش بینی نشده‌ای بروز کرد که برخلاف قانون اساسی بود چه باید بکنیم ؟. در حالیکه بقدم زدن ادامه میدادند، بعد از قدری تاءمل و سکوت فرمودند :" ماکه نمیدانیم چه میشود ؟ هرکاری را با فرماندهان صلاح دانستید بکنید ".

من در همانروزها ، اوامر اعلیحضرت را در مورد حفظ وحدت و تمامیت ارتش شاهنشاهي ، با ارتشبد شفقت وزیر جنگ مطرح نمودم . اظهار داشت :" بلی اعلیحضرت این اوامر را بمن فرمودند واضافه کردند که به تیمسار هم دستور داده‌اند ". در مورد قسمت دوم اوامرشان " هرکاری را با فرماندهان صلاح دانستید بکنید " ، هم قبل از مسافرت اعلیحضرت بخارج از کشور ، آنرا بصورت " بکلی سری " با ارتشبد طوفانیان ، سپهبد بدره‌ای سپهبد ربیعی و دریاسالار حبیب الهی در میان گذاشتم .

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

حکونکی توسیح فرمان حفظ انضباط در نیروهای مسلح شاهنشاهی

بطوریکه گفته شد روزنامه‌ها مرتبا اخبار و مطالبی در باره مسافرت اعلیحضرت نوشته ، و حتی با توجه به مصاحبه نخست وزیر صحبت از عدم مراجعت میکردند. افسران و مقامات مختلف با نگرانی سئوال مینمودند که بعد از مسافرت اعلیحضرت چطور خواهد شد ؟ با توجه به تاثیر تبلیغات بخصوص تبلیغات مذهبی و احتمال تشدید نفوذ مخالفین ، بطرق مختلف در نیروهای مسلح از یکطرف ، و ازدیاد روز افزون تعداد غائبین و فراریان ارتش شاهنشاهی از سربازخانه‌ها از طرف دیگر نگرانی فرماندهان نیرو و من در مورد امکان حفظ انضباط در نیروهای مسلح شاهنشاهی، بخصوص یگانهای رزمی بعد از مسافرت اعلیحضرت بیشتر میشد.

تا اینکه در یکی از شرفیابیها بعرض رسانیدم، که بیش از ۵۰ سال است در ارتش شاهنشاهی ، تمام دستورات و اوامر بفرمان همایونی ابلاغ گردیده و سلسله مراتب و پرسنل نیروهای مسلح شاهنشاهی باین رویه عادت کرده‌اند ، بعد از مسافرت اعلیحضرت مسلما غیبت و فرار بیش از اینکه هست خواهد شد و بی انضباطی ها در یگانها و سازمانها شدت خواهند یافت ، بنابراین استدعا دارد بعلت وضع بحرانی کشور یک فرمانی تهیه گردد که ضمن بیان علت مسافرت ، از پرسنل نیروهای مسلح خواسته شود تا در مدت مسافرت اعلیحضرت انضباط را رعایت و از فرماندهان خود

pdf.tarikhema.org
www.KetabFarsi.com
andegar.tarikhema.org
tarikhema.ir

tarikhema.org

اطاعت کامل نمایند. همچنین تقاضا کردم بیانات اعلیحضرت به صورت نوار هم ضبط شود که تکثیر و به پادگانهای مختلف ارسال تا فرماندهان طی مراسمی به پرسنل ابلاغ نمایند. پیشنهاد من را قبول نموده، خودشان نکاتی را که باید در پیام گنجانیده شود دیکته فرمودند و من یادداشت کردم. متن پیام اعلیحضرت توسط سپهبد رحیمی لاریجانی در اداره یکم ستاد بزرگ تهیه و در موعد مقرر کلیه وسائل آماده گردید. ولی فرمودند :" پر کردن نوار بعلت اینکه مخالفین یک نوار دروغ در باره دادن دستورات کشتار، به تقلید از صدای ما تهیه و در بین مردم پخش کرده‌اند مصلحت نمیباشد ".

در مورد مفاد پیام هم دوبار امر فرمودند که در متن آن تغییر داده شود و خلاصه گرددکه بالاخره خیلی مختصر و در چند سطر تهیه شد. ولی بعلت کمی زمان و جلو افتادن روز حرکت اعلیحضرت، من نتوانستم شخصا بعرض برسانم و برای توشیح، بکاخ نیاوران فرستاده شد. این جریانات تا شب قبل از مسافرت اعلیحضرت بطول کشید، تا اینکه روز ۲۶ دیماه در موقع حرکت در فرودگاه مهرآباد سپهبد بدره‌ای پاکت حاوی پیام را بمن داد وقتی سئوال کردم که امضاء فرموده‌اند ؟ جواب داد نه خیر ! بالاخره خودم فرمان را در اطاق اختصاصی فرودگاه بحضورشان بردم سئوال فرمودند :" فکر میکنید که ضرورت دارد؟ " ، عرض کردم بنظر جانثار با توجه به ضعف فوق العاده روحیه پرسنل و فرار آنها از سربازخانه‌ها و بی انضباطیهائیکه در یگانها ایجاد

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

گردیده مسلما این فرمان برای بالابردن روحیه پرسنل و برقراری انضباط در نیروهای مسلح ضرورت دارد. بهر تقدیر قبول کـــــرده، توشیح فرمودند.

www.KetabFarsi.com
mandegar.tarikhema.org
tarikhema.ir

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

ستاد بزرگ ارتشتاران نباید با اعلیحضرت ارتباط داشته باشد !

همیشه در مسافرتهای اعلیحضرت بخارج از کشور و همچنین در مسافرتهای داخلی موقعیکه مدت مسافرت طولانی بود، ترتیب ارتباط ستاد بزرگ ارتشتاران با اعلیحضرت از لحاظ رمز و ارسال گزارشات توسط گارد شاهنشاهی با هم آهنگی ستاد داده میشد . بدینجهت بعد از آنکه سپهبد بدره‌ای تلفنی اطلاع دادکه اعلیحضرت فردا صبح (۲۶ دیماه ۱۳۵۷) حرکت میکنند، سئوال کردم که ترتیبات ارتباط با اعلیحضرت برحسب معمول داده شده؟ اظهار نمود : نه خیر، گفتم چرا ؟ جواب داد بعرض رسانیدم ، اجازه نفرمودند !، گفتم پس چطور خواهد شد ؟ ضمنا تاکید کردم که اگر مقدور باشد مجددا از طرف من کسب تکلیف کند. پس از گذاشتن گوشی تلفن با خود گفتم چطور ممکنست وقتی فرماندهان و من گزارش شرفعرضی هم نداریم ، سئوال میفرمایند که چرا نیامده‌اند و احضار میکنند، ولی حالا که بمسافرت خارج از کشور میروند، اجازه نمیفرمایند ارتباط با ستاد برقرار شود ؟!

فکر کردم شاید منظورشان ارتباط با گاردشاهنشاهی بوده است . چون شب و دیر وقت بود تصمیم گرفتم که فردا صبح در فرودگاه شخصا موضوع را مجددا بعرض برسانم . بطوریکه در قسمت مسافرت اعلیحضرت خواهد آمد، در پاویون سلطنتی فرودگاه مهرآباد دراطاق اختصاصی بعد از امضای فرمان در باره حفظ انضباط، بعرض رسانیدم :

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

که از سپهبد بدره‌ای در باره برقراری ارتباط سئوال کـــــردم، اظهار نمود که ترتیب ارتباط ستاد بزرگ ارتشتاران با اعلیحضرت در مدت مسافرت داده نشده است، اجازه میفرمائید که ترتیـــب کار داده شود ؟ اعلیحضرت ناراحت شده و فرمودند :" نه خیر! " عرض کردم پس اگر گزارشی فوری بود چگونه بعرض برسد ؟ بـــا تندی فرمودند :" چه گزارشی ، چه کاری خواهید داشت ؟" و از ـ اطاق اختصاصی خارج شده و به سالنی که مشایعت کنندگان حضـــور داشتند ، رفتنـــد . !!

وقتیکه بعد از مسافرت اعلیحضرت در کمیته بحران جریـــان مذاکره در مورد برقراری ارتباط بعد از مسافرت با معظم لـــه را با فرماندهان نیرومطرح کردم ، سپهبد بدره‌ای اظهار نمـــود: عرض کردم که اعلیحضرت نمیخواستند بعد از مسافرت با ایشـــان ارتباط گرفته شود !

ولی اتفاقا چند روز بعد از مسافرت اعلیحضرت در یک جلسه ایکه با حضور ارتشبد طوفانیان و فرماندهان نیروهای سه گانه دردفتر آقای بختیار در نخست وزیری مشغول مذاکره بودیم ، تلفن نخست وزیر زنگ زد ، آقای بختیار گوشی را برداشت در حالیکه منتظـــر بود طرف مقابل صحبت کند ، اظهار داشت :" گفته بودم اعلیحضرت را بگیرند تا سلامی حضورشان عرض کنم " . در اینموقع تلفنچـــی چیزی گفت ، آقای بختیار اظهار کرد :" بسیار خوب صحبت کنند "، احتمالا طرف مکالمه یکی از روسای تشریفات دربار بود که بعد از مختصر صحبت گوشی را داد به اعلیحضرت ، آقای بختیار در جـــواب

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

اعلیحضرت اظهار نمود :" خبر قابل عرضی نیست ، وضع آرامش در کشور رو به بهبودی است ، اعلیحضرت نگران و ناراحت نباشید" بعد اظهار کرد که :" اوامر اعلیحضرت ابلاغ شد، دستوردادم که زاهدی (آقای اردشیر زاهدی سفیر ایران در آمریکا بعد از خروج اعلیحضرت از کشور توسط دولت از شغل خود معزول شده بود) تا یکماه دیگر در سرکارش باشد تا بتواند کارهای اعلیحضرت را انجام بدهد ". سپس اضافه نمود :" بلی قربان چشم ، تا زمانیکه کارها تمام نشده و لازمست آنجا خواهد ماند " . بعد از گذاشتن گوشی اظهار کرد :" فرموده بودند که زاهدی در سفارت آمریکا باقی بماند تا کارهای اعلیحضرت را انجام بدهد". دراین جا باز لازمست که توجه هم میهنان را باین نکته جلب نماید که آقای بختیار از این مذاکره تلفنی با اعلیحضرت نیز مانند سایر موارد بهره‌برداری و مبادرت به افتراء گوئی و تحریف واقعیت نموده است و در کتاب " ۳۷ روز بعد از ۳۷ سال " در صفحه ۶۱ داستانی باینشرح ساخته است :"من در تمام مدتیکه شاه از مملکت بیرون رفته بود، و در مصر و مراکش بود یکمرتبه با تلفن با ایشان صحبت کردم ... و ایشان خواسته بود با من صحبت بکند... اتفاقا من در شورای امنیت ملی بودم و تمام سران ارتش آنجا حضور داشتند . بعضی از آنها خواستند از اطاق بیرون بروند که من آزادانه صحبت کنم بهمه گفتم چیز سری نیست بنشینند ... ایشان از من سئوال کردند که آیا سران ارتش آنطور که من دستور دادم انجام وظیفه میکنند یا نه ؟ بنده بایشان پاسخ

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

دادم که تا آنجائیکه من اطلاع دارم استحکام و انسجام قـــوای نظامی متزلزل نیست و ظاهرا هم متزلزل نبود ، آنچه مسلم است فعل و انفعالاتی که بعدا شد بدستور خارجیها با پادرمیانـــی و قبول ماموریت از طرف فردوست و قره‌باغی بود ..." ! (۲۰)

بطوریکه آقای بختیار میگوید معلوم‌میشود فقط یکمرتبه بـــا تلفن با اعلیحضرت صحبت کرده است . پس مسلما این همین جلســه ایست که گفته شد ، و ارتشبد طوفانیان، سپهبد بدره‌ای ، سپهبـــد ربیعی ، دریاسالار حبیب‌الهی و من آنجا بودیم . و اما مطالـــب برخلاف واقعیکه در اینمورد اظهار نموده :

اولا حضورما برای تشکیل جلسه شورای امنیت نبود بلکه ما پنـــج نفر در این جلسه با ایشان مشغول مذاکره بودیم ، زیرا وزیـــر امور خارجه و وزیر جنگ ، رئیس‌ساواک ، فرمانده ژاندارمـــری و رئیس‌شهربانی کشور و سایر اعضای شورای امنیت حضورنداشتند .

ثانیا مذاکرات تلفنی وی با اعلیحضرت فقط در حد همان مطالبـی بود که گفته شد . بدینترتیب‌که ابتدا آقای بختیار اظهـــار داشت " گفته بودم اعلیحضرت را بگیرند تا سلامی حضورشان عـــرض کنم " در حالیکه عنوان نموده است " اعلیحضرت خواسته بودنـــد با ایشان صحبت‌نمایم " . وقتی مذاکره تلفنی تمام شد اظهـــار کرد" فرموده بودند که زاهدی در سفارت‌آمریکا باقی بمانـــد" و همچنین ضمن صحبت ، برخلاف واقعیت اظهار داشت " وضعیت آرامش در کشور رو به بهبودی است "! در صورتیکه اغتشاشات‌واعتصابات خیلی بیشتر شده بود .

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

ثالثا بهیچوجه صحبتی که مربوط به ارتش باشد و این حرفها که در داستان خود گفته در بین نبود، ارتشبد طوفانیان فرماندهان و من که در کنار ایشان دور میز کوچکی در دفتر نخست وزیر نشسته بودیم چنین مطلبی را نشنیدیم .

وقتی بدقت داستانهای آقای بختیار را بررسی کنیم روشن میشود ، با وجود اینکه بعد از چهار سال جستجو ، اقرار میکند مدرکی ندارد، کماکان وی به اغواگری و فریب مردم ایران مشغول میباشد و ایجاد تزلزل در ارتش را که بدون هیچگونه دلیل و مدرکی بمن نسبت میدهد، در حقیقت ماموریتی بوده است که خارجیها از خود آقای بختیار خواستهاندو نامبرده ابتدا با مجبورکردن اعلیحضرت بخروج از کشور و سپس با ایجاد هرج و مرج در نیروهای مسلح ، که مشروحا باذکر دلیل و مدرک درقسمتهای بعد خواهد آمد، آنرا انجام و خود نیز چهار سال پیش ضمن مصاحبه بدینشرح به آن اقرار کرده است :" با خروج شاه، ارتش را از یکپارچگی ساقط کردم ، تا کشتار نشود"(۶۰)

و اما در مورد ارتشبد فردوست لازمست یادآوری کنم بطوریکه در قسمتهای بعد گفته خواهد شد، روز ۲۲ بهمنماه ۵۷ امیرنامبرده نیز مانند وزیر جنگ و معاون نخست وزیر و تمام فرماندهان و روسای سازمانهای نظامی برابر روش جاری ستادبزرگ بشورای عالی ارتش دعوت و ضمن شرکت در شورا و اظهار نظرات خویش و امضای صورت جلسه ، ستاد بزرگ را ترک نمودو از آن لحظه ببعد تاکنون من هیچگونه اطلاعی از او ندارم .

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

باری برگردیم به موضوع ارتباط با اعلیحضرت بعدازمسافرتشان بخارج از کشور. چند روز بعد از این واقعه سپهبد بدره‌ای در کمیته بحران اظهار کرد که شهبانو به سرلشگر نشاط فرمانده گارد جاویدان تلفن زده فرموده‌اند که دو دستگاه ازاتومبیلهای اعلیحضرت و مقداری وسائل شخصی و چند آلبوم عکس‌که در اطاق خوابشان میباشد برایشان بفرستیم . اجازه میدهید که ترتیب حمل این وسائل با یک‌هواپیمای نیروی هوائی به قاهره داده‌شود، گفتم بلی تیمسار خودتان با نخست‌وزیر مذاکره و ترتیب‌کار را بدهید.

ضمنا در همانموقع از سپهبد بدره‌ای سئوال کردم که شما هم با علیا حضرت تماس‌تلفنی دارید ؟ جواب‌داد نه خیر، ما که نمیتوانیم ارتباط بگیریم ، چون نمیدانیم که چگونه باید ارتباط گرفت و تماس‌با قاهره هم مشکل است، ولی از آنطرف مقدور است و اضافه نمود بطوریکه سرلشگر نشاط اظهار میکند علیاحضرت یکی دو مرتبه شب‌به او تلفن زده و صحبت‌کرده‌اند.

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

شورای سلطنت چگونه تشکیل شد؟

اخبار و شایعات زیادی در باره تشکیل شورای سلطنت و اعضاء آن وجود داشت. بهر حال قبل از انجام مسافرت اعلیحضرت قرار بودکه اعضاء شورا انتخاب شوند. تا اینکه با اعلام اسامی اعضاء بشرح زیر از رادیو وروزنامه‌ها به شایعات خاتمه داده‌شد:

آقایان دکتر بختیار نخست وزیر، دکتر محمد سجادی رئیس مجلس سنا، دکتر جواد سعید رئیس مجلس شورای ملی، سید جلال تهرانی سناتور سابق، محمد علی وارسته وزیر دارائی اسبق، عبدالله انتظام رئیس هیئت مدیره و مدیر عامل شرکت نفت ملی ایران، علیقلی اردلان وزیر دربار شاهنشاهی، دکتر علی آبادی دادستان سابق، ارتشبد عباس قره باغی رئیس ستاد بزرگ ارتشتاران.

فرمانی نیز از طریق دفتر مخصوص شاهنشاهی دائر بعضویت شورای سلطنت صادر گردید، بلافاصله بعد از انتشار اسامی اعضای شورا، از طرف وزارت دربار شاهنشاهی، دعوتی برای تشکیل اولین جلسه شورای سلطنت در ساعت چهار بعد از ظهر روز یکشنبه ۲۴ دیماه ۱۳۵۷ در کاخ نیاوران بعمل آمد.

قبل از ساعت ۱۶ وارد کاخ نیاوران شدم در هال و دم درب اطاق انتظار، آجودان کشیک کاخ و چند نفر از درباریان ایستاده بودندو با عجله اظهار کردند: "تیمسار، اعلیحضرت میخواهند امشب حرکت کنند" و با اصرار تقاضا داشتند که کاری کنید بلکه

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

امشب نروند. و با ناراحتی میگفتند: " اساسا ما آمادگی نداریم و غافلگیر شده‌ایم" . گفتم منکه با اصل مسافرت مخالفم ، حتما با بقیه هم صحبت خواهم کرد بلکه بعقب بیافتد.

اطاقی که برای تشکیل شورای سلطنت در نظر گرفته بودند جنب دفتر اعلیحضرت و اطاقی بود که معمولا شوراها در حضور شاهنشاه در آنجا تشکیل میشد. وقتی وارد اطاق شدم بیشتر اعضاء شورا حضور داشتند، من برای اولین بار با آقایان : وارسته، انتظام و دکتر علی آبادی آشنائی پیدا میکردم ، بعد از معرفی دور میز نشستیم ، هر یک از آقایان گله‌ای از گذشته داشتند که بیان میکردند. بعنوان نمونه اظهارات آقای وارسته بعلت ارتباط با ریشه بحران ایران ذکر میگردد.

آقای وارسته با یک صدای آرام و آمیخته با تاسف و تاثر چنین تعریف کرد :" بعد از ظهر روز ۱۶ خردادماه ۱۳۴۲ بود که عده‌ای از رجال بدعوت تلفنی آقای علاء وزیر دربار وقت در وزارت دربار گرد آمدیم . بدوا مرحوم علاء اظهار نمود دو روز است مملکت دچار هرج و مرج شده است و در شهرها ناامنی ایجاد شده و مردم تظاهراتی برعلیه دولت و بنفع روحانیت مینمایند. زدوخوردهای شدیدی بین مردم و نیروهای انتظامی رخ داده است که متاسفانه عده‌ای کشته و تعدادی هم مجروح شده‌اندو اینوضع نمیتواند ادامه پیدا نماید. امروز ازآقایان دعوت کرده‌ام که نظرات شما رجال قدیمی مملکت که مورد اعتماد مردم میباشید و سوابق طولانی در خدمت به کشور دارید دریافت نموده و بررسی

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

نمائیم که برای آرامش مردم چه باید کرد؟ ، من اظهار کـــردم در قدیم هرموقع که مردم از روشها ناراضی بودند و شکایـــات و اعتـــراضات زیاد میشد و یک چنین بحرانی پیش میآمد ، دولـــت مستعفی میگردیدو رجالی مانند موءتمن الملک و مستوفی الممالک مصدر کار میشدند و چون مردم به آنها اعتماد داشتندومیدانستند که این اشخاص خدمتگزار مردم هستند آرام میگرفتند و با خیـال راحت بسرکار خود میرفتند ، لازمست در اینموقع حساس هم دولـــت مستعفی گشته کسی سرکار بیاید که مورد نظر مردم باشد و دولت آینده‌هم از روحانیت دلجوئی نماید".

آقای وارسته اضافه کردکه :" آقای عبداله انتظام هم ضمـــن تائید مطالب من اظهار نمود ، مقتضی نبودکه اعلیحضرت بقم رفته ، در میدان آنشهر اظهاراتی علیه روحانیت بنمایند . این سخنرانی اعلیحضرت موجب کدورت روحانیت شده است ، لازمست ترتیبی داده‌شود که از روحانیت رفع کدورت شود. گویا پس از خاتمه جلسه ، سپهبـد یزدانپناه یا یکی دیگر از حاضرین شرفیاب شده و اظهار نموده‌که اعلیحضرتا چه نشسته‌اید که در منزل خودتان علیه شما گفتگـــو مینمایند و دولت تعیین میکنند و شما اطلاعی ندارید . اعلیحضرت پس از اطلاع از این جریان اظهار نموده بودند که این رجال را ـ باید در توالت انداخته و سیفون را کشید ... بعدها مرحوم علاء از وزارت دربار معزول گردید ، همچنین انتظام از شرکت نفت کنار گذاشته شد و من و سایرین هم مورد غضب بودیم تا بحال ..."

نخست وزیر آخرین نفر بود که وارد اطاق شد. رئیس تشریفـــات

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

حضور اعضاء را بعرض اعلیحضرت رسانید. چند لحظه بعد شاهنشاه وارد جلسه شدند، بعد ازدادن اجازه نشستن بحاضرین شروع به صحبت کرده مطالبی فرمودند که خلاصه آن بشرح زیر میباشد :

" آقایان در جریان هستند که دولت برابر قانون اساسی تشکیل شده و رئیس دولت از قانون اساسی پشتیبانی مینماید، به ارتش هم دستور دادهایم که از دولت پشتیبانی کند . برابر قانون اساسی لازم بود که شورای سلطنت تشکیل شود ، تادر مدت مسافرت ما برابر قانون وظایفش را انجام بدهد. امیدواریم باینترتیب دولت موفق شود به اعتصابات و اغتشاشات خاتمه داده و آرامش را در کشور بر قرار نماید". بعد روبه روسای مجلسین سنا و شورا کرده فرمودند :" فکر نمیکنم اشکالی در رای اعتماد مجلسین بدولت باشد ". آقای دکتر محمد سجادی رئیس مجلس سنا اظهار داشت :" باتوجه به نظر کلی اکثریت مجلس، فکر میکنم فردا رای اعتماد بدولت داده شود ". آقای دکترجواد سعید رئیس مجلس شورای ملی هم اظهار نمود :" باتوجه به بحران و اوضاع احوال کشور اشکالی بنظر نمیرسد ، پس فردا نمایندگان به دولت رای خواهند داد ".

سپس نخست وزیر قدری در کلیات صحبت و اطمینان داد که بزودی به اغتشاشات و اعتصابات خاتمه داده خواهد شد و استدعا نمود که مسافرت اعلیحضرت بعد از رای اعتماد مجلس صورت گیرد. شاهنشاه نظر اعضای شورای سلطنت را خواستند ،همگی تائیدکردیمکه بهتراست بعدازرای اعتمادمجلسین بدولت اعلیحضرت بمسافرت تشریف

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

ببرند بدینترتیب پیش بینی شد که روز دوشنبه ۲۵ دیماه مجلس سنا و روز سه‌شنبه ۲۶ دیماه مجلس شورای ملی بدولت رای خواهند داد بنابراین مسافرت اعلیحضرت نیز به روز چهارشنبه ۲۷ دیماه ۱۳۵۷ بعد از رای اعتماد مجلسین بدولت موکول گردد. اعلیحضرت این پیشنهاد را تصویب فرمودند. بعد هریک از آقایان مطالب کوتاهی در باره اوضاع عمومی کشور بیان کردند. سپس نخست وزیر برای شرکت در جلسه هیئت دولت کسب اجازه نموده و شورا را ترک کرد. آقای تهرانی در گوش اعلیحضرت مطالبی اظهار میکرد و ایشان میخندیدند و بعد از چند دقیقه جلسه را ترک فرمودند و شورا خاتمه یافت.

باید یادآوری کنم در جلسه مذکور هیچگونه بحثی درمورد انتخاب رئیس شورای سلطنت و مسافرت آقای جلال تهرانی به پاریس مطرح نگردید و معلوم نشد که در موارد مذکور چه موقع تصمیم گرفته شده است؟ چون اعضاء شورا از جریان و چگونگی آن بی اطلاع بودند!، تا اینکه بعدا نخست وزیر گفت آقای سید جلال تهرانی بعلت سابقه دوستی با آیت اله خمینی، با عنوان رئیس شورای سلطنت برای ملاقات با ایشان بپاریس مسافرت خواهد کرد. خبرتشکیل جلسه شورای سلطنت و همچنین مسافرت آقای سید جلال تهرانی رئیس شورای سلطنت در مطبوعات منتشر و از رادیو و تلویزیون نیز پخش گردید. همه در انتظار نتیجه ملاقات آقای تهرانی با آقای خمینی بودند.

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

شایعه شورش و خونریزی در کشور پس از خروج اعلیحضرت از ایران

چگونه دستورات بختیار با برنامه‌های مخالفین هماهنگی داشت ؟

با انتشار خبر تشکیل شورای سلطنت مسافرت اعلیحضرت قطعی شد . آقای بختیار در مصاحبه‌اش با فرستاده مخصوص رادیو فرانسه چنین گفت :"... آنچه مورد احترام ماست تصمیمهائی است که شخص حضرت آیت‌اله میگیرند... بختیار در مورد سفر شاه ایران به خارج از کشور گفت : عزیمت ایشان بسیار نزدیک است اما من نمیتوانم پیش بینی کنم که این سفر چگونه صورت میگیرد ، و پس از آن چه خواهد شد. وقتی از بختیار پرسیده شدکه آیا شاه ایران پنهانی از کشور خارج میشود یا بقصد گذراندن تعطیلات از ایران میرود ، پاسخ دادکه بعقیده او قصد از این سفر بینابین است"(۶) این اظهارات نخست وزیر سبب ایجاد شایعات زیادی در کشور گردید ، بعضی ها میگفتند هر لحظه انتظار میرود اعلیحضرت بیخبر از کشور خارج شوند. عده‌ای معتقد بودند شاهنشاه پنهانی از کشور خواهند رفت . وحشت عجیبی در کشور حکم فرما بود.

سپهبد مقدم رئیس سازمان امنیت میگفت : " گزارشات واصله به ساواک حاکی است که مخالفین در انتظار خروج اعلیحضرت برای آشوب در کشور و بدست گرفتن قدرت میباشند". در اخبار خارجی

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

و همچنین روزنامه‌های کشور اشاره به کودتای ارتش میشد. شایعه شورش مخالفین بمحض خروج اعلیحضرت از کشور، حمله به مامورین و طرفداران رژیم و در نتیجه کودتای ارتش شدیدا سبب وحشت عمومی گردیده بود.

بنا بدعوت نخست وزیر شورای امنیت ملی تشکیل گردید. حاضرین در شورا عبارت بودند از آقایان: بختیار نخست وزیر، میرفندرسکی وزیر امور خارجه، ارتشبد شفقت وزیر جنگ، سپهبد مقدم رئیس ساواک، سپهبد بدره‌ای فرمانده نیروی زمینی، سپهبد ربیعی فرمانده نیروی هوائی، دریاسالار حبیب الهی فرمانده نیروی دریائی، سپهبد محققی فرمانده ژاندارمری، سپهبد رحیمی فرماندار نظامی تهران، سپهبد جعفری جانشین شهربانی کشور، سپهبد خواجه نوری رئیس اداره سوم، سرلشگر پرویز امینی افشار رئیس اداره دوم ستاد بزرگ و من.

آقای بختیار موضوع مسافرت اعلیحضرت و احتمال اغتشاشات بعد از آنرا مطرح نمود. اخبار و اطلاعات مربوط به اوضاع کشورتوسط سپهبد مقدم رئیس سازمان اطلاعات و امنیت کشور مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

نخست وزیر اظهار داشت: " مامورین فرمانداری نظامی و نیروهای انتظامی که در خیابانها هستند، لازمست اوضاع و احوال عمومی مملکت و جریانات روز را خوب درک کنند. اگر بعد از مسافرت اعلیحضرت، در اثر نارضایتیهای سالیان دراز از فشار و زورگوئی دولتها و مامورین، علاوه بر شادی حرکاتی از طرف

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

مردم سربزندباید با خونسردی تلقی نموده و تحمل داشته باشند. و عکس العملی از خود نشان ندهند"! آقای بختیار اضافه کرد:" البته مذاکره و پیش بینیهائی شده است. اتفاق مهمی رخ نخواهد داد. مردم ضمن شادی در خیابانها بسربازها گل خواهند داد. فرمانداری نظامی بآنها ابلاغ کند ناراحت نشوند و به پذیرند". سپهبد بدره‌ای، سپهبد رحیمی و سپهبد مقدم گفتند:" ممکن است این گلها آلوده باشد"، و آقای بختیار اظهار نمود:" بسپارید بگیرند ولی بو نکنند"!...

چون گفته میشد که احتمال دارد آشوب و شورش مخالفین، به محض اطلاع از زمان حرکت اعلیحضرت شروع گرددو همچنین شایعات زیادی در باره کودتای ارتش وجود داشت، بطوریکه قبلا اشاره شد اعلیحضرت بمن فرمودند :" نخست وزیر میگوید: خبر کودتای ارتش که این روزها در اخبار خارجی و روزنامه‌ها تکرار میشود ایجاد وحشت نموده است لازمست آنرا تکذیب کنید". از این رو مقارن مسافرت اعلیحضرت مصاحبه‌ای با مطبوعات بعمل آورده وکودتای ارتش را تکذیب نمودم که جریان آن درروزنامه‌های دوشنبه ۲۵ دیماه ۱۳۵۷ منتشر گردید. (۶) قسمتهائی از این مصاحبه بشرح زیر میباشد :

" ارتشبد عباس قره‌باغی رئیس ستاد بزرگ و عضو شورای سلطنت، امروز در یک مصاحبه مطبوعاتی امکان وقوع کودتائی را پس ازرفتن شاه از طرف ارتش با گفتن جمله " اصلا تصور نمیکنم" بکلی ردکرد. عالیترین مقام مسئول نظامی پس از رفتن شاه در پاسخ این سئوال

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

که : آیا پیش بینی نمیکنید که مقامات و گروههائی در داخل ارتش دست به تمرد از اطاعت دستورات شما بزنند و حرکات خودسرانه انجام دهند که عواقب مصیبت باری خواهد داشت ، صریحا گفت : برابر قوانین و آئین نامه‌های موجود ارتش هرگونه تمرد و عمل خودسرانه بشدت سرکوب خواهد شد ".

"رئیس ستاد بزرگ همچنین در باره این سئوال که آیا هشدار امام خمینی در اینمورد که پس از رفتن شاه ممکن است گروههائی بنام ملت مسلمان به موسسات ارتشی و دولتی حمله کنند، صحیح است ؟ . جواب مثبت داد و اضافه کرد از هم اکنون آثار این حرکات در شهرهائی نظیر : یزد . شیراز . مشهد . کرمانشاه و خوزستان مشاهده شده است".

" سئوال مهم دیگری که ارتشبد قره‌باغی بآن پاسخ مثبت داد... امکان توطئه خارجی برای استفاده از اوضاع بود و خاطر نشان ساخت که : مسلما بیگانگانی که منافعی دارند از ضعف کشور سود خواهند برد، وی سپس پرسید این زمزمه استقلال کردستان که شامل کردهای ایران ، ترکیه ، عراق و سوریه میشود و یا مثلا زمزمه تجزیه بلوچستان چیست ؟، بنابراین تهدید توطئه خارجی وجوددارد، اما اگر ارتش و ملت درکنار هم بمانند این توطئه‌ها خنثی خواهد شد ..." . قره باغی آنگاه تاکید کرد :" ... این روزها مطالبی در باره ارتش شنیده میشود، در تمام سازمانهای اجتماعی مسلما افراد بدهم وجود دارند، ارتش هم یکی از این سازمانها است و مسلما گروهی عناصر نابا ب در ارتش نیز رخنه میکنند. مسلما هر

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

کس خیانتی کرده و عملی خلاف از او سرزده مجازات خواهد شد، ولی این ملت باید بماند و این ارتش برای پاسداری از مرزهای آن ـ باید باقی بماند، اگر پس از سفر اعلیحضرت ارتش و مردم روبروی یکدیگر قرار گیرند نه ارتش خواهد ماند و نه ملت و این آرزوئی نیست که هیچ ایرانی داشته باشد ".

ارتشبد قره‌باغی در جای دیگر گفت :" ... ما که ارتش داوطلب نداریم . این ارتشی است که از افراد خود ملت تشکیل شده است ، به خرج این ملت برای این مردم ..."، ما میخواهیم جلو این ملت سربلند باشیم ،متاسفانه دشمنان میخواهند افتراق ایجاد کنند، آنها در بین ملت و ارتش نفوذ پیدا کرده‌اند...، ارتش برای جنگ با دشمن آماده شده ما فکر میکردیم بایستی با دشمن بجنگیم و زمان جنگ ..."

"قره‌باغی گفت ارتش تا کنون جز حفظ قانون اساسی کاری نکرده است ، ما از دولت قانونی حمایت میکنیم". در پاسخ این سئوال که آیا شما بعنوان مقام ارتشی کشور میتوانید تضمین بدهید ارتش کودتا نکند و یا اگر گروههائی در صدد تمرد برآمدند و متوسل به اقدامات خودسرانه شدند آنرا سرکوب کنید؟ ارتشبد قره‌باغی گفت :

" البته مسلما هیچ ارتشی نمیتواند چنین تضمینی بطور صددرصد بدهد که هیچ فرد یا گروهی در داخل آن خودسرانه دست به اقدام نزند، ولی مسلما اقداماتی از این قبیل بشدت سرکوب خواهد شد " (۶)

بطوریکه ملاحظه میشود این مصاحبه برمبنای دستورات ورهنمونهای

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

اعلیحضرت بوده و شامل سه نکته مهم زیر میباشد :

- تکذیب کودتای ارتش و جلوگیری از خونریزی .
- لزوم حفظ ارتش ووحدت آن بمنظورحفظ استقلال کشور .
- حراست ارتش ازقانون اساسی و حمایت ازدولت قانونی .

که انتشار آن قبل ازمسافرت اعلیحضرت از طریق وسائل ارتباط جمعی سبب ایجاد آرامش عمومی شده و تا حدی مانع اغتشاش و خونریزیهای احتمالی در زمان حرکت اعلیحضرت و یا بلافاصله بعد از خروجشان از کشور گردید.

www.KetabFarsi.com

mandegar.tarikhema.org

tarikhema.ir

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

مسافرت اعلیحضرت بخارج ازکشورچگونه صورت گرفت ؟

قبل از شرح جریان مسافرت اعلیحضرت لازمست خوانندگان به اوضاع عمومی و سیاسی آنروز کشور ، بخصوص بوضعیت روحیه پرسنل نیروهای مسلح شاهنشاهی که مدت ۵ ماه در خیابانها بلاتکلیف ، تحت تبلیغات و اهانتهای مردم بودند آگاهی پیدانمایند. برای این منظور تعدادی از عناوین و اخبار روز قبل از مسافرت اعلیحضرت از روزنامه اطلاعات ۲۵ دیماه ۱۳۵۷ نقل میشود :

" رادیو لندن : بختیار باید تضمین کند که شاه برود و باز نگردد" .

" آیت اله خمینی اظهار داشته تا چند روز دیگر دولت تازه تشکیل خواهد داد که جایگزین دولت بختیار خواهد شد. تولد یک حکومت اسلامی در ایران نزدیک است . وی اضافه نموده من اختیارات شاه را نخواهم داشت و نخست وزیر هم نخواهم شد. کشور اسلامی ایران دارای یک مجلس خواهد بود" .

" مخالفین ضمن اعلان برنامه راهپیمائی روز اربعین ، بریشه کن نمودن طاغوت اشاره کردند. حزب توده ایران ضمن صدور اعلامیه ، خواستار " جنگ مسلحانه " برای پایان دادن برژیم ایران شد. امروز هزاران نفر از تظاهر کنندگان سه مجسمه را در کرمان پائین کشیدند" (۶)

اخبار مربوط به نیروهای مسلح شاهنشاهی : " ساعت ۸ صبح امروز (۲۵ دیماه ۵۷) سرگرد مجید مجیدی رئیس کلانتری بخش یک تبریز

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

در چند قدمی منزل خود بضرب گلوله کشته شد. در تبریز بخانه سرگرد خواجه‌ای با زپرس دادسرای نظامی حمله و آنرا به آتش کشیدند ".

" عکس بزرگی در روزنامه ، سخنرانی یک روحانی از فراز کامیون ارتش نشان میدهد که سربازان در کنار غیر نظامیان بآن گوش میدهند ".

" امروز صدها هزار نفر در مسجد خمینی (مسجد شاه) اجتماع کرده بودند، ماموران فرمانداری نظامی که در اتومبیلها وتانکها و زره پوشهای خود در اطراف مسجد و خیابانهای مجاور مستقرشده بودند فریاد میزدند" بفرمان خمینی ارتش برادر ماست ". (۶)

" آقای دکتر علی امینی در یک گفتگوی تلفنی امکان وقوع کودتای نظامی پس از خروج شاه ازکشور را منتفی دانست و اضافه کرد: ... در شرایط کنونی اگرتوطئه‌ای در کارنباشد که بین ارتش و مردم جدائی بوجودآورد ، کودتائی بوقوع نخواهد پیوست ، چرا که این کودتا نه دردی را در بحران فعلی دوا میکند و نه از حمایت بین المللی بر خوردار خواهد بود ... امینی گفت باید مراقب بود پس از خروج شاه از کشور ، امکان بدست عوامل شناخته شده نداد تا باردیگر بنوعی اوضاع سابق را برقرارکنند " (۶)

این بود خلاصه وضع سیاسی کشور ، روحیه پرسنل نیروهای مسلح و خواسته اکثریت ملت ایران در آنروزها که در تظاهرات وراه‌پیمائیها شرکت میکردند. بطوریکه اشاره شد با توجه بتصمیم شاهنشاه در جلسه شورای سلطنت ، قرار بود مسافرت اعلیحضرت

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

رئیس ستاد نیروهای مسلح: ارتش کودتا نخواهد کرد

اطلاعات

بختیار از مجلس سنا رای اعتماد گرفت

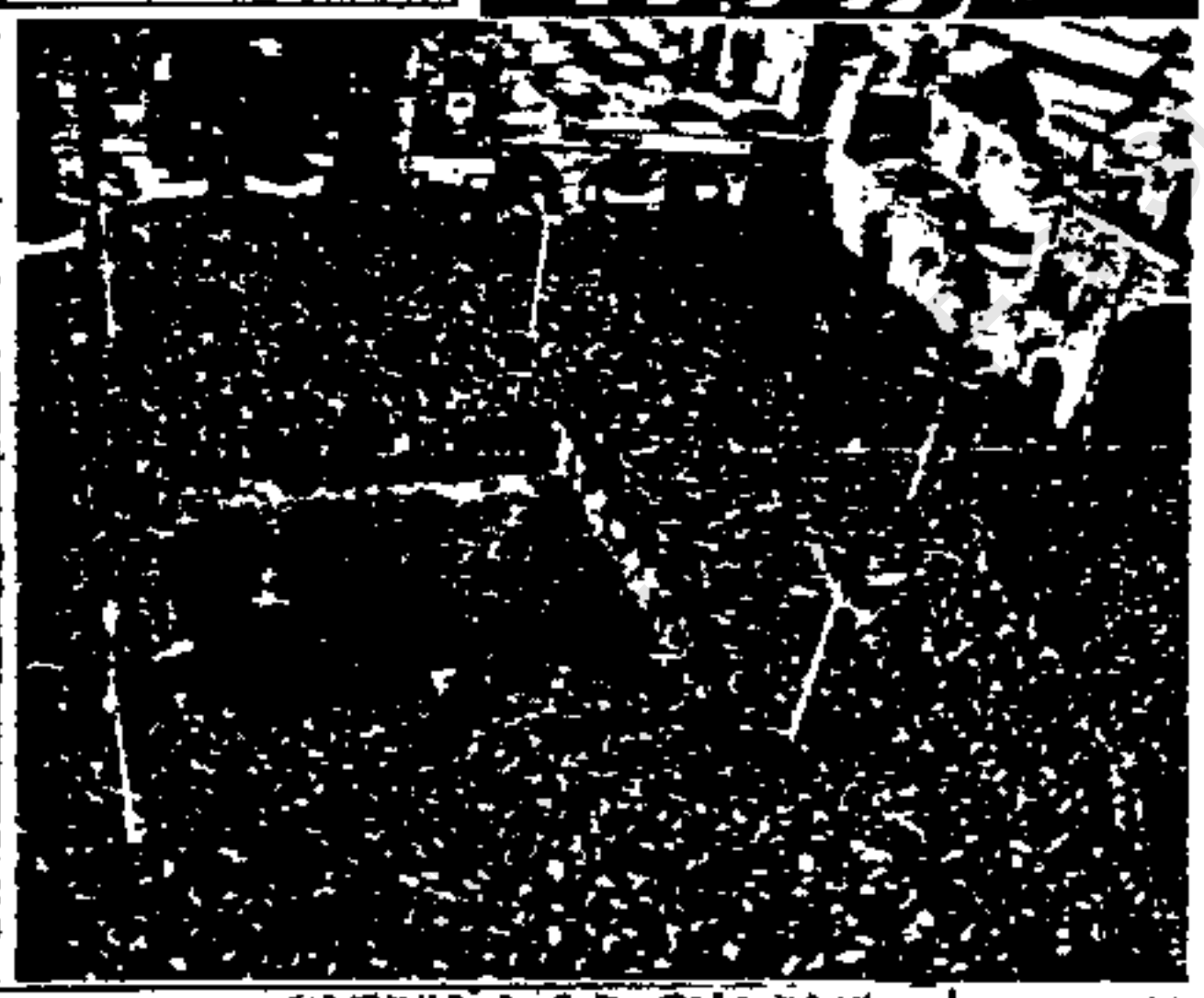
سنا از امام خمینی در حمله به تاسیسات نظامی و دولتی مورد نظر رئیس ستاد بزرگ ارتشتاران قرار گرفت

قره‌باغی: تمرد در ارتش سرکوب میشود

امام خمینی: تا چند روز دیگر دولت تازه تشکیل میشود

روحانیت شیعه همیشه از جمع آوری ثروت به دور بوده است

تظاهرات عظیم امروز در بازار

برنامه کامل راه پیمائی روز اربعین

بختیار: دولت مراشورای انقلاب نمیتواند جارو کند

حزب توده خواهان جنگ مسلحانه شد

بختیار باید تضمین کند شاه برود و باز نگردد

پزشکان و همکاران ارتشی را مامی پذیرند

امام خمینی نامه شاه را پس فرستاد

حمله شدید مسکو به بختیار نخست وزیر

کمونیستها در نهضت عظیم اسلامی قدرتی ندارند

pdf.tarikhema.org

mandegar.tarikhema.org

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

tarikhema.ir

tarikhema.org

بعد از رای اعتماد مجلسین و در روز چهارشنبه ۲۷ دیماه ۱۳۵۷ صورت بگیردولی غروب روز دوشنبه ۲۵ دیماه ۱۳۵۷ که خبر رای اعتماد مجلس‌سنا به دولت آقای بختیاردر روزنامه‌ها منتشر شد، طولی نکشید که سپهبد بدره‌ای تلفنی اطلاع داد: " اعلیحضرت بجای چهارشنبه ، فردا روز سه‌شنبه صبح حرکت‌خواهند کرد و مسافرت خصوصی و غیر رسمی است ". برای مسافرت غیر رسمی هم روش جاری وجود داشت . معمولا نخست‌وزیر، روسای مجلسین ، رئیس‌ستاد و تعدادی از مقامات علاوه بر وزیر دربار و روسای تشریفات ،در فرودگاه حاضر میشدند.

در مورد فرماندهان نیرو قبلا کسب‌تکلیف‌کرده بودم ولی اجازه نداده بودند که بفرودگاه بیایند . حتی بفرمانده نیروی هوائی که بعلت داشتن مسئولیت حفاظت هواپیمای اختصاصی وتشریفا پرواز ، معمولا در مسافرتهای خصوصی و داخلی هم حضور پیدا میکرد، اجازه نفرموده بودند که در فرودگاه حاضر شود.

در حدود ساعت ۱۰ صبح روز ۲۶ دیماه ۱۳۵۷ مشایعت‌کنندگان در پاویون سلطنتی فرودگاه مهرآباد در انتظار اعلیحضرتین بودند. قیافه‌ها همه گرفته ، نگران ، متفکر و دیگر کسی در باره‌مسافرت صحبتی نمیکرد چون همه حرفها زده شده بود.

هواپیمای اختصاصی شاهین جت ۷۲۷ آماده در مقابل پاویون سلطنتی دیده میشد، بعد از مدتی اعلیحضرت و شهبانو با هلیکوپتر تشریف‌آورده مستقیما به اطاق مخصوص رفتند.

بطوریکه گفته شد در مورد برقراری ارتباط ستاد بزرگ

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

ارتشتاران با اعلیحضرت در مدت مسافرت ، از سپهبد بدره‌ای خواسته بودم که مجددا موضوع را بعرض برسانند ، لذا بمحض رسیدن نامبرده نتیجه را سئوال کردم ، جواب داد :" فرمودند لازم نیست "! ضمنا پاکت حاوی فرمان مربوط به تاکید حفظ انضباط در نیروهای مسلح را هم ، بدون اینکه امضاء شده باشد بمن داد! من با توجه بمطالبی که در چند جلسه بعرض رسانده بودم خیلی نگران شدم . چون آخرین لحظات بود و نمیبایستی وقت تلف شود و خوشبختانه اعلیحضرتین در اطاق تنها و کسی در حضورشان نبود ، بلافاصله کسب اجازه کرده شرفیاب گردیدم .

اعلیحضرت ضمن قدم زدن مشغول صحبت با علیاحضرت بودند ، بعد از ورود منهم مدتی مذاکراتشان ادامه داشت ، ولی اعلیحضرت میل نداشتند که در آن لحظات کسی گفتگوهایشان را با علیاحضرت بشنود ، پس از پایان صحبت علیا حضرت به اطاق مجاور رفتند . اعلیحضرت در مورد مذاکراتشان با شهبانو بمن فرمودند :" این مطالب نزد خودتان باشد تکرار نکنید" بهمین دلیل مجاز نیستم در باره گفتگوهای خصوصی اعلیحضرتین مطلبی بیان نمایم .

من ابتدا فرمان تاکید حفظ انضباط در نیروهای مسلح شاهنشاهی را بعرض رسانیدم که بعداز قدری بحث بالاخره توشیح فرمودند .

ضمنا اعلیحضرت مجددا بموضوع حل مشکل مملکت بوسیله دولت از طریق سیاسی اشاره فرموده و در مورد جلوگیری از خونریزی تاکید نمودندو اوامری که قبلا فرموده بودند تکرار کردند : " مواظب باشید که فرماندهان یکوقت دیوانگی نکنندو بفکر کودتا

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

نیفتند ". چند روز بعد از خروج اعلیحضرت از کشور، در روز دو بهمن ۵۷ روزنامه‌ها چنین نوشتند :" نیوزویک نوشته است قبل از خداحافظی ، شاه به یک ژنرال بلندپایه گفته بود که مایل نیست ارتش پس از او به کودتای نظامی که موجب برهم خوردن برنامه بازگشت وی بایران باشد دست بزند . شاه به این ژنرال تاکید کرده بود که دستور دست نزدن بکودتا ازجانب فرمانده کل قوای شما (یعنی خود شاه) است و باید این دستوررا اطاعت کنید" (۱۵). در پایان دستوراتشان بعرض رسانیدم که ازسپهبد بدره ای در مورد ارتباط با اعلیحضرت در مدت مسافرت سئوال کردم، اظهار نمود که اوامری نفرموده‌اید، درباره گزارشات فوری چه امر میفرمائید ؟ یکمرتبه ناراحت شده فرمودند :" چه گزارشی ؟ چه کاری خواهید داشت ؟"! ودیگر تامل ننموده از اطاق خارج ووارد سالن مشایعت کنندگان گردیدند !، من از جواب اعلیحضرت خیلی متعجب شدم تا اینکه بعدا درکتاب " پاسخ بتاریخ"خواندم که نوشته‌اند :" اکنون میتوانم صریحا بگویم که هفته قبل از این وقایع من احساس میکردم که‌کارازکارگذشته است ". (۲)

اعلیحضرت در انتظار نخست وزیر و رئیس مجلس شورای ملی ، در حالیکه در سالن پاویون سلطنتی قدم میزدند باآقایان سجادی رئیس مجلس سنا و اردلان وزیر دربار صحبت میکردند. پس ازمدتی آقایان بختیار و دکتر سعید آمدند . اعلیحضرت بلافاصله با آنها مشغول گفتگو شدند. نخست وزیر اظهار نمود : ازدهام عجیبی در اطراف مجلس شورای ملی بود وباهلیکوپتر از داخل محوطه مجلس

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

پرواز کرده والا نمیتوانست با سرعت خودش را بفرودگاه برساند. بهرحال معلوم شدکه مجلس شورای ملی هم بدولت رای اعتماد داده است.

اعلیحضرت در حالیکه شهبانو به ایشان ملحق شدنددر مصاحبه کوتاهی به خبرنگاران داخلی فرمودند :" همانطور که در موقع تشکیل این دولت گفته بودم ، مدتیست که احساس خستگی میکنم و احتیاج به استراحت دارم ، ضمنا گفته بودم پس از اینکه خیالم راحت شود و دولت مستقر گردد به مسافرت خواهم رفت. این سفر اکنون آغاز میشود و تهران را بسوی آسوان در مصر ترک میکنم. امروز با رای مجلس شورای ملی که پس از رای سنا داده شد، امیدوارم که دولت بتواندهم بحران گذشته و هم در پایه‌گذاری آینده موفق بشود و برای اینکار ما مدتی بهمکاری و حس وطن پرستی بمعنای اشد کلمه احتیاج داریم . اقتصاد ما باید راه بیفتد، مردم باید زندگی عادیشان شروع شود و پایه ریزی بهتری برای آینده بکنیم . سخن دیگری غیر از حفظ وضع مملکت و انجام وظیفه براساس میهن پرستی ندارم ". در مورد مدت سفر گفتند:" این بستگی بحالت من دارد و در حال حاضر نمیتوانم آنرا دقیقا مشخص کنم "(۲۳)

سپس شاهنشاه از پاویون سلطنتی خارج شدند. مشایعت کنندگان غمگین ، همه نگران ، نگران اغتشاش و شورش ، نگران آینده مملکت و اعلیحضرت بودند . تشریفات نظم و ترتیب همیشگی را نداشت . برخلاف مسافرتهای گذشته امام جمعه تهران هم حاضر نبود !

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

اعلیحضرت بعد از خداحافظی از نخست وزیر ، روسای مجلسین سنا و شورا ، چند نفر دیگر و من درحالیکه خیلی متاثر بودند بطرف هواپیما حرکت کردند ، در اینموقع تعدادی از افسران و مامورین مخصوص گارد شاهنشاهی و آشیانه سلطنتی در مسیر راه ، اطراف اعلیحضرتین را گرفته به نشانه خداحافظی دستهای اعلیحضرت و شهبانو را میبوسیدندو یکی از آنها نزدیک پله هواپیما قرآن در دست گرفته بودکه اعلیحضرتین برحسب سنت از زیرآن عبور و آنرا برسم احترام ببوسند. هرچه اعلیحضرت به هواپیما نزدیکتر میشدند ، از دیدن این احساسات بیشتر متاثر میگردیدند ، صحنه بسیار دلخراشی بود. تا اینکه بعد از بوسیدن قرآن ازپله های هواپیما بالا رفتند ، قبل از داخل شدن به هواپیما ، من احترام نظامی بجا آوردم که ضمن فرمودن آزاد ، دستشان را بعنوان خداحافظی تکان دادند و سپس داخل هواپیما شده و درجای خلبان قرار گرفتند ، در اینموقع که تاثر فوق العاده همه حاضرین را فراگرفته بود ، من بداخل هواپیما رفته ضمن آرزوی سلامتی ، مجددا از حضورشان خداحافظی کرده و پیاده شدم . در هواپیما بسته شد ، درحالیکه حاضرین بحالت احترام ایستاده بودند ، اعلیحضرت شخصا هواپیما را هدایت و خاک ایران را ترک کردند .

در حال نگرانی در افق به هواپیما که درآسمان ایران از نظر دور میشد نگاه میکردم تا اینکه از نظر ناپدید شد. ساعت یک وده دقیقه بعد از ظهر روز سه شنبه ۲۶ دیماه ۱۳۵۷ بود.

وقتی من از فرودگاه مهرآباد بستاد بزرگ رسیدم ، سرو صدای

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

بوق اتومبیلها و بلندگوهای متحرک در خودروها ، و دادو فریاد تظاهرات شادی مردم در خیابانها مانع کارکردن در داخل دفاتر ستاد بود. دستور دادم که فوری متن فرمان حفظ و رعایت انضباط را که اعلیحضرت در فرودگاه امضاء کرده بودند، علاوه بر تکثیر و ارسال بقسمتها ، عینا " به نیروها مخابره شود تا در مراسم شامگاه روز سه شنبه ۲۶ و صبحگاه چهارشنبه ۲۷ دیماه بکلیه پرسنل نیروهای مسلح ابلاغ گردد.

بطوریکه گفته شد، قبلا در شورای امنیت ملی آقای بختیار ضمن دستورات خود بخصوص بفرماندار نظامی تاکید کرده بودکه :"مذاکره شده ، قرار است مردم شاخه‌های گل بسربازان فرمانداری نظامی در خیابانها بدهند" و خواسته بودکه سربازان و مامورین شاخه ـ های گل را بپذیرندو در مقابل رفتار مردم ، در صورت پیشآمدهای ناگوار خونسردی خودشان را حفظ کرده ، عکس العمل نشان ندهند ! بموجب همین دستورات و تماس چندین ماهه سربازان در خیابانها با مردم ، وضع بجائی رسیده بود که بعد از خروج اعلیحضرت از ایران ، در تهران نه تنها پرسنل نظامی شاخه‌های گل مردم را با میل و رغبت قبول کردند، بلکه یکدیگر را در بغل گرفته روبوسی هم نمودند ! (۲۳)

از طرف دیگر تحریک پرسنل نیروهای مسلح شاهنشاهی توسط مخالفین و آشوبگران ، بصورت ابراز احساسات شادی در پایتخت و شهرها ادامه پیدا کردتا بعناوین مختلف نظامیان و مامورین انتظامی را وادار به عکس العمل نمایند. مثلا برابرگزارش سپهبد

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

تشبد قره باغی کودتا و تمرد لشگر اهواز را تکذیب کرد

بر اثر تیراندازی نظامیان گروهی کشته و مجروح شدند

روز شمار انقلاب

اطلاعات

ضمیمه اطلاعات

پس از خروج شاه

امام خمینی: الله اکبر!

هر کس اخلال و تخریب کند مجازات سنگین دارد

در راه انحلال مجلس

وزیر خارجه ۸ سفیر را برکنار کرد

هزار نفر در زلزله خراسان کشته شدند

★ دست کم یکهزار نفر نیز مجروح شده‌اند

★ زلزله زدگان با کمبود چادر روبرو هستند

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

★ روبوسی با سرباز ارتش درکنار ملت .

mandegar.tarikhema.org

tarikhema.ir

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

جعفریان استاندار خوزستان از اهواز، اهالی شهربانصب بلندگو و اجتماع در اطراف سربازخانه‌ها ، شب چهارشنبه ۲۷ دیماه را تا صبح ، بعنوان ابراز شادمانی به پرسنل لشگر اهواز اهانت و بالاخره موفق به ایجاد برخوردو ریختن درجه‌داران بداخل شهر اهواز شدند. همچنین بعدا در شهر دزفول وسپس در رضائیه و چند نقطه دیگر موفق گردیدند برخوردهائی بین مردم و مامورین بوجود آورند که در نتیجه تعدادی از تظاهرکنندگان و مامورین انتظامی کشته و یا زخمی شدند.

برمبنای همین رویدادها ، برابرخواسته نخست وزیر ، سپهبد بدره‌ای فرمانده‌نیروی زمینی بسربازخانه‌های پایتخت وپادگانهای خارج ازتهران اعزام تا بپرسنل نیروی زمینی دستوردهددرمقابل تحریکات مخالفین عکس العملی ازخودنشان ندهند. منهم بمنظور تاکیددرحفظ ورعایت انضباط درنیروها ، درتعقیب فرمان اعلیحضرت پیامی از طریق رادیو و روزنامه‌ها برای پرسنل نیروهای مسلح شاهنشاهی فرستادم که متن آن چنین بود :

" افسران ، هنرفران ، درجه‌داران ، سربازان وکارمندان نیروهای مسلح شاهنشاهی : اطمینان دارم که همه باتوجه بهدف اصلی و فلسفه وجودی نیروهای مسلح شاهنشاهی ، بخوبی واقف هستید که شما افراد دلیر و جانباز از بین مردم وطن برگزیده شده وبا ایمان و اعتقاد به اصول و مبانی ملی و مذهبی ، ماموریت پاسداری حدود و ثغور این سرزمین و حفظ موجودیت ، وحدت ، استقلال و تمامیت آنرا برعهده دارید .

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

در این مرحله حساس از تاریخ که هستی و یگانگی ملت و آسایش و امنیت مردم در معرض خطر قرار گرفته است ، لازم دانستم یکبار دیگر وظایفی را که بعهده شما دلیران واگذار شده است یاد آوری نمایم و از همه بخواهم که با حفظ وحدت و یکپارچگی و رعایت انضباط و سلسله مراتب فرماندهی ، در راه انجام این وظیفه که سرآغاز اعاده نظم و تامین آسایش عمومی و دفاع ازجان و مال و حیثیت مردم است همانگونه که بارها شایستگی خودرانشان داده‌اید تا سرحد توانائی مجاهدت و فداکاری نمائید.

در اینروزهای پر آشوب اخیر ، وحدت و یکپارچگی و روحیه سرشار از عشق بوطن و اراده تزلزل ناپذیر و انضباط سربازایرانی که شهرت آن حتی در دورترین نقاط دنیا پیچیده است غرور آفرین میباشد و بمن اطمینان میدهد که همگی کاملا بعمق و شکوه این وظیفه خطیر و میهنی واقف هستید و در انجام آن درنگ نمیکنید.

آگاهی داریم که دراین ایام سرنوشت ساز بداندیشانی که اتحاد و یکپارچگی ملی مارا مانع وصول بمقاصد شوم خود میدانند ،در صددند که با پوششهای مختلف و نیرنگهای گوناگون در صفوف متحد نیروهای مسلح شاهنشاهی رخنه نموده و بزعم خود خلل و دشواریهائی در اینراه برای ما فراهم سازند.

آنانکه سالیانی را در خدمت گذرانده‌اند بخوبی از این خطر آگاهند و جوانانیکه جان برکف آماده خدمتگزاری هستند با درایت و جانب اندیشی که بمسائل سربازی و حرفه‌ای خود دارند باید

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

متذکر و متوجه باشند، زیرا شرط موفقیت در این ماموریت هوشیاری و بهره گیری از تجارب فرماندهان است.

رجاء واثق دارم که خدمتگذاران نیروهای مسلح شاهنشاهی در اینزمان حساس از تاریخ وطن، با عزمی راسخ و انضباطی معنوی و با روحی سرشار از عواطف میهن خواهی و غلبه بر احساسات و خودداری از هرگونه عملی بر خلاف دستورات و وظایف سربازی خود، در پشتیبانی از دولت قانونی بیش از پیش کوشا خواهندبود و در اینراه از هیچگونه مجاهدت و تلاش و فداکاری دریغ نخواهند نمود تا آینده نمایشگر کامل وحدت و یکپارچگی و انضباط نیروهای مسلح شاهنشاهی ایران بوده و جاودانه نشانه‌ای از شما مردان شجاع و دلیر ایران در تاریخ ثبت گردد.

خداوند یارو مددکارشما پاسداران شرافتمند ایران باشد". (۲۴)

pdf.tarikhema.org
mandegar.tarikhema.org
tarikhema.ir
www.KetabFarsi.com

tarikhema.org

بخش پنجم

وقایع بعد از خروج اعلیحضرت از کشور

راهپیمائی اربعین و خبر آمدن خمینی

پاسبانان شهربانی : ما مسلمان و مقلد آیت اله خمینی هستیم

چرا بختیار سرپرست شهربانی کشور را تعویض کرد ؟

پس از خروج اعلیحضرت از کشور ، خبر آمدن آقای خمینی به ایران شایع گردید. گفته میشد که در روز اربعین آقای خمینی وارد فرودگاه مهرآباد شده و از آنجا با مردم تا بهشت زهرا راه پیمائی خواهد کرد. صحبت از اغتشاش و شورش در آنروز بود. بهر صورت اگر چه خبر آمدن آقای خمینی در روز اربعین از طریق منابع رسمی تائید نگردید، ولی از وحشت عمومی درباره راهپیمائی اغتشاشات و آشوب روز اربعین چیزی کاسته نشد. بطوریکه سپهبد مقدم رئیس ساواک در کمیته بحران اظهار میکرد، خود مخالفین هم بیش از اندازه در وحشت بودند و بنا میبرده مراجعه میکردند که مبادا دولت و فرمانداری نظامی از راهپیمائی ممانعت کنند ، که در نتیجه منجر به زدو خورد و خونریزی و یا شورش عمومی گردد.

نخست وزیر هم بطورکلی مخالف هرنوع برخورد با مردم در خیابانها بود و مکررا اظهار میداشت :" باید اینروزها وقایع

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

بدون هرگونه درگیری برگزار شود تا دولت بتواند راه حلی برای مشکل مملکت پیدا و به اغتشاشات و آشوبها خاتمه دهد". سپهبد فضل اله جعفری جانشین رئیس شهربانی کشور ، دستور آقای بختیار را در روزنامه اطلاعات چنین اعلان کرده بود:" درحال حاضر برنامه اینست که ماموران پلیس در سطح کشور با مردم درگیری و برخوردی نداشته باشند" (۱۶)

نخست وزیر اظهار میکرد:" مخالفین اصرار دارند مانند روزهای تاسوعا و عاشورا حتما راهپیمائی و تظاهرات انجام شود" و اضافه مینمود که :" متعهد میشوند خودشان مانع هرنوع بینظمی در شهر بشوند" . همچنین مخالفین ، بمنظور برگزاری راهپیمائی به برخی از آیات متوسل شده بودند . آیت اله شریعتمداری ضمن مکالمه تلفنی با من با نگرانی اظهار داشت :" در مورد راهپیمائی روز اربعین مانند زمانیکه اعلیحضرت در ایران بودند عمل شود تا از خونریزی جلوگیری گردد" .

مقامات مختلف کشوری و لشگری با نگرانی وساطت میکردند . از جمله آقای دکتر علی امینی بستاد تلفن زده اظهار داشت : " تعدادی از حضرات بخصوص آقایان آیات چون از راهپیمائی روز اربعین وحشت دارند بمن تلفن میکنند. وقتیکه اعلیحضرت درایران بودند من از حضورشان تقاضا میکردم که اجازه راهپیمائی داده شود، حالا هم چون آقایان خودشان تضمین میکنند که هیچگونه اتفاقی نیفتد ، من موضوع را باآقای بختیار در میان گذارده‌ام، میخواستم از تیمسار هم خواهش بکنم که با راهپیمائی روز اربعین

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

موافقت نمایند، من مطمئن هستم که اتفاقی پیش نخواهد آمد، بفرمائید نظامیان مداخله‌ای نکنند و نظم و ترتیب را بعهده خود مردم واگذار نمایند. مطمئن باشید راهپیمائی بدون حادثه‌ای برگزار خواهد شد".

من در جواب مراجعین و همچنین آقای دکتر امینی اظهار کردم: معمولا مسائل امنیتی در شورای امنیت ملی و درحضور نخست وزیر مطرح میشود، حتما نظرات آقایان در بحث و بررسی شورای امنیت ملی در نظر گرفته خواهد شد.

شورای امنیت ملی بنا بدعوت نخست وزیر تشکیل و موضوع راهپیمائی روز اربعین مطرح گردید. حاضرین در جلسه شورا مانند همیشه عبارت بودند از: آقایان بختیار، میرفندرسکی، ارتشبد شفقت، سپهبد بدره‌ای، سپهبد ربیعی، دریاسالارحبیب الهی، سپهبد مقدم، سپهبد محققی، سپهبد رحیمی، سپهبدخواجه نوری، سرلشگر پرویز امینی افشار ومن.

آقای بختیار اظهار کرد:" مخالفین متعهد شده‌اندکه انتظامات را خودشان عهده‌دارشوند و قول داده‌اند که هیچگونه درگیری بوجود نخواهد آمد"، و اضافه‌نمود:" در وضعیت فعلی با توجه به احساسات مردم از راهپیمائی آنها نمیتوان جلوگیری نمود". چون از اعضاء شورا کسی مخالف نبود، در نتیجه با راهپیمائی روز اربعین موافقت گردید.

سپهبد جعفری جانشین رئیس شهربانی که بعداز تقاضای بازنشستگی سپهبد صمدیانپور، شهربانی کشوررا اداره میکرد،در

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

همین جلسه شورای امنیت ملی ضمن تشریح وضع بحرانی مملکت ، مسئله تزلزل روحی پرسنل شهربانی را مطرح و رسما اظهار داشت که :" عده‌ای از سرپاسبانان و پاسبانان علاوه بر گزارش کتبی، بطور شفاهی هم صریحا اظهار میکنند که ما مسلمان و مقلد آیت اله خمینی هستیم و نمیتوانیم برخلاف اوامر و دستورات آیت اله رفتار کنیم ". وی معتقد بود که باید وضع روحی پرسنل مذهبی شهربانی نیز در بررسی مسائل بحران کشور در نظرگرفته شود.

(البته مسئله مذهب و تقلید منحصر بپرسنل شهربانی نبود بلکه شامل حال افراد سایر نیروها نیز میگردید و بطوریکه در تشریح رویدادهای بعدی خواهد آمد، اثرات آن که بصورت شرکت درتظاهرات با مخالفین و یا اعلام همبستگی با آقای خمینی بود، عملا در پرسنل نیروی هوائی ، اداره تسلیحات و اداره جغرافیائی ارتش و یگان هوا پیمائی نیروی زمینی و ... خودنمائی کرد) . ولی نخست وزیر بعوض توجه بعمق مسئله و درنظر داشتن نتایج آن در صورت آمدن آقای خمینی با ایران ، و ضرورت جلوگیری از آمدن وی، از اظهارات سرپرست شهربانی کشور و شنیدن حقیقت ناراحت شد ! و طرح این مسئله موجب گردید آقای بختیار در آنوضعیت بحرانی با تقاضای بازنشستگی سپهبد جعفری موافقت نماید در حالیکه من با چنین تصمیمی مخالف بودم .

بهر صورت پس از پایان جلسه شورای امنیت ملی ، نخست وزیر بمن اظهار داشت :" سپهبد جعفری تقاضای بازنشستگی نموده و میخواهد که بازنشسته شود، تیمسار یکامیر بجای او انتخاب

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

کنید تا ایشان بازنشسته گردد". (بطوریکه قبلا گفته شد معلوم نیست اگر آقای بختیار واقعا معتقد بود این قبیل امور ،مربوط بوزیر جنگ میباشد ، چرا آنروز در مورد تعیین رئیس شهربانی بمن مراجعه مینمود !) اظهار کردم در اینموقعیت بحرانی کشور ، سپهبد جعفری با سمت جانشینی ، شهربانی کشور را اداره میکند ، موافقت با بازنشستگی وی احتمالا موجب تضعیف بیشتر روحیه پرسنل شهربانی و نیروهای مسلح خواهد شد. اظهار نمود اساسا از نحوه انجام وظیفه و سوابق ایشان رضایت ندارم. و اصرار داشت که هرچه سریعتر تعویض شود ! مذاکره در اینمورد یک یا دو مرتبه تکرار شد، اظهار کردم تامل کنید تا یکنفر جائز شرائط پیدا کنیم .

اظهارات نخست وزیر و مسئله را در کمیته بحران مطرح نمودم. پس از بحث و بررسی سپهبد مهدی رحیمی بدلایل زیادی از جمله اینکه در گذشته چندسال سمت ریاست پلیس تهران را عهده‌دار ودر شهربانی خدمت نموده بود، برای ریاست شهربانی کشور انتخاب گردید.

سپهبد رحیمی پس از اطلاع از این موضوع بوسیله اشخاص مختلف متشبث گردید که از این انتخاب صرفنظر شود. موقعیکه ایشان را بدفترم خواستم خیلی اصرار داشت که از اینکار معاف گردد. بعد از مدتی مذاکره، وقتی چگونگی و علت اصرار وی را خواستم اظهار داشت :" تیمسار ، شما آقای بختیار را نمیشناسید. با او نمیشود کار کرد. ایشان عقده دارد" ! ضمنا اضافه نمود :"

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

معلوم نیست که وی چه هدفی دارد " !...

گفتم : اولا ما همگی فعلا با مر اعلیحضرت مشغول همکاری با ایشان هستیم . ثانیا تیمسار ، فرماندار نظامی تهران هستید ، مامورین شهربانی و پلیس تهران هم زیرامر فرمانداری نظامی هستند و مسئولیت شهربانی تهران هم بعهده شماست که زیر نظر مستقیم نخست وزیر انجام وظیفه میکنید. ثالثا چون در کمیته بحران با حضور فرماندهان و سپهبد مقدم شما را انتخاب کرده ایم احتمالا نخست وزیر از این انتخاب مطلع خواهد شد ، اگر قبول نکنید ممکن است امتناع شما بعدم پشتیبانی از دولت تعبیرشود .

بهر تقدیر سپهبد رحیمی حاضر شد ریاست شهربانی کشور را بپذیرد و پس از معرفی به نخست وزیر باین سمت منصوب گردید در نتیجه سپهبد جعفری که با توجه به تزلزل روحیه عمومی پرسنل شهربانی تلاش میکرد هرچه زودتر خود را از مسئولیت شهربانی کشور کنار بکشد ، بمنظور خود رسید .

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

علل استعفای من از ریاست ستاد و تلاش بختیار برای جلوگیری از آن

صبح روز جمعه ۲۹ دیماه ۵۷ که مصادف با اربعین و برگزاری راهپیمائی مخالفین در شهرهای کشور بود، تصمیم گرفتم قبل از رفتن بدفترم، بازدیدی از مرکز فرماندهی ستادبزرگ ارتشتاران بعمل آورده تا ببینم آمادگی مرکز فرماندهی از لحاظ عملیاتی در برابر پیش‌آمدهای غیر مترقبه چگونه است.

متاسفانه نتیجه بازدید مطلوب نبودزیرا از نظر ارتباط مرکز فرماندهی با نیروها و قسمتهای مختلف و نیز ورزیدگی پرسنل مامور از نیروهای مسلح شاهنشاهی (نیروی زمینی ، هوائی ، دریائی ، گارد شاهنشاهی ، فرمانداری نظامی ، ژاندارمری و شهربانی کشور) نواقصی مشهود و بعلاوه روحیه و علاقه مندی پرسنل به انجام وظیفه در آنموقعیت بحرانی در سطح رضایتبخشی قرار نداشت.

پس از ورود بدفتر ، سپهبد خواجه‌نوری رئیس اداره سوم ستاد که از بازدید من از مرکز فرماندهی مطلع شده بودبنزدم آمد. از وی علت ضعف علاقه‌مندی پرسنل مرکز فرماندهی را به انجام وظایف مربوطه باوجود آنکه همگی افسر ارشدبودند، سئوال نمودم جواب داد : اولا این ضعف روحیه که تیمسار در آنها مشاهده کرده‌اید مختص پرسنل مرکزفرماندهی ستاد نبوده بلکه مربوط به

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

تمام پرسنل نیروهای مسلح شاهنشاهی و نتیجه تاثیر جنگ روانی و براندازی چند ماهه اخیر مخالفین میباشد. ثانیا افسران و درجه‌داران مامور به مرکز فرماندهی ، چون بیش از دیگران از اخبار و اطلاعات نیروهای مسلح مطلع ، و همه روزه افکارشان متوجه نابسامانیها و بلاتکلیفی پرسنل نظامی میباشدو درمقابل اعمال وحشیانه چریکها با افسران و درجه‌داران و خانواده‌های آنها در شهرهای مختلف ، و نیز در برابر تبلیغات و اعلامیه‌های مخالفین که این اعمال را مورد تائید قرار میدهند، هیچگونه اقدام و یا اتخاذ تصمیمی‌را از طرف دولت مشاهده نمینمایند، لذا بیش از سایرین نگران و روحیه آنها تضعیف گردیده است . در خاتمه اضافه کرد ، تیمسار باید فکر اساسی بکنید والا روحیه پرسنل ازاینهم بدتر خواهد شد. من رئیس اداره سوم رابه اقدامات و وعده‌هائیکه آقای بختیار نخست وزیر میداد امیدوار کرده و وی را روانه دفترش نمودم .

بهر تقدیر تظاهرات و راهپیمائی روز اربعین بدون پیش‌آمد ناگواری (البته از دید آقای بختیار) در تهران و شهرستانها برگزار شدولی در حقیقت این راهپیمائی نیز مانند تظاهرات روزهای تاسوعا و عاشورا برای مخالفین موفقیت بزرگی محسوب و بعلت وجود حکومت نظامی در کشور ، دلیل دیگری بر ضعف و ناتوانی دولت و شکست مجدد نیروهای مسلح در برابرآنها منظور گردید.

در پایان روز اخبار داخلی و خارجی عموما حاکی از آمدن

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

آقای خمینی بایران بود .

پس از بررسی گزارشات مربوط بتظاهرات و راهپیمائیهای اربعین در سطح کشور و اخبار مربوط به آمدن آقای خمینی ، ضروری دیدم که برآورد وضعیت نظری در مورد اوضاع عمومی کشور و ارتش بنمایم . در این برآورد وضعیت ، وقایع و حوادث بحرانی ماههای گذشته یکی بعد از دیگری از خاطرم میگذشتند. نتایج نامطلوب آزادی زندانیان و الحاقشان بجبهه مخالفین و تشدید اغتشاشات و آتش سوزیها ، تاثیر منفی مسافرت اعلیحضرت درروحیه پرسنل نیروهای مسلح شاهنشاهی ، افزایش آشوب و اغتشاش در کشور بعد از مسافرت شاهنشاه ، مسئله طرح لایحه انحلال ساواک درمجلس و تشدید اغتشاشات و حمله آشوبگران به ادارات سازمان امنیت در شهرستانها ، اظهارات رئیس اداره سوم در مورد وضعیت عمومی و روحیه پرسنل نیروهای مسلح ، برگزاری تظاهرات و راهپیمائی روز اربعین و در نتیجه تقویت جبهه مخالفین و حالا آمدن آقای خمینی بایران .

وقتی در مقابل تجسم وقایع مذکور نتایج ملاقاتها ومذاکرات خود را با آقای بختیار و نیز مصاحبه‌های وی را با رسانه‌های گروهی در مدت نخست وزیری مشارالیه بخاطر میآوردم ، دریافتم که وی شخصی است فرصت طلب ، جاه‌طلب و علاوه برداشتن عقده‌ریاست در عالم خیال بوده وچون با روحیه واقعی ایرانی بیگانه است ، مسائل را بگونه‌ای دیگر میبیند.

خوب بیاد دارم روزی برای مذاکره با آقای بختیار به‌نخست

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

وزیری رفتم . روی میز نخست وزیر انباشته از روزنامه‌های خارجی بود. آقای بختیار با خوشحالی فوق العاده اظهارکرد :" تیمسار چند دقیقه پیش از پاریس تلفنی داشتم ، روزنامه‌های فرانسه پشتیبانی خوبی از دولت نموده‌اند". اظهار کردم روزنامه‌های خارجی بجای خود، ولی فکری برای این اعتصابات و تظاهرات و اغتشاشات بکنید . جواب داد :" موقعیت بین المللی دولت مهم است ، اینها چیزی نیست مطمئن باشید بزودی همه چیز درست میشود و اینها همه میروند سر کارهایشان ..."

وقتی بمذاکرات خود درباره وضع کشور با آقای بختیار فکر میکردم تقریبا همان وضع مذاکره با دولتهای قبل را داشت ، که در تمام مدت مشغول پیداکردن راه حل بودند، ولی تدابیر آنها برای پیدا کردن راه حل نه تنها بجائی نمیرسید بلکه وضع را بدتر و جبهه مخالف از آنها بنفع خود بهره‌برداری مینمود. تنها فرقی که دولت بختیار با قبلیها داشت این بودکه برخلاف زمان دولتهای گذشته ، کارمندان اعتصابی متحصن وزرای دولت را (که چند نفر بیشتر نبودند) بوزارتخانه‌ها راه نمیدادند! هرچند نخست وزیر خودش مرتبا در جلسات اظهار میکرد:" از روز اول گفته‌ام دولت من عمرش یا ۵ روز است یا ۵ سال ". ولی در حقیقت باید گفت چیزی بمفهوم دولت یا قدرت دولتی در مملکت وجود نداشت ، تا برای آن بتوان عمری قائل شد.

موقعیکه آینده کشور را در نظرم مجسم مینمودم : از یکطرف زمزمه" رفراندم" و" تغییر رژیم" و اظهارات آقای بختیاردرمطبوعات

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

داخلی و خبرگزاریهای خارجی را میدیدم، و از طرف دیگر اخبار مربوط به آمدن آقای خمینی بایران را .

چون ادامه رویه نخست وزیر که در واقع چیزی جز اجرای تمام خواسته‌های مخالفین نبود، هرروز بیش از روزقبل هرج و مرج را در مملکت گسترش و نامبرده هیچگونه توجهی به نتایج بررسیها و پیشنهادات " کمیته بحران " و من که تنها راه‌عملی جلوگیری از شورش و خونریزی و امکان برقراری آرامش در کشوررا ممانعت از آمدن آقای خمینی میدانستیم نداشت ، و مکررا در مصاحبات و اظهارات خود میگفت :" آنچه مورداحترام ماست تصمیمهائی است که شخص حضرت آیت‌اله خمینی میگیرند " (۶) و درصحبتهای خود اظهارمیکرد:" اگرایشان بخواهد به‌ایران برگرددمانعی ندارد" لذا تنها راه جلوگیری از آمدن آقای خمینی که بنظرم رسید استعفا از مقام ریاست‌ستاد بزرگ ارتشتاران بود. نتیجه این کار از دو حال خارج نبود، یا در شورای سلطنت با نظر من مبنی بر جلوگیری از ورود آقای خمینی موافقت میشد، و یا من از قبول مسئولیت کناره‌گیری و شاهد حوادث ناگوار و از هم پاشیدگی مملکت نمیشدم. بنابراین متن استعفای خودرا تهیه وصبح روز ۳۰دیماه ۵۷ به‌سرلشگرجناب رئیس دفترم‌دستوردادم اعضای کمیته بحران را برای تشکیل جلسه فوق العاده بستاددعوت نماید .

وقتی جلسه کمیته بحران تشکیل شد، ضمن تشریح اوضاع و تمام مسائل مذکور و بیهوده بودن تلاشهای شبانه روزی چند ماه اخیر، تصمیم خود را مبنی بر استعفا از ریاست‌ستاد برای حاضرین مطرح

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

نمودم . پس از طرح استعفاء ، نگرانی و ناراحتی فوق العاده‌ای در حاضرین ایجاد و عموم آنها شروع بمخالفت نمودند . گفتم تیمساران ، من سربازم و همیشه برای فداکاری آماده بوده‌ام وحالا هم اگر آمادگی نداشتم ، دراینموقع بحرانی که بعضیها از کشور خارج شده و برخی دیگر هم با توسل به بیماری و یا با تقاضای بازنشستگی درفکر خارج شدن هستند ، قبول مسئولیت نمیکردم . اگر قبول کرده‌ام هدف و منظورم خدمت بکشور و به هم میهنانم بوده و اجرای اوامر اعلیحضرت ، و حالا هم هست . ولی این نحوه خدمت با روحیه من بهیچوجه منطبق نیست . من در مدت ۴۰ سال خدمت همواره بطور مثبت و مفید و با قدرت انجام وظیفه کرده‌ام ، حالا بعد از چندین ماه تلاش بدلائلی که میدانید امنیت و آرامش در کشور برقرار نشده و فعلا هم روزها با وعده و وعید میگذرد و وضع اغتشاشات و اعتصابات شدیدتر میگردد . مسافرت اعلیحضرت بر خلاف آنچه که آقای بختیار اظهار میکرد و وعده میداد ، نه تنها موجبات برقراری آرامش نگردید ، بلکه ملاحظه میکنید وضعیت را بدتر نموده است .حالاهم اخبار روگزارشها حاکی از آمدن آقای خمینی است . اگرایشان در شرایط فعلی به ایران بیاید نتیجه همان خواهد بود که در کمیته بحران با هم بررسی و پیشنهادات لازم را دادیم که البته نتیجه‌ای مطلوب حاصل نگردید ، بنابراین من بیش از این نمیتوانم این وضعیت را تحمل بنمایم و تصمیم گرفته‌ام که استعفاء دهم .

تیمساران ضمن مخالفت شدید با استعفاء حاضر نبودند اصلا

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

در اینمورد مذاکره ادامه یابد...

در جریان مذاکره با اعضای کمیته بحران ، رئیس دفتر اطلاع داد که ژنرال گس باتفاق ژنرال هویزر تقاضای ملاقات دارند. من در جواب اظهار داشتم :" به آنها بگوئید در حال حاضر آمادگی ندارم " ، اما سپهبد ربیعی اظهار کرد:" ما در نیروی هوائی مشکلات زیادی با مستشاری داریم، اجازه بدهید چون تیمسار طوفانیان هم حضور دارند بیایند تا حل کنیم. سایر فرماندهان هم برای اینکه موضوع صحبت عوض شود، اظهار داشتند اجازه بدهید بیایند. بهر حال به اصرار سپهبد ربیعی موافقت شد و آن دو نفر آمدند. بعد از قدری مذاکره در باره مسائل مربوط به مستشاری و مشکلات نیروی هوائی چون تلفن زنگ زد و من مشغول مذاکره تلفنی گردیدم ، ژنرال هویزر و ژنرال گس از طریق فرماندهان نیرو در جریان استعفای من قرار گرفتند . پس از خاتمه مکالمه تلفنی ، مجددا بحث در باره استعفا شروع شد آنها هم مانند فرماندهان از موضوع استعفا ناراحت و سعی داشتند مرا از تصمیم خود منصرف نمایند. من بطور خلاصه مشکلات را برای آنها تشریح و برحسب معمول دریاسالارحبیب الهی ترجمه میکرد. مجددا مسئله آمدن آقای خمینی بایران و اتفاقات بعد از آن و همچنین قرائن مربوط به تلاش آقای بختیار را برای تغییر رژیم یادآوری نمودم . هیچیک جواب قانع کننده‌ای نداشتند و تنها در مورد انصراف من از استعفا تاکید مینمودند. درپایان مذاکرات ژنرال هویزر با ناراحتی مطلبی را عنوان نمودکه

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

خیلی قابل توجه بود، وی اظهار کرد:" اثر استعفای ژنرال در اینموقع ، ضررش برای ارتش بیش از خروج شاه از ایران است " ! باین ترتیب ژنرال هویزر بطور غیر مستقیم صدمات وارده به ارتش را پس از خروج اعلیحضرت از ایران مورد تائید قرار میداد. باری چون تصمیم من قطعی بود، بجلسه خاتمه داده شد .

پس از پایان جلسه من تصمیم خود را تلفنی به آقای وارسته جانشین ریاست شورای سلطنت و آقایان محمد سجادی رئیس مجلس سنا ، دکتر سعید رئیس مجلس شورای ملی ، اردلان وزیر دربار شاهنشاهی و سایر اعضاء و همچنین به نخست وزیر اطلاع دادم . هر یک از آقایان با ناراحتی مطالبی اظهار کردند. نخست وزیر فوق العاده ناراحت شده و موکدا " تقاضا داشت که من در تصمیم خود تجدید نظر کنم ، پس از مدتی مذاکره وی خواهش کرد، که تا غروب تامل کنم و اصرار نمود که ساعت ۶ بعد از ظهر در نخست وزیری یکدیگر را ملاقات و مذاکره نمائیم .

در ستاد هم چند نفر از امراء که از جریان استعفاء مطلع شده بودند هر یک بنحوی مراجعه و مطالبی اظهار میکردند و فقط قصدشان این بود که مرا از استعفاء منصرف کنند، ولی راه حل و یا پیشنهادی نداشتند. سرلشگر جناب رئیس دفتر ستاد بیش از همه ناراحت بود و سعی میکرد که مرا از تصمیم خود منصرف نماید.

در ساعت مقرر به نخست وزیری عزیمت نمودم ، رئیس دفتر اظهار نمود نخست وزیر منتظر تیمسار هستند و مرا بدفتر هدایت

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

نمود . با باز شدن درب متوجه شدم آقای سولیوان سفیر آمریکا هم آنجاست ! از آنجا که آقای بختیار در باره حضور سفیرآمریکا با من حرفی نزده بود و من از آن اطلاعی نداشتم ، لذا خیلی متعجب گردیدم . بطوریکه آقای سولیوان هم بعدا در صفحه ۲۴۳ کتاب خود " ماموریت در ایران " به این مورد اشاره و چنین نوشته است :" همینکه ارتشبد قره‌باغی رئیس ستاد کل شروع به ارزیابی برخوردی را که نتیجه سیاست نخست وزیر و روش دولت آمریکا بود نمود، تصمیم گرفت که از مقام خود استعفاء دهد، و در یک جلسه پرالتهاب در ستاد بزرگ ارتشتاران ، همکاران خود را از این تصمیم آگاه ساخت . ژنرال هویزر که بفاصله‌اندکی از این تصمیم اطلاع یافت ، سعی کرده بود تا قره‌باغی را از آن منصرف کند . وقتی قره‌باغی قبول نکرد و گفت که بر تصمیم خود میماند و تعیین کرد که غروب استعفاء خواهد داد، هویزر با حالتی شوریده بمحل زندگی من آمد . وی گفت از این میترسد که استعفای قره‌باغی باعث تضعیف روحیه افسران رده بالای ارتش شود و در نتیجه بتضعیف روحیه پرسنل یگانهای رزمی بیانجامد .

بفاصله چند دقیقه پس از اینکه هویزر این مطالب را بمن گفت ، نخست وزیر تلفن کرد و از من خواست ساعت شش بعد از ظهر همانروز با وی در دفترش ملاقات کنم . من در حدود ساعت ۶ به آنجا رسیدم و بلافاصله باطاق بختیار هدایت شدم . او یک صندلی بمن نشان داد که بنشینم و بفرانسه گفت که ما سه نفر خواهیم شد و بعد لبخند پرمعنائی بر لب آورد. بعد از آنکه ما بمدت ۲۰

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

دقیقه در باره مسائل سیاسی مذاکره کردیم ارتشبد قره‌باغی به داخل دفتر هدایت شد و از اینکه مرا در آنجا دید بطور خیلی عجیبی یکه خورد، به نخست وزیر و من سلام گفت . نخست وزیر او را بمیان صندلی من و خودش هدایت کرد و بنرمی و محبت به فرانسه باوی شروع به صحبت کرد. قره‌باغی سعی میکرد که گفتگو را بزبان فارسی برگرداند ، اما بختیار مدام او را وادارمی ساخت که بفرانسه صحبت کند . معلوم شد که قره‌باغی استعفای خود را در جیب دارد ... نخست وزیر سعی میکرد او را از استعفا دادن بازدارد و با اشاره بمشکلاتیکه این اقدام میتوانست ببار آورد باستدلال میپرداخت و در طی صحبت ، بختیار مدام بسوی من نظر میانداخت که دلائل او را تائید کنم . هرچند من شخصا با موضع قره‌باغی موافق بودم، اما دستور داشتم در حفظ وفاداری ارتش نسبت به بختیار بکوشم . بنابراین با قدرتیکه داشتم همراه با بختیار ، علیه اقدامی که قره‌باغی در نظر داشت انجام دهد استدلال میکردم . این مباحثه بیش از نیمساعت بطول انجامید و در پایان قره‌باغی منصرف شده و از ماخداحافظی کرد و رفت . پس از رفتن وی ، بختیار بخاطر منصرف کردن قره‌باغی از استعفاء از من فوق العاده تشکر کرد". (۲۵)

بحث و مذاکره من با نخست وزیر و سفیر مدتی طول کشید، آقای سولیوان ضمن مذاکره عینا" همان جمله ژنرال هویزر را که قبل از ظهر در حضور فرماندهان بیان نموده بود تکرارکرد" استعفاء ژنرال در اینموقعیت ، ضررش برای ارتش بیش از خروج شاه ازایران

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

است". نخست وزیر هم بیانات ایشان را تائید میکرد. من مسئله عدم برقراری امنیت و آرامش، تشدید اعتصابات و اغتشاشات در کشور را پس از مسافرت اعلیحضرت (که آقای بختیار مدعی بود خاتمه خواهد یافت) مطرح و با توجه به اخبار آنروزموضوع ورود آقای خمینی بایران و مشکلات دولت و ارتش را در صورت آمدن ایشان تشریح نمودم. سپس بموضوع "رفراندم" و "تغییر رژیم" که در روزنامه‌ها و در مصاحبه‌های آقای بختیار روی آنها تاکید میشد، و تاثیر آنها در روحیه پرسنل نیروهای مسلح اشاره کردم. بالاخره بعد از مدتی بحث و مذاکره آقای بختیار اظهار نمود که: "از آمدن آقای خمینی بایران جلوگیری خواهد شد". و در مورد تغییر رژیم و صحبت از جمهوری در روزنامه‌ها هم نخست وزیر اظهار داشت که: "چنین موضوعی مطرح نیست، اینکه گاهی گفته میشود ممکن است بعدها به آراء عمومی مراجعه شود، فقط بمنظور آرام کردن مردم و آشوبهاست". (البته خواهیم دید که آقای بختیار برخلاف وعده‌هایش اقدام خواهد کرد). ضمنا آقای بختیار اضافه نمود که: با مخالفین در تماس و مشغول مذاکره است و بزودی راه حل مشکلات پیدا خواهد شدو حتی در نظر دارد که شخصا بملاقات آقای خمینی به پاریس رفته و مسائل راحل کند. آقای سولیوان در جریان این مذاکرات ضمن پشتیبانی از آقای بختیار اظهارات ایشان را تائید مینمود.

بهر تقدیر با اطمینان باینکه نخست وزیر از آمدن آقای خمینی جلوگیری، و همچنین بزودی راه حلی برای مشکلات کشور

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

پیدا خواهد کرد، از استعفاء صرفنظر و نخست وزیری را ترک کردم.

روزنامه‌ها در ۲ بهمنماه ۵۷ از قول رادیو لندن نوشتند :

" آمریکا بطور غیر مستقیم در تلاش است خمینی را از بازگشت به ایران باز دارد ". (۱۵)

در اینجا ضروری است یادآوری گردد که آقای بختیار در هیچیک از کتابهای " ۳۷ روز بعد از ۳۷ سال " و " یکرنگی " اشاره‌ای به مسئله استعفای من و ذکر علل آن که روشنگر قسمت مهمی از حقایق مربوط به بحران ایرانست ننموده زیرا در صورت اشاره به استعفای من مجبور بود در مقابل اظهاراتی چون :" من آقای قره باغی را پیشنهاد نکرده بودم ... شاه شخصا همان روزهای اول نخست وزیری من برای قره باغی فرمان صادر کرد ... گفتم بگذاریم قره‌باغی باشد تا سرفرصت ... " (۲۰)، بگوید اگر با انتصاب من موافقت نداشت ، چرا برای جلوگیری از استعفای من به تلاش افتاد تا جائیکه حتی بعوض مراجعه بشورای سلطنت به آقای سولیوان سفیر آمریکا در ایران متوسل گردید ؟!

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

مخالفین ازچه طریق میخواستند مانع تظاهرات طرفداران قانون اساسی شوند؟

یکی دو روز بعد از برگذاری راهپیمائی اربعین مخالفین ، سپهبد رحیمی فرماندار نظامی تهران بمن تلفن زده اظهار کرد:" چند نفر به فرمانداری نظامی مراجعه و اظهار میکنند که ما جمعیتی هستیم طرفدار قانون اساسی و سلطنت و اجازه میخواهند که : اولا در امجدیه تجمع کرده و سخنرانی کنند. ثانیا اقدام به راهپیمائی در شهر نمایند". گفتم عمل بسیار خوبی است ولی موضوع مربوط بدولت است باید با نخست وزیر صحبت بکنید. جواب داد خواستم نظر تیمسار را سئوال کنم ، البته با آقای بختیار صحبت خواهم کرد . ضمنا اضافه نمود که یکی از مراجعه کنندگان میگوید که با نخست وزیری هم تماس گرفته است ، ولی اظهار میکند که اگر ارتش کمک نکند قادر نخواهند بود آنطوریکه باید، تظاهرات و راهپیمائی مطلوبی داشته باشند. جواب دادم : اولا در مورد مجوز ، چون اجازه راهپیمائی در روز اربعین به مخالفین داده شده بنظر من حتما باید به موافقین قانون اساسی هم اجازه داده شود . ثانیا در مورد کمک فرمانداری نظامی چون برقراری امنیت تظاهر کنندگان در صورتیکه تظاهرات با اجازه دولت باشد با مامورین انتظامی است ، پس حتما باید تامین آنها نیز

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

برقرار گردد. سپهبد رحیمی اظهار داشت :" تنها منظورشان اجازه و امنیت نیست ، بطور کلی میخواهند که ارتش هم عملا کمک کنـــد". جواب دادم که ارتش برای حفظ قانون اساسی سوگند یادکـــــرده و طرفدار و حافظ قانون اساسی است ، فکر بسیار خوبی است کمـــک میکنیم . و اضافه کردم شما با نخست وزیر صحبت کنید ، منهم بـا او صحبت خواهم کرد .

موضوع پیشنهاد طرفداران قانون اساسی را در کمیته بحـــران بررسی کردیم موافقت کلی شد ، سپس موضوع را با آقای بختیـــــار در میان گذاشتم . اظهار کرد :" بلی موافقم بشرطیکه مراقـــب باشند " جاوید شاه" نگویند ، والاهمه زحماتیکه تا بحـــــال کشیده‌ایم بهدر خواهد رفت". اضافه کردم که طرفداران جمعیـــت انتظار دارند که ارتش هم کمک کند . سئوال کرد :" نظر تیمسار چیست ؟" ، گفتم با فرماندهان نیرو بررسی کردیم همگی آمـــاده هستند کمک کنند ، میتوانیم به پرسنل نیروهای مسلح ابلاغ کنیـم که اگر خانوادههایشان مایل باشند ، در این تظاهرات شرکت کنند. جواب داد :" بسیار خوب ، ولی بسپارید که دومرتبه " جاویدشاه را شروع نکنند" . ضمنا اضافه کرد که :" بگوئید در اینمـــورد با آقایان مشیری (معاون نخست وزیر در امورمالی و دارائـــی) و مرزبان تماس بگیرند".

نتیجه مذاکرات با نخست وزیر را مجددا با فرماندهان نیروها بررسی کردیم ، شرکت خانواده‌های پرسنل نیروهای مسلح در ایـــن تظاهرات ، از لحاظ تقویت روحی پرسنل خیلی مفید تشخیص داده شد ،

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

و مقرر گردید بخانواده‌ها ابلاغ شود تا در صورت تمایل در این تظاهرات شرکت نمایند . (۴۲)

فرماندهان نیروها و ارتشبد طوفانیان قبول کردند که درتهیه مقدمات راهپیمائی هم ، بجمعیت طرفداران قانون اساسی کمک کنند و چون در روزنامه‌ها اعلان شده بودکه روزهای جمعه ۶ و شنبه ۷ بهمن(بمناسبت ۲۸ ماه صفر ، رحلت حضرت محمد وشهادت امام‌حسن) مخالفین راهپیمائی خواهند داشت ، لذا روز پنجشنبه ۵ بهمنماه ۱۳۵۷ ، برای تظاهرات و راهپیمائی طرفداران قانون اساسی درنظر گرفته شد ، تا قبل از انجام راهپیمائی مخالفین باشد .

در جریان تهیه مقدمات تظاهرات طرفداران قانون اساسی ، نمایندگان نیروهای مسلح شاهنشاهی با جمعیت طرفداران قانون اساسی همکاری میکردند . دو یا سه روزقبل ازبرگزاری راهپیمائی جمعیت طرفداران قانون اساسی ، دریاسالار حبیب الهی فرمانده نیروی دریائی در کمیته بحران اظهار کرد :" در نیروی دریائی یکنفر داریم که متخصص در کارهای تبلیغاتی و تهیه شعارهاست ، و دارای ابتکارات مخصوصی است‌که در نیروی دریائی از وجودش در امور تبلیغات استفاده میشود اگر تیمسار اجازه میدهید او را هم مامور کنیم تا در تهیه مقدمات تظاهرات طرفداران قانون اساسی کمک کند" . گفتم پیشنهاد خوبیست . سئوال نمودم‌این شخص‌کیست ؟ اظهار کرد : دریادار مجیدی معاون نیروی دریائی ، گفتم شما تلفنی بایشان دستور بدهید ، منهم بسپهبد رحیمی میگویم تا ایشان را به مسئولین جمعیت معرفی نموده و سفارش

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

کنند که از تخصص استفاده نمایند.

بیست و چهار ساعت از این مذاکره نگذشته بود که دریاسالار حبیب الهی نزد من آمد و در حالیکه کاملا مشهود بود از مطرح کردن موضوعی ناراحت است اظهار نمود :" دریادار مجیدی مطالبی دارد که میخواهد به تیمسار بگوید "، سئوال کردم چه مطلبی ؟ جواب داد که :" ایشان با تظاهرات طرفداران قانون اساسی باین صورت که این جمعیت میخواهند برگزار نمایند موافقت ندارد". اظهار کردم : ما که نظر او را در مورد برگزاری تظاهرات نمیخواستیم ، قرار بود از تخصص در تبلیغات استفاده شود . اظهار نمود :" دریادار مجیدی پیشنهاداتی دارد و اظهار میکند، که به نخست وزیری رفته آقای مشیری و آقای بختیار را هم راضی کرده است که فعلا تظاهرات برگزار نشود، خواهش میکنم اجازه بدهید خودش بیاید و توضیح بدهد". گفتم بسیار خوب بیاید. هنگامیکه دریادار مجیدی را پذیرفتم ، وی با حالت علاقمندی و دلسوزی اظهار داشت :

" من رفتم وضع این جمعیت را بررسی کردم مطمئن هستم که بعلت کمی وقت و عدم تهیه امکانات کافی این تظاهرات بطور شایسته صورت نخواهد گرفت آمده ام استدعا کنم که این راهپیمائی را ۱۰ تا ۱۵ روز به تاخیر بیاندازند تا تلاش کنیم یک تظاهرات آبرومند و مجللی ترتیب داده شود"، گفتم حالا دو روز بیشتر به موعد راهپیمائی نمانده و مردم نیز عموما اطلاع پیدا کرده اند، بهیچوجه صلاح نیست که ما تظاهرات طرفداران قانون اساسی را به

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

عقب بیاندازیم و باید تلاش کنیم هرچه ممکن است آبرومندترصورت بگیرد. دریادار مجیدی شروع کرد باز بدلیل آوردن که ممکن است " خوب از آب در نیاید ..."، گفتم دریاسالار حبیب الهی شما را بعنوان متخصص در امور تبلیغات و تهیه شعار و غیره معرفی کرده ، منظور این نبود که تیمسار برای ما و برای جمعیت تعیین تکلیف نمائید، دیگر کسی با شما کاری ندارد. لزومی نیست که تیمسار مداخله بکنید.

بطوریکه همه میدانند تظاهرات جمعیت طرفداران قانون اساسی، در روز مقرر، با عده قابل توجهی درمیدان مجلس شورای ملی برگزار شد.

حال برای اطلاع خوانندگان از چگونگی حقایق پشت پرده وعلت مخالفت آنموقع دریادار مجیدی، مصاحبه نامبرده را که ۱۵ روز بعد از وقایع ۲۲ بهمن ماه ۵۷ در ۷ اسفند ماه ۵۷ وی با سمت معاونت نیروی دریائی در دولت موقت بازرگان ، با روزنامه کیهان بعمل آورده و به ارتباطات محرمانه خود با آقایان مدنی و بختیار و همچنین مخالفتش با طرفداران قانون اساسی اعتراف نموده است ، نقل میشود:

" ... معاون نیروی دریائی میگوید : از دوسال پیش همراه مدنی که حالا وزیر دفاع شده است بصورت یک نیروی مبارزه علیه استبداد و مفاسد رژیم ، با آن مبارزه میکردند. حتی زمانی بود که دیدن مدنی جرم بود و ماگروههای مخالفی بودیم که مثلا صبح زود در منزل ایشان جلسه داشتیم .

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

دولت بختیار که پس از چهار ماه سرکار آمد، با معرفی اعضای گروه ، از من خواست که دست بیک بررسی فوری بزنم . من به بختیار گفتم که تو فقط یک راه داری و آنهم قرار گرفتن زیر چتر حمایت آیت اله خمینی است والا از حالا میتوانی مطمئن باشی که شکست میخوری ، موضع بیگانگان را برای بختیار روشن کردم و توطئه‌هایشان را تا آن زمان ، بیش از ۵۰ هزار نفر کشته داده بودیم و تنها راه باقیمانده ، اجرای هر برنامه و حرکتی با دستور امام بود. طرحی که من به بختیار دادم ، سه بخش بود که باین صورت خلاصه میشد: ماموریت : خنثی کردن طرح کشورهای بیگانه ، فرصت : دو هفته . مشکلات بین المللی وجود داشت که در حال حاضر صلاح نیست مطرح کنم و اجازه بفرمائید بعدها آشکار شود..."!

دریادار مجیدی سپس در قسمت دیگر از مصاحبه‌اش در مورد طرفداران قانون اساسی چنین میگوید :

" افشای تظاهرات قانون اساسی . یک روز قرار شد دولت و ارتش ، تظاهراتی در پشتیبانی از قانون اساسی راه بیاندازند، یکروز در دفترم نشسته بودم که سپهبد مهدی رحیمی فرماندار نظامی وقت تهران بمن تلفن کرد که با من کار مهمی دارد . رفتم گفت میخواهند تظاهراتی راه بیندازند ... رفتم آنها را دیدم ،برگشتم و به رحیمی گفتم : اینکار را نکنید و باعث ایجاد تضاد بیشتری نشوید ... اینها ، کسانی هستند که هنوز میگویند زنده باد شاه. خیانت این عمل برای من از روز روشنتر بود ، باینجهت سعی کردم به رحیمی بقبولانم که شاه در افکار عمومی جائی ندارد... رحیمی

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

روی خشکی و تفکر ضعیف و سادگی که داشت بمن گفت بروم با مشیری معاون نخست وزیر مذاکره کنم . من رفتم مشیری را قانع کردم، رفتم بختیار را هم قانع کردم ... بختیار قبول کرد، مرا فرستادند در شورای عالی فرماندهان ارتش ، اما من نتوانستم فرماندهان را قانع کنم و گفتند که این تظاهرات حتمی‌باید انجام‌بگیرد" (۸)

بطوریکه ملاحظه میشود کسیکه به اقرار خودش از دو سال پیش با آقایان مدنی و بختیار در تماس بوده چگونه تحت عنوان دلسوزی میخواست از برگزاری تظاهرات جمعیت طرفداران قانون اساسی جلوگیری نماید . و این اقرار بطوریکه بعدها خواهدآمد نمونه‌ایست از طرز تفکر عده‌ای از افسران نیروهای مسلح درآن زمان و همچنین دلیل بر میزان علاقمندی آقای بختیار به قانون اساسی .

حال که صحبت از راهپیمائی طرفداران قانون اساسی بمیان آمد لازم بیادآوری است‌که در راهپیمائیهای مخالفین علاوه بر اینکه تمام طبقات اعم از دانشگاهی ، دبیرستانی ، استادان معلمین ، روشنفکران ، بازاریان ، کارمندان دولت ، اصناف ، پیمانکاران ، پزشکان ، کارفرمایان ، کارگران همه و همه شخصا در تظاهرات و راهپیمائیها شرکت میکردند، بطرق مختلف هم از نظر مادی و معنوی کمکهای فوق العاده‌ای مینمودند. بعنوان مثال یک نمونه جالب از این کمکها نقل میگردد !:

یکروز قبل از راهپیمائی طرفداران قانون اساسی سپهبد ربیعی نزد من آمد و اظهار نمود :

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

" آقای کشفی پیمانکار تاسیسات نیروی هوائی در چاه بهار بمن مراجعه و اظهار مینماید، که تعداد ۳۵ اتوبوس از کارگران را برای شرکت در راهپیمائی مخالفین در روزهای ۶ و ۷ بهمنماه به تهران آورده‌ایم آماده هستند، اگر موافقت دارید آنها فردا در تظاهرات طرفداران قانون اساسی نیز شرکت نمایند". گفتم با این وصف که میگوئید مانعی ندارد با مسئولین راهپیمائی مذاکره کنید تا ترتیب کار را بدهند که شرکت نمایند. به این ترتیب کارگران شرکت پیمانکاری آقای کشفی ، ابتدا رو پنجشنبه در تظاهرات و راهپیمائی طرفداران قانون اساسی و سپس روزهای جمعه و شنبه در تظاهرات و راهپیمائیهای طرفداران جمهوری اسلامی شرکت نمودند !

در اینمورد لازمست یک نکته جالب دیگری نیز یادآوری شود : بطوریکه معلوم گردید آقای بختیار بعداز موافقت با برگزاری تظاهرات طرفداران قانون اساسی ، بنا باظهار صریح همکار سابقش دریادار مجیدی ، بعلت مخالفت با رژیم سلطنت از تصمیم خود منصرف و قبول مینماید که تظاهرات موقوف گردد، ولی در اثر مقاومت فرماندهان و من این تظاهرات بوضع آبرومندی برگزار گردید. آقای بختیار در این باره نیز مانند سایر موارد گفته شده در مصاحبه‌های افسانه‌ای خود در صفحه ۶۹ کتاب " ۳۷ روزبعد از ۳۷ سال " بمنظور اغفال هم میهنان ، اولا تمام جریانات مربوط به موضوع تظاهرات را بر خلاف واقع تعریف میکند، ثانیا تظاهراتی را که جمعیت طرفداران قانون اساسی با پشتیبانی

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

فرماندهان نیرو و شرکت خانواده پرسنل نیروهای مسلح شاهنشاهی، در ۵ بهمنماه ۵۷ بمنظور طرفداری از قانون اساسی و رژیم سلطنت برگزار نمودهاند، بنام " تظاهرات پشتیبانی از خویش " وانمود مینماید و در جواب سئوالی که خود بدینشرح از خودش مینماید :" آقای دکتر بختیار ، در اوائل بهمنماه ۵۷ بیش از ۱۵۰ هزار تن از مردم تهران برای پشتیبانی از شما دست به تظاهرات زدند ... " چنین جواب میدهد :" این تظاهرات بهمنماه علامت سلامت روح و اعتمادی است که آرام آرام مردم بدولت پیدا کرده بودند ... " !!! (۲۰)

غافل از اینکه تمام پرسنل نیروهای مسلح خود بهترین گواه برای توجیه حقایق مربوط به مشارکت خانوادههایشان درتظاهرات طرفداران قانون اساسی بوده (۴۲) و اظهارات دریادار مجیدی نیز بیانگر روشنی از مخالفت آقای بختیار با برگزاری تظاهرات مذکور میباشد . (۸)

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

شورای سلطنت و بختیار

رئیس شورای سلطنت با نظرچه کسی مستعفی گردید؟

انتظار میرفت که نخست وزیر بعد از مسافرت اعلیحضرت نحوه تشکیل جلسات شورای سلطنت را مشخص و به اعضاء اعلام نماید. تصور این بود که شورا هفته‌ای یک یا دو بار تشکیل جلسه بدهد تا وضع بحرانی مملکت مورد بررسی و آقای بختیار توضیح بدهد طرح و برنامه‌اش برای رفع مشکلات مملکت چیست؟ و سپس اعضای شورا در باره آن بحث و نظر بدهند. ولی بعد از مدتی انتظار و مذاکره با وی معلوم شد، آقای بختیار اصولا بشورای سلطنت که بپیشنهاد خودش بوجود آمده و شرط قبولی ایشان برای تشکیل دولت بوده اعتقادی نداشته و میل ندارد که شورای سلطنت تشکیل جلسه بدهد. بهمین جهت جلسات شورای سلطنت بعد از مسافرت اعلیحضرت، فقط دو نوبت آنهم به پیشنهاد و به اصرار من تشکیل شد.

جلسه یکم، بمنظور اطلاع از طرح نخست وزیر درمورد برقراری آرامش در کشوربود که آقای بختیار بعد از صحبت در کلیات، و اظهار امیدواری نسبت بموفقیت ماموریت آقای سید جلال تهرانی

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

اضافه کرد :

" با آقای تهرانی که به پاریس رفته ، مذاکرات تلفنی داشته و موافقت نموده است که نامبرده بمنظور ملاقات با آقای خمینی، (که بنا بخواست آقای خمینی بود) از ریاست شورای سلطنت استعفاء بدهد و اطمینان دارد با اقدامات آقای سید جلال تهرانی در پاریس و ملاقاتها و مذاکراتیکه خودش با جبهه مخالفین در تهران دارد بزودی اغتشاشات و ناآرامیها خاتمه پیدا خواهند کرد ... " . ضمنا چون نخست وزیر عجله داشت و میخواست درجلسه هیئت دولت شرکت نماید بجلسه شورای سلطنت خاتمه داده شد .

تا اینکه جریان استعفای آقای تهرانی در روزنامه‌ها منعکس و متن استعفاء هم بدینشرح منتشر گردید :

" یکشنبه اول بهمنماه ۱۳۵۷ - پاریس - قبول ریاست شورای سلطنت ایران از طرف اینجانب فقط برای حفظ مصالح مملکت و امکان تامین آرامش احتمالی بود . ولی شورای سلطنت به سبب مسافرت اینجانب به پاریس که برای نیل بهدف اصلی بود تشکیل نگردید . در این فاصله اوضاع داخلی ایران سریعا تغییر یافت بطوریکه برای احترام به افکار عمومی با توجه به فتوای حضرت آیت اله العظمی خمینی دام برکاته مبنی بر غیر قانونی بودن آن شورا ،آنرا غیر قانونی دانسته کناره کردم ... محمدالحسین سید جلال الدین تهرانی " (۲۶) . بدینترتیب معلوم شد که تنها موضوع استعفای آقای تهرانی مطرح نبوده بلکه شورای سلطنت با مشورت و نظر نخست وزیر ، بوسیله رئیس شورا غیر قانونی اعلام

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

شده و نتیجه‌ای هم ازمذاکرات حاصل نگردیده است ؛وقتی چگونگی را از آقای بختیار سئوال کردم اظهار نمود:" این حرفها تاثیری ندارد ماکارخودمان را انجام میدهیم "!، در صورتیکه چنین نبود زیرا در افکار عمومی غیر قانونی اعلام شدن شورای سلطنت معنای دیگری داشت و آن غیر قانونی تلقی شدن دولت خود آقای بختیار بود که آنهم بوسیله آقای خمینی غیر قانونی اعلام شده بود.

و اما علت پیشنهاد من برای تشکیل جلسه دوم شورای سلطنت باین دلیل بود که چون اعلیحضرت در موقع خروج از کشور برخلاف معمول همیشه و روش جاری ستاد بزرگ ارتشتاران اختیارات معمول را به‌رئیس ستاد بزرگ نداده بودند تا بموجب آن فرامین ارتش امضاء شود ، بنابراین تصمیم گرفتم که فرامین ارتش را با مضای رئیس شورای سلطنت برسانم ، ولی بعد از استعفای آقای تهرانی و عدم مراجعت ایشان لازم بود که رئیس شورای سلطنت انتخاب شود تا فرامین را امضاء نماید .

بهمین جهت به نخست وزیر تلفن زده اظهار کردم : لازمست که شورای سلطنت تشکیل جلسه بدهد . اظهارنمود :" گرفتاری زیاد است ضرورتی ندارد که شورا تشکیل شود"، وقتی موضوع امضای فرامین ارتش را مطرح کردم اظهار داشت :" این کارها مهم نیست من خودم فرامین را امضاء میکنم "!، گفتم اگر هم بنا باشد که شما امضاء کنید لازمست شورای سلطنت تشکیل و این اجازه را به نخست وزیر بدهد . در هرحال آقای بختیار مجبور شد اعضای شورای سلطنت را برای تشکیل جلسه دعوت نماید . این جلسه هم

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

در نخست وزیری تشکیل شد . من در شورا اظهار کردم : که برابر روش جاری ستادی برای بیشتر موارد در ارتش شاهنشاهی مانند ترفیعات ، مرخصیها ، پرداخت بعضی از استحقاقیهای افسران و ... احتیاج بفرمان داریم که معمولا به توشیح اعلیحضرت میرسید حالا که تشریف ندارند ، باید رئیس شورای سلطنت آنرا امضاء نماید . نخست وزیر اظهار نمود :" موضوع مهمی نیست ممکن بود من خودم امضاء کنم ولی تیمسار میل دارند که شورای سلطنت در اینمورد نظر بدهد ". بالاخره بعد از بحث در این باره شورا موافقت ننمود که آقای بختیار فرامین را امضاء کند ، و قرار شد که آقای وارسته از طرف رئیس شورای سلطنت فرامین ارتش را امضا نماید . بهمین ترتیب عمل و فرامین برای امضای ایشان فرستاده شد .

سپس چند نفر از اعضاء شورا بخصوص آقای دکتر سعید رئیس مجلس شورای ملی با اشاره به اوضاع فوق العاده آشفته مملکت ، از وضع اغتشاشات و شدت روز افزون اعتصابات در کشور شدیدا اظهار نگرانی کردند . آقایان محمد سجادی رئیس مجلس سنا و اردلان وزیر دربار شاهنشاهی عقیده داشتند که ادامه این وضعیت بحرانی مملکت را بخرابی و ویرانی خواهد کشاند ، ضرورت دارد که در اینمورد اقدامات جدی بعمل آید ، و اوضاع ایجاب میکند حتی با سفرای کشورهای آمریکا و انگلیس و اگر لازمست شوروی ، بطور جدی نشسته صحبت کرد و دید واقعا چه میخواهند ، تا ترتیبی داده شود که زودتر این جریانات و آشوبها خاتمه پیدا کند .

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

آقای بختیار اظهار کرد:" من مشغول مذاکره با آنها هستم دو راه بیشتر وجود ندارد، یکی اینکه رفراندم بکنیم تا مردم نظرشان را بدهند ! و یا اینکه اگر در این اوضاع و احوال که مواجه با اشکالات هستیم انجام رفراندم مقدور نباشد و نتوانیم از این راه رفع مشکل کنیم ...، آقای سجادی ضمن قطع صحبت آقای بختیار دنباله موضوع را ادامه داده و اظهار داشت :" بلی مجلسین سنا و شورا دعوت بشوند برای یک جلسه مشترک که دوماده از قانون اساسی را اصلاح بکنیم "! ، آقای بختیار تکرار کرد:" بلی دو ماده از قانون اساسی را تغییر بدهیم تا باین آشوبها و اغتشاشات خاتمه داده شود " (منظور تغیر دو ماده مربوط به رژیم سلطنت در قانون اساسی میباشد) و اضافه نمود:" چون هر دو راه حل صورت قانونی دارد دیگر هیچگونه اشکالی در بین نخواهد بود ! ، ولی من احتیاج بقدری زمان دارم تا این کارها را انجام بدهم " .

در اینجا لازمست توضیحی در باره انگیزه اظهارات نخست وزیر در شورای سلطنت داده شود : در مورد راه حل اول پیشنهادی آقای بختیار یعنی رفراندم بعدها آقای مهدی بازرگان چنین مینویسد : "... روی همین نظر بود که در اوایل بهمنماه ۱۳۵۷ جلسه سه نفری سری با شرکت یکی از آقایان روحانیون شورای انقلاب ، مهندس بازرگان و سفیر آمریکا تشکیل گردید. موضوع برگزاری رفراندم جهت تبدیل مشروطیت سلطنتی به جمهوری اسلامی مورد بحث قرار گرفت ، نظر سفیر این بود که رفراندم را وزارت کشوریعنی

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

دولت بختیار انجام دهد تا محظوری از نظر اصول دیپلماسی و حقوق بین المللی برای آنها پیش نیاید در حالیکه دو نفر دیگر عقیده داشتند رفراندمی که دولت اعلام نماید، ملت در آن شرکت نخواهند کرد بنابراین بهتر است اینکار در مساجدومدارس انجام شود و دولت نظارت نماید مگر آنکه وزیر کشور و دولت مورد انتخاب و اعتماد رهبری انقلاب باشد ..." (۲۷)

و درباره تغییر دو ماده از قانون اساسی نیز آقای یزدی وزیر امور خارجه دولت بازرگان ضمن فاش ساختن فعالیتهای محرمانه آقای بختیار چنین اظهار مینماید :" ولی امام بلافاصله پیغام داد که شورای سلطنت غیر قانونی است ... آنوقت قرار شد که طرح دیگری پیاده شود ، یعنی خود بختیار اعلام جمهوری کند و با تشکیل جلسه مشترک مجلسین اصل رژیم شاهنشاهی را از قانون اساسی حذف کند و علت اینکه بختیار از امام خواسته بود که به او چند هفته مهلت بدهد بهمین دلیل بود ". (۵)

روزنامه اطلاعات نیز نوشت :" بختیار در نامه خود از امام درخواست کرده که سه هفته بدولت وقت بدهد ... همچنین اشاره کرده است که اگر تغیر در قانون اساسی لازمست ، باید مقدماتی بوجود آید و اینکار نیازمند زمان است ".(۲۸)

بهر صورت جلسه شورای سلطنت با وعده و امیدواریها نیکه نخست وزیر با توجه بمذاکرات و ملاقاتهای خودش با مخالفین در باره حل مشکلات مملکت داد ، بدون اینکه بحث و بررسی درباره پیشنهادات وی بعمل آید ، پایان پذیرفت .

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

من جریان مذاکرات شورای سلطنت و اظهارات آقای بختیار را در باره اصلاح قانون اساسی بوسیله رفراندم یا از طریق تشکیل جلسه مشترک مجلسین در کمیته بحران مطرح و موضوع با توجه به اخبار روزنامه‌ها و بخصوص مصاحبه‌های آقای بختیار با مطبوعات مورد بحث و بررسی قرار داده شد، باین نتیجه رسیدیم که چون اعلیحضرت حل مشکل مملکت راکه معتقد بودند سیاسی است نه نظامی (۳) بعهده نخست وزیر محول نموده اند و با آقای بختیار تماس و ارتباط تلفنی دارند و به ستاد بزرگ ارتشتاران و فرماندهان نیرو اجازه ارتباط نداده‌اند، بهتر است تامل کنیم و مراقب باشیم تا ببینیم نخست وزیر چه میکند ؟!

ولی در عمل نه دیگر شورای سلطنت تشکیل شد و نه ما در جریان بعدی کارها قرار گرفتیم تا بدانیم آقای بختیار چه میخواهد بکند . آنچه مسلم بود نخست وزیر بهیچوجه علاقه‌ای به شورای سلطنت نداشت و مایل هم نبود که اساسا شورا تشکیل جلسه بدهد. لازم بتذکر است که هیچگاه در جلسات شورای سلطنت صورتجلسه‌ای تهیه نگردیدو صحبتها همیشه صورت غیر رسمی وخصوصی داشت !

بالاخره درباره میزان اعتقاد آقای بختیار به شورای سلطنت کافیست با طلاع خوانندگان برسد که در تمام مدت بعد ازمسافرت اعلیحضرت ، نخست وزیر در هیچ موردی راسا بشورای سلطنت مراجعه ننمودهو مشورتی هم با آن بعمل‌نیآورد.

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

چگونه ازآمدن خمینی جلوگیری شد؟

انگیزه قرائت گزارش گوادولوپ در شورای امنیت ملی چه بود ؟

خبر گزاریها و روزنامه‌ها اعلان کردند که آقای خمینی میخواهد روز جمعه ششم بهمنماه ۱۳۵۷ وارد ایران شود، در بین مردم و گروههای مخالف شادی و مسرت توام با ترس و وحشت از آشوب و شورش ایجاد گردید. کارمندان هواپیمای کشوری که مدت مدیدی بود اعتصاب کرده بودند (فرودگاه مهرآباد بوسیله پرسنل نیروی هوائی شاهنشاهی اداره میشد) با شنیدن خبر آمدن آقای خمینی در روزنامه‌ها اعلان کردند که یکی ازهواپیماهای ۷۴۷ را بنام " پرواز انقلاب" آماده کرده و برای انتقال وی ، از تهران به پاریس خواهند برد.

نخست وزیر شورای امنیت ملی را بمنظور بررسی مسئله آمدن آقای خمینی دعوت نمود . (لازم بیادآوری است آقای بختیار در جریان استعفای من متعهد گردیده بود که با آمدن آقای خمینی موافقت نخواهد کرد). در جلسه شورای امنیت ملی علاوه بر اعضای شورا ، وزیر جنگ و فرماندهان نیروهای سه گانه نیز حاضر بودند . آقای بختیار اظهار کرد :" آقای سید جلال تهرانی که برای ملاقات با آقای خمینی به پاریس رفته است ، بعد از ورود به پاریس تلفنی بمن اطلاع داد که آیت اله ملاقات خود را با وی مشروط به استعفای ایشان از عضویت شورای سلطنت

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

مینماید، منهم موافقت کردم که استعفا کند، ولی با وجوداینکه آقای تهرانی دو ملاقات طولانی با آقای خمینی داشته نتیجه‌ای نگرفته است، حالا هم بطوریکه اطلاع دارید اطلاعات و اخبارحاکی از آمدن خمینی است". ضمنا اضافه نمود :" مشغول تهیه نامه‌ای هستم و میخواهم برای آقای خمینی بفرستم ، مذاکراتی هم در تهران با نمایندگان آیت اله دارم که مطمئنم بنتیجه خواهد رسید ".

سپهبد مقدم معاون نخست وزیر و رئیس ساواک اظهار کرد: " برابر اطلاعات واصله آقای خمینی روز جمعه میخواهد به ایران بیاید و جبهه مخالفین مشغول تهیه مقدمات ورود ایشان هستند . در شهرستانها هم روحانیون مردم را تشویق میکنند که برای استقبال از آقای خمینی به تهران مسافرت‌کنند و پیش بینی میشود که عده خیلی زیادی در این چند روز از شهرستانها وارد تهران بشوند . ضمنا کارکنان اعتصابی هواپیمائی ملی اعلام نموده‌اند که در حال آماده کردن یک هواپیما برای رفتن بپاریس هستند، چون بین اعتصاب‌کنندگان افراد مشکوک و مظنون وجود دارد (منظور عناصر کمونیست میباشد) احتمال خرابکاری میرود، لذا باید از این عمل کارمندان اعتصابی جلوگیری شود.

سپهبد ربیعی ضمن تائید نظر سپهبد مقدم اظهار کرد:" باتوجه به خرابکاریهائیکه هم اکنون اعتصابیون سازمان هواپیمائی ملی و هواپیمائی کشوری در امور فرودگاه مهرآباد میکنند ومادرگیر آنها میباشیم ، در این اوضاع و احوال بردن هواپیما به پاریس

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

مصلحت نمیباشد ، باید از این عمل آنها جلوگیری شود ".

مجددا سپهبد مقدم اضافه نمود :" لازمست یادآوری کنم در وضعیت فعلی اگر به هواپیمای حامل آقای خمینی آسیبی برسد، در کشور شورش و حمام خون راه خواهد افتاد که نمیتوان نتیجه آنرا پیش بینی کرد ". بعد از مدتی مذاکره و بحث و بررسی موافقت شد که فرودگاه با همکاری فرمانداری نظامی و نیروی هوائی بسته شود و از طریق رادیو اعلان گردد که :" فرودگاه مهرآباد بعلت عدم آمادگی برای پذیرفتن هواپیماها بسته است ".

در پایان مذاکرات همین جلسه آقای احمد میرفندرسکی وزیر امور خارجه گزارش جریان کنفرانس گوادلوپ را بشورا ارائه و آنرا قرائت کرد، منظور این بود که به اعضای شورای امنیت ملی نشان بدهد تصمیم خروج اعلیحضرت از ایران ، درگوادلوپ با توافق چهار دولت آمریکا ، انگلیس ، فرانسه و آلمان اتخاذ شده و بازگشتی در بین نیست !

بعد از آنکه بسته شدن فرودگاه در شورای امنیت ملی تصویب و اجرای آن بمسئولین امر ابلاغ و نتیجه از رادیو و تلویزیون اعلان گردید ، من بمنظور ایجاد آرامش و تقویت روحی پرسنل نیروهای مسلح شاهنشاهی ، فرماندهان و امراء ارشد نیروها و روسای ادارات ستاد بزرگ ارتشتاران را بستاد دعوت و پس از تشریح وضعیت عمومی کشور اظهار کردم : نخست وزیر در شورای امنیت ملی عنوان نمود که مشغول مذاکره با نمایندگان آقای خمینی است و عقیده دارد که بزودی مسائل حل خواهد شد . وهم

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

چنین جریان جلوگیری از ورود آقای خمینی را هم برای عموم توضیح دادم . پس از پایان این جلسه ارتشبد طوفانیان نزد من آمده واظهار کرد :" وقتیکه از جلسه خارج شدیم سپهبد بخشی آذر نزد من آمده و با حالت ناراحتی اظهار داشت : تصمیم جلوگیری از آمدن آیت اله خمینی مصلحت نیست ، از اینکار احتراز واجازه داده شود که وی به ایران بیاید !، و از من خواست که این پیغام را به تیمسار برسانم ".

از پیغام سپهبد بخشی آذر رئیس اداره پنجم ستاد بزرگ ارتشتاران خیلی متعجب شده ، موضوع را با سپهبد مقدم که قبلا رئیس اداره دوم ستاد بزرگ بود مطرح کردم ، وی اظهار نمود: " ممکن است ایشانهم مانند بعضی از افسران با مخالفین تماسهائی داشته باشد "! با تعجب گفتم یعنی چه ؟ وقتی دید من ازشنیدن این خبر نگران شدم ، اضافه کرد :" تیمسار ناراحت نباشید ، ضد اطلاعات ارتش مراقب این قبیل افسران میباشد ...".

با انتشار خبر بسته شدن فرودگاه و جلوگیری از آمدن آقای خمینی ، تظاهرات و اغتشاشات مردم در شهرها و تهران شدیدتر شد . بتدریج گزارش اعتصاب غذای همافران و شرکت عده‌ای پرسنل نیروی هوائی و تعدادی از پرسنل نیروی دریائی و زمینی در راهپیمائیها ، و همچنین صدور اعلامیه همبستگی از طرف آنها به ستاد رسید. وقتی در کمیته بحران از فرماندهان نیرو بخصوص سپهبد ربیعی چگونگی امر را سئوال نمودم جواب دادند :" بطور قطع مشخص نیست که اعلامیه همبستگی بوسیله پرسنل منتشرشده باشد".

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

سپهبد ربیعی نیز اضافه‌کرد :" در پایگاهها موضوع اعتصاب غذا در بین نبوده ، بلکه بعلت کم بود سوخت مواد غذائی دیر به آشپزخانه‌ها رسیده ، و چون بعضی از آشپزخانه‌ها هم گاز نداشتند غذا دیر تهیه شده و ماءکول نبوده است ".

در مورد شرکت پرسنل نیروها در تظاهرات نیز فرماندهان اظهار کردند ممکن است چند نفر از افراد که در مرخصی بوده‌اند در روز تعطیل با لباس شخصی برای تماشای تظاهر کنندگان رفته باشند و اطمینان دادند که فرماندهان مربوطه در نیروها کاملا مراقب پرسنل خود هستند و اگر مواردی باشد حتما گزارش خواهند کرد . خودشان هم مراقب اوضاع میباشند .

در اینموقع آقای بختیار تلفن زده با خوشحالی اظهارداشت : " تصمیم گرفته‌ام خودم برای ملاقات آیت اله خمینی به پاریس بروم ". وی اطمینان داشت که موفق خواهد شد آیت اله راضی کند ، ضمنا پیشنهاد کرد که برای تقویت دولت لازمست یکبار دیگر پشتیبانی ارتش از دولت ، از طریق رادیو وتلویزیون وروزنامه‌ها به آگاهی عموم برسد .

پیشنهاد نخست وزیر در مورد مصاحبه مجددو اعلام پشتیبانی ارتش از دولت در کمیته بحران مطرح ، و پس از بررسی تصمیم گرفتیم که مصاحبه مطبوعاتی مورد نظر ایشان عملی گردد. جریان مصاحبه مجدد در روزنامه‌ها به اینشرح منتشر گردید:" ارتشبد عباس قره‌باغی رئیس ستاد بزرگ ارتشتاران در مورخه ۵۷/۱۱/۲ در دومین گفتگوی مطبوعاتی طی یک هفته اخیر ، بار دیگر بر

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

موضع ارتش که دفاع از قانون اساسی و دولت قانونی است تاکید کرد ... "(۲۴)

دو روز بعد روزنامه اطلاعات ازقول رادیو لندن چنین نوشت :

" ... بختیار در نامه خود از امام درخواست کرده که سه هفته بدولت وقت بدهد ... و اعلام کرده در طول سه هفته تاخیر سفر امام ، او خواهد توانست نظر ارتشیها را نسبت به بازگشت امام خمینی مساعد کند ... "(۲۸)

در اینجا باید یادآور شد که درخواست آقای بختیار مبنی بر داشتن سه هفته مهلت ، بهیچوجه برای جلب نظر مساعد ارتشیها نسبت به بازگشت آقای خمینی نبوده ، زیرا بطوریکه درقسمتهای بعد خواهد آمد، نخست وزیر چند روز بعد از تصمیم و قول خود منصرف و بدون مشورت با ارتش و شورای امنیت ملی ، فرودگاه مهرآباد را باز اعلان کرده و با آمدن آقای خمینی به ایران موافقت خواهد نمود و همانطور که در تشریح مذاکرات مربوط به شورای سلطنت گفته شد ، مهلت خواسته شده آقای بختیار برای انجام تغییرات در قانون اساسی بوده است !

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

جریان تقاضای ملاقات بازرگان از رئیس ستاد چه بود ؟

بعد از استعفای آقای سید جلال تهرانی از ریاست شورای سلطنت و عدم موفقیت وی در مذاکرات با آقای خمینی ، آقای بختیار خواست که شخصا برای ملاقات با نامبرده به پاریس برود. بطوریکه در قسمتهای بعد خواهد آمد آقای خمینی ابتدا با ملاقات آقای بختیار موافقت ولی پس از انتشار خبر از وسائل ارتباط جمعی آنرا موکول به استعفای نخست وزیر نمود که در نتیجه آقای بختیار موفق بمسافرت و مذاکره نگردید .

در اینموقع بود که سپهبد مقدم معاون نخست وزیر بدفترم آمده اظهار نمود :" آقای مهندس بازرگان از تیمسار تقاضای ملاقات مینماید ". گفتم تیمسار در جریان مذاکرات ژنرال هویزر هستید که قبلا چنین پیشنهادی نمودولی من بعلت بی نتیجه بودن ملاقات آنرا نپذیرفتم . اظهار داشت :" با توجه بوضعیت فعلی دولت و مملکت بنظر من خوبست که تیمسار ایشان را بپذیرید و ببینید چه میخواهد ". گفتم خیلی خوب نخست وزیر را خواهم دید موضوع را با ایشان مطرح میکنم ببینم نظرشان چیست .

در موقع ملاقات با آقای بختیار اظهار کردم که آقای مهندس بازرگان توسط سپهبد مقدم تقاضای ملاقات با من را نموده است . اظهار نمود :" خیلی خوبست ملاقات بکنید". گفتم بطوریکه میگفتید خود شما با ایشان در تماس هستید . اظهار داشت :"فکر

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

میکنم این ملاقات مفید باشد، ببینیم بتیمسار چه میگوید".
ضمنا اضافه کرد:" پشتیبانی ارتش از دولت را هم تاکیدنمائید".

در کمیته بحران تقاضای آقای بازرگان و نظر آقای بختیار را مطرح نمودم . پس از بحث و بررسی با تقاضای آقای بازرگان موافقت و قرار شد این ملاقات در منزل من صورت بگیرد. بسپهبد مقدم گفتم بعلت گرفتاریهای ستاد بزرگ بهتر است زمان ملاقات بعد از خاتمه خدمت و عصر باشد . فردای آنروز سپهبد مقدم تلفن زده اظهار کرد :" تیمسار ، روزی را تعیین کنید تا ترتیب ملاقات داده شود". شب دوشنبه ۹ بهمنماه ۵۷ را برای ملاقات تعین ، و بعلت آشنائی وی با مخالفین اضافه کردم که تیمسار هم در اینجلسه حضور داشته باشید . سپهبد مقدم اظهار کرد:
" وسیله آمدن آقای بازرگان را فراهم خواهد کرد".

شب دوشنبه وقتی از ستاد بمنزل رسیدم اتومبیل حامل آقای بازرگان و مامورین ساواک مقابل درب منزل متوقف بود. همزمان با من سپهبد مقدم هم رسید. وقتی وارد دفتر شدم آقایان مهدی بازرگان و یداله سحابی (یکی از همکاران نزدیک آقای بازرگان) اظهار کردند : که چند دقیقه است رسیده‌اند . آقای بازرگان بعد از مدتی صحبت در باره دولتهای سابق و شکایت از نبودن آزادیها و محدودیتهای گذشته اظهار داشت :" تیمسار وضعیت مملکت را ملاحظه میکنید ، چند ماه است که بازار، دانشگاهها ، دبیرستانها ، دبستانها ، کارگاهها ، کارخانه‌ها ، وزارتخانه‌ها ، ادارات تعطیل و کلیه کارمندان وزارتخانه‌ها ، استادان ،معلمین

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

دانشجویان و کارگران در حال اعتصاب میباشند . با نکها هفته‌ای یکروز بیشتر باز نمیکنند ، کارگران و کارمندان شرکت نفت در اعتصاب و مردم در این سرمای زمستان از لحاظ سوخت در مضیقه هستند . این وضعیت تا به کی باید ادامه داشته باشد ؟"

جواب دادم تمام این مطالب که گفتید بدولت مربوط میشود و بطوریکه نخست وزیر اظهار میکند مرتبا با شما و سایر نمایندگان آقای خمینی در تماس و مشغول مذاکره میباشد . نیروهای مسلح هم برابر مقررات حق دخالت در سیاست را ندارند بطوریکه چندین بار گفته‌ام ارتش از دولت قانونی پشتیبانی میکند ، و شما این مسائل را با نخست وزیر باید مذاکره کنید .

آنها در جواب گفتند : "تیمسار میبینید که هرروز درتظاهراتی که در تهران و شهرستانها صورت میگیرد تعدادی از طرفین کشته میشوند ، راهپیمائیهای چند ملیون نفری را که ملاحظه میکنید ، ملت ایران متفقا خواستار جمهوری اسلامی هستند ، ما میخواستیم از تیمسار سئوال کنیم تا کی باید این خونریزیها ادامه پیدا کنند ؟" سپهبد مقدم اظهار کرد :" واقعا با مشکل عجیبی روبرو هستیم بنظر من باید توجه بشود که آیا قانون برای مردم است یا مردم برای قانون ! ؟" همانروز یا روز قبل مقاله‌ای به همین عنوان در یکی از روزنامه‌ها (که احتمالا آیندگان بود) نوشته شده بود .

آقایان بازرگان و سحابی گفتند :"احسن ".

من از آقای مهندس بازرگان سئوال کردم آیا شما خدمت

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

وظیفه‌تان را انجام داده‌اید یا نه ؟ جواب داد :" بلی افسر مهندس بودم ". اظهار داشتم در پایان دوره آموزش برای افسر شدن یک مراسمی وجود داردکه حتما فراموش ننموده‌اید شما در آن مراسم در پیشگاه خداوند بقرآن و پرچم سوگند یادکرده‌اید که حافظ قانون اساسی باشید. اظهار نمود :" بلی صحیح است ". اضافه کردم من و تمام افسران ، درجه‌داران ، افراد و همه پرسنل نیروهای مسلح این سوگند را یاد کرده‌ایم ، و نسبت به سوگند خودمان وفادار هستیم و نمیتوانیم برخلاف آن عمل کنیم .

آقای یدالله سحابی اظهار نمود :" پس به ملت ایران که یک پارچه خواستار جمهوری اسلامی هستند چه جوابی میدهید؟" گفتم تمام پرسنل نیروهای مسلح ایرانی و جزو ملت ایران هستند و امروزه در حدود هفتاد و پنج در صد ارتش را افسران ، درجه‌داران و سربازان وظیفه تشکیل میدهند که همه آنها همین سوگند را یاد کرده‌اند و مطمئن هستم بسوگند خود وفادار هستند. و اضافه کردم همانطور که گفتم ارتش از دولت قانونی پشتیبانی مینماید و آقایان این مطالب را باید با دولت مذاکره کنید.

در اینموقع آقای مهندس بازرگان به نخست وزیر تلفن کرد ، پس از اشاره بپایان مذاکرات خود با من ، با آقای بختیار قرار ملاقات گذاشتند و اظهار نمود که جریان مذاکرات را در موقع ملاقات تعریف خواهد کرد ، سپس منزل را ترک نمودند.

بعد از رفتن آنها از سپهبد مقدم سئوال کردم که چطور تیمسار مسئله " قانون برای مردم یا مردم برای قانون "را مطرح

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

کردید ؟ جواب داد این عنوان مقاله‌ای بود که در روزنامه‌نوشته بودند ، حتما آنها هم خوانده‌اند ، منظوری نداشتم .

وقتی جریان مذاکرات با آقایان بازرگان و سحابی را برای نخست‌وزیر نقل کردم ، اظهار داشت :" منظور این بود که‌ببینیم ایشان به تیمسار چه میگویند ؟" و اضافه نمود :" من خودم با آنها مشغول مذاکره هستم مطمئن باشید بزودی مسائل حل خواهند شد ".

این بود حقایق مربوط به جریان تقاضای ملاقات آقای بازرگان ازمن توسط سپهبد مقدم معاون نخست‌وزیر و مذاکراتیکه‌درآنجلسه صورت گرفت .

و اما آقای بختیار که پس از ۴ سال موفق نمیگردد بمنظور برائت‌خودش بر علیه من مدرکی ارائه نماید ، برای این ملاقات که مانند دو ملاقات بعدی ، خودش‌برنامه ریزی نموده بود ، افسانه دیگری ساخته و اجبارا با ذکر اینکه مدرکی ندارد ، در صفحه ۵۳ کتاب " ۳۷ روز بعد از ۳۷ سال " چنین میگوید :

" ... من حس‌کردم ، بدون اینکه مدرکی داشته باشم ، که تماسهائی بین قره‌باغی ، بازرگان ، بهشتی بطور تقریبا مستمر هست . بطوریکه خود قره‌باغی یک روزی آمد پیش من و گفت‌که اجازه میدهید من بروم آقای مهندس‌بازرگان را ببینم و با ایشان صحبت‌بکنم که چرا اینکارها را میکنند . این استمزاج بنظر من دلیلش‌این بود که آقای قره‌باغی میخواست‌اگر از جای دیگری فهمید که من حس‌کرده‌ام ، بگوید من با اجازه خود شما

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

رفته‌ام با ایشان صحبت کرده‌ام ، در اینجا رل سپهبد مقدم هم یک قدری بنظر من تاریک است ..." ! (۲۰)

اگر چه با کمی دقت در مفهوم جملات آقای بختیار ، سراپا دروغ بودن آنها روشن میشود ، با وجود این اشاره بنکات زیر ضروری مینماید :

اولا آقای بختیار خودش اقرار میکند که برای اظهاراتش مدرکی ندارد .

ثانیا در این افسانه سازی برای تغییر مطلب و بخیال خود مهم جلوه دادن آن ، ابتدا نام بهشتی را اضافه میکند ! ، سپس چون بخاطر میآورد که خود وی از طریق معاونش سپهبد مقدم ترتیب ایُن ملاقات را داده است ، بدون اشاره بحضور سپهبد مقدم اضافه میکند :" در اینجا رل سپهبد مقدم هم یک قدری به نظر من تاریک است ". در صورتیکه خود آقای بختیار بهترمیداند که در حقیقت تاریکتر از رل سپهبد مقدم رل خود اوست که تلاش میکند با این قبیل داستانها واقعیات را وارونه جلوه دهد .

(در اینجا لازم به یادآوری است که نه تنها هیچوقت ملاقاتی بین من و بهشتی انجام نشده ، بلکه هیچگونه آشنائی یا تماسی نیز هرگز با نامبرده نداشته‌ام .)

باری آقای بازرگان چند روز بعد از ملاقات با من ، در سخنرانی خود در دانشگاه تهران در اینمورد چنین گفت :

" آقایان امرای ارتش ...اظهارمینمایند که ما سوگند وفاداری

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

به قانون اساسی خورده‌ایم مسلمانیم باید بسوگند بقرآن عمل کنیم ..." (۳۰)

ضمنا باید یادآوری گردد، همانطور که موضوع ملاقات با آقای بازرگان مانند تمام مسائل دیگر قبلا در کمیته بحران مطرح و مورد موافقت قرار گرفته بود، نتیجه مذاکرات نیز بلافاصله در جلسه کمیته بحران مورد بررسی و فرماندهان نیرو همگی در جریان آن بودند. بطوریکه سپهبد ربیعی ضمن دفاعیات خود در باره ملاقات من با آقای بازرگان چنین میگوید:"... قرار شد منزل قره‌باغی ملاقات صورت بگیرد، بعد ملاقاتهائی انجام شد، من نمیدانم با آقای دکتر بهشتی شد یا نشد، اما مطمئن هستم که این ملاقات با آقای بازرگان انجام شد ..." (۳۱)

همانطور که ملاحظه میشود، سپهبد ربیعی در باره ملاقات با بهشتی اظهار تردید نموده، با استفاده از جمله " شد یا نشد" آنرا حتمی نمیداند زیرا هیچوقت ملاقاتی بین من و بهشتی انجام نیافته، والا مانند تمام اقدامات دیگر که اعضاء کمیته بحران همگی در جریان آنها بودند، آنرا هم حتما میدانست.

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

بخش ششم

تشدید بحران درکشور

گفته شد بعد از اتخاذ تصمیم در شورای امنیت ملی مبنی بر جلوگیری از آمدن آقای خمینی ، فرودگاه مهرآباد بسته شد. و در نتیجه ورود وی که در روز ۶ بهمن ماه ۵۷ اعلام شده بود موقوف گردید . بلافاصله جبهه مخالفین شروع به عکس العمل و تشدید اغتشاشات و آشوب نمودند ، بدینترتیب که ۴۰ نفر از روحانیون پایتخت در مسجد دانشگاه تهران تحصن اختیار کرده و اعلامیه‌ای صادرنمودند که تا آمدن آقای خمینی بایران به تحصن خود ادامه خواهند داد. بتدریج تعداد افراد متحصن به صدویا حتی بیشتر رسید.

روزنامه‌ها و رادیو و تلویزیون ضمن انتشار اعلامیه و اخبار مربوط به تحصن روحانیون ، بنفع مخالفین تبلیغات میکردند. اخبار واصله نشان میداد که با انتشار خبر آمدن آقای خمینی، روحانیون ، اهالی شهرهای مختلف را که مانند تهران بحال تعطیل در آمده بودند ، تشویق به آمدن به پایتخت مینمایند.

در تهران هم برای مقابله با بسته شدن فرودگاه مهرآباد گروههای گوناگون مخالف با صدور اعلامیه ، مردم را دعوت کردند که در ۸ بهمنماه فرودگاه را اشغال و برای آمدن آقای خمینی باز و آماده نگهدارند ، باینترتیب مردم از نقاط مختلف شهر

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

بطرف فرودگاه مهرآباد بحرکت در آمدند.

برابر گزارش ژاندارمری کشور، روز ۸ بهمنماه ۱۳۵۷ جمعیت زیادی که برای اشغال فرودگاه بطرف مهرآباد رفته بودند، چون همه راههای منتهی بفرودگاه را بوسیله مامورین فرمانداری نظامی اشغال و بروی خود بسته میبینند، پس از مدتی سرگردانی ناچار خسته و عصبانی بطرف شهر مراجعت میکنند. وقتی جمعیت بمیدان ۲۴ اسفند و در مقابل اداره ژاندارمری کشور میرسد، زمانی بوده که پرسنل ژاندارمری بعلت خاتمه ساعت اداری از ادارات مختلف خارج و مشغول سوار شدن به اتوبوسها بودند، که ناگهان مخالفین بطرف اتوبوسها حمله‌ور شده، دو دستگاه اتوبوس را آتش زده و یکدستگاه دیگر را واژگون مینمایند. در نتیجه زد و خوردی بین جمعیت مهاجم و درجه داران ژاندارمری صورت میگیرد که تعدادی از طرفین زخمی میشوند. چون حادثه درمقابل اداره ژاندارمری بود، مامورین انتظامی و نگهبانان ژاندارمری برای جلوگیری از توسعه آتش‌سوزی و زد و خورد مداخله میکنند. بلافاصله ساختمانهای مقابل ژاندارمری توسط مخالفین اشغال میگردد و چون اغتشاش‌کنندگان اسلحه مخفی داشتند، تیراندازی از طرفین شروع میشود، و به تدریج جمعیت از نقاط مختلف شهر در میدان جمع، و درگیری کاملی بوجود میآید که در نتیجه از طرفین چند نفر کشته و تعدادی زخمی میشوند.

چون تعداد نگهبانان قرارگاه ستاد ژاندارمری در مقابل مهاجمین ناچیز بود، ژاندارمری از فرمانداری نظامی تهران

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

برای جلوگیری از ادامه و توسعه اغتشاش در خواست کمک میکنند.
افراد کمکی فرمانداری نظامی برای رسیدن به اداره ژاندارمری کشور، از جلوی دانشگاه تهران که در نزدیکی اداره ژاندارمری قرار داشت عبور میکردند. چون روحانیون تهران در مسجد دانشگاه متحصن شده بودند، در نتیجه داخل محوطه و اطراف دانشگاه پر از جمعیت بود. اجتماع کنندگان با مشاهده خودروهای مامورین فرمانداری نظامی به طرف آنها حمله ور و مانع حرکت آنها بطرف ژاندارمری میشوند، و در نتیجه درگیری دیگری در مقابل دانشگاه ایجاد و مامورین فرمانداری نظامی موفق نمیشوند به مامورین انتظامات ژاندارمری کمک کنند. ضمنا تعدادی هم از طرفین کشته و زخمی میگردند. برابر گزارش رسیده تعداد کشته شدگان واقعه مقابل ژاندارمری کشور و دانشگاه تهران جمعا در حدود ۳۷ نفر و زخمی شدگان در حدود ۱۰۰ نفر بودند.

جریان حادثه مقابل ژاندارمری کشور تا شب ادامه پیدا کرد، خبر این حوادث در تمام خبرگزاریها منتشر و مورد بهره‌برداری مخالفین قرار گرفت. مخالفین از این حادثه که خود بوجود آورده بودند، سوء استفاده نموده بر میزان تظاهرات و اغتشاشات مختلف در شهرها افزودند. ضمنا بمنظور تهدید و ایجاد رعب و هراس، نیمه‌های شب همان شب و یکی دو شب دیگر، در ساعات مختلف با اتومبیل و کامیون باری از مقابل ستاد ژاندارمری کشور عبور و ساختمان و نگهبانان آنجا را به رگبار مسلسل میبستند، در نتیجه این اعمال در داخل ساختمان یکی دو نفر

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

از درجه‌داران مخابرات ژاندارمری زخمی گردیدند.

در همین روز ۸ بهمنماه علاوه بر این وقایع آقای غلامحسین دانشی نماینده مجلس‌شورای ملی نیز در خیابان مورد سوء قصد قرار گرفته و در اثر تیراندازی زخمی گردید. (۳۵)

فردای این حوادث (۹ بهمنماه ۵۷) سرلشگر تقی لطیفی رئیس آجودانی راندارمری کشور، هنگام خروج از اداره مورد حمله مخالفین قرار میگیرد (۳۲) ، آشوبگران نامبرده را از اتومبیل پیاده کرده و پس از مضروب و مجروح کردن با چاقو، وی رادرحالی که لباسهایش پاره و در حالت اغماء و بیهوشی بوده بنزد روحانیونیکه در دانشگاه تهران متحصن بودند برده و از آنجا بدرمانگاهی در خیابان شاهرضا منتقل میکنند. برحسب تصادف پزشک نگهبان درمانگاه مزبور، یک افسر طبیب ژاندارمری مامور به کارآموزی بوده که با تلاش و فداکاری امیر نامبرده‌را مورد مداوا و از مرگ حتمی نجات میدهد.

در حالیکه اغتشاش و آشوب در پایتخت و دیگر نقاط کشور بحد اعلای خود رسیده بود، روزنامه اطلاعات مصاحبه نخست‌وزیر با رادیو فرانسه را در روز سه شنبه ۱۰ بهمنماه ۵۷ منتشر و چنین نوشت :" میتوانید اطمینان داشته باشید که در ایران کشتار و فاجعه روی نخواهد داد. بختیار تاکید کرد: ملتی که زیر فشار و شکنجه بوده ، اکنون یک آزادی دموکراتیک بشیوه اروپائی واقعی بدست‌آورده و به راه خود ادامه میدهد..." (۳۲)

در اثر اقدامات و این قبیل اظهارات آقای بختیار ،مخالفین

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

و اخلالگران تشجیع و وضعیت مملکت روزبروز وخیمتر میشد. حال برای اینکه وضع حقیقی بحران مملکت در فاصله زمانی خروج اعلیحضرت و ورود آقای خمینی بایران روشن گردد، لازمست هرچند باختصار، وضع عمومی کشور، وضعیت دولت بختیار و جریان استعفای وی و همچنین وضع نیروهای مسلح شاهنشاهی در آنمدت مورد بررسی قرار گیرد.

www.KetabFarsi.com

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

وضع عمومی کشور

پس از خروج اعلیحضرت ، وضعیت عمومی بحران مملکت بتدریج شدیدتر و اغتشاشات و اعتصابات هم بیشتر گردید. در تهران و در شهرهای بزرگ بازار یعنی مرکز معاملات و اقتصاد کشور، کارخانه‌های دولتی و خصوصی ، بنادر و گمرکات بعلت اعتصاب کارمندان و کارگران در حال تعطیل بود . اغلب مغازه‌داران خیابانها نیز از ترس آتش‌سوزی و غارت مغازه‌های خود را تخلیه و بسته بودند . بیشتر بانکها را در پایتخت و در شهرها آتش زده بودند هرچند تعداد کمی از آنها یک یا دوروز در هفته کار میکردند ولی بطور کلی امور بانکی کشور تعطیل شده بود.

تولید نفت بحد اقل و کمتر از مقدار مصرف مورد نیاز خود کشور رسیده ، بنزین و مواد سوختی پیدا نمیشد و مردم شبها هم در مقابل پمپ بنزین در صف ایستاده بودند. نفت موجود هم در دست انجمنهای اسلامی بود که بوسیله عوامل خود بدرب خانه افراد طبقه متوسط برده و بآنها میفروختند. مواد غذائی نایاب بود و مردم برای خرید اجناس مدتها در صف انتظار میکشیدند که به پنجاه در صد خریداران نرسیده جنس تمام میشد . ولی بدستور آقای خمینی در جنوب تهران و محلات فقیر نشین نفت رایگان و ارزاق بقیمت نازل در اختیار مردم میگذاشتند.

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

کارهای ساختمانی هم مدتها بود که بکلی متوقف شده وکارگران بیکار که معمولا از دهات اطراف بشهرها آمده بودند درچهارراهها و کنار خیابانها در حال انتظار و سرگردان بودند .

برابر گزارش رسمی در سیلوی تهران فقط برای چند روز گندم وجود داشت ، امور حمل و نقل کشور تعطیل شده و کشتیهای حامل گندم در بنادر بعد از مدتها انتظار بعلت اعتصاب کارگران و مامورین تخلیه نشده و اجبارا بمبداء مراجعت میکردند . صدها کامیون حامل مواد غذائی خریداری شده از کشورهای خارج ، در بازرگان مرز ایران و ترکیه متوقف و مواد در حال فاسد شدن و رانندگانشان در انتظار و سرگردان بودند .

دانشگاهها ، دبیرستانها ، دبستانها و کودکستانها را نه تنها تعطیل کرده بودند بلکه استادان ، دبیران و حتی دانش آموزان دبستانها هم که بیش از ۱۲ سال نداشتند در تظاهرات شرکت میکردند . ورزشگاهها را تماما بسته بودند . سینماها اکثرا آتش زده شده ، بقیه هم تعطیل بودند . تنها کار و سرگرمی مردم شرکت در تظاهرات و راهپیمائیها بود .

کودکان که بعلت کمی سن آنها ، پدر و مادرهایشان اجازه نمیدادند در تظاهرات شرکت کنند ، در خیابانها و سر کوچه‌ها سرگردان در انتظار تماشای تظاهرات بودند و در ساعاتی که هوا شروع به تاریک شدن میکرد با آتش زدن زباله‌ها که جمع آوری نمیشدند و چیدن ظرفهای آشغال در چهارراهها (برای راهنمائی افراد مشکوک) برای اتومبیلها ایجاد مزاحمت نموده و بدین

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

وسیله ضمن کمک به اغتشاش کنندگان تفریح میکردند.

از مامورین شهربانی و پاسبانان کسی در خیابانها نبودند، و اگر بندرت در نقاط بخصوص مشاهده میشدند، فقط بفکر حفظ جان خودشان بودند و در امور امنیتی دخالت نمیکردند. در بعضی از محلات تهران و شهرستانها، عده‌ای بنام "پلیس حکومت اسلامی" (۲۸) یا کمیته اسلامی از طرف مردم و مخالفین تعیین شده بودند که بجای مامورین شهربانی در امور انتظامی دخالت مینمودند. علاوه بر اینکه تهران و شهرهای بزرگ شبها در تاریکی بودند، روزها هم غالبا در ساعتهای مختلف برق را اعتصابیون قطع میکردند تا کارگاههای کوچک و خصوصی هم نتوانند کار کنند.

وضع وزارتخانه‌ها بطور کلی مختل، کارمندان یا در حال اعتصاب و تحصن بودند یا در تظاهرات و راهپیمائیها شرکت مینمودند. وزرا دولت بختیار هم از ترس کارمندان اعتصابی نمیتوانستند به وزارتخانه‌ها بروند. و بالاخره تمام امورکشور حتی محاضر رسمی هم تعطیل و همه در حال انتظار بودند.

گروهها و سازمانهای سیاسی که در گذشته بصورت مخفی و زیر زمینی فعالیت میکردند، بطور علنی همگی خواستار "جمهوری اسلامی" شده و با تمام قدرت برای سرنگونی رژیم و دولت فعالیت میکردند. در اثر تبلیغات تمام طبقات مختلف مملکت هم بدون توجه به خواسته‌ها و هدف دستجات سیاسی مختلف در تظاهرات عمومی با آنها شرکت مینمودند.

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

رهبران و گردانندگان جبهه مخالف همه روزه با ایجاد حوادث خونین و گرفتن کشته و زخمی و برگزاری مراسم تشیع جنازه ، شب هفت و چهله و همچنین با ترتیب دادن تظاهرات بعناوین مختلف ، مردم بیکار را سرگرم نموده و آماده برای انجام آشوب و اغتشاشات نگه میداشتند .

www.KetabFarsi.com

mandegar.tarikhema.org

tarikhema.ir

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

وضع دولت بختیار

چگونه بختیار میخواست زیر نظر شورای انقلاب خمینی دولت تشکیل دهد ؟

آقای بختیار نخست وزیر ، همزمان و همزبان با ژنرال هویزر اظهار میکرد : اعتصابات ، اغتشاشات و تمام مشکلات مملکت با خروج اعلیحضرت از ایران خاتمه پیدا خواهند کرد ، ولی برخلاف پیش بینی آنها ، آقای بختیار نه تنها نتوانست آشوب و اغتشاش و اعتصابات را مهار کند ، بلکه آگاهانه با اقدامات ومصاحبات زیرکانه موجبات تشدید وخامت اوضاع را فراهم ساخت . در اینجا لازمست توجه خوانندگان را به نمونه‌هائی از اقدامات ومصاحبات مذکور جلب نماید :

نخست وزیر سه روز بعد از خروج اعلیحضرت از ایران ، در مصاحبه خود با خبرگزاری فرانسه در پاسخ این سئوال که آیا خیال میکند شاه بار دیگر به ایران باز خواهد گشت گفت :"فعلا خیال نمیکنم "! (۳۳) اینموضوع سبب تشویق و تقویت مخالفین و تضعیف و تخریب روحیه پرسنل نیروهای مسلح شاهنشاهی گردید .

سپس بطوریکه قبلا اشاره شد آقای احمد میرفندرسکی وزیر امور خارجه ، در شورای امنیت ملی گزارش وزارت امور خارجه را در مورد کنفرانس گوادولوپ قرائت کرد ، منظور از این عمل

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

آن بود که به فرماندهان نیروهای مسلح نشان بدهد، تصمیم خروج اعلیحضرت از کشور با توافق چهار دولت بزرگ غرب اتخاذ شده است و بازگشتی در بین نیست. در آنموقع فرماندهان و من باین نتیجه رسیده بودیم، که آقای بختیار طرح خارجیها را بموقع اجرا میگذارد. تا اینکه بعدا وقتی متن پیام کارتر رئیس جمهور آمریکا به آقای خمینی منتشر شد معلوم گردید که نتیجه‌گیری ما در آن زمان صحیح بوده زیرا کارتر در همان موقع که آقای بختیار شرط تشکیل دولت خود را مسافرت اعلیحضرت بخارج از کشور قرار داده بود، در پیام خود به آقای خمینی چنین نوشته است: " خروج شاه قطعی است که در آینده نزدیکی رخ خواهد داد ". (۱۸)

اقدامات بعدی آقای بختیار نیز تماما بمنظور جلب رضایت آقای خمینی و جبهه مخالف صورت میگرفت و تلاش میکرد که هر چه سریعتر خواسته‌های مخالفین را که در اعلامیه‌هایشان منتشر و در تظاهرات بصورت شعار عنوان میکردند، بدون توجه بعواقب وخیم آنها برای کشور، انجام بدهد!

اولین عمل آقای بختیار آزاد کردن زندانیانی بود که بجرم خرابکاری، حمله ببانکها و ترور محکوم شده بودند، و نخست وزیر آنها را در زمره زندانیان سیاسی قلمداد نموده بود. این افراد بمحض مرخص شدن از زندانها نه تنها شروع به اغتشاش و آشوب نمودند، بلکه با همکاری خانواده‌های زندانیانیکه بسبب جرائم عمومی در زندان بودند به زندانها حمله و در داخل

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

زندانها هم با آشوب و آتش زدن وسائل ، شورش ایجاد میکردند. این اقدامات که با اغتشاشات مخالفین در خارج زندان هماهنگی داشت موجب گردید عده زیادی از زندانیان جرائم عمومی هم‌موفق شوند در بعضی از شهرها از زندان فرار و یا بدستور دولت از زندان مرخص شده و به آشوب‌کنندگان ملحق شوند.

مثلا روزنامه‌ها چنین نوشتند :" مشهد ـ با توجه به آتش سوزی زندان شهربانی مشهد و وضع اسفناک زندانیان ، کمیسیون عفو و بخشودگی بطور فوق العاده در دادگستری مشهد تشکیل شده و پس از رسیدگی ۳۵۷ نفر از محکومین دادگستری را عفو کرد که دستور آزادی این زندانیان به زندان داده شده است ".(۳۴)

یکی دیگر از خواسته‌های مخالفین لغو حکومت نظامی در کشور بود که نخست‌وزیر با عجله و بدون مشورت با شورای امنیت ملی این اقدام را از شیراز شروع کرد، بمحض اعلام لغو حکومت نظامی در شیراز امنیت آنشهر با تظاهرات و اغتشاشات بهم خورد و مخالفین آزادانه مامورین انتظامی و خانه و خانواده‌های آنها را مورد حمله قرار دادند . همچنین پس از حمله به سازمان های دولتی ، ساختمان سازمان امنیت را آتش زده ،پرسنل حاضر در آنجا را ربوده و ضمن غارت اسلحه و وسائل ، معاون ساواک را بوضع فجیعی کشتند . توسعه این اغتشاشات بکیفیتی ادامه پیدا کرد که نخست‌وزیر اجبارا از لغو حکومت نظامی در سایر نقاط صرفنظر نمود.

اقدام دیگر آقای بختیار، بعوض طرد افراد ناصالح از

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ، تقدیم لایحه انحلال ساواک به مجلس شورای ملی بود که با این عمل نه تنها هزاران کارمند دولت را بلاتکلیف نمود ، بلکه خانواده‌های آنها هم در شهرها سرگردان شدند . در نتیجه انحلال سازمان اطلاعات و امنیت کشور در شهرها وحشت ایجاد گردید ، آشوبگران و مخالفین از این اوضاع و احوال استفاده و بسازمانهای امنیت شهرها حمله نموده ، ضمن کشتن افراد اسلحه و مهمات و وسائل را غارت و مدارک موجود را از بین بردند .

ادامه و گسترش این اعمال موجب گردید که عده‌ای از مامورین سازمان امنیت بسربازخانه‌ها یا سازمانهای ژاندارمری وشهربانی پناهنده ، و بقیه در سطح کشور فراری و مخفی گردند . و از آن تاریخ دولت و نیروهای مسلح ، در آن وضعیت بحرانی ، ازداشتن هرگونه اطلاعات لازم در سطح کشور محروم گردیدند . با توجه به لزوم اطلاعات برای انجام هر ماموریتی ، و همچنین ضرورت وجود سازمان اطلاعات و امنیت مانند تمام کشورهای مترقی جهان برای ایران نیز ، یک امر بدیهی است ولی این عمل مانند دیگر اقدامات آقای بختیار عمدا انجام گرفت ودرواقع آقای بختیار تحت عنوان پیدا کردن راه حل برای مشکلات کشور ، بشرح مذکور خواسته‌های خارجیها و مخالفین و همکاران سابقش را بموقع اجرا گذاشته ، روزبروز مملکت را دچار مشکلات بیشتری میکرد .

در مورد وضع عمومی کشور هرموقع که به نخست وزیر مراجعه و میگفتم که با توسعه روزافزون اعتصابات وتظاهرات واغتشاشات

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

چطور ممکن است آرامش برقرار شود؟، خود بخود که اینها رفع نخواهند شد، بگانهای ارتش شاهنشاهی مامور به فرمانداری نظامی هم بعلت بلاتکلیفی چند ماهه روزبروز روحیه خودرا بیشتر از دست میدهند، در روزهای اول اظهار میکرد:" آقای سید جلال تهرانی در پاریس مشغول مذاکره با آقای خمینی است، منهم مرتبا مشغول مذاکره با آقایان هستم و اینها همگی از دوستان قدیمی و صمیمی من میباشند. و ضمن اشاره به اسامی آقایان بازرگان، سحابی، مطهری، طالقانی، منتظری و بهشتی، اظهار میکرد من با اغلب آنها بدفعات در زندان بوده‌ام و وعده میداد که بزودی از طریق مذاکره با نمایندگان آیت‌اله خمینی مشکلات را برطرف خواهد نمود".

ولی در حالیکه آقای بختیار در مصاحبه خودش اظهار میکرد:" ... من میدانم شخصیتی مثل مهندس بازرگان در صدد آنستکه تفاهم بوجود آید ... من بخوبی رهبر نهضت آزادی را میشناسم و مطمئنم او تمایل بیشتری دارد به اینکه کارها در یک محیط آرام و با آرامش انجام گیرد ..." روزنامه‌ها از قول خبرگزاری فرانسه نوشتند:" ... آقای مهندس بازرگان در مصاحبه‌ای با صدای آمریکا گفته است که بعقیده او استقرار جمهوری اسلامی در ایران قطعی است! ..." (۳۳)

بعد از آنکه آقای سید جلال تهرانی از ملاقات خود با آقای خمینی نتیجه‌ای نگرفت، آقای بختیار در مصاحبه‌ایکه با مخبرین مطبوعات بعمل آورد اظهار کرد:" آماده است منویات آیت اله

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

را بموقع اجرا بگذارد ". و سپس نامه‌ای برای آقای خمینی فرستاد و در آن نوشت :" اجازه فرمائید که هر تغییر در نظام مملکت از راه صلح و سلم و آرامش بر طبق سنن دموکراتیک معمول در تمام جهان انجام گیرد ". در باره نامه آقای بختیار بآقای خمینی روزنامه اطلاعات از قول رادیو لندن نوشت که :" نخست وزیر ضمن تازه ترین ابتکار ، در باره قانون اساسی در نامه خود اشاره کرده است که ممکن است تغییراتی را که بتصویب مجلسین برسد بپذیرد ..."! و یا " ... اگر تغییری در قانون اساسی لازمست ، باید مقدماتی بوجود آید و اینکار نیازمند زمان است ... " ! (۲۸)

چون آقای بختیار از ارسال نامه هم نتیجه نگرفت ، پس از مذاکره با نمایندگان آقای خمینی در تهران تصمیم گرفت که شخصا به ملاقات وی به پاریس برود . و بیانیه نخست وزیر مبنی بر سفرش به پاریس و برقراری تماس و مذاکره مستقیم با آقای خمینی بشرح زیر از رادیو و تلویزیون پخش گردید :

" ... شاپور بختیار نخست وزیر بیانیه زیر را که متن آن مورد قبول حضرت آیت اله العظمی امام خمینی در پاریس نیز واقع شده است صادر کردند . من بعنوان یک ایرانی وطن دوست که خود را جزء کوچکی از این نهضت و قیام عظیم ملی و اسلامی میدانم و اعتقاد صادقانه دارم که رهبری و زعامت حضرت آیت اله العظمی امام خمینی و راءی ایشان میتوانند راه‌گشای مشکلات امروزی ما و ضامن ثبات و امنیت کشور گردد ، تصمیم گرفتم که

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

ظرف ۴۸ ساعت آینده شخصا به پاریس مسافرت کرده و به زیارت معظم له نایل آیم و با گزارشی از اوضاع کشور و اقدامات خود ضمن درک فیض در باره آینده کشورکسب نظر نمایم ".(۳۵) ولی چند ساعت بعد خبرگزاریها اعلان کردند که آقای خمینی از پذیرفتن آقای بختیار منصرف و پذیرش وی را موکول باستعفاء از نخست وزیری نموده است . خبر شکست آقای بختیار، با توجه به تبلیغات قبلی رادیو و تلویزیون در باره اهمیت ملاقات تاثیر فوق العاده بدی در روحیه پرسنل نیروهای مسلح شاهنشاهی که در انتظار نتیجه مثبت وعده های آقای بختیاربودند گذاشت .

ضمنا در آنموقع که آقای بختیار برای ملاقات با آقای خمینی در پاریس تلاش میکرد، بمن اظهار نمود که :" نمایندگان ایشان در تهران پیشنهاد میکنند که من استعفاء بکنم واطمینان میدهند که مجددا آیت اله خمینی مرا به نخست وزیری منصوب نماید " . و اضافه کرد :" ولی نمیشود بحرفهای اینها اعتماد نمود " . از اظهارات آقای بختیار روشن بود که وی در صورت اعتماد به نمایندگان آقای خمینی ،حاضر بود با پیشنهاد آنها موافقت و نخست وزیری آقای خمینی را بپذیرد . ولی متاسف بود که " نمیتواند به آنها اعتماد کند " ! در صورتیکه برابر مدارکی که بعدا بدست آمد مسلم شدکه وی ضمن مذاکره و مشورت با شورای انقلاب با قول و قرارهائی حاضر شده بودحتی زیر نظارت شورای انقلاب دولت تشکیل بدهد ! ولی آقای خمینی قبول ننموده است .

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

در باره آمادگی آقای بختیار برای استعفاء و تشکیل دولت زیر نظر شورای انقلاب آقای مهندس بازرگان (کسیکه آقای بختیار ضمن تعریف و تمجید از او، وی را دوست ۳۴ ساله خود معرفی و حل مشکلات کشور را مرتبا به ملاقات و مذاکرات ایشان موکول مینمود .) چنین مینویسد :

" ... با توجه به اعتصابات کمرشکن ، دولت بختیار در وضعی قرار گرفت که تا حدودی تسلیم عقل سلیم و توصیه های طرفداران امام گردیده ، راضی به مسافرت پاریس برای رسیدن بخدمت امام و مذاکره حضوری و احیانا استعفاء و دریافت ماموریت بـــا اجازه تشکیل کابینه مورد قبول امام وزیر نظارت شورای انقلاب شد . قول و قرارهائی با دکتر بختیار در مشورت و تبادل نظر سه طرفه ، بختیار ـ شورای انقلاب ـ پاریس در ظرف دوروز صورت گرفت و اعلامیه‌ای به امضای دکتر بختیار دائر به تجلیل و تمکین از امام که آخرین متن مصوب آن بخط یکی از آقایان شورای انقلاب است از رادیو و تلویزیون پخش شد . ولی امام در ساعات آخر شب بنا به توصیه و اعتراض بعضی از آقایان روحانیون تهران اعلام انصراف از پذیرفتن دکتر بختیار فرمودند ..." (۲۷)

همچنین در آنروزها موقعیکه در کمیته بحران اخبار خارجی و مصاحبه های نخست وزیر را بررسی میکردیم بر میخوردیم باینکه وقتی یونایتدپرس از واشنگتن خبر میداد :" ... وزارت خارجه آمریکا به کمیته روابط خارجی سنا گفته است آمریکا تا زمانیکه دولت بختیار در جستجوی یک توافق ملی باشد از وی حمایت

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

خواهد کرد ".(۴۱) ، نخست‌وزیر هم در مصاحبه خودش با رادیو ملی فرانسه در جواب " ... سئوال مربوط به احتمال تشکیل یکدولت " وحدت ملی " پاسخ مساعد داده و تصریح میکند که با شخصیتهائی چون مهدی بازرگان رهبر جنبش آزادی ایران تماس گرفته " (۳۷) و یا برای جلب رضایت آقای خمینی و نمایندگانش در تهران صحبت از رفراندم میکرد و یا اینکه در مصاحبه مطبوعاتی با خبرنگاران داخلی و خارجی در روز ۹ بهمنماه ۱۳۵۷ در تهران در جواب خبرنگاری که میپرسد :" ... کم و بیش شنیده میشود که شما خود متمایل به جمهوری هستید آیا امکان دارد که دربرابر جمهوری اسلامی پیشنهادی امام خمینی ، شما یک جمهوری دموکراتیک مبنی بر سوسیال دموکراسی در ایران بر قرار کنید ؟ دکتر بختیار میگوید :" چون حاکمیت ناشی ازاراده ملت است و این مردم هستند که نوع نظام حکومتی خود راانتخاب میکنند ... اگر بخواهیم تغییری در قانون اساسی بدهیم باید از راه قانون اینکار را بکنیم ... " (۳۸) و بالاخره باین نتیجه میرسیدیم که اعلیحضرت با انتخاب آقای بختیار به نخست وزیری در حقیقت بزرگترین کمک را برای بقدرت رسیدن آقای خمینی و مخالفین بآنها نموده‌اند ؛ بطوریکه اعلیحضرت خود در مصاحبه با واشنگتن پست در اینمورد چنین فرموده‌اند :

" بزرگترین اشتباه من این بود که بگفته‌های آمریکائیها و انگلیسها در زمینه امور داخلی کشورم گوش دادم . نصیحتی که آمریکا از طریق سفیرش ویلیام سولیوان داد بمن کمک نمود

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

که در آخرین لحظات سعی نمایم راه حلی برای بقدرت رسیـــــدن مخالفین پیدا کنم ". (۳۹)

با بررسی اقدامات و تلاشهای آقای بختیار در مدت نخســـت وزیری و با توجه به اخبار رادیوهای خارج و مندرجات روزنامه‌های کشور و مصاحبه‌های گوناگون وی در جراید و بخصوص اظهارات ایشان در جلسه شورای سلطنت مبنی بر تغییر دو ماده ازقانـــون اساسی ، در کمیته بحران برای فرماندهان نیرو ومن روشن شـــده بود ، که تنها مقصود وهدف وی از رسیدن بمقام نخست وزیـــــری ، استفاده از بحران و وضعیت موجود کشور و تلاش در جلب رضایـــت مخالفین بمنظور بدست آوردن فرصت لازم برای تغییر رژیـــــم و اشغال اولین کرسی ریاست جمهوری ایران بود. مسئله داشتن و یا بدست آوردن " فرصت لازم " بدینصورت در تاریخ ۳۰ دیمـــاه ۵۷ از خبر گزاری یونایتدپرس در پاریس منتشر شد :" بدنبـــــال استمداد کارتر از آیت اله خمینی مبنی بر فرصت دادن بدولـــت بختیار ، آیت اله این عمل کارتر را مداخله در امور ایـــران شمرده و آنرا مردود دانست ". (۴۱)

سپهبد ربیعی نیز در دفاعیات خود چنین گفت :" ما میدانستیم که بختیار هم بفکر جمهوری است حالا سیستم جمهوری چگونه خواهد بود برای ما مشخص نبود ". (۴۰)

با مطالعه مدارکی که بعدا بدست آمد معلوم شد نتیجه‌گیـــری ما در آنزمان در کمیته بحران کاملا صحیح بوده ، چه آقای یـزدی جریان اعلام جمهوری از طرف آقای بختیار را بشرح زیر فـــــاش

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

ساخت :

" ... دکتر یزدی آنگاه به روی کارآمدن شاپور بختیار اشاره کردو پس از قرائت پیام کارتر به امام مبنی بر لزوم پشتیبانی از شاپور بختیارو پاسخ قاطع و انقلابی امام به کارتر وتوصیه باو در مورد اینکه ایران را بحال خود واگذارد و همچنین تشریح علل روی کار آمدن شاپور بختیار ... گفت برای اثبات این مطلب فقط طرحی را که همان روزها برای امام از تهران فرستاده بودند میخوانم نامه‌ای که‌در ۱۸ ژانویه ۱۹۷۹ (۲۸ دیماه ۱۳۵۷) از تهران فرستاده بودند شامل ۵ تا ۶ ماده است که‌ازجمله پیشنهاد شده بود برای رسیدن بهدف امام و جنبه قانونی دادن به آن از طرف ما با شورای سلطنت موجود مذاکره شود که‌بمنظور فرمالیته‌قانونی ، شورای سلطنت موجود بنام شورای حکومت ملی تغییر نام یابد و سپس این شورا قدرت قانونی خود را به شورای ملی اسلامی منتخب امام تفویض نماید و آنشورا دولت فعلی را ساقط و دولت ملی تشکیل دهد . این پیشنهاد به این معنی بود که بر نظام گذشته صحه بگذارند ... ولی امام بلافاصله پیغام دادکه شورای سلطنت غیر قانونی است ... آنوقت قرار شد که طرح دیگری پیاده شود، یعنی خود بختیار اعلام جمهوری کند و با تشکیل جلسه مشترک مجلسین اصل رژیم شاهنشاهی را از قانون اساسی حذف کند و علت اینکه بختیار از امام خواسته بود که به او چند هفته مهلت بدهد بهمین دلیل بود " . (۵)

بطوریکه ملاحظه میشود نتیجه وعده‌هائیکه آقای بختیار آن

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

روزها برای حل مشکل مملکت بما میداد و کرارا در مورد" مذاکره با مخالفین " تاکید میکرد، در باطن امر چیزی جز اهداف آقای خمینی و جنبه قانونی دادن بخواسته‌های وی نبوده و چنانچه قبلا گفته شد اظهارات آقای یزدی در مورد اعلام جمهوری توسط خود آقای بختیار ، یکی از دو راه حل قانونی نخست وزیر میباشد (منظورتشکیل جلسه مشترک مجلسین و تغییر دو ماده از قانون اساسی) که در شورای سلطنت اظهار و پیشنهاد مینمود .

(البته بشرحیکه در جریان وقایع و حوادث بعد از آمدن آقای خمینی بایران خواهد آمد، ملاحظه خواهد شد آقای بختیار تمام تلاش خود را بکار میبرد تا بلکه ضمن اجرای خواسته‌های مخالفین و همکاران سابقش بتواند برای رسیدن بمقام رئیس جمهوری ،خودش رژیم جمهوری را در کشور اعلام نماید. و هرچند در اینمورد موفقیتی بدست نمیآورد، ولی با اقداماتیکه بعمل خواهدآورد امکان اجرای آنرا برای همکاران سابق خود فراهم خواهد نمود).

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

اسرار استعفای بختیار

بختیار چگونه با نمایندگان خمینی به توافق رسیده بود ؟

مسئله استعفای آقای بختیار حتی قبل از مسافرت علیحضرت بعد از آنکه روزنامه اطلاعات روز ۲۳ دیماه ۵۷ نوشت :"... محافل دیپلماتیک خارجی پیش بینی میکنند بعد از رای اعتماد و بعد از سفر شاه مذاکراتی انجام خواهد شد، و احتمالا راههای تفاهم بوجود خواهد آمد و ظاهرا اصولی که رهبران مخالفان بر آن استوارند، با روحیه خشن و پس زدنهای جدی بختیار روبرو نیست . بختیار هم مدعی است بدنبال تفاهم میباشد و تا آنجا که گفته است حاضر است جای خود را به آنها بدهد ..." (۱۷) در تمام مدت تا روز ۲۲ بهمنماه که استعفا نمود مطرح بود. البته خبرگاهی بصورت شایعه و بعضی اوقات بطور قطعی گفته میشد. ولی وقتی نخست وزیر در مصاحبه خود گفت :" من بر سردو راهی قرار دارم ... اگر امام خمینی باز گردد و جمهوری اسلامی خود را اعلام کند من دو راه در پیش دارم یا باید بمانم و خود را دولت قانونی بدانم که در این صورت خونریزی روی خواهد داد، یا از کارم کناره‌گیری کنم وبه

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

ارتش بگویم که دیگر جائی برای من نیست و شما از تعهدی که بدولت من داشته‌اید آزادید ". (۴۱)

اظهارات وی نگرانی فوق العاده‌ای در بین نیروهای مسلح شاهنشاهی ایجاد نمود . بخصوص وقتیکه بلافاصله همین خبر کناره‌گیری نخست وزیر در مصاحبه آقای بازرگان با صدای آمریکا از خبرگزاری فرانسه در یکم بهمنماه ۵۷ در روزنامه‌ها بدین نحو منتشر گردید :"... مهدی بازرگان گفته است که بعقیده او استقرار جمهوری اسلامی در ایران قطعی است . بازرگان گفته است بین حضرت آیت‌اله خمینی و بختیار توافق ضمنی صورت گرفته است و شاپور بختیار تقبل کرده است که به مجرد تشکیل شدن دولت موقت اسلامی از کار کناره‌گیری کند ... " (۳۳)

همچنین آقای بازرگان در جواب پرسش اینکه اگر دولت بختیار در برابر آیت‌اله خمینی و دولت موقت مقاومت کردو خطردخالت ارتش بمیان آمد چه خواهد شد ؟، گفت : " ایشان را تا آنجا که شناخته‌ام مردبا تشخیص و وطن دوست دیده ام و فکر نمیکنم چنین عملی را انجام دهد ... " (۱۵)

با توجه به نزدیکی آقای بازرگان وآقای بختیار و تماس دائم آندونفر با هم (بنا به اظهار خود نخست وزیر) خبر استعفای آقای بختیار قوت بیشتری گرفت و گاهی بقدری قطعی گفته میشد که حتی در یکی از شبها در حدود ساعت ۳ بعد از نیمه شب ، سپهبد بدره‌ای بمن تلفن زده اظهار نمود که خبر میدهند آقای بختیار امشب استعفاء داده است . در جواب گفتم نخست

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

وزیر در حدود نیمه‌های شب تلفنی با من صحبت کرد فکرنمیکنم خبر صحیح باشد ...

آقای بازرگان مجددا روز سوم بهمنماه ۵۷ در مصاحبه مطبوعاتی خود گفت: " عاقلانه‌ترین راه بختیار ، استعفاء است " و اضافه کرد : " ... بختیار را آنگونه که من میشناسم ... آنهم شناختن ۳۴ ساله ... مطمئنم ایشان در برابر خواست ملت استعفا خواهند داد . جز اینهم چاره‌ای نیست دولت غیر از وزرایش حامی دیگری ندارد ، چرا که هیچکدام از کارمندان این دولت از او اطاعت نمیکنند ... " (۴۲)

بعد از این مصاحبه آقای بازرگان و استعفای آقای سید جلال تهرانی از ریاست شورای سلطنت ، وقتیکه آقای بختیار خواست شخصا بملاقات آقای خمینی به پاریس برود ، چون ملاقات وی مشروط به استعفا از نخست وزیری شد، باز خبر کناره‌گیری آقای بختیار تشدید گردید .

سپهبد مقدم اظهار مینمود که خبر استعفای نخست وزیر ، همیشه بعد از ملاقاتهای وی با جبهه مخالفین انتشار پیدا میکند و بنظر میرسد در مذاکرات نخست وزیر با مخالفین بحث در باره استعفای ایشان است . بهر حال اینموضوع گاهی بقدری مورد سئوال قرار میگرفت که من یکی دو مرتبه با نخست وزیر در این مورد مذاکره کردم ولی آقای بختیار اظهار مینمود که بهیچوجه موضوع استعفاء در بین نیست . در صورتیکه برابر مدارکی که بعدا بدست آمد معلوم گردید حقیقت غیر از این بوده است !

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

آقای مهندس امیر انتظام (معاون نخست وزیر در دولت موقت بازرگان) در اینمورد چنین مینویسد :" ... آقای دکتر احمد مدنی برادر مبارز و فداکار با بختیار بدلیل عضور بودن در جبهه ملی آشنا بودند و بختیار بایشان اصرار داشت که سمت وزارت کشور را در کابینه بختیار بپذیرد و ایشان رد کرده بودند . مطلب را با دکتر مدنی در میان گذاشتم قول داد وسیله ملاقات را فراهم کند و فراهم کرد و من بدیدن بختیار رفتم و از او خواستم که از مقام خود کنار برود. این جلسات و مذاکرات با بختیار چه به تنهائی و چه با حضور دکتر مدنی و چه با حضور آقای دکتر یداله سحابی و چه در ملاقات خصوصی بین آقای مهندس بازرگان و بختیار بارها در مدت ۳۸ روز زمامداری او تکرار شد . تا یکبار که فکر میکنم در حدود ۱۰ بهمنماه ۱۳۵۷ بود بختیار باستعفاء رضایت داد و متن استعفانامه را با خط خودش نوشت و گفت تحت این شرایط من استعفا میدهم . در آن جلسه آقای دکتر مدنی هم حضور داشتند متن را باتفاق ایشان برای استحضار مهندس بازرگان بمدرسه رفاه بردیم ..." (۲۷)

چند روز بعد از آمدن آقای خمینی بایران و انتخاب آقای بازرگان به نخست وزیری ، در ملاقاتیکه بمنظور اعلام نگرانی خود و فرماندهان با آقای بختیار در نخست وزیری داشتم ، نخست وزیر در جواب نگرانی من اظهار نمود:"ازآقایان مهندس بازرگان و دکتر سحابی خواسته ام که جلسه‌ای با هم داشته باشیم"واضافه کرد که :" فردا بعد از ظهر آقایان میآیند بمنزل من در نخست

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

وزیری ، خواهش میکنم تیمسار هم بیائید تا در مذاکرات شرکت نمائید . بسپهبد مقدم هم گفته‌ام بیاید". سئوال کردم منظور از حضور من در اینجلسه چیست ؟ اظهار داشت :" منظورم اینست که تیمسار در مذاکرات شرکت کنید و پشتیبانی ارتش از دولت را تائید نمائید ". اظهار کردم منکه چندین بار در مصاحبه‌هایم پشتیبانی ارتش از دولت را گفته‌ام . اظهار نمود :" میخواهم مجددا در حضور آنها تکرار و تاکید کنید ". گفتم بسیار خوب .

در ساعت تعین شده با سپهبد مقدم در نخست وزیری بودیم وقتیکه بهمراهی آقای بختیار وارد اطاق شدیم ، آقای یدالله سحابی ضمن معرفی آقای مهندس امیر انتظام اظهار کرد :" آقای مهندس بازرگان بعلت گرفتاری که داشت نتوانست بیاید ".

بعد از شروع مذاکرات ، ابتدا آقایان بختیار و سحابی هر کدام مدتی از اقدامات دولتهای سابق تنقید و از همکاریهای طولانی و مبارزات مشترک سالیان دراز خود بر علیه فشار و زورگوئی دولتها در گذشته صحبت کردند ... سپس بحث در کلیات و وقایع روز کشور شروع شد . آقایان سحابی و امیر انتظام انتخاب آقای مهندس بازرگان را توسط آقای خمینی بسمت نخست وزیری مطرح کرده اظهار نمودند :" تمام طبقات مختلف مردم کشور با برگزاری تظاهرات عظیم و راهپیمائیها ، آیت اله خمینی و آقای مهندس بازرگان را تائید میکنند " و با اشاره بمذاکراتیکه معلوم بود قبلا بین آنها شده است از آقای بختیار مصرانه میخواستند که بیهوده مقاومت ننموده ، و با در نظر گرفتن

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

مصلحت کشور و دولت ، برای جلوگیری از ادامه خونریزی و خاتمه دادن به اغتشاشات در مملکت استعفاء کنند.

آقای بختیار در جواب اظهار میکرد :" من نخست وزیر قانونی هستم و مجلس شورای ملی و مجلس سنا بمن رای اعتماد داده‌اند، و فرمان نخست وزیری خودم را مانند دکتر مصدق و سایرین ازدست شاه گرفته‌ام و استعفاء نمیکنم ".

آقایان در جواب میگفتند :" تا همین چند روز پیش شما هم با ما به پایمال شدن قانون اساسی از ناحیه شاه اعتراف و اعتراض میکردید، و موسسات مملکت از جمله حزب رستاخیز و مجلس سنا و شورای ملی را تحمیلی و فرمایشی و ساواکی میدانستید و برای آنها ارزش قائل نبودید . شاه و رژیم سلطنت را هم که تمام ملت ایران رد کرده‌اند، و یکدل و یکزبان خواهان آیت الله خمینی و جمهوری اسلامی هستند . ایشانهم آقای مهندس بازرگان را برای نخست وزیری انتخاب نموده عملا هم میبینید که تمام ملت ایران تائید کرده و میکنند. پس اصرار شما فایده ندارد و مصلحت شما در اینستکه استعفاء بدهید ". آقای بختیار انتخاب آقای مهندس بازرگان را بعنوان " دولت سایه " قبول نموده ولی اضافه میکرد که نمیتواند استعفاء بدهد .

موقعیکه نظر مرا خواستند اظهار نمودم : آقایان میدانید برابر مقررات ، نیروهای مسلح حق مداخله در امور سیاسی را ندارند، بطوریکه چندین بار تا بحال اعلام کرده‌ام ارتش حافظ قانون اساسی بوده و از دولت قانونی پشتیبانی مینماید.

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

مطالب مرتبا از طرفین تکرار و رویدادهای گذشته‌دور ونزدیک را یادآوری مینمودند ... مذاکرات و بحثها نزدیک بدو ساعت طول کشید . و طرفین بموضوعاتی در باره مبارزاتشان با رژیم و دولتهای گذشته اشاره میکردند که نشانه روابط دوستی عمیق و قدیمی بین آنها بود . بالاخره مذاکرات بنتیجه‌ای نرسید ودر خاتمه قرار شد، آقای بختیار ملاقات دیگری با حضور آقای بازرگان داشته باشد . بعد از رفتن آنها نخست‌وزیر اطمینان داد که خودش مذاکرات را با آقای بازرگان ادامه خواهد داد و آنها را قانع خواهد نمود.

ولی آنچه آنروز از مذاکرات آنها برای من روشن شد منظور آقایان سحابی و امیرانتظام در آنجلسه نیز مانند جلسات قبلی فقط استعفای نخست‌وزیر بود ! که با توجه به اظهارات همیشگی آقای بختیار که میگفت :" مشغول مذاکره و پیداکردن راه حل است و بزودی تمام مسائل و مشکلات کشور حل خواهد شد"، برای من باور نکردنی و غیر منتظره بود .

در مورد اینجلسه نکات جالب توجهی وجود دارد که قبل از ادامه سخن باید در همین جا توضیح داده شود :

اینجلسه همان جلسه‌ایست که آقای بختیار بعد از ۴ سال در صفحه ۷۶ کتاب " ۳۷ روز بعد از ۳۷ سال " که بنا به اقرار صریح خودش " بدون اینکه مدرکی داشته باشد " ، مانند سایر موارد بمنظور اغفال هم میهنان و تبرئه خود برای آنهم داستان ساخته میگوید :" من برای اینکه در باره ساخت و پاختی که خمینی با

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

بعضی از سران ارتش کرده بود روشن بشوید، واقعه‌ای را نقل میکنم " (۲۰) و در جریان نقل داستان در مورد چگونگی تشکیل جلسه مذکور که آنروز بمن گفته بود، خود آنرا تشکیل داده، و آقای امیر انتظام هم جریان آنرا چهارسال پیش در تاریخ ۱۸ بهمنماه ۱۳۵۸ در روزنامه اطلاعات، بهمین ترتیب نوشته است :" حتی بختیار برای اینکه از خودش سلب مسئولیت کند جلسه‌ایرا با حضور آقای دکتر سحابی و خودش و تیمسار قره‌باغی و تیمسار مقدم و من تشکیل داد ..." (۲۷) ، بدروغ میگوید :" آقای دکتر سحابی از من وقت خواست و خواهش کرد که تیمسار قره‌باغی و تیمسار مقدم رئیس ساواک و یکنفر از نزدیکان آقای بازرگان هم باشند ". ! ! (۲۰) (غافل از اینکه بفرض صحت داستانش مجبور است بگوید ، چه اجباری داشته این تقاضای آقای سحابی را بپذیرد ؟ !) و در باره آقای امیر انتظام که بنا به نوشته‌هایش بارها او را ملاقات و مذاکره و در حدود دهم بهمنماه ۵۷ استعفایش را نوشته و باو داده که برای آقای بازرگان بمدرسه رفاه ببرد . ! (۲۷) در همین جلسه هم بنا به اظهار خودش در حضور سپهبد مقدم ،آقای سحابی و من ، باایشان در حدود دو ساعت مذاکره نموده ، ولی چون حقایق مربوط به این جلسه را آقای امیر انتظام چهار سال پیش نوشته است ، لذا در جریان شرح داستان برای گمراهی خوانندگان آقای بختیار بجای ذکر نام آقای امیر انتظام ، چنین میگوید :" جوان مورد اعتماد آقای سحابی و بازرگان که اسمش یادم نیست " ! ! (۲۰)

pdf.tarikhema.org

نامه امیرانتظام از زندان

سمینار هجرت با شرکت میهمانان خارجی

tarikhema.org

که امضاء موافقت فرمودند ولی بعد تلفن کرده بوده است که به این متن مورد موافقت امام نیست (شیخ این موافقت نامه اولیه که بانت... حفظ حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی و مشورت و تائید آیت الله مطهری و آیت الله ربانی شیرازی بود انجام نشد معهذا ما دست از تعقیب مسئله بر نمیداشتیم چون هر روز ملت مان چند هزار قربانی میداد و ما معتقد بودیم که هر چه زودتر بختیار را نتوانیم از صندلی نخست وزیری برداریم یکسانیم بیرونی ملت را سریعتر و از تعداد شهدا و قربانیان جلوگیری خواهیم کرد در نتیجه از مفاد دستور و موافقت رهبران فوق الذکر من با بختیار تماس گرفتم و حتی بختیار برای اینکه از خودش سلب مسئولیت کند جلسه ایرا با حضور آقای دکتر سحابی و خودش و تیمسار فره باغی و تیمسار مقدم و من تشکیل داد که جالب بود اندو نفر ارتشی و امنیتی میخواستند بگویند همه چیز در اختیار بختیار بعنوان نخست وزیر هست و بختیار اصرار داشت که بگوید نمیتواند ارتش را متوقف سازد. آن شب بجائی نرسیدیم اما در جلسه بعد که شاید دو ساعت عصر جمعه ۲۰ بهمن در منزل او داشتیم باز قانع شد که استعفاء بدهد.

اما روز بعد بجای شنبه جلسه را به یکشنبه موکول کرد و یک مرتبه ساعت حکومت نظامی را از ساعت ۱۰ شب به چهار بعد از ظهر تقلیل داد و در مغز کوچک خودش فکر کرده بود که با کوتاه کردن مدت آزادی حرکت مردم در روز شنبه در شنبه شب بتواند به محل اقامت امام و سایر رهبران حمله کرده و آنها را از بین ببرد خوشبختانه تصمیم قاطع و بموقع امام که اعلام کرده بودند همه مردم بخیابانها بریزند این توطئه را خنثی کرد البته اینرا هم بگویم که هیچ کسی جز امام توجه باین توطئه نکرده بودند بهمین دلیل فردا صبح یعنی یکشنبه ۲۲ بهمن بختیار بدفتر مهندس بازرگان پیغام تلفنی کرد و گفت امروز ساعت ۲ بعد از ظهر یعنی (یکشنبه ۲۲ بهمن ساعت ۲ بعد از ظهر) هیئت جلسه تشکیل شود و او خواهد آمد و استعفاء خواهد داد خوشبختانه پیروزی چشمگیر و قهرمانانه ملت قهرمان ما در شنبه شب و صبح یکشنبه باعث شد که ارتش منهدم گردد در ساعت ۱۰ صبح تصمیم به بیطرفی بگیرد که این تصمیم در ساعت ۱۰/۱۰ دقیقه بعد از ظهر اعلام شد.

حال طبق توضیحاتیکه در بالا داده و خوشبختانه شخص آقای مهندس بازرگان و آقای دکتر سحابی و سایر رهبران جز حضرت آیت الله طالقانی و آیت الله مطهری همه زنده و حاضر در جلسه تلاش ما برای وادار کردن بختیار باستعفاء طبق دستور امام عمل بر حمایت و نگهداری بختیار شده است. خدا میداند.

تهاجم سوم - انحلال مجلس خبرگان

در سفریکه در مهرماه سال جاری به تهران آمده بودم متاسفانه مسئله مسدود قبل یک سئوال برای عده مطرح بود و آن اینکه با وجود شکاری فرد و هر یکاریکه از طرف حضرت آقای خلخالی در سرتاسر مملکت انجام میشود و وحشت عده ایست که با شدت عمل و اعدامهای خود داشت چه بسا کرد تا نوعی حکومت نظامی کوتاه کرده و جلوه دهد که جنایات

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

و سپس در ادامه دروغهای خود در باره جریان مذاکرات اینجلسه که از من خواسته بود پشتیبانی ارتش از دولت را مجددا درحضور آنها تکرار نمایم ، به " نگاه آقای دکتر سحابی در اینجلسه" اشاره کرده میگوید :" یک نگاهی بمن کرد که چند روز بعد به یادم آمد و معنایش را فهمیدم " ! ! (۲۰) غافل از اینکه در این مورد نیز آقای امیر انتظام ۴ سال پیش حقایق جریان مذاکرات اینجلسه را بطور روشن و صریح و در تعقیب چگونگی تشکیل آن بدینشرح نوشته است :" حتی بختیار برای اینکه ازخودش سلب مسئولیت کند جلسه ایرا با حضور آقای دکتر سحابی و خودش و تیمسار قره باغی و تیمسار مقدم و من تشکیل داد که جالب بود آندونفر ارتشی و امنیتی میخواستند بگویند همه چیز در اختیار بختیار بعنوان نخست وزیر هست و بختیار اصرار داشت که بگوید نمیتواند ارتش را متوقف سازد . آنشب بجائی نرسیدیم ..." (۲۷)

با توجه بمراتب گفته شده امروز برای خوانندگان روشن میشود که در آن وضعیت بحرانی کشور ، ارتش و نیروهای انتظامی به تدابیر و اقدامات چه کسی برای پیدا کردن راه حل مشکل مملکت و نجات کشور امیدوار بود و انتظار میکشید ! !

بهر حال بدنبال بی نتیجه بودن این مذاکرات ، آقای مهندس محسن فروغی سناتور اسبق و وزیر فرهنگ و هنر کابینه آقای مهندس شریف امامی بمن تلفن زده اظهار نمود :" آقای مهندس کاظم جفرودی سناتور سابق میخواهد تیمسار را ملاقات نماید ولی چون با شما آشنائی ندارد از من خواهش کرده است که وقتی

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

بگیرم تا با هم بیآئیم بدیدن تیمسار".

وقتی تعین شد. آقایان مهندس فروغی و مهندس جفرودی با تفاق بدفتر من در ستاد بزرگ ارتشتاران آمدند . آقای مهندس جفرودی بعد از صحبتهای گوناگون و مفصل در باره گذشته ومسائل روز کشور، اظهار نمود :" ما پیشنهاد کرده بودیم و قرار بود که آیت اله طالقانی و آقای دکتر سحابی در شورای سلطنت عضویت داشته باشند، اگر پذیرفته شده بود این مشکلات پیش نمیآمد ...". آقای مهندس جفرودی در ادامه صحبتهایش مطالبی در باره لزوم برقراری آرامش در کشور و پیدا کردن راه حلی برای مشکلات موجود بیان کرد و سپس به ارتباط و نزدیکی خودش با نخست وزیر اشاره نمود و اضافه کرد :" من با هر دو نفر آقایان مهندس بازرگان و دکتر بختیار از خیلی قدیم دوست صمیمی بوده و میتوانم بین این دو نفر که خود از سالیان دراز با هم دوستی صمیمانه دارند، راه حلی پیدا کنم و آماده هستم برای این منظور یک جلسه ملاقات بین آقای دکتر بختیار و آقای مهندس بازرگان ترتیب بدهم ، آمدهام خواهش کنم که تیمسار هم در اینجلسه حضور داشته باشید مسلما نتیجهای بنفع کشور گرفته خواهد شد ". گفتم بطوریکه آقای بختیار میگوید خود ایشان جلسات متعددی با آقای بازرگان دارند . اصرار نمود:" منظور من یک جلسه با حضور تیمسار میباشد" و اظهار کرد:" من با آقایان دکتر بختیار و مهندس بازرگان مذاکره و ترتیب این جلسه را خواهم داد" و تکرار نمود :" مطمئن هستمکه اگرتیمسار

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

حضور داشته باشید حتما نتیجه خواهیم گرفت" و اضافه کرد: " من محل و ساعت ملاقات را هرچه زودتر باطلاع شما خواهم رسانید".

من جریان ملاقات و تمام اظهارات آقای مهندس جفرودی را مشروحا به نخست وزیر بازگو نمودم ، آقای بختیار اظهارات و سابقه دوستی ایشان را با خودش و آقای بازرگان تائید و از پیشنهاد وی استقبال و اضافه نمود که :" با آقایان در تماس میباشد ..."

بطوریکه تفصیل جریان این ملاقات در قسمتهای بعدی خواهد آمد ، آقای مهندس جفرودی قبل از ظهر روز شنبه ۲۱ بهمنماه ۵۷، تلفن کرده در مورد محل ملاقات اظهار داشت :" بدلائلی قرار شد این جلسه در منزل من تشکیل شود " و سئوال نمود :" تیمسار در مورد محل موافقت دارید ؟"، گفتم وقتی نخست وزیر هستند مانعی ندارد . اظهار کرد :" من زمان آنرا بعدا اطلاع خواهم داد " . سپس آقای جفرودی صبح روز یکشنبه ۲۲ بهمنماه ۱۳۵۷ در حدود ساعت ۱۰ بستاد بزرگ تلفن کرده و ملاقات ساعت ۴ بعد از ظهر را که با آقایان بختیار و بازرگان هم آهنگ کرده بود اطلاع داد و اضافه نمود که آدرس محل ملاقات را به رئیس دفتر میدهد. اظهار کردم : نخست وزیر تا بحال در مورد این ملاقات با من صحبتی نکرده است . اظهار داشت :" خود آقای دکتر بختیار هم به تیمسار تلفن خواهد زد ". چند دقیقه بعد از تلفن آقای جفرودی ، آقای بختیار تلفن کرده جلسه ساعت ۴ بعد

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

از ظهر را تائید نمود. بشرحی که بعدا جریان این جلسه مفصلا گفته خواهد شد وقتی من بهمراهی سپهبد مقدم بمنزل آقای جفرودی رسیدیم از اینکه ایشان اظهار داشت :" آقای بختیار استعفایش را نوشته و فرستاده ولی بعلل امنیتی در جلسه حاضر نشده است " ! و همچنین از دعوت چند نفر دیگر بدون اطلاع من معلوم شد اینجلسه با هماهنگی قبلی آقای بختیار بمنظور استعفای ایشان ترتیب داده شده ، نه برای مذاکره ! چه آقای بختیار با اقدامات خود در اینمدت بخصوص با آوردن آقای خمینی بایران ، ماموریت خود را انجام داده و وضع کشور وارتش را بمرحلهای رسانیده بود که میدانست باید خود را کنار بکشد . تا اینکه برابر مدارکی که بعدا بدست آمد معلوم شد که صبح روز یکشنبه ۲۲ بهمنماه آقای بختیار بعد از تلفن آقای جفرودی همزمان با مکالمه با من که بمنظور تائید جلسه ساعت ۴ بعد از ظهر بود، به آقای امیر انتظام نیز تلفن کرده و صراحتا گفته است که " همان جلسه تشکیل شود" بعد از ظهر خودش خواهد آمد و استعفاء خواهد داد ". آقای امیر انتظام در تاریخ هیجده بهمنماه ۱۳۵۸ در باره اینموضوع چنین نوشت :" ... اما درجلسهای که شاید دو ساعت عصر جمعه ۲۰ بهمن در منزل او داشتیم باز قانع شد که استعفاء بدهد . اما روز بعد بجای شنبه جلسه را به یکشنبه موکول کرد ... فردا صبح یعنی یکشنبه ۲۲ بهمن ماه بختیار بدفتر مهندس بازرگان ، بمن تلفن کرد و گفت امروزساعت ۴ بعد از ظهر (یعنی یکشنبه ۲۲ بهمن ساعت ۴ بعد از ظهر)

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

همان جلسه تشکیل شود و او خواهد آمد و استعفاء خواهدداد... "

(۲۷)

ولی بطوریکه ضمن شرح جریان رویدادهای روز ۲۲ بهمن ۱۳۵۷ خواهد آمد، بختیار بعد از ظهر آنروز مخفی شده واستعفانامه اش را به " همان جلسه " فرستاد .

www.KetabFarsi.com

mandegar.tarikhema.org

tarikhema.ir

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

وضع نیروهای مسلح شاهنشاهی بعد از مسافرت اعلیحضرت

علل شرکت پرسنل نیروهای مسلح در تظاهرات و راه پیمائی ها چه بود ؟

در بررسی وضع نیروهای مسلح گفته شد که چگونه ایمان و اعتقاد پرسنل نیروهای مسلح در اثر عوامل گوناگون نسبت به انجام وظایف مربوطه متزلزل شده و در اثر ادامه تبلیغات روزبروز بیشتر بطرف روحانیون و مخالفین جلب میشدند .

دستورات نخست وزیر در شورای امنیت ملی در باره اینکه مامورین فرمانداری نظامی در خیابانها گلهائیرا که مخالفین بعد از مسافرت اعلیحضرت خواهند داد بپذیرند و در مقابل حرکات آنها عکس العملی از خود نشان ندهند ، سبب گردید که پرسنل نیروهای مسلح شاهنشاهی نیز در خیابانها در شادیهای مخالفین شرکت نمایند . بطوریکه روزنامه‌ها علاوه بر انتشار عکس و خبر شرکت پرسنل ارتش در شادیهای مخالفین در شهرها عکسهای روبوسی نظامیان با معممین را نیز چاپ کرده ، نوشتند " مردم با سربازان روبوسی کردند و گل بر سرشان ریختند "! (۴۳)

خروج اعلیحضرت از کشور بترتیبی که شرح آن گذشت ومصاحبه‌های بعدی آقای بختیار در مورد عدم بازگشت ایشان بایران (۳۳) شدیدترین ضربه‌هائی بود که به پیکر ارتش بیمار آنروز وارد آمد و سبب شد روحیه ضعیف نیروهای مسلح که مدت ۵۰ سال عادت داشتند

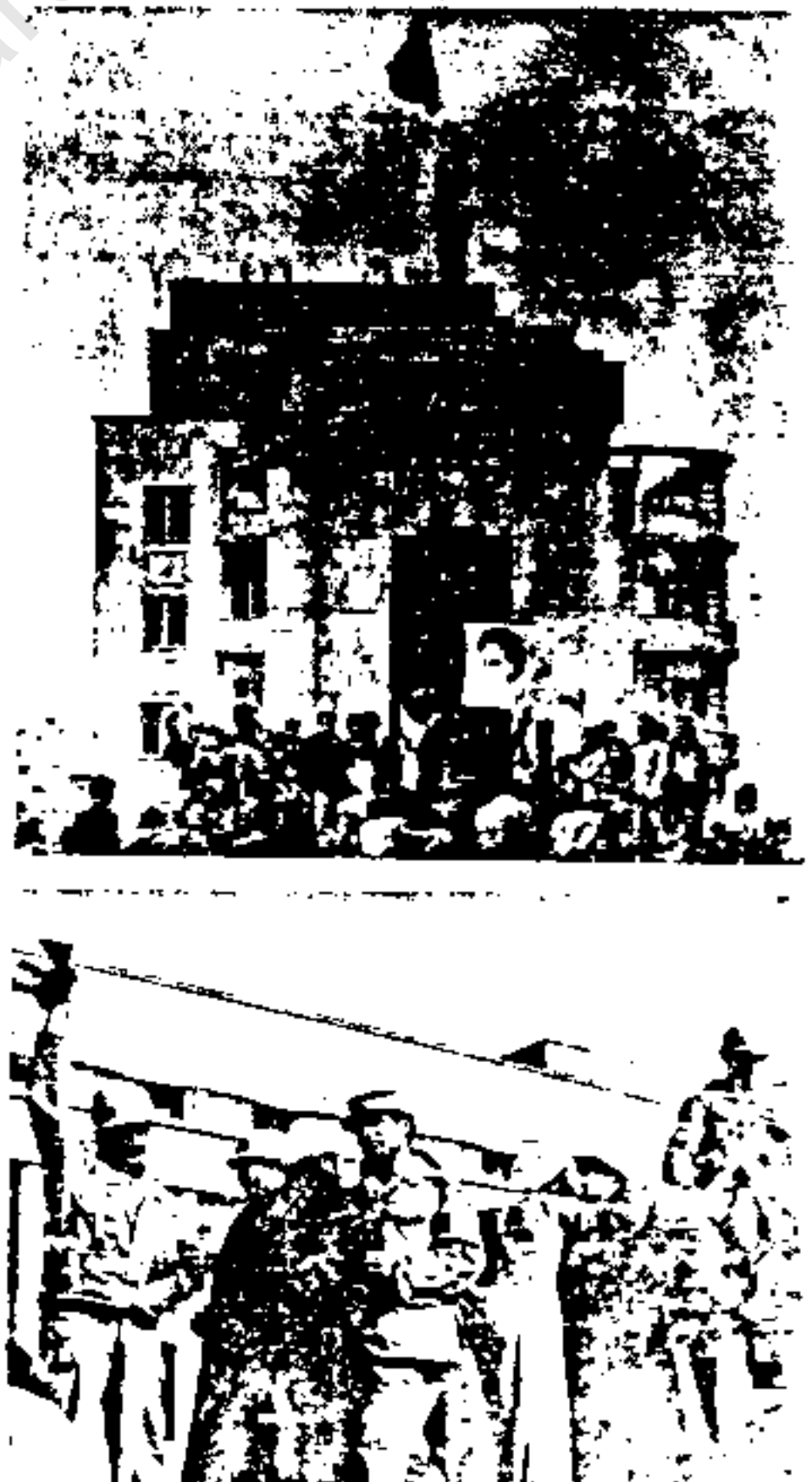
pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

ایران غرق در نور گل و شادی

اسکناسها

اطلاعات برای نخستین بار خبر را منتشر کرده است

عکس اماه خمینی بر ستون مجسمه پائین کشیده

مردم مجسمه یادبود کودتای ۲۸ مرداد را که مظهر ۲۵ سا
اختناق و خفقان بود سرنگون کردند

ملت وارثش در کنار هم

یک صحنه از سادگی و

tarikhema.org

mandegar.tarikhema.org

tarikhema.ir

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

تمام اوامر و دستورات را بفرمان ملوکانه اجرا نمایند ضعیفتر گردد، و در نتیجه در ارتش شاهنشاهی که مدتی بود بی انضباطی و فرار از سربازخانه‌ها رایج و بعلت نبودن مواد سوختی و سایر عوامل ناشی از بحران عمومی کشور برنامه‌های آموزشی نیز تعطیل گردیده بود، یکنوع حالت بلاتکلیفی و انتظار برای وقوع حوادث بوجود آید .

موقعیکه فرودگاه مهرآباد برای جلوگیری از آمدن آقای خمینی بایران بسته شد و روحانیون در مسجد دانشگاه متحصن شدند، اخبار روزنامه‌ها حاکی بود که هنرفران نیروهای سه گانه در پایگاههای خود در : تهران ، اصفهان ، کرمانشاه ، دزفول ، شاهرخی (همدان) ، بندر بوشهر و بندر پهلوی اقدام بتظاهرات و اعتصاب غذا نموده‌اند، و از این رویدادها بهره‌برداری تبلیغاتی شدیدی بنفع مخالفین میکردند. اگر چه روابط عمومی ستادبزرگ بنا به تقاضای فرماندهان نیرو و اعتماد به اظهارات آنان خبر اعتصاب پرسنل نیروها را در مطبوعات تکذیب نمود (۳۵) ، ولی گزارشهای اداره دوم ، اعتصاب غذا و شرکت در تظاهرات یگانها را تائید مینمود. وحتی در تهران ، بوشهر، شیراز و اصفهان برخی از افسران ، همافران ، درجه‌داران و سربازان با خانواده‌هایشان براهپیمائی پرداختند. (۳۸)

چون گزارشهای اداره دوم و نیروها ضد و نقیض بود ،دستور دادم از ستاد بزرگ دو هیئت یکی بریاست سپهبد فیروزمند معاون ستاد برای رسیدگی بوضع پایگاههای یکم ترابری و شکاری

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

در تهران ، و دیگری به سرپرستی سپهبد رحیمی لاریجانی رئیس اداره یکم ستاد برای رسیدگی بوضع پایگاههای نیروی هوائی در اصفهان ، شیراز و بندر بوشهر اعزام گردند. هیئتهای اعزامی پس از رسیدگی دستور بازداشت محرکین و مسببین را در پایگاهها صادر کردند . بلافاصله مخالفین شایعه تیرباران ۱۶۵ نفر از همافران را عنوان نموده و شروع به تظاهرات و تبلیغات شدید بر علیه دولت و ارتش نمودند . نخست وزیر از ستاد خواست که ارتش مراتب را تکذیب نماید.

مخبرین مطبوعات نیز مرتبا بستاد مراجعه و سئوالاتی در این مورد مینمودند . من برای روشن شدن اذهان عمومی ضمن توضیحات لازم بسئوالات مخبرین اظهار داشتم :" ... در مورد تظاهرات متاسفانه بر اثر تبلیغات سوء مقامات غیر مسئول عده‌ای تحت تاثیر قرار گرفتند و در تظاهرات شرکت کردند ، همچنین تعدادی از همافران غیبت نموده و مرتکب سایر تخلفات شده‌اند که همه آنها بموجب قانون دادرسی و کیفر ارتش و بر اساس مواد مربوط به تخلف پرسنل نیروهای مسلح تحت تعقیب قرار گرفته و مجازات خواهند شد . این نکته را هم یادآوری میکنم که بعلت وضع بحرانی کشور مدتیست که در ارتش وضعیت فوق العاده و آمادگی اعلام شده است که در این شرایط و حالت ، تخلفات ، غیبت و فرار مجازات شدیدتری دارند . بهمین جهت با افراد متخلف ذکر شده برابر قانون رفتار خواهد شد . ولی اینکه تعداد ۱۶۵ نفر از همافران تیرباران شده‌اند دروغ است و بکلی تکذیب میشود.

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

زیرا هنوز متخلفین تحت تعقیب کامل قرار نگرفته و مراحل مختلف رسیدگی و دادرسی را نگذرانده‌اند تا کسی محکوم و تیرباران شده باشد ..." (۳۵) . آقای بختیار هم در مجلس سنا گفت :" در باره محاکمه هما فران خبر میدهند که ۱۶۰ هما فر اعدام شده‌اند و بقیه هم اعدام خواهند شد ، من بخدا قسم‌میخورم که هنوز یکنفر هم محاکمه نشده است". (۵۰)

بعد از هنرفران نیروها ، کارکنان و کارگران مسلسل سازی و صنایع نظامی نیز در روز ۹ بهمنماه ۱۳۵۷ از میدان ژاله بطرف دانشگاه راهپیمائی ترتیب دادند (۳۸) که عده‌ای از مخالفین هم بآنها ملحق گردیدند . وقتی از مسئولین مربوطه بازخواست شد اظهار کردند که با توجه باوضاع و احوال کشور بهیچوجه قادربه جلوگیری از آنها نمیباشند . پس از بازداشت محرکین هما فران ارتباط آنها با مخالفین علنی تر شد و نمایندگان هما فران علاوه بر مراجعه به آقای طالقانی ، با خانواده‌هایشان درکانون وکلا و دانشگاه تهران متحصن شدند .

وقتیکه موضوع تحریکات هما فران بوسیله مخالفین و همچنین سایر مشکلات فرماندهان نیرو را بمنظور اتخاذ یک تصمیم اساسی با نخست وزیردرمیان میگذاشتم اظهار میکرد :" اهمیت ندارد با توجه به فشار و زورگوئیهای گذشته این عکس العملها از طرف مخالفین طبیعی است باید صبر داشته باشید" و اضافه‌مینمود : " مشغول مذاکره هستم و بزودی تمام این مسائل حل خواهدشد". در صورتیکه نه تنها آثاری از حل شدن مسائل و مشکلات وجود

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

نداشت ، بلکه روزبروز هم وضعیت بدتر و پیچیده‌تر میکردید ، و نفوذ مخالفین در یگانهای ارتش بیشتر و نزدیکی پرسنل با مخالفین و روحانیون زیادتر میشد. بطوریکه حتی روز دهم بهمنماه ۱۳۵۷ جامعه روحانیون مشهد در باره حمایت از درجه‌داران و افسران لشگر ۷۷ اعلامیه‌ای باینشرح در روزنامه‌ها منتشر نمودند :" پیشرفت حیرت انگیز جنبش ایران خوشبختانه تا آنجا موفقیت‌آمیز است‌که هر روز ما شاهد پیوستن ... هزاران نفر... از سربازان و افسران و درجه‌داران ، از نیروهای زمینی گرفته تا دریائی بخصوص‌کادر نیروی هوائی در شیراز، بوشهر، دزفول ، همدان ، اصفهان ، مشهد ، تهران و بندر پهلوی پیوستگی خود را به جنبش اسلامی ایران تحت رهبری حضرت‌آیت‌اله خمینی آشکار کرده با اعتصاب غذا و یا تظاهرات‌آرام موضع خود را روشن کردند ... ما حمایت‌خود را از درجه‌داران و افسرانیکه بملت پیوسته‌اند بخصوص‌اعتصابیون لشگر ۷۷ خراسان اعلام میکنیم ..." (۳۲)

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

ارتش و بختیار

بعد از آنکه اعلیحضرت در جلسه ایکه میخواستند اوامری در باره پشتیبانی ارتش از دولت قانون صادر نمایند، فرماندهان نیروهای سه گانه و ارتشبد طوفانیان را نیز احضار فرمودند، کاملا روشن شد که میل ندارند در روشهای جاری ستادی موجود هیچگونه تغییری داده شود. بنابراین منهم علاوه بر اینکه به نخست وزیر پیشنهاد نمودم فرماندهان نیرو در شورای امنیت ملی شرکت نمایند، بعد از مسافرت اعلیحضرت هم آنها را در تماس مستقیم با نخست وزیر قرار دادم.

در نتیجه در مواردیکه فرماندهان نیرو مطالبی داشتند که ارتباطی با نخست وزیر پیدا میکرد، خودشان مستقیما به آقای بختیار مراجعه مینمودند. و همچنین نخست وزیر هم بعضی از دستورات خود را بطور مستقیم به فرماندهان نیروها میداد، البته فرماندهان نیرو بلافاصله موضوع را بمن اطلاع میدادند و مقصود این بود که در آنموقعیت بحرانی کشور خواسته های نخست وزیر در نهایت سرعت انجام شود.

چون اعلیحضرت و همچنین دولتهای شریف امامی و ارتشبد ازهاری همه باین نتیجه رسیده بودند که " مشکل مملکت نظامی

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

نبوده بلکه سیاسی است "، بنابراین با توجه به اوامـــــــــر اعلیحضرت ، فرماندهان نیرو ومن بعد از مسافرت معظم له ضمـــن همکاری شبانه‌روزی با دولت امیدوار بودیم که آقای بختیـــار راز طریق " سیاسی " مشکلات را برطرف و امنیت و آرامش را در کشـور بر قرار نماید . و بهمین دلیل بود بمحض اینکه احساس کـــردم در انتخاب راه حل رفع مشکلات کشور اختلاف نظر بین نخست وزیـــر و من زیاد است ، بلافاصله در همان روزهای اول بعد از خـــروج اعلیحضرت مبادرت به استعفاء نمودم ، و جریان آن قبلا توضـــح داده شد که چگونه نخست وزیر با وعده‌های دروغ در باره مسائـل مورد اختلاف ، و با چه اصراری از استعفای من جلوگیری نمود .

بهر صورت در تمام مدت ۲۲ روز بعد از این واقعه نیز شخصا در نهایت صمیمیت با نخست وزیر همکاری میکردم و هرموقع آقـای بختیار لازم میدید که من مصاحبه و پشتیبانی ارتش را از دولت تاکید نمایم ، انجام میشد. یا چنانچه وی میخواست که ارتـش نمایش قدرت بدهد ، اجرا میگردید . حتی موقعیکه بوسیلـــــه معاونش سپهبد مقدم پیشنهاد شد من آقای مهندس بازرگـــان را ملاقات و اعلام کنم ارتش از دولت پشتیبانی مینماید ، چـــون ایشان این ملاقات را مفید دانسته و ترغیب مینمود اقدام‌گردید . همچنین وقتیکه آقای بختیار مجددا دعوت نمود در جلسه آقایـان بازرگان و سحابی در منزلش در نخست وزیری بمنظور تاکیـــد در اعلام پشتیبانی ارتش از دولت شرکت نمایم ، برابر خواسته نخست وزیر عمل گردید .

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

علاوه بر موارد مذکور در هر فرصت مناسب و در مراسم نظامی نیز پشتیبانی ارتش از دولت قانونی را اعلام و تاکید مینمودم. (مصاحبه مطبوعاتی ۲۵ دیماه ۱۳۵۷ (۶) ـ پیام رادیوئی ۲۷ دیماه ۵۷ بنیروهای مسلح شاهنشاهی (۲۴) ـ مصاحبه مطبوعاتی ۲ بهمنماه ۵۷ (۲۸) ـ سخنرانی در مراسم رسمی سوگند دانشکده افسری در ۱۸ بهمن ۵۷ (۴۸) ـ سخنرانی پس از بازدید سربازخانه لویزان در مراسم صبحگاه روز ۱۹ بهمنماه ۵۷ ـ سخنرانی پس از بازدید تیپ سوم لشگر گارد در مراسم صبحگاه روز ۲۱ بهمن ماه ۵۷) . در تمام مدت هدف و مقصودم رعایت منافع و مصالح کشور بمنظور تسهیل اقدامات نخست وزیر بود، تا وی بتواند همانطور که وعده میداد، مشکلات را از طریق سیاسی و مسالمت بدون خونریزی حل نماید.

بهترین دلیل و مدرک همکاری و پشتیبانی ارتش با نخست وزیر (با وجود تمام مشکلات بحران کشور و تحریکات مخالفین) اظهارات صریح خود آقای بختیار میباشد که در مدت نخست وزیری و در فرصتهای مناسب دیگر در مصاحبه‌های خود بشرح زیر بیان داشته است :

" بختیار در مصاحبه خود با رادیو لندن در جواب سئوال : تا چه اندازه تصمیمات فرماندهان نظامی در شهرهای مختلف بصلاح دید شما گرفته شده ؟ . ج ـ احدی در ارتش از فرماندهان داخلی و خارجی بدون نظر من حق تصمیم گیری ندارد. ممکن است یک سرباز و یا افسری در یک نقطه دورافتاده‌ای ، یک عمل بر خلاف

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

قانون و یا سهوا انجام بدهدولی وقتی من دستور بارتش میدهم راجع به تمام اقدامات در تمام نقاط کشور بعنوان یک نخست وزیر مسئول انجام وظیفه میکنم نه بعنوان آن افرادیکه اسم نخست وزیری داشتند ... " (۳۴)

همچنین نخست وزیر در مصاحبه مورخه ۷ بهمنماه ۱۳۵۷ درجواب سئوال اینکه :" ... این روزها بازار شایعات داغ است ویکی از شایعات اینستکه ارتش در اختیاردولت نیست و شما آن قدرتی را که باید و شاید روی ارتش ندارید در این زمینه نظرتان چیست ؟ بختیار : بنده اولا گمان میکنم که ارتش از ملت جدا نیست و ما ارتش نداریم در درون ملت . ما همه برادریم و ما همه از یک مملکت هستیم و شاید از وقتی که من نخست وزیر شدم تا حال بیش از ده مرتبه این را تکرار کردم انضباط ارتش و نیروی ارتش یکی از عوامل بسیار موثر وحدت یگانگی استقلال کشور است . این برای اصل موضوع ، اما من میتوانم اطمینان بدهم که کمتر دولتی این قدر ارتش را دراختیار داشت و من هیچ چیز و هیچ تصمیمی را با مشاور سران ارتش نمیگیرم البته ت
ممکن است تصمیمی اتخاذ بکنم ولی هر تصمیمی که در این جریانا اتخاذ کردم همیشه اجرا شده است و گمان نمیکنم که این شایعاتیکه ارتش کودتا میکند و ارتش چه میکند و چه میکند با یک دولت قانونی که بمسئولیت خود آگاه است و همانطور که گویا سران ارتش هم در یک مصاحبه‌ای گفته باشند در اختیار کامل دولت است ... " (۳۵)

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

درتاریخ ۱۴ بهمنماه ۱۳۵۷ بعد از آمدن آقای خمینی بایران نیز در مصاحبه با خبرگزاری فرانسه " ... نخست وزیر ایران در باره ارتش گفت از ۵۰ سال پیش سابقه نداشت است که ارتش این چنین از یک نخست وزیر پیروی کند ..." (۳۷)

همچنین روزنامه کیهان مصاحبه نخست وزیر را با رادیو لندن چنین نقل کرد :" در نظر بختیار ، ارتش از ۵۰ سال گذشته هرگز تا این حد از یک نخست وزیر اطاعت نداشته است ولی با این وجود وی نمیخواهد از ارتش بر علیه مردم استفاده کند". (۴۹)

با دقت در این اظهارات صریح آقای بختیار که همکاری صمیمانه ارتش را با دولت ، در مدت نخست وزیری او روشن مینماید ، اتهام اخیر وی نسبت به ارتش که " ارتش خیانت کرد " ! چیزی در ردیف دیگر اظهارات غرض آلودی است که ایشان بعلت دشمنی دیرینه خود با ارتش و افسران از ابتدا بمنظور برائت خود و گمراه کردن ملت ایران ، در بین نویسندگان ایرانی و خارجی و هم میهنان شایع ، و حالا هم پس از گذشت چهار سال برای توجیه شایعات خود افسانه سازی و در نشریات تبلیغاتی خود چاپ مینماید ! . در صورتیکه آرزوی قلبی و اقدام دشمنانه وی همان واقعیتی است که ایشان چهار سال قبل (۸ مهرماه ۱۳۵۸) ضمن مصاحبه به خبرنگار باشگاه مطبوعات پاریس اظهار و چنین گفته است :" با خروج شاه ، ارتش را از یکپارچگی ساقط کردم ، تا کشتار نشود ". (۶۰) البته زمانیکه آقای بختیار در مصاحبه خود این مطلب را میگفت ، میدانست که علت سقوط ارتش از یک

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

پارچگی تنها خروج اعلیحضرت نبوده بلکه اقدامات دیگری نیز بوده است که خود او برای ایجاد هرج و مرج در نیروهای مسلح بعمل آورده است. ولی نمیدانست که سه سال بعد برای تبلیغات احتیاج بساختن دروغ دیگری مثل دستور کتبی "بمبارآن" خواهد داشت! و همچنین فکر نمیکرد که روزی این حقایق گفته خواهد شد، و مجبور خواهد بود که در برابر تاریخ جوابگوی خیانتهای خود نسبت به ملت ایران و ارتش باشد!

www.KetabFarsi.com

mandegar.tarikhema.org

tarikhema.ir

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

چرا بختیار بر خلاف نظر شورای امنیت ملی با آمدن خمینی موافقت کرد ؟

بعد از عدم موفقیت آقای بختیار برای مسافرت بپاریس و مذاکره با آقای خمینی، باردیگر خبرآمدن آقای خمینی از اخبار رادیوهای خارج منتشرشد. به‌نخست‌وزیر تلفن کردم که مجددا صحبت ازآمدن آقای خمینی است. اظهارنمود:" باین قبیل اخبار توجه نکنید من درجریان کارها بوده ومشغول مذاکره‌با آنها هستم". ولی بعدازآنکه آقای خمینی اعلام کرد:" برای بازگشت جنگ میکنم"و خبرگزاریها آنرا منتشر وروزنامه‌ها با خطوط درشت در صفحات اول تبلیغ نمودند (۴۲)، آقای بختیاربدون اینکه با شورای سلطنت، ارتش وشورای امنیت ملی مشورتی نماید درمصاحبه مطبوعاتی مورخه ۹ بهمنماه ۱۳۵۷ خود باخبرنگاران داخلی و خارجی اظهار داشت: " فرودگاه مهرآباد امروزباز خواهدشد وهیچ ممانعتی برای بازگشت حضرت آیت‌اله خمینی بعمل نخواهدآمد ..." (۳۸) بلافاصله بعد از اطلاع از خبربازشدن فرودگاه، مجددا به آقای بختیار تلفن زده‌اظهارکردم: چطوربرخلاف تصمیم اولیه‌شورای امنیت ملی وبدون مشورت‌فرودگاه را بازاعلان کردید ؟، اظهارداشت :"موضوع بصورت دیگری است، وقتی همدیگر را دیدیم تشریح خواهم کرد، مطمئن باشید من در جریان کارها و مراقب اوضاع هستم، نگران نباشید".

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

بلافاصله برای ملاقات آقای بختیار به نخست وزیری رفتم. اظهار نمود :" تیمسار مطمئن باشید من مراقب هستم، موضوع را با سفرای آمریکا و انگلیس بررسی کردیم، اگر آیت اله به ایران نیاید مردم آرام نخواهند شد، برای اینکه آرامش در کشور برقرار شود لازمست ایشان بیآیند. ما مذاکره کرده‌ایم، ترتیب کارها داده شده ، مردم حالاخیال میکنند که ایشان واقعا امام است اما وقتی آمد خواهند دید که خبری نیست و مثل سایر آیات است ، شور و غلیان خواهد خوابید . منهم احترامات لازم را بجا خواهم آورد و خواهم گفت که آیت اله هرچه میگویند من انجام میدهم" !

اظهار کردم : آقای بختیار حالا که ایشان خارج از کشوراست هر روز اعلامیه میدهد ، دولت انتقالی و مجلس موسسان تشکیل میدهد ، سیاست داخلی و خارجی برای کشور تعین میکند ، روزنامه‌ها هم مرتبا مینویسندو مردم میخوانند، اگربا این وضعیت که میگوئید بایران بیآید، مجسم میکنید که وضع کشور و نیروهای مسلح چه خواهد شد ؟ ! اظهار نمود :" تیمسار من مطمئنم این حرفها که میگویند و مینویسند نیست ، ایشان پس از یکی دو روز توقف در تهران خواهد رفت بقم وغاطی سایر آیت اله‌ها شده وبه تدریج فراموش خواهد شد، و با این ترتیب ما آرامش را در کشور بر قرار خواهیم کرد " و اضافه نمود :" ما مذاکره کرده‌ایم تیمسار خیالتان راحت باشد ".

من اظهارات نخست وزیر را در کمیته بحران با فرماندهان

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

مطرح کرده اضافه نمودم : آقای بختیار ما را در مقابل عمل انجام شده قرار داده است ! . مسئله آمدن آقای خمینی برای چندمین بار مورد بررسی قرار گرفت . سپهبد مقدم اظهارات آقای بختیار را در مورد اینکه برای برقراری آرامش در کشور ضرورت دارد آقای خمینی به ایران بیآید تائید کرد و اضافه نمود :" با بررسی که ما هم کرده‌ایم ، تا موقعیکه ایشان نیامده تحصن و اعتصابات خاتمه پیدا نخواهد کرد و ممکن نیست که کشور از حال تعطیل عمومی خارج شود و اغتشاشات هم روزبروز شدید تر خواهد شد".

پس از بحث و گفتگو ، با توجه به اظهارات آقای بختیار که بطور قطع و یقین میگفت " آقای خمینی پس از ورود بقم خواهد رفت " ، کمیته بحران به گفته‌های وی اعتماد کرده و به طور اتفاق باین نتیجه رسیدیم " وقتی اعلیحضرت مشکل مملکت را سیاسی تشخیص و حل آنرا بعهده نخست وزیر واگذار نموده (۳) و به ارتش هم دستور پشتیبانی از دولت قانونی را داده‌اند"، بنا بر این با در نظر گرفتن وضع عمومی کشور مصلحت اینستکه ارتش به پشتیبانی خود از دولت ادامه بدهد .

بعد از اعلان رسمیت ورود آقای خمینی در روز پنجشنبه ۱۲ بهمنماه ۱۳۵۷ ، روزنامه اطلاعات تحت عنوان " بزرگترین استقبال قرن"، برنامه استقبال از آقای خمینی را منتشر نموده اضافه کرد :" دکتر شاپور بختیار در یک تماس تلفنی با خبرنگار سیاسی اطلاعات ، در پاسخ این سئوال که دولت در حفظ امنیت

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

امام و مستقبلین چه نقشی خواهد داشت گفت : اگر امنیت بمن واگذار شود بنده با کمال دقت این مهم را بانجام خواهم رساند و هرگونه تضمینی خواهم داد . ولی اگر کمیته استقبال اینکار را بعهده گیرد من مسئولیتی نخواهم داشت . نخست وزیر افزود من حاضر نیستم در مورد مسئله‌ای باین اهمیت ، کار نمایشی باشد . باین معنی که برقراری امنیت در بخشی بعهده دولت و در قسمتی بعهده دیگران باشد ". (۴۵) و همچنین نوشت : " مذاکرات اعتصابیون رادیو تلویزیون با وزیر اطلاعات و مدیر عامل جدید در باره پخش مراسم وزود امام خمینی به تفاهم رسید" مدیر عامل رادیو و تلویزیون نیز در روزنامه‌ها اعلان نمود که چندین فرستنده سیار در مسیر حرکت امام مستقر خواهد شد و به پخش جزئیات استقبال خواهد پرداخت ! (۴۵)

نخست وزیر شورای امنیت ملی را برای بررسی ترتیب مراسم آمدن آقای خمینی دعوت نمود . بطوریکه قبلا گفته شد در دولت آقای بختیار علاوه بر حضور اعضای دائمی شورا ، از ارتشبد شفقت وزیر جنگ و فرماندهان نیروهای سه‌گانه هم برای شرکت در جلسات دعوت بعمل میآمد . آقای بختیار در باره آمدن آقای خمینی، مطالب گفته شده قبلی خود را با اطمینان تکرار و اضافه نمود:

" بعنوان اینکه بمردم نشان داده شود احترامات لازم را برای آیت‌اله بجا میآوریم ، و از طرفی چون اگر سوء قصدی بجان آیت‌اله بشود ، ملت ایران شورش و خونریزی خواهند کرد که جلوگیری از آن مقدور نخواهد بود ، لذا لازمست مراقبت شدیدی

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

در موقع ورود ایشان بعمل آید". سپهبد مقدم رئیس ساواک هم این نظر نخست وزیر را تائید نمود . آقای بختیار به سپهبد مقدم و سپهبد رحیمی فرماندار نظامی و رئیس شهربانی کشور تاکید کرد که اقدامات امنیتی لازم را در هنگام ورود آقای خمینی بموقع اجرا بگذارند و علاوه بر آن سپهبد ربیعی فرمانده نیروی هوائی را نیز مامور امنیت پرواز و امور داخلی فرودگاه مهرآباد نمود و بنا مبرده دستور داد " با آقای صباغیان رئیس کمیته ایکه از طرف مردم و جبهه مخالف برای استقبال آقای خمینی تعین شده است همکاری نماید ". سپهبد ربیعی در اینمورد در دفاعیات خود چنین گفت :" ... هفته بعدش که آقای بختیار تصمیم گرفت فرودگاه را باز کند، فرودگاه را بازکرد. مسئله تامین حفاظت امام و پرواز بمیان آمد. بختیار گفت بنشینید جهار تائی (هما ، هواپیمائی کشوری) با آقای دکتر صباغیان هماهنگی کنید ..." (۴)

در پایان جلسه آقای بختیار اظهار داشت :" برای جلوگیری از اغتشاش و شورش در شهر در روز ورود آیت اله خمینی، لازمست قبلا از طرف ارتش نمایش قدرتی انجام و یک راهپیمائی نظامی در پایتخت صورت بگیرد ". و بسپهبد بدره‌ای فرمانده نیروی زمینی ماموریت داده شد که ترتیب این راهپیمائی را بدهد. با ینترتیب سازمان امنیت و فرمانداری نظامی تهران و شهربانی کشور عهده‌دار امنیت عمومی روز ورود آقای خمینی ، و نیروی هوائی مامور تامین امنیت پرواز و فرودگاه و همکاری با کمیته

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

استقبال و پذیرائی مشارالیه شده و بقیه نیروهای مسلح شاهنشاهی نیز بمنظور جلوگیری از اغتشاش ، مامور نمایش قدرت و راهپیمائی در شهر گردیدند ! در نتیجه ، پرسنل نیروی هوائی با مسئولین استقبال از آقای خمینی شروع به همکاری نمودند ، و در موقع عبور یگانهای نظامی در خیابانهای شهر بمنظور نمایش قدرت ! ، مردم عکسهای خمینی و گل بسربازان دادند ، آنها هم عکسها را گرفته و با خود حمل و ابراز احساسات میکردند . و مخالفین از تمام این اقدامات آقای بختیار حد اکثر بهره‌برداری تبلیغاتی را بنفع خود نموده و منتشرکردند که :" دولت و نیروهای مسلح هم مانند مردم ایران برای آمدن آقای خمینی جشن گرفته‌اند ". رسانه‌های گروهی نیز با شوق و شعف اخبار را پخش نمودند و سر انجام بقیه پرسنل نیروهای مسلح نیز که در مراسم شرکت نداشتند ، در تمام سطح کشور جریان را از تلویزیون مشاهده و خود بخود تحت تاثیر جریانات و تبلیغات عمومی دولت قرار گرفتند .

مردم بعد از ماهها که شهر تهران بعلت اعتصاب ماموریـن شهرداری نظافت نشده بود ، با شادمانی شروع بنظافت نمودند ، و حتی سطح خیابانهای خط مسیر آقای خمینی را جارو میکردند . تلویزیون ایران هم در تمام مدت این اقدامات را با شرح و تفسیر نشان میداد و رادیو از طریق مصاحبه با مردم احساسات عمومی را تهیج و پخش مینمود ! خبرگزاریهای داخلی و خارجی ضمن انتشار این وقایع ، اخبار مربوط به ورود ایشان

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

را منتشر میکردند . تبلیغات عجیبی در کشور برپا بود .

تلویزیون ضمن پخش این اخبار مرتبا فیلم جریانات اقامتگاه آقای خمینی را در فرانسه نشان داده و افکار عمومی را تحریک مینمود، در واقع استقبالی که تدارک دیده شده بود بیسابقه و خیلی بالاتر از استقبال یک رئیس کشور بود .

نخست وزیر و وزراء و وکلای مجلس ، مقامات و مسئولین هر کدام تلاش میکردند در مراسم استقبال نه تنها بنحوی شرکت کنند بلکه بر دیگری سبقت بگیرند . آقای دکتر سعید رئیس مجلس شورای ملی بمن تلفن کرده سئوال نمود :" تیمسار بفرودگاه خواهید رفت ؟" گفتم نه ! اظهار کرد :" بنظر شما من به فرودگاه بروم یا نه ؟" جواب دادم :" فکر نمیکنم مورد داشته باشد " و سئوال نمودم مگر نخست وزیر خواهد رفت ؟ جواب داد :" میگویند خواهد رفت معلوم نیست " و اضافه کرد :"اورئیس دولت است ولی من نماینده مردم هستم". متعاقب مذاکره تلفنی رئیس مجلس شورای ملی با من ، آقای بختیار تلفن زده اظهار داشت :" دوستان و آقایان از من میخواهند که بفرودگاه بروم ولی نخواهم رفت و از دولت هم کسی را نخواهم فرستاد".

شب پنجشنبه (۱۲ بهمنماه ۵۷) آقای بختیار پیامی به ملت ایران فرستاده ضمن آن چنین گفت :" ... در این ساعات که حضرت آیت اله العظمی امام خمینی پس از سالیان دراز وارد خاک کشور میشود ، دولت ضمن تبریک و تهنیت بکلیه مسلمانان ایران لازم میداند که نکات زیر را باطلاع عموم برساند ، دولت کلیه

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

نظرات و راهنمائیهای معظم له و آیات عظام را مغتنم خواهد شمارد ... " (۲۹) و ساعت ۹ روز پنجشنبه ۱۲ بهمنماه ۱۳۵۷ آقای خمینی با برگزاری مراسم رسمی و تشریفات خاصی وارد فرودگاه مهرآباد گردید . بموازات ورود آقای خمینی بفرودگاه رادیو و تلویزیون جریان حرکت مشارالیه را از نوفل لوشاتو و فرودگاه پاریس و همچنین مراسم استقبال مدعوین در سالن جدید فرودگاه و انتظار مردم تهران در طول خط سیر را مرتبا پخش مینمود. ضمن پخش مراسم استقبال ، پخش مستقیم تلویزیون قطع گردید . در اینمورد نخست وزیر چنین گفت :" بر اساس قراری که ما برای پخش مراسم استقبال از امام خمینی داشتیم گروهی برای اینکار تعیین شدند واز بامداد امروز برای اینکار تدارک وسیعی دیدند . در نیمه پخش مراسم ناگهان گروهی از کارکنان اعتصابی که وابستگی آنها بعوامل کمونیست بدیهی است به پخش حمله کردند و دوربین و استودیو را اشغال نمودند ..." ! (۲۹)

بدینترتیب آقای بختیار با دادن وعده اینکه آقای خمینی بقم رفته و در امور مملکتی دخالت نخواهد کرد ، با شرکت کلیه سازمانهای دولتی تحت حفاظت مامورین امنیتی و انتظامی و استقبال و نمایش نظامی نیروهای مسلح شاهنشاهی بخصوص نیروی هوائی ، با تشریفات بی نظیر و بیسابقه‌ای مشارالیه را وارد ایران نمود . (۴۹)

در اینجا لازمست نکته بسیار مهمی یادآوری گردد اگر چه

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

بعدا معلوم شد عده‌ای از پرسنل ناراضی نیروهای مسلح بخصوص نیروی هوائی و همافران تمایلاتی با جبهه مخالف داشته و ضمن اعتصاب غذا در بعضی از تظاهرات هم شرکت میکردند، ولی باید توجه شود در حقیقت ایجاد تمایلات همبستگی با جبهه مخالف در پرسنل نیروهای مسلح شاهنشاهی بخصوص افسران نیروی هوائی و خود سپهبد ربیعی (که تا روزهای آخر من از نامبرده کوچکترین تخلف و انحرافی احساس نکرده بودم) مسلما در اثر واگذاری ماموریتهای مذکور از طرف آقای بختیار به نیروهای مسلح شاهنشاهی بوجود آمد. زیرا پرسنل نیروهای مسلح بخصوص پرسنل نیروی هوائی شاهنشاهی که تا آنروز دیده بودند مامورین انتظامی و فرمانداری نظامی بدستور نخست وزیر از تظاهرات و اغتشاشات مخالفین جلوگیری نمینمایند. مشاهده نمودند بعد از خروج اعلیحضرت از کشور بدستور آقای بختیار گلهای مخالفین را پذیرفته و با آنها در شادی شرکت مینمایند و در موقع ورود آقای خمینی نیز دولت و نیروهای مسلح شاهنشاهی بطور رسمی از وی مانند رئیس کشور استقبال نمودند، و سازمان آنها هم یکی از قسمتهای مامور اجرای این مراسم بود (۴۹) و با توجه به تبلیغات شدید رادیو و تلویزیون دولتی و سایر عوامل موثر که گفته خواهد شد، به تقلید از مقامات و سازمانهای دولتی آنها هم بفکر اعلام همبستگی مخفیانه افتادند.

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

تگرامی باد بهار آزادی

میلیونها نفر از ورود امام خمینی استقبال کردند

جو دیو بیرون رود... فرشته درآید
دود و اسپند، شاخه‌های گل...
ه‌های قرآن... شعارهای سوزان
روری... و میلیونها استقبال کننده
یر مقدم مردم ایران به رهبر انقلاب
د: گرامی باد بهار آزادی...

هواپیمای حامل امام خمینی و خبرنگاران و خبرنگاران ساعت ۹:۳۰ دقیقه روز سه فرودگاه مهرآباد نشست. اولین تصویری که از هواپیما پخش شد، حاج احمد خمینی پسر آیت‌الله خمینی بود و سپس آیت‌الله خمینی در حالی که عمامه سفید و عبای مشکی بر تن داشت و عصای شاه‌نشاهی را در دست داشت از پله‌های هواپیما پائین آمد.

در سالن فرودگاه قسمت‌های کوچکی آماده شده بود که سایه‌گان گروههای مختلف اجتماعی به ایشان تا لحظه ورود، در هواپیما، صدها نگار امام را در بر فتاند: صدها خصوت آماده سط است: همه واهند بدانند امام می‌گوید.

سخنان امام در فرودگاه

نظرهای اقتصادی بنی‌صدر

پیام عرفات به ملت ایران

پیام خداحافظی امام خمینی به فرانسویان

آیت‌الله العظمی شریعتمداری بنا تغییر رژیم موافق است

در ساعات منع عبور و مرور هزاران اتومبیل شهرستانی در مسیر حرکت امام خمینی مستقر شدند

www.tarikhema.org
mandegar.tarikhema.org
pdf.tarikhema.org

mandegar.tarikhema.org

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

tarikhema.ir

tarikhema.org

بخش هفتم

لحظات حساس بحران کشور

پس از ورود آقای خمینی به ایران آنهم با تشریفات مخصوص و مراسم فوق العاده از طرف دولت که بنا بقول آقای بختیار در ظاهر بمنظور جلب رضایت آقای خمینی و مخالفین و برقراری امنیت و آرامش در کشور بود (ولی در حقیقت در اجرای دستور خارجیها و برطبق برنامه حساب شده برای تغییر رژیم و بقدرت رسیدن مخالفین تنظیم گردیده بود) وضع کشور ، مردم ، ومقامات مملکتی تغییر پیدا کرد. و اگر قبلا امیدواری بدولت بود ، آنهم بکلی از بین رفت . در واقع دیگر بهیچوجه دولتی درکشور احساس نمیشد زیرا تمام امکانات ملی و وزارتخانه‌ها و سازمانهای دولتی هر کدام بنحوی در خدمت دستگاه آقای خمینی قرار گرفته بودند .

در بررسی این قسمت حساس از بحران کشور ، لازمست خواننده خود را کاملا در جو زمان و وضعیتهای مربوطه بگذارد ، زیرا درک هر پدیده جدید و نتیجه گیری منطقی از دگرگونیهای حاصله ، تنها در چهار چوب " موقعیت زمان خود " با در نظر گرفتن وضعیت نیروهای خودی و طرف مقابل ، امکان پذیر و میسر خواهد بود . و باید مسائل اساسی مانند : اوضاع عمومی بحران کشور ، خواست آنزمان ملت ایران و وضعیت آنروز نیروهای مسلح شاهنشاهی بطور

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

جامع تری مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرد .

برای وصول باین مقصود ابتدا وضع عمومی مملکت و بعد وضعیت نیروهای مسلح بعد از ورود آقای خمینی به ایران تشریح و سپس در ادامه این تحلیل ، حوادثی را که نتیجه طبیعی و منطقی تحولات چند ماه آخر بحران و بخصوص وقایع سیاسی و اقدامات دوره حکومت آقای بختیار بود ، مورد بررسی قرار میدهیم .

www.KetabFarsi.com

mandegar.tarikhema.org

tarikhema.ir

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

وضعیت عمومی کشور بعد از ورود خمینی به ایران

مسابقه مقامات مملکتی برای اعلان همبستگی

بازی شاه و وزیر چه بود ؟

گفته شد که آقای بختیار بدون مشورت با شورای امنیت ملی، با تکیه بر این وعده که آقای خمینی بقم خواهد رفت و بامور مذهبی خواهد پرداخت و در سیاست و کارهای مملکتی مداخله‌ای نخواهد داشت ، چگونه وی را وارد ایران کرد .

ولی آقای خمینی بعد از ورود به تهران (۱۲ بهمنماه ۵۷) ضمن یک نطق تبلیغاتی تند در بهشت زهرا که از رادیوتلویزیون پخش شد ، حمله شدیدی بدولت کرده و گفت :" ... من دولت تعین میکنم . من توی دهن این دولت میزنم ، من به پشتیبانی این ملت دولت تعین میکنم ... این آقا خودش هم خودش را قبول ندارد ، رفقایش هم قبولش ندارند ، ملت هم قبولش ندارد ... لکن دولت غیر قانونی باید برود ... دولتی که ما میگوئیم متکی به آرای ملت است ، متکی به حکم خداست ، تو باید یا خدا را انکار کنی یا ملت را . این آدم باید سرجایش بنشیند یا اینکه به امر امریکا وادار کند یکدسته‌ای از اشرار را که ملت را قتل عام کنند ... " . در باره ارتش هم چنین ادامه داد :" ... اما تشکر میکنم از این قشرهائیکه متصل شده‌اند بملت و اینها آبروی خودشان را آبروی ملتشان را حفظ کرده‌اند .

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

این درجه داران ، همافران ، و افسران نیروی هوائی همه مورد تشکر و تمجید ما هستند و همانطور آنهائیکه در اصفهان ، همدان ، و سایر جاها تکلیف شرعی و ملی خود را دانستند و به ملت ملحق شدند و از نهضت اسلامی پشتیبانی کردند ، از آنها تشکر میکنم و به آنهائیکه متصل نشده‌اند میگویم که متصل شوند که اسلام بهتر از کفر است ... " (۳۷) . و بجای رفتن به قم ، در تهران در نزدیکی مجلس شورای ملی در مدرسه رفاه که با وجود حکومت نظامی ، از مدتها قبل بدون کوچکترین مزاحمتی به صورت مرکز ستاد مخالفین در آمده و از هر لحاظ حتی فرستنده تلویزیون (توسط سازمان تلویزیون تحت امر دولت) تجهیز شده و فعالیت مینمود ، مستقر گردید !

بلافاصله گروهها و طبقات مختلف پایتخت و اشخاصیکه از شهرستانها آمده بودند ، برابر برنامه تنظیمی قبلی دسته دسته بدیدار آقای خمینی رفته و اعلام همبستگی نمودند و رادیو تلویزیون دولت همه روزه جریانات را هم بطور مستقیم و هم ضمن اخبار رسمی کشور پخش و بنفع مخالفین تبلیغ میکرد . در تهران و شهرستانها همه تب استعفاء و اعلام همبستگی گرفته بودند . در روزنامه‌ها تبریکات و اعلام همبستگی طبقات و دستجات و انجمنهای اسلامی سازمانهای دولتی مرتبا منتشر میشد .

مقامات کشور شروع کردند به استعفاء و اعلام همبستگی کردن با آقای خمینی . اولین مقام غیر نظامی که اعلام همبستگی نمود آقای جواد شهرستانی شهردار تهران بود که به مدرسه رفاه رفته ،

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

ضمن غیر قانونی اعلام نمودن دولت بختیار استعفای خود را به آقای خمینی تسلیم کرد . (۳۷) پس از انتشار جریان اعلام همبستگی شهردار تهران در روزنامه‌ها ، آقای بختیار به خبرنگار روزنامه اطلاعات گفت :" اگر مجلس تکلیف پرونده خرید کامیونها را روشن کند ، شهرستانی بازداشت میشود "! (۴۶) ولی کارکنان اعتصابی شهرداری پایتخت در اعلامیه خود که‌درروزنامه‌ها منتشر شد نوشتند :" حرکت انقلابی مهندس شهرستانی مورد تائید کارکنان شهرداری است ". (۴۴)

اولین نظامی هم که اعلان همبستگی وی در روزنامه‌ها منتشر گردید سپهبد باز نشسته کمال بود که عمل وی اثر نامطلوبی در روحیه پرسنل نیروهای مسلح گذاشت .

بعد از ورود آقای خمینی بایران تمام توجه مردم ، مخبرین داخلی و خبرگزاریهای خارجی بمحل اقامت نامبرده و برنامه‌های ایشان جلب شده بود که از طرف خود دولت مانند برنامه‌های رسمی مرتبا از رادیو و تلویزیون پخش میشد .

آقای بختیار در ۱۴ بهمنماه ۱۳۵۷ در ملاقات خودبا نمایندگان مجلس شورای ملی اظهار نمود :" ... هراقدامی برای تغییر قانون اساسی باید از طریق مجلس موسسان صورت‌گیرد و کارتشکیل آن نیز با مجلس است ... " (۴۶)

پخش مستقیم اخبار مربوط به ملاقاتهای طبقات مختلف مردم از محل اقامت‌آقای خمینی بوسیله رادیو و تلویزیون و همچنین اظهارات نخست‌وزیر در مورد اشاره به تغییرات در قانون اساسی،

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

نگرانیهای تازه‌ای در بین پرسنل نیروهای مسلح ایجاد نمود. بدینجهت به نخست‌وزیر تلفن زده پس از اعلام نگرانی نیروهای مسلح ، سئوال کردم پس چطور آقای خمینی که قرار بود به قم برود نرفت و در تهران ماند ؟ جواب داد :" در ظرف یکی دو روز خواهد رفت نگران نباشید آنچه که خواسته آنها بود من انجام داده‌ام مطمئن باشید کاری نمیتوانند بکنند " !

گروهی از نمایندگان مجلس شورای ملی که استعفاء داده بودند به محل اقامت آقای خمینی رفته و اعلام همبستگی نمودند. آقای دکتر سعید رئیس مجلس شورای ملی و عضو شورای سلطنت بمن تلفن کرد و ضمن اظهار نگرانی شدید از اوضاع کشور اضافه نمود که : " نمایندگان مجلس بتدریج استعفاء کرده و اعلام همبستگی مینمایند ، نمیدانم من چکار بکنم ؟"، جواب دادم : شما رئیس مجلس شورای ملی هستید بنظر من در این موقعیت بحرانی کشور مصلحت نیست شما اعلام همبستگی کنید . سئوال نمود :" فکر میکنید چطور میشود ؟" ، جواب دادم از نخست‌وزیر سئوال کنید، اظهار نمود :" ایشان دائما میگوید که مشغول مذاکره است و به قرار اطلاع با بازرگان در تماس میباشد، ولی چیزی نمیگوید". گفتم بهر حال ما هم در انتظار نتیجه اقدامات و مذاکرات ایشان هستیم .

تلاش در پیشی گرفتن در اعلام همبستگی بین مقامات ادامه داشت . یکی از نمایندگان آذربایجان در مجلس شورای ملی بمن تلفن زده و تقاضای ملاقات نمود، سپس بهمراهی عده‌ای دیگر

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

از نمایندگان آن استان، به ستاد بزرگ ارتشتاران آمده و ضمن مذاکره اظهار مینمودند :" عده زیادی از نمایندگان استعفاء کرده‌اند و بقیه هم در جریان استعفا دادن هستند، بنظر تیمسار ما چه کار کنیم ؟ " جواب دادم بنظر من مصلحت نیست آقایان استعفاء بدهید . سئوال نمودند :" ارتش چه خواهد کرد ؟ جواب دادم نیروهای مسلح برای حفظ قانون اساسی و رژیم سلطنت ، در پیشگاه خداوند بقرآن و پرچم سوگند یادکرده‌اند و موظف هستند که از دولت قانونی تا زمانیکه حافظ قانون اساسی است پشتیبانی نمایند . سپس جریان مذاکرات با آقای دکتر سعید رئیس مجلس را به آقایان گفتم . پس از امیدوار کردن به وعده‌ها و اقدامات نخست وزیر، از آقایان نمایندگان خواستم که از استعفا خودداری نمایند ، آقایان از استعفاء منصرف شده ستاد را ترک نمودند .

سه روز از ورود آقای خمینی باین ترتیب سپری گردید . روز ۱۵ بهمنماه ۱۳۵۷ آقای مهندس مهدی بازرگان از طرف مشارالیه به نخست وزیری منصوب و مراسم انتصاب با تشریفات مخصوص خود با حضور آقای خمینی و از محل اقامتگاه نامبرده مستقیما از رادیو و تلویزیون پخش و در ساعات رسمی اخبار کشور هم تکرار ونشان داده شد ! آقای خمینی پس از انتصاب بازرگان به نخست وزیری در یک مصاحبه مطبوعاتی چنین گفت :" ... مخالفت با این حکومت مخالفت باشرع است ، قیام علیه حکومت شرع جزایش در قانون ما هست ... در فقه اسلام قیام برضد حکومت الهی قیام بر

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

ضد خداست ، قیام بر ضد خدا کفر است ... " (۴۷)

آقای بختیار در اظهارات روز ۱۷ بهمنماه ۵۷ خود دولت بازرگان را "دولت سایه " نامید ، ولی آقای بازرگان در مصاحبه با خبرنگاران گفت :" ... البته این کابینه یک سایه نخواهد بود بلکه کابینه‌ای است جدی و از فردا کارهای جاری مملکت را در دست خواهد گرفت ..." (۴۷)

آقای دکتر سعید رئیس مجلس شورای ملی در جلسه روز ۱۷ بهمنماه ۵۷ مجلس با اشاره به بازگشت آقای خمینی چنین گفت :" بازگشت حضرت آیت اله العظمی خمینی مرجع عالیقدر تشیع را بخاک وطن از طرف خود و عموم نمایندگان خوش آمد گفته از درگاه قادر متعال مسئلت مینمائیم که تشریف فرمائی ایشان برای ملت و مملکت توام با صلح و صفا باشد . ما عمیقا معتقد هستیم که باید از طریق مذاکرات و بطور مسالمت آمیز ، مملکت از این بن بست خارج شود تا خدای ناکرده از هرگونه درگیری و برخورد که کاملا برای ملت و مملکت نتایج بسیار اسف آوری خواهد داشت جلوگیری شود ... " (۴۷)

نخست وزیر هم در همانجلسه مجلس شورای ملی مجددا در باره تغییر قانون اساسی چنین اظهار نمود :" ... قانون اساسی راه‌حل هرگونه تطور و تغییر را باز گذاشته است . من در اینجا دربرابر خبرنگاران داخلی و خارجی هستم و باید بگویم نمایندگان مجلس آزادند هرگونه تغییری بخواهند بدهند ، آنهم در شرایطی و در یک محیط آرام نه تشنج و کوکتل مولوتوف ، مجلس وقتی آزاد و ـ

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

مردم وقتی راحت بودند میتوانند قانون اساسی را در هر مواد آن تجدید نظر کنند " ! (۴۷)

تبریکات طبقات مختلف و سازمانهای دولتی بعنوان تائید و پشتیبانی از نخست وزیری آقای بازرگان ، تحت عناوین " نخست وزیر محبوب ایران " بوسیله روزنامه‌ها و اعلامیه‌های گوناگونی منتشر و در کشور پخش میشد . تظاهرات و راهپیمائیهای مفصل از طرف طبقات دانشگاهیان ، کارمندان وزارتخانه‌ها ، بازاریان اصناف و غیره در تائید نخست وزیری آقای بازرگان در تهران و شهرستانها بعمل میآمد . آقای بازرگان در دانشگاه تهران برنامه دولت خود را در اجتماع فوق العاده زیاد طبقات مختلف ارائه نمود که مورد تائید مردم قرار گرفت و وعده دادکه به زودی اعضاء دولت را معرفی خواهد نمود . تمام این مراسم عینا مانند برنامه رسمی دولت از رادیو و تلویزیون پخش میگردید ! و پرسنل نیروهای مسلح بخصوص مامورین فرمانداری نظامی را که در خیابانهای شهرهای کشور بلاتکلیف بودند تحت تاثیر قرار میداد .

سازمانهای دولتی حتی کارمندان نخست وزیری ، با صدور اعلامیه در روزنامه‌ها از آقای بازرگان پشتیبانی نمودند . (۶۱) همچنین کارمندان وزارتخانه‌ها در اعلامیه‌های خود ضمن تأئید و پشتیبانی از نخست وزیری بازرگان نوشتند که بمحض تعیین وزراء از طرف آقای بازرگان ، بمنازل وزراء خواهند رفت و آنها را با خود بوزارتخانه‌ها خواهند برد تا شروع بکار نمایند .

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

در جلسات کمیته بحران بر حسب معمول قبل از بحث در باره مسائل روز، مبادله اخبار و اطلاعات بعمل میآمد. در اولین جلسه بعد از انتصاب آقای بازرگان به نخست وزیری، ابتدا من جریان تلفن آقای دکتر سعید رئیس مجلس شورای ملی و ملاقات تعدادی از نمایندگان مجلس شورایملی را مطرح کردم، تیمساران اظهارات مرا در جواب سئوالات آقایان نمایندگان مورد تائید قرار دادند.

سپس سپهبد بدرهای اظهار داشت: " امروز صبح رئیس سیا در ایران آمده بود بدفترم و بمن پیشنهاد میکرد که خوبست آقای خمینی را ملاقات بکنید " ! سئوال کردم مگر آشنائی قبلی داشتید ؟ جواب داد: " بلی در گذشته تماسهائی داشتم و گاهی هم ملاقات میکردم ". سئوال نمودم چه جواب دادید ؟ اظهارکرد: " من چیزی نگفتم و گذاشتم که در اینجا مطرح کنم، تا ببینم چه بکنم "؟

سپهبد مقدم اظهار داشت: " بلی صحیح است، ایشان این عقیده را دارد و از این حرفها میزند " !

سپهبد ربیعی اظهار کرد: " برعکس منکه امروز صبح رئیس مستشاری نیروی هوائی را دیدم، میگفت که ارتش لازمست از دولت بختیار پشتیبانی کند ".

سپهبد بدرهای اظهار نمود: " برعکس رئیس مستشاری نیروی زمینی هم مانند رئیس سیا عقیده دارد که بهتر است با آقای خمینی ملاقات بشود ".

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

دریا سالاز حبیب الهی اظهار داشت :" رئیس مستشاری نیروی دریائی معتقد است که ارتش بهتر است از دولت بختیار پشتیبانی نماید ".

ارتشبد طوفانیان اظهار نمود :" ژنرال هویزر هم که هردو طرف را میگفت " !

گفتم بلی تیمساران نظرات ژنرال هویزر و ژنرال گس مستشار ستاد بزرگ ارتشتاران را هم که در نظر دارید . یکروز میگفتند ارتش لازمست از دولت بختیار پشتیبانی نماید . ولی روز بعد پیشنهاد مینمودند که خوبست ملاقاتی با نمایندگان آقای خمینی و مخالفین داشته باشید . حالا هم بطوریکه ملاحظه میکنید رئیس مستشاری نیروی زمینی و نماینده سیا در ایران ، به‌سپهبد بدره‌ای پیشنهاد کرده‌اند که با آقای خمینی ملاقات بکند ، قطعا میدانستند که سپهبد بدره‌ای در کمیته بحران این مطلب را مطرح خواهد کرد و اضافه کردم : حالا که سپهبد بدره‌ای این مسئله را مطرح نموده تیمساران هر نظری دارید بگوئید تا درباره اش بحث شود . از اعضای کمیته بحران هیچکس موافق ملاقات با آقای خمینی نبود و همگی متفقا عقیده داشتیم که به پشتیبانی از دولت قانونی ادامه بدهیم .

سپس موضوع انتصاب آقای بازرگان به نخست وزیری را مطرح کردم بالاخره پس از بحث و بررسی باتفاق آراء چنین نظر داده شد ، که اعلیحضرت میفرمودند مشکل مملکت سیاسی است ودرجستجوی راه حل سیاسی بودند . (۳) و با در نظر گرفتن اینکه ما اجازه

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

ارتباط با شاهنشاه را نداریم ، و آخرین دستوری هم که بما دادند این بود که " هرکاری را با فرماندهان صلاح دانستید بکنید " پس مصلحت اینستکه در اجرای اوامر اعلیحضرت ، در انتظار نتیجه اقدامات و مذاکرات نخست وزیر که وعده میدهد باشیم .

من پس از پایان مذاکره با فرماندهان نیرو در کمیته بحران بدیدار نخست وزیر رفته ضمن شرح وضعیت عمومی ، وضع روحی پرسنل ارتش ، نگرانی خود و فرماندهان را برای چندمین بار اعلام نمودم . آقای بختیار اظهار نمود :" که کارهای اینها مسخره است توجه نکنید " ! وقتی راجع به اظهارات کارمندان وزارتخانه‌ها که در روزنامه‌ها اعلان کرده بودند ، اشاره و اظهار داشتم : فعلا نخست وزیر انتخاب شده ، رادیو و تلویزیون هم مراسم تشریفات را نشان میدهدو اقدامی نمیشود ، اگر فردا آقای بازرگان وزراء را تعین کرد وکارمندان خواستند آنها را با خودشان بوزارتخانه‌ها ببرند چطور خواهد شد؟ آقای بختیار اظهار نمود :" تا موقعیکه وزراء در خانه‌هایشان هستند ما کاری نداریم هرکار دلشان میخواهد بکنند ، بچه ها هم " شاه و وزیر " بازی میکنند ! ، ولی هروقت خواستند بروند بوزارتخانه‌ها دم در وزارتخانه‌ها جلوشان را فرمانداری نظامی خواهد گرفت . اگر مقاومت کردند دستور تیراندازی خواهدداد" !

در اینجا ضروری است که قبل از بیان بقیه مذاکرات با نخست وزیر ، توضیحی در باره این اظهارات آقای بختیار داده شود .

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

وی در صفحه ۲۱۸ کتاب " یکرنگی " چنین مینویسد :" من به ارتشیان دستور دادم که فورا تمام وزرای کابینه کاذب را که میشناسند بازداشت کنند ". (۵۶) اولا وزرای " کابینه کاذب" تا بعد از ظهر روز ۲۲ بهمنماه که آقای بختیار ناپدید گردید تعیین نشده بودند ، تا ایشان بتواند چنین دستوری را بدهد ، زیرا آقای بازرگان ساعت سه بعد از ظهر روز ۲۵ بهمنماه ۱۳۵۷ هفت نفر وزیر خود را به آقای خمینی معرفی نمود . (۱۳) ثانیا بطوریکه مشاهده میشود آقای بختیار بعلت دشمنی که با ارتش دارد بجای مامورین فرمانداری نظامی مخصوصا کلمه " ارتشیان " را ذکر میکند تا بلکه حقانیتی از خود تصویر و خوانندگان تصور نمایند : چون ارتشیان وزرای آقای بازرگان را بازداشت نکردند ، وی شکست خورد !

نکتهای جالب اینکه آقای بختیار در باره وزاری " تعیین نشده" آقای بازرگان میگوید دستور دادم ارتشیان وزراء کابینه کاذب را بازداشت کنند ! ولی نمیگوید چرا دستور بازداشت خود آقای بازرگان نخست وزیر " تعیین شده " را صادر نکرد ؟ ! و باز نمیگویدبچه علت اجازه داد مراسم انتصاب نخست وزیری بازرگان را مکررا از رادیو و تلویزیون پخش نمایند ! همچنین آقای بختیار ضمن مصاحبههای خود در صفحه ۷۹ کتاب " ۳۷ روز بعد از ۳۷ سال " میگوید :" خمینی بعنوان روح اله خمینی تبعه ایران ، حق دارد هر وقتکه میخواهد به ایران بیاید وهروقت دلش میخواهد برود . اگر هم گناهی کرده باید در دادگاه محاکمه

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

بشود ، و اگر لازم است زندان برود " (۲۰) . ولی نمیگوید چرا خود بعنوان " یک نخست وزیر مسئول نه بعنوان آن افرادیکه اسم نخست وزیری داشتند " (۳۴) ، یک تبعه ایرانی را مانند یک رئیس کشورو با تشریفاتی بیش از مراسم معمول وارد ایران میکند . و یا بعد از آنکه آقای خمینی در بهشت زهرا ، ضمن حمله و اهانت بدولت قانونی میگوید :" من دولت تعین میکنم ، توی دهن این دولت میزنم ، من به پشتیبانی این ملت دولت تعین میکنم ... لکن دولت غیر قانونی باید برود ... این آدم‌ها باید سر جایش بنشیند ..." (۳۷) و در ادامه اظهاراتش پرسنل نیروهای مسلح را تحریک به قیام بر علیه دولت مینماید ، نه تنها دستور بازداشت وی را صادر نمیکند ، بلکه رادیو و تلویزیون دولتی را برای پخش تمام جریان مراسم و وقایع مربوط به محل اقامت آقای خمینی و تبلیغ اعلام همبستگی طبقات مختلف کشور با وی آزاد میگذارد و حتی بطوریکه در قسمتهای بعد خواهد آمد آقای بختیار روز ۲۱ بهمنماه ۵۷ در مصاحبه با روزنامه اطلاعات تاکید میکند :" ... منزل حضرت آیت الله خمینی بشدت مراقبت میشود و هیچکس مزاحم ایشان نشده است " ! (۳۰)

برگردیم به نخست وزیری ، آقای بختیار اظهار کرد :" لازمست نکته‌ای را به تیمسار بگویم این محلهای خالی را که در هیئت دولت میبینید من مخصوصا خالی نگهداشته‌ام تا با تعدادی افرادی که آقای مهندس بازرگان معرفی مینماید پر کنم ! من باآقایان

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

مشغول مذاکره هستم . (در حالیکه آنروزها بر عکس گفته میشد که مذاکرات آقایان بختیار و بازرگان برای آنستکه تعدادی از وزرای دولت بختیار در دولت موقت آقای بازرگان شرکت نمایند ۱ ، تا آنجا که خود آقای بختیار نیز به استهزاء به من گفته بود که آقایان وزارت جنگ را برای خود او پیشنهاد میکنند !). در اینمورد نخست وزیر در ۱۴ بهمنماه ۵۷ در مصاحبه با خبرگزاری فرانسه چنین گفته بود :" ... بختیار به سئوال مربوط به احتمال تشکیل یک دولت " وحدت ملی " پاسخ مساعد داد و تصریح کرد که با شخصیتهائی چون مهدی بازرگان رهبر جنبش آزادی ایران تماس گرفته اما حاضر نشد بگوید این شخصیتها چه عکس العملی نشان داده‌اند ". (۳۷)

و برابر مداریکه بعدا بدست آمد معلوم شد هیچیک از همکاران و همگامان سابق ایشان حاضر بهمکاری با وی نبوده‌اند زیرا آقای امیر انتظام در اینمورد چنین نوشت :" ... آقای دکتر احمد مدنی برادر مبارز و فداکار با بختیار بدلیل عضو بودن در جبهه ملی آشنا بودند و بختیار بایشان اصرار داشت که سمت وزارت کشور را در کابینه بختیار بپذیرد و ایشان ردکرده بودند ". (۲۷)

سپس آقای بختیار اضافه نمود : از آقایان مهندس بازرگان و دکتر سحابی خواسته‌ام که یک جلسه‌ای با هم داشته باشیم ، مطمئن هستم که به نتیجه خواهیم رسید و بزودی تمام مشکلات حل خواهند شد .

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

این جلسه همان جلسه‌ایست که قبلا در قسمت استعفای نخست وزیر گفته شد و بنا بدعوت آقای بختیار، من و سپهبد مقدم هم در آن شرکت کردیم ، ولی آقای بازرگان در جلسه حاضر نشد و بجای ایشان آقای امیر انتظام همراه آقای یداله سحابی در جلسه شرکت نمود و بعد از دو ساعت بحث و مذاکره نتیجه‌ای ازآن حاصل نگردید، زیرا منظور مخالفین از تشکیل آنجلسه فقط دریافت استعفاء نامه آقای بختیار بود نه چیز دیگر.

در ۱۸ بهمنماه ۵۷ آقای بختیار مجددا در مصاحبه‌ای با رادیو لندن گفت :" وی حاضر بهمکاری با طرفداران آیت اله خمینی است . وی نه تنها وزرای طرفدار خمینی را در یک دولت ملی خواهد پذیرفت ، بلکه نفش آیت اله خمینی را در رابطه با حل و فصل مسائل اجتماعی و مذهبی نیز میپذیرد ." (۴۹)

در ۱۹ بهمنماه ، در کنفرانس مطبوعاتی مقر آقای خمینی ! در باره وزارتخانه‌هائی که کارمندان آنها پس از تشکیل دولت بختیار اعتصاب و مانع ورود وزرای دولت وی بوزارتخانه‌ها میشدند، رسما اعلام شد که هفت وزارتخانه : بهداری ، دارائی امور خارجه ، دادگستری ، آبادانی و مسکن ، آب و برق ووزارت اطلاعات با شغال کارمندان طرفدار بازرگان در آمده است (۴۸) گزارشات رسیده به ستاد بزرگ نیز این خبر را تائید مینمود.

آقای بختیار در برابر این رویدادها ، بجای اتخاذ تدابیری که مانع سقوط مملکت گردد، همواره بفکر اصلاح قانون اساسی و تغییر رژیم بود در همان روز ۱۹ بهمن در برابر کنفرانس

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

مطبوعاتی نمایندگان آقای خمینی ، او نیز اقدام به انجام مصاحبه مطبوعاتی نموده و ضمن اشاره مجدد به تغییر قانون اساسی فاش کرد که :" ... با مهدی بازرگان نخست وزیر دولت موقت اسلامی تماسهائی گرفته است ، بختیار گفت من با کسانیکه با بازرگان بسیار نزدیک هستند در تماس تلفنی هستم من برای او احترام زیادی قائلم اگر او بخواهد با دولت تماس بگیرد و همکاری کند من برای اینکار حاضرم . بختیار گفت : بازرگان مردی وفادار است و ما در بسیاری مسائل میتوانیم به توافق برسیم برای مذاکره با او هیچ شرط قائل نخواهم شد ... اگر قانون اساسی بناست عوض شود باید این امر بوسیله پارلمان باشد ..." (۴۸)

و در باره تغییر رژیم بطوریکه در قسمتهای بعدی خواهد آمد وی بقدری اصرار میورزید که حتی قبل از ظهر روز ۲۱ بهمنماه ۱۳۵۷ در همان ساعاتیکه مخالفین مشغول اغتشاش و سنگربندی در پایتخت بودند ، در مجلس سنا اظهار نمود :" من برای مذاکره حاضر هستم ... اگر این افراد آزاد و آزاده باشند و با منطق پیش بیایند ما حرفی نداریم و هیچ مشکلی نخواهیم داشت زیرا راه استقرار دموکراسی کامل را قانون اساسی بازگذاشته و درخود قانون است . اگر مواردی مغایر این رژیم باشد میتوان تغیراتی در آن داد ... نخست وزیر گفت ما نباید با خشونت در برابر مردم بایستیم ، بلکه باید بمخالفین خود بصورت برادر نگاه کنیم ". (۵۰)

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

از اقدامات دیگر آقای بختیار بعد از آمدن آقای خمینی به ایران بازداشت تعدادی از وزراء دولتهای سابق از جمله آقایان هوشنگ نهاوندی ، عبدالمجید مجیدی ، غلامرضا کیانپور و ممنوع الخروج نمودن ۳ هزار مقام دولتی از مدیر کل به بالا در ۲۵سال اخیر بود . (۴۴) و (۴۶).

بهر حال با بررسی فعالیتهای مخالفین و اظهارات و اقدامات نخست وزیر در برابر آنها ، بخوبی روشن میشود که بعد از ورود آقای خمینی به ایران و انتخاب آقای بازرگان بعنوان نخست وزیر آقای بختیار کماکان با مید تغییر رژیم و برقراری جمهوری و رسیدن بمقام ریاست جمهوری ، خواسته های مخالفین را که نتیجه اش بقدرت رسیدن آقای خمینی بود ، بموقع اجرا میگذاشت !

www.KetabFarsi.com

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

وضع نیروهای مسلح بعد از آمدن خمینی

باواگذاری ماموریت از طرف آقای بختیار به سپهبد ربیعی و نیروی هوائی مبنی بر همکاری با کمیته مستقبلین آقای خمینی و مشارکت آنها با مخالفین در مراسم استقبال ، ارتباطات محرمانه‌ای که برابر گزارشات رسیده بین تعدادی از پرسنل نیروهای مسلح و بخصوص همافران و پرسنل نیروی هوائی با مخالفین و مذهبیها وجود داشت ، علنی و زیادتر گردید .

تقدیر و تشکر آقای خمینی در سخنرانی بهشت زهرا از درجه ـ داران ، همافران و افسران نیروی هوائی ، که به مخالفین پیوسته بودند ، و تحریک بقیه پرسنل نیروهای مسلح در جهت پیوستن به جبهه مخالف ، بهانه‌ای برای توسعه برنامه‌های تبلیغاتی رادیو و تلویزیون گردید .

تاثیر این تبلیغات و مصاحبات آقای بختیار که تائید ضمنی اظهارات و خواسته‌های آقای خمینی بود سبب شدند ، نه تنها اعتصابات و شرکت در تظاهرات و راهپیمائیهای پرسنل نیروی هوائی روزبروز بیشتر شدت پیدا کند ، بلکه پرسنل سایرنیروها نیز بتدریج مخفیانه با مخالفین و روحانیون اعلام همبستگی نمایند .

پس از رسیدگی بازرسان ستاد بزرگ ارتشتاران به رویدادهای

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

پایگاههای نیروی هوائی (که قبلا به آن اشاره شد)، فرمانده نیروی هوائی لازم دید ۴۵۰ نفر از همافران اعتصابی را ازپایگاه شاهرخی همدان به تبریز منتقل و در پایگاه هوائی تبریز ازآنها نگهداری نماید . همچنین تعدادی از افسران و همافران پایگاههای اصفهان و شیراز را که در پایگاهها پرسنل را تحریک مینمودند به خاش منتقل و در آنجا بازداشت کند . مخالفین پس از اطلاع از بازداشت همافران به طرفداری از آنان در شهر زاهدان تظاهرات راه انداختند . روزنامه‌ها هم با انتشار و بزرگ کردن این اخبار و استفاده از هر فرصت ، شدیدا برعلیه نیروهای مسلح تبلیغ و پرسنل را تحریک مینمودند.

وقتی مسئله همافران و بی انضباطیهای پرسنل نیروها را در کمیته بحران با فرماندهانشان مطرح میکردم ، فرماندهان نیرو و بخصوص فرمانده نیروی هوائی اظهار میکرد : آنچه مقدوراست فرماندهان پایگاهها در جلوگیری از تظاهرات همافران تلاش میکنند ، ولی با توجه به وضعیت بحران عمومی کشور نتیجه‌ای حاصل نمیشود ...

برای اینکه نتیجه تاثیر اقدامات و مصاحبه‌های آقای بختیار وقایع سیاسی کشور ، تبلیغات رادیو و تلویزیون در پرسنل نیروهای مسلح بخصوص نیروی هوائی روشن شود، قسمتی از اظهارات سپهبد ربیعی در دفاعیات خود را در اینمورد، که نشان دهنده وضع روحیه‌ای آنروز اکثریت پرسنل و طرز مقابله فرمانده نیروی هوائی در برابر اعمال برخلاف قانون پرسنل نیروی هوائی و

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

همافران میباشد ، عینا " نقل میکردد:

" ... و اما موضوع همافرها ، همافرها در نیروی هوائی شروع کردند به تظاهرات کردن ... ابتدا از همدان شروع کردند بعد بندرعباس ، اصفهان ، شیراز و بوشهر، تبریز، وحدتی و تهران اقدامی از طرف نیروی هوائی نشد ... این گزارشها مرتب به اداره دوم میرسید و آنها میبردند میدادند به قره‌باغی، قره‌باغی میگفت فرمانده نیروی هوائی بی عرضه است و فرماندهان هوائی بی عرضه هستند و بزبان بی زبانی دائما من را شماتت میکرد . اما اقدامی از طرف نیروی هوائی نشد، حتی اوائل، همافران در اصفهان میرفتند تظاهرات میکردند باز هم اقدامی نشد . تا اینکه همافران اصفهان گفتند طیاره‌ها را آتش میزنیم ـ طیاره‌های اف ۱۴ را . این پیامی بود که بقره‌باغی رسید . حالا چه راست چه دروغ ، قره‌باغی گفت یک واحد نظامی برود آنجا و میگفت چرا اینها را بازداشت نمیکنید ؟ چرا سراغشان را نمیگیرید ؟ اینها را بایدتحویل دادگاه بدهید . من چون دیدم دارد به خشونت میانجامد تلفن کردم به فرمانده پایگاه هشتم. گفتم اینها را از طیاره جدا کن و اگر هم میتوانی دو سه تا از اینها را بازداشت کن . بازداشت درنیروی هوائی نه اینکه زندان . یعنی اینکه در اطاق خودش یا اطاق کارش بماند . و اینکار انجام نشد ... قره‌باغی چهار تا سپهبد فرستاد به چهار تا پایگاه و دستور داد به عوامل ضد اطلاعات که کسانی که شلوغ کرده‌اند . سران آنها را بگیرند .

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

پایگاههائی که گرفتند : عبارت از اصفهان بود، بوشهر پایگاه سوم بود و تهران . علت اصلی اینکه جاهای دیگر که ۷ تا ۸ هما فر بود ، نگرفتند . فرمانده پایگاه سوم تلفنی از من پرسید که آینهائی که میگویند بگیرم ، چه کنم ؟ گفتم دیگر چاره‌ای نیست ، دستور من نیست . گرفتند آوردند تهران ۴۸ ساعت مانده بود .. عین واقعیت است ـ فشار افکار عمومی زیاد بود... جمعشان کردم و با آنها دست دادم صحبت کردم و گفتم ما اهل سیاست نیستیم آنها هم مرخص شدند . اما این فشار افکارعمومی برای نیروی زمینی هم بود ولی آنها نگذاشتند به خارج درز کند ..." ! (۴)

در این اوضاع و احوال عمومی و روحی پرسنل نیروهای مسلح شاهنشاهی بود که تحریکات مخالفین از طریق نفوذ در نیروها با نهایت شدت ، در پایگاههای نیروی هوائی ، هوانیروز و سربازخانه‌ها ادامه داشت . و مخالفین با استفاده از پخش اخبار اعلام همبستگی طبقات مختلف از رادیو و تلویزیون دولتی و مطبوعات ، پرسنل نیروهای مسلح و فرماندهان یگانها را روزبه روز بیشتر تحت تاثیر تبلیغات خود قرار میدادند . و بتدریج قسمتهائی از نیروهای مسلح به تقلید از سایر سازمانهای دولتی بطور مخفیانه یا علنی با مخالفین اعلام همبستگی مینمودند . بطور مثال روز ۱۵ بهمنماه ۵۷ روزنامه اطلاعات چنین نوشت : " پرسنل غیر نظامی و وظیفه سازمان جغرافیائی کشور بدیدار امام رفتند ... آقای خامنه‌ای یکی از روحانیون بنمایندگی

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

از سوی امام برای ایشان سخنرانی کرد . این گروه هشتصد نفری یک قطعنامه سه ماده‌ای خواندند و همبستگی خود را با نهضت ملت ایران برهبری امام خمینی اعلام داشتند ." (۴۶)

بطوریکه قبلا اشاره شد ، بمنظور جلوگیری از تحریکات مخالفین و حفظ روحیه پرسنل نیروهای مسلح شاهنشاهی ، در همان روز شروع بکار در ستاد بزرگ ارتشتاران شرحی در باره مطبوعات کشور به نخست‌وزیر نوشته شد ، ولی هیچگونه اقدامی از طرف نخست‌وزیر بعمل نیآمد و در نتیجه در تمام مدت دولت آقای بختیار با وجودحکومت نظامی در کشور ، روزنامه‌ها و رادیو و تلویزیون آنچه توانستند در تضعیف روحیه پرسنل نیروهای مسلح شاهنشاهی تلاش نمودند . تا اینکه بعلت شدت تحریکات بعد از آمدن آقای خمینی به ایران ، دستور دادم ستاد مراتب را مجددا باطلاع عموم رسانیده و محرکین را تعقیب نماید لذا بیانیه ستاد بشرح زیر در ۱۶ بهمنماه ۱۳۵۷ در روزنامه‌ها منتشر گردید :

" ستاد بزرگ ارتشتاران ـ کسانیرا که روحیه ارتش را تضعیف کنند تعقیب میکنیم ـ اخیرا مشاهده میگردد که اشخاصی غیرصالح و غیر مسئول و بعضا مغرض در جهت تحریک و تضعیف روحیه پرسنل نیروهای مسلح شاهنشاهی اخبار و مقالاتی در روزنامه‌ها درج مینمایند . ستاد بزرگ ارتشتاران صریحا باطلاع عموم میرساند که هرکس در مقام تهدید یا تضعیف روحیه پرسنل نیروهای مسلح شاهنشاهی برآید ، یا به پرسنل نیروهای مسلح شاهنشاهی اهانت نماید برابر مقررات قانون دادرسی و کیفر ارتش تحت تعقیب

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

قانونی قرار خواهد گرفت." (۴۴)

ضمنا چون تشدید بحران کشور ، اظهارات مکرر نخست وزیر در باره تغییر مواد قانون اساسی ، همکاری دولت و سازمانهای دولتی با فعالیتهای مخالفین و انتخاب آقای بازرگان برای نخست وزیری از طرف آقای خمینی و ... نیروهای مسلح را روزبروز بیشتر بطرف روحانیون و مخالفین سوق میداد ، لذا لازم دانستم با استفاده از مراسم سردوشی دانشکده افسری در روز ۱۸ بهمنماه ۱۳۵۷ تذکراتی به پرسنل نیروهای مسلح شاهنشاهی بدهم. دستورات من در دانشکده افسری از رادیو و تلویزیون پخش گردید ، وخلاصه آن را روزنامه‌ها بدینشرح درج نمودند :

" قره‌باغی ارتش را از دخالت در سیاست بر حذر داشت : ارتشبد قره‌باغی دیروز در مراسم دانشکده افسری گفت ارتش نباید در سیاست دخالت کند ، وی اضافه کرد ارتش از دولت قانونی حمایت خواهد نمود ، و بین فرماندهان ارتش نیز اختلافی نیست وارتش یکپارچه و هم آهنگ است . خبرگزاریهای خارجی بدنبال این گفته قره‌باغی نظر دادند، که اخطار ژنرال قره‌باغی متوجه همافران و آن عده از سربازان وظیفه‌ای است که سنت قدیمی ارتش را که دور ماندن از سیاست است رها کرده ، و به آیت‌الله‌خمینی ابراز وفاداری کرده‌اند ... قره‌باغی در نطق خود در دانشکده افسری توجیه کرد که افسران ... نباید در سیاست دخالت کنند، و خاطر نشان کرد : عدم مداخله در سیاست نخستین اصلی است که نیروهای مسلح باید در نظر داشته باشند ، و اصل دوم حفظ

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

استقلال و تمامیت کشور است . بعلاوه ، نیروهای مسلح باید حامی قانون اساسی و دولت قانونی باشند . که البته در اینجا منظور ژنرال قره‌باغی ، اعلام حمایت ارتش از دولت بختیار در برابر آیت‌اله خمینی و نخست‌وزیر منتصب ایشان مهندس مهدی بازرگان است . ژنرال قره‌باغی اصل سوم را حفظ وحدت و یکپارچگی نیروهای مسلح اعلام کرد ، و تاکید کرد که یکپارچگی ارتش برای حفظ وطن و میراث نیاکان لازم است ، زیرا نیاکان این میراث را به بهای خون خود باقی گذاردند . خبرگزاریها از قول ناظران میگویند سه اصل اعلام شده از سوی ژنرال قره‌باغی ،امری دقیقا حساب شده میدانند و برآنند که تمام ارتش از این سه اصل حمایت و پیروی خواهد کرد . بگفته این ناظران ، هدف ژنرال قره‌باغی آنستکه نیروهای مسلح را یکپارچه بر ضد هرنوع گرایش تجزیه‌طلبانه نگاه دارد ، و در برابر هر اقدامی که بخواهد دولت قانونی را تضعیف‌کند ایستادگی کند . ضمنا ستاد کل ارتش ایران در ۲ روز گذشته طی اطلاعیه‌هائی به کسانیکه سعی در تضعیف روحیه ارتش و تزلزل صمیمیت آن داشته باشند هشدار داده است‌که با معنا تلقی شده است ." (۴۸)

ولی متاسفانه مخالفین و روحانیون بطوریکه گفته شد با استفاده از : رادیو و تلویزیون و پخش مکرر فیلمهای استقبال از آقای خمینی ، اعلام همبستگی طبقات جامعه ، تظاهرات پشتیبانی از نخست‌وزیری آقای بازرگان در نقاط مختلف‌کشور و تهران و ادامه روش سازش‌کارانه آقای بختیار بنفوذ خود در

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

نیروهای مسلح شاهنشاهی بخصوص نیروی هوائی و هوانیروز، بشدت ادامه داده و سخنرانیها، دستورات، و هرگونه اقدامات ارتش را که برای حفظ روحیه پرسنل بعمل میآمد خنثی مینمودند.

غروب روز ۱۹ بهمنماه آقای بختیار بمن تلفن زده سئوال نمود: "روزنامه کیهان را دیدهاید؟"، گفتم نه هنوز، اظهار کرد: "عکس عدهای از پرسنل نیروی هوائی را در اقامتگاه آقای خمینی چاپ کرده است" و اضافه نمود: "معلوم است که یکی از عکسهای مراسم سابق را مونتاژ کردهاند". سئوال نمودم چگونه فهمیدید مونتاژ کردهاند؟، جواب داد "کاملا روشن است، ضمنا از سپهبد ربیعی سئوال کردم، ایشانهم اظهار نمود: ما بررسی کردیم این عکس مونتاژ شده است و دستور دادیم که در روزنامهها تکذیب کنند". آقای بختیار اضافه کرد: "تیمسار هم دستور بدهید تکذیب کنند"، گفتم الان دستور میدهم.

ضمن خواستن روزنامه کیهان، چگونگی را از فرمانده نیروی هوائی سئوال کردم، مطالبی را که به نخست وزیر گفته بودبرای منهم تکرار نمود، و اضافه کرد که: "این تبلیغات دروغی است" و تقاضا نمود ستاد بزرگ ارتشتاران نیز مراتب را تکذیب نماید. با اعتماد به اظهارات فرمانده نیروی هوائی و نخست وزیر، روابط عمومی ستاد بزرگ ارتشتاران رویداد را تکذیب نمود. آقای بختیار نیز روز ۲۱ بهمنماه در مجلس سنا آنرا کاذب اعلام کرد. (۵۰) ولی از اعمال بعدی همافران و افسران نیروی هوائی شاهنشاهی، در روزهای ۲۱ و ۲۲ بهمن

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

مانند : درگیری با افراد گارد و بازکردن درب اسلحه‌خانه‌ها و دادن اسلحه بمخالفین ، و بالاخره تمرد مسلحانه در نیروی هوائی شاهنشاهی ، معلوم شد که جریان اعلام همبستگی پرسنل نیروی هوائی حقیقت داشته و آقای بختیار و سپهبد ربیعی هر دو واقعیت را پنهان کرده بودند .

روزنامه اطلاعات در روز ۲۱ بهمنماه ۵۷ ضمن تکذیب خبر ، عکس دیگری از اعلان همبستگی پرسنل نیروی هوائی در روزپنجشنبه ۱۹ بهمن در اقامتگاه آقای خمینی چاپ و چنین نوشت :" صبح پنجشنبه خبرنگاران اطلاعات که در منزل امام خمینی و ستاد روحانیت (نخست وزیری موقت) مستقر بودند اطلاع دادند که گروهی از نظامیان با لباس شخصی و با در دست داشتن کارتهایشان بدیدار امام آمده‌اند . ساعتی بعد اعلام شد که با این گروه تعدادی از پرسنل نظامی ، با لباس و نشان از برابر امام‌خمینی رژه رفته‌اند ، این خبر عصر پنجشنبه در کیهان و اطلاعات بچاپ رسید و کیهان علاوه بر خبر ، تصویری نیز از این رژه بچاپ رسانده بود ..." (۳۰)

بعدا نیز سپهبد ربیعی در دفاعیات خود چنین گفت :" پنجشنبه ۱۹ بهمن برادرم آمد خانه‌ما ... گفت اعلان همبستگی بکن . گفتم چشم ، تلفن را برداشتم با جناب آقای حاج عسکری اعلان همبستگی کردم " ! (۴)

با توجه به اظهارات سپهبد ربیعی و تطبیق آن با زمان اعلام همبستگی پرسنل نیروی هوائی ، معلوم میشود در همان روز ۱۹

pdf.tarikhema.org

mandegar.tarikhema.org

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

...ش در خانه امام... عکس... صحنه‌ای کیهان چه کسی می‌دانست باور نکند چز انهائی که تنها به فکر خیانت به مردم و مملکت بودند؟ این عکس را دیگر بپوشد آتش

...ستان پس از ۱۴ سال استبداد، موفق شد خیانت او ایران رفت و به مصر پناه برد. ... مردم در خیابانها به رقص و پایکوبی پرداختند و مجسمه‌هایش را در نقاط مختلف پائین کشیدند

● ۲۹ دی: اعضاء جمعیت ایران و ... ● ۲ دی: ارتشاری ... ● ۴ دی: موج انقلاب ایران سبب شد تا در ... مجلس را اعلام کرد.

... ● ۱۲ بهمن: ... این روز تاریخی، ... ملت ایران پس از ۱۴ سال استبداد، موفق شد ...

tarikhema.ir

tarikhema.ir

www.KetabFarsi.com

tarikhema.org

mandegar.tarikhema.org

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

بازرگان: شاه رفت و دیگر باز نمیگردد

امام خمینی: من هیچ سخنگویی ندارم

یکی از یاسداران امام کشته شد

پیام امام خمینی:
موافقت با دولت بازرگان تکلیف شرعی است

همافران بمنزل امام پناه بردند

طرح دشمنان آزادی علیه مطبوعات

کیسینجر: بی تصمیمی کارتر بحث سقوط شاه شد

زد و خورد در اجتماع دیروز هواداران قانون اساسی

پشتیبانی شیعیان پاکستان از امام خمینی

راه پیمائی کارکنان شرکت واحد

بانکهای آمریکا نگران سرمایه‌های خود در ایران

tarikhema.org

طرح دشمنان آزادی علیه مطبوعات

این عکسی است که دیشب آسوشیتدپرس از اجتماع‌پرسنل نظامی‌در برابر خانه امام‌خمینی مخابره کرد.

pdf.tarikhema.org
mandegar.tarikhema.org
tarikhema.ir

tarikhema.org

بهمن نه تنها افسران و همافران ، بلکه خود سپهبد ربیعی هم مخفیانه با مخالفین اعلام همبستگی کرده بود ! و نخست وزیر نیز متاسفانه مانند سپهبد ربیعی بجای بیان حقیقت و کمک برای چاره‌جوئی ، ستاد بزرگ ارتشتاران را وادار به تکذیب خبر وعکس نمود . در صورتیکه آقای بختیار بعلت ارتباط دائمی خود با اکثر مخالفین ، بخصوص آقای بازرگان مسلما نمیتوانست از جریان حقیقی اعلام همبستگی پرسنل نیروی هوائی در محل اقامت آقای خمینی یا بقول روزنامه اطلاعات " نخست وزیری موقت "! برخلاف آنچه در ظاهر بما نشان میداد بی اطلاع باشد ! !

این بود بطور کلی وضع نیروهای مسلح بعد از آمدن آقای خمینی بایران . بطوریکه ملاحظه میشود ، با وجود اینکه آقای بختیار در صفحه ۱۴۴ کتاب " یکرنگی " ! خود ، ضمن تنقید از اعلیحضرت و آقای شریف امامی مینویسد :" اگر رسما حکومت نظامی اعلام کند ، باید ارتش را بخیابانها بفرستد و این اقدامی خطرناک است ، زیرا اگر وضع چند ماه و یا حتی چند هفته دوام یابد ، بین سربازان و تظاهرکنندگان اتحاد و تفاهم ایجاد میشود و شیرازه نظم بکلی از هم میپاشد . افسران برای آنکه دستوراتشان اطاعت شود دچار مشکل خواهند شد مسئله چنان حاد خواهد شد که حرفهای انقلابی در صفوف سربازها دهن به دهن خواهد گشت " (۵۶)

ولی بعد از نخست وزیر شدن ، نیروهای مسلح شاهنشاهی را که روحیه‌شان در مدت پنج ماه برقراری حکومت نظامی در کشور متزلزل

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

گردیده بود، با وجود تذکرات من ، بمدت یکماه دیگر در برابر وقایع سیاسی و دگرگونیهائیکه خود در کشور بوجود آورده بود مانند : آوردن آقای خمینی بایران و قبول نخست وزیری آقای بازرگان و پخش اخبار و جریان آنها مکررا از رادیو و تلویزیون بلاتکلیف در کنار خیابانها در حال انتظار نگهداشت تا همانطور که خود نوشته ، شیرازه نظم در نیروها از هم پاشیده ودستورات فرماندهان و افسران بموقع اجرا گذاشته نشود ! و اخلالگران بتوانند با استفاده از این موقعیت و فرصت ، هرچه بیشتر در تمام سازمانهای نظامی و یگانهای رزمی نفوذ و قدرت مقاومت پرسنل نیروهای مسلح را در مقابل مخالفین از آنان سلب نمایند! به این عمل آقای بختیار که به اقرار خود با علم بعواقب وخیمش آن را انجام داده است ، جز خیانت نمیشود عنوان دیگری داد .

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

تمرد مسلحانه پرسنل نیروی هوائی شاهنشاهی

چرا بختیار تا غروب روز ۲۱ بهمن اجازه جلوگیری از پخش اسلحه در شهر را نداد؟
چه کسی دستور تخلیه و فرار پرسنل از کلانتریها را صادر کرد؟
ماجرای نیرخوردن سرلشگر ریاحی

گفته شد که روحیه پرسنل نیروهای مسلح شاهنشاهی قبل از مسافرت اعلیحضرت تحت تاثیر جنگهای روانی و براندازی مخالفین ضعیف شده بود، و فرماندهان نیرو قادر بجلوگیری از افزایش غیبت و فرار در یگانهای خود نبوده و اظهار نگرانی میکردند. بطوریکه از همان روزهای اول انتصاب من بریاست ستاد بزرگ ارتشتاران، مسئله تقویت روحیه پرسنل در کمیته بحران بررسی و مقرر شد که علاوه بر مصاحبه و سخنرانی از رادیوتلویزیون روابط عمومی نیروها هم اوراق و جزوه‌هائی برای بالا بردن روحیه پرسنل خود تهیه و منتشر نماینده و همچنین روابط عمومی ستاد بزرگ نشریه‌ای بطور هفتگی چاپ و بین پرسنل نیروهای مسلح پخش نماید، که چند شماره نشریه بنام "سرباز" تهیه وتوزیع گردید.

ولی اقدامات بعدی آقای بختیار بعد از خروج اعلیحضرت از کشور بشرحی که گفته شد، این تلاش فرماندهان و ستاد بزرگ را بی اثر مینمود و بعلت تقویت و تشجیع مخالفین، سبب کشته شدن تعدادی

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

از پرسنل نیروهای مسلح میگردید و روزبروز بیشتر تزلزل روحی آنها فراهم میشد .

چون سپهبد بدره‌ای بعلت ماموریت یگانهای نیروی زمینی در فرماندارییهای نظامی ، بیش از سایر فرماندهان نیرو از ضعف روحیه و بی انضباطی یگانهای نیروی زمینی شکایت میکرد ، لذا برای بالا بردن روحیه پرسنل یگانها پیشنهاد نمود که من از پادگانهای نیروی زمینی بازدید ، و برای پرسنل سخنرانی نمایم . بهمین جهت مقرر گردید که یگانها را آماده کنند تا به ترتیب ضمن شرکت در مراسم صبحگاه ، این برنامه در سربازخانه‌ها بموقع اجرا گذاشته شود .

ولی سپهبد بدره‌ای پس از چند روز ضمن بررسی وضع پادگانها اظهار کرد : چون یگانهای نیروی زمینی بعلت ازدیاد غیبت و فرار و بی انضباطی در قسمتها ، بهیچوجه آمادگی برای بازدید تیمسار را ندارند ، لذا این بازدید از سربازخانه‌های گارد شاهنشاهی شروع شود تا در این فرصت بلکه فرماندهان یگانها بتوانند قسمتهای خود را برای بازدید آماده کنند .

در برنامه تنظیمی برای بازدید از پادگانها ، اولین بازدید از سربازخانه گارد جاویدان در لویزان پیش بینی شده بود که در صبحگاه روز پنجشنبه ۱۹ بهمنماه صورت گرفت و بعداز مراسم صبحگاه و انجام رژه ، برای پرسنل پادگان سخنانی ایراد گردید . برابر برنامه ، روز شنبه ۲۱ بهمنماه نیز ، بازدید از سربازخانه تیپ سوم لشگر گارد منظور گردیده بود .

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

اما از آنجاکه بعد از آمدن آقای خمینی ، سازمان رادیو و تلویزیون هم مثل سایر سازمانهای دولتی بکلی در خدمت مخالفین قرار گرفته بود و بنفع آنها عمل میکرد، تلویزیون مرتبا و بطور تکراری فیلمهای مربوط بمراسم حرکت آقای خمینی از نوفل لوشاتو، فرودگاه پاریس و همچنین ورود ایشان به فرودگاه مهرآباد و مراسم استقبال را نشان میداد .

ساعت در حدود یک صبح روز شنبه ۲۱ بهمنماه ۵۷ بود که مرکز فرماندهی ستاد بزرگ تلفنی چنین گزارش داد :" هنگامی که در مرکز آموزش هوائی دوشان تپه ، پرسنل مرکز آموزش فیلم مراسم مراجعت آقای خمینی را که از تلویزیون نشان داده میشد تماشا میکردند ، بین هنرجویان نیروی هوائی که شدیدا نسبت به مشارالیه ابراز احساسات مینمودند ، و افراد گارد شاهنشاهی مامور به نیروی هوائی ، ایجاد درگیری و منجر به تیراندازی شده است . گزارش تکمیلی و چگونگی را از نیروی هوائی خواستهایم و بمحض وصول باطلاع خواهد رسید ".

بمرکز تلفن گفتم که فرمانده نیروی هوائی را بگیرد تا با من صحبت کند . بعد از مدتی سپهبد ربیعی تلفن نمود، چگونگی را سئوال کردم ، ضمن تائید گزارش مرکز فرماندهی ستاد اظهار داشت :" چیز مهمی نبود یک درگیری مختصری در موقع تماشای فیلم آیت اله بین هنرجویان و پرسنل تانکهای گارد بوده ، که رسیدگی شد همگی رفتند و خوابیدند ، خبری نیست " . اظهار کردم در گزارش قید شده بود تیراندازی هم شده است ؟ جواب داد :"

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

" تیراندازی در بین نبوده ". گفتم محددا تحقیق کنید و ضمنا تاکید نمائید فرماندهان بیشتر دقت کنند .

دوباره چگونگی را از مرکز فرماندهی سئوال نمودم، اظهار کردند که :" هنوز گزارشی از نیروی هوائی نرسیده، ولی از فرمانداری نظامی تهران اطلاع میدهند که عده زیادی از اهالی محل و مخالفین در مقابل مرکز آموزش هوائی دوشان تپه جمع شده و بطرفداری از پرسنل نیروی هوائی شعار میدهند . در مورد تیراندازی هم در گزارش اداره دوم قید شده که تیراندازی شده است ". چون بعلت گزارشات قبلی مربوط به نیروی هوائی در باره اعتصاب و شرکت همافران در تظاهرات، از وضع نیروی هوائی نگران بودم ، مجددا سپهبد ربیعی را خواستم و ضمن بازخواست تاکید کردم که تیمسار یکی از معاونین خود را به مرکز آموزش بفرستید تا پس از تحقیق ، بواقعه رسیدگی و مسئولین را تنبیه نماید ، و بفرماندهان و افسران مربوطه تاکید کنید که مراقبت بیشتری بکنند و دستور بدهید چگونگی را بطور کامل بمرکز فرماندهی ستاد بزرگ گزارش نمایند .

سپهبد ربیعی در اینمورد در دفاعیات خود چنین میگوید:"... همان شب بمن گفتند اول به تیمسار تلفن کن ، تلفن کردم گفت چه خبر بود ... البته تیمسار عواملی داشت در نیروی هوائی گفتم یکعده با عوامل تانک درگیری کردند ورفتند خوابیدند هیچ خبری نیست . گفت این ضعفمان است . قره باغی تلفن کرد و گفت برای آخرین بار میگویم این ضعف است شما ، فرماندهان

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

اینجوری را باید تحویل دادگاه بدهید " (۴)

صبح روز شنبه ۲۱ بهمنماه ۱۳۵۷ برابر برنامه پیش‌بینی شده با حضور سپهبد بدره‌ای و سرلشگر بیگلری معاون گارد شاهنشاهی ، در مراسم صبحگاه سربازخانه تیپ‌سوم لشگر گارد شرکت‌نموده ، پس از پایان مراسم رژه برای یگانهای حاضر در سربازخانه ، سخنرانی نمودم . علاوه بر یادآوری مجدد سوگند وفاداری نیروهای مسلح به حفظ قانون اساسی ، پشتیبانی ارتش از دولت قانونی را نیز متذکر گردیدم .

در مراجعت بستاد بزرگ ، از داخل هلی کوپتر (مدتی بود که بعلت تظاهرات مداوم در پایتخت و عدم وجود امنیت مقرر شده بود فرماندهان با هلی کوپتر در شهر رفت و آمد نمایند) خیابانها و کوچه‌های شهر را که نگاه میکردم، مملو از جمعیت بود . در برخی از خیابانها دستجاتی در حرکت بودند . و در بعضی نقاط هم از طریق ایجاد آتش‌سوزی ، راه‌بندان کرده بودند . چون معمول گردیده بود همه روزه علاوه بر مخالفین حتی بچه‌ها در معابر و چهارراهها اینکارها را میکردند ، و همیشه در نقاط مختلف شهر بعناوین مختلف تظاهرات بر قرار بود فکر کردم که بر حسب معمول باشد . ولی نگران نیروی هوائی بودم .

بمحض رسیدن به ستاد بزرگ وضع نیروی هوائی را سئوال کردم . جواب دادند که در تعقیب درگیری دیشب ، بین پرسنل نیروی هوائی و افراد لشگر گارد مامور به نیروی هوائی تیراندازی شده ، و در حدود ساعت ۸/۳۰ بدنبال تظاهرات همافران در مرکز آموزش

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

هوائی دوشان تپه ، مخالفین نیز وارد محوطه مرکز آموزش شده و با کمک پرسنل نیروی هوائی ، درب اسلحه خانه را با زومقادیری اسلحه بدست آنها افتاده است !

با توجه به گزارشات مربوط به وضعیت همافران و پرسنل نیروی هوائی و تصویر مربوط به اعلان همبستگی آنها در محل اقامت آقای خمینی ،که روز پنجشنبه ۱۹ بهمن در روزنامه کیهان چاپ شده بود خیلی نگران شده بلافاصله چگونگی را تلفنی از سپهبد ربیعی سئوال کردم . جواب داد :" بمن هم خبر دادند ولی فکر نمیکنم باینصورت باشد ، سپهبد آذر برزین جانشینم و سپهبد کمپانی فرمانده مرکز آموزش را فرستادم که سریعا اقدام و جلوگیری کنند نگران نباشید من نتیجه را به تیمسار اطلاع خواهم داد ". گفتم لازمست تیمسار شخصا هم بمحل بروید وببینید چطور فرماندهان نشان جلوگیری نکرده‌اند ، مسئولین را زندانی و تسلیم دادگاه نمائید . مجددا تکرار کرد :" فکر نمیکنم جریان اینطور که به تیمسار گزارش داده‌اند باشد ، اجازه بدهید من تحقیق بکنم نتیجه را خودم تلفن میکنم ". در صورتیکه سپهبد ربیعی بعدا در تشریح موارد بالا در دفاعیات خود چنین میگوید :

" ... گفتم تمام پرسنل هوائی بروند مسلح شوند ، اسلحه‌خانه‌ها را باز کردند ، تهرانچی بود ، میرحسینی بود ، الهی بود ، چهار تا افسر دژبان بودند ، ریختند اسلحه خانه‌ها را باز کردند ، ما چهار تا اسلحه خانه داریم ، محوطه‌ای داشتیم یک محوطه‌ای هست ۶ کیلومتر در ۴ ـ ۵ کیلومتر مثل یک دره میماند که اطرافش

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

را خانه‌ها گرفته است اسلحه‌ها را برداشتند، همه رفتند به پشت بام ، ۸۰۰۰ نفر پرسنل نیروی هوائی اسلحه‌ها را بردند به پشت بامها تیراندازی شروع شد. آجودانم بمن گفت تو اینجا صلاح نیست بمانی ، بهتر است بروید به پست فرماندهی . رفتیم به پست فرماندهی از آنجا برای من گزارش میآوردند ... خبرآوردند تیراندازی که میشد اتاق شیشه دارد و مسئله اینجاست ... که همه افراد مشخص نبود که من موافقم یا مخالفم یا این دستور را که داده، این عین چیزی بود که وجود داشت چون ضد اطلاعات در همه جا رخنه داشت ... " و سپس چنین ادامه میدهد :" ظواهرم این بود که هیچ چیز نشان نمیدادم در واقع من نه حفظ دیسیپلین را کردم قربان ... و آن اسلحه هم پخش شد و تیراندازی هم شروع شد ، البته وقتی که اسلحه بدست یکعده افتاده باشد ، بمن گفتند حتی دخترهای ماشین نویس هم اسلحه دارند ، در پست فرماندهی بودم که قره‌باغی بمن تلفن کرد همین حدودهای نه و نیم ، ده ، یازده بود . گفت شما نه اصول حفاظت را رعایت کردید نه اصول دیگر را ، ضعف آنجا در منتهی درجه است که باید تحویل دادگاه داده شوند آنهائیکه اسلحه خانه‌ها را باین وضع در آوردند که فشنگ و همه چیز در اختیار اینها باشد ... " (۴)

پس از گذاشتن گوشی نخست وزیر تلفن زده جریان مرکز آموزش نیروی هوائی را سئوال کرد . اظهار نمودم : با فرمانده نیروی هوائی صحبت میکردم . اظهار داشت :" منهم با سپهبد ربیعی

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

صحبت کردم . تیمسار چه اطلاعی دارید ؟"، من وقایع شب و صبح مرکز آموزش دوشان تپه را ، بشرح مذکور که از مرکز فرماندهی ستاد گزارش شده بود گفتم ، و سئوال کردم چرا دیشب تلویزیون برای چندمین بار فیلم مربوط به مراجعت آقای خمینی را پخش نموده است ؟ جواب داد :" من دستور دادم ، منظورم این بودکه مردم مجددا جواب سئوال خبرنگار را ، در داخل هواپیما ازآیت اله خیمنی ، بشنوند که بعد از ۱۵ سال که بایران بر میگردد، وقتی سئوال میکنند چه احساسی داری میگوید هیچ " ! گفتم بهر حال بطوریکه گزارش میدهند واقعه مرکز آموزش هوائی ناشی ازمشاهده فیلم ورود آقای خمینی در تلویزیون بوده است . و برابر اظهارات فرمانده نیروی هوائی متاسفانه این وقایع اتفاق افتاده ، اضافه کردم دستورات لازم را به سپهبد ربیعی دادم و منتظر نتیجه اقدامات نیروی هوائی میباشم .

در اینموقع آقای مهندس جفرودی که چندروز قبل بدفتر من آمده و پیشنهاد یک جلسه سه نفری متشکل از آقای بختیار، بازرگان و من را نموده بود، مجددا بمن تلفن زده اظهارنمود: " من با آقایان دکتر بختیار و مهندس بازرگان مذاکره کردم، قرار شد بدلائلی که صحیح نیست در تلفن بگویم ، محل ملاقات در منزل من باشد، تیمسار در مورد محل موافقت دارید؟" جواب دادم اگر نخست وزیر موافقت کرده است مانعی ندارد. اظهار داشت :" بلی ایشان موافقت نموده " و اضافه نمود:" من آدرس و ساعتش را بعدا باطلاع تیمسار خواهم رسانید".

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

مرکز فرماندهی ستاد گزارش داد برابر اطلاع رسیده در بعضی از مساجد اسلحه بین مردم تقسیم میکنند ! بسپهبد رحیمی فرماندار نظامی تهران و رئیس شهربانی تلفن زده ، وضعیت مرکز آموزش هوائی دوشان تپه را سئوال کردم . جواب داد :" فرماندار نظامی از دیشب در جریان است ، ولی بطوریکه گزارش میدهند درگیری و تیراندازی در داخل محوطه مرکز آموزش هوائی دوشان تپه بوده ، که خود نیروی هوائی مشغول رسیدگی است ". گفتم گزارش میدهند که عده‌ای در خارج و جلوی مرکز آموزش جمع شده‌اند . اظهار کرد :" بلی مامورین فرمانداری نظامی ازدیشب در گیر هستندو جمعیت زیادی در آنجا جمع شده‌اند " و اضافه نمود :" تیمسار مطمئن باشید مامورین فرمانداری نظامی در محل و مشغول هستند ". در مورد تقسیم اسلحه در داخل مساجد سئوال کردم ، جواب داد :" بما هم خبررسیده که گویا در بعضی ازمساجد اسلحه تقسیم میکنند " گفتم پس فرمانداری نظامی چکار میکند؟ جواب داد :" تیمسار اطلاع دارید که ورود به مساجد برای مامورین فرمانداری نظامی و انتظامی ممنوع است ، ما حق نداریم وارد مساجد بشویم ". گفتم به نخست‌وزیر گزارش کرده‌اید ؟ گفت :" بلی در تماس هستم ، ایشان در جریان میباشند ولی اجازه نداده‌اند که وارد مساجد بشویم ".

قبلا آقای بختیار در تاریخ ۸ بهمن ۵۷ در مصاحبه خود گفته بود :" ما اطلاع داریم که یک عده از اینها مسلح هستند ـ نارنجک ساخت ایران دارند ـ از خارج هم رولور و مسلسلهای

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

کلاشینکف وارد میکنند " و همچنین " ما اطلاع داریم که متاسفانه در بعضی از مساجد و در بعضی از مدارس و حتی در بیمارستانها اسلحه دیده شده و چون ما دستور دادهایم که به این ابنیه تجاوز نشود سوء استفاده میکنند از این موضوع ".(۳۵)

سپس اضافه نمود :" در خیابانها هم مامورین فرمانداری نظامی اجازه ندارند از تظاهرات مخالفین جلوگیری نمایند". گفتم پس با اینترتیب اجازه میدهید که مخالفین در شهر مسلح بشوند ؟! اظهار کرد :"نخست وزیر باید دستور بدهند که گفتند مشغول بررسی هستند و دستور خواهند داد ". گفتم من الان به آقای بختیار تلفن میکنم ولی تیمسار هم مجددا جریان وقایع را مشروحا به نخست وزیر گزارش نمائید .

مرکز فرماندهی ستاد بزرگ گزارش داد : برابر اطلاعیکه تائید نشده علاوه بر مساجد در نقاط مختلف شهر نیز اسلحه بین مردم تقسیم میکنند .

بعدا روزنامه اطلاعات زیر عکسی که در باره تقسیم اسلحه در روز ۲۱ بهمنماه ۵۷ در تهران بعد از ظهر روز ۲۲ بهمن چاپ کرد نوشت :" برای گرفتن اسلحه تلفن ... این آگهی برای اطلاع عموم است و یک جوان مبارز آنرا روی دست گرفته است ... شماره تلفن روی آگهی را بخواست کسانیکه از آنها عکس گرفته ایم سیاه کردهایم ". (۵۰)

پس از بررسی گزارش مرکزفرماندهی بنخست وزیرتلفن زده جریان تظاهرات و تقسیم اسلحه در شهر و شدت وخامت وقایع اطراف مرکز

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

آموزش دوشان تپه و همچنین نتیجه مذاکره با سپهبد رحیمی را گفتم ، و اضافه نمودم که فرمانداری نظامی باید اقدام و جلوگیری نماید . اظهار داشت با سپهبد رحیمی در تماس هستم . سئوال کردم چطور اجازه نمیدهید که فرمانداری نظامی جلوگیری نماید ؟ آقای بختیار اظهار نمود :" ما مشغول بررسی هستیم بطوریکه اطلاع میدهند ، امروز سالروز واقعه سیاهکل است ، مجاهدین و فدائیان اجتماعات و تظاهراتی در دانشگاه و دیگر نقاط شهر ترتیب داده‌اند ، علاوه براین فکر میکنم که فدائیان میخواهند ، در شهر اغتشاش و آشوب راه بیاندازند ، نباید بهانه دست آنها بدهیم . ما جریانات را در اینجا بررسی کردیم ، بفرمانداری نظامی دستور دادم که ساعت ممنوعیت عبور و مرور را ساعت ۴/۳۰ بعد از ظهر اعلان نماید ". سئوال کردم منظور از تغییر ساعت چیست ؟ جواب داد مقصود اینستکه مردم مجبور بشوند بروند بخانه‌هایشان و آرامش در شهر برقرار گردد تا بعد ببینم چکار بکنیم " !

گفتم فکر نمیکنم تغیر ساعت عبور و مرور در این وضعیت سبب آرامش در شهر بشود ، بطوریکه گزارش میدهند در شهر اغتشاش است گویا در مساجد و چند نقطه دیگر دارند اسلحه تقسیم میکنند ، سپهبد رحیمی اظهار میکند که مامورین فرمانداری نظامی اجازه ورود بمساجد و جلوگیری از تظاهرات را ندارند ! فعلا اجازه بدهید که جلو تقسیم اسلحه گرفته شود ، سپس مسئله را هرطور خواستید بررسی کنید .

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

صحنه هائی از مبارزه مسلحانه مردم به همگامی ن

نیروهای هوائی

خون، شرف، پیروزی...

mandegar.tarikhema.org

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

برای گرفتن اسلحه تلفن... » این اگهی برای اطلاع عموم است و یک جوان مبارز انرا روی دست گرفته است از این نوع اگهی روز خبرهای مختلف بچشم میخورد. گروهی از مردم آماده درکنار [redacted] حالتی ایستاده منتظر هستند

(لازم به توضیح است که اعلامیه را روی [redacted] پدر [redacted] که آنها عکس گرفته ایم تهیه کرده ایم

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

اظهار نمود :" با فرمانداری نظامی در تماس و در جریان وقایع هستم ، گفته ام ساعت ۱۸ برای تشکیل شورای امنیت ملی دعوت کنند . عصر میآئید اینجا بررسی میکنیم ". گفتم ساعت ۱۸ فکر نمیکنید خیلی دیر است ! اظهار کرد :" الان یک جلسه اینجا دارم و مشغول مطالعه همین مسائل هستیم . بعد از ظهر هم چند نفر را خواسته ام که خواهند آمد برای جلسه دیگری، عصر در شورای امنیت ملی بررسی خواهیم کرد ".

اخبار مربوط به تظاهرات در نقاط مختلف شهر ، تیراندازی در اطراف مرکز آموزش هوائی دوشان تپه و اجتماع طرفداران همافران نیروی هوائی در مقابل مرکز آموزش هوائی مرتبا بمرکز فرماندهی ستاد میرسید . با توجه بدستورات نخست وزیر در مورد عدم مداخله مامورین فرمانداری نظامی و شهربانی در تظاهرات مخالفین و گزارشات مرکز فرماندهی در باره خبر تقسیم اسلحه در مساجد و ادامه تظاهرات ، نگران وضع شهر بودم . و به مذاکرات تلفنی آقای بختیار که اظهار نمود در جریان وقایع میباشد ، و مشغول مطالعه مسائل در نخست وزیری هستند ، فکر و تعجب میکردم چطوربجای شورای امنیت ملی در جلسه دیگری بررسی میکنند !

سپهبد رحیمی تلفن زده اظهار نمود :" تیمسار ، آقای بختیار دستور داد ساعت محدودیت عبور و مرور را ساعت ۴/۳۰ بعدازظهر اعلان کنیم ". و اضافه کرد : مطالبی که گفته بودید به نخست وزیر گفتم ، ایشان میگویند :" فعلا تغییر ساعت عبور و مرور

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

حکومت نظامی کافیست غروب در شورای امنیت ملی بررسی خواهیم کرد که چه باید بکنیم ؟" اظهار کردم : بایشان گفتم که غروب خیلی دیر است ولی میگوید وقت ندارد و باعده‌ای جلسه دارد !

مجددا از سپهبد ربیعی چگونگی و نتیجه اقدامات نیروی هوائی را سئوال کردم . اظهار داشت : تعدادی از هافران اسلحه گرفته و بپشت بامهای اطراف مرکز آموزش رفته‌اند واضافه نمود که کاری ندارند . سئوال کردم پس چرا اسلحه گرفته‌اند ؟ جواب داد :" چون در جریان درگیری در موقع تماشای فیلم مربوط به مراجعت آقای خمینی ، ابتدا افراد گارد تیراندازی کرده‌اند ، هافران هم برای حفظ جان خودشان اسلحه گرفته‌اند" . گفتم پس چرا ابتدا تیراندازی شب را نگفتید ؟ اظهار کرد :" چون تیراندازی هوائی بوده بمن هم نگفته بودند ". در مورد افتادن اسلحه بدست مردم که گزارش رسیده بود ، اظهار نمود :" بلی وقتی مردم ریخته بودند بمرکز آموزش ، درب اسلحه‌خانه را شکسته‌اند ممکن است تعدادی برده باشند ". و در جواب اینکه چرا جلوگیری نمیکنید ؟ اظهار داشت :" اینها که عملی انجام نمیدهند . از طرف دیگر برای نیروی هوائی بهیچوجه مقدور نیست که اقدامی بکند ، ما که عده دیگری برای اینکار نداریم . باید فرمانداری نظامی بما کمک کند ".

بسپهبد رحیمی تلفن زده اظهار کردم : نیروی هوائی میگوید که احتیاج بکمک شما دارد ، با سپهبد ربیعی مذاکره وترتیب

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

کار را بدهید . اظهار نمود :" بعلت اغتشاشات در نقاط مختلف یگانهای فرمانداری نظامی در سطح شهر تقسیم شده‌اند ، و عده مامور به منطقه نیروی هوائی درگیر جمعیتی هستند که در اطراف مرکز آموزش هوائی جمع شده‌اند ، ما عده اضافی نداریم بداخل مرکز آموزش بفرستیم ".

آنزمان من فکر نمیکردم که فرمانده نیروی هوائی گزارش خلاف میدهد ! ، زیرا سپهبد ربیعی بعدا در دفاعیات خودچنین اظهار میکند :" ... من بخدا از روز پنجشنبه ۱۹ دینم را به انقلاب ادا کردم . همبستگی اعلام کردم . آن جمعه شب میتوانستم ۵ تا مسلسل بگذارم جلوی اینها که تکان نخورند ، حداقل دورشان را بگیرم ، اسلحه را تقسیم کردم ، دستور بختیار و قره‌باغی را اجرا نکردم ..." (۴۰)

وقتی در ساعت ۱۴ اعلامیه شماره ۴۰ حکومت نظامی در باره ساعت تغییر ممنوعیت عبور و مرور بساعت ۴/۳۰ بعد از ظهر ، از رادیو و تلویزیون اعلان شد ، فرماندهان نیرو و چند نفر ازامراء و مقامات تلفنی چگونگی و علت تغییر ساعت ممنوعیت عبور و مرور را سئوال نمودند ، در جواب گفتم : نخست وزیر اظهار میکند که مجاهدین و فدائیان بمناسبت سالگرد وقایع سیاهکل ، میخواهند آشوب و اغتشاش برپا نمایند لذا چنین تصمیم گرفته تا مردم بمنازل خود بروند ، و از خونریزی احتمالی جلوگیری شود . بفرماندهان نیروهم گفتم که نخست وزیر اعضای شورای امنیت ملی را برای ساعت ۶ بعد از ظهر دعوت کرده تا

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

وضعیت عمومی و امنیت شهر بررسی شود و اضافه کردم سر ساعت در نخست وزیری باشند .

در این روز شنبه ۲۱ بهمنماه ۱۳۵۷ آقای بختیار ابتدا در مجلس سنا اظهار داشت :" ... ما نباید با خشونت در برابر مردم بایستیم بلکه باید به مخالفین خود بصورت برادر نگاه کنیم ..." (۵۰) و سپس با وجود اینکه بنا باظهار خود برای جلوگیری از اغتشاش و آشوب مجاهدین و فدائیان ، ساعت ممنوعیت عبورو مرور حکومت نظامی را بساعت ۴/۳۰ بعد از ظهر تغییر داده بود و اطلاع داشت که مخالفین هوادار همافران مسلحانه در اطراف مرکز آموزش هوائی دوشان تپه جمع شده و به طرفداری از آنها مشغول تظاهرات و شعاردادن هستند ، بجای دادن دستور جلوگیری از تظاهرات بفرمانداری نظامی ، مصاحبه‌ای با روزنامه اطلاعات بعمل آورده ، ضمن اشاره به کودتا ! مطالبی بدین شرح بیان نمود :" بختیار شایعه کودتا را تکذیب کرده و گفت نه کودتائی در جریان بوده و نه قصد حمله به محل اقامت حضرت آیت اله خمینی یا دفتر مهندس بازرگان ، بلکه ظاهرا گروهی از همافران دچار احساسات شده‌اند و گروه دیگر در برابر آنها واکنش نشان داده‌اند وی گفت بسبب درگیری آنها مامورا ن انتظامی دخالت کردند ، و با شلیک گاز اشک آور و تیراندازی هوائی آنها را متفرق کردند . بختیار افزود ، منزل آیت اله خمینی بشدت مراقبت میشود و هیچکس مزاحم ایشان نشده است " ! ! (۳۰)

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

نبردهای خونین بین واحدهای مسلح

۱۵ نفر در شهرستانها شهید شدند

پیام فوری آیت‌الله طالقانی

بازرگان: وضع تولید نفت عادی میشود

مهندس بازرگان با بختیار و سران ارتش تماسی نگرفته‌است.

ساعات ملاقات امام خمینی

www.iran-archive.com

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

...ر دو ...
...خبرنگار سیاسی طلاعات ...
... ساعت یک ...
... عکسی از مردیکن ...
... در محل ...
... گ ... و واقعیت ماجرا را ...
... بر...

... نزدیک به امام اظهار ...
... داشت علت آنکه گروهی از ...
... همافران پس از خاتمه بمنزل ...
... امام پناهنده شده‌اند بهتر است ...
... واقعه را از خود آنها سئوال ...
... کنید .

لحظاتی بعد تماس با همافران پناهنده برقرار شد یکی از آنها که اسمش حسین ... بود اظهار داشت بمحض آنکه رادیو اعلام کرد فیلم بازگشت امام خمینی بلافاصله پس از اخبار هشت و نیم تلویزیون نمایش داده میشود ، ما در دسته‌های دو یا سه نفری به سالن غذی‌که تلویزیون در آن نصب شده رفتیم هنگامی که تصویر امام بر صفحه تلویزیون ظاهر شد، همافران سه بار صلوات فرستادند و بنفع امام خمینی شعار دادند . لحظاتی بعد ، گاردیها که از مدتها پیش در محل اقامت و تعلیم ما مستقر شده بودند با تانکهایشان به خوابگاه ما حمله کردند، هنگامه غریبی بپاشد. بطوریکه هیچکس نمیدانست چه کند ، از طرفی مردم در بیرون محل اجتماع کرده و تظاهرات میکردند، چرا عه را خاموش کردیم ، و بعد تیراندازی از هر طرف بسوی ما درجریان بود بعضی از رفقای ما بدام افتادند و بعضی با استفاده از تاریکی شب ، و کمک مردم از مهلکه گریختند . و تعدادی نیز به ... پناه داده شدند .

شیشه‌ها مجروح شدند.

اظهارات بختیار

دکتر شاپور بختیار در تماس تلفنی با خبرنگار سیاسی طلاعات حوادث دیشب تهران را دو گیری بین دو گروه از دانشجویان همافری دانست .

بختیار شایعه کودتا را تکذیب کرد. وگفت نه کودتائی در جریان بود نه قصد حمله به محل اقامت حضرت آیت‌الله خمینی یا دفتر مهندس بازرگان بلکه ظاهرا گروهی از همافران دچار احساسات شده‌اند و گروه دیگر در برابر آنها واکنش نشان داده‌اند وی گفت بسبب درگیری آنها ماموران انتظامی دخالت کردند، وبا شلیک گاز اشک‌آور ، و تیراندازی هوائی آنها را متفرق کردند. بختیار افزود، منزل حضرت آیت‌الله خمینی بشدت مراقبت میشود و هیچکس مزاحم پشان نشده است .

نخست وزیر از تعداد آسیب دیدگان حادثه یادگان نیروی هوائی اظهار بی اطلاعی کرد و گفت تا این لحظه گزارشی در این زمینه نداشته است ، بختیار در مورد نقل وانتقالات نظامی امروز در سطح شهر، گفت: ارتش باید همیشه مراقب باشد. چرا که یکپارچگی و وحدت فرتش عامل مهمی برای حفظ استقلال و حاکمیت ملت است.

درباره سخنان مهندس بازرگان در دانشگاه بختیار بار دیگر گفته‌های پیشین خود را تکرار کرد و گفت اگر دولت موقت منتخب حضرت آیت‌الله خمینی بر روی همان دولت های سایه غربی کار کند من مانع کار آن نمی‌شوم، ولی اگر بخواهد بزور وزارتخانه را اشغال کند ما بوسیله خود عمل می‌کنیم .

اداره خبری ... و ... تماسا بسته است وی گفت دو تانک بمداخل اداره شد.

ساعت ۹٫۴۰ دقیقه خ... گزارش داد که برخورد... سربازان نیروی هوائی و ... کارد به ۲ نفر رسید و ... تیراندازی بخطای قطع... وی گزارش داد تاکنون ۳ نفر کشته و ۲۵ نفر مجروح شده‌اند که مجروحان بیمارستان جرجانی یافته‌اند .

از سوی دیگر سرگرد فرمانده سربازان گارد که ... تیراندازی بسوی سربازان... هوائی را داده مورد ... چند گلوله قرار گرفت و حالی وخیم بیمارستان یافت .

خبرنگار خارجی تیرخ...

بنابر همین گزارش ... آلکس هوریس به خبرنگار لو آنجلس تایمز در فرح‌آ... مورد اصابت گلوله قرار و فعلا ۲۰ سال سابقه خبر... بارها بایران سفر کرده ... امروز نیزهنگامی که برای عکس و خبر درخیابان شرق تهران حضور یافته ازناحیه سینه مورد ا... گلوله قرار گرفت. اطلاع شد که اهالی محل مجو... موریس را بمیکی از خ... فرح‌آباد ژاله‌بردند و یک پزشکان به مداوای او پرداخت . تا ساعت ده امروز بعلت ازدحام بیش وتیراندازی درمحل ، مجروح به بیمارستان می... ولی دقایقی بعد بجوآ... موریس به بیمارستان پ... دوشان تپه منتقل گردید. ساعت یازده امروز گز...

mandegar.tarikhema.org
tarikhema.ir
www.KetabFarsi.com
pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

ضمنا روزنامه اطلاعات اخبار و تعداد تلفات آنروز را ، که تقریبا با گزارشات واصله بمرکز فرماندهی ستاد مطابقت داشت چنین نوشته بود :

" تا ظهر امروز ۶۳ کشته به ۲ بیمارستان جرجانی و بوعلی انتقال داده شد، عده کشته‌ها و زخمیها را از نظر کثرت هنوز نمیتوان تعیین کرد ـ مدافعان آموزشگاه هوائی ۵ تانک را ازکار انداختند و ۳ تانک بدست مردم افتاد ـ گروهی از افراد گارد خلع سلاح شدند ـ سیل جمعیت از نقاط مختلف تهران برای کمک به مدافعان پایگاه هوائی سرازیر شده است ـ در وقایع خونین شهرستانها ۲۸ نفر کشته شدند " (۳۰)

یکربع بساعت ۶ بعد از ظهر مانده بود که من از ستاد بزرگ بطرف نخست وزیری حرکت کردم ، از هلی کوپتر که به خیابانها نگاه میکردم ، اجتماعات و دستجات مردم در خیابانها دیده میشدند که با وجود ساعت ممنوعیت عبور و مرور در حرکت بودند! آفتاب غروب میکرد، و روز ۲۱ بهمنماه هم مانند روزهای قبل در انتظار به پایان میرسید ، با وجود تقسیم اسلحه‌واغتشاشات مخالفین در شهر و هشدار فرمانداری نظامی و من ، نخست وزیر فقط به تغییر ساعت عبور و مرور اکتفا کرده که آنهم رعایت نشده بود! و بنا باظهار سپهبد رحیمی مامورین فرمانداری نظامی مانند معمول اجازه جلوگیری از اغتشاشات و اجرای مقررات حکومت نظامی را نداشتند، در اطراف مرکز آموزش هوائی دوشان تپه و یا در سایر نقاط نیز فقط با حملات مسلحانه

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

آشوبگران مقابله نموده ، و برابر مقررات نظامی بدفاع از جان و اسلحه خود پرداخته بودند !

وقتی به نخست وزیری رسیدم ، فرماندهان همگی بودند آنها هم از وضع اغتشاش شهر بشدت اظهار نگرانی مینمودند . سپهبد رحیمی اظهار میکرد :" تعجب میکنم چطور آقای بختیار اجازه جلوگیری نمیدهد ". گفتم قطعا الان مذاکره خواهد شد ببینیم چه خواهد گفت . در اینموقع نخست وزیر آمد و جلسه شورای امنیت ملی در ساعت ۱۸۰۰ تشکیل شد . حاضرین عبارت بودند از : آقایان شاپور بختیار نخست وزیر ، احمد میرفندرسکی وزیر امور خارجه ، ارتشبد جعفر شفقت وزیر جنگ ، سپهبد ناصر مقدم معاون نخست وزیر و رئیس ساواک ، سپهبد عبدالعلی بدرهای فرمانده نیروی زمینی ، سپهبد امیرحسین ربیعی فرمانده نیروی هوائی ، دریاسالار کمال حبیب الهی فرماندهنیروی دریائی سپهبد احمدعلی محققی فرمانده ژاندارمری کشور ، سپهبد مهدی رحیمی رئیس شهربانی کشور و فرماندار نظامی تهران ، سپهبد علیمحمد خواجهنوری رئیس اداره سوم ستاد بزرگ ، سرلشگر پرویز امینی افشار رئیس اداره دوم ستاد بزرگ و من .

نخست وزیر بر عکس آنچه که تا چند ساعت پیش تلفنی صحبت میکرد ، پریشان خاطر بنظر میرسید و بر حسب معمول عجله هم داشت ، اظهار نمود :" باید در هیئت دولت شرکت نماید "! اولین موضوعی که در اینجلسه مطرح کرد ، عبارت بود از موضوع تغییر ساعت ممنوعیت عبور و مرور فرمانداری نظامی ، و اظهارداشت :

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

" چون امروز سالروز وقایع سیاهکل بود، و برابر اطلاع رسیده مجاهدین و فدائیان اجتماعات و تظاهراتی در دانشگاه و نقاط دیگر ترتیب داده بودند و میخواستند در شهر اغتشاش و آشوب برپا نمایند ، لذا بمنظور جلوگیری از خونریزی دستور دادم که ساعت ممنوعیت عبور و مرور حکومت نظامی را تغییر و ساعت ۴/۳۰ بعد از ظهر را اعلام نمایند، تا مردم بروند بخانه‌هایشان ".

ابتدا سپهبد بدره‌ای و سپس سپهبد ربیعی اظهار کردند :" نه تنها مقررات منع رفت و آمد بهیچوجه رعایت نشده ، بلکه سبب آشوب بیشتر نیز گردیده است ، و مخالفین در خیابانها مشغول تظاهرات و اغتشاشات هستند ، مامورین فرمانداری نظامی هم نتوانسته‌اند از رفت و آمد آنها جلوگیری نمایند".

سپهبد رحیمی فرماندار نظامی اظهار نمود :" اولا تا این ساعت بفرمانداری نظامی اجازه داده نشده که از تظاهرات مخالفین جلوگیری نماید . ثانیا تغییر ساعت در ساعت ۱۴ از رادیو اعلام گردیده ، مردم غالبا هنوز مطلع نشده بودند و یا فرصت کافی نداشتند که خودشانرا بخانه‌هایشان برسانند . و تظاهر کنندگان هم به اعلان تغییر ساعت حکومت نظامی اعتناء نکرده‌اند . ضمنا با توجه باینکه تا کنون برابر دستورات آقای نخست وزیر مامورین فرمانداری نظامی از اجتماعات و تظاهرات مردم جلوگیری نمیکردند ، لذا اجرای مقررات منع عبور و مرور در ساعت ۴/۳۰ بعد از ظهر عملا مقدور نشده است " !

من اظهار کردم : آنچه که تیمساران گفتند صحیح است ، موقع

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

آمدن از ستاد بزرگ منهم از هلی کوپتر مشاهده کردم ، مخالفین به تغییر ساعت ممنوعیت عبور و مرور توجه نکرده ، بتظاهرات و اغتشاشات که امروز در نقاط مختلف شهر گسترش داشت ، ادامه میدهند ! مسئله مهم دیگر مسلح شدن مخالفین و آشوبگران است که از صبح امروز در شهر صورت میگیرد و بطوریکه فرماندار نظامی اظهار میکند اجازه جلوگیری ندارد !

نخست وزیر جریان مرکز آموزش هوائی دوشان تپه را سئوال کرد ؟ سپهبد ربیعی همان مطالبی را که قبلا گفته شد تکرار و اضافه نمود :" چون مرکز آموزش هوائی از خیابانهای اطراف بوسیه جمعیت زیادی از تظاهر کنندگان محاصره شده ، نیروی هوائی بدون کمک فرمانداری نظامی یا نیروی زمینی قادر به جلوگیری نمیباشد ".

سپهبد رحیمی اظهار نمود :" بطوریکه اطلاع دارید فرمانداری نظامی از دیشب درگیر تظاهرات اطراف مرکز آموزش هوائی است و تا آنجا که مقدور بود یگانهای مامور باین منطقه فرمانداری نظامی را تقویت نموده است . بقیه یگانهای فرمانداری نظامی بعلت توسعه و شدت تظاهرات و اغتشاشات ، از امروز صبح درنقاط مختلف بین مناطق شهر تقسیم شده‌اند ، و فرمانداری نظامی عده اضافی و احتیاط ندارد که بمرکز آموزش هوائی دوشان تپه اعزام نماید ، باید فرمانده نیروی زمینی عده‌ای برای این منظور در اختیار فرمانداری نظامی قرار دهد ".

سپهبد بدره‌ای اظهار کرد :" کلیه عده‌های موجود نیروی

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

زمینی در تهران ، در اختیار فرمانداری نظامی است ، نیروی زمینی یگان احتیاط ندارد که در اختیار ایشان بگذارد ".

سپهبد رحیمی در مورد تقسیم اسلحه بین مردم اظهار نمود : " این فعل و انفعالات در داخل مساجد صورت میگیرد ، که ماموریـن فرمانداری نظامی اجازه داخل شدن بآنها را ندارند. البته اگر هم مقرر گردد داخل شوند مسلما خونریزی خواهد شد که دستور داده شده باید احتراز شود ".

سپهبد ربیعی اظهار کرد :" شدت عمل و تیراندازی در مرکز آموزش هوائی دوشان تپه جزکشتار بیهوده هزاران نفر و آتش سوزی در آنجا نتیجه‌ای نخواهد داشت. باید بنحوی این جمعیت را متفرق کرد ، والا مرکز پست فرماندهی هوائی که حساسترین نقطه ستاد نیروی هوائی است ، و چسبیده بمرکز آموزش میباشد از بین خواهد رفت ".

نخست وزیر اظهار نمود :" تا بحال من صبر کردم ، بیش از این نمیشود تحمل نمود ". و به سپهبد رحیمی فرماندار نظامی دستور داد که :" از این ساعت (ساعت در حدود ۱۹ روز ۲۱ بهمن ماه ۵۷ بود) مقررات حکومت نظامی را در تهران بموقع اجرا گذاشته تظاهر کنندگان را متفرق و از اجتماعات جلوگیری نمائید ". و همچنین اضافه کرد که :" با گرفتن کمک از نیروی زمینی جمعیتی را که در اطراف مرکز آموزش هوائی دوشان تپه هستند ، متفرق کنید ". در مورد اختلاف بین سپهبد رحیمی و سپهبدبدره‌ای راجع به کمبود عده‌های نظامی اظهار نمود :

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

" تیمسار رئیس ستاد باین موضوع رسیدگی نمائید ".

سپس آقای بختیار رو به سپهبد مقدم رئیس ساواک نموده ضمن اشاره‌ای دستور داد :" تیمسار هم آن طرح خودتان را بموقع اجرا گذاشته و آن عده را که باهم بررسی کرده‌ایم دستگیرنمائیـــد".

سپهبد مقدم اظهار داشت :تیمسار بدره‌ای برای انجام ماموریت بایدماموربن کارد رادر اختیار ساواک بگذارد . نخست وزیـــر نیز بلافاصله همراه ارتشبد شفقت و آقای میرفندرسکی جلســـه را ترک کرد. (بعدا مشخص شدآقای بختیاردستورات مذکوررا با توجه بـــه نتیجه اقدامات خودواطمینان ازاینکه ماموربن فرمانداری نظامی دیگرقادربه عملی نمیباشندبمنظوراغفال فرماندهان درشورای امنیت ملی صادر نمود.)

معمولا درپایان جلسات شورای امنیت ملی صورتجلسه شوراتهیـه میشدکه با مضای شرکت کنندگان میرسید ،چون برای امضاء مراجعه نشـد ازسرهنگ نعیماکه مسئول تنظیم صورتجلسه شورای امنیت ملی بـــود سئوال کردم ،پس صورتجلسه شورا چطورشد؟جواب داد :"آقای نخست وزیر قبلا گفته بودندکه ضرورت ندارد صورتجلسه تنظیم شود ،منهم تهیه نکردم".

ولی آقای بختیار بعد از چهار سال در باره صورتجلسه تهیـد نشده در این جلسه شورای امنیت ملی بر خلاف واقع در صفحـــه ۵۵ کتاب " ۳۷ روز پس از ۳۷ سال " چنین میکوید:" دستور آخری کـه من دادم کتبی بود و دستور بمباران منطقه تسلیحات در مسلسل سازی بود . در این منطقه همافران و یک عده‌ای آخوند و یـــک عده‌ای رجاله جمع شده بودند ... این را رسما توی صورتجلـــــه

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

نوشتیم . یک سرهنگ صورتجلسه‌ها را در آنجا تنظیم میکرد"!(۲۰)

تمام این گفته‌های آقای بختیار بدلائل زیردروغ محض میباشند:

زمان تشکیل جلسه شورای امنیت ملی بطوریکه گفته شد در ساعت ۶ بعد از ظهر روز ۲۱ بهمنماه بود، در صورتیکه تیراندازی مخالفین بطرف مسلسل سازی اداره تسلیحات ارتش، بطوریکه گفته خواهد شد، برابر اطلاع تلفنی ارتشبد طوفانیان و گزارش مرکز فرماندهی ستاد، اساسا در حدود ساعت ۲۴ روز ۲۱ بهمن شروع خواهد شد و تا ساعت ۷ صبح روز ۲۲ بهمنماه جز نگهبانان و محافظین اداره تسلیحات که در مقابل تیراندازی متجاوزین مقاومت میکردند، کسی در آنجا وجود نداشت. روزنامه اطلاعات روز ۲۲ بهمن نیز جریان آنجا را چنین نوشته است:

" شلیک گلوله بسوی درهای بسته تسلیحات از سوی مردان مسلح آغاز شد و این تیراندازیها تا سحرگاه امروز از دو سو قطع نشد. در این فاصله مردم زیر رگبار گلوله و باران سیل آسا با دیلم و کلنگ دیوار شرقی تسلیحات ارتش را از ۵ نقطه شکافتند ... ساعت ۷ با مداد مردان مسلح که بیشتر آنها پرسنل هوائی بودند اعلام کردند که دیوارهای انبار اسلحه تسلیحات شکسته شده ..." (۵۰)

بطوریکه ملاحظه میشود در ساعت ۶ بعد از ظهر روز ۲۱ بهمنماه که جلسه شورای امنیت ملی تشکیل شد، در مسلسل سازی تسلیحات ارتش هنوز اتفاقی نیافتاده بود، و تا ساعت ۷ صبح روز ۲۲بهمن ماه نیز کسی وارد محوطه مسلسل سازی نشده بود. پس آقای

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

بختیار نمیتوانست در شورای امنیت ملی دستور کتبی ! بمباران مسلسل سازی را که در آنجا خبری نبود بدهد ! ضمنا چون آقای بختیار میداند که به سرهنگ نعیما مسئول تنظیم صورتجلسه شورای امنیت ملی دستور داده بود که برای جلسه آنشب شورا صورتجلسه تهیه ننماید ! ! بخیال خود برای اینکه بتواند هم میهنان را اغفال نماید یک کلمه " رسما " هم به‌آن اضافه و اظهار کرده " این را رسما توی صورتجلسه نوشتیم ..." غافل از اینکه سرهنگ نعیما آنشب بمن اطهار نمود، که بدستور نخست وزیر صورتجلسه تنظیم نکرده است ! و فرماندهان نیروهای مسلح و سایر شرکت‌کنندگان در شورای امنیت ملی نیز بخاطر دارند که آنشب صورتجلسه‌ای را امضاء نکردند .

بعدا نیز آقای بختیار همین موضوع را مجددا در کتاب " یکرنگی اش ! " بصورت افسانه دیگری در صفحه ۲۲۸ نقل کرده که چون تماما دروغ میباشد، من فقط به یک قسمت از آن اشاره میکنم . وی مینویسد :" من بار دیگر جلسه شورای امنیت را تشکیل دادم و این اطلاعات را عنوان کردم و دستور دادم انبارها اسلحه را بمباران کنند ... شنبه به پایان رسید و به من کمترین خبری داده نشد ، در طول شب هم هیچ تلفنی از طرف ستاد مشترک مرا از خواب بیدار نکرد ..." (۵۶) . تشکیل جلسه شورای امنیت همان یکبار بود که در نتیجه تلفنهای آنروز من و سپهبد رحیمی در ساعت ۱۸ روز شنبه آنرا تشکیل داد، و بنا بر این " باردیگری " وجود نداشت که شورای امنیت ملی تشکیل

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

جلسه بدهد . در باره دادن دستور بمباران ، چون دروغ بودنش تشریح گردید ، دیگر تکرار نمیگردد . ولی در مورد اینکه نوشته است : " روزشنبه به پایان رسید و بمن کمترین خبری داده نشد " بطوریکه مشروحا گفته شد ، آقای بختیار اساسا جلسه شورای امنیت ملی را در پایان روز شنبه ۲۱ بهمنماه ۵۷ تشکیل داد ! پس نوشتن اینکه " روز شنبه هم به پایان رسید و بمن کمترین خبری داده نشد " کذب محض میباشد !

و اما در باره قسمت دوم اظهاراتش " در طول شب هم هیچ تلفنی از طرف ستاد مشترک مرا از خواب بیدار نکرد " ! نیز تماما بر خلاف واقع میباشد . و در قسمتهای بعدی که جریان رویدادها جزء بجزء شرح داده خواهد شد ، هم میهنان ملاحظه خواهند کرد که آنشب بعلت وصول گزارشات نگران کننده و تشدید بحران پایتخت من تا صبح روز ۲۲ بهمنماه در ستاد و دفترم بودم ، و علاوه بر پرسنل مرکز فرماندهی ستاد بزرگ ، معاون و رئیس دفتر ستاد و تعدادی از روسای ادارات ستاد نیز در دفاترشان بودند . من در تمام مدت شب با نخست وزیر تماس داشتم ، و تا صبح در حدود ۱۰ بار با یکدیگر مکالمه تلفنی داشته ایم .

برگردیم به بقیه مذاکرات در تعقیب جلسه شورای امنیت ملی . بعد از آنکه نخست وزیر ، وزیر جنگ ، وزیر امور خارجه از جلسه شورا خارج شدند ، من از فرماندهان نیروهای مسلح خواستم که جلسه را ترک نکنند ، تا موضوع کمبود عده‌ها را بررسی کنیم . سپس بفرماندهان اظهار کردم : تیمساران همگی در جریان حوادث

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

و وقایع هستید که وضعیت پایتخت غیرعادی و بشدت بحرانی است .
و بد سپهبد بدره‌ای گفتم ، تیمسار فرمانده نیروی زمینی و
همچنین سرپرست گارد شاهنشاهی هستید تمام یگانهای نیروی
زمینی و گارد شاهنشاهی در اختیار شماست . سپهبد رحیمی هم
که عهده‌دار فرمانداری نظامی تهران و ریاست شهربانی است تا
چند روز پیش در گارد شاهنشاهی جانشین شما بود . بغیر از
یگانهای نیروی زمینی و مامورین انتظامی که در اختیار
فرمانداری نظامی است ، یگان دیگری در پادگان تهران وجود
ندارد . آنچه مسلم است مسئله عده‌های نظامی در پادگان تهران
مربوط به تیمسار میباشد ، و بهر ترتیبی هست باید امنیت
تهران حفظ و از هرگونه آشوبی جلوگیری شود ، حتی اگر ضرورت
دارد باید از یگانهای گارد جاویدان در اختیار فرماندار
نظامی گذاشته شود .

سپهبد بدره‌ای اظهار نمود :" همانطور که در شورا گفتم
کلیه یگانهای موجود نیروی زمینی در مرکز در اختیارفرمانداری
نظامی است ، نیروی زمینی یگان احتیاط ندارد . من مطمئن
هستم که سپهبد رحیمی عده کافی در اختیار دارد ، و میتواند
با همان یگانهای زیر امرش امنیت را برقرار کرده و به نیروی
هوائی نیز کمک نماید ، و احتیاجی به عده‌های گارد جاویدان
که ماموریت خاصی دارند نیست "، و اضافه کرد :" از لشگر
قزوین خواسته‌ام که یک گردان پیاده به تهران اعزام نمایند
باید رسیده باشند ، بمحض رسیدن آنها را هم‌در اختیارش میگذارم "،

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

گفتم بهر صورت مسئله حیاتی است ، دستورات نخست وزیر باید به دقت اجرا و جریان حادثه مرکز آموزش هوائی دوشان تپه را فرمانداری نظامی با همکاری نیروی زمینی و نظر سپهبد ربیعی با تدبیر و بهرنحوی که لازم است بر طرف نمائید . سپهبد بدره‌ای تکرار نمود که :" گردان قزوین را در اختیار سپهبد رحیمی خواهد گذاشت ".

سپهبد مقدم مجددا اظهار نمود :" برای اجرای دستور نخست وزیر و طرح ساواک گارد باید از مامورین مخصوص در اختیار ایشان بگذارد "، سپهبد بدره‌ای اظهار داشت :" در اینمورد به سرلشکر بیگلری معاون گاردشاهنشاهی دستور خواهد داد".

در موقع خروج از سالن شورا و در محوطه نخست وزیری سپهبد بدره‌ای و سپهبد رحیمی در مورد یگانهای زیر امر فرمانداری نظامی با هم صحبت میکردند .

وقتیکه برای سوار شدن به هلی کوپتر بدانشکده افسری رسیدیم ، سپهبد بدره‌ای و سپهبد رحیمی به نزد من آمدند ، سپهبد بدره‌ای اظهار کرد :" با سپهبد رحیمی صحبت کردیم قرار شد که ایشانهم (بعد از ابلاغ دستورات ،) به ستاد نیروی زمینی در لویزان بیایند تا با هم وضع یگانهای مامور به فرمانداری نظامی را بررسی ، و موضوع اعزام یگان برای مرکز آموزش دوشان تپه را حل کنیم . تیمسار مطمئن باشید ". گفتم بسیار خوب من در ستاد بزرگ در دفترم در انتظار تلفن تیمسار هستم تا هرچه زودتر نتیجه را بمن اطلاع دهید .

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

در هنگام سوار شدن به هلی کوپتر سپهبد ربیعی نزدیک آمده ، و مرا به هلی کوپتر خود دعوت و اصرار نمود تا مرا همراه خودش به ستاد بزرگ ببرد . سئوال کردم چرا ؟ جواب داد شب است و چون خودم خلبانی میکنم مطمئن ترم .

وقتی هلی کوپتر از محوطه دانشکده افسری بلند شد ، خیابانها پر از جمعیت بود ، تقریبا در اغلب چهارراهها و خیابانها آتش روشن کرده بودند ، شهر مملو از دود و آتش بود و هرکجا روشنائی بود ، دستجات تظاهر کننده دیده میشدند ، که بدون توجه بساعت منع عبور و مرور حکومت نظامی ، در خیابانها مشغول حرکت بودند . در بعضی نقاط شعله و دود بیشتری بچشم میخورد که ناشی از آتش زدن اماکن و یا لاستیکهای اتومبیل بود . بعد از رسیدن بستاد ، سپهبد ربیعی اظهار کرد که موقع رفتن به نخست وزیری به هلی کوپتری که من سوار بودم تیراندازی شده ودو گلوله بآن اصابت نموده است . (ضمنا این مرتبه دوم بود که در چند روز آخر به هلی کوپتر حامل من گلوله اصابت میکرد).

پس از رسیدن بدفتر وقتی گزارشهای مرکز فرماندهی ستادرا بررسی نمودم ، معلوم شد ، علاوه برآقای خمینی آقای بازرگان نیز با عنوان نخست وزیری اعلامیه‌ای بدینشرح صادر کرده است :

" خبری که ساعت ۱۴ امروز در رادیو ایران دایر به ممنوعیت عبور و مرور شهر تهران از ساعت ۴/۳۰ بعد از ظهر پخش شده است توطئه‌ای علیه پیروزی انقلاب اسلامی مردم میباشد و پذیرفتنی نیست . برقرار باد حکومت جمهوری عدل اسلامی . نخست وزیر-

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

مهدی بازرگان " ! (۵۰)

بدینترتیب علت اینکه چرا مخالفین و مردم به اعلامیه فرمانداری نظامی توجه نکرده و به خیابانها ریخته بودند روشن گردید .

سرلشگر پرویز امینی افشار رئیس اداره دوم ستاد تلفن زده اظهار نمود : گزارش رسیده حاکی است ، وضع شهر خیلی آشوب است مردم به کلانتریهای شهربانی حمله میکنند ، یکی دو کلانتری را محاصره کرده‌اند و پاسبانان، یکی ازکلانتریها را که حمله‌کنندگان موفق شده‌اند آتش بزنند تخلیه کرده‌اند ! سئوال کردم گزارش قابل اعتماد است ؟ جواب داد مشغول تحقیق هستم ، نتیجه را مجددا اطلاع خواهم داد .

(البته باید یادآوری شود ، مدتی بود بعلت جریان انحلال ساواک و همچنین نفوذ مخالفین در سازمانهای مختلف ، سیستم خبری کشور و ارتش مختل شده و اخبار بموقع نمیرسیدند ، آنچه هم میرسید ناقص و نارسا و احتیاج به تحقیق و تطبیق داشت ، و حتی ضد اطلاعات معتقد بود که عوامل مخالفین در شبکه‌های خبری ارتش رخنه کرده‌اند) .

بهر حال خیلی نگران شده بلافاصله خواستم که سپهبد رحیمی با من صحبت کند ، چگونگی را سئوال کردم ، جواب داد :" حتما شایعه است "، و اضافه نمود :" چون من بعد از خروج از شورای امنیت ملی دستورات لازم را به سرلشگر مولوی رئیس پلیس تهران دادم و بخصوص تاکید کردم که باید از کلانتریها شدیدا مراقبت

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

شود ممکن نیست چنین چیزی باشد ". گفتم پس مجددا تحقیق نمائید ، ضمنا تاکید کنید با توجه باینکه اسلحه دست مردم افتاده دقت بیشتری نمایند و نتیجه راهم بمن اطلاع بدهید .

سپس آقای بختیار تلفن زده سئوال کرد :" تیمسار اطلاع دارید که پاسبانان شهربانی کلانتریها را تخلیه میکنند ؟ "! گفتم باید از رئیس شهربانی سئوال کنید ! و اضافه کردم اداره دوم این خبر را اطلاع داد ولی سپهبد رحیمی اظهار میکند که حتما شایعه است . نخست وزیر اظهار نمود :" کلانتری فرمانیه نزدیک خانه من است ، از منزلم اطلاع میدهند که پاسبانان کلانتری را تخلیه کرده‌اند " ! اظهار کردم ضمن سئوال به سپهبد رحیمی گفتم دقت بیشتری بکنند . خودتان هم چگونگی را سئوال و دستور بدهید !

پس از گذاشتن گوشی تلفن متعجب بودم ، آقای بختیار که خودش مسئولیت وزارت کشور را هم بعهده دارد ، چرا مسائل شهربانی را که زیر امر مستقیم نخست وزیر انجام وظیفه میکند بجای سئوال از رئیس شهربانی ، از من سئوال میکند ؟ !

در اینموقع سرلشگر پرویز امینی افشار اطلاع داد که :

" متاسفانه خبر صحیح است ، پرسنل شهربانی تعدادی از کلانتریها را تخلیه کرده‌اند . ضمنا ژاندارمری کشور گزارش نموده است که برابر گزارش افسر سرنگهبان مرکز آموزش افسری ژاندارمری عده‌ای از پاسبانان شهربانی کلانتری خود را تخلیه کرده بمرکز آموزش افسری ژاندارمری در ونک پناه برده‌اند . سربازان مرکز

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

آموزش نیز از مشاهده اینکه پاسبانان بسربازخانه آنها پناه آورده‌اند متوحش شده و در نتیجه در مرکز آموزش ژاندارمری بی نظمی ایجاد کردیده است "! و اضافه نمود :" برابر گزارش رسیده کلانتری تهران نو، حتی قبل از ساعت ۵ بعد از ظهر توسط مردم اشغال کردیده است " ! ! (۵۰)

مجددا سپهبد رحیمی را خواستم اینبار اظهار کرد :"متاسفانه خبر صحیح است ولی مربوط به یکی دو کلانتری بیشتر نمیباشد آنهم باین علت بوده که مخالفین مسلحانه حمله نموده‌اند، پاسبانان کلانتری هرچه مهمات داشتند ، تیراندازی و دفاع کرده‌اند ولی چون با پرتاب نارنجک آتشزا کلانتری را آتش زده‌اند، پاسبانان ناچارا تخلیه کرده‌اند " ! سئوال نمودم تیمسار این عمل پاسبانان را قبول دارید ؟ اظهار داشت :"نه خیر بهیچوجه ولی حالا دیکر کذشته است نمیشود کاری کرد "، سئوال نمودم چه دستور دادید ؟ جواب داد :" دستور دادم که بقیه باید تا آخرین نفر از کلانتریها دفاع کنند و حق ندارند کلانتری را تخلیه کنند ".

در اینجا لازم است حکونکی حوادث را از زبان سرهنک کیخسرو نصرتی رئیس ستاد پلیس تهران که بعدا در تاریخ ۲ اسفند ماه ۱۳۵۷ برای خبرنکار روزنامه اطلاعات شرح داده است بشنویم :

" سرهنک کیخسرو نصرتی رئیس ستاد پلیس تهران که پس از فتح تهران بوسیله نیروهای انقلابی مردم خود را به‌کمیته امام معرفی کرد و پس از تحقیقات آزاد شد کفت : بعد از ظهر روزشنبه

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

۲۱ بهمنماه سپهبد رحیمی فرماندار نظامی و رئیس شهربانی به پلیس تهران دستور داد که در کلیه ساختمانهای مشرف بمیدانها و مراکز عمومی شهر سنگر گیری نمایند و آماده باشند تا نیروهای ارتشی به آنها ملحق گردند . در اینگونه موارد همیشه رهبری بعهده پلیس گذارده میشد ، زیرا آنان با موقعیت اماکن و شهر آشنائی داشته و نقاط استحفاظی شهر را بخوبی میشناسند . دستور رحیمی آن بود که پس از اعلام حکومت نظامی در ساعت ۴/۳۰ بعد از ظهر روز شنبه ۲۱ بهمنماه نیروهای پلیس اقدام به سنگر گیری کنند . از دستورات و قرائن آشکار بود که کودتائی در شرف تکوین است و این کودتا قرار بود نیمه‌های شب یکشنبه ۲۲ بهمنماه انجام پذیرد . دستور رحیمی به پلیس تهران آن بود که نیروهای پلیس و ارتش هر جنبده‌ای را که در روز یکشنبه ۲۲ بهمن در خیابانها مشاهده میکردند به گلوله به بندند . سرهنگ نصرتی افزود : سرلشگر محمد جواد مولوی رئیس پلیس تهران این موضوع را با من در میان گذاشت و اظهار نگرانی کرد ، زیرا وی از مدتها قبل از حکومت شاه روی گردان شده بود و اعلامیه‌هائی را که از طرف نیروهای مخالف شاه منتشر میشد ، بدقت مطالعه میکرد . من که از دو سال قبل درشهربانی کل کشور مخفیانه بنفع نهضت ملی ایران فعالیت میکردم ، درصدد بودم تا در زمان مقتضی بنفع مردم وارد عمل شوم . دستورآنروز رحیمی مرا تکان داد و دیگر تامل را جایز ندانستم و با توافق سرلشگر مولوی فرماندهی عملیاتی را که قرار بود بوسیله

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

کلانتریهای ۱۳ و ۱۶ و ۱۷ انجام شود، بعهده گرفتم . دستور رحیمی این بود که افراد پلیس در شب ۲۱ بهمنماه در ساختمانهای مرتفع سنگرگیری نمایند و با اعلام بعدی و رسیدن نیروهای نظامی وارد عملیات شوند . انجام عملیات این بود که اولا این مواضع را از سنگرگیری احتمالی چریکها حفظ کنیم و از همانجا مردم را در خیابانها بگلوله ببندیم . ظاهرا قرار بود که واحدهای زرهی ارتش نیز از پادگانهای خود خارج شوند و پس از درهم شکستن مقاومت مردم ، مواضع حساس را اشغال کنند . اما روز شنبه ۲۱ بهمنماه پس از اعلام حکومت نظامی در ساعت ۴/۳۰ ـ بعد از ظهر مردم بخانه‌های خودنرفتند و تلفن کلانتریها مرتبا زنگ میزد و از من کسب تکلیف میکردند که در مقابل جمعیت بچه عملی باید دست زنند . موقعیت خوبی بود ، بتمام روسائی که تلفن کردند ، گفتم ، اوضاع شهر وخیم است و پلیس را یارای مقابله با مردم نیست و برای آنکه کشته نشوید ، بهتر است کلانتریها را تخلیه کنید ، اغلب کلانتریها مطابق دستورما رفتار کردند و پس از اولین برخورد با جمعیت ساختمانها را تخلیه کردند و مردم توانستند این اماکن را تسخیر نمایند و بسلاحها دسترسی پیدا کنند . باینترتیب کودتاچیان با مشکل بزرگی روبرو شدند . در آنشب تهران صحنه نبرد شده بود ، سربازان فرمانداری نظامی از مقابل مردم میگریختند و شهر بتصرف نیروهای مسلح مردم در آمده بود ، پس از تخلیه کلانتریها درتک را جایز ندانسته بطرف دانشکده پلیس حرکت کردم تا با حیله ای

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

این محل را که واحدهای ارتشی در ارتفاعات آن سنگرگیری کرده بودند، تسلیم مردم نمایم ، ساعت پنج صبح با افراد تحت اختیار خود بدانشکده پلیس رسیدیم و بلافاصله دستور دادم ، پرچم سفید صلح را برفراز ساختمان بالا ببرند ..." (۹)

با توجه به بقیه اظهارات سرهنگ کیخسرو نصرتی معلوم میشود مخالفین در شهربانی کشور شبکه‌های تلفنی را هم کنترل و مذاکرات تلفنی سپهبد رحیمی رئیس شهربانی و فرماندار نظامی را نیز گوش میدادند ، زیرا سرهنگ نصرتی در ادامه توضیحات خود درمورد بازخواست من از سپهبد رحیمی در مورد تخلیه کلانتریها چنین میگوید :" ارتشبد قره‌باغی پس از اطلاع از تخلیه کلانتریها شدیدا سپهبد رحیمی را مورد مواخذه قرار داد ، اما رحیمی گیج و مبهوت نمیدانست که چرا برخی از کلانتریها بدون کوچکترین مقاومتی تسلیم مردم و سپس تخلیه شده‌اند . دیگر هیچ عمل حادی از طرف کودتا چیان با وجود تصرف شهر از طرف مردم درشب شنبه ، ساخته نبود و در روز یکشنبه ۲۲ بهمنماه مراکزی که باید پلیس و نیروهای انتظامی در آنها سنگرگیری نمایند ، به دست چریکها افتاده بود ". (۹)

پس از صحبت با سپهبد رحیمی به نخست وزیر تلفن زده اظهار داشتم : در باره کلانتریها سپهبد رحیمی اظهار میکند یکی دو کلانتری را بدون اطلاع و اجازه وی تخلیه کرده‌اند ، و اضافه میکند ، چون کلانتریها را آتش زده بودند ، پاسبانان چاره‌ای جز تخلیه نداشته‌اند . ضمنا اضافه کردم : ولی بطوریکه بستاد

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

سرار نقشه کودتای سپهبد حیمی فاش شد

بنی‌صدر: کودتا قرار بود بنام «عملیات کورتاژ» انجام شود

راه‌پیمائی اعلام‌شده ازطرف کمونیستهاست

دعوت حزب جمهوری‌خواه ایران برای راه پیمائی روز جمعه

نفو راه پیمائی فردا و دعوت به میتینگ روزجمعه در دانشگاه

دوستای اوقاف و تربیت بدنی وشیلات جنوب انتخاب شدند

وجوه آب و برق را بپردازید

نیروهای ایران اسرائیل رانگران کرده است

۳۶ امیر ارتشداری بازنشسته شدند

۱۶ امیر دیگر ارتش بازنشسته شدند

فعالیت برای تشکیل شوراهای هماهنگی در دانشگاه تهران

شوروی درمورد مداخله خارجیان در امور ایران اخطار کرد

استرداد اوسی از امریکا درخواست شد

کنسولگری های امریکا در ۲ شهر تعطیل شد

اطلاعیه دانشگاه پارس

تحویل توجه دانشجویان

مدرسه عالی ادبیات وزبانهای خارجی

pdf.tarikhema.org

اسرار نقشه کودتای سپهبد رحی

رئیس ستاد پلیس تهران [illegible]

سرهنگ کیخسرو [illegible] رئیس [illegible] پلیس تهران [illegible]

ظهر روز شنبه ۲۱ بهمن ماه سپهبد رحیمی فرماندار نظامی و رئیس شهربانی به پلیس تهران دستور داد که در کلیه ساختمانهای مشرف میدان ها و مراکز عمومی شهر سنگرگیری نمایند و آماده باشند تا نیروهای ارتشی به آن ها ملحق گردند. در اینگونه موارد همیشه رهبری بعهده پلیس گذارده میشد زیرا آنان با موقعیت شهر و اماکن آشنائی داشته و نقاط استحفاظی شهر را بخوبی میشناسند. دستور رحیمی آن بود که پس ازاعلام حکومت نظامی در ساعت ۴ر۵ بعدازظهر روز شنبه ۲۱ بهمن ماه، نیرو های پلیس اقدام به سنگرگیری کنند. از دستورات و قرائن آشکار بود که کودتائی درشرف تکوین است و این کودتا قرار بود نیمه شب یک شنبه ۲۲ آبانماه انجام پذیرد. دستور رحیمی به پلیس تهران این بود که نیرو های پلیس و ارتش هر جنبنده‌ای را که در روز یک شنبه ۲۲ بهمن درخیابانها مشاهده کردند، بگلوله ببندند.

سرهنگ نصرتی افزود: سرلشکر محمد [illegible] رئیس پلیس تهران این موضوع را [illegible] در میان گذاشت و اظهار نگرانی کرد [illegible] ها [illegible] حکومت [illegible] [illegible]

شب تهران صحنه [illegible] بود، سربازان [illegible] ازمقابل مردم میگریختند و شهر بتصرف نیروهای مسلح مردم درآمده بود. پس از [illegible] کلانتریها [illegible] دیگر را [illegible] دانشکده پلیس حرکت کردیم تا با حمله‌ای این محل را که واحدهای ارتشی درارتفاعات آن سنگرگیری کرده بودند، تسلیم مردم نمایم. ساعت ۶ صبح با افراد تحت اختیار خود بدانشکده پلیس رسیدیم و بلافاصله دستور دادم. پرچم سفید صلح را برفراز ساختمان بالاببرند. پاسبانی مامور این کار شد و بمحض آنکه پرچم را آویخت مورد اصابت گلوله واحد های ارتش قرار گرفت و [illegible] چهارم بپائین سرنگون شد. چون بیم زد و خورد با نیروهای ارتشی میرفت و عده ما در مقابل آنان قلیل بود با زحمت زیاد خود را از مقابل نیروهای ارتشی کنار کشیده و سلاح های سنگین را در دانشکده گذارده و آن محل را ترک کردیم و از آن پس متواری شدم

دستور تیرباران کارکنان مطبوعات

سرهنگ نصرتی افزود: بما دستور داده بودند پس از استقرار در ساختمانهای مرتفع هوائی بازار و توپخانه و از جمله روزنامه های اطلاعات و کیهان، [illegible] در روز یکشنبه ۲۲ آبانماه با هریک ازکارکنان مطبوعات برخورد کردیم بی‌محابا آنان را بگلوله ببندیم. خوشبختانه با عملیات و دستورات بموقع از یک فاجعه و خونریزی بزرگ در روز ۲۲ آبان ماه جلوگیری شد و کودتا عقیم ماند

رحیمی گیج شده بود

مقامات عالیرتبه ارتش که طرح کودتا را ریخته بودند در مقابل عمل انجام شده‌ای قرار گرفتند که اقدام مجدد بهر [illegible] خصوصی را از آنان [illegible] کرد. ارتشبد قرهباغی پس [از] اطلاع از تخلیه کلانتری ها [illegible] شدند سپهبد رحیمی را مورد مواخذه قرار داد. رحیمی گیج و مبهوت نمیدانست [illegible] جز برخی از کلانتری ها بدون کوچکترین مقاومتی تسلیم مردم و سپس تخلیه شده‌اند. دیگر هیچ عمل حاد [illegible] از طرف کودتاچیان با وجود تصرف شهر از طرف مردم در شنبه شب ساخته نبود. در روز یکشنبه ۲۲ آبان [illegible] مراکزیکه باید پلیس و نیروهای انتظامی در آنها سنگرگیری نمایند، بدست چریکها افتاده بود.

راه‌پیمائی اعلام‌شده از طرف کمونیستهاست

دیشب این اطلاعیه ازطرف دفتر تبلیغات امام خمینی منتشر شد.

بسمه تعالی

دفترتبلیغات امام خمینی به‌اطلاع میرساند راهپیمائی اعلام‌شده‌برای روزپنجشنبه ۳ر۱۲ر۵۷و سایرروزها از طرف کمونیستهاست وشرکت خواهران‌وبرادران مسلمان در آن جایز نیست. امام این افراد را به‌حضور نخواهندپذیرفت وهمانگونه‌که‌فرموده‌اند اکنون دیگر باید ملت‌به‌بازسازی کشور بپردازد، و هیچگونه اعتصابی نیز نبایدانجامگیرد

دفتر تبلیغات امام خمینی

روسای اوقاف وتربیت بدنی وشیلات جنوب انتخاب شدند

امروز اعلام شد که دکتر میناچی شخصیت مشهور حقوقی و سیاسی عضو جمعیت دفاع از آزادی و حقوق بشر، از سوی نخست‌وزیر به سرپرستی اداره اوقاف منصوب شد. دکتر میناچی سالها پیش با مبارزه درکنار مهندس بازرگان در جبهه ملی فعالیت خود را آغاز کرد، و بعد از ایجاد نهضت آزادی همراه با مهندس بازرگان و آیت‌الله طالقانی، مبارزات خود علیه استبداد دنبال نمود. وی هنگام سفر مهندس بازرگان بپاریس نخست‌وزیر را همراهی کرد و پیش‌بینی میشد در دولت جدید نقش مهمی به او واگذار شود.

از جمله انتصابات دیگر یکی گزینش حسین شاه‌حسینی از چهره‌های قدیمی ورزش و مدیر مجتمع ورزشی [illegible] به سرپرستی [illegible] ورزشی کشور است [illegible] که خود از [illegible] [illegible]

بیانیه سازمان چریکهای فدائی خلق درباره

لغو راه پیمائی فردا و دعوت به میتینگ روزجمعه دردانشگاه

[illegible]

دعوت حزب جمهوریخواه برای راه پیمائی روز جمعه

حزب جمهوریخواه طی بیانیه‌ای از مردم خواست که در راهپیمائی روز جمعه چهارم اسفند ماه شرکت کنند. [illegible]

[illegible]

نیروه

tarikhema.org

بزرگ گزارش شده معلوم میشود تعدادی از کلانتریها حتی قبل از ساعت تشکیل شورای امنیت ملی از طرف پرسنل شهربانی تخلیه و بوسیله مخالفین و آشوبگران اشغال شده‌اند (بعدا روشن شد که پرسنل کلانتریها از ساعت ۲ بعد از ظهر روز ۲۱ بهمنماه ۵۷ شروع به تسلیم شدن نموده‌اند) (۵۰)

آقای بختیار اظهار نمود :" با رئیس شهربانی صحبت کرده و دستور داده است " ! ، سپس در مورد مرکز آموزش نیروی هوائی دوشان تپه سئوال کرد ، جواب دادم منتظر خبر از طرف سپهبد بدره‌ای هستم .

به سپهبد بدره‌ای تلفن زده نتیجه بررسی و اقدامات ش را سئوال کردم ، اظهار نمود :" مشغول هستیم ، دستور دادم تعدادی ارابه جنگی آماده کنند تا برای کمک به سپهبد ربیعی به مرکز آموزش هوائی دوشان تپه بفرستیم ". سئوال نمودم از گردان قزوین چه خبر ؟ جواب داد :" ارتباطش با نیروی زمینی قطع شده خبری نداریم " ! گفتم بمحض کسب خبر و حاضر شدن ارابه‌ها نتیجه را هرچه زودتر بمن اطلاع بدهید .

مشغول بررسی گزارشات مرکز فرماندهی ستاد بزرگ و جواب دادن به تلفنها بخصوص تلفن سپهبد ربیعی بودم که مرتبا نتیجه اعزام عده بمرکز آموزش دوشان تپه را سئوال میکرد . گزارش مرکز فرماندهی ستاد حاکی بود که بر خلاف شبهای گذشته ، مردم در خیابانها مشغول تظاهرات و آشوب هستند ، و بخانه‌ها بیشان نمیروند ، ضمنا مامورین و سربازان فرمانداری نظامی که در

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

کلانتریها و یا در محلهائی نزدیک آنها بودند ، به تاءسی از پاسبانان ، محل ماموریت خود را ترک کرده‌اند و در خیابانها در حرکت میباشند و شهر شلوغ است .

ساعت در حدود ده شب بود که متوجه صدای ارابه‌های جنگی از خیابان جنوبی ستاد بزرگ ارتشتاران شدم ، وقتی از پنجره دفترم نگاه کردم ، دیدم تعدادی تانک بطرف سربازخانه قصر در حرکت هستند ، خیلی نگران شده ، بلافاصله خواستم که فرماندار نظامی صحبت کند . چگونگی حرکت ارابه‌های جنگی و سربازان فرمانداری نظامی را سئوال کردم ، سپهبد رحیمی اظهار داشت که : من اطلاعی ندارم ولی شاید مشغول تعویض هستند " ! سئوال کردم یعنی چه ؟ جواب داد :" معمولا قسمتی از یگانهای مامور به فرمانداری نظامی شبها تعویض میشوند ، حتما ارابه‌هائیکه تیمسار دیده‌اید برای تعویض میرفتند ". گفتم اگر هم در شبهای عادی چنین برنامه‌ای بوده با توجه بوضعیت غیر عادی شهر و تخلیه کلانتریها صحیح نبوده که امشب این تعویض انجام میشد. اظهار کرد :" این وظیفه فرماندهان مناطق فرمانداری نظامی است آنها باید دقت میکردند " ! گفتم بهر حال دستور بدهید هرچه زودتر یگانها به محلهای مربوطه خود بروند . گفت الساعه چگونگی را تحقیق و دستور میدهم .

ولی طرز حرف زدن سپهبد رحیمی عادی نبود از نحوه صحبت کردن و جوابهایش ، احساس کردم رئیس شهربانی و فرماندار نظامی تهران که عهده‌دار امنیت پایتخت است ، در اثر تخلیه کلانتریها

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

و اغتشاش شهر با وجود تعیین ساعت ۴/۳۰ بعد از ظهر برای ممنوعیت عبور و مرور و ایجاد بی نظمی در یگانهای مامور به فرمانداری نظامی خیلی ناراحت میباشد . البته حق داشت ناراحت باشد ، چون همانطور که قبلا گفته شد تعویض سپهبد جعفری بوسیله آقای بختیار در آنموقعیت بحرانی کشور صحیح نبود. بهر حال سپهبد رحیمی از ۲ بهمنماه و بیش از ۱۹ روز نبود که ریاست شهربانی کشور را بعهده داشت . و از نظر فرمانداری نظامی هم وارث اوضاع نابسامانی بود که ارتشبد اویسی از خود باقی گذارده بود .

به سپهبد بدره‌ای تلفن زده اظهار کردم : تیمسار ، میدانید که تمام مسئولیتهای امنیتی شهر اعم از کارهای شهربانی و یا امور فرمانداری نظامی بعهده سپهبد رحیمی است با این وضعیت آشوب شهر احتیاج فوق العاده به کمک و پشتیبانی نیروی زمینی دارد ، همانطور که در پایان شورا دستور دادم لازمست هر کمکی که احتیاج دارد از لحاظ عده ، وسائل ارتباطی ، خودرو یا سایر نیازمندیها هیچ مضایقه‌ای نکنید و حداکثر تقویت و پشتیبانی را از ایشان بعمل بیآورید . اظهار داشت :" تمام معاونین نیروی زمینی اینجا هستند ، جمع شده‌ایم مشغول بررسی همین کارها هستیم ، تیمسار مطمئن باشید آنچه که در امکانات نیروی زمینی است پشتیبانی و کمک خواهیم کرد "، و اضافه نمود : " سرلشگر ریاحی فرمانده لشگر گارد مشغول آماده کردن ارابه‌های جنگی است برای کمک بنیروی هوائی ".

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

در اینموقع ارتشبد طوفانیان تلفن کرد و اظهار داشت : " اطلاع میدهند ، جمعیت زیادی که از اواسط شب در اطراف مسلسل سازی جمع شده و تظاهرات میکردند شروع به تیراندازی به مسلسل سازی نموده‌اند ، عناصر نگهبانی آنجا عده کمی هستند اگر چه مشغول مقاومت میباشند ، ولی چون عده مهاجمین زیاد است و مسلح هم هستند در صورت تجاوز ، نگهبانان نخواهند توانست مدت زیادی از آنها جلوگیری نمایند . لازمست مامورین نگهبانی مسلسل سازی تقویت شوند ". سئوال نمودم : به فرمانداری نظامی مراجعه کرده‌اید ؟ جواب داد :" بلی به سپهبد رحیمی تلفن کردم ، ولی اظهار داشت فرمانداری نظامی عده اضافی ندارد ". به ارتشبد طوفانیان گفتم ، من به سپهبد پدره ای تلفن میکنم ، ولی تیمسار خودتان هم موضوع را پیگیری کنید . بهر حال دستور بدهید عناصر نگهبانی با تمام قدرت مقاومت کنند تا عده کمکی برسد .

در اینموقع من بیاد تظاهرات و راهپیمائی کارکنان وکارگران مسلسل سازی و صنایع نظامی که چند روز پیش از میدان ژاله بطرف دانشگاه ترتیب داده بودند (۳۸) ، افتادم و نتیجه گرفتم که حتما پرسنل اداره تسلیحات ارتش هم مانند همافران نیروی هوائی ، با مخالفین مهاجم به مسلسل سازی ارتباط دارند .

به نخست وزیر تلفن زده اظهار داشتم : ارتشبد طوفانیان چند دقیقه پیش اطلاع داد ، مخالفین که در اطراف مسلسل سازی جمع شده و مشغول تظاهرات بودند ، شروع به تیراندازی به

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

مسلسل سازی نموده‌اند و اضافه کردم سپهبد بدره‌ای چند دقیقه پیش اظهار نمود : که دستور داده است تعدادی تانک آماده‌کنند ، تا بسرپرستی سرلشگر ریاحی فرمانده لشگر گارد برای کمک به نیروی هوائی بمرکز آموزش دوشان تپه حرکت‌کنند و با استفاده از تانکها موفق شوند جمعیت را متفرق نمایند . در مورد مسلسل سازی هم گفتم که الساعه به فرمانده نیروی زمینی دستور خواهم داد که عده‌ای فراهم و بآنجا بفرستند تا نگهبانان مسلسل سازی را تقویت نمایند .

به سپهبد بدره‌ای تلفن زده ، جریان مسلسل سازی را گفتم ، جواب داد :" ارتشبد طوفانیان هم تلفن کردند ولی نیروی زمینی عده‌ای در اختیار ندارد ، من دستور دادم لشگر گارد ارابه‌ها را از باقیمانده یگانهای لشگر جمع آوری و آماده کند". سئوال کردم گردانیکه از لشگر قزوین خواسته بودید چطور شد ؟ جواب داد :" بطوریکه اطلاع میدهند مخالفین در حدود کاروانسرا سنگی راه را بسته و جلوشان را گرفته‌اند " !

بعدا روزنامه کیهان چنین نوشت " کرج ـ دو گروهان نیروهای مسلح که از قزوین برای پشتیبانی از گارد جاویدان عازم تهران بودند ، دیروز بعد از ظهر توسط مردم کرج در ابتدای اتوبان شاهدشت محاصره و خلع سلاح شدند . نظامیان پس از اعلام همبستگی با مردم آزاد شدند . مردم ۶۰ دستگاه ریو ، جیپ ، آمبولانس و مقدار زیادی اسلحه و مهمات به غنیمت گرفتند" (۲۱)

سئوال نمودم چطور نیروی زمینی نتوانست با گردان قزوین

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

ارتباط بر قرار نماید ؟ جواب داد نه خیر . گفتم یعنی چه؟ اظهار کرد :" تیمسار نمیدانید وضع یگانهای نیروی زمینی چقدر خرابست " ! گفتم منکه بعد از شورا دستور دادم ، اگر لازم شد از افراد گارد جاویدان استفاده کنید ، چرا از یگانهای گارد جاویدان کمک نمیگیرید ؟ جواب داد :" سرلشگر نشاط فرمانده گارد جاویدان موافقت ندارد و اظهار میکند که گارد جاویدان ماموریت مخصوص دارد " ! گفتم تیمسار ، سرپرستی گارد شاهنشاهی را هم شما بعهده دارید خودتان دستور بدهید ، مهمتر از این ماموریت چیست که مسلسل سازی بدست مخالفین نیافتد ؟ جواب داد :" سرلشگر نشاط موافقت نمیکند من چکار کنم " ! اضافه کرد تیمسار، واقعا نمیدانم چه بکنم ، جواب کی را بدهم !

متوجه شدم که سپهبد بدره‌ای در اثر اخبار ناگوار ومراجعات زیاد و مخالفت سرلشگر نشاط ناراحت شده است . گفتم بسیار خوب من خودم با سرلشگر نشاط صحبت میکنم ، ولی شما هم دستور بدهید بهر ترتیب است تعدادی سرباز یا درجه‌دار جمع آوری و به مسلسل سازی بفرستند . سپس سئوال کردم پس چرا ارابه‌های جنگی که گفتید برای کمک به نیروی هوائی به دوشان تپه بفرستند حرکت نمیکنند ؟ جواب داد :" ارابه‌ها حاضرند ولی مهمات ندارند ، منتظر هستند که از زاغه‌ها مهمات برسد " ! گفتم مگر یگانها آماده درجه ۳ نیستند چگونه مهمات ندارند ؟ جواب داد :" بعد از جریان روز ۱۷ شهریورماه ۱۳۵۷ دستور داده‌بودند

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

که ارابه‌های جنگی نباید مهمات داشته باشند " ! و اضافه‌کـــرد :

" تانکها آماده هستند بمحض رسیدن مهمات بلافاصله حرکت خواهند نمود ".

در اینمورد بعدا سرهنگ دکتر مهرداد داودی چنین نوشـــت :

" ... آنان بعلت وحشت از انقلابیون ارتشی بعد از ۱۷ شهریـــور دستور پیاده کردن جنگ افزارهای سنگین و گلوله و تجهیـــزات تانکها را صادر کردند . چون مطابق محاسبه خودشان که البتـــه منطقی هم بود اگریک تانک از صدها تانک به ملت میپیوست و بـــه کاخ سلطنتی و یا قرارگاه مرکزی ستاد ارتش حمله میکرد ، سقـوط رژیم حتمی بود . بنابراین نمیبایست ریسک میکردند ". (۵۱)

مجددا سپهبد ربیعی تلفن زده اظهار نمود : که هنوز از طرف نیروی زمینی خبری نشده و کمکی به نیروی هوائی نرسیده اســت . جواب دادم عده‌ای را آماده کرده‌اند بزودی حرکت خواهندکرد.

بدفتر گفتم سرلشگر نشاط را بگیرند تا با من صحبت کند ، بـــه سرلشگر نشاط وضع نیروی زمینی و جریان مسلسل سازی را گفتـــــه اضافه کردم که دستور بدهید ۳۰۰ نفر سرباز در اختیار سپهبـــد بدره‌ای بگذارند . جواب داد :" تیمسار خوب میدانید که گـارد جاویدان ماموریت مخصوصی دارد " ! گفتم تیمسار نشاط حـــالا وضعیت بحرانی است . اظهار نمود :" به سپهبد بدره‌ای گفتم کـه برخلاف اوامر اعلیحضرت نمیتوانم کاری انجام بدهم " !

در صورتیکه بعدا معلوم شد علت عدم اجرای دستورات ، اوامر اعلیحضرت نبوده ، بلکه " اعلام همبستگی به کمیته امـــام "!

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

بوده که در همان روز ۲۱ بهمن انجام داده بود ! چه بطوریکه مشخص شد غروب روز ۲۲ بهمنماه سرلشگرنشاط فرمانده گاردجاویدان مانند سرلشگر بیگلری معاون فرمانده گارد شاهنشاهی ، با تعداد دیگری از امراء در فرستادن پیام رادیو و تلویزیونی شرکت و مطالبی بشرح زیر اظهار نمود که در روزنامه اطلاعات روز ۲۳ - بهمنماه ۵۷ درج گردید :

" نخستین پیام از سوی تیمسار نشاط است . نشاط میگوید : رفقا علیه ما خبر دروغ منتشر کرده‌اند . خواهش میکنم ، هیئت منصفه‌ای بیاید ، وضع ما را ببینند . ما روزی نامان گارد شاهنشاهی بود فردا نام دیگری که ملت بما بدهد قبول میکنیم . ما اسلحه بر نمیداریم . ما باعث وحشت ملت نمیشویم . بخدا ۴۸ ساعت پیش این پیشنهادمن بود که به ملت به پیوندیم . بکلام اله ما کسی را فرستادیم پیش تیمسار قره‌باغی و مهندس بازرگان و گفتیم باید وحدت ارتش حفظ شود . بایدارتش از مسائل سیاسی دور باشد . با کمال تاسف اعلامیه دروغ علیه ما میدهند . بیائید آمار بگیرید . همه افراد در لویزان هستند ، درآرامگاه همه تسلیم شده‌اند در نخست وزیری تسلیم شده‌اند . ما حتی در سلطنت‌آباد و سایر جاها گفتیم به مردم تیراندازی نکنند" .

(۵۴) و پس از دستگیری نیز ، بعدا در دفاعیات خود چنین گفت :

" من کسی هستم که یکروز قبل از آنکه ارتش اعلام همبستگی کند ، اعلام همبستگی کردم و خودم را بکمیته امام معرفی کردم ..." !

(۴۰) (بطوریکه میدانیم ارتش اعلام همبستگی نکرده بلکه اعلان

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

بیطرفی نموده است .)

بعد از چند دقیقه آقای بختیار تلفن زده اظهار نمود :" من که نمیتوانم با سپهبد بدره‌ای تماس بگیرم ، میگویند در محوطه و درگیر است ! نیروی زمینی چکار کرد ؟" اظهار نمودم سپهبد بدره‌ای ، چند دقیقه پیش با من صحبت کرد و اظهار داشت تعدادی تانک آماده نموده‌اند و در جریان اعزام بمرکز آموزش هوائی دوشان تپه میباشند .

به سپهبد بدره‌ای تلفن زده اظهارات نخست وزیر را گفته و چگونگی را سئوال کردم ، با ناراحتی جواب داد :" تیمسار ، تمام این گرفتاریها را آقای بختیار برای ما ایجاد کرده است ، دیگر چه میخواهد ؟" و اضافه نمود هنوز مهمات نرسیده بمحض رسیدن ستون حرکت خواهد کرد .

بعد از گذاشتن گوشی تلفن بفکر وضع اسفناک نیروی زمینی بودم که سپهبد بدره‌ای کمتر از یکماه بود وارث آن شده بود و از روز انتصاب ، مرتبا شکایت میکرد . والا چگونه ممکنست یگان زرهی در حال آماده باش مهمات نداشته باشد . و یا چطور مخالفین میتوانند جلوگردان رزمی را گرفته و مانع شوند که بتهران برسد !

در اینحال بنظرم رسید که راه حل عملی و سریع اینست که تعدادی از درجه‌داران زبده هوا پیمائی نیروی زمینی (هوانیروز) را با هلی کوپتر در محوطه مسلسل سازی پیاده کنیم ، که نگهبانان آنجا را تا رسیدن کمک از نیروی زمینی تقویت نمایند .

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

چون از نحوه اظهارات سپهبد بدره‌ای در تلفن متوجه شدم که‌خیلی ناراحت‌است ، فکر کردم در اینمورد شخصا اقدام کنم و دستور دادم سرلشگر خسرودادبا من صحبت‌کنند ، جواب دادند " نیست"! گفتم معاونش صحبت‌کنند ، اظهار کردند " نیست " ! بالاخره سرتیپ اتابکی یکی از امراء یگان هوانیروز را در سربازخانه باغشاه پیدا کردند . پس از تشریح وضعیت مسلسل سازی ، دستور دادم که چون کمک از طریق زمین با سرعت مقدور نیست ، لازمست فوری تعدادی از درجه‌داران زبده را با هلی کوپتر در داخل مسلسل سازی پیاده کنید که در مقابل مهاجمین به مسلسل سازی به نگهبانان کمک‌کرده و از تجاوز آنها جلوگیری نمایند ، تا اینکه کمک از راه زمین برسد ، گفت اطاعت میشود .

در انتظار خبر حرکت عده‌ها از طرف نیروی زمینی برای مرکز آموزش دوشان تپه ، و هوانیروز برای مسلسل سازی بودم . ساعت در حدود ۳ صبح روز ۲۲ بهمنماه بود که سرهنگ ایرج ابدی فرمانده قرارگاه ستاد بزرگ ارتشتاران آمد بدفترم و اظهار نمود :" در سربازخانه قصر بی انضباطی و بی نظمی عجیبی است " ! سئوال کردم چرا ؟ جواب داد :" یگانهای لشگر گارد که از ماموریت فرمانداری نظامی بسربازخانه مراجعت میکنند !، سربازان پس از رسیدن به آسایشگاه اسلحه خود را روی تختخوابها انداخته از دیوارهای سربازخانه پریده و فرار مینمایند ! این عمل سربازران لشگر گارد در نگهبانان ، گشتیها و سربازان قرارگاه ستاد که از پشت نردههای آهنی بین ستاد و سربازخانه

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

قصر ، وضع بی انضباطیهای آنها را میبینند تاثیر و ایجـــاد نا راحتی کرده است و احتمال دارد اعمال آنها بسربازان قرارگاه هم سرایت کند ". سئوال کردم جریان را به سپهبد فیروزمنـــد گزارش دادید ؟ جواب داد :" بلی بایشان اطلاع دادم ". (سپهبد فیروزمند معاون ستاد بزرگ ارتشتاران و برابر طرح استحفاظـی مسئول حفاظت منطقه قصر شامل : قرارگاه ستاد بزرگ ، سربازخانه قصر ، اداره دادرسی و اداره جغرافیائی ارتش بود) دستـــور دادم به سپهبد فیروزمند ابلاغ کنید که بسربازخانه قصر رفته چگونگی امر را رسیدگی و جلوگیری نماید . به افسران قرارگاه هـــم دستور بدهید که در نزد افرادشان باشند ، خود شما هم درمحوطه قرارگاه باشید ، و به نگهبانان سرکشی کنید تا چنین اتفاقـی پیش نیاید ، منهم بفرمانده نیروی زمینی دستور میدهم کـــه بفرمانده سربازخانه قصر دستورات لازم را بدهد تا سریعـــا جلوگیری نمایند .

سپهبد بدره‌ای را خواستم ، اظهار کرد :" میخواستم تلفـــن کنم ، چند دقیقه است که اطلاع دادند سی دستگاه تانک بسرپرستی سرلشگر ریاحی فرمانده لشگر گارد برای کمک بمرکز آموزش هوائی دوشان تپه حرکت کرده‌اند . در مورد مسلسل سازی هم دستوردادم که تعدادی سرباز از باقیمانده یگانها جمع آوری کنندتـــا بفرستیم بآنجا ". جریان سربازخانه قصر را گفته سئوال کـردم چرا سربازان از فرمانداری نظامی مراجعت میکنند ؟ ، اظهـــار کرد :" اطلاعی ندارم ، الساعه چگونگی را تحقیق ، وبفرمانـــده

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

سربازخانه قصر دستور میدهم ".

جریان حرکت تانکها از طریق مرکز فرماندهی ستاد بسپهبد ربیعی اطلاع داده شد . به نخست وزیر نیز تلفن کرده اظهار نمودم که سپهبد بدره‌ای گزارش داد ، یگان ارابه جنگی به فرماندهی سرلشگر ریاحی برای کمک بسپهبد ربیعی بدوشان تپه اعزام گردید .

سپس به باغشاه تلفن زده از سرتیب اتابکی سئوال کردم هلی کوپتر وعده آماده شد یا نه ؟ جواب داد :" معذرت میخواهم تیمسار ، وضع یگان هرج و مرج است ، بهر کس دستور میدهم اطاعت نمیکنند وکسی حاضر نیست که ماموریت را قبول کند . سرلشگر خسروداد را هم نتوانستم پیداکنم ، هرکجا مراجعه میکنم میگویند نیست ! گفتم جریان را بفرمانده نیروی زمینی گزارش کنید .

گزارش مرکز فرماندهی ستاد حاکی بود که پرسنل شهربانی تا آنساعت چندین کلانتری دیگر را نیز تخلیه کرده‌اند ، که تعدادی توسط مردم اشغال و تعدادی دیگر به آتش‌کشیده شده است .نیروی هوائی نیز گزارش داده بود که ستون اعزامی برای کمک بمرکز آموزش هوائی دوشان تپه هنوز بمحل نرسیده است .

برای بارچندم سپهبد بدره‌ای را خواستم ، با ناراحتی و نگرانی اظهار نمود :"تیمسار بطوریکه گزارش رسیده ، مردم در بین راه در حدود تهران پارس ، جلو ستون اعزامی را گرفته و ارابه‌های جنگی را آتش زده‌اند ، سرلشگر ریاحی هم تیر خورده

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

است ، در انتظار گزارش کاملتر هستیم ". وقتی راجع به اعزام عده کمکی به مسلسل سازی سئوال نمودم ناراحت شده اظهار کرد: " اینجا معاونین میگویند که فایده ندارد این عده‌ایکه ما بفرستیم با سی و چهل هزار نفر که آنجا جمع شده‌اند چه میتوانند بکنند ؟" وقتی گفتم نمیشود هم گذاشت مسلسل سازی بدست مردم بیافتد ، گفت :" بخدا تیمسار نمیدانم چه کار بکنم و بحرف چه کسی گوش کنم " !!

به نخست وزیر تلفن زده اظهار نمودم :" برابر گزارش سپهبد بدره‌ای ، مخالفین در حدود تهران پارس جلو ستون زرهی اعزامی را گرفته ، ضمن تیراندازی تعدادی از ارابه‌های جنگی را آتش زده‌اند ، سرلشگر ریاحی فرمانده ستون اعزامی هم تیر خورده است . و اضافه کردم از گزارشات رسیده معلوم میشود ، پس از آنکه مامورین شهربانی کلانتریها را تخلیه و عده‌ای از آنها به سربازخانه‌ها پناه میبرند ، یگانهای نیروی زمینی مامور به فرمانداری نظامی که تعدادی از آنها در کلانتریها و عده دیگر در نقاط مختلف شهر مستقر بودند ، به تاءسی از پرسنل شهربانی با بی نظمی بسربازخانه‌ها مراجعت نموده‌اند . در نتیجه درداخل یگانهای نیروی زمینی هرج و مرج ایجاد گردیده ، بطوریکه دستورات سپهبد بدره‌ای در یگانها بموقع اجرا گذاشته نمیشود ، سپهبد رحیمی هم اطلاع صحیحی از وضع کلانتریها و همچنین یکانهای مامور بفرمانداری نظامی ندارد " !

بعد از گزارش خبر تیرخوردن سرلشکر ریاحی هرزمان که از ...

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

خواجه نوری رئیس اداره سوم و همچنین از مرکز فرماندهی ستاد سئوال میکردم از نیروی زمینی چه خبر دارید ؟ جواب میدادند : " گزارشی از نیرو نرسیده "، وقتی میگفتم سئوال کنید، جواب میدادند :" تلفنهای ستاد نیروی زمینی مدتیست جواب نمیدهند"!

ساعت در حدود ۶ صبح (۲۲ بهمنماه ۵۷) بود که سپهبد ربیعی تلفن کرده اظهار داشت : نخست وزیر تلفن میزندومیگوید : " مرکز آموزش هوائی دوشان تپه و مسلسل سازی اداره تسلیحات را بمباران کنید " و اضافه کرد :" من در جواب گفتم با این وضعیت پرسنل نیروی هوائی بخصوص هما فران که بعنوان اعتراض بر علیه افراد گارد تماما مسلح شده و در پشت بامهای مرکزآموزش هوائی و ساختمان پست فرماندهی موضع گرفته اند، نیروی هوائی قادر به هیچگونه عملی نیست". سئوال کردم آقای بختیار چه جواب داد ؟ اظهار داشت :" خود آقای بختیار میدانست که بمباران شهر در این وضعیت بهیچوجه مقدور نمیباشد ".

گزارشهای رسیده حاکی بودند که بیشتر کلانتریها توسط اغتشاش کنندگان اشغال شده اند . روزنامه اطلاعات روز ۲۲ بهمن ۵۷ چنین نوشت :

" از ساعت یک بعد از ظهر روز گذشته (۲۱ بهمنماه ۵۷) گروهی از مردان مسلح که در بین آنها گروهی از نیروی هوائی دیده میشدند، بتدریج کلانتری تهران نو را محاصره کردند ... ساعت نزدیک ۲ بعد از ظهر بود که ۱۱ نفر از محافظان کلانتری با بلند کردن سلاح خود تسلیم شدند ... گروههای مردم همچنین به کلانتری

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

نواحی ۲۰ ـ ۲۳ ـ ۴ ـ ۹ ـ ۱۴ ـ ۱۷ ـ ۶ ـ ۱۰ واقع درمجیدیه ـ سلیمانیه ـ بهارستان ـ میدان مجسمه ـ میدان خراسان ـ نازی آباد ـ خیابان گرگان و ایرانمهر حمله کرده ... آنها را وادار به تسلیم نمودند . پس از تسلیم شدن کلانتریهای این نواحی مردم تمام وسائل داخل آنها را بیرون ریخته و اسلحه و مهمات موجود را بین افراد تقسیم کردند ... در نواحی ۱۳ ـ ۱۸ ـ ۱۹ مامورین مجبور به تخلیه شده و یا با برداشتن وسائل خود کلانتریها را تخلیه کردند ". (۵۰)

ارتشبد طوفانیان تلفن زده اظهار نمود :" برابر اطلاع در حدود ساعت ۸ صبح (۲۲ بهمنماه) مهاجمین وارد مسلسل سازی گردیدند ".

در اینجا باید یادآوری شود، بطوریکه خوانندگان ملاحظه میکنند با وجود اینکه آقای بختیار شب یکشنبه ۲۲ بهمنماه تا صبح بیدار و با فرماندهان نیرو و همچنین با من در ستاد در تماس تلفنی دائم بود، بعد از چهار سال بدروغ میگوید:" شنبه به پایان رسید ... در طول شب هم هیچ تلفنی از طرف ستاد مشترک مرا از خواب بیدار نکرد ..." (۵۶)

بهر حال با وجود تماسهای دائم در تمام طول شب با سپهبد بدرهای و سپهبد رحیمی ، بغیر از اعزام ستون ارابه جنگی که آنهم بآنصورت از بین رفت ، برای نیروی زمینی و فرمانداری نظامی مقدور نشد افراد کمکی بجائی بفرستند ، و همچنین نتوانستند نه از راه زمین و نه از راه هوا کمکی به محافظین

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

مسلسل سازی بنمایند .

بدینترتیب نیروهای مسلح شاهنشاهی ، در اثر اقدامات سازشکارانه آقای بختیار با مخالفین و همکاران سابقش دروضعیت عجیبی قرار گرفته بودند :

سپهبد رحیمی فرماندار نظامی تهران و رئیس شهربانی کشوربعللی که گفته شد ، چون پرسنل شهربانی ، کلانتریها را تخلیه وماموربن فرمانداری نظامی نیز ، به تبعیت از آنها در شهر متفرق شده و یا به سربازخانه‌ها مراجعت نموده بودند ، اظهار مینمود که فرماندهان مناطق فرمانداری نظامی نیز در مراکز فرماندهی خود حضور ندارند و امور فرماندهی وی بکلی مختل گردیده است !

سپهبد بدره‌ای فرمانده نیروی زمینی بعلت مراجعت افراد ماموربه فرمانداری نظامی با بی نظمی بسربازخانه‌ها و ایجاد هرج و مرج در یگانهای نیروی زمینی !

و سپهبد ربیعی فرمانده نیروی هوائی بعلت اغتشاش مسلحانه پرسنل نیروی هوائی اظهار میکردند اقدامی برایشان مقدور نیست .

سرلشگر نشاط فرمانده گارد جاویدان از اجرای دستور فرمانده‌اش سپهبد بدره‌ای و من خودداری !

و سرلشگر خسروداد فرمانده یگان هوانیروز که میتوانست در این قبیل مواقع سریعا کمک نماید نه تنها در مرکز فرماندهی هوانیروز حضور نداشت ، بلکه ستادش هم قادر بتماس با او نبود!

و بنا بگفته سرتیپ اتابکی پرسنل هوانیروز نیز مانند افراد نیروی هوائی از دستورات اطاعت نمیکردند !

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

در این فکرها بودم که تلفن زنگ زد، تلفنچی گفت سپهبد جعفر صانعی معاون لجستیکی فرمانده نیروی زمینی میخواهند صحبت کنند. سپهبد صانعی اظهار داشت :" از لحاظ وظیفه لازم دیدم، به تیمسار تلفن کرده بطور خیلی خلاصه یادآوری کنم ،که تیمسار روی نیروی زمینی حساب نکنید ! " گفتم یعنی چه ؟ منظورتان چیست ؟ اظهار نمود :" ما از دیشب در دفتر فرمانده نیروی زمینی مشغول بحث و بررسی بودیم با توجه به اوضاع و احوال یگانهای نیروی زمینی و نتیجه بررسیها ، این را وظیفه وجدانی و نظامی خود دانستم باطلاع تیمسار برسانم که روی نیروی زمینی حساب نکنید ! " ، گفتم جای نهایت تاسف است ! اظهار کرد :" بلی صحیح است " !

بعد از گذاشتن گوشی تلفن ، سپهبد حاتم جانشین و سپهبد فیروزمند معاون ستاد بزرگ ارتشتاران را بدفترم خواسته ، اظهار نمودم : تیمساران که در جریان وضعیت عمومی نیروها هستید، میخواستم مرکز فرماندهی و اداره سوم در یک شور ستادی وضعیت خصومی هر یک از نیروها بخصوص وضع نیروی زمینی و هوائی و فرمانداری نظامی و شهربانی را تشریح نماید. سپهبد حاتم اظهار کرد :" اداره سوم ستاد بعلت نداشتن آخرین اطلاعات لازم فکر نمیکنم بتواند وضعیت واقعی نیروها را روشن نماید". پس از بحث و بررسی باین نتیجه رسیدیم که بعلت نرسیدن گزارشات کامل بمرکز فرماندهی ستاد بزرگ و در نتیجه نداشتن اطلاعات کافی از وضعیت خصوصی نیروهای مسلح شاهنشاهی ، ستاد بزرگ

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

در جریان آخرین وضعیت حقیقی آنها نمیباشد و برای اینکه ستاد، در جریان واقعی نیروها و سایر سازمانهای نظامی قرار بگیرد لازمست فرماندهان و معاونینشان و روساء سازمانهای ارتشی و ادارات را برای تشکیل یک شورای ستادی، بستاد بزرگ ارتشتاران دعوت کنیم.

بسرلشگر جناب رئیس دفتر ستاد بزرگ ماموریت دادم که فرماندهان و معاونین نیروها و روسای سازمانهای ارتش و ادارات ستاد بزرگ ارتشتاران را تلفنی و فوری دعوت نماید که هرچه زودتر به ستاد بزرگ بیایند.

آقای بختیار تلفن زده اظهار نمود :" میخواستم که تیمسار ساعت ۹/۳۰ بیائید به نخست وزیری ضمنا به سپهبد رحیمی هم گفته‌ام بیاید تا ببینم چه کار باید بکنیم ". گفتم ما که دیشب تا صبح با هم در تماس تلفنی بودیم، بطوریکه دیشب در شورای امنیت ملی گفته شد بعلت تغییر ساعت ممنوعیت عبورو مرور به ساعت ۴/۳۰ بعد از ظهر و تاخیر در اتخاذ تصمیم اجرای مقررات حکومت نظامی، فرمانداری نظامی و همچنین فرماندهان موفق نشدند دستورات را بموقع اجرا بگذارند، و در نتیجه در داخل یگانها بی نظمی و نافرمانی ایجاد گردیده‌است.

من فرماندهان و روسا را خواسته‌ام که بستاد بیایند. تامل کنید ما آخرین وضعیت خصوصی و اشکالات نیروها را در شورای فرماندهان بررسی کنیم، پس از روشن شدن به نخست وزیری خواهم آمد. اظهار کرد :" بسیار خوب ".

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

بتدریج که فرماندهان نیروها بستاد میرسیدند ، برحسب معمول میآمدند بدفتر من ، ابتدا سپهبد مقدم آمد ، سئوال کردم طرحی که نخست وزیر دیشب در شورای امنیت ملی دستور داد اجرا شد؟ گفت :" نه خیر ". اظهار نمودم چطور ؟ جواب داد :" برای اجرای طرح خیلی دیر شده بود ، مگر در آن آشوب دیشب شهر و وضع تخلیه کلانتریها مقدور بود که بشود کسی را دستگیر کرد . بهیچ وجه عملی نبود ، دیشب جریان را به نخست وزیر گفتم". سپس اضافه کرد :" بطوریکه تیمسار اطلاع دارید ساواک در واقع منحل شده است ، ضمنا من دیشب بعد از پایان شورا هرچه تلاش کردم نتوانستم هیچکدام از مامورین ساواک را پیداکنم . گارد هم مامورینی را که قرار بود در اختیار ساواک بگذارد دیشب نداد . البته چون لزومی نداشت من باطلاع تیمسار نرساندم ". گفتم آقای بختیار دیشب در اینمورد چیزی بمن نگفت ! اظهار کرد :" نخست وزیر خودش میدانست که اجرای طرح عملی نبود ".و اضافه نمود :" بطوریکه اطلاع پیدا کردم آقای بختیار همکاران سابق خود را قبلا در جریان امر قرار داده بود " ! ! !

سپهبد ربیعی آمد بدفترم . وضعیت نیروی هوائی را سئوال کردم . اظهار نمود :" وضع نیروی هوائی بسیار خطرناک است ، برای ما که کمک نرسید . در اطراف مرکز آموزش هوائی جمعیت خیلی زیادی جمع شده‌اند ، تیراندازی هم بشدت ادامه دارد ...".

در اینموقع تلفن زنگ زد ، آقای مهندس جفرودی بود که اظهار داشت :" آقای نخست وزیر الان تلفن کردند و قرار شد آن جلسه‌ای

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

که قرار بود با حضور ایشان و آقای مهندس بازرگان و تیمسار تشکیل شود، امروز ساعت ۴ بعد از ظهر در منزل من تشکیل گردد، لذا خواستم به اطلاع تیمسار برسانم که آقایان ساعت ۴ بعدازظهر منتظر تیمسار خواهند بود ". گفتم نخست‌وزیر در اینمورد با من صحبتی نکرده است. اظهار کرد :" خود آقای دکتر بختیار هم به تیمسار تلفن خواهند کرد "، ضمنا اضافه نمود :" من آدرس را میدهم بدفتر "، گفتم خیلی خوب.

سپهبد ربیعی که در دفتر من نشسته بود در اینمورد چنین میگوید :" روز یکشنبه ۲۲ صبح من بخاطر دارم تلفنی داشتند صحبت میکردند و قرار ملاقات میگذاشتند با آقای بازرگان وتاکید میکردند که بختیار هم باید حضور داشته باشد و یکشنبه بعد از ظهر برای تشکیل جلسه آنها هم آهنگ و تائید شد، اما من نمیدانم آنطرف تلفن چه کسی بود که قره‌باغی برنامه را با او هم آهنگ میکرد " (۳۱).

چیزی نگذشته بود نخست‌وزیر تلفن زده جلسه ساعت ۴ بعدازظهر منزل آقای جفرودی را تائید نمود. آقای امیر انتظام نیز در اینمورد چنین مینویسد :" یکشنبه ۲۲ بهمن بختیار بدفتر مهندس بازرگان بمن تلفن کرد و گفت امروز ساعت ۴ بعد از ظهر یعنی (یکشنبه ۲۲ بهمن ساعت ۴ بعد از ظهر) " همان جلسه " تشکیل شود و او خواهد آمد و استعفاء خواهد داد ". (۲۷)

سپس آقای بختیار اضافه کرد :" سپهبد رحیمی فرماندار نظامی را خواستم، میگویند در ستاد است آیا آنجاست ؟" جواب

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

دادم در دفتر من نیست ولی بطوریکه گفتم ، فرماندهان را خواسته‌ام حتما در راه است ، اظهار کرد :" اجازه بدهید بیاید نخست وزیری " ! گفتم بلافاصله بعد از آنکه سپهبد رحیمی وضعیت فرمانداری نظامی و شهربانی را در شورا تشریح کرد میفرستم به نخست وزیری . سئوال نمود :" حتما لازمست در شورا شرکت کند ؟"، اظهار کردم بلی بر حسب معمول باید وضع یگانهای مامور به فرمانداری نظامی را تشریح نماید . آقای بختیار اظهار نمود :" میخواستم که سپهبد رحیمی فوری بیآید اینجا " ! گفتم بسیار خوب بمحض رسیدن بستاد خواهم گفت که به نخست وزیری بیاید .

بعد از گذاشتن گوشی تلفن سپهبد رحیمی وارد دفتر شده اظهار نمود :" تیمسار ، آقای نخست وزیر تلفن زده مرا خواسته‌اند ، اجازه بدهید من بروم به نخست وزیری "، گفتم آقای بختیار بود صحبت میکرد ، و اضافه نمودم فکر میکنم بهتر است در شورای فرماندهان ، اول تیمسار وضعیت فرمانداری نظامی و شهربانی را تشریح کنید ، و بلافاصله بروید نزد نخست وزیر . اظهار نمود :" گویا نخست وزیر خیلی عجله دارد ، تیمسار ، درجریان وقایع هستید که وضع شهربانی و فرمانداری نظامی بکلی مختل گردیده " ! گفتم بسیار خوب ، پس تیمسار فوری بروید به نخست وزیری و اضافه کردم بجای شما من وضعیت شهربانی کشوروفرمانداری نظامی را در شورا تشریح میکنم .

گزارش مرکز فرماندهی ستاد حاکی بود که برابر اطلاع حاصله

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

مرکز پلیس تهران در میدان توپخانه بتصرف مردم در آمده و به آتش کشیده شده است . ضمنا ذکر شده بود که مخالفین وآشوبگران از صبح امروز در اطراف موسسات نظامی و سربازخانه‌ها جمع شده و شعارهائی میدهند و در اطراف سربازخانه عشرت آباد که گارد شهربانی و یگانهائی از لشگر گارد در آنجا مقیم بودند ، تظاهرات خیلی شدید و آشوبگران شروع به حمله بسربازخانه را نموده و با مامورین محافظت آنجا درگیر میباشند !

در اینموقع ابتدا ارتشبد طوفانیان تلفن زده اظهار کرد : " با توجه به شرکت ارتشبد شفقت وزیر جنگ در شورا موافقت شود که ایشان در دفترش باشد ". سپس سپهبد آذربرزین تلفن نمود و اظهار داشت :" بعلت حوادث و وضع مرکز آموزش هوائی دوشان تپه و همافران ، و شرکت فرمانده نیروی هوائی در شورا حضور من در ستاد فرماندهی نیرو ضروری است ، اجازه بدهید من در نیروی هوائی باشم ". من با خواسته تیمساران موافقت نمودم

ساعت در حدود ۱۰/۳۰ روز ۲۲ بهمنماه ۱۳۵۷ بود که سرلشگر جناب رئیس دفتر ستاد اطلاع داد ، فرماندهان و روسای ادارات و سازمانها در اطاق شورا حاضر هستند . من بهمراهی ارتشبد شفقت وزیرجنگ و فرماندهان نیرو ، دفتر را بقصد اطاق شورا ترک کردیم .

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

چرا شورای عالی نیروهای مسلح پس از دو ساعت و نیم بحث و بررسی به اتفاق آراء بیطرفی ارتش را تصویب کرد؟

جلسه شورای فرماندهان ارتش درساعت ۱۰/۳۰ روز ۲۲ بهمنماه ۱۳۵۷ با حضور ۲۷ نفرفرماندهان ، معاونین ، روساء و مسئولین سازمانهای نیروهای مسلح شاهنشاهی بشرح زیرتشکیل گردید :

ارتشبد عباس قرهباغی رئیس ستاد بزرگ ارتشتاران .

ارتشبد جعفر شفقت وزیر جنگ .

ارتشبد حسین فردوست رئیس دفتر ویژه اطلاعات .

سپهبد هوشنگ حاتم جانشین ستاد بزرگ ارتشتاران .

سپهبد ناصر مقدم معاون نخست وزیر و رئیس ساواک .

سپهبد عبدالعلی نجیمی نائینی مشاوررئیس ستادبزرگ ارتشتاران .

سپهبد احمدعلی محققی فرمانده ژاندارمری کشور .

سپهبد عبدالعلی بدرهای فرماندهنیروی زمینی شاهنشاهی .

سپهبد امیرحسین ربیعی فرمانده نیروی هوائی شاهنشاهی .

دریاسالارکمال حبیب الهی فرمانده نیروی دریائی شاهنشاهی .

سپهبد عبدالمجید معصومی نائینی معاون پارلمانی وزارت جنگ .

سپهبد جعفرمانعی معاون لجستیکی نیروی زمینی شاهنشاهی .

دریاسالارا سدالله محسن زادهجانشین فرماندهنیروی دریائی شاهنشاهی.

سپهبدحسین جهانبانی معاون پرسنلی نیروی زمینی شاهنشاهی .

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

سپهبد محمد کاظمی ، معاون طرح وبرنامه‌نیروی زمینی شاهنشاهی.

سرلشگر کبیر، دادستان ارتش .

سپهبدخلیل بخشی آذر، رئیس اداره پنجم ستاد بزرگ .

سپهبدعلیمحمد خواجه‌نوری ، رئیس اداره سوم ستاد بزرگ .

سرلشگرپرویزامینی افشار، رئیس اداره دوم ستاد بزرگ .

سپهبدامیرفرهنگ خلعتبری ، معاون عملیاتی نیروی زمینی شاهنشاهی

سرلشگر محمد فرزام ، رئیس اداره هفتم ستاد بزرگ .

سپهبد جلال پژمان ، رئیس اداره چهارم ستاد بزرگ .

سرلشگر منوچهر خسروداد، فرمانده هوانیمائی نیروی زمینی .

سپهبد ناصر فیروزمند ، معاون ستاد بزرگ ارتشتاران .

سپهبد موسی رحیمی لاریجانی ، رئیس اداره یکم ستاد بزرگ .

سپهبد محمدرحیمی آبکناری ، رئیس آجودانی ستادبزرگ ارتشتاران

سپهبدرضا طباطبائی وکیلی ، رئیس اداره‌بازرسی مالی ارتش .

بعد از اعلان رسمیت جلسه اظهار کردم : باتوجه به تشدید وضعیت بحرانی کشور و نیروهای مسلح ، امروز صبح پس از بررسی وضعیت کلی نیروها با سپهبد حاتم جانشین و سپهبد فیروزمند معاون ستاد لازم دیدیم شیمساران را دعوت کنیم که دریک شورای ستادی هریک از فرماندهان ضمن تشریح آخرین وضعیت خصوصی نیروی مربوطه اشکالات و نظراتشان را بگویند تا ستاد و فرماندهان در جریان حوادث و وقایع قرار گرفته و در باره آنها بحث وبررسی شود . ضمنا نخست وزیر منتظر من میباشد که پس از خاتمه شورا به نخست وزیری بروم . ولی از آنجا که تیمساران بخوبی در

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

جریان وضعیت عمومی و همچنین کم و بیش در جریان وقایع روزهای اخیر کشور و بخصوص پایتخت هستند ، بنابراین فکر میکنم بهتر است من ابتدا بطور خیلی خلاصه کلیات حوادث ۲۴ ساعت اخیر را مطابق گزارشات مرکز فرماندهی ستاد تشریح و سپس فرماندهان نیروهای مسلح و روسای سازمانها هر یک آخرین وضعیت خصوصی خود را بیان نمایند :

پریشب هنرجویان و همافران نیروی هوائی در مرکز آموزش هوائی دوشان تپه با افراد گارد شاهنشاهی مامور به نیروی هوائی درگیری پیدا مینمایند ، در نتیجه در حدود ساعت ۸/۳۰ – صبح دیروز (۲۱ بهمنماه ۵۷) مخالفین طرفدار همافران درنتیجه غفلت مسئولین مرکز آموزش هوائی دوشان تپه ، وارد محوطه آن مرکز شده ، درب اسلحه خانه را شکسته مقداری سلاح بدست میآورند ! همافران نیز بنا به اظهار فرمانده نیروی هوائی برای دفاع در مقابل افراد گارد شاهنشاهی مسلح میشوند! عده‌ای از مخالفین طرفدار همافران از دیروز در اطراف مرکز آموزش دوشان تپه جمع شده‌اند.

نخست وزیر بعلت تظاهرات و اغتشاشات سالروز رویداد سیاهکل بوسیله مجاهدین و فدائیان ابتدا ساعت ممنوعیت عبور و مرور را در شهر تهران به ساعت ۴/۳۰ بعد از ظهر تغییر داد ، سپس دیشب در جلسه شورای امنیت ملی به فرمانداری نظامی تهران دستور داد که مقررات قانون حکومت نظامی را بموقع اجرا بگذارد . و همچنین در شورا به نیروی زمینی ماموریت دادبرای

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

سرکوبی مسببین وقایع مرکز آموزش دوشان تپه ، نیروی هوائی و فرمانداری نظامی را تقویت نماید . فرمانده نیروی زمینی تشریح خواهد کرد که بچه علت موفق به کمک به نیروی هوائی و فرمانداری نظامی نگردید .

در مورد وضعیت شهربانی کشور چون سپهبد رحیمی را نخست وزیر احضار کرده و حضور ندارد ، من باطلاع تیمسارن میرسانم که برابر گزارشات رسیده بمرکز فرماندهی ستاد ، دیروز بعد ازظهر پرسنل شهربانی تعدادی از کلانتریها را تخلیه نمودند که توسط مخالفین اشغال گردیده و عده‌ای از پاسبانها به سربازخانه ونک مرکز آموزش افسری ژاندارمری پناه برده‌اند .

در باره اجرای مقررات حکومت نظامی از طرف فرمانداری نظامی تهران ، بطوریکه سپهبد رحیمی در شورای امنیت ملی اظهار نمود ، چون تغییر ساعت ممنوعیت عبور ومرور در ساعت ۱۴ـ ابلاغ شده ، و تا دیشب نیز فرمانداری نظامی اجازه جلوگیری از اجتماعات و تظاهرات را نداشت ، لذا در ساعت ۴/۳۰ بعد از ظهر موفق به جلوگیری از رفت و آمد مردم نگردیده است . ضمنا چون ارتشبد طوفانیان با توجه بحضور وزیر جنگ در شورا ، و نیز بعلت هجوم مخالفین به تاسیسات ارتش خواستند که در دفترشان باشند ، یادآوری میکنم که مسلسل سازی تسلیحات ارتش از نیمه شب دیشب مورد تیراندازی عده‌ای از مخالفین قرار گرفت ، فرمانده نیروی زمینی و فرمانداری نظامی موفق نشدند عده‌ای برای کمک به نگهبانان آنجا و جلوگیری از تحاوزآشوبگران

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

به مسلسل سازی اعزام نمایند .

دیشب تا صبح ستاد هوانیروز موفق نگردید سرلشکر خسرودادرا پیدا نماید ! ، من به سرتیپ انابکی در یگان هوانیرور دستور دادم عده‌ای درجه‌دار بوسیله هلی کوپتر برای کمک به مسلسل سازی بفرستد ، ولی موفق به اجرای ماموریت نگردید ودر نتیجه برابر اطلاع تلفنی ارتشبد طوفانیان مخالفین در حدود ساعت ۸ صبح امروز وارد مسلسل سازی شدند .

این بود وضعیت عمومی نیروهای مسلح و وقایع کلی مربوط به شهربانی و فرمانداری نظامی و اداره تسلیحات ارتش تا آنجا که بمرکز فرماندهی ستاد گزارش شده و حالا ابتدا سپهبد مقدم اطلاعات کشور را تشریح و سپس فرماندهان و روساء به ترتیب آخرین وضعیت خصوصی خود را بیان نمایند .

سپهبد مقدم معاون نخست وزیر ورئیس سازمان اطلاعات و امنیت کشور اظهار داشت :

" تیمسارن اطلاع دارند که مدتیست آقای نخست وزیر سازمان اطلاعات و امنیت کشور را عملا منحل کرده‌اند و لایحه انحلال سازمان امنیت هم چند روز پیش از تصویب مجلس گذشت ، در حقیقت سازمان امنیتی وجود ندارد و تمام پرسنل این سازمان در سطح کشور بلاتکلیف و سرگردان هستند ، در نتیجه در غالب شهرهای کشور و همچنین در تهران مردم در نقاط مختلف به ادارات سازمان امنیت حمله نموده ، ضمن غارت وسائل ، ساختمانها را آتش میزنند .

من دستور داده بودم که مسئولین ، ادارات را سریعا تحلیه

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

و مدارک و سلاحهای موجود را جمع آوری و به نزدیکترین سربازخانه یا ژاندارمری و یا شهربانی ببرند، متاسفانه درغالب نقاط فرماندهان قسمتها حتی اجازه نمیدادند که پرسنل سازمان امنیت بسربازخانه‌های نیروی زمینی یا ژاندارمری وارد بشوند.

من از تیمسار ریاستستاد بزرگ تقاضا کردم بفرماندهان سربازخانه‌ها و ژاندارمری دستور بدهند که پرسنل سازمان امنیت را بپذیرند تا مدارک و اسلحه و مهمات و وسائل آنها محافظت شود، خوشبختانه بعد از دستورمستقیم شخص تیمسار ریاستستاد بزرگ بالاخره موافقت کردند. علاوه بر این چون مخالفین به خانه‌های روسا و پرسنل ساواک نیز حمله میکنند، زندگی خود و خانوادهایشان در خطر میباشد. بدینترتیب مدتیست که ساواک در وضعیت و موقعیتی نیست که بتواند اخبار و اطلاعاتی دراختیار سازمانها بگذارد. من خودم هم که الساعه در خدمت تیمساران هستم بلاتکلیف میباشم و دراجرای دستور تیمسار ریاستستاد در اینجا حاضر شده‌ام و اطلاعاتی بیش از تیمساران ندارم تا باطلاع شورا برسانم".

سپهبد بدره‌ای فرمانده نیروی زمینی شاهنشاهی اظهارنمود:

" قسمتی از حوادث مربوط به نیروی زمینی را تیمسار ریاستستاد گفتند. بطوریکه دیشب در شورای امنیت ملی گفتم کلیه عده‌های موجود نیروی زمینی در تهران و همچنین لشگر گارد در اختیار فرمانداری نظامی تهران هستند، و نیروی زمینی شاهنشاهی عده‌ای اضافی و احتیاط ندارد که برای کمک در اختیار سازمانها

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

و قسمتهائیکه تلفن زده و تقاضا مینمایند بگذارد . جزیکان گارد جاویدان که آنهم ماموریت مخصوص دارد و باید از کاخهای سلطنتی حفاظت نماید . در اینمورد هم بدستور ریاست ستاد به سرلشگر نشاط مراجعه شد، جواب داد که حق ندارد از یگان گارد جاویدان برای ماموریت فرمانداری نظامی استفاده کند .

ضمنا یک گردان پیاده هم دیروز از لشگر قزوین خواسته بودم ولی چون ستون قادر به برقراری ارتباط با نیروی زمینی نبود، برابر اطلاع ، در حدود کاروانسرا سنگی مخالفین جاده را بسته و جلوشان را گرفته‌اند که تا این ساعت بتهران نرسیده و اطلاع صحیحی از وضع آن نداریم .

دیشب در اجرای دستورات ریاست ستادبزرگ بهر ترتیب بود ۳۰ دستگاه تانک از لشگر گارد برای کمک بمرکز آموزش دوشان تپه نیروی هوائی آماده کردیم ولی چون ارابه‌ها مهمات نداشتندمدتی طول کشید تا از زاغه‌ها مهمات برسد، که بالاخره در حدودساعت ۳ بعد از نصف‌شب به سرپرستی سرلشگر ریاحی فرمانده لشگر گارد حرکت‌کردند . متاسفانه طولی نکشید در حدود تهران پارس مردم جلوی ستون اعزامی را گرفته ضمن تیراندازی ، ارابه‌ها را آتش زدند که ابتدا خبر تیرخوردن و سپس شهادت سرلشکر ریاحی رسید، و برابر گزارش‌کارد، از ۳۰ دستگاه ارابه جنگی ، فقط چند دستگاه به سربازخانه برگشته‌اند.

ضمنا دیشب عده‌ای از پرسنل نیروی زمینی ماموربه‌فرمانداری نظامی و کلانتریها با بی ترتیبی بسربازخانه‌های مربوطه مراجعت

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

نموده که در نتیجه سبب ایجاد وحشت و بی نظمی شده اند. ودر بعضی از یگانها نیز هرج و مرج ایجاد گردیده است.

نکته مهمی که باید بعرض برسانم اینست، نیروی زمینی که اساسا وضعیت بسیار نامطلوبی داشت، در اثر وقایع ناگوار چند روز اخیر وضع آن بصورتی در آمده که باید بگویم قادر به هیچگونه عملی نمیباشد".

سپهبد ربیعی در اینمورد در دفاعیات خود چنین میگوید :"من که از وضعیت نیروی زمینی اطلاعی نداشتم، از اصرار بدردای فهمیدم که نیرو کم دارد". (۳۱)

در اینموقع من به یاد تلفن صبح سپهبد صانعی معاون لجستیکی فرمانده نیروی زمینی افتاده و خطاب به ایشان گفتم تیمسار صانعی شما صبح بستاد بزرگ تلفن کرده مطلبی بمن اظهار کردید، آنرا بیان کنید تا فرمانده نیروی زمینی در باره آن نیز توضیح بدهند.

سپهبد صانعی معاون لجستیکی فرمانده نیروی زمینی شاهنشاهی از جای خود بلند شده اظهار داشت :

" من امروز صبح به تیمسار ریاست ستاد بزرگ ارتشتاران تلفن زده اظهار نمودم : با توجه به بررسیهائیکه در طول دیشب با حضور فرمانده نیرو ومعاونین درستاد نیروی زمینی بعمل آوردیم، برای اینکه تیمسار ریاست ستاد از وضعیت واقعی امکانات نیروی زمینی مطلع باشید، وظیفه خود دانستم که باطلاع تیمسار برسانم روی نیروی زمینی حساب نکنید " !

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

سپهبد بدره‌ای اظهار کرد :" نظر ایشان صحیح است ، من واقعا وضع نیروی زمینی را تا این حد خراب نمیدانستم". معاونین نیروی زمینی نیز اظهارات سپهبد صانعی را تائید نمودند.

سپهبد ربیعی فرمانده نیروی هوائی شاهنشاهی ، که وضع بسیار ناراحت و آشفته‌ای داشت و با لباس کار در شورای فرماندهان حاضر شده بود، ابتدا با ناراحتی و تاسف جریان زد و خورد هما فران و هنرجویان مرکز آموزش نیروی هوائی با افراد گارد را تشریح نمود . سپس توضیح داد که چگونه تظاهرکنندگان وارد محوطه مرکز آموزش هوائی شده و با کمک هما فران و هنرجویان در اسلحه‌خانه‌ها را باز کرده و به سلاحها دسترسی پیدا کردند. و اظهار داشت :

" هم اکنون مرکز آموزش دوشان تپه در محاصره مخالفین و محوطه مرکز آموزش در اشغال هما فران و هنرجویان مسلح میباشد".واضافه نمود :" من بریاست ستاد بزرگ و همچنین دیشب در شورای امنیت ملی عرض کردم که نیروی هوائی در مقابل هما فران و جمعیتی که در اطراف محوطه مرکز آموزش هوائی اجتماع کرده و پشت بامهای اطراف مرکز را مسلحانه اشغال نموده‌اند بهیچوجه قادر به انجام عملی نمیباشد و لازمست فرمانداری نظامی و یا نیروی زمینی بما کمک کند، ولی تا این ساعت عده کمکی بمرکز آموزش دوشان تپه نرسیده است".

و بعد راجع به نداشتن گاز در آشپزخانه‌ها و سوخت برای خودروها و سایر مشکلات و نیازمندیهای لجستیکی صحبت نموده

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

و اضافه کرد :" بعلت تیراندازی من در پست فرماندهی نیروی هوائی زندانی هستم و الان هم با وضع بسیار بدی و بحالت خزیده توانستم خود را از ساختمان پست فرماندهی به هلی کوپتربرسانم و در این جلسه شرکت کنم ، چون دائما از پشت بامهای اطراف تیراندازی میکنند ، حالا هم هرچه زودتر باید برگردم به پست فرماندهی و باید در آنجا باشم ".

در صورتیکه وی بعدا در دفاعیات خود در اینمورد چنین میگوید :"... ربیعی : باید بعرض شما برسانم که من بعد از ۱۹ بهمنماه که اعلام همبستگی کردم ، وظایف خودم را نسبت بانقلاب انجام دادم و در مسافرت امام هم نهایت سعی و کوشش را میکردم ... اما شما باید بدانید که اگر این انقلاب پیروز نمیشد ، من باز جایم در زندان بود و آزاد نبودم ، چون اقداماتی که انجام داده بودم ، مسلما ارتش و قرهباغی مرا رها نمیکردند و من باید باز هم به همراه بعضی از فرماندهان زندانی میشدم و این درست نیست که انسان از هردو طرف محکوم باشد ...". (۳۱)

در مورد اظهار سپهبد ربیعی در باره جمله " من باید باز هم بهمراه بعضی از فرماندهان زندانی میشدم " چون تحقیق و کشف اسامی " بعضی از فرماندهان " که مانند سپهبد ربیعی ، درخفا اعلان همبستگی نموده و یا با مخالفین همکاری محرمانه داشته و به نیروهای مسلح خیانت نمودهاند ، از لحاظ روشن شدن حقایق مربوط به وقایع بحران برای ثبت در تاریخ ایران خیلی مهم بود لذا تا آنجا که برای من مقدور بود جستجو کردم ، البته بدون

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

توجه به شایعات (که متاسفانه وقایع بحران ایران وسیله‌ای شده در دست اشخاص مغرض برای سودجوئیها و مقاصد شخصی) آنچه برابر نقل قول اشخاص مورد اعتماد و همچنین مدارک مسلم و قطعی تا این تاریخ بدست آمده علاوه بر سپهبد ربیعی عبارت هستند از :

سپهبد مقدم معاون نخست وزیر ورئیس سازمان اطلاعات و امنیت کشور

سرلشگر نشاط فرمانده کارد جاویدان (۴۰)

سرلشگر جواد مولوی رئیس پلیس تهران و

سرهنگ کیخسرو نصرتی رئیس ستاد پلیس تهران (۹)

دریادار شعاع اله مجیدی معاون فرمانده نیروی دریائی شاهنشاهی

(۸)

سپهبد محققی فرمانده ژاندارمری کشور، ضمن تشریح وضعیت خصوصی ژاندارمری کشور اظهار کرد :

" دیشب از ژاندارمری کشور بمن اطلاع دادند که تعدادی از پرسنل شهربانی پس از تخلیه کلانتریهای مربوطه با وضع بسیار بدی در حالت فرار بسربازخانه ونک مرکز آموزش افسری ژاندارمری پناه برده‌اند، افسران نگهبان کسب تکلیف میکردند که چه بکنند، بالاخره دستور دادم تا در یک آسایشگاهی بآنها جا بدهند، ولی ورود پاسبانان شهربانی با بی ترتیبی به سربازخانه ونک سبب ایجاد وحشت و بی نظمی در سربازخانه گردیده و نتیجه بسیار نامطلوبی داشته است، بطوریکه عده‌ای از سربازان ژاندارمری شبانه از دیوار سربازخانه پریده و فرار نموده‌اند.

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

همچنین دیشب از اداره وظیفه عمومی تلفنی اطلاع دادند که جمعیت زیادی در مقابل اداره جمع شده و شعار میدهند، و تعداد نگهبانان برای جلوگیری از تجاوز احتمالی آنها به اداره وظیفه عمومی بهیچوجه کافی نیستند، و برای تقویت مامورین نگهبانی از فرمانداری نظامی کمک خواسته‌اند ، ولی سپهبد رحیمی جواب داده که فرمانداری نظامی عده احتیاط ندارد که به کمک آنها بفرستد، وقتی به تیمسار بدره‌ای مراجعه کردم ایشانهم همین جواب را بمن دادند ".

سپس اضافه نمود :" ستاد ژاندارمری کشور، چند روز است که در محاصره مخالفین میباشد و ما مجبور هستیم که با لباس شخصی بستاد رفت و آمد بکنیم . اطراف سربازخانه شاهپور راهم مخالفین محاصره کرده‌اند، بطوریکه ۴۸ ساعت است مامورین نتوانسته اند از آنجا غذا برای گروهان قرارگاه و سربازان نگهبان به ستاد ژاندارمری در میدان ۲۴ اسفند بیاورند".

سپهبد خواجه نوری رئیس اداره سوم ستاد بزرگ ارتشتاران اظهار داشت :

" در باره شهربانی کشور، برابر گزارش رسیده بمرکز فرماندهی تعداد زیادی از کلانتریها را مخالفین اشغال و اسلحه و مهمات و بیسیمهای شهربانی بدست مخالفین افتاده است " . و اضافه نمود :" چون از بعد از نصف شب دیشب تلفنهای ستاد نیروی زمینی جواب نمیدادند، و گزارشات نوبه‌ای قسمتها هم بموقع بمرکز فرماندهی ستاد نرسیده ، من اطلاعاتی بیش از آنچه که

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

تیمسارا ن گفتند ندارم تا بعرض برسانم ".

سرلشگر پرویز امینی افشار رئیس اداره دوم ستاد بـــــزرگ ارتشتارا ن اظهار نمود :

" نکاتیکه میتوانم به اظهارات فرماندهان اضافه کنم ، اینست که برابر آخرین خبری که در موقع آمدن بشورا به اداره‌دوم رسید مخالفین مرکز پلیس را در میدان سپه به آتش کشیدند.

برابر گزارش ضد اطلاعات دیشب سربازان در بعضی از سربازخانه‌ها از جمله سربازخانه قصر از دیوار پریده و فرار میکردند . ووضع داخلی یگانها از لحاظ انضباط بسیار بد و وضعیت هرج و مـــــرج در آنها حکمفرماست . در اطراف غالب سربازخانه‌ها اخلالگـــران اجتماع کرده و مشغول تظاهرات هستند ، و در سربازخانه عشـــرت آباد با مامورین استحفاظی درگیر شده‌اند".

در جریان مذاکرات شورای فرماندهان اطلاع دادند که نخســـت وزیر میخواهد با من صحبت کند . ولی مذاکره تلفنی از اطـــاق شورا با تلفن مستقیم نخست وزیر (خط شبکه مخصوص نخست وزیری) مقدور نبود، و میبایستی برای صحبت از جلسه خارج شـــــده از دفترم با ایشان صحبت میکردم . چون قبل از تشکیل شورا بـــا هم صحبت و قرار گذاشته بودیم که بعد از پایان جلسه به‌نخست وزیری بروم ، به رئیس دفترم گفتم اطلاع بدهید که شـــــورای فرماندهان هنوز تمام نشده بمحض پایان جلسه صحبت خواهم کـــرد. ولی آقای بختیار مجددا پیغام داد کارفوری دارد و حتمـــــــا میخواهد صحبت کند . بنابراین از ارتشبد شفقت وزیر جنـــــک

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

خواهش کردم جلسه را اداره کند و برای صحبت با نخست وزیر به دفترم رفتم . آقای بختیار میخواست که به نخست وزیری بروم . گفتم سپهبد رحیمی را که میخواستید فرستادم ، اظهار کرد بلی اینجاست ، گفتم ایشان هم‌فرماندار نظامی است و هم رئیس شهربانی کشور ، بطوریکه اطلاع دارید کلیه یگانهای موجود نیروی زمینی در تهران در اختیار فرمانداری نظامی است ، هر دستوری دارید بایشان بدهید تا اجرا کند ، موضوع مهم ،مشکلات نیروهای مسلح میباشد که با فرماندهان مشغول بررسی آنها هستیم ، تا ببینیم چه میشود کرد ؟ چیزی هم بخاتمه شورا نمانده و فکر نمیکنم زیاد طول بکشد بمحض اتمام جلسه به‌نخست وزیری خواهم آمد .

پس از مراجعت به اطاق شورا سپهبد حاتم جانشین رئیس ستاد بزرگ ارتشتاران چنین اظهار کرد :

" بطوریکه تیمساران ملاحظه میکنید با توجه به آخرین وضعیت خصوصی یگانها که فرماندهان نیروتشریح کردند بعللی که همه میدانیم ، ارتش در موقعیت خاصی قرار گرفته است‌که نیروها بنا باظهار فرماندهانشان قادر بانجام عملی نمیباشند . از طرف دیگر اعلیحضرت تشریف برده‌اند و بنا باظهار نخست وزیر مراجعت نمیکنند . ماهها است‌که امور کشور تعطیل است . آیت اله خمینی خواهان جمهوری اسلامی است ، تمام ملت ایران هم عملا در اینمدت نشان داده‌اند که پشتیبان ایشان وخواستار جمهوری اسلامی هستند . آقای بختیار هم با توجه باظهارات

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

در مجلسین و حتی اظهارات دیروز در مجلس سنا ، و همچنین مصاحبه‌هایش میخواهد جمهوری اعلان کند ولی طرفداری در بین مردم ندارد . آنچه که بنظر میرسد اختلاف در اینست که اعلام جمهوری در کشور بوسیله کی و چگونه صورت بگیرد . در کشور ترکیه از این موارد پیش آمده که بین احزاب اختلاف شدید ایجاد شده که در نتیجه امور کشور بحال وقفه در آمده . ارتش خود راکنار کشیده و اعلام نموده است در سیاست دخالت نمیکند و از ملت پشتیبانی مینماید ، پیشنهاد من اینستکه در این مناقشه سیاسی هم ارتش خود را کنار کشیده و مداخله ننماید ".

اظهارات و پیشنهاد سپهبد حاتم با توجه به اوضاع بحرانی آنروز کشور و نیروهای مسلح شاهنشاهی و توضیحات فرماندهان نیرو و روسا در باره حوادث و وقایع نیروها و امکانات آنها مورد استقبال و تائید فرماندهان و روسای سازمانهای نیروهای مسلح و اداراتکه در جلسه حضور داشتند ، قرار گرفت .

در اینموقع لازم دیدم اوامر اعلیحضرت را به تیمساران یاد آوری کنم . اظهار کردم : بطوریکه چند روز قبل که غالب تیمساران حضور داشتند بیان نمودم ، اعلیحضرت علاوه بر دستور جلوگیری از خونریزی که همیشه برآن تاکید مینمودند ، درجلسه‌ای با حضور نخست وزیر و فرماندهان نیروهای سه‌گانه ، پشتیبانی ارتش از دولت قانونی را امر فرموده‌اند . و علاوه بر این دو نکته ، در یکی از جلسات شرفیابی " حفظ تمامیت و وحدت ارتش شاهنشاهی " را نیز تاکید و اضافه نمودند که در اینمورد به

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

وزیر جنگ هم اوامری فرموده‌اند . ارتشبد شفقت وزیر جنگ اظهارات مرا تائید نمود .

سپهبد حاتم اظهار کرد :" قطعا منظور اعلیحضرت در مورد پشتیبانی ارتش از دولت تا موقعی بوده که نخست وزیر پشتیبان قانون اساسی باشد ، نه خواهان جمهوری ، حالا که آقای بختیار مانند مخالفین میخواهد جمهوری اعلام کند ، بنابراین ارتش دیگر وظیفه ندارد از ایشان پشتیبانی کند ". سپس اضافه نمود :" از طرف دیگر بطوریکه فرماندهان اظهار میکنند در وضعیت فعلی ارتش عملا قادر به پشتیبانی نمیباشند ، و خیلی دیر شده است . ادامه وضعیت ارتش باینصورت هم نتیجه‌ای جز ادامه خونریزی بیهوده ندارد ، بهمین دلیل است که پیشنهاد کردم ارتش بیطرفی خود را اعلان نماید ".

سپهبد حاتم در دفاعیات خود نیز چنین گفت :" گفتم باید ما بملت بپیوندیم و اعلان همبستگی کنیم تا به این برادر کشی خاتمه داده شود ، چون دیگر شاه بمملکت برنمیگردد و ما باید برای بقاء ارتش و نگهداری آن تلاش کنیم ". (۵۲)

سپهبد ربیعی نیز در دفاعیات خود در اینمورد چنین میگوید :

" ... کسانیکه خیلی آتشین صحبت کردند سپهبد حاتم بود ، یکی سپهبد خلعتبری و دیگری معاون پارلمانی وزارت جنگ ... موضع حاتم بعقیده من جانبداری از رفتن بختیار بود و میگفت باید برود ... معاون پارلمانی وزارت جنگ هم ... موضع حاتم را دنبال کرد و خیلی هم خوب صحبت کرد و خیلی داغ ، کسیکه اول

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

جانشین طوفانیان بود، البته این جهانبانی هم گفت، ما بارها گفتیم". (۳۱)

سپهبد فیروزمند معاون ستاد بزرگ ارتشتاران اظهار نمود:

" منهم بمنظور جلوگیری از خونریزی بیهوده با پیشنهاد سپهبد حاتم موافقم ولی با توجه بخواسته اکثریت پرسنل نیروهای مسلح عقیده دارم که لازمست با ملت ایران همبستگی اعلام شود".

سپهبد فیروزمند در دفاعیات خود نیز گفت: " درروزهای آخر بلاخص از تاریخ رفتن شاه ما احساس میکردیم که دیگر زمینه برای ادامه سلطنت از بین رفته است". (۵۳)

سپهبد معصومی نائینی معاون پارلمانی وزارتجنگ، پس از تشریح وضع بحرانی کشور و احساسات مردم اظهار داشت:

" اعلیحضرت از کشور خارج شده‌اند، آنچه روشن است مراجعتی هم در بین نیست، ملت ایران مدتهاست یکپارچه نشان داده‌اندطرفدار و خواستار آیت‌اله خمینی هستند و کسی طرفدار دولت آقای بختیار نمیباشد، مملکت دارد از بین میرود. آقای بختیار هم در اینمدت عملا نشان داده که در مقابل اراده ملت ایران قادر به عملی نیست، بنابراین منهم عقیده دارم که برای جلوگیری از خونریزی و خاتمه دادن باین وضعیت ناگوار اعلان همبستگی شود".

سپهبد خلعتبری معاون اطلاعاتی فرمانده نیروی زمینی شاهنشاهی ضمن تائید پیشنهاد سپهبد حاتم اظهار کرد:

" بطوریکه گفته شد آقای بختیار هم در تمام اینمدت تلاش کرده

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

است که جمهوری اعلان کنند ، همه میدانیم که ایشان بهیچوجه طرفداری بین مردم و پرسنل نیروهای مسلح ندارد ، بهمین جهت منهم عقیده دارم که با ملت اعلان همبستگی شود ".

سپهبد حسین جهانبانی معاون پرسنلی فرمانده نیروی زمینی شاهنشاهی ، ضمن موافقت با پیشنهاد سپهبد فیروزمند اضافه نمود :

" بیش از یکماه است که بارها ما در نیروی زمینی گفتیم باید همبستگی اعلام کنیم ولی توجه نکردند ".

ارتشبد جعفر شفقت وزیر جنگ ، ضمن موافقت با پیشنهاد سپهبد حاتم اظهار کرد :

" باید ارتش را حفظ و ازمتلاشی شدن آن جلوگیری کنیم ".

ارتشبد حسین فردوست رئیس دفتر ویژه اطلاعات پس از تائید پیشنهاد سپهبد حاتم اضافه نمود :

" بنظر من هم دیر شده است ".

پس از صحبت و اظهار نظر چند نفر دیگر از تیمسارانکه عده‌ای از آنها طرفدار اعلان " بیطرفی " و تعدادی دیگر موافق اعلام " همبستگی " بودند ، اظهار کردم : حالا که با توجه به اظهارات فرماندهان نیرو و وضعیت نیروهای مسلح و امکانات آنها پیشنهاد سپهبد حاتم مورد توجه تیمسارانقرار گرفته وبمنظور جلوگیری از خونریزی و حفظ تمامیت ارتش عده‌ای طرفدار اعلان بیطرفی و تعدادی دیگر خواهان اعلان همبستگی هستند ، دو نکته را یاد آوری میکنم : اولا بطوریکه تیمسارانمطلع دارید برابر قوانین و مقررات ، ارتش حق دخالت در سیاست را ندارد ، ثانیا

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

با توجه به اوامر اعلیحضرت در مورد حفظ وحدت و تمامیت ارتش بهتر است که وحدت نظر باشد، تیمسارن هرنظری دارید بیان کنید تا بحث شود، بلکه شورا باتفاق آراء تصمیم بگیرد.

پس از اظهار نظر و بحث چند نفر از جمله سرلشگر خسروداد فرمانده هوا پیمائی نیروی زمینی که طرفدار اعلان همبستگی بودند سپهبد حاتم اظهار نمود :" تیمسارن بقدر کافی اظهار نظر کردند ، اگر تیمسار ریاست ستاد اجازه میدهید رای گرفته شود". رای گرفته شد، " بیطرفی ارتش " باتفاق آراء مورد تصویب فرماندهان و روسای ادارات و سازمانهای نظامی قرارگرفت.

سپهبد ربیعی در کنفرانس مطبوعاتی روز ۲۳ بهمنماه ۱۳۵۷ که پس از دستگیری تعدادی از مقامات در محل " ستاد خمینی " تشکیل شده بود چنین گفت :" ... صبح دیروز (۵۷/۱۱/۲۲) ساعت ۹ بمن اطلاع دادندکه برای تشکیل یک میتینگ با شرکت فرماندهان ارتش بستاد بروم. من بآنجا رفتم ودرآنجا درحدود ۵۰ نفر از امرای والای ارتش بودند که همه به اتفاق و صددرصد تصمیم گرفتند و گفتند که ادامه پشتیبانی از دولت بختیار کارصحیحی نیست ... اما من دیدم بختیار میگوید میخواهم از طریق قانون اساسی جمهوری اعلام کنم و آقای مهندس بازرگان هم میخواهد جمهوری اعلام کند پس فکر کردم نتیجه یکی است و چرا کاری کنم که منجر به بخونریزی شود نبایستی از دولت بختیار پشتیبانی کنم... " (۱۲)

سپهبد مهدی رحیمی فرماندار نظامی تهران نیز در همین

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

کنفرانس مطبوعاتی نظر خود را چنین بیان داشته است : "...ارتش هیچوقت از ملت جدا نبوده ، ملت را در خودش میدیده و منهم خودم را از ملت جدا نمیدانم ..." (۱۲).

بسپهبد حاتم گفتم تیمسار صورتجلسه شورا را بنویسید . وی ضمن مشاوره با تیمساران از جمله سپهبد فیروزمند و سپهبد رحیمی لاریجانی رئیس اداره یکم ستاد ، شروع بنوشتن صورتجلسه کرد . بعد از مدتی نامبرده صورتجلسه شورا را قرائت نمود ، پس از اظهار نظر اصلاحی چند نفر از تیمساران ، سپهبد مقدم نیز پیشنهاد نمود ، کلمه " با تمام قدرت " در جمله آخر اضافه شود . سپهبد ربیعی در دفاعیات خود در اینمورد چنین میگوید : " ... همه گفتند موافقیم و امضاء کردند ... فقط یادم است که مقدم یک قویا به جملات اضافه کرد ... " (۴۰) وبعد از قرائت مجدد صورتجلسه وتوافق نظر درمتن اعلامیه ارتش بشرح زیر ، فرماندهان و روسا آنرا تائید و امضاء نمودند :

" اعلامیه ارتش : ارتش ایران وظیفه دفاع از استقلال و تمامیت کشور عزیز ایران را داشته و تاکنون در آشوبهای داخلی سعی نموده است با پشتیبانی از دولتهای قانونی این وظیفه را بنحو احسن انجام دهد . با توجه به تحولات اخیر کشور ، شورایعالی ارتش در ساعت ۱۰/۳۰ روز ۲۲ بهمن ۱۳۵۷ تشکیل و باتفاق تصمیم گرفته شد که برای جلوگیری از هرج و مرج و خونریزی بیشتر بیطرفی خود را در مناقشات سیاسی فعلی اعلام و به یگانهای نظامی دستور داده شد که به پادگانهای خود مراجعت نمایند .

pdf.tarikhema.org

۱۳۵۷/۱۱/۲۲

بسمه تعالی

ارتش ایران وظیفه دفاع از استقلال و تمامیت کشور عزیز ایران را داشته و تاکنون در آشوب‌های داخلی سعی نموده با پشتیبانی از دولت‌های قانونی این وظیفه را بنحو احسن انجام دهد. با توجه به تحولات اخیر کشور شورایعالی ارتش در ساعت ۱۰.۳۰ روز ۲۲ بهمن ۱۳۵۷ تشکیل و باتفاق تصمیم گرفته شد که برای جلوگیری از هرج و مرج و خونریزی بیشتر بیطرفی خود را در مناقشات سیاسی فعلی اعلام و به یگانهای نظامی دستور داده شده که به پادگانهای خود مراجعت نمایند. ارتش ایران همیشه پشتیبان ملت شریف و نجیب و میهن‌پرست ایران بوده و خواهد بود و از خواسته‌های ملت شریف ایران با تمام قدرت پشتیبانی مینماید

ارتشبد فردوست — [illegible] — ارتشبد قره باغی

سپهبد نجمی نائینی — سپهبد مقدم — سپهبد حاتم

سپهبد ربیعی — سپهبد بدره‌ای — سپهبد شفقت

۲۲/۱۱/۵۷

سپهبد جهانبانی ۱۲/۱۱/۲۲ — سپهبد طوفانیان — دریاسالار حبیب‌اللهی — سپهبد کاظمی

سپهبد محمد کاظمی — [illegible] — [illegible]

سرلشکر [illegible]

سرلشکر [illegible] — سرلشکر [illegible] — سپهبد [illegible]

سرلشکر [illegible] ۲۲/۱۱/۱۳۵۷

سپهبد عبدل رزان

سرلشکر [illegible]

سپهبد [illegible]

tarikhema.ir

www.KetabFarsi.com

tarikhema.org

pdf.tarikhema.org

mandegar.tarikhema.org

tarikhema.org

ارتش ایران همیشه پشتیبان ملت شریف و نجیب و میهن پرست ایران بوده و خواهد بود و از خواسته‌های ملت شریف ایران با تمام قدرت پشتیبانی مینماید ". (۶۲)

در اینجا لازم است به اختصار دلایلی را که سبب موافقت من با تصمیم شورایعالی ارتش گردیده بیان نمایم . بطوریکه تشریح شد، مدت چندین ماه بود که زندگی مردم بکلی مختل و همه روزه بیهوده عده‌ای از نیروهای مسلح و مخالفین کشته و زخمی میشدند . وضع اقتصادی کشور کاملا فلج شده ، اغتشاشات و اعتصابات و آشوب بطور دائم در مملکت حکمفرما بود. پس از ماهها تلاش شبانه روزی و بحث و بررسیهای زیاد در دولت آقای شریف امامی و دولت نظامی ارتشبد ازهاری و تماس مستقیم با اعلیحضرت و سایر مقامات مملکت بمنظور برقراری امنیت و آرامش در کشور همگی باین نتیجه رسیده بودند که مشکل مملکت باید از " طریق سیاسی " و بدون خونریزی حل شود. بطوریکه شاهنشاه در موقع حرکت در فرودگاه نیز این دستور را بمن تکرار و تاکید فرمودند .

پس از مسافرت اعلیحضرت ، آقای بختیار در مدت تقریبا یکماه با اظهارات مخالف قانون اساسی و اقدامات مشکوک خود (مطابق خواسته های همکاران سابقش) با امید بدست آوردن فرصت برای تغییر رژیم و اعلام جمهوری ، با دادن وعده‌های خلاف ، مرتبا ارتش را در مقابل اعمال انجام شده ، بخصوص آوردن آقای خمینی به ایران ، قراردادن و دکرگونیهائی در کشور و نیروهای مسلح

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

بوجود آورد . بنابراین پس از آخرین اقدامات وی در روز ۲۱ – بهمن که نتیجه‌اش ایجاد هرج و مرج در کشور و نیروهای مسلح بود، وقتی بعد از دوساعت و نیم بحث و بررسی با فرماندهان و روسای نیروهای مسلح براه حل بیطرفی ارتش رسیدیم ، من تصمیم شورایعالی ارتش را یک نتیجه‌گیری منطقی از اوضاع واحوال آنروز کشور ، و امکانات نیروهای مسلح دانسته ، و مناسبترین راه حل برای ارتش تشخیص دادم . زیرا اینراه حل مشمول دستورات اعلیحضرت و منطبق با وضع عمومی کشور (که آقای بختیار بوجود آورده بود) ، امکانات نیروهای مسلح ، نظرات تمام فرماندهان و روسا و خواسته پرسنل نیروهای مسلح بود که ضمن حفظ تمامیت و وحدت نیروهای مسلح ، از ادامه خونریزیهای بیهوده ، طرد ارتش از طرف ملت و بروز جنگهای داخلی و برادرکشی جلوگیری و استقلال و تمامیت سرزمین کشور را تضمین مینمود .

سپهبد حاتم صورتجلسه شورای فرماندهان را پس از امضاء کلیه شرکت‌کنندگان بمن داد ، ساعت در حدود یک بعد از ظهر بود .

فرماندهان نیرو اظهار کردند :" اقدام شود که زودتر اعلامیه ارتش را از رادیو پخش‌کنند تا مردم مطلع شده و از ادامه حمله به سربازخانه‌ها و اماکن نظامی خودداری نمایند". بسرلشکر وفا رئیس روابط عمومی ستاد بزرگ ، اظهار نمودم که من با نخست‌وزیر تلفنی صحبت میکنم ، تیمسار هم با سازمان رادیو تماس بگیرید تا اعلامیه ارتش را هرچه زودتر پخش نمایند .

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

در اینموقع که چند دقیقه از ساعت یک بعد از ظهر گذشته بود به نخست وزیر تلفن زده اظهار کردم جلسه شورای فرماندهان الان تمام شد، در شورا پس از بحث و بررسی در باره وضعیت نیروهای مسلح و امکانات آنها و همچنین حوادث کشور و وقایع تهران بخصوص در ۲۴ ساعت اخیر، اجبارا تصمیم بر اعلام بیطرفی ارتش در مناقشات سیاسی گردید.

آقای بختیار اظهار نمود :" سرپرست رادیو وتلویزیون ، داشت اعلامیه بیطرفی ارتش را برای من میخواند گوشی دستش است و اجازه پخش میخواهد، منتظر بودم که تیمسار صحت صدور اعلامیه را تائید بکنید ". و اضافه کرد :" الان دستور میدهم که پخش نمایند ". گفتم میخواستم بیایم نخست وزیری تا جریان شورا را شرح بدهدم . اظهار داشت :" ساعت ۴ بعد از ظهر که همدیگر را خواهیم دید، در اینمورد هم صحبت میکنیم ". گفتم بسیار خوب .

آقای بختیار بعد از ۴ سال در اینباره نیز مطالب را بکلی تحریف و تغییر داده و در صفحه ۲۲۹ کتاب " یکرنگیش " چنین مینویسد :" ... در ساعت ۱۱ بالاخره تماس تلفنی با قره‌باغی برقرار شد . قره‌باغی بمن میگوید که ارتش بیطرفی خود را اعلام کرده است . من باو گفتم : حدس زده بودم ! حقیقتا متشکرم که بالاخره تائیدیه آنرا بمن دادید ! ..." و سپس در صفحه ۲۳۱ چنین ادامه میدهد :" ... گوشی تلفن را برداشتم که از فرستنده رادیوئی بخواهم ، متن اعلامیه بیطرفی ارتش را که

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

قره‌باغی بمن اطلاع داده است ، لااقل تا یکساعت دیگر پخش نکنند و بعد کاری را که روی میزم بود تمام کردم ". (۵۶)

این نوشته‌های وی مانند بقیه اظهاراتش بر خلاف واقع میباشد ، زیرا اولا در روز ۲۲ بهمن تماس تلفنی من با آقای بختیار هیچگاه قطع نگردید ، و نه‌تنها قبل و بعد از شورا چندین با بهمدیگر تلفن کردیم ، بلکه همانطور که گفته شد ، در وسط جلسه شورای فرماندهان هم ایشان بستاد تلفن زده و باهم صحبت نمودیم . ثانیا برابر متن اعلامیه شورای فرماندهان در ساعت ۱۰/۳۰ تشکیل و در حدود دو ساعت و نیم بحث و بررسی طول کشید ، و در ساعت ۱۳ پس از خاتمه شورا بود که بیطرفی ارتش اعلام و من چگونگی را به ایشان اطلاع دادم نه در ساعت ۱۱ . ثالثا اگر نخست وزیر با تصمیم بیطرفی شورایعالی ارتش مخالف بود ، و آنرا منطبق با وضعیت آنروز کشور تشخیص نمیداد ، بجای اینکه بنابه اظهار غیرواقع خودش دستور بدهد ! " لااقل تا یکساعت دیگر پخش نکنند " ، میتوانست اساسا اجازه پخش برادیو نداده و از انتشار آن جلوگیری نماید . ولی چون بر خلاف آنچه که امروز میگوید ، آنروز آنرا کاملا جوابگوی وضعیتی که خود در اینمدت برای نیروهای مسلح بوجود آورده بود میدانست ، و حتی بنوشته خودش در انتظار تائیدیه آن بود ، لذا همانطور که گفته شد ضمن موافقت اظهار کرد :" الان دستور میدهم پخش نمایند " وبلافاصله دستور پخش اعلامیه بیطرفی ارتش را داد و بعد از چند دقیقه سرلشگر وفا رئیس روابط عمومی ستاد بزرگ تلفن زده اظهارنمود :

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

" تیمسار ، رادیو ایران برنامه خود را قطع نموده و اعلامیه ارتش را پخش کرد ". ساعت در حدود یک و پانزده دقیقه بعد از ظهر روز ۲۲ بهمنماه ۱۳۵۷ بود .

در پایان شورا به فرماندهان و روسای سازمانهای ارتشی دستور دادم که تیمسارات سریعا به ستاد مربوطه مراجعت نموده و به فرماندهان و یگانهای تابعه ابلاغ نمایند که ، فرماندهان سربازخانه‌ها برابر طرحهای استحفاظی خود از تجاوز وورود اشخاص متفرقه به سربازخانه‌ها و اماکن نظامی جلوگیری نموده وازآنها حفاظت نمایند .

سپهبد فیروزمند معاون ستاد بزرگ در دفاعیات خود چنین میگوید :" ... بعد از ساعتها بحث تصمیم بر این شد که اعلام بیطرفی ارتش را بکنیم ... قره‌باغی دستورداد ، در عین بیطرفی از ورود افراد غیر نظامی به پادگانها و سازمانهای ارتشی جلوگیری کنیم ..." (۵۳)

پس از پایان شورا وقتیکه اعلامیه ارتش را به رئیس دفتر میدادم که از آن فتوکپی تهیه تا بهر یک از فرماندهان و روسا یک نسخه تحویل نماید ، ارتشبد شفقت وزیر جنگ نزد من آمده اظهار نمود :" چون من وزیر هستم ، میخواهم امضای خود را خط بزنم " ! سئوال کردم چطور تیمسار تغییر عقیده دادید؟! اظهار نمود :" نه خیر با بیطرفی ارتش موافقم ولی امضای خود را میخواهم خط بزنم " ! گفتم با وجود اینکه این عمل تیمسار صحیح نیست ، ولی بفرمائید ! ارتشبد شفقت روی امضای خود را

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

خط کشید ! ! (بطوریکه خط خوردگی امضای ایشان مشخص است)

(۶۲)

در خاتمه جلسه برحسب معمول فرماندهان نیرو و چند نفر از روساء بدفتر من آمدند، همگی از احتمال ادامه تجاوز مردم بسربازخانه‌ها و اماکن نظامی و همچنین ادامه خونریزی بیهوده نگران بودیم و بحث در این بود که اعلامیه بیطرفی ارتش آیا به اغتشاشات و آشوبها خاتمه و سبب آرامش در کشور خواهد شد یا نه ؟

بفرماندهان گفتم قرار بود جلسه‌ای با آقایان بختیار و بازرگان داشته باشیم صبح قبل از تشکیل شورا خبر کردند که آنجلسه برای ساعت ۴ بعد از ظهر امروز توافق شده، در موردمحل هم که گویا نخست‌وزیر خواسته بود از لحاظ امنیتی در یک محل محرمانه‌ای باشد موافقت بعمل آمده است .

فرماندهان بخصوص سپهبد بدره‌ای و سپهبد ربیعی پیشنهاد کردند که :" با توجه به اعلام بیطرفی ارتش میتوانید از آقای بازرگان بخواهید که بمنظور جلوگیری از خونریزی بیهوده اعلامیه‌ای داده شود تا مردم از ادامه حمله بسربازخانه‌ها خودداری نمایند ". گفتم حتما در ملاقات بعد از ظهر این موضوع را خواهم خواست . ولی سربازخانه‌ها باید طبق طرحهای استحفاظی مربوطه در برابر تجاوز اشخاص حفاظت شوند . سپس به سپهبد مقدم گفتم ، تیمسار هم بعد از ظهر در جلسه ساعت ۴ حضور داشته باشید . فرماندهان نیرو چون عجله داشتند که

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

هر چه زودتر بستادهای خود مراجعت و دستورات لازم را به سازمانهای مربوطه بدهند با عجله دفتر را ترک کردند.

با روشن شدن حقایق مربوط به وقایع بحران ایران یاد آوری این نکته نیز ضروری است. آقای هوشنگ نهاوندی همانطور که در ترجمه قسمتهائی از کتاب " پاسخ به تاریخ " اعلیحضرت اعمال غرض نموده، در کتاب دیگری بنام " ایران دو رویای نافرجام " نیز در صفحات ۲۱۲ تا ۲۱۶ مسائلی را مانند: " شرکت سپهبد مهدی رحیمی فرماندار نظامی تهران در شورایعالی فرماندهان نیروهای مسلح " یا " کشته شدن سپهبد بدره ای فرمانده نیروی زمینی بعد از خاتمه شورا در روز ۲۲ بهمنماه ۱۳۵۷ و رسیدن به لویزان در ستاد نیروی زمینی " عنوان نموده که کاملا عاری از حقیقت بوده و با واقعیت بهیچوجه منطبق نمیباشد.

وقتی شروع ببررسی گزارشهای مرکز فرماندهی ستاد نمودم اطلاعات واصله حاکی بود، اغتشاش‌کنندگان که از صبح امروز در اطراف پادگانها مشغول تظاهرات بودند با کمک پرسنل نظامی طرفدار مخالفین وارد تعدادی از سربازخانه‌ها شده‌اند. درمورد پادگان عشرت‌آباد ذکر گردیده بود که با همکاری افراد گارد شهربانی مقیم عشرت‌آباد مهاجمین موفق شده‌اند وارد محوطه سربازخانه بشوند! روزنامه اطلاعات روز ۲۲ بهمنماه نیز چنین نوشت :

"شورش در پادگان عشرت‌آباد ـ ساعت ۱۱ صبح امروز پادگان

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

عشرت‌آباد شورش‌کرد . ماجرا هنگامی شروع شد که گروهی از افراد مسلح بطرف این پادگان راه افتادند و پادگان را بمحاصره گرفتند . ابتدا تیراندازیهائی صورت‌گرفت و بدنبال آن از داخل پادگان ، گروه کثیری از سربازان بطرفداری ازمردم لباسهای خود را بیرون آوردند و با پیراهن در حالیکه مسلسل و سلاحهای خود را در دست‌داشتند بمردم پیوستند و همراه آنها برای تصرف این پادگان مشغول تیراندازی شدند ..." (۵۰)

با بررسی این گزارشها روشن گردید که قبل از اعلان بیطرفی ارتش ، اغتشاش‌کنندگان علاوه بر اشغال کلانتریهای شهربانی و تصرف و آتش‌زدن پلیس تهران در میدان سپه ، موفق شده بودند با کمک پرسنل طرفدار خود وارد تعدادی از سربازخانه‌ها نیز بشوند .

آقای بختیار تلفن زده اظهار نمود :" شیمسار برای آمدن به جلسه‌ایکه بعد از ظهر با هم داریم ، مدتیست‌که هلی کوپتر خواسته‌ام ، ولی تا بحال نرسیده است" ! خیلی تعجب‌کردم که چرادر مورد هلی کوپتر بمن مراجعه میکند ! و چطورازساعت یک و نیم برای جلسه ساعت ۴ بعد از ظهر هلی کوپتر میخواهد ! (البته آنروز نمیتوانستم حدس‌بزنم که نخست‌وزیر قصد فرار و مخفی شدن دارد ! و در جلسه ۴ بعد از ظهر که با من قرار ملاقات میگذارد حاضر نخواهد شد . همچنین باید اضافه شود ، اگر آقای بختیار چنانچه امروز ادعا میکند طرفدارانی داشت ! معلوم نیست‌چه الزامی بود که آنروز ، وی از نخست‌وزیری که

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

شدیدا بوسیلهٔ نیروهای مسلح حفاظت میشد فرار نموده و مخفی گردد ! و حتی جرات نکند در منزل فامیلش (آقای مهندس جفرودی) در جلسه‌ایکه خود آنرا با همکاران سابقش ترتیب داده بود حاضر شود ! ...)

اظهار کردم باید دید چطور شده و اضافه نمودم ، دستورمیدهم سئوال کنند که چرا نفرستاده‌اند ؟. بدفتر ستاد گفتم چگونگی را تحقیق کنند .

چیزی نگذشته بود که مجددا آقای بختیار با نگرانی تلفن زده و اظهار کرد :" تیمسار حالا دیگر هلی کوپتر بمن نمیدهند"! گفتم من هیچوقت در جریان هلی کوپتر شما نبودم اطلاع ندارم ! ، دستور دادم چگونگی را سئوال کنند . با ناراحتی اظهار کرد : " تا بحال که نرسیده است " ! بخاطرم رسید هلی کوپتریکه منتظر بود مرا به نخست‌وزیری ببرد هنوز در محوطه ستاد بزرگ است . گفتم الان دستور میدهم هلی کوپتریکه اینجاست برای شما بفرستند . بدفتر ستاد دستوردادم ، هلی کوپتر را بفرستید برای نخست‌وزیر و مراقب باشید ، رسیدن آنرا اطلاع بدهند . ضمنا ابلاغ کنید یک هلی کوپتر برای من بیآورند .

بعد از چند دقیقه اطلاع دادند که هلی کوپتریکه از ستاد بزرگ فرستاده شده بود در محوطه دانشکده افسری زمین نشسته و آقای بختیار هم سوار شده و در حال پرواز میباشد .

سپس از دفتر اطلاع دادند هلی کوپتریکه خواسته بودید در محوطه ستاد بزرگ آماده است و اضافه نمودند که اظهارشده :

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

" از افسران خلبان هلی کوپتر کسی حاضر به خلبانی آقای بختیار نبوده است ".

www.KetabFarsi.com
mandegar.tarikhema.org
tarikhema.ir

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

اختفاء بختیار

بختیار و اعلامیه شماره ۴۳ فرماندار نظامی

توافق بختیار با مخالفین و استعفای او بعد از وارد ساختن آخرین ضربه به نیروهای مسلح

با توجه به اظهارات سپهبد بدره‌ای در شورای فرماندهان نگران وضع نیروی زمینی بودم ، محل ملاقات بعد از ظهر با نخست وزیر هم (منزل آقای مهندس جفرودی) در نیاوران نزدیکی لویزان قرارگاه ستاد نیروی زمینی قرارداشت . تصمیم گرفتم از ستاد بزرگ ارتشتاران به لویزان رفته و پس از بررسی وضعیت نیروی زمینی از نزدیک ، در ساعت ۴ بعداز ظهر روز (۲۲ بهمنماه ۱۳۵۷) ، از آنجا به ملاقات آقایان بختیار و بازرگان بروم . سپهبد حاتم و سپهبد مقدم همراه من بستاد نیروی زمینی آمدند .

وقتی بستاد نیروی زمینی در لویزان رسیدیم ساعت در حدود ۱۵ بود ، و برخلاف آنچه که آقای نهاوندی در کتاب آورده " سپهبد عبدالعلی بدره‌ای بعد از شورای فرماندهان و رسیدن به لویزان در ستاد نیروی زمینی کشته شد " ! ! ، وی با تعدادی ازمعاونین خود در دفترش بود .

(خبر کشته شدن سپهبد بدره‌ای در ساعت ۱۴ روز ۲۳ بهمنماه ۵۷

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

از رادیو اعلام گردید . و بنا براطلاع موثق وی قبل از ظهر روز مذکور پس از ورود مخالفین به محوطه لویزان در موقع خروج از ساختمان ستاد نیروی زمینی بوسیله آشوبگران کشته شده است . روزنامه اطلاعات در روز ۲۳ بهمنماه ۵۷ چنین نوشت :" سپهبد بدره‌ای فرمانده نیروی زمینی امروز مورد حمله انقلابیون قرار گرفت و پس از آنکه بشدت مجروح شد ببیمارستان جرجانی انتقال یافت و در بیمارستان درگذشت . این خبر حدود ساعت ۱۳ بدست ما رسید ولی چون از صحت آن اطلاعی در دست نبود با بیمارستان جرجانی تماس گرفته شد و این بیمارستان کشته شدن وی را تائید کرد ".) (۵۴)

از سپهبد بدره‌ای چگونگی وضعیت سربازخانه‌ها را سئوال کردم، اظهار نمود :" بعلت نداشتن ارتباط ، اطلاع صحیحی از آنها ندارد ". در مورد سربازخانه عشرت‌آباد اظهار کرد :" چون تعدادی از پرسنل گارد شهربانی مقیم سربازخانه عشرت‌آباد با متجاوزین همکاری نموده‌اند، آنها وارد محوطه پادگان شده‌اند، ولی گویا یگان لشگر گارد در مقابل آنها مقاومت مینمایدو تیراندازی ادامه دارد ". در مورد دستورات شورا اظهار نمود: " اعلام بیطرفی ارتش و دستور حفاظت سربازخانه‌ها واماکن به کلیه پادگانهای نیرو مخابره شد و بعضی از فرماندهان خارج از مرکز هم که تلفن نمودند مجددا مراتب را تاکیدکردم ...".

در حدود ۱۰ دقیقه بساعت ۴ مانده بود که آقای مهندس جفرودی تلفن زده اظهار نمود :" بستاد بزرگ تلفن کردم نبودید،

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

مسئولین دفتر تلفن نیروی زمینی را بمن دادند . بعلت راه‌بندان و شلوغی شهر آنها تاخیر کرده‌اند (منظور آقایان بختیار و بازرگان بود) میخواستم خواهش‌کنم قدری تامل کنید، بمحض اینکه رسیدند، من تلفن میزنم تا تیمسار بیائید . دیگر اینکه بعلت امنیتی بهتر است با لباس شخصی باشید ".

در دفتر فرمانده نیروی زمینی در انتظار تلفن آقای مهندس جفرودی بودم . سپهبد بدره‌ای راجع به گزارشات رسیده در باره ادامه حملات مردم بسربازخانه‌ها و مقاومت در برابر آنها صحبت میکرد ، و اظهار مینمود که سربازخانه‌ها مجبور بدفاع هستند و نگران ادامه خونریزی بود . مجددا ضرورت صدور اعلامیه از طرف آقای بازرگان ، بمنظور جلوگیری از حمله مخالفین و آشوبگران بسربازخانه‌ها و تاسیسات نظامی را مطرح کرد ، اظهار نمودم که میخواهم بروم بملاقات آقایان این موضوع‌را موکدا خواهم خواست .

تلفن زنگ زد سپهبد فیروزمند معاون ستاد بزرگ بود ، اظهار کرد :" بطوریکه گزارش میرسد کلانتری سوار و دانشکده پلیس سقوط کرده‌اند ، جمعیت زیادی اطراف محوطه ستاد بزرگ ارتشتاران جمع شده‌اند ، احتمال تجاوز بستاد میرود چه دستور میدهید؟"، جواب دادم قبلا دستور داده‌ام وظیفه هرکس روشن است باید مقاومت و جلوگیری شود ، با مردم بوسیله بلندگو صحبت و اخطار کنید که نگهبانان و مامورین حفاظت ، وظیفه دارند از تاسیسات و اماکن نظامی دفاع و از ورود اشخاص متفرقه جلوگیری نمایند و اضافه

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

کردم ستاد بزرگ باید با استفاده از کلیه امکانات موجود با تمام قدرت حفظ شود . سپهبد فیروز مند در اینموورددردفاعیات خود چنین میگوید :" ... قره‌باغی دستور داد ، در عین بیطرفی از ورود افراد غیر نظامی به پادگانها و سازمانهای ارتشی جلوگیری کنیم ، اما هنگامیکه خبر سقوط کلانتری سوا رودا نشکده پلیس را دریافت داشتم و به او اطلاع دادم ، دستور مقاومت داد اما من اصرار کردم که برپا م ستاد پرچم سفید را بالا ببریم ولی او شدیدا مخالفت کرد و بالاخره در ساعت ۱۸۰۰ فرمانده قرارگاه درب را بروی مردم بازکرد و آنها وارد ستاد شدند" (۵۳)

در حدود ساعت ۵ بعد از ظهر بود آقای مهندس جفرودی تلفن کرد و اظهار داشت :" آقایان منتظر تیمسار هستند ". بسپهبد حاتم گفتم من بعد از خاتمه جلسه بستاد بزرگ خواهم آمد . و با سپهبد مقدم از ستاد نیروی زمینی حرکت کردم وقتی وارد محوطه خانه شدیم ، آقای مهندس جفرودی در مقابل ساختمان منتظر بود . وی اظهار نمود :" قبل از اینکه نزد آقایان برویم اجازه بفرمائید من چند کلمه مطلب خصوصی دارم" ، و مارا به اطاق دیگری راهنمائی و اظهار کرد :" اگر قدری تلفن دیر شد علتش اینستکه با آقای دکتر بختیار مشغول مذاکره بودیم . ایشان استعفای خودش را نوشته و فرستاده ولی هنوز در متن آن توافق حاصل نشده است ، دونوع استعفا تهیه شده یک متن را آقای بختیار نوشته ، دیگری را هم آقایان تنظیم کرده‌اند ، متن را برده‌اند نزد آقای بختیار ، بهرصورت مطمئن هستم که توافق

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

حاصل میشود " !

سئوال کردم چطور آقای بختیار اینجا نیست ؟ ! مگر میخواهد استعفاء بکند؟ جواب داد :" من تلفنی نمیتوانستم بگویم دورهم نیست در همین نزدیکیهاست " ! گفتم برای آمدن هلی کوپتر میخواستکه فرستادم ، هلی کوپتر را هم در محوطه باشگاه گارد شاهنشاهی (اقدسیه) موقع رفتن به لویزان سر راه دیدم نشسته بود ، پس کجاست و چطور نیامده ؟ ! اظهار کرد : " در آخرین لحظات بدلایل امنیتی حاضر نشد بیاید ولی همین نزدیکیهاست و یک نفر رابط هست " ! !

اگر چه خبر استعفای آقای بختیار همیشه مطرح و خبری بود که هرروز شنیده میشد ، ولی از اینکه تا یکساعت پیش که درخواست هلی کوپتر مینمود هیچگونه اشاره‌ای در باره استعفا ننموده و حتی با من قرار ملاقات گذارده وبدون اطلاع در محل حضور نیافته و در حالت اختفاء استعفانامه خودرافرستاده بود ، خیلی متعجب شدم ! !

آقای جفرودی اظهار نمود :" آقایان منتظر تیمسار هستند " ، و من و سپهبد مقدم را به سالن پذیرائی راهنمائی کرد ، با ورود بسالن تعجبم بیشتر شد ، زیرا من که بنابر اظهار آقای جفرودی و خود آقای بختیار فقط قرار ملاقات با آقایان بختیاروبازرگان را داشتم ، باعده دیگری که هیچگونه آشنائی با آنها نداشته و از حضورشان در آنجا بی اطلاع بودم روبرو شدم ! ! !

با توجه به توضیحاتیکه در قسمت استعفای آقای بختیار

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

داده شد و همچنین اظهارات آقای جفرودی ، که بمحض رسیدن به منزل ایشان بدون مقدمه و دفعتا در باره استعفای آقای بختیار توضیح داد، معلوم شد این جلسه با نظر و اطلاع آقای بختیار ، بمنظور استعفای ایشان ترتیب داده شده است ! زیرا وی با اجرای دستور خارجیها ، وضع کشور و ارتش را بمرحله‌ای رسانیده بود. که میدانست باید مستعفی و خود را کنار بکشد. و بهمین دلیل بوده که نخست وزیر صبح روز یکشنبه ۲۲ بهمنماه قبل از تشکیل شورای عالی فرماندهان ارتش ، وقتیکه بعد از تلفن به آقای جفرودی بمن تلفن زده و قرار ملاقات ساعت ۴ بعداز ظهر را تائید مینماید، همزمان بدفتر آقای بازرگان به آقای امیر انتظام نیز تلفن زده و صراحتا بایشان اظهار میکند که " بعد از ظهر خواهد آمد و استعفاء خواهد داد ". (۲۷)

با توجه در مطالبیکه ذکر شد، مسلم میشود که آقای بختیار سه تنها قبل از اتخاذ تصمیم بیطرفی ارتش (که در حدود ساعت یک بعد از ظهر روز ۲۲ بهمن صورت گرفت) بلکه اساسا صبح روز مذکور و قبل از تشکیل جلسه شورای فرماندهان مصمم به استعفاء بوده است ، و تمام اظهارات ایشان در باره اعلامیه بیطرفی ارتش ، بطوریکه قبلا شرح داده شد جز سرپوش گذاشتن به روی خیانتهای خود و تهمت زدن به فرماندهان نظامی چیز دیگری نمیباشد !

باری آقای مهندس جفرودی حاضرین را بدینترتیب معرفی کرد :

آقایان : دکتر سیاسی (رئیس سابق دانشگاه تهران) مهندس

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

بازرگان (نخست وزیر دولت موقت) ، دکتر یداله سحابی (استاد سابق دانشگاه تهران)، مهندس حق شناس (وزیرراه اسبق) مهندس خلیلی (رئیس سابق دانشکده فنی) مهندس امیر انتظام (معاون نخست وزیر در دولت موقت بازرگان)

آقایان اظهار نمودند که :" ارتش ایران هم از افراد این کشور تشکیل شده و از ملت جدا نیستند ..." آقای بازرگان اظهار کرد :" ارتش ایران و افسران ارتش مورد احترام همه ملت ایران هستند ". سپس سئوال نمود :" ارتش از دولت موقت پشتیبانی میکند ؟ " جواب دادم ارتش بیطرفی خود را اعلام کرده است . اظهار نمود :" پس ارتش با دولت موقت همکاری نمیکند، در صورتیکه میخواستیم از رادیو اعلان کنیم که ارتش از دولت موقت پشتیبانی مینماید ". اظهار کردم : نظر شورایعالی ارتش همانست که در اعلامیه ارتش نوشته شده و برابر مقررات ، ارتش حق دخالت در امور سیاسی را ندارد . آقایان از شنیدن جواب من ناراحت شدند .

آقای بازرگان چگونگی جریان تغییر ساعت ممنوعیت عبورومرور فرمانداری نظامی روز قبل را سئوال کرد !، گفتم این تصمیم نخست وزیر بود . و اضافه نمودم : آقای بختیار علت تغییر ساعت را تقارن روز شنبه ۲۱ بهمن با سالروز واقعه سیاهکل مجاهدین و فدائیان توجیه و معتقد بودکه آنان در چند نقطه شهر تظاهرات برپا نموده ، و قصد دارند که در شهر اغتشاش ایجاد نمایند .

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

سپس اظهار کردم : در ستاد نیروی زمینی که بودم، گزارشات رسیده حاکی بود که از صبح امروز آشوبگران به سربازخانه‌ها و موسسات نظامی حمله مینمایند، بطوریکه سپهبد فیروزمند معاون ستاد نیز اطلاع داده، عده‌ای اطراف محوطه ستاد بزرگ جمع شده‌اند و احتمال حمله آنها بستاد میرود . و یادآوری نمودم که پرسنل نیروهای مسلح برابر مقررات و دستورات صادره، موظف بدفاع از سربازخانه‌ها و تاسیسات و اماکن نظامی هستند . بنا بر این برای جلوگیری از خونریزی بیهوده لازمست اعلامیه‌ای صادر و مردم را از تجاوز باین اماکن شدیدا منع نمائید . آقایان بازرگان و سحابی ضمن تائید اظهار نمودند :" مطمئن باشید همین الان اقدام خواهیم کرد ، که هرچه زودتر چنین اعلامیه‌ای داده شود ، تا کسی به‌آن تاسیسات نظامی حمله ننماید ".

در اینموقع شخصی وارد شده به گوش آقای جفرودی چیزی گفت ، ایشان از سالن خارج شده و در مراجعت کاغذی را با خود آورده و به آقایان سیاسی و بازرگان نشان داده و آهسته با هم صحبت میکردند . با توجه به اظهارات قبلی آقای جفرودی معلوم بود که استعفانامه آقای بختیار است . سپس آقای جفرودی که کاغذ را در دست داشت با آقای امیر انتظام از سالن خارج شدند . شنیده میشد که در هال تلفنی در باره آن صحبت میکردند . آقایان هم در سالن صحبتهائی را ادامه میدادند که معلوم بود دنباله مذاکرات آنها قبل از آمدن ما بجلسه میباشد ...

آقای بازرگان اظهار نمود :" نیروهای مسلح ازلحاظ برقراری

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

امنیت لازمست بما کمک کنند ". گفتم شورایعالی ارتش برای جلوگیری از ادامه خونریزی بیهوده و حفظ تمامیت و وحدت نیروهای مسلح بمنظور امکان حفظ امنیت داخلی و استقلال کشور تصمیم به اعلام بیطرفی نمود، همانطور که گفتم اگر فوری جلوگیری کنید که به پادگانها و تاسیسات نظامی حمله نکنند، و حرمت ارتش و همچنین احترام پرسنل نیروهای مسلح را حفظ و رعایت نمایند، خودبخود امنیت عمومی برقرار خواهد شد. لازمست در اینمورد هرچه زودتر اقدام کنید تا اموال ارتش و دولت محفوظ بماند و از خونریزی جلوگیری شود . آقای بازرگان مجددا اطمینان داد که بلافاصله اقدامات لازم ، در مورد صدور اعلامیه و جلوگیری از تجاوز مخالفین به اماکن نظامی را بعمل خواهد آورد .

چون دیدم آقایان مشغول مذاکره در باره تنظیم استعفانامه آقای بختیار و ترتیب کارهای دولت موقت آقای بازرگان هستند، اظهار کردم : وضع کشور و ارتش بسیار خطرناک میباشد ، لازمست که من در مرکز فرماندهی باشم . و بهمراه سپهبد مقدم منزل آقای جفرودی را ترک نمودیم . بسپهبد مقدم گفتم من میروم به لویزان تا از آنجا باهلی کوپتر بروم به ستاد بزرگ ارتشتاران اظهار کرد منهم تا لویزان باشما میآیم ...

در اینجا لازم است یادآوری شود با بررسی وقایع باردیگر ، برای من قطعی شد که این جریانات برابر طرح و برنامه‌ای صورت میگرفت که آقای بختیار نخست وزیر عامل اصلی اجرای آن بود

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

زیرا او در طول مدت نخست وزیری با مشورت و همکاری نزدیک آقای بازرگان و سایر مخالفین ، من و دیگر امرای ارتش را بوعده‌های بیهوده امیدوار و ارتش را در مقابل عمل انجام شده قـــــرار میداد !

وقتی به ستاد نیروی زمینی در لویزان رسیدیم ، سپهبـــــد بدره‌ای ، سپهبد حاتم و چند نفر از معاونین و امرای نیـــروی زمینی در دفتر فرمانده نیروی زمینی بودند . درجواب سئـــوال من که چه خبر است ؟ سپهبد بدره‌ای اظهار کرد :" متاسفانـــه حمله بسربازخانه‌ها ادامه دارد ... " گفتم آقای بختیار مخفی شده بود ! و بطوریکه گفتند استعفای خود را نوشته و فرستاده بود ، آقایان مشغول مذاکره در باره متن استعفانامه ایشـــان بودند . آقای بازرگان اطمینان داد که سریعا در مورد صـــدور اعلامیه و جلوگیری از حمله بسربازخانه‌ها و اماکن نظامی اقدام نمایـــد .

از سپهبد حاتم سئوال کردم از ستادبزرگ چه خبر داریـــــد؟ جواب داد :" بعد از تلفن سپهبد فیروزمند ، ما دیگر نتوانستیـم با ستاد تماس بگیریم ، تلفنها جواب نمیدهند ، بطوریکه میگویند اغتشاش‌کنندگان وارد ستاد بزرگ شده‌اند ! بهمین جهت نرفتـــم و در انتظار تماس تلفنی با ستاد هستم ". بسپهبد بدره‌ای گفتم به تلفنخانه دستور بدهیدکه تلاش‌کند با ستاد بزرگ تماس حاصل نماید تا ببینم چه خبر هست ؟

سپهبد بدره‌ای اظهار کرد :" بقرار اطلاع آشوبگران شهربانـــی

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

کشور را هم اشغال کرده‌اند ". سئوال کردم از سپهبد رحیمی چه خبر دارید ؟ جواب داد :" خبری نداریم تلفنش جواب نمیدهد ". اضافه نمود :" مخالفین با ارابه جنگی ! بدبیرستان نظام حمله کرده ساختمان دبیرستان را آتش زدند . کویا دانشکده پلیس اعلام همبستگی کرده است " و اضافه کرد :" بقرار گزارش واصله چون گارد شهربانی مقیم سربازخانه عشرت‌آباد قبل ازظهر به مخالفین پیوسته بودند ، بنابراین اخلالگران وارد سربازخانه شده ساختمانها را آتش‌زدند . در نتیجه یگان لشگر گارد مقیم سربازخانه عشرت‌آباد هم پس‌از مدتی مقاومت سقوط کرده است "!

اطلاعات حاصله تا آنساعت حاکی بود که فرماندهی لجستیکی نیروی زمینی در سربازخانه عباس‌آباد، هوانیروز در سربازخانه باغشاه ، دانشکده افسری ، پادگان جی و سربازخانه قصر ، لشگر گارد و قرارگاه ستاد بزرگ ارتشتاران برخلاف مقررات و دستورات صادره بدون اینکه در مقابل متجاوزین مقاومتی بنمایند دربهای پادگانهای مربوطه را بروی مخالفین بازکرده‌اند و اخلالگران وارد سربازخانه‌ها و تاسیسات نظامی شده و مشغول غارت وسائل میباشند .

قرارگاه و ستاد فرمانده نیروی دریائی هم در مقابل تجاوز مخالفین مقاومتی نکرده بود که بعدا علت‌آنرا دریادار مجیدی معاون فرمانده نیروی دریائی که سمت‌خود را در دولت موقت آقای بازرگان حفظ کرده بود در مصاحبه با روزنامه کیهان چنین بیان نمود :

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

" بلافاصله پس از آگاهی از جریان حاد، چون از پیش منتظر بودم و میدانستم که ضربه نهائی انقلاب فرود آمده است، در ستاد نیروی دریائی، اطاق به اطاق و قسمت بقسمت گشتم و به همه فرماندهان و مسئولان و افراد گفتم و حتی بمراکز دیگر هم تلفنی آگاهی دادم که : من دارم بشما میگویم که این انقلاب برنده است، هر کسی یک گلوله بطرف مردم شلیک کند، فردا اگر زنده بودم در دادگاه خلق شهادت میدهم که من بهمه شما گفتم تیراندازی نکنید . این پیام فورا بهمه پایگاهها فرستاده شد که با مردم طرف نشوند ... " (۸)

سپهبد بدره‌ای روزنامه اطلاعات روز ۲۲ بهمنماه ۱۳۵۷ را بمن داد. ضمن بررسی تیترهای صفحه یکم روزنامه ، دیدم نوشته‌است " اخطار شدید امام خمینی: دستور جهاد هنوز نداده‌ام ولی تصمیم آخر را میگیرم . اعلامیه حکومت نظامی خدعه و خلاف شرع است، بدان اعتنا نکنید ... " (۵۰)

وقتی اعلامیه‌های فرمانداری نظامی تهران و حومه را خواندم متوجه شدم ، فرمانداری نظامی متعاقب اعلامیه شماره ۴۰ درباره تغییر ساعت ممنوعیت عبور و مرور بساعت ۴/۳۰ بعد از ظهرروز شنبه ۲۱ بهمنماه ، که بدستور نخست‌وزیر صادر شده بود، شبانه (بعداز جلسه شورای امنیت ملی) چند اعلامیه دیگر نیز به شماره‌های ۴۱ ، ۴۲ و ۴۳ صادر و ساعت ممنوعیت عبور و مروررا که از ساعت ۴/۳۰ بعد از ظهر تا ۵ بامداد بود، مجددا تغییر و تا ساعت ۱۲ روز یکشنبه ۲۲ بهمن افزایش داده است ! و بعلاوه

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

در اعلامیه شماره ۴۳ خود، به کلیه یگانها و عناصر انتظامی دستور داده است شبانه ، ضمن حفظ نقاط حساس به یگانهای مربوطه مراجعت نمایند ؟ !:

" اعلامیه شماره ۴۳، اهالی محترم پایتخت اکنون که بر عموم همشهریان مسلم گردید عوامل آموزش یافته بیگانه در سطح شهر شروع بتخریب ، آتش‌سوزی و تیراندازی علیه مردم و پرسنل انتظامی نموده و با تحریک احساسات مذهبی ، مردم را بسطح خیابانها ریختند و در نظر داشتند که درگیریهائی بوجودآورده و موجبات خونریزی وحشتناک هم میهنان را فراهم نمایند، علیهذا با توجه به اعلامیه‌هائی از آیات عظام که در آن برای جلوگیری از خونریزی مسائلی را مطرح فرموده‌اند، فرماندهی نظامی به کلیه یگانها و عناصر انتظامی دستور داده است شبانه ضمن حفظ نقاط حساس به یگانهای مربوطه مراجعت نمایند "(۵۰)!!

با خواندن این اعلامیه فرمانداری نظامی برایم روشن شد علت عبور ارابه‌های جنگی بطرف پادگان قصر که دیشب از دفترم دیده بودم ، برای تعویض نبوده ، بلکه بدستور صریح فرمانداری نظامی ، بموجب همین اعلامیه (۴۳) بوده است ، همچنین اظهارات سرهنگ ابدی فرمانده قرارگاه ستاد بزرگ مبنی بر اینکه :

" سربازان پس از بازگشت بسربازخانه اسلحه خود را رها و مبادرت بفرار مینمایند "، در نتیجه همین صدور اعلامیه مذکور بوده است . وقتی اعلامیه فرمانداری نظامی را به سپهبد بدره‌ای نشان دادم خیلی متعجب شد، سئوال کردم از سپهبد رحیمی

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

تهران صحنه جنگ خونین مسلحانه

دیشب خیال کودتا داشتند

اخطار شدید امام خمینی: تصمیم آخر را میگیرم

فتوای امام خمینی

تسلیحات ارتش چگونه سقوط کرد

گزارش لحظه به لحظه از منطقه تهران‌نو

تصرف کلانتری‌ها

اعلامیه‌های فرمانداری نظامی تهران و حومه

بازرگان: اعلامیه فرمانداری توطئه علیه انقلاب است

برای جلوگیری از پیشروی لشکر کرمانشاه

تشویش در بازگان عشرت

tarikhema.org

اعلامیه‌های فرمانداری نظامی تهران و حومه

فرمانداری نظامی تهران و حومه از ساعت ۲ بعداز ظهر شنبه تا ساعت هشت صبح امروز ٤ اعلامیه به شماره های ٤٠و ٤١ و ٤٢ و ٤٣ صادر کرد .

هر اعلامیه شماره ٤٠ فرمانداری نظامی تهران و حومه با توجه به حوادث دیشب و دیروز ساعاتمنع عبور و مرور را افزایش داد .

بموجب این اعلامیه از ساعت ١٦٫٣٠ دقیقه تا ٥ بامداد رفت و آمد در تهران و حومه ممنوع شده است.

اعلامیه بعدی

فرمانداری نظامی تهران وحومه درپی اعلامیهشماره ٤٠ خود اعلامیه دیگریدر ساعت ٨ شب منتشر کردکه طی آن با اشاره به رویداد های پایتخت و درگیری‌های مسلحانه ، ساعت منع عبور و مرور را تا ساعت١٢ظهر فردا (امروز) تمدید شد .

در این اعلامیه آمده است که فرمانداری نظامی تهران و حومه بحکم وظیفه و مسئولیت سنگینی که بعهده دارد نمی‌تواند در مقابل عملیات ضد انسانی و وحشیانه عناصر اخلالگر و فریب خوردهنمی‌تواند بیتفاوتبماند. علیهذا بدین وسیله ساعات منع عبور و مرور شبانهرا تا ساعت ١٢ظهر روزیکشنبه ٢٢ بهمن ١٣٥٧ تمدید می‌نماید .

فرمانداری نظامی در این اعلامیه کمنخست بار در ساعت ٥ بامداد امروز منتشر شدینج ساعت ازمنع عبور و مرورکاست. در اعلامیه آمده است که ساعات آزادی رفت و آمد در تهران از ٧ صبح تا ٤ بعد از ظهر است .

اعلامیه شماره ٤٣

اهالی محترم پایتخت اکنون که برعموم همشریان مسلم گردید عوامل آموزش یافته بیگانه در سطح شهر شروع به تخریب ، آتش‌سوزی و تیراندازی علیه مردم و پرسنل‌انتظامی‌نموده و با تحریک احساسات مذهبی ، مردم را به سطح خیابان ها ریختند و درنظر داشتند کهدرگیریهائیبوجود آورده و موجباتخونریزی وحشتناک هممیهنانرافراهم نمایند . بنابراین با توجه به اعلامیه هائی از آیاتاعظام که در آن برای جلوگیری از خونریزی مسائلی رامطرح فرموده‌اند ، فرمانداری نظامی به کلیه یگانها و عناصر انتظامی دستورداده است شبانه ضمن حفظ‌قاطعیت حساس به یگانهای مربوطه مراجعه نمایند .

www.KetabFarsi.com

mandegar.tarikhema.org

tarikhema.ir

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

خبری نشد؟ ، جواب داد :" نه خیر ، شهربانی را مردم اشغال کرده و تلفنهای شهربانی هم جواب نمیدهند ". بهر حال بعلت عدم امکان تماس تلفنی با سپهبد رحیمی مقدور نشدکه چگونگی صدور اعلامیه‌های بعدی فرمانداری نظامی را از وی سئوال کنم.

" سپهبد رحیمی فرماندار نظامی بعد از ظهر دیروز هنگام سقوط شهربانی دستگیر شد و بلافاصله بستاد نخست وزیری موقت برده شد. خبرنگار ما در محل در یک فرصت کوتاه مصاحبه زیر را با فرماندار نظامی انجام داد . س ـ تیمسار چطور دستگیر شدید؟ رحیمی : امروز ظهر در حالیکه به تنهائی در میدان سپه راه میرفتم چند نفر روی سرم ریختند و مرا دستگیر کردند وبه اینجا آوردند، کمی هم اذیتم کردند و کتکم زدند، ولی مهم نیست جوان بودند ... من بیگناه هستم و کاری نکرده‌ام و همیشه خدمت خدا را کرده‌ام و خدمتگزار مردم بوده‌ام . س ـ چرا پس از پیام امام خمینی که شما و دیگر امرای ارتش را دعوت به پیوستن به مردم کرده بودند، توجهی نکردید ؟ ج ـ من سرباز بودم و سوگند خورده بودم و باید بسوگند وفادار میماندم من ضمن ستایش شخصیت امام خمینی در مسیری حرکت میکردم که در آن مسیر خود را موظف میدانستم آنچه را که در خدمت ارتش است انجام دهم . ضمنا باین انقلاب هم بی اعتقاد نبودم و مطمئن هستم از این ببعد ایران پیشرفت خواهد کرد . س ـ درباره وضع فعلی خود چه فکر میکنید ؟ رحیمی ـ خوشحالم که اگر اسیر هم هستم اسیر دست مسلمانان هستم و حق و عدالت اجرا خواهد

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

شد " (۵۴)

مدتی بفکر اظهارات دیشب سپهبد رحیمی بودم که گفته بود: " شاید یگانها مشغول تعویض هستند"، و اینکه چگونه ممکن است قبول کرد ، وی دستور مراجعت یگانهای مامور بفرمانداری نظامی را در آن شب صادر و برخلاف روش جاری ستادی ، مراتب را بستاد بزرگ ارتشتاران گزارش ننماید .

بنابراین وقتی علت و انگیزه صدور اعلامیه شماره ۴۳ را بررسی کردم ، جز آنکه آنرا مدرک مسلمی در جهت خیانت به ارتش تشخیص دهم چیزی نیافتم (همانند خیانت سرهنگ کیخسرو نصرتی بشهربانی که خود اقرار بصدور دستور تخلیه کلانتریها نموده است) و از آنجا که اثرات صدور اعلامیه شماره ۴۳ آخرین قسمت طرح مخالفین برای ایجاد هرج و مرج در فرمانداری نظامی ویگانهای نیروی زمینی و در نتیجه ارتش میباشد، لذا ضرورت دارد بدو نکته مهم و اساسی زیر توجه گردد :

اولا اعلامیه شماره ۴۳ فرمانداری نظامی بوسیله چه کسی تهیه شده ؟

ثانیا اعلامیه مذکور بدستور چه مقامی صادر گردیده است ؟

وقتی در انشاء اعلامیه دقت نمائیم مشخص میشود که تهیه کننده آن نمیتواند یکفرد نظامی باشد، زیرا عبارات بکار برده شده در متن اعلامیه مصطلح در روش نگارشات نظامی نمیباشد، اما در مورد اینکه اعلامیه بدستور چه مقامی صادر گردیده ، با توجه به شناختی که من در طول سالیان دراز همکاری ، از روحیه

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

سربازی سپهبد رحیمی دارم ، صدور چنین دستوری از طرف وی غیر قابل قبول بنظر میرسد، ولی چنانچه به مصاحبات ، اظهارات و اقدامات آقای بختیار (بخصوص طرز عمل وی در روز ۲۱ بهمن ۵۷) که از بدو تصدی نخست وزیری با خواسته‌های مخالفین هم آهنگی داشته ، تردیدی باقی نمیماند که صدور اعلامیه شماره۴۳ فرمانداری نظامی بدستور شخص آقای بختیار بوده که با انتشار آن وی آخرین قسمت ماموریت خود را (در زمان بحران) بمنظور انهدام رژیم و ارتش شاهنشاهی ایران بمورد اجرا گذارده است .

بهر تقدیر سپهبد بدره‌ای اظهار داشت : " تیمسار رادیو خبر استعفای آقای بختیار را اعلام کرد" و اضافه نمود :" اعلامیه خمینی و پیام بازرگان نیز در مورد جلوگیری از حمله بتاسیسات نظامی ، آتش‌سوزی و خرابکاری صادر شده ولی برابر گزارشات واصله ، حمله بخالفین بسربازخانه‌ها همچنان ادامه دارد".

اظهارات سپهبد بدره‌ای حقیقت داشت ، زیرا با وجود اینکه در اعلامیه آقای خمینی و پیام آقای بازرگان از مخالفین خواسته شده بود که از هرگونه حمله ، آتش‌سوزی و تجاوز نسبت به موسسات ارتشی و دولتی خودداری نمایند، ولی خرابکاران هیچگونه اعتنائی به اعلامیه و پیام ننموده ، پادگانها و موسسات نظامی و دولتی را یکی بعد از دیگری مورد حمله و غارت و آتش‌سوزی قرار دادند .

البته عده‌ای از فرماندهان ضمن رعایت آئیننامه‌ها و برابر مقررات و دستورات صادره ، از ورود خرابکاران بسربازخانه‌ها

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

و سازمانهای نظامی جلوگیری و بنا بروظیفه سربازی در برابر آنها مقاومت نمودند، ولی بسیاری از فرماندهان در درجات مختلف در نیروهای مسلح بدلائلی که قبلا گفته شد (برخی بعلت علاقه به اعلام همبستگی، و عده‌ای بعلت همکاریهای قبلی با جبهه مخالف) از تجاوز مخالفین ممانعت بعمل نیاورده و درب سربازخانه‌ها را برای اشغال آنان باز گذاشتند.

برابر گزارشات رسیده همانطور که تعدادی از سربازخانه‌ها در تهران مانند پادگانهای لویزان و سلطنت‌آباد و حشمتیه در مقابل تجاوزات مخالفین مقاومت کردند، در شهرستانها هم تعدادی از سازمانها مانند شهربانیهای همدان، شیراز، کرج، شاهی، تبریز و آبادان تسلیم مخالفین نگردیدند ولی بر عکس در بیشتر پادگانهای نیروی زمینی در تهران و شهرستانها مانند لشگر ۱۶ زرهی، لشگر ۶۴ رضائیه، لشگر ۸۱ زرهی کرمانشاه مرکز زرهی شیراز، پایگاه وحدتی نیروی هوائی در دزفول نیروی هوائی بندرعباس و ژاندارمریهای بندرعباس، جهرم‌ومشهد و شهربانیهای بندر عباس و مشهد، فرماندهان اعلام همبستگی کرده و یا بدون مقاومت محل خدمت خود را ترک نمودند.(۲۱و۵۴)

در اینموقع تلفن زنگ زد، سپهبد فیروزمند معاون ستاد بزرگ ارتشتاران بود، وضع ستاد را سئوال کردم، اظهار نمود: " مردم وارد ستاد بزرگ شده و مشغول غارت وسائل هستند"، گفتم پس‌چرا جلوگیری نکردید ؟، اظهار نمود :" خونریزی فوق العاده شدید و بیهوده‌ای میشد ".

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

سئوال کردم کجا هستید که نمیتوانند با شما تماس بگیرند؟، اظهار نمود :" من با افسران و پرسنل مرکز فرماندهی ستاد و ژنرال گس رئیس مستشاری و ۲۱ نفر از مستشاران ستاد درپست فرماندهی زندانی هستیم و نمیتوانیم از اینجا خارج شویم ، اقدامی بکنید تا نجات پیدا کنیم ".

چون امکان ارتباط با آقای بازرگان را نداشتیم ، ضمن تماس تلفنی با آقای جفرودی قرارشدبمنزل ایشان که‌نزدیک لویزان بود رفته و با آنها ارتباط تلفنی پیدا نمایم . آقای جفرودی با وجود تلاش موفق نشد آقای بازرگان را پیدا نماید ولی بعد از تلفن بچند محل توانست با آقای امیر انتظام ارتباط بگیرد. وقتی جریان ستاد و افسران را بوی گفتم ، اظهار کرد :" آیت اله خمینی و آقای بازرگان اعلامیه داده‌اند" ، گفتم بطوریکه گزارش میدهندخرابکاران اعتنائی به اعلامیه ندارند و فعلامشغول غارت هستند هرچه زودتر اقدامی بکنید که صدمه‌ای به افسران و پرسنل ستاد نرسد . اظهار کرد :" الساعه کسی را میفرستم که اقدام و جلوگیری نماید ". نتیجه را به سپهبد فیروزمند اطلاع دادم .

بعد از مدتی مجددا به ستاد تلفن زده از سپهبد فیروزمند چگونگی را سئوال نمودم . جواب‌داد :" آقای دکتر یزدی با یکنفر معمم از طرف‌آقای بازرگان به ستاد آمده‌اند ولی این غارتگران آقایان را نمیشناسند و توجهی بدستورات‌آنان ندارند" ، گفتم بهر صورت‌اقدام دیگری مقدور نیست با کمک نمایندگان آقای

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

بازرگان هر کاری میتوانید بکنید تا از غارت و آتش سوزی در ستاد جلوگیری شود ... خلاصه تلاشهای تلفنی آنشب که بکمک آقای جفرودی ابتدا توسط آقای امیر انتظام و سپس آقای یدالله سحابی بمنظور جلوگیری از ادامه حمله بسربازخانه‌ها وسازمانهای ارتشی صورت گرفت ، بهیچوجه به نتیجه نرسید و پیامهای آقایان خمینی و بازرگان نیز مورد توجه کسی قرار نگرفت و صدای تیراندازی تا صبح قطع نشده و مرتبا بگوش میرسید ...

صبح روز ۲۳ بهمنماه ۱۳۵۷ بعد از خروج از منزل بعلت برخورد با راه‌بندانهای ایجاد شده بوسیله افراد مسلح نتوانستم بستاد نیروی زمینی بروم . هرچه خواستم با ستاد بزرگ ارتباط تلفنی پیدا کنم موفق نشدم ، ولی بعد از مدتی تلاش ، توانستم با ستاد نیروی زمینی در لویزان ارتباط پیدا کرده و باسپهبد بدره ای صحبت‌کنم . سئوال کردم از ستاد بزرگ و سپهبد حاتم خبر دارید ؟ جواب‌داد :" نه خیر ، سپهبد حاتم دیشب با سپهبد مقدم رفتند دیگر خبری ندارم ".

گفتم با وارد شدن مخالفین و اخلالگران بستاد بزرگ ، مصلحت نبود به آنجا بروم ، میخواستم به لویزان بیایم که بعلت راه بندان نتوانستم ، هرچه به ستاد بزرگ هم تلفن میزنم ، تلفنها جواب نمیدهند ، تیمسار ببینید اگر تلفنخانه نیروی زمینی میتواند با ستاد ارتباط بر قرار نماید ، با سپهبد فیروزمند تماس بگیرید ، سئوال کنید وضعیت چیست ؟ و بگوئید که من خواهم آمد بستاد نیروی زمینی در لویزان .

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

سپهبد فیروزمند در مصاحبه خود در زندان با خبرنگار روزنامه اطلاعات در اینمورد چنین میگوید :" صبح روز ۲۳ بهمن ... سپهبد بدره‌ای بمن تلفن کرد و گفت تیمسار قره‌باغی بعلت راه‌بندان نتوانست به لویزان بیاید ، او گفت اگر مطالبی داری بگو که من به تیمسار قره‌باغی بگویم ، من موضوع آمدن دکتر یزدی را بستاد گفتم و گفتم من اکنون در ستاد هستم و تلفنی با کمیته مرکزی تماس گرفته‌ام و قرار است از آنجا عده‌ای بستاد بیایند"! (۵۵)

سئوال کردم در یگانهای نیروی زمینی چه خبر هست ؟ جواب داد :" اطلاع صحیحی از آنها نداریم ". سئوال نمودم از پادگانهای خارج چه خبر دارید؟ جواب داد :" گزارشی نرسیده است ".

سپس بمنزل تلفن زده از خدمتکار سئوال نمودم ، آیا کسی بمنزل تلفن کرده یا نه ؟ در جواب با وحشت اظهار کرد :"تیمسار ریختند بمنزل شیشه‌های دفتر را شکسته ، وسایل آنچه در دفتر بود با خود بردند ، مشغول جستجوی خانه و غارت اثاثه هستند ، شما را میخواهند"، گفتم چند نفر هستند؟ گفت :" زیادند اسلحه هم دارند ". در اینموقع تلفن قطع شد . مجددا شماره را گرفتم ولی صدا آشنا نبود ، از آنطرف سروصدا بگوش میرسید ، سئوال کردم شما کی هستید ؟ جواب داد :" ما از کمیته آمده‌ایم شما کی هستید ؟"، بدون اینکه جوابی بدهم گوشی تلفن را گذاشتم و هرچه شماره ستاد نیروی زمینی را گرفتم ، دیگر کسی جواب نداد !

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

در خاتمه و ادامه این بررسیها ، ضروری است یادآوری شود همانطور که خوانندگان خود قضاوت خواهندکرد ، با توجه به مدارک و دلائل مذکور مسلم میگردد که آقای بختیار تحت عنوان طرفداری از قانون اساسی و دعوی نجات کشوراز آشوب و اغتشاش داوطلب تشکیل دولت شد. وازاینطریق با برخورداری از امکانات و اقتدارات بیشتر و وسیعتر بدست آمده ، مرتکب خیانت به قانون اساسی و مملکت گردید . و چون خود موفق به برقراری رژیم جمهوری نشد، در اجرای تامین نظریات و سیاست بیگانگان و منطبق با خواسته " همرزمان "سابقش مانندآقایان : بازرگان مطهری ، سحابی ، طالقانی و ...که بنا باظهار خودش و آقای امیر انتظام دائما با آنها در تماس بود بمنظور بقدرت رسیدن آقای خمینی وهمکاران سابقش دستور مراجعت شبانه بگانهای فرمانداری نظامی بسربازخانه‌ها را صادر و بدینترتیب آخرین ضربه را به ارتش و کشور وارد و نیروهای مسلح را در موقعیتی قرار داد که فرماندهان و روسای سازمانهای ارتش و من اجبارا بعللی که گفته شد ، بیطرفی ارتش را اعلام نمودیم . ولی او در نوشته‌ها و اظهارات خلاف واقعش در اینمدت ، برای توجیه اقدامات خائنانه خود و نیز تبرئه خویش ، فرماندهان ارتش را متهم و درباره اعلامیه بطرفی ابتدایکجا در صفحه ۵۸ کتاب کتاب افسانه " ۳۷ روز بعد از ۳۷ سال " میگوید :" ... اطمینان دارم که این مدرک ، چهار روز قبل از اینکه صادر بشود، پیش نویس آنرا ژنرال هویزر نوشته بود و گذاشته بود و از ایران

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

رفته بود ". (۲۰) و در جای دیگر در صفحه ۲۳۱ کتاب داستان " یکرنگی " ! تغییر عقیده داده چنین مینویسد :" چگونه باین نتیجه رسیدند ! این فکر ساخته و پرداخته ذهن این حضرات نبود. اینان فقط یکی از راه حلهای پیشنهادی هویزر را ، قبل از ترک ایران انتخاب کرده بودند . کلید آنچه از نظر بسیاری معما آمده است در اینجاست : ژنرال هویزر به ایران آمده بود چه کند ؟ جواب : راه حلی پیش پای نظامیان بگذارد . نتیجه را حالا همه میدانیم . پادشاه در پاسخ به تاریخ توضیح آشفته در اینباره میدهد که یکی از جملات آن بسیار گویاست :" پس لازم بود که ارتش ایران خنثی شود ". تیر بهدف اصابت کرد. ارتش کودتا نکرد ". (۵۶)

اگر چه اظهارات و نوشته‌های آقای بختیار عموما دروغ پردازی است و احتیاج بتوضیح ندارد ، ولی چون ایشان برای اغفال هم میهنان به انتشار آنها پرداخته لذا با توضیح مجدد در باره نوشته‌های او بعضی از نکات مربوط به ماموریت هویزر بشرح زیر یادآوری میگردد :

در مورد اینکه مینویسد :" ژنرال هویزر به ایران آمده بود چه کند ؟" ، بطوریکه گفته شد اولین پیشنهاد ژنرال هویزردرجلسات مذاکره به ارتش ، پشتیبانی از نخست وزیری خود آقای بختیار بود .

دومین مطلبیکه ژنرال هویزر مطرح نمود ، " عدم پشتیبانی دولت آمریکا از اعلیحضرت " و ضرورت مسافرت معظم له بخارج ازکشور

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

بود که آقای بختیار هم زمان و همزبان با وی مصرا خواستار آن بود ! موضوع دیگری که آقای بختیار و ژنرال هویزر در باره آن نیز بطور هم آهنگ عمل نمودند ، مسئله "عدم جلوگیری از آمدن آقای خمینی بایران " بود که قبلا شرح آن داده شد .

و اما در مورد اقدام دیگر ژنرال هویزر که آقای بختیار آنرا " خنثی کردن ارتش ایران " عنوان نموده است ، این همان قسمتی از ماموریت هویزر میباشد که تنها آقای بختیار از آن مطلع و مجری انجام آن بوده است و بشرحی که توضیح داده شد در مدت ۳۷ روز با همکاری نزدیک مخالفین و " همرزمان " سابقش به تدریج آنرا بانجام رسانید و با اطمینان از متلاشی شدن ارتش و سقوط رژیم که آرزوی دیرینه‌اش بود از نظرها ناپدیدگشت تا تا علاوه بر آنکه ظاهرا توجیهی برای استعفای اجباری خود ارائه نماید ، بعد ها هم برای نجات جانش از کمکهای آقای بازرگان و سایرین برخوردار گردد . (۱۲)

در اینباره روزنامه اطلاعات روز چهارشنبه ۲۵ بهمن ۱۳۵۷ نیز چنین مینویسد :" اندکی بعد سخن از دستگیری بختیار است . در اینمورد دستوری داده نشده ، این خبر به مهندس بازرگان نیز میرسد . ظاهرا موضع بختیار در روزهای آخر صدارتش نامعلوم است ... تردید در محل حاکم است . با بختیار چه کنیم یکی از مسئولان چاره کار را با انتقال بختیار به محل دیگری میداند . اینکار عملی میشود . وبعد ، در مصاحبه عصر دکتر صالح خو روشن میشود که بختیار مورد سئوال قرار خواهد گرفت

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

و در صورت گناهکار بودن محاکمه و در صورت بیگناهی آزاد میشود".
(۱۳)

در باره اینکه در پایان افسانه خود نتیجه میگیرد که :

" ارتش کودتا نکرد "! اگر چه در باره کودتای ارتش قبلا توضیحات لازم داده شد، ولی کافیست یادآوری شود خود آقای بختیار در روز ۲۱ بهمنماه ۵۷ در مصاحبه مطبوعاتیش کودتا را بر علیه خمینی و بازرگان رد کرده و روزنامه اطلاعات در شماره ۱۵۷۸۱ خود آنرا درج نموده است. (۳۰)

بطوریکه خوانندگان ملاحظه میکنند برخلاف اظهارات آقای بختیار فرماندهان ارتش خیانتی نکرده‌اند، بلکه در برابر خیانتهای بختیار نسبت به نیروهای مسلح بمنظور جلوگیری از جنگ داخلی و انهدام کامل نیروها اجبارا تصمیم بیطرفی ارتش را اتخاذ نموده‌اند. ولی آقای بختیار خیال میکند همانطور که در مصاحبه‌اش گفته :" از آنروز من حس کردم بدون اینکه مدرکی داشته باشم ..." ! (۲۰) میتواند با توسل به احساس شخصی هرچه میخواهد بگوید و با وارد ساختن اتهام خیانت به فرماندهان نیروهای مسلح و تبلیغات دروغ روی خیانتهای خود پرده پوشی نماید ! غافل از اینکه پرسنل نیروهای مسلح و ملت ایران بعد از چهل سال خدمات صادقانه من و همچنین سالیان دراز خدمات صادقانه هریک از فرماندهان و روسای سازمانهای ارتشی شرکت کننده در شورای فرماندهان (بغیر از چند نفر که در اثر اقدامات آقای بختیار در روزهای آخر بطرف مخالفین کشیده‌شدند)

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

که ۸ نفر از آنها تا بحال با عده دیگری از افسران ودرجه‌داران و افراد ارتش بدست حکومت سیاه آخوندها که وی به مملکت مسلط نمود بشهادت رسیده‌اند، آشنائی کامل داشته و میتوانند با مقایسه ۳۷ روز خیانت آیشان بکشور خدمتگزاران واقعی مملکت را بخوبی تشخیص بدهند ، و این تبلیغات دروغ بهیچوجه نمیتواند سرپوشی برای خیانتهای گذشته و حالش باشد . خاصه اینکه هم میهنان و بخصوص پرسنل نیروهای مسلح آگاهی دارند چگونه وی با همکاری ارتشبد غلامعلی اویسی دولت عراق دشمن ایران را یاری و تشویق به حمله به ایران نمود و همچنین اقرار اورا در مصاحبه‌هایش با رادیو فرانسه شنیدند که با چه حرارتی حمله ارتش عراق به ایران را تائید مینمود و با وجود اینکه تا بحال بیش از سه میلیون ایرانی را به وسیله بمبارانهای عراقیها بیخانمان کرده و دهها هزار نفر از جوانان ایران را در جنوب و غرب کشور اجبارا بخاک و خون کشیده است، هنوز وفادار به تعهداتیکه بدشمن ایران سپرده به همکاری خود با دولت عراق و خیانت نسبت بملت ایران ادامه میدهد ! ...

آقای بختیار باید بداند کسیکه به میهن و هم میهنانش خیانت‌کرده و میکند، با دشمنان ایران همکاری کرده و میکند، حق اظهار نظر در باره ایران و ایرانی را ندارد .

هم میهنان وطنپرست نیز بخاطر دارند که در اعلامیه مورخه ۱۵ مهرماه ۱۳۵۹ بعد از حمله عراق به ایران (۳۱ شهریورماه ۱۳۵۹) و جلوگیری نیروهای مسلح از پیشروی دشمن نکاتی را بشرح

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

No. 343-14/10/1[illegible]-FD,SO/45p/S1-3SCII 02.02.1917

نامه روز

شماره ۲۱۲ ـ سال دوم ـ سه‌شنبه ۲۱ مهرماه ۱۳۵۹

بولتن روزانه اخبار

[illegible] DE LA RUE DES ENTREPOTS 75017 PARIS. (P[illegible]SSE 619.62. DIR. DE PUBLICATION : A. [illegible]

مطالب منتشر شده را با اطلاع آیت‌الله خمینی رسانید.

کردستان منتظر است که طی ده روز گذشته از کردستان مستقل ـ الرأس خود بازدید کرده دیروز به تهران بازگشت و طرا" با آیت‌الله خمینی ملاقات و گفتگو نمود. مقامات دولتی در این مورد توضیحی نداده اند ولی ـ خبرنگاران گزارش دادند سنجابی در این ملاقات اطمینان رهبران سیاسی و مذهبی کردها را مبنی بر پشتیبانی کامل از کوشش‌های جنگی ایران در برابر تجاوز ارتش بعثی عراق را به اطلاع آیت‌الله خمینی رسانیده است.

از هنگام آغاز تجاوز ایران به عراق میرود کلیه عملیات نظامی در کردستان متوقف شده تا ارتش بتواند کلیه نیروی خود را برای مقابله با متجاوز بعثی تجهیز نماید. از طرف دیگر گفته میشود احتمال دارد که زودی حمله متقابل ارتش ایران بداخل خاک عراق از نقطه ای در شمال مرز مشترک بعثی از استان کردستان آغاز گردد.

اعلامیه قره باغی

ارتشبد قره باغی آخرین فرمانده نیروی رژیم سابق ضمن اطلاعیه ای که دیروز انتشار داد اعلام داشت:

چو ایران نباشد تن من مباد،

هم میهنان گرامی، در این هنگام که متجاوز بیشرم خارجی با استفاده از برادرکشی و هرج و مرج داخلی به خاک مقدس میهن عزیز ما تجاوز نموده و ـ تمامیت سرزمین ایران را به خطر انداخته است، از طرف دیگر خیانت و اهمیت و ارزش تصمیم تاریخی شورای عالی ارتش مورخه ۲۲ ـ دی ماه ۱۳۵۷ در مورد حفظ تمامیت و وحدت نیروهای مسلح ایران به هم میهنان روشن گردید، اینک وظیفه خود میداند که به آگاهی همگان برساند:

ایران باید بماند همیشه زنده و جاوید بماند و "فقط" بدست ایرانی و نیروهای مسلح و فداکار ایران با از جان گذشتن متجاوز و دشمن استقلال و تمامیت خود را حفظ کند تا ایرانی بتواند در کشوری آزاد و مستقل و دور از ـ وحوزه خارجی آزادانه مشکلات ایران را بدست ایرانی و با راه حل های ایرانی ـ حل نماید.

پاسدار ایران ـ دارد سربازان پاک شهیدان راستین ایران ـ سرا فرازی‌های نیروهای ایران.

سالروز پاسدار مهر ماه ۱۳۵۹ سالروز عملیات نیروی هوایی

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

بخش پنجم :

وقایع بعد از خروج اعلیحضرت از کشور ۲۴۴

راهپیمایی اربعین و خبر آمدن خمینی "

پاسبانان شهربانی : ما مسلمان و مقلد آیت الله خمینی هستیم "

چرا بختیار سرپرست شهربانی کشور را تعویض کرد ؟ "

علل استعفای من از ریاست ستاد و تلاش بختیار برای جلوگیری از آن ۲۵۰

مخالفین از چه طریق میخواستند مانع تظاهرات طرفداران قانون اساسی شوند؟ ۲۶۲

شورای سلطنت و بختیار ۲۷۱

رئیس شورای سلطنت با نظر چه کسی مستعفی کردید ؟ "

از چه زمانی بختیار تصمیم به اعلام جمهوری گرفت ؟ "

چگونه از آمدن خمینی جلوگیری شد ؟ ۲۷۸

انگیزه فرانت گزارش گوادولوپ در شورای امنیت ملی چه بود ؟ "

جریان تقاضای ملاقات بازرگان از رئیس ستاد چه بود ؟ ۲۸۴

بخش ششم :

تشدید بحران در کشور ۲۹۱

وضع عمومی کشور ۲۹۶

وضع دولت بختیار ۳۰۰

چگونه بختیار میخواست زیر نظر شورای انقلاب خستی دولت تشکیل دهد ؟ "

اسرار استعفای بختیار ۳۱۲

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

علت نسخ آخرین جلسه هیئت دولت نظامی چه بود ؟ ۹۵

درچه موقعی از بحران کشور فرمان ریاست ستادی می صادر شد ؟ ۹۹

بخش سوم :

نیروهای مسلح ساهاهی در برابر بحران ۱۰۳

زمینه‌های نارضایی و نقاب ضعف نیروهای مسلح چه بود ؟ ۱۰۵

نیروی زمینی ۱۰۶

نیروی هوائی ۱۰۸

نیروی دریائی ۱۱۱

راندارمری و شهربانی کشور ۱۱۲

اثرات منفی حکومت نظامی در روحیه پرسنل نیروهای مسلح چگونه بود ؟ ۱۱۷

چگونگی تبلیغات مخالفین در نیروهای مسلح و اثرات آن ۱۱۹

چگونه مخالفین از طریق مذهب مانع انجام وظیفه پرسنل نیروهای مسلح شدند ؟ ۱۲۱

طرح مخالفین برای آزار و اذیت پرسنل نیروهای مسلح چه بود ؟ ۱۲۳

چگونه در سازمان فرماندهی نیروهای مسلح تزلزل ایجاد شد ؟ ۱۲۵

نفوذ مخالفین در نیروهای مسلح تا چه حد ریشه داشت ؟ ۱۲۸

چرا قدرت مقاومت از پرسنل نیروهای مسلح سلب گردید ؟ ۱۳۵

بخش چهارم :

وقایع قبل از عزیمت اعلیحضرت ۱۳۷

تشکیل دولت بختیار »

www.KetabFarsi.com
mandegar.tarikhema.org
tarikhema.org
pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

درجه شرایطی در سداد بزرگ ارتشاران مشغول کار سدم	۱۴۴
چرا کمیته بحران بوجود آمد ؟	۱۴۷
فرمانده نیروی زمینی و فرماندار نظامی جدید پایتخت چگونه انتخاب سدند ؟	۱۵۱
دستور اعلیحضرت به سران ارتش درباره پشتیبانی ازدولت قانونی خه بود ؟	۱۵۳
ماموریت رئزال هوبزر و ارتش شاهنشاهی	۱۶۵
دستورات شاهنشاه درباره مسائل مختلف قبل از مسافرت	۱۸۹
باید از خونریزی جلوگیری شود	〃
بی‌بی‌سی و اعلامیه‌های خمینی	۱۹۱
نگرانی آریس از اثرات مسافرت اعلیحضرت بخارج از کشور	۱۹۳
ابهام اخبارات رئیس سداد بزرگ ارتشاران درغیاب شاهنشاه	۱۹۷
سداد بزرگ با وزارتجنگ کاری ندارد	۲۰۲
هرکاری را با فرماندهان صلاح دانسید بکنید	۲۰۵
چگونگی توسیح فرمان حفظ انضباط در نیروهای مسلح شاهنشاهی	۲۰۹
سداد بزرگ ارتشاران نباید با اعلیحضرت ارتباط داشته باشد	۲۱۲
شورای سلطنت چگونه تشکیل شد ؟	۲۱۸
سابقه شورش و خونریزی درکشور پس از خروج اعلیحضرت از ایران	۲۲۳
چگونه دستورات بختیار با برنامه‌های مخالفین هماهنگی داشت ؟	〃
مسافرت اعلیحضرت بخارج ازکشور چگونه صورت گرفت ؟	۲۲۹

www.KetabFarsi.com
pdf.tarikhema.org
tarikhema.ir
ar.tarikhema.org
mandeg

tarikhema.org

فهرست عناوین

پیش‌گفتار ۹

زندگی‌نامه: ۱۲

بخش اول:

دولت اتحاد ملی ـ ۱۸

درچه سرایطی دولت شریف امامی تشکیل گردید ۲۲

تدابیردولت اتحادملی برای جلب رضایت روحانیون ومخالفین چه بود ؟ ۳۵

اعلان حکومت نظامی یا تشدید بحران درایران ۳۸

تلاش بیهوده در وزارت کشور ۴۶

نظرات آنروز سفراء درباره بحران ایران ۵۰

پیشنهاد وزارت کشوربرای رفع بحران چه بود ؟ ۵۸

چگونگی تشکیل جلسه فوق العاده در حضوراعلیحضرتین ۶۱

بخش دوم:

تشکیل دولت نظامی ۶۸

تشکیل دولت نظامی یا آخرین تیرترکش ۷۵

چرا از تکرار نام اعلیحضرت در رادیو و تلویزیون خودداری شد ؟ ۷۸

چرا وزیرجنگ دولت نظامی، راه حل سیاسی، را برای رفع مشکل مملکت پیشنهاد نمود ؟ ۸۱

راهپیمائی روزهای تاسوعا و عاشورا چگونه برگزارشد؟ ۸۳

چرا تصمیم به بازداشت مقامات دولتهای سابق گرفته شد ۹۰

www.KetabFarsi.com
pdf.tarikhema.org
tarikhema.ir
ar.tarikhema.org
mandeg

tarikhema.org

(۵۸) ـ روزنامه اطلاعات شماره ۱۵۷۵۵ سه‌شنبه ۱۹ دیماه ۱۳۵۷ ژنرال آمریکائی برای جلب حمایت فرماندهان نظامی از بختیار تلاش میکند .

(۵۹) ـ روزنامه کیهان هوائی شماره ۲۹۴ چهارشنبه ۲۲ شهریور ماه ۱۳۵۷ ـ متن اعلامیه‌های فرماندار نظامی تهران بمناسبت برقراری حکومت نظامی .

(۶۰) ـ مصاحبه آقای بختیار با خبرنگار باشگاه مطبوعات پاریس ۸ مهرماه ۱۳۵۸ (۳۰ سپتامبر ۱۹۷۹)

(۶۱) ـ روزنامه اطلاعات شماره ۱۵۷۷۹ چهارشنبه ۱۸ بهمنماه ۱۳۵۷ آمریکا بختیار را دولت ایران میشناسد ـ پشتیبانی کارمندان وزارتخانه‌ها و سازمانها از نخست وزیری بازرگان ـ کارمندان نخست وزیری هم از بازرگان پشتیبانی کردند .

(۶۲) ـ صورتجلسه مورخه ۲۲ بهمنماه ۱۳۵۷ شورایعالی فرماندهان نیروهای مسلح شاهنشاهی .

(۶۳) ـ روزنامه " نامه روز " شماره ۳۴۳ سه شنبه ۲۲ مهرماه ۱۳۵۹ ـ مجله هفتگی و .ا.س . د . شماره ۱۷۱ از ۱۱ تا ۱۷ دسامبر ۱۹۸۰ : (چاپ پاریس)ـ اعلامیه ارتشبد قره باغی .

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

تهران و حومه

(۵۱) – روزنامه کیهان شماره ۱۰۶۵۶ پنجشنبه ۱۷ : سفندماه ۱۳۵۷
ارتش در گرمای انقلاب ملت ذوب شد .

(۵۲) – روزنامه اطلاعات شماره ۱۵۹۸۸ یکشنبه ۶ آبانماه ۱۳۵۸
اسامی افسرانیکه صورتجلسه بیطرفی ارتش را درروزهای اوج انقلاب امضاء کردند .

(۵۳) – روزنامه جمهوری اسلامی شماره ۶۹ چهارشنبه ۳۱ مردادماه ۱۳۵۸ – محاکمه ۳ تن از عاملان کشتار دوران انقلاب آغاز شد .

(۵۴) – روزنامه اطلاعات شماره ۱۵۷۸۳دوشنبه ۲۳ بهمنماه ۱۳۵۷
گزارش لحظات پیروزی در منزل امام – مصاحبه با فرماندار نظامی دستگیر شده – پادگانها یکی پس از دیگری سقوط کرد – سپهبد بدره‌ای و سپهبد جعفریان کشته شدند .

(۵۵) – روزنامه اطلاعات شماره ۱۵۹۹۱ چهارشنبه ۹آبانماه ۱۳۵۸
۸۰۰ زندانی اوین چه میکنند .

(۵۶) – کتاب یکرنگی آقای شاپور بختیار چاپ ۱۹۸۲ صفحات ۲۰۴ – ۲۱۸ – ۱۴۴ – ۲۲۸ – ۲۲۹ – ۲۳۱

(۵۷) – روزنامه اطلاعات شماره ۱۵۷۵۳ یکشنبه ۱۷ دیماه ۱۳۵۷
ملاقات و گفتگو با مقامات زندانی – خبر خودکشی سپهبد خادمی چگونه اعلام شد – مذاکرات سران نظامی ایران و آمریکا در تهران شروع شد .

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

(۴۶) ـ روزنامه اطلاعات شماره ۱۵۷۷۶ یکشنبه ۱۵ بهمنماه ۱۳۵۷
شهرستانی بازداشت میشود ـ بختیار : کوکتل مولوتوف
را باکوکتل مولوتوف پاسخ میدهیم ـ پرسنل سازمان
جغرافیائی کشور بدیدار امام رفتند ـ نهاوندی
و مجیدی بازداشت شدند .

(۴۷) ـ روزنامه اطلاعات شماره ۱۵۷۷۸ سه‌شنبه ۱۷ بهمنماه ۱۳۵۷
امام : اگر دولت کناربرود آشفتگی را حل میکنیم ـ
بازرگان : کابینه من کابینه خیالی نیست ـ تصویب
لوایح انحلال ساواک و محاکمه وزراء .

(۴۸) ـ روزنامه اطلاعات شماره ۱۵۷۸۰ پنجشنبه ۱۹ بهمنماه ۱۳۵۷
در کنفرانس مطبوعاتی مقر امام خمینی ـ قره‌باغی
ارتش را از دخالت در سیاست برحذر داشت ـ بختیار :
من و بازرگان میتوانیم توافق کنیم .

(۴۹) ـ روزنامه کیهان هوائی هفتگی شماره ۳۰۵ چهارشنبه ۱۸
بهمنماه ۱۳۵۷ ـ شاپور بختیار در مصاحبه‌ای با رادیو
لندن گفته است ـ ورود امام خمینی .

(۵۰) ـ روزنامه اطلاعات شماره ۱۵۷۸۲ یکشنبه ۲۲ بهمنماه ۱۳۵۷
بختیار : من برای مذاکره هستم ـ برای گفتن اسلحه
تلفن ... ـ تسلیحات ارتش چگونه سقوط کرد ـ بازرگان :
اعلامیه فرماندار نظامی توطئه علیه انقلاب است ـ
تصرف کلانتریها ـ شورش در پادگان عشرت‌آباد ـ اخطار
شدید امام خمینی ـ اعلامیه‌های فرمانداری نظامی

pdf.tarikhema.org
www.KetabFarsi.com
andegar.tarikhema.org
tarikhema.ir

tarikhema.org

رژیم سابق .

(۴۱) – روزنامه اطلاعات شماره ۱۵۷۶۴ شنبه ۳۰ دیماه ۱۳۵۷
درآمریکا اعلام شد : بختیار روی پوست موز ایستاده
است – امام خمینی تقاضای کارتر را رد کرد – بختیار :
من بر سردوراهی قرار دارم .

(۴۲) – روزنامه اطلاعات شماره ۱۵۷۶۸ چهارشنبه ۴بهمنماه ۱۳۵۷
بازرگان : عاقلانه‌ترین راه بختیار ، استعفا است –
امام خمینی : برای بازگشت جنگ میکنم – تظاهرات به
طرفداری از قانون اساسی .

(۴۳) – روزنامه اطلاعات شماره ۱۵۷۶۱ سه‌شنبه ۲۶ دیماه ۱۳۵۷
تظاهرات امروز شهرستانها ، آرام بود – مردم با
سربازان روبوسی کردند و گل برسرشان ریختند .

(۴۴) – روزنامه اطلاعات شماره ۱۵۷۷۷ دوشنبه ۱۶بهمنماه ۱۳۵۷
۲۰۰ مقام عالی در معرض بازداشت – سه هزار مقام
از مدیرکل ببالا در ۲۵ ساله اخیر ممنوع الخروج شدند –
ستاد بزرگ ارتشتاران : کسانیراکه روحیه ارتش را
تضعیف کنند تعقیب میکنیم – حرکت انقلابی مهندس
شهرستانی مورد تائید کارکنان شهرداری است .

(۴۵) – روزنامه اطلاعات شماره ۱۵۷۷۳ چهارشنبه ۱۱بهمنماه ۱۳۵۷
۹ صبح فردا ، دیدار با امام در تهران – نظر دولت –
مراسم استقبال امام خمینی از رادیو و تلویزیون پخش
میشود .

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

(۳۴) ـ روزنامه اطلاعات شماره ۱۵۷۶۳ ـ پنجشنبه ۲۸ دیمـــاه ۱۳۵۷ ـ آزادی ۳۵۷ زندانی در مشهد ـ بختیار درمصاحبه رادیو لندن گفت : در ارتش احدی بدون نظر مـــن نمیتواند تصمیم بگیرد .

(۳۵) ـ روزنامه اطلاعات شماره ۱۵۷۷۰ ـ یکشنبه ۸ بهمنماه ۱۳۵۷ بختیار : از امام خمینی کسب نظر میکنم ـ بختیـــار : ارتش در اختیار کامل دولت است ـ ارتشبد قرهباغـــی : تیرباران همافران دروغ است ـ دانشی ترور شد .

(۳۶) ـ روزنامه اطلاعات شماره ۱۵۷۵۷ پنجشنبه ۲۱ دیماه ۱۳۵۷ آمریکا از سیاست قدرت نمائی دست بر نمیدارد .

(۳۷) ـ روزنامه اطلاعات شماره ۱۵۷۷۵ شنبه ۱۴بهمنمـــاه ۱۳۵۷ اوضاع امروز نتیجه ۲۵ سال دیکتاتوری شاه است ـ متن کامل سخنان امام خمینی در بهشت زهرا ـ شهدارتهران استعفای خود را به امام خمینی تسلیم کرد ـ (بهسنت طاغوتی ، دست بستـه نایستید).

(۳۸) ـ روزنامه اطلاعات شماره ۱۵۷۷۱ دوشنبه ۹ بهمنماه ۱۳۵۷ بختیار : فرودگاه برای ورود امام بازشد ـ راهپیمائی کارکنان و کارگران مسلسل سازی و صنایع نظامی .

(۳۹) ـ مجله اخبار ایران شماره ۱۹ ـ ۱۵ خردادماه ۱۳۵۹ شاه در مصاحبه با واشنگتن پست .

(۴۰) ـ روزنامه اطلاعات شماره ۱۵۸۲۷ چهارشنبه ۲۲فروردینماه ۵۸ دردادگاه انقلابی اسلامی ـ تیرباران ۱۱ خائن بـــزرگ

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

نامه مهندس بازرگان به روزنامه اطلاعات ـ نامه امیر انتظام از زندان .

(۲۸) ـ روزنامه اطلاعات شماره ۱۵۷۶۹ پنجشنبه ۵ بهمنماه ۱۳۵۷ نامه بختیار ـ ماجرای نامه بختیار ـ عکس یک " پلیس حکومت اسلامی " ـ تظاهرات گروهی از پرسنل نیروی هوائی .

(۲۹) ـ روزنامه اطلاعات شماره ۱۵۷۷۴ پنجشنبه ۱۲ بهمنماه ۱۳۵۷ پیام نخست وزیر در آستانه ورود امام خمینی ـ پخش مستقیم تلویزیون بعلت هجوم ماموران قطع شد ـ تهران و شهرستانها یکپارچه غرق در هیجان ورود امام بود .

(۳۰) ـ روزنامه اطلاعات شماره ۱۵۷۸۱ شنبه ۲۱ بهمنماه ۱۳۵۷ بازرگان : شاه رفت و دیگر باز نمیگردد ـ اظهارات بختیار ـ نبردهای خونین میان واحدهای مسلح درتهران.

(۳۱) ـ روزنامه اطلاعات شماره ۱۵۸۲۸ پنجشنبه ۲۳ فروردینماه ۱۳۵۸ ربیعی اسرار کودتای نظامی را فاش کرد .

(۳۲) ـ روزنامه اطلاعات شماره ۱۵۷۷۲ سه‌شنبه ۱۰ بهمنماه ۱۳۵۷ حمله به سرلشگر ژاندارمری ـ بختیار : هرچه بادا باد! اعلامیه جامعه روحانیون مشهد در باره حمایت از درجه داران و افسران لشگر ۷۷ .

(۳۳) ـ روزنامه اطلاعات شماره ۱۵۷۶۵ یکشنبه یکم بهمنماه ۱۳۵۷ بختیار : شاه قانون اساسی را نقض کرده است ـ توافق ضمنی امام خمینی و بختیار .

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

(۲۱) ـ روزنامه کیهان شماره ۱۰۶۳۶ دوشنبه ۲۳ بهمنماه ۱۳۵۷
تکذیب خودکشی بختیار ـ ۶ مامور شهربانی کرج کشته
شدند ـ پادگان عباس‌آباد بدون مقاومت تسلیم شد ـ
پادگانهای سلطنت‌آباد ، لویزان تصرف شد .

(۲۲) ـ روزنامه اطلاعات شماره ۱۵۷۵۶ چهارشنبه ۲۰ دیماه ۱۳۵۷
موافقت آمریکا با خروج شاه ـ مشکل تعیین وزیر دفاع
ایران ، آمریکا را مضطرب کرد .

(۲۳) ـ روزنامه اطلاعات شماره ۱۵۷۶۲ چهارشنبه ۲۷ دیماه ۱۳۵۷
شاه : مدت سفر بستگی بحالت مزاجی من دارد ـ ایران
غرق در نور و شادی .

(۲۴) ـ هفته نامه سرباز شماره ۲ نشریه اداره روابط عمومی
ستاد بزرگ ارتشتاران :
پیام ارتشبد عباس قره‌باغی رئیس ستاد بزرگ ارتشتاران
خطاب به پرسنل نیروهای مسلح شاهنشاهی ـ ارتشبد
عباس قره‌باغی : ارتش شاهنشاهی از دولت قانونی
پشتیبانی میکند .

(۲۵) ـ کتاب " ماموریت ایران " نوشته آقای سولیوان سفیر
سابق آمریکا در ایران صفحه ۲۴۳

(۲۶) ـ روزنامه اطلاعات شماره ۱۵۷۶۷ سه‌شنبه ۳ بهمنماه ۱۳۵۷
متن استعفانامه سیدجلال تهرانی رئیس شورای سلطنت ـ
شورای سلطنت غیر قانونی است .

(۲۷) ـ روزنامه اطلاعات شماره ۱۶۰۶۹ پنجشنبه ۱۸ بهمنماه ۱۳۵۸

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

نیروهای انقلاب ـ بختیار دستگیر شد .

(۱۳) ـ روزنامه اطلاعات شماره ۱۵۷۸۵ چهارشنبه ۲۵ بهمنماه ۱۳۵۷
رئیس نیروی هوائی تعین شد ـ کابینه جدید با مشورت
تعین شد .

(۱۴) ـ روزنامه بامداد شماره ۶۶ سه شنبه ۲ مردادماه ۵۸
ایران بند گسیخته .

(۱۵) ـ روزنامه اطلاعات شماره ۱۵۷۶۶ دوشنبه ۲ بهمنماه ۱۳۵۷
آینده ایران تاریک وخون آلوداست ـ شاه خشمگین است
توضیح مهندس بازرگان ـ آمریکا تلاش دارد امام خمینی
را از بازگشت باز دارد .

(۱۶) ـ روزنامه اطلاعات شماره ۱۵۷۵۹ یکشنبه ۲۴ دیماه ۱۳۵۷
شاه میرود اما بازگشت معلوم نیست ـ جانشین رئیس شهربانی
کشور : مامورین نباید با مردم درگیری داشته باشند .

(۱۷) ـ روزنامه اطلاعات شماره ۱۵۷۵۸ شنبه ۲۲ دیماه ۱۳۵۷
آمریکا ، نگران وسائل نظامی سری خوددرایران ـ هفته
سرنوشت ساز .

(۱۸) ـ روزنامه آیندگان شماره ۳۴۱۸ دوشنبه ۱۵مردادماه ۱۳۸۵متن
پیامهای مبادله‌شده میان کارتروآیت اله‌خمینی فاش شد .

(۱۹) ـ مجله اخبار ایران شماره ۳(شماره مسلسل۱۷)۱۷اردیبهشت ۵۹
نقش آمریکا درسقوط شاه ازمجله واشنگتن کوارترلی .

(۲۰) ـ کتاب ۳۷ روزپس از۳۷ سال صفحات ۵۱ ـ ۱۴ ـ ۶۱ ـ ۵۵ ـ
۶۹ ـ ۵۳ ـ ۷۶ ـ ۷۹ ـ ۵۸

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

(۶) ـ روزنامه اطلاعات شماره ۱۵۷۶۰ دوشنبه ۲۵ دیماه ۱۳۵۷
پزشکان بیماران ارتشی را میپذیرند ـ مذاکرات هیئت
اعزامی امام خمینی با کارکنان راه‌آهن ـ رئیس ستاد
نیروهای مسلح : ارتش کودتا نخواهد کرد ـ بختیار :
دولت مرا شورای انقلاب نمیتواند جارو کند ـ بختیار
تضمین کند شاه برود و بازنگردد ـ دکتر امینی بپاریس
میرود ـ حزب توده خواهان جنگ مسلحانه شد ـ این
نمایشی است ملی از تفاهم نظامی وغیر نظامی ـ رئیس
کلانتری بخش یک تبریز ترور شد ـ حمله بخانه بازپرس
نظامی ـ برنامه راهپیمائی اربعین .

(۷) ـ روزنامه اطلاعات شماره ۱۵۷۵۴ دوشنبه ۱۸ دیماه ۱۳۵۷
ازهاری از ایران خارج شد ـ خروج ارتشبد اویسی .

(۸) ـ روزنامه کیهان شماره ۱۰۶۴۷ دوشنبه ۷ اسفندماه ۱۳۵۷
معاون نیروی دریائی فاش کرد .

(۹) ـ روزنامه اطلاعات شماره ۱۵۷۹۰ چهارشنبه دوم اسفند ماه ۵۷
اسرار توطئه کودتای سپهبد رحیمی فاش شد .

(۱۰) ـ روزنامه آیندگان شماره ۳۳۱۵ یکشنبه ۲۷ اسفندماه ۱۳۵۷
ارتش تسلیم شد یا خواست که تسلیم شود ؟

(۱۱) ـ روزنامه کیهان هوائی شماره ۳۰۷ چهارشنبه ۲ اسفندماه
۱۳۵۷ ـ ۴۱ امیر کنار گذاشته شدند .

(۱۲) ـ روزنامه اطلاعات شماره ۱۵۷۸۴ سه‌شنبه ۲۴ بهمنماه ۱۳۵۷
سرپرست موقت ژاندارمری ـ سران رژیم سابق در دست

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

فهرست مدارک و مآخذ

(۱) ـ روزنامه کیهان هوائی هفتگی شماره ۲۹۲ چهارشنبه ۸ شهریورماه ۱۳۵۷ سخنان مهم شاهنشاه ـ اعلامیه بسیار مهم نخست وزیر جدید ـ وزرای کابینه جدید ـ در طی چند هفته اخیر .

(۲) ـ کتاب پاسخ بتاریخ صفحات ۲۵۸ ـ ۲۷۲ ـ ۲۶۸ ـ ۲۷۳ ـ ۲۶۴ ـ ۲۶۹ .

(۳) ـ روزنامه کیهان هوائی هفتگی شماره ۳۰۲ چهارشنبه ۲۷ دیماه ۱۳۵۷ ـ ۷۲ افسر و درجه‌دار ـ در تاسوعا وعاشورا با شکوهترین رفراندوم ـ ۱۳ میلیارد تومان ارزازکشور خارج شد ـ شاپور بختیار از جبهه ملی و حزب ایران برکنار شد ـ شاه : اگر برای استراحت بخارج بروم شورای سلطنت تشکیل میشود ـ اعضای کابینه بختیار ـ مصاحبه فرستاده فیگارو ـ گزارش رئیس ستاد بزرگ ارتشتاران به نخست وزیر ـ آمریکا خواستار خروج شاه از ایران است .

(۴) ـ روزنامه اطلاعات شماره ۱۵۸۲۶ سه شنبه ۲۱ فروردین ماه ۱۳۵۸ سپهبدربیعی، اسراربودن امام خمینی را فاش کرد.

(۵) ـ روزنامه بامداد شماره ۷۷ سه شنبه ۱۶ مردادماه ۱۳۵۸ دکتر یزدی توطئه‌های آمریکا را برای مقابله با انقلاب ایران فاش کرد .

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

زیر به آگاهی آنان رسانیدم :

" چو ایران نباشد تن من مباد ـ هم میهنان گرامی ، در این هنگام که متاسفانه دشمن خارجی با استفاده از برادرکشی و هرج و مرج داخلی به خاک مقدس میهن عزیز ما تجاوز نموده و تمامیت سرزمین ایران را به خطر انداخته است ، از طرف دیگر حقیقت و اهمیت و ارزش تصمیم تاریخی شورایعالی ارتش مورخه ۲۲ بهمن ماه ۱۳۵۷ در مورد حفظ تمامیت و وحدت نیروهای مسلح ایران به هم میهنان روشن گردید ، اینک وظیفه خود میداند که به آگاهی همگان برساند :

ایران باید مانند همیشه زنده و جاوید بماند و " فقط " بدست ایرانی و نیروهای مسلح و فداکار ایران با از بین بردن متجاوزین و دشمنان ، استقلال و تمامیت خود را حفظ کند تا ایرانی بتواند در کشوری آزاد و مستقل و دور از وجود خارجی آزادانه مشکلات ایران را بدست ایرانی و باراه حلهای ایرانی حل نماید .

پاینده ایران ـ درود بروان پاک شهدای واقعی ایران ـ سرافراز نیروهای مسلح ایران بتاریخ پانزده مهرماه ۱۳۵۹

ارتشبد عباس قره‌باغی ". (۶۳)

امید است ملت ایران در اینمدت چند سال دوران تاریک تاریخ خویش ، ضمن آگاهی از تبلیغات سوء و آشنائی با حقایق مربوط به بحران ایران ، دشمنان داخلی و خارجی مملکت را بخوبی شناخته و ضمن درک مصالح و منافع کشور راه آینده خود را تشخیص میدهد .

pdf.tarikhema.org

tarikhema.ir

www.KetabFarsi.com

tarikhema.org

mandegar.tarikhema.org

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

بختیار چگونه با نمایندگان خمینی به توافق رسیده بود ؟ ۳۱۲

وضع نیروهای مسلح شاهنشاهی بعد از مساوات اعلامحضرت ۳۲۷

علل شرکت پرسنل نیروهای مسلح در تظاهرات و راه پیمائی ها چه بود ؟ ″

ارتش و بختیار ۳۳۴

چرا بختیار بر خلاف نظر شورای امنیت ملی با آمدن خمینی موافقت کرد ؟ ۳۴۰

بخش هفتم :

لحظات حساس بحران کشور ۳۵۱

وضعیت عمومی کشور بعد از ورود خمینی به ایران ۳۵۳

مسابقه مقامات مملکتی برای اعلان همبستگی ″

بازی شاه و وزیر چه بود ؟ ″

وضع نیروهای مسلح بعد از آمدن خمینی ۳۶۹

نبرد مسلحانه پرسنل نیروی هوائی شاهنشاهی ۳۸۴

چرا بختیار تا غروب روز ۲۱ بهمن اجازه جلوگیری از پخش اسلحه در شهر را نداد ؟ ″

چه کسی دستور تخلیه و فرار پرسنل از کلانتریها را صادر کرد ؟ ″

ماجرای تیرخوردن سرلشگر ریاحی ″

چرا شورای عالی نیروهای مسلح پس از دو ساعت و نیم بحث و بررسی به اتفاق آراء ۴۴۵

بیطرفی ارتش را تصویب کرد ؟

اختفاء بختیار ۴۷۷

بختیار و اعلامیه شماره ۴۳ فرماندار نظامی ″

www.KetabFarsi.com
pdf.tarikhema.org
mandegar.tarikhema.org
tarikhema.ir

tarikhema.org

موافق بخسار نا مخالف و اسعفای او بعدار وارد ساختن آخرین ضربه ۴۷۷

به نیروهای مسلح

فهرست مدارک و مآخذ ۵۰۷

www.KetabFarsi.com

mandegar.tarikhema.org

tarikhema.ir

pdf.tarikhema.org

tarikhema.ir

www.KetabFarsi.com

tarikhema.org

pdf.tarikhema.org

mandegar.tarikhema.org

tarikhema.org

mandegar.tarikhema.org

www.KetabFarsi.com

tarikhema.ir

Id P. 506 29.17

pdf.tarikhema.org

tarikhema.ir

www.KetabFarsi.com

mandegar.tarikhema.org

tarikhema.org

pdf.tarikhema.org

tarikhema.org

mandegar.tarikhema.org

tarikhema.ir

سازمان چاپ وانتشارات سهیل

پاریس

pdf.tarikhema.org